Digitized by the Internet Archive
in 2007 with funding from
Microsoft Corporation

http://www.archive.org/details/turkishdictionar01redhuoft

ترکجه انکلیزجه لغت کتابی

تألیف ردحاوص الانکلیزی

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY,

In Two Parts,

ENGLISH AND TURKISH,

AND

TURKISH AND ENGLISH.

لوندره شهرنده وایمان افندینك مطبعه سنده
طبع اولنمشدر

تركجه انكليزجه لغت كتابى

تأليف ردحاوص الانكليزى

(REDHOUSE'S) TURKISH DICTIONARY,

In Two Parts,

ENGLISH AND TURKISH,

AND

TURKISH AND ENGLISH.

IN WHICH THE TURKISH WORDS ARE REPRESENTED IN THE ORIENTAL CHARACTER, AS WELL AS THEIR CORRECT PRONUNCIATION AND ACCENTUATION SHOWN IN ENGLISH LETTERS.

(Sir) James William

BY J. W. REDHOUSE, M.R.A.S.

MEMBER OF THE IMPERIAL ACADEMY OF SCIENCE OF CONSTANTINOPLE, ETC.

[pt. 1]

Second Edition, Revised and Enlarged

BY

CHARLES WELLS, Ph.D. (Leipsic),

Formerly Professor at the Imperial Naval College, Constantinople, Author of علم تدبير ملك *(An Essay on Political Economy in Turkish), of "Mehemet the Kurd and other Tales from Eastern Sources." Late Private Secretary to Lieut.-General Sir Arnold Kemball on the Turco-Persian Frontier Commission, Turkish Prizeman of King's College, London, &c.*

389881
12.3.41

لوندره شهرنده پيكاديلى صوقاغنده كتابجى قواريچ افنديك
دكاننده فروخت اولنور

LONDON:

BERNARD QUARITCH, 15 PICCADILLY.

1880.

PL
191
R54
1880
pt.1

WYMAN AND SONS,
ORIENTAL, CLASSICAL, AND GENERAL PRINTERS,
GREAT QUEEN STREET, LONDON, W.C.

INTRODUCTION TO THE SECOND EDITION.

IT is an extraordinary and lamentable fact that the language of the Turks has hitherto received little or no attention in England, although it is spoken by millions of people belonging to a vast empire with which we are closely connected by mutual vital interests, and is more or less used, in official circles, from Tunis in Africa to the walls of China. It is the Court language of Persia, and in many provinces of that country is spoken as much as Persian. It is difficult to account for the absolute neglect of the study of such an important language, considering that it is used by a people who once influenced half the world, who overturned and established empires, who have possessed the thrones of Persia, Syria, Greece, and Arabia, whose power was once dreaded by Italy, Germany and France, and to whom our proud Queen Elizabeth applied for aid against the Spanish Armada. The Turkish language has always been of the greatest consequence to us, owing to the importance of our political and commercial relations with the Ottoman Empire, and the complete ignorance of it on the part of our countrymen has greatly impeded proper communication and intercourse between the two nations and given rise to most serious misunderstandings and difficulties, both in the diplomatic and commercial world. Hitherto, the only means of communication between the two peoples has been the employment of Levantine interpreters, who seldom or never know either English or Turkish properly, and speak the latter unidiomatically and with a vulgar accent peculiarly distasteful to the educated Osmanlis. Recent events in the East, by which we have become in one sense identified with the Turkish Empire through having undertaken the Protectorate of Asia Minor and the administration of Cyprus, now render the acquisition of the Turkish language by English officials and commercial men more urgent than ever, and indeed it is absolutely indispensable if we wish to fulfil our task efficiently and avoid endless complications with the natives and the Turkish Government. We may therefore hope that this subject will at last receive the attention it deserves on the part of the Government and the nation, that proper facilities will be afforded for the acquisition of the language by a Professorship of Turkish being

founded at one of our Universities, and encouragement and reward being offered to those who devote themselves to this arduous study. Persons wishing to become student-interpreters, or officials in any part of Turkey, in Asia Minor, or in Cyprus, should be required to possess, at least, some knowledge of Turkish before being appointed and before leaving England, as they will find the want of proper teachers in Turkey an insuperable barrier against beginning its study in that country. The only persons who teach Turkish in the East are Greeks and Armenians, most of whom appear physically incapable of pronouncing Turkish correctly, and possess in general little or no knowledge of the literary language. As we have in English nearly every sound existing in Turkish, an Englishman, if properly taught, can pronounce far better than a Greek or an Armenian. For the same reason, as I found from experience in instructing the students at the Imperial Naval College of Constantinople, Turks can pronounce our language far more purely than the Christian races under their government. A good dictionary is indispensable for acquiring any language, and Mr. Redhouse rendered a national service when he produced his excellent work, which I hesitate not to say is incomparably the most correct and trustworthy Turkish lexicon in any European language. The original edition having been exhausted, I willingly consented to Mr. Quaritch's proposal that I should edit a second issue, as all students of the language would find such a book most necessary, and the learned author sanctioned my undertaking. While preserving all the valuable matter contained in the first edition, I have attempted to increase its usefulness by the addition of a considerable number of words omitted originally for want of space, or which have been coined by the Turks during the last twenty years to meet the requirements of their advancing civilisation. Amongst other things, the names of countries, towns, rivers, mountains, and other geographical words were entirely left out of the English-Turkish part, and nearly completely omitted in the other part. These I have supplied, giving special attention to names of places in the East. The English-Turkish portion being scarcely copious enough to enable a Turk to read an English book, or an Englishman to write or speak on all subjects in Turkish, I have introduced a large number of fresh words into it, and I have also, to some extent, augmented the Turkish-English part. Thus, the present edition will be found to contain several thousand more words than the original work published twenty-five years ago, which, however, was far more correct and copious than any other European Turkish lexicon.

It is a strange fact that the number of Englishmen who can read and write Turkish is so small that they can be counted on the fingers of one hand. The English public, and what is more astonishing, the English

residents in Turkey, know scarcely anything of this curious and interesting tongue, and rarely succeed even in speaking a few words properly; yet to understand a nation rightly a knowledge of its language is most essential. As I once remarked in an article in the *Gentleman's Magazine* published some years ago, the physical features of the East, the length and breadth of its rivers, the height of its mountains, and the costumes of its peoples, have been ascertained and described by enterprising European travellers; but the spirit of the East, which only can be comprehended by a thorough acquaintance with its language and familiar intercourse with the natives, has remained a sealed book to Europe. Indeed many works which have been written for the purpose of enlightening us with regard to the East, have, with rare exceptions, only misrepresented and burlesqued it, although, I admit, that the writers did this in all sincerity and unconsciousness. If Europeans ever learn what the inner life of the East is, they will find that their ideas have been wonderfully narrow and one-sided; that many things they believed to be universally true are, under certain circumstances and in certain places, absolutely false; and they will discover much that is good and valuable in the institutions, and much that is admirable in the manners and customs of the Turks, as well as some things which we might with advantage imitate.

A lengthy discourse on the language and literature of the Osmanlis would be somewhat out of place here, but a brief account of them may be interesting to the general reader and, especially, to those about to commence the study of Turkish. The Turkish language is of Tartar origin, as the Turks came from Central Asia, and is consequently quite distinct from Arabic and Persian; although it is true that in modern times the Arabic characters have been adopted for all three languages, and that the Constantinople dialect is half filled with Arabic and Persian words, but these have been incorporated without affecting the nature or framework of the Turkish, which is as different from Arabic and Persian as Anglo-Saxon from Latin and Greek. The original Turkish tongue was somewhat barbarous, but extremely forcible and concise when spoken. Very often, in colloquial language, a whole sentence in a European language can be expressed by one or two words in Turkish. For example, the phrase "The book which I have written," can be expressed in Turkish in two words, viz., *yazdighim kitab.* In fact, Turkish is a language in which pronouns personal and relative, conjunctions, and other parts of speech constantly recurring in European languages are almost entirely dispensed with, by the help of certain peculiar inflections of which the verb is capable. Unfortunately, this superiority in Turkish has been more than counterbalanced by the cumbersome and inflated style which

has become prevalent in writing, especially in official documents, sentence on sentence being strung together into one, until the reader is at a complete loss to catch the writer's meaning. Another mistake the Turks have made is in adopting Arabic and Persian words *ad libitum;* so that to understand their language it is absolutely necessary to be acquainted with nearly all the words in the other two, and something of their grammars. Thus in reality to comprehend written Turkish you have to acquire three languages, in great part, instead of one. This fact, no doubt, is one great reason why so few Europeans have succeeded in mastering Turkish; and a Turk must study his own language many years before he can either read or write it properly. There are almost always in Turkish three names for everything—the original Turkish, the Arabic, and the Persian—and thus the student has a triple vocabulary to acquire. Had Persian and Arabic words been taken only when there was no Turkish word to express what was required, Turkish would have become an extremely rich and powerful language; but words having been adopted indiscriminately has led to a redundancy which is only embarrassing both to the native and the foreigner, while thousands of abstract but most useful words are still non-existent in Turkish. Notwithstanding, therefore, the enormous number of words to be found in a Turkish dictionary, it is an extremely difficult thing to express one's self in Turkish on any civilised subject, or to translate any ordinary European work into it. Great progress, however, has been made during the last twenty years in simplifying the Turkish style, and in coining words to express scientific ideas. Ali Pasha and Fuad Pasha took the initiative in this matter, and they have since had many worthy imitators, such as Ali* Suavi Effendi, Kemal Bey, and Zia Bey. The Imperial Military and Naval Colleges have also been most useful laboratories for the production of new words, the necessity for which was found in instructing the students in European arts and sciences, and in translating French and English works for them. A great number of very useful books have been prepared by the professors of those excellent institutions, and although generally not original, they are very creditable, and have done much good in shaping and improving modern Turkish. Some enlightened and unprejudiced officials, such as Saïd Pasha, who was Minister of Marine in 1878, and formerly Governor of the Naval College,

* Ali Suavi Effendi, a well-known Turkish *savant* and a very able writer, was the editor of a Turkish newspaper, called the "*Mukhbir*" (مخبر), published some years ago in London, to which I myself contributed, which aimed at introducing not merely political reforms into Turkey, such as parliamentary government, financial control, &c., but also recommended and inaugurated a reform of Turkish composition, orthography, &c., and the introduction of a clear and simple style similar to that approved of in most European languages.

have also lately set the example of writing Turkish in a simple and practical style, and encouraged and promoted this improvement. This able statesman (Saïd Pasha) is a striking illustration of what I have stated above, that Turks and Englishmen can acquire each other's language with remarkable purity, as he speaks and writes English like an Englishman.

Yet, notwithstanding the cumbrousness I have above complained of, the language of the Turks possesses a great and interesting literature; works on almost all subjects known to Orientals: history, geography, astronomy, mathematics, logic, theology, geometry, arithmetic, &c., were to be found in Turkish hundreds of years ago—in manuscripts only, of course. Indeed, books on those subjects had been written at so remote a period as a century prior to the conquest of Constantinople, and some historical, astronomical, and poetical works by celebrated writers of that day are still in existence. It is also to the credit of the Turks that they always had in ancient times, and still have, a deep reverence for learning and literary men, while their sovereigns have been great patrons of literature, and have treated authors and *savans* with the most liberal favour and munificence. It is reported that the last words of Sultan Othman to his son Orkhan were, "Be the upholder of the faith and the protector of science;" and no sooner had the crescent been planted on the walls of Broussa than Orkhan gave orders for the erection of a royal college. This example was followed by his successors, who have vied with each other in the protection and encouragement of letters.

The Turkish writers excel particularly in historical composition. They have many valuable works of history, written by private individuals, and a regular series of public annals from the most remote times to the present, compiled by the official historiographers of the empire.

Among their most celebrated historians are Sead-u-din, the historiographer of Murad the Third, the author of "*Taj-u-Tevarikh*," ("The Crown of Histories,") Jelal Zadé, the author of "*Tarikhi Jelal Zadé*," the Annals of the reign of Suleiman I. and Selaniki, whose works are only to be found in manuscript, and Rashid Effendi, Sami, Shagir, and Subhi, whose works have been printed by the Imperial press. Amongst historians also must not be forgotten the learned Haji Khalifé, who wrote several historical and geographical books, and a work on Oriental bibliography, a universal history in Arabic, and also the History of the Maritime Wars of the Turks, the History of Constantinople, and the celebrated Oriental geography called "*Jihan Numa*," ("The World-Shewer").

The Turks have always cultivated poetry with the greatest zeal and considerable success. Poets have ever been greatly honoured and munificently rewarded by them. Their poetry, it is true, is somewhat wild and

extravagant, but full of power and imagination. Amongst others, Fazli's version of the *Gul-u-Bulbul* ("The Rose and the Nightingale") is a really beautiful poem, and a mere list of Turkish poets of respectable ability would fill pages.

In conclusion, the Turkish language, in the simplicity and regularity of its original framework and mechanism, is only equalled among European languages by the Spanish, in the attention it pays to euphony by no European language, except perhaps Hungarian, and in the richness of its resources, if it would make but proper use of them, it might rank with any language of Europe or Asia.

To cement the alliance and the friendship which have existed for so many years between England and Turkey, and to promote the interest of both nations, nothing is more indispensable than that they should acquire each other's language. The Turks have made great efforts and spared no expense to this end. Hundreds of young Turkish officers studied English under me, after my appointment by the Turkish Government as Professor of the English Language at Constantinople, and nearly all of them displayed the greatest zeal and ability. It is to be hoped now that the same ardour will be shown and the same attention given, on the part of the British Government and people, in promoting the study of the Turkish language in England.

Having had great experience in connection with the acquisition of Turkish and other Oriental languages, I venture to call the attention of the Government and the public to the fact that sending out gentlemen to Turkey who have merely given proof of possessing an ordinarily good European education, and who have evinced no special aptitude for acquiring Eastern languages, is not the best method they could have adopted for obtaining a body of Oriental scholars who would be really useful to them. Facilities should be afforded for studying Turkish in England, and then only those who gave proof of capability to master Turkish—a feat by no means in everybody's power—should be appointed student-interpreters. Austrian and Russian officials in the East learn Turkish at their respective universities before going to Turkey, and Russia and Austria have consequently had for many years good Turkish scholars in their service. We shall never have good Oriental scholars in ours until we adopt the same system. No one can learn to speak and write Turkish by mere residence in the country, as is proved by English and other European residents in Turkey not being conversant with the language who have lived there for twenty and thirty years.

But any one who goes to Turkey, having already studied the language successfully, will speedily become thorough master of it. He will find plenty of opportunities for practising his knowledge of Turkish, if he have any; but

if he have none, he will never pick the language up, as it is called, by merely breathing the air of Constantinople. Without study, Turkish, as written and spoken for diplomatic purposes, can never be mastered, and facilities for this study at first, at least, are best found in England. Moreover, it is far better that the government should only help those who have given proof of their ability, and this could be tested by establishing a Turkish Professorship here, and sending out only those who should have passed an examination in Turkish—the plan already adopted, I believe, in the case of Chinese students.

CHARLES WELLS.

LONDON, *December*, 1879.

CONTENTS.

	PAGE
INTRODUCTION TO THE SECOND EDITION	v
NOTICE	xiv
PREFACE TO THE FIRST EDITION	1
REDHOUSE'S DICTIONARY.—ENGLISH AND TURKISH	25
" " TURKISH AND ENGLISH	383
ERRATUM	882
APPENDIX...	883

NOTICE.

The abbreviations ا *and* او *in the Turkish character, and* et *and* òl *in the English, used in both parts of this Dictionary, stand respectively for the auxiliary verbs* ایتمك *and* اولمق, *and their pronunciations* ètmek *and* òlmak.

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY.

PREFACE TO THE FIRST EDITION.

IN the spring of 1855, on the occasion of the formation of the Turkish Legion, the author of the present work published a "Vade-Mecum of Ottoman Colloquial Language," in the Preface of which he promised to prepare, "for the information of those who may wish afterwards to penetrate deeper into the arcana of this really beautiful tongue, a series of more complete and scientific works."

The following pages are a first instalment towards the redemption of the pledge then given. From the size of this volume, the reader must at once perceive that it has not the pretension of being a complete dictionary of the two languages, which it would require several years of constant labour to bring into existence. But as there does not exist in English any similar work, it has been judged that a book which shall contain the more usual terms of the two languages, and explain the more striking modifications of their meanings—which shall give, not only the orthography of the Turkish words (whether of Arabic, Persian, or Turkish origin), but also their *correct* pronunciation *and accentuation*—two things never achieved, and the latter never attempted, even in the best dictionaries published on the continent—could not fail of being acceptable to the very great number of our countrymen now interested in obtaining quickly a competent knowledge of the language of our Eastern allies; and the author has therefore undertaken to provide them with as good a dictionary as could be prepared within a reasonable space of time.

For the materials of this book he is indebted to no one, even of the continental authors, unless in so far as he has used two dictionaries to arrive without loss of time at the alphabetical arrangement and selection of the words contained in either part of this publication. He does not pretend to be absolutely and entirely free from mistakes of any kind; but he confidently appeals to all capable of judging, to pronounce whether the great number of errors to be traced in every page of the more voluminous continental works, ancient or modern, is not a circumstance which greatly deteriorates the value

of their productions, although, at the same time, the greatest credit is due to the authors for the immense labours they have undertaken in preparing their works for the use of the public. They have done their best, and the thanks of a host of students have been, and will continue to be, their just meed. Neither is it in any spirit of detraction that the author here notices these defects of his precursors; but, on the contrary, by alluding to them, he desires to stir up their authors, or others, to investigate the subject with renewed zeal and acumen, under the conviction that the greater the facilities afforded for an interchange of ideas between the East and West, the more rapidly will be effaced those invidious distinctions of caste or class, or nationality, or religious denomination, which ignorance and intolerance set up in bygone times, but which in England have generally given place to the more becoming rule and feeling of respecting in all the conscientious dictates of faith and taste, even as we ourselves wish to have respect and consideration shown to our own by all.

As above noticed, the publication of a complete Turkish and English Dictionary, if ever undertaken, will be a work of considerable expense, and will require years for its performance. Hitherto the number of those who might have occasion for such a book has been too limited by far to induce any one to make the attempt. These circumstances appear now likely to be changed, through the attention drawn to Turkey by the recent aggressions of Russia, and also by the vitality so unexpectedly discovered in the Ottoman Empire—the "sick man" of the aggressor. The author would be proud to answer this change, if effective, by an energetic attempt to fill up the void in English literature left by the want of such a work. The Turkish language is, in itself, well worthy of the labour; and, whatever the ideas on the subject hitherto current in England, as in the rest of Europe generally, there exists in that language a literature, mostly in manuscript as yet, it is true, as varied and as refined as that which is known to be found in the Persian tongue, though it does not embrace those periods of time, the middle ages, which render the study of Arabic and Persian doubly interesting. In a political and in a commercial view, the tongue of the Osmanli merits as great attention as any, since its use, or that of its congeners, among natives of every sect and nationality, or among official people, is spread from Tunis in Africa, throughout the Turkish Empire, the northern half of Persia, Khorassan, to Independent, Chinese, and Russian Tartary. But it is as true, as it will appear singular, that whether from apathy, or from the fatal delivering themselves up into the hands of *double sets* of interpreters (one set consisting of Greeks, Armenians, Jews, or Levantines, who explain verbally

between Europeans and Turks, and the other of Turkish writers, who reduce these verbal expressions into written forms of their own), the greater part of our merchants and consuls living in Turkey, some for periods of fifty years, are unable, with a few rare exceptions, to read a word of the language, or perhaps to understand it when read to them ; and many are even incapable of uttering a single phrase in common conversation. The fact, however, of servants, working engineers, and others picking up Turkish in a short time, without books or aids of any kind, is sufficient to indicate that there is nothing peculiarly difficult in the language itself; while the mere mechanical difficulty of the handwriting, as is known to all students, is equally easy to be got over with a little practice.

Hoping, therefore, that a taste for this useful language may spread, and that the occasion will thence arise for the preparation of more extensive works on the subject, to which he engages to respond to the best of his abilities, the author now offers the present work to the public, in the trust that it will be found as useful in its sphere as he could wish or expect.

London, 1856.

ON THE SYSTEM OF ORTHOGRAPHY EMPLOYED TO REPRESENT THE TURKISH WORDS, AND ON THE POWERS OF THE TURKISH LETTERS AND ORTHOGRAPHICAL SIGNS.

IN representing the sounds of one language with the characters of another, we find that all or many of those characters generally possess more than one value in their original language. We observe, further, that the authors of pronouncing dictionaries are obliged to have recourse to various systems of orthography, in order to represent to the mind, through the eye, in a way freed from doubt, the sound of every letter in each separate word; and that a considerable difference exists between the current orthography and the results of each such system. The reasons of this divergence, in respect to the English language, may be reduced to three: 1st, Many words of foreign origin have preserved their original orthography and pronunciation (this latter more or less vitiated), which do not follow the same rules as the words of our own language; 2ndly, Many other words of foreign origin, though they have more or less been submitted to a process of adaptation to our pronunciation and orthography, still retain so many traces of their origin as to require explanation on the former, and authority for the latter, inasmuch as the two do not agree together with sufficient simplicity, or according to our received ideas of the fundamental values of their component letters; 3rdly, The difference of pronunciation of even indigenous words in different parts of the country, whereby an orthography more or less in consonance with the pronunciation of one part, at a certain period of time, was adopted by some one or other of the early English writers, and has since become (either with or without modification) generally or universally current, although it does not accord with the usual pronunciation now in use among the educated classes in the greater part of the kingdom.

Causes analogous to these have also affected the orthography and pronun-

ciation of the Turkish language, the present alphabet and orthographical system of which are originally Arabic. In the pure Arabic the simple short vowels are never written, being merely marked over or under the consonant affected by them, and are but three in number—*a*, *i*, and *u* (Latin). When these are long, they are represented by separate letters, which have still their special values as consonants, viz. ا, و, and ى. Of these, the ا represents the sound of *ā*, the و of *ū* (*oo* English), the ى of *ī* (*ee* English). This system of the Arabic language (common also to the other Semitic dialects) was next adopted by the Persians when they embraced the religion of Muhammed; and although four consonants (پ, چ, ژ, گ) were added to the twenty-eight of the Arabians, nothing was done to extend the number of vowel-letters, or of the vowel-points, beyond the original three, excepting the definite adoption of a fourth consonant (ه) to represent the terminal broad *e* or surd *a* found in so many Persian words. The three original vowel-letters received also a second value each in addition to the Arabic one, viz. ا was made to represent the broad *a* of the English, the و the *o* of European languages, and the ى the *e* of the same as heard in our word *there*. The Turkish nation, coming from the eastern parts of Central Asia, first encountered the Arabian system of writing, under its modified form, in Persia. Adopting this, and, by their chief and early conquests in Greece and Asia Minor, escaping from the direct influence of the Arabians, they in their turn gave a new value to one consonant (ڭ) by making it represent a nasal *n* in addition to its Arabic value of *k*, and its Persian value of *g hard* (*gh*, or *gu*), and they also greatly extended the use occasionally made by the Persians of the three long vowels as representatives of their cognate short vowels.

Passing over, therefore, the consideration of the true number of different vowel-sounds which may exist in Arabic or in Persian, or of the number which may exist in any uncultivated Turkish or Tartar dialects, we may now proceed to observe that there are eleven distinct vowel-sounds in the cultivated Ottoman Turkish language, besides the modifications of certain of them by mere prolongation of sound; whereas there are still but three vowel-signs, and but four vowel-letters to represent them. This necessarily causes great confusion and difficulty, especially to learners; and to it, in great measure, I attribute the prevalent use of Arabic and Persian words (in writing, much more than in speaking) in preference to many of their most common Turkish equivalents. In all three of these languages a combination of two, three, or four letters, may often be read several different ways, the signification varying with each modification of sound;

and there is no system in use among the nations speaking them whereby the true vowel-pronunciation of each word can be depicted to the intelligence through the medium of the eye, in a manner entirely free from doubt. The Persians have adopted two terms whereby they describe the different values of the vowel و as representing *u* and *o*, also of ی as representing *e* and *i*; but further they have not gone, and these terms have no equivalent mark in writing; so that the number of vowel-letters remains but four, and of the vowel-points but three, to represent the eleven vowels existing in Turkish. At the beginning of words they employ two combinations (او and ای) of these vowel-letters, which have been looked upon as diphthongs; but this is not really so: they represent no separate vowel-sound; they are merely used, or rather the و and the ی are introduced to define the value of the ا, which in Arabic takes the three vowel-sounds indifferently, in the same way as the other consonants. These, then, are no true addition to the number of Turkish vowel-letters, and او is read *u* the same as قُو is read *ku*, and ای *i* as قِی is *ki*.*

The eleven Turkish vowel-sounds are the following :—

1st,	*of*	a	*in*	all.	7th,	*of*	i	*in*	girl.
2nd,	..	a	..	far.	8th,	..	o	..	go.
3rd,	..	a	..	about.	9th,	..	u	in the French	*tu*.
4th,	..	a	..	pan.	10th,	..	u	..	full.
5th,	..	e	..	pen.	11th,	..	u	..	fun.
6th,	..	i	.,	pin.					

Our system of orthography in this book for representing the pronunciation of the Turkish words is founded upon the two following axioms :—First, *No character shall have two values;* and second, *No value shall be represented by more than one special character.*

In applying these two rules to the eleven vowel-sounds, we have been led to

---

* There exists even at the beginning of some Turkish words the combination اوی, which may have been considered in like manner a triphthong; but in this case, as in that of the two combinations, ای and وی at the ends of some words and syllables, the ی is a true consonant, and therefore we are justified in totally denying the existence of diphthongs or triphthongs in the Turkish language.

adopt the following eleven characters to represent them, all of which are well known modifications in form of our own five vowels:—

1st,	a *as in*	wall,	*thus*	A	7th,	i *as in*	girl,	*thus*	*i*
2nd,	a . . .	far,	. . .	a	8th,	o . . .	go,	. . .	o
3rd,	a . . .	about,	. . .	*a*	9th,	u . . .	*tu* French	. .	u
4th,	a . . .	pan,	. . .	E	10th,	u . . .	full,	. . .	U
5th,	e . . .	pen,	. . .	e	11th,	u . . .	fun,	. . .	*u*
6th,	i . . .	pin,	. . .	i					

By the use of these modified vowels the learner can see at once what particular value is attached to each, and, at the same time, he will not be obliged to make the distinction, unless he prefers doing it, in making notes himself of words he may meet with in reading or in conversation. This book is essentially a pronouncing dictionary; and were the European character ever to be adopted in Turkey, for the purpose of writing the Ottoman language, there is no reason why the *a*, the *e*, the *i*, and the *u* should not bear several values as they do with us; whereas, in printing, and, if necessary, even in writing, the difference could be pointed out by one or two strokes under them, thereby leaving the upper part free for the introduction of special signs to distinguish the long from the short vowels, and the accentuated from the unaccentuated syllables.

We have adopted these characters in preference to others, because they are to be found at the printers', and because every one knows them. True it is that their special value here has to be learnt and remembered, but so would that of any signs we might have invented. Our special reason for not adopting Sir William Jones's "*dashed vowels*" is because, their dash being over them, it would have interfered with the introduction of the signs of syllabic accent and vowel quantity. We have further felt obliged to abstain from and condemn the diphthongs *ai* and *au* of that great philosopher and most distinguished writer, by reason that the idea which caused him to employ them is fundamentally erroneous in conception; and we have been grieved to observe that these errors have been already too extensively adopted by other writers of distinction, and by the numerous body of missionaries in India and the South Seas. It is singular that an Englishman should have fallen into the error of calling these combinations diphthongs, when his own language contains the true solutions to the problem. Sir William Jones appears to have been led away in this matter by the study of French or Latin, in neither of which languages does the consonant *w* exist, neither is the letter *y* regarded in their grammars as a consonant.

English grammarians have laid it down as a rule that *w* and *y* are consonants at the beginning of words or syllables, but vowels at the end or in the middle. It must be conceded that *y* standing alone in the middle of a syllable is a vowel; but *w* is never so used in English. As the second letters of diphthongs in the middle of syllables they may be considered either as vowels or consonants, without much practical inconvenience resulting from the error in either case; and *y*, at the end of syllables, when immediately preceded by a consonant, may certainly be considered a true vowel. There remains then to be considered the case of these two letters when they terminate a syllable and are preceded by a vowel. In this case Oriental grammarians have justly regarded them as consonants; nor would it be difficult to establish that the practice of the English tongue fully confirms that decision, as regards the letter *y*, and also as regards the *w* if preceded by an *o*. Take for instance the words *flow* and *flay:* now, in forming from them the participles *flowing* and *flaying*, we can perceive that *w* and *y* are as much consonants as though the division of the two words into separate syllables was *flo-wing* and *fla-ying*, when, even by the admitted rules of our grammarians, these letters would be consonants. This being established, more as a means of comparison between certain conditions of our language and the elements of the Turkish, we may now state that we consider the letters *w* any *y* as consonants in all cases where we use them in our system of orthography as here adopted for representing the sound of the Turkish language; and, to complete our system of syllabic formation, we have but to follow out the series of vowels preceding or following these two letters in the same manner as for the other consonants; thus:—

Ab	ab	*a*b	eb	Eb	ib	*i*b	ob	ub	Ub	*u*b
bA	ba	b*a*	bé	bÉ	bi	b*i*	bo	bu	bU	b*u*
AW	aw	*a*w	ew	EW	iw	*i*w	ow	uw	UW	*u*w
WA	wa	w*a*	wé	WÉ	wi	w*i*	wo	wu	WU	w*u*
Ay	ay	*a*y	ey	Ey	iy	*i*y	oy	uy	Uy	*u*y
yA	ya	y*a*	yé	yÉ	yi	y*i*	yo	yu	yU	y*u*

Several of the combinations contained in the third, and nearly all those in the fifth of these lines, will be met with in the following pages. The learner must then merely take heed not to give to the combination the sound of a diphthong, as he would have to do were he reading English, but to keep the sound of the vowel pure in the same way as when read before any other consonant. Thus:—Kaw will sound as our English *cow*, and y*i*w analogously;

pay will read like *pie*, rey like *ray*, soy exactly as in English, and kiy, as also muy, will each be readily understood, though we have no similar combination in our language. It will thus become apparent that these are not diphthongs composed of two consecutive or combined vowel-sounds, but, on the contrary, a pure and simple vowel, followed by a simple consonant.

The foregoing remarks are of more consequence than appears at first sight: not only is a correct appreciation of any subject a great desideratum in itself, but this particular bears also in no slight degree upon the question of reduplicated consonants, since we frequently meet with both the و and the ى reduplicated, and this could not be unless they were true consonants. It has also a very great grammatical influence upon the words, and roots of words, which have these terminations, as it will be seen throughout the Turkish Grammar that affixes and inflexions vary, according as they are joined on to a word ending with a vowel, or to one ending with a consonant; and it will be found that in all these cases the doctrine here laid down agrees with the principle upon which that language moves. It has the further advantage, too, of confining the letters *w* and *y* to one sole value, instead of using them sometimes as vowels, sometimes as consonants.

Proceeding, now, to a consideration of the Turkish characters in themselves, and of their values, as also of the mode of transcription here adopted for the consonants, we first observe that the Turkish alphabet consists of twenty-eight simple and primitive characters of Arabic origin, the ordinary names and primary forms of which are as follows:—

ا èlif, ب bè, ت tè, ث sè, ج jìm, ح hà, خ khì, د dàl, ذ zèl, ر rì, ز zè, س sìn, ش shìn, ص sàd, ض dàd, ط tì, ظ zì, ع "àyn, غ ghàyn, ف fè, ق kàf, ك kèf, ل làm, م mìm, ن nùn, و wòw, ى yè.

To these original Arabic letters are to be added the three following, received from the Persian, which have a special form, distinguished from the originals whence they are derived by the number of dots under or over them, viz.—

پ pè,	*derived from*	ب bè.
چ chìm,	. . . .	ج jìm.
ژ zhè (French j)	. . . .	ز zè,

The additional dots of these letters of Persian origin are often to be found in written, and even in printed, books. The last of them is only used in a very few (five or six at most) words of Persian origin.

The fourth letter added by the Persians, namely, the ݣ, is generally left without its distinguishing points, and these, even when added, are sometimes used as marking, not the Persian value of the character, but a third use to which this letter is universally applied by the Turks, that of a nasal *n*, equivalent to our English *ng* at the end of *sing*, *ring*, &c., but softened down to a common *n* in the pronunciation of the capital, and of people of refined manners in many of the provinces. A second method is also in use, by which to distinguish the Persian value of this letter: it consists in giving it a double dash in all its positions, whether initial, medial, or final; whereas, in the case of the Arabic value, the dash is single in the two first positions, and totally wanting in the last-named one. It results, therefore, that in printing, and in common or official writing, the one character ك has three distinct values, for which no discriminating signs are employed; and it is only in some manuscript books, generally when the whole of the vowel-points and other diacritical marks are inserted, that any distinction is made of the three values of this letter.

There is also a compound character in use, which is always to be found inserted in alphabets, and which, for that reason, cannot be passed over in silence. It is the character لا, called *làm-èlif*, being, in fact, nothing more than ل *làm* joined calligraphically to a following ا *èlif*, in a similar manner to that whereby our printers continue to join the *f* and *l* in fl, or the *f and i* in fi, &c.

Of these thirty-one (or thirty-two or thirty-three) Turkish letters, the ا (èlif), in its various uses, requires the greatest amount of explanation.

This letter is sometimes a vowel, and sometimes a consonant; the latter in some words of Arabic origin only, and even then only in the middle or at the end of these words, never as an initial. To denote this consonant value of the ا, it is always surmounted by the diacritical mark ء, named hÈmzÉ, so that no confusion can occur between the vowel ا and the consonant. This rule of the hÈmzÉ never affecting an initial ا, is a practical rule of Turkish, and does not apply to the Arabic language, which we are not here considering.

The consonant أ, then, we proceed to say, follows the same rules as do the other consonants in point of being followed or not by a vowel in the same syllable, and we need not dwell upon that subject here: we shall only remark that its power is that of a *slight* hiatus, or catch in the breath, and that we have represented it in this work, as in our little "Vade-Mecum of Ottoman Colloquial Language," by an inverted apostrophe, thus (ʻ). The sign hÈmzÉ represents in Arabic, I apprehend, the transition from the natural state of the organs of

speech when in perfect repose and closed against the passage of vocalized breath: it represents, also, *vice versâ*, the stop applied, when speaking, to cut off suddenly the emission of this vocalized breath; and the action it represents differs, therefore, altogether from that whereby a vowel-sound is made to follow the formation of any definite consonant, or whereby that sound is cut off by such a formation following it, or whereby it is simply allowed to cease itself from being emitted without any change of position in the organs of speech. This view of the value of the hèmzé is, as before stated, altogether overlooked, however, in Turkish, at the beginning of words; and the ا (élif) is then regarded always as a simple vowel.

As a vowel at the beginning of words the ا may represent every vowel-sound found in the language, in the same manner that any consonant may be followed by every such sound. Nor does it differ from the consonants in the modes of determining the vowel-sound to be given to it; and, as those modes are general, we proceed to state them here.

It has already been noticed that there are three signs of Arabic origin, used in Turkish to indicate the vowel which is *to follow* a letter. These are named حركه hàréké (motion, *or* movement), and the first, consisting of an oblique straight stroke marked above the letter from right towards the left in descending (thus ´), is called اوستون ùsstun and فتحه fètha (t-h.) It indicates that the letter over which it is placed is to be followed in pronunciation by one of the vowels, A, a, *a*, E, *or* é, which, it will be perceived, form a series of vocal sounds of a cognate character, varying merely in breadth, and capable of infinite submodifications of tone. In fact, these five vowels do not correctly and fully express all the modulations which an experienced ear can detect in Turkish pronunciation, which may be truly compared, in its nicety of differentiation, to a violin, in which the notes are left to be formed by the player, rather than to any instrument in which the notes or half-notes are absolutely fixed. Therefore, although we have deemed it useful and very necessary to indicate, to the extent we have done, the different vowel-sounds of Turkish words, we admit that a still greater variety exists, which we leave to practice and experience to indicate to learners, believing that the extent to which we have pushed the subject will be found sufficient for all practical purposes.

The second vowel-sign consists in a precisely similar stroke placed under the letter, and is called اسره èssérÉ, *or* كسره késsrÉ. It indicates that the letter is to be followed by one of the vowels i or *i*. The third is a small character something of the shape of the figure 9, or of the Turkish letter و, placed over the

letter it affects, where the ùsstun would otherwise be. This sign is called اوتوری *ù*turu (and rarely ضمه d*à*mm*a or* z*à*mm*a*), and indicates that the letter affected is to be followed by one of the vowels o, u, ᴜ, or *u*, which it will be perceived are of a kindred kind.

According to what is stated above, the letter ا, when it bears the mark ùsstun, is equivalent to any one or other of the same five vowels indicated by the sign itself, and it may thence be correctly inferred that of itself, and at the beginning of words, it has no real value. It is in fact, in that position, a mere representative of the hèmzᴇ́, which is itself never introduced into Turkish writings at the beginning of words, though in Arabic it is figured over or under the ا, and in ancient manuscripts, and even common African writings, is sometimes made to precede that letter.

It may now be readily inferred that according as the ا is affected by one of the remaining vowel-points èssérᴇ́ *or* *ù*turu, it takes the value of either i *or i*, or of o, u, ᴜ, *or u*. Thus اَ is read ᴀ, a, *a*, ᴇ́, *or* é ; اِ is read i *or i* ; and اُ is read o, u, ᴜ, *or u*.

Not to have to repeat what is thus explained, we here shortly mention that the same rule applies generally to the whole of the remaining letters, the vowel following, but never preceding them. Thus, بَ is either bᴀ, ba, b*a*, bᴇ́, *or* b*é* ; بِ is either bi *or* b*i* ; and بُ is either bo, bu, bᴜ, *or* b*u* ; and so throughout. It may not be amiss to notice particularly the case of the two letters و and ى, and to remark that, as with their English representatives *w* and *y*, they are always consonants at the beginning of words, and consequently وَ is to be read, ᴠᴀ (*or* ᴡᴀ, &c.), va, v*a*, ᴠᴇ́, *or* v*é* ; وِ as vi *or* v*i* ; وُ as vo, vu, vᴜ, *or* v*u* ; while يَ is read, yᴀ, ya, y*a*, yᴇ́, *or* y*é* ; يِ as yi *or* y*i* ; and يُ as yo, yu, yᴜ, *or* y*u*.

To make certain of these vowels long (the others never being prolonged in Turkish), the letter bearing the vowel-point is followed up by that one of the three letters ا, و, *or* ى, which is homologous with that vowel-point ; namely, by ا when the vowel-point is ùsstun, by ى when it is èssérᴇ́, and by و when it is *ù*turu. To avoid the repetition of the ا itself in following out this rule the sign —, named مد mèdd, *or* مده méddᴇ́, is placed over the first ا in lieu of the ùsstun, and the second ا is suppressed. Thus آ is read ā *or* ā, اِى ī *or* ī, and اُو ū ; بَا is read bā *or* bā, بِى bī *or* bī ; and بُو bū ; &c. The combination وُو is

not to be met with in Turkish. The ى final, as a vowel in some Arabic words, after a consonant marked with ùsstun, takes the value of a or A, and the same word, adopted into Turkish, is very frequently written with ا instead of the ى, in consequence; as, for instauce, اولا ūlà *for* اولى, اقصا Aksa *for* اقصى, &c.

As, however, these vowel-points are never marked in common writing or printing, the three Arabic letters of prolongation, ا, و, and ى, have, according to what has already been remarked, come to be very frequently used in Turkish, as in Persian, as short vowels; and the mĕdd over the ا is sometimes indicative of the short sound of A, when, without it, this letter is more frequently read with one of the four remaining values. To obviate the almost insurmountable difficulty which hence may seem to arise in relation with the distinction of long and short vowels in Turkish words, a very simple and seldom varying rule may here be noticed. It is, that in words of purely Turkish origin there are scarcely any long vowels (European authors generally state that there are none), whereas in words of Arabic or Persian origin these letters are generally esteemed to be long vowels.

There remains now to be noticed the use of the letter ه as a vowel. It has been seen that ا, as a vowel after a consonant, represents one of our vowels A or a. The other three vowels, of which the vowel-point ùsstun is the representative, are therefore left without an equivalent. But even in the original Arabic, the final ه, in the case of feminine nouns, has always been sounded as a vowel of the fĕth*a* class, when the word is final in its sentence; though it is changed into the value of ت (*t*) on other occasions, and although this letter, in the case of other words, even when final, preserves its value as an aspirated *h*. This value of the ه was accordingly adopted by the Persians to represent the *a* or É wherewith so many of their words are terminated; and the Ottomans, finding it so used, have extended its sphere of utility by introducing it, in certain determinate cases, into the middle of words, but always at the end of a syllable, with the same vowel value of *a*, É, *or* é; as, for example, into the future active participle, into the second gerund, sometimes into the first and second persons (as well as the third, where it is final) of the conditional aorist, into the root and entire conjugation of the impotential verb, and at the end of the roots of various verbs. It is sometimes to be seen introduced into the very body of nouns at the end of some syllable; but these are generally words of foreign origin, and the example is never to be followed without good and sufficient authority. This circumstance of the ه vowel never being used unless as the final vowel of a syllable establishes a marked difference between itself and the three letters,

ا, و, and ی, which are commonly to be found in the middle of syllables, though, again, ا alone is ever used as an initial vowel.

Into whatever part of a word this letter ه is introduced with a vowel value, the greatest care should be taken by the student of Turkish (as by those of the Persian, Arabic, and cognate languages) never to transcribe it by using our English letter *h*, as this practice, more or less followed, has the very great inconvenience of incapacitating us from properly distinguishing it from the aspirate consonant value of that letter, and of its cognate, though stronger aspirate, the letter ح. This incorrect and incommodious practice may be seen, and will be felt in use, in almost every English author who has yet written on the subject; and even the French are by no means free from the defect, as is noticed and reprehended by Bianchi in a note at the foot of p. xxviii of the first volume, second edition, of his "Dictionnaire Turc-Français."

Of the mere consonants the letter ب has the value of the English letter b, by which it is also represented in our system of transcription; although sometimes, at the end of words, and when preceded by certain sharp-sounding letters, such as t, ch, or sh, it acquires the sound of p.

پ has always the sound of p, ت of t (but is sometimes changed orthographically into د d), and ث of s sharp or double, never degenerating into z under any circumstances. This remark is equally applicable to the other two letters which we are forced to represent by our s: they must never be degraded into z; and to avoid the tendency, so strongly pronounced in Englishmen, to give to all final letters s, as well as to those placed between two vowels, the sound of z, we have thought it better to double that letter on all occasions, when it is not the first letter of a syllable. Theoretically, we are wrong to do so, but in this instance we reluctantly sacrifice consistency to the practical object of trying to prevent the malpronunciation of whole classes of words of which the well-known *Kars* and *fez* are instances. In both these words the final letter is *s;* and if they were written according to our system *Kàrss* and *fèss* respectively, every one would pronounce them right; whereas, in the latter word, French delicacy has even changed the orthography, and our travelling countrymen have adopted it, so corrupted, from the writers of our gallant allies. The letter ث is equivalent in Arabic to our *th* in *think*, but that value is not known in Turkish.

ج has the value of our English j, by which we invariably represent it, to the exclusion of our equivocal *g*, which is sometimes hard, as in gat, get, gird, got, gully, and sometimes soft, as in gem, gin, gymnastics.

چ is our *ch* in *church*, and the addition of a t before these letters, as is often done, is of no use in English, though necessary in French.

ح has the sound of h, as has also the letter ه when a consonant. We have not thought it necessary to establish any difference between these two letters in our mode of transcribing them, as there is no difference, perceptible to English ears, in the mode of pronouncing them; and, besides this, the Turkish orthography being at hand, no error is likely to occur, and our transcription is a system of guidance to pronunciation, not to orthography.

خ is transcribed, according to general custom, by the letters kh: its power is equivalent to that of the combination ch in German and in Scotch. This can only be learnt by practice; but, until the true value of this consonant be acquired, we recommend the learner never to sound it as a k, but always as a strongly aspirated h. Thus the word khan must be sounded hλn, and not kĕn.

د is a d, sometimes, after sharp letters, acquiring the sound of t; ذ is a z (its Arabic value being that of our *th* in *though;* but it is never so used in Turkish), ر an r, and ز another z; ژ is equivalent to the French j, and of the letter *s* in *pleasure.* We have represented it, in the very few words where it occurs, by the combination zh.

س is the true Arabic s, ش is equivalent to our sh, and ص is also a pure s in Turkish. Of the difference between the س and the ص we shall have occasion to speak further in treating of the hard and soft letters. ض is generally a z, but in some few Arabic words has the value of d.

ط is generally a t, though, as an initial in some few words of purely Turkish origin, it takes the sound of d. ظ is another z. We may here remark, that, in a few words, one of the letters t (ت *or* ط) is followed by one of the letters h (ح *or* ه) forming the succession th in our transcription. When this does occur, the t and the h are to be kept separate in pronunciation, as the t is generally the last letter of one syllable, and the h the first letter of the following syllable.

ع is a letter that has generally been considered and treated as a vowel by European writers, always excepting the learned De Sacy, and a few scholars of his stamp. Nothing can be conceived more erroneous, since, in the mouth of an Arab, no consonant exists having greater claims to the appellation. It is pronounced in the deepest part of the throat, with an effort that must be learned in infancy, or which can never afterwards be attained. In Turkish, however, the letter becomes silent at the beginning and end of words, but is indicated by a

kind of hiatus in the middle. We have mentioned the hiatus of the hèmzé, in treating of the ا; and we may here notice that the letter ع and the hèmzé have the same relation to each other that س and ص, and that ت and ط, as also that ق and ك, and ز and ض or ظ, have to each other; namely, the one is hard and the other soft in pronunciation, as is to be hereafter noticed. Of the two, the ع is the hard hiatus, and we have therefore represented it with a double inverted apostrophe (") in this work; and we repeat that, at the beginning and end of words, it is generally quite or almost silent, after the fashion of our *silent h*, but it is never a vowel.

غ is a hard g, taking sometimes a gliding sound, of which we have no example in English. The French in Algeria have taken it to be the equivalent of their *r grasséyé*, or r pronounced, as by some people, like a *w*. From this they have formed the now so well-known word "razzia," which is the Arabic *gazya* (a military expedition against infidels, a crusade). In the present work we have uniformly transcribed this letter by gh, instead of using a single g, on account of the double value of this letter, our sole, though amply sufficient reason, for rejecting it in a pronouncing dictionary. This letter is sometimes softened down to the value of *w* when preceded or followed by o or u, and even by *i*; at other times it becomes almost imperceptible in the pronunciation. This we have designated by putting the *gh* in italics.

ف is our f (it would be mere folly and pedantry to represent it by *ph*). ق and ك are both simple k, as far as the first or Arabic value of the latter letter is concerned. We see no advantage to be gained in a pronouncing dictionary by using the letter *q* for ق, as is sometimes done, and it is a further violation of the special rule which requires the letter q to be followed by a u. The letter c is sometimes used for ق and for ك, but it has the disadvantage of a double value, being sometimes equivalent to k, and sometimes to s.

In its second, or Persian value, ك is a hard g, somewhat like غ, and we represent it, equally with that letter, by gh in all cases, though with this distinction; namely, the Persian value of ك is susceptible in Turkish of being softened down to a value approaching that of *y*, as the غ does that of *w*, and at other times becomes imperceptible also. As with the غ, so with the ك, we designate this by placing the *gh* in italics. To render this quality of the two letters better appreciable by our readers, we here point out that the very same thing obtains in our own language in the case of the combination gh. For example, in the word *throughout*, that combination is sounded as *w*, and in

sighing it is pronounced as *y;* so, in Turkish, صوغان sò*gh*ᴀɴ (onion) is pronounced sòᴡᴀɴ, and دكل dì*gh*il is pronounced dìyil. In both these values of ك, the letter, when followed by any of the vowels a, o, u, ᴜ, *u*, takes before the vowel a short and incipient sound of y, which we have denoted by introducing after the ك, and before the vowel, a letter *y* in italics. This is often heard in English, as in the words *cure, pure,* &c., some persons using it also before an *a* in the same manner.

The third, or purely Turkish value of ك, when it is called surd kᴇ̆f (صاغركاف), and even surd nŭn (صاغرنون), is that of our *ng* at the end of *sing, ring,* &c. It is never to be found elsewhere than at the ends of words or syllables, and consequently never can be initial. At Constantinople, and generally among the educated classes, it loses, almost constantly and entirely, the influence of the final *g,* and is sounded like a common *n.* This also we indicate by placing the *g* in italics, showing that by some people it is sounded, though dropped by others. In the two words, اكلامق and دكلمك, where the ك is followed by ل, the sound of the ل is lost; and the first is generally pronounced *à*nn*a*m*a*k, the second dìnᴇ́mek, instead of *à*ngl*a*m*a*k and dìnglᴇ́mek, their true original, and even now their provincial sounds. When followed by other letters, whether vowels or consonants, the g of this combination is never to be sounded as a separate letter; but the English words *singer, ringer,* are to be imitated, while those of *anger* and *finger* are the models to be avoided, the division of syllables being different in the two classes; as, *sing-er, ring-er; an-ger, fin-ger.*

ل is our l, م is our m, and ن our n. The only remark necessary here, is, that when the ن is followed by a غ, or a ك with its Persian value, forming, in the transcription, the combination ngh, it is to be understood that the combination is not solvable into ng-h, but only into n-gh. Also, as remarked above, the sound of the ل is entirely suppressed, in the ordinary pronunciation of Constantinople, in the words اكلامق *à*ngl*a*m*a*k, and دكلمك dìnglᴇ́mek (pronounced respectively *à*nn*a*m*a*k, dìnᴇ́mek).

The letter و requires more particular remark, as it has three distinct proper values as a consonant, besides one other incidental. It is sometimes a pure v, sometimes, though not frequently, a pure w, and more generally a combination of the two, its pronunciation beginning as a v, and ending as a w. In its value as a pure v, it may be classed as a soft consonant, since it takes this sound before the soft vowels é, ᴇ́, i, and u; whereas, before ᴀ, a, *a*, o, and ᴜ, it is sounded as a combined v and w. At the end of syllables, the same rules occur

with regard to the preceding vowel, to which we may add that it is a pure v after *i* and *u*.

In its incidental value as a consonant, the letter و is always surmounted by the sign hÈmzÉ, before mentioned, thus ؤ; and it is necessarily and constantly a consonant when so surmounted, whether it be placed at the end of a syllable, or whether it begins one. In the former case the vowel preceding it, and in the latter case its own vowel, must be an ὺturu (and confined to the two branches of that class u or ʊ, to the exclusion of o and *u*); and this is the reason why the letter و is then selected as the recipient of the hÈmzÉ, as is the ا when the vowel-point is ùsstun; and, it may now be added, as is the ى when the vowel-point is èssérÉ, this letter also being then always a consonant. Whenever the hÈmzÉ is used, the letter over which it is placed may be considered merely in the light of a support, the hÈmzÉ itself being the real and true consonant letter, which in Arabic is capable even of reduplication in the same way with every other consonant. We have therefore always represented it with the inverted apostrophe; but we do not recollect many instances of the employment in Turkish of those Arabic words in which its reduplication occurs.

The ه, as a consonant, is an aspirated h: in fact, the idea of a *silent h* has never occurred to an oriental; and whether the ه consonant or the ح be at the beginning, or at the end of a word or syllable, it must be equally and fully aspirated as a rule of grammar and language, whatever degradation it may occasionally be subjected to in the tongue of the common people, and of every-day intercourse. It is, in this respect, something like our English letter r at the end of words and syllables, which we so generally omit in pronunciation, but which no grammarian has ever held up to notice and imitation as a silent letter. The two letters ه and ح are, however, generally sounded, the omission being quite the exception, even at the end of words.

It may be as well to notice here the circumstance of the use of the hÈmzÉ, placed over the letter ه, when used as a vowel at the end of words. It only occurs in the case of nouns, substantive or adjective, which are connected with the following word in the sentence by the Persian rule of construction, which governs the relation of a noun with its qualifying term. The ه, then, performs its proper function of final vowel in the word where it occurs, and the hÈmzÉ takes as its own separate vowel the èsserÉ, which may always, in these cases, be represented by the letter i, as in the terms, بندهٔ خدا bèndÉ'i-khùdā رتبهٔ ثانیه rùtbÉ'i-sānìyyÉ, &c.

The ى consonant is our English y, both at the beginning and at the end of words or syllables, being in the latter case always preceded by a vowel. It is really a sad mistake for us, who possess this useful consonant, and are aware of its nature, to adopt the lame expedient to which other languages are forced to have recourse, namely, the use of the vowel i, with or without the diæresis over it. Take, for instance, the word تربيّه, where the consonant ى is reduplicated, and compare the lame and erroneous transcription by an eminent French author, terbïiè, which is at variance even with the French rules of diæresis, with the plain method rendered possible by our estimation and use of y, as a consonant equivalent to the oriental ى consonant, namely, tèrbìyyÉ, in which the syllables are tèr-bìy-yÉ, precisely as in the original, the reduplication being merely what we sometimes practise ourselves by placing a dash over m or n, when we have omitted a second one, as in the word com̃on. This was very frequently practised in manuscripts before the invention of printing. French authors have an excuse for not using the y in this, to us, natural manner, because they do not recognise it as a consonant in their own language; but for us to adopt their imperfect substitute is to abandon gratuitously an advantage of no mean character.

When the hÈmzÉ is placed over a ى in the middle of words, the two dots which usually distinguish the letter are omitted. But it is frequently the case, that whereas, in an original Arabic word, a ى with a hÈmzÉ is correctly used, the same word, on passing into Turkish, loses its hÈmzÉ, and the ى becomes a long vowel, resuming its suppressed dots. Thus the Arabic word استئذان (ìsstìʿzān) becomes generally in Turkish استيذان (ìsstīzān).

To finish what we have to note respecting the various uses of the hÈmzÉ, we may here say, that at the end of a very few words it is found without any letter to support it, though sometimes a و is added under it to those words.—Ex. جزء (*or* جزؤ) jùzʿ, بدء (*or* بدؤ) bèdʿ. In this case, if the word be alone, or at the end of a phrase, it is very common to add to it, in pronouncing, a vowel homologous to the one in the word, and جزء is then uttered jùzʿu, بدء as bèdʿi, and so forth. In a kind of imitation of this rule, a certain number of nouns ending in ا (but which, in the original Arabic, have a hÈmzÉ after that letter) assume a hÈmzÉ after them, with èssérÉ as its vowel-point, when they are in Persian construction with a following noun. Thus the word ايفا īfā (originally ايفاء īfāʿ), in construction with the word دين dèyn, becomes ايفاءدين īfāʿi-dèyn. It is, however, more usual nowadays to use a supplemental ى instead of the hÈmzÉ in this case, so that the same two words would be written ايفاىدين īfāyi-dèyn.

Having had occasion to mention the distinction of the Turkish letters as *hard* and *soft,* we may here elucidate the meaning of the terms, as the subject has a very great part to play in the euphony of the language. Any Englishman can appreciate the distinction between the value of *a* in *wall, call, tall,* &c., and of the same letter in *father, arm, part,* &c.; and perceive that the first value is broad, hard, and masculine; whereas the latter is soft and feminine. So to an ear accustomed to French is the difference between the vowels of *bulle* and *boule.* We do not, however, carry our distinctions any farther than the vowels; whereas the Easterns, as the alphabet shows, not having vowel letters by which to paint their distinctions, have introduced them into the consonants instead. We will not contend that this is the correct view of the case; for my practical knowledge of spoken Arabic, in its purest dialect, is not sufficient to enable me to judge of the shape into which the organs of speech have to be thrown, when pronouncing respectively ت and ط, ح and ه, س and ص, ز and ظ, ق and ك, for instance. We believe they are really the representatives of effectively different modes of utterance in the original language; but we are also convinced that it would be impossible to convey to an English, or to any European mind, a just appreciation of the differences. Nor, as far as the Turkish is concerned, is this necessary; and, for all practical purposes, we are convinced that by throwing upon the vowels alone the effect of the distinction of the letters into hard and soft, we have adopted the most effective method of rendering the subject clear and easy to our readers. We will therefore simply observe that ح, خ, ص, ض, ط, ظ, ع, and ق are the hard letters, generally followed by the hard vowels A, *a*, *i*, O, U; whereas ت, ز, س, ك, ه, and HÈMZÉ, are the soft consonants, generally followed by the soft vowels a é, *or* É, i, u, or *u;* and that the remaining letters may be considered neutral, both because they are not ranged in pairs, and because they are followed by vowels, sometimes of the one class, sometimes of the other, though far more frequently by those of the soft class. It is, indeed, one great characteristic of this beautiful language, to soften and embellish every word it adopts.

Reduplication of a letter in Turkish is not the mere matter of orthography that it is in English. On the contrary, when a letter is doubled in writing, it must be doubled in pronouncing, as we do with the letter *d* in *mid-day,* with *l* in *full long,* with *n* in *thin nose,* with *s* in *less smoke,* or with *t* in *fat turkey.* In Turkish there are two modes of reduplicating a letter: the first is, as with ourselves, by simply writing the two one after the other, as in the word قوللانمق (kŭlLAnm*a*k), where the *l* is doubled, in the word اوممق (ŭmm*a*k), where the *m*

is repeated, and in many cases where the locative preposition دَه (dĕ or d*a*) follows a word ending in *d*. The second method is of Arabic origin, and is confined in use to Arabic words mostly, with a few Persian exceptions. By this method the letter to be sounded double, that is once at the end of a syllable, and again at the beginning of the next following syllable of the same word, is only written once; but in manuscripts where the diacritical marks are used there is a sign, called تشديد (tĕshdīd), and figured thus ـّ, which is placed over the letter written, just as the dash is sometimes employed in our old manuscripts to indicate that the letter over which it is placed should have been repeated in writing: the difference is, that the Arabian sign indicates that the letter must be repeated in pronunciation, *or so dwelt upon as to be equivalent to two letters.* This Arabian rule of reduplication is carried still further; for in cases where a noun, preceded by the definite article ال, commences with any one of the letters ت, ث, د, ذ, ر, ز, س, ش, ص, ض, ط, ظ, or ن, then, in pronunciation, the ل of the article is omitted, and the first letter of the noun is doubled. As this rule is of pretty frequent application in compound proper names and adverbial expressions, adopted bodily into Turkish, we have represented this suppression or conversion of the ل, by using our own common apostrophe, followed by the letter the sound of which takes the place of the original one of the ل; being further moved to the adoption of this method by the consideration that, in these compound expressions, the ا of the Arabic article is also suppressed in the utterance, and its place taken by the vowel which, theoretically and grammatically, always terminates ordinary Arabic nouns. Thus the proper name عبدالرحيم is figured by us, as it is pronounced, "Abdu-'r-Ràhīm, &c. In further illustration of this subject, we may explain that in Arabic اله (for الاه) ìlāh means *a god*, and this word, with the article ال, forms by contraction الله Ȧllāh, the God, the true and very God; from which again, by composition and suppression, is formed the proper name "Abdu-'llāh," generally written erroneously Abdalla, or Abdallah.

We now come to the consideration of the Turkish consonants when they follow a vowel in a syllable. This may be divided into three branches:—First, when the vowel begins a syllable, having no other consonant before it (and we may here remark that in Turkish a vowel can never begin a syllable which is not the first of a word); secondly, when the vowel has another consonant before it in the syllable; and thirdly, when the consonant under consideration is followed by another consonant in the same syllable.

As to the first case, it follows, from what we have already explained, that ا is

the only vowel that can commence a Turkish word, either followed immediately by a consonant or with a و or a ی intervening; thus ات is either ȧt or ѐt, اوت is ȯt or ὺt, ایت is ìt; or, as in the last example, the intervening vowel may be long, and the word read īt, and the sole ا may itself be long, as in آل āl, آن ān, &c.

With respect to the second case, the syllable is composed of two consonants, the first of which bears (or would bear, if marked) the vowel-point, and may be or not followed by one of the three vowel letters ا, و, or ي, and these again may be either long or short. Ex. لب lѐb, دل dìl, ذل zùll; باش bȧsh, قول kȯl, قیز kìz; حاج hājj, زور zūr, تیز tīz.

In the third case, the final consonant follows the preceding one in exactly the same manner as in similar words of our own language, but with this difference, that with us the preceding consonant is limited to a small class (except in cases of orthographical reduplication or composition, such as ll, ss, ch, sh, ph, th, ck, &c.) called liquids, namely l, n, r, with s, and sometimes p, if followed by t; whereas in Turkish every consonant is capable of being followed by every other. Thus we have the words دخل dȧkhl, عفو "ȧfv, عزو "ὰzv, امر ѐmr, قتل kȧtl, وجه vѐjh, رهن rѐhn, &c., which must appear quite unnatural to English eyes and ears, and which, we may explain, are generally Arabic words of two syllables originally, from which the final vowel has been dropt. These words are, however, not in perfect keeping with the spirit of the Turkish, for in that language we meet with a less combination of consonants than even in English or any of those derived from Latin. The consequence is, that the Turks very frequently intercalate a vowel between the two following consonants, when a vowel does not follow the word; and we generally hear them say ѐmir for ѐmr, hùkyum for hùkm, &c., in the first case; though they correct this when the opportunity offers, and say ѐmri-'ālī, hùkmu-shѐrīf, &c.

This quality of a consonant, viz. its not being followed by a vowel, is called its *quiescent state* (سکون sùkyūn), and is denoted in manuscripts by the sign ـْ placed over it. The sign is called جزم jѐzm.

We must here add a remark as to two circumstances which will be noticed in the body of the dictionary, by our readers, as seeming incongruities, but which are only the necessary and regular consequences of two leading bases of the Turkish language, its euphony and its euphuism. We have already touched

upon the sequence of hard vowels with hard consonants, and soft vowels with soft consonants; but the first of the circumstances to which we now allude is, that in words or inflexions and affixes of Turkish origin, if the syllables bearing the vowel-point èssérÉ (or value of i, *i*) be immediately preceded, in the same word, by a syllable having the vowel-point ǔturu (o, u, ᴜ, *u*), then the syllable or syllables having the èssérÉ are influenced by the preceding ǔturu, and all are sounded as though they bore that vowel-point. The word ǔturu is itself an instance: its orthography is اوترى, but the last syllable is affected by the vowel of the preceding one. The rule is, that when the value of the preceding ǔturu is one of the hard vowels o or ᴜ, then the èssérÉ takes the sound of ᴜ; and when the preceding vowel is either of the soft sounds u or *u*, it takes the value of u. Ex. حكمنى hǔkmunu, عذرمى "ǔzrumu; قولكزى kǒlun*g*uzu, *or* kǔlun*g*uzu. These latter syllables are always short and unaccented. Attention to this rule, and freedom from obtrusiveness in the pronunciation of the affected syllables, constitutes one of the niceties of the Turkish language; and I may add, that after the first affected syllable, the sound is again slightly modified in both cases *towards*, but not *to*, the value of *u* or *i* respectively, according as the tone is of the hard or soft class.

The second of these two circumstances may be said to be the very reverse of the former, inasmuch as it consists in the pronunciation as i or *i*, of the vowel-point ǔturu accompanied by a vowel و. Its occurrence is limited to one syllable of a few classes of words, viz. the last syllable of the aorist indicative and aorist active participle, of such verbs as form them in ور, which is then pronounced ir or *i*r accordingly as the tone of the word is soft or hard. Ex. كلور is pronounced ghèlir, صاللانور is pronounced sᴀll*a*n*i*r. The last syllable of the first gerund is also affected in this way when the tone of the verb is not that of ǔturu. Ex. كيدوب ghìdip, كلوب ghèlip, باقوب bᴀk*i*p, &c. Purists, however, pronounce all these words as they are written. Again, the syllable لو which ends so many adjectives, is pronounced li or l*i* in a general way.

To conclude these remarks, we have now only to add that, as in all languages, there are in Turkish a few words of every-day use which have an accepted pronunciation more or less at variance with their orthography. We have pointed these out in parenthesis, by the side of the correct pronunciation (when this is also used by persons of education), or by itself (when everybody

uses the incongruous pronunciation alone). We shall not do amiss to notice, also, that, in ordinary conversation, a few words are used as Turkish singulars, which are, in reality, Arabic plurals; but this is not correct in writing. Such are the words اولاد èvlād (children) child; رجال rijāl (men) a state functionary; كبار kìbār (great men) a grandee, &c. Even in writing, the Arabic singulars of these words are not used, but the phrase is turned; as, *one of the children, one of the state functionaries, &c.*

REDHOUSE'S DICTIONARY.

PART I.—ENGLISH AND TURKISH.

A, An, *art.* بر bìr.

Abaft, *ad.* and *pr.* كيروده ghèrida, قيچ طرفنده kìch-tàraf*i*nda.

Abandon, *v.a.* براقمق bràkmak, ترك ا tèrk-et, وازكچمك vàz-ghèchmek; چيقمق chìkmak; قاچمق kàchmak; —ed, *p.p.* متروك mètrūk; عارسز "ārsiz, چاپقين chàpk*i*n.

Abash, *v.a.* اوطاندرمق ùtàndirmak, قيرمق kìrmak, محجوب ا màhjūb-et.

Abate, *v.a.* ازالتمق àzàltmak, قيرمق kìrmak, تنزيل ا tènzil-et, اشاغى وارمق àshàgh*i*-vàrmak; —, *v.n.* ازالمق àzàlmak.

Abbey, *s.* مناستر mànastir.

Abbot, *s.* مناستر بشى mànastir-bàsh*i*.

Abbreviate, *v.a.* قصالتمق kìssaltmak, اختصارا ìkhtissār-et; —ed, *p.p.* قصه kìssa, مختصر mùkhtassàr.

Abbreviation, *s.* اختصار ìkhtissār; مختصر mùkhtassàr.

Abdicate, *v.n.* ترك سلطنت ا tèrki-sàltanàt-et, سلطنتدن چكلمك sàltanàt-dan-chèkilmek.

Abdomen, *s.* قارن kàrn.

Abed, *ad.* يتاقده yàtakda.

Abet, *v.a.* يوزويرمك yùz-vèrmek; ياردم ا yàrdim-et.

Abhor, *v.a.* هيچ سومامك hìch-sévmamek, منفور طوتمق mènfūr-tùtmak.

Abhorrence, *s.* تنفر tènèffur.

Abide, *v.a.* اوطورمق òturmak, قالمق kàlmak, ساكن او sākin-òl.

Ability, *s.* اقتدار ìktidàr, قدرت kùdret; هنر hùner, قابليت kābiliyyèt.

Abject, *a.* مسكين mìsskin; مسكين كبى mìsskin-ghìbi.

Abjure, *v.a.* يمين ايدوب براقمق yèmin-èdup-bràkmak, ترك ا tèrk-et.

Ablative, *s.* or *a.* مفعول عنه mèfūlun"ành.

Ablaze, *ad.* مشتعل mùshtà"il.

Able, *a.* قادر kād*i*r, الندن كلور èlindan-ghèlir, مقتدر mùktèdir.

Able-bodied, *a.* صاغ sàgh, صاغلم sàghlàm.

Ablution, *s.* ابدست àbdèsst, غسل ghùssl.

Aboard, *ad.* كمى ايچنده ghèmi ìchinda.

Abode, *s.* او èv, ير yèr, مسكن mèsskèn.

Abolish, *v.a.* قالدرمق kÀldirmak, لغوا làghv-et فسخا fèsskh-et.

Abominable, *a.* فنا fÈna, مردار mùrdàr (mùn-), منفور mènfūr.

Abominate, *v.a. v.* abhor.

Abomination, *s.* نفرت nèfrèt; بوق bòk, منفورشی mènfūr-shèy.

Aborigines, *s.pl.* اصل یرلولر Àssl-yÈrliler.

Abortion, *s.* دوشوك dùshuk.

Abortive, *a.* بوش bòsh, نافله nàfil*a*, بیهوده bihūdÉ.

Abound, *v.n.* چوق او chòk-òl, چوق بولنمق chòk-bùlunmak.

About, *pr.* اطرافنه ètràf*i*na, اطرافنده ètràf*i*nda; دائر dā'ir; تقریبا tĀkrība, تخمینا tàkhmīna; جوارنده jìwàr*i*nd*a*, یقینلرنده yàk*i*nlar*i*nda; اوستنده ùss-tunda; صره لرنده sìr*a*larda, صولرنده sùlar*i*nda; —, *ad.* اوته برو ùté-bèri; اشاغی یوقاری Àshà*ghi*-yùkàri; محیطاً mùhītan; طولاشمسیله برابر dòlàsh-mass*i*l*a*-bèrābér; to go *or* set about, *v.a.* باشلامق bÀshlamak; ایتمك ètmek, یاپمق yàpmak, یول طوتمق yòl-tùtmak.

Above, *pr.* یوقاریسنه yùkàr*i*ss*i*na, یوقاریسنده yùkàr*i*ss*i*nda; فوقنه fèv-k*i*na, فوقنده fèvk*i*nda; دن زیاده dàn-zìyādÉ; —, *ad.* یوقاری yùkàri, یوقاریده yùkàr*i*da.

Abrade, *v.n.* اشنمق Àsh*i*nmak; —, *v.a.* اشندرمق Àsh*i*nd*i*rmak.

Abreast, *ad.* یان یانه yàn-yàn*a*.

Abridge, *v.a. v.* abbreviate.

Abroad, *ad.* طشره tÀshr*a* (dìshàr*i*), طشره ده tÀshr*a*d*a* (dìshàrd*a*).

Abrogate, *v.a. v.* abolish.

Abrupt, *a.* دیك dik, باش اشاغی bÀsh-Àshà*ghi*; ترس tèrss.

Abscess, *s.* چبان chìban.

Abscond, *v.n.* قاچمق kÀchmak; کیزلنمك ghìzlEnmek, صاقلنمق sàk-lanmak. [ghàybūbèt.

Absence, *s.* یوقلق yòkluk, غیبوبت

Absent, *a.* یوق yòk, غایب ghā'ib; دالغین dÀlghin; — one's self, *v.a.* کتمك ghìtmek, غایب او ghā'ib-òl, صاوشمق sàwushmak.

Absinth, *s.* پلین اوتی pèlin-òtu.

Absolute, *a.* مطلق mùtlAk, مستقل mùsstÀk*i*ll.

Absolutely, *ad.* مطلقا mùtlAka.

Absorb, *v.a.* ایچمك ìchmek, چکمك chèkmek, المق Àlmak.

Abstain, *v.n.* پرهیزا pèrhīz-et, صاقنمق sàk*i*nmak, چکنمك chèkinmek.

Abstemious, *a.* پرهیزکار pèrhīzk*y*ār.

Abstinence, *s.* پرهیز pèrhīz.

Absurd, *a.* مسخره لق mÀsskh*a*ral*i*k; محال mùhāl (impossible).

Abundance, *s.* بوللق bòlluk, چوقلق chòkluk, کثرت kèssrèt.

Abundant, *a.* بول bòl, چوق chòk.

Abuse, *s.* فساد fèssÀd; یولسزلق yòl-suzluk; یولسزقوللانش yòlsuz-kùl-lÀnish; کفر kyùfr, سوکوب صایمه sù-*gh*ub-sàym*a*; —, *v.a.* یولسزقوللانمق yòlsuz-kùllÀnmak; سوکمك sù*gh*-mek.

Abut, *v.n.* طیانمق dàyanmak; وارمق vàrmak.

Abyss, *s.* وارطه vàrta, حفره hùfré.

Academy, *s.* مکتب mèkteb; مدرسه mèdréssé.

Accede, *v.n.* قائل او kā'il-òl, موافقت ا mùwāfakat-et.

Accelerate, *v.a.* تسریع ا tèssri"-et, تعجیل ا tà"jīl-et, حیزلاندرمق hìzlan-dirmak. [būl-et; اخذ ا àkhz-et.

Accept, *v.a.* المق àlmak; قبول ا kà-

Acceptance, *s.* اخذ àkhz; قبول kàbūl.

Acceptation, Acception, *s.* معنا mà"nà.

Access, *s.* دخول dùkhūl.

Accident, *s.* قضا kàzā; عرض "àraz.

Accidental, *a.* اتفاقی ìttifākī, تصادفی tèssādufī; عرضی "àrazī.

Accidentally, *ad.* ازقضا èz-kàzā, قضارا kàzārā, اتفاقا ìttifākā, قضاایله kàzā-

Acclivity, *s.* یوقش yòkush. [ila.

Accommodate, *v.a.* یرویرمک yèr-vèrmek; ایشنی کورمک ishini-ghyùrmek.

Accommodation, *s.* یر yèr; ایشنك کوریلمسی ishing-ghyùrulmassi.

Accompany, *v.a.* برابرکتمک bèrābèr-ghìtmek, رفاقت ا rèfākat-et.

Accomplice, *s.* قباحت ارقه داشی kàbā-hat-àrkadashi, ارقه داش ārkadash, معاون mu"avin.

Accomplish, *v.a.* بجرمک bèjermek, باشارمق bàsharmak, حصوله کتورمک hùssūla-ghètirmek; تمام ا tàmàm-et, اتمام ا ìtmām-et, اکمال ا ìkmāl-et, تکمیل ا tèkmīl-et.

Accord, *s.* اتفاق ìttifàk, اتحاد ìttihàd; —, *v.a.* ویرمك, vèrmek, احسان ا ìh-sàn-et, انعام ا ìn"àm-et.

Accordance, *s.* مطابقت mùtābakat, وفق wèfk.

According (to *or* as), *pr.* ئه کوره -é-ghyùré; اوزره ùzéré; —ly, *ad.* اکاکوره ànga-ghyùré.

Accouchement, *s.* وضع حمل vwàz'i-hàml.

Accoucheur, *s.* ابه هکیم èbé-hèkīm.

Account, *s.* حساب hìssàb: — *v.a.* صایمق sàymak, طوتمق tùtmak, عدا "àdd-et, اعتبارا ì"tibàr-et; — for, *v.a.* دیمك dèmek; جواب ویرمك jè-wàb-vèrmek; سببنی کوسترمك sèbè-bini-ghyùsstermek, حکمتنی اکلامق hìkmètini-ànglamak; — book, *s.* دفتر dèfter.

Accountable, *a.* مسئول mèss'ūl.

Accumulate, *v.a.* برکمك bìrikmek, طوپلانمق tòplànmak; —, *v.a.* برکدرمك bìrikdirmek, طوپلامق tòp-lamak, جمع ا jèm"-et.

Accumulation, *s.* برکدرش bìrikdirish; طوپلانش tòplànish; یغین yìghin.

Accuracy, *s.* طوغریلق dòghruluk, صحت sìhhat.

Accurate, *a.* طوغری dòghru, صحیح sàhih.

Accursed, *a.* ملعون mèl"ūn.

Accusation, *s.* شکایت shìkyàyet, اسناد issnàd, اتهام ìthām.

Accuse, *v.a.* حقنده شکایت ا hàkkinda-shìkyàyet-e-, اتهام ا ìthām-et.

Accused, *s.* مدعی علیه mùddà"a-"àlèyh.

Accuser, *s.* مدعی mùddà"i.

Accustom, *v.a.* الشدرمق Alishdirmak; — one's self, *v.n.* الشمق Alishmak, عادت ایدنمك "ādet-èdinmek; اعتیادا i"tiyAd-et. [mè'lūf.

Accustomed, *a.* الشق Alishik, مألوف

Ache, *s.* اغری Aghri, صانجی sAnji, سزی sìzi, وجع vèja", درد dèrd; —, *v.n.* اغریمق Aghrimak, سزلمك sìzlémek.

Achieve, *v.a.* یاپمق yàpmak, فعله کتورمك fì"lÉ-ghètirmek.

Acid, *a.* اکشی èkshi: sub-acid, *a.* مایخوش màykhòsh. [hùmūzAt.

Acidity, *s.* اکشیلك èkshilik, حموضت

Acknowledge, *v.a.* اقرارا ìkràr-et, اعترافا i"tirAf-et, تسلیما tèsslīm-et, بلمك bìlmek, طانیمق tAnimak.

Acknowledgment, *s.* سند sèned; تشکر tèshèkkyur; اقرار ìkràr.

Acme, *s.* اوج evj.

Aconite, *s.* خانق الذئب khĀnik-u'zzīb.

Acorn, *s.* پلاموط pAlamut. [vÈrmek.

Acquaint, *v.a.* خبرویرمك khAber-

Acquaintance, *s.* خبر khAbEr, معلومات mà"lūmāt; بلدك bìldik; الفت ùlfèt.

Acquainted, *a.* خبردار khAbErdàr, بلور bìlir, خبری اولان khAbÉri-òlAn.

Acquiesce, *v.n.* راضی او rĀzi-òl, قائل او kĀ'il-òl, موافقتا mùwĀfakAt-et.

Acquiescence, *s.* رضا rìzā, موافقت mùwĀfakAt.

Acquire, *v.a.* المق Almak, اله کتورمك ÈlÉ-ghètirmek, پیداا pèydā-et, کسبا kèssb-et, تحصیلا tàhsīl-et, استحصالا ìsstìhsĀl-et.

Acquit, *v.a.* تبریها tèbriyyé-et; — one's self, *v.n.* تبریهٔ ذمتا tèbriyyè-i-zìmmèt-et.

Acquittal, *s.* تبریه معناسنده حکم tèbrìy-yé-mà"nàssinda-hùkm.

Acquittance, *s.* مقبوض سندی mAkbūz-sènédi, ابراسندی ìbrā-sènédi.

Acre, *s.* دونم dùnum.

Acrid, *a.* اجی Aji, سرت sèrt.

Across, *pr.* بریانندن اولبریاننه bìr-yànin-dan-ò-bir-yànina, حاچواری اولەرق hAchwàri-òlarak, ارقوری àrkiri (ày-kiri).

Act, *s.* ایش ìsh, فعل fì"l, عمل "AmEl; فصل fAssl; —, *v.n.* ایشلمك ìshlÉ-mek, ایتمك ètmek, یاپمق yàpmak, حرکتا hàrékÈt-et.

Action, *s.* ایش ìsh, فعل fì"l, عمل "AmEl; دعوی dà"wà; غوغا ghàw-gha (kàwgha), جنك jènk, محاربه mùhārébÉ, دوکش dùghush.

Active, *a.* ایشکذار ìshghyuzàr; کسکین kèsskin, سرت sèrt; *verb active*, فعل معلوم متعدی fì"li-mà"lūmi-mùta"àddī.

Actor, *s.* اویونجی òyunju, مقلد mùkAllìd.

Actress, *s.* اوینجیوی قاری òyunju-kAri.

Actual, *a.* اصل Assl, ذات zāt.

Actually, *ad.* حالا hāla, شمدی shìmdi, الان èl-ān; بالفعل bì-'l-fì"l, حقیقتاً hAkīkAtan, فی الحقیقه fī-'l-hAkīka.

Acute, *a.* سیوری sìvri; اینجه ìnja; عقللو "Aklli, درایتلو dìrāyetli; (disease) ییکی ظهورایتمس yèngi-zùhūr-ètmish; — angle, زاویهٔ حاده zāviyyè-i-hāddÉ.

Acuteness, *s.* درايت dìrāyèt, فراست fèrāssèt, عقل ''Àkl.

Adamant, *s.* پولاد pūlĀd.

Adapt, *v.a.* اويدرمق ùydurmak.

Adapted, *a.* اويغون ùyghun, مناسب mùnāssib, موافق mùwĀfik.

Add, *v.a.* قاتمق kĀtmak, علاوه ا ''ìlāvÉ-et, ضم ا zàmm-et; —up, *v.a.* يكون ا yèkyun-et, طوپلامق tòplamak, جمع ا jèm''-et.

Adder, *s.* انكرك ènghérèk, افعى èf''à.

Addict one's self, *v.n.* الشمق Alishmak, عادت ايدنمك ''ādet-èdinmek.

Addicted, *a.* مبتلا mùbtélā.

Addition, *s.* علاوه ''ìlāvÉ, ضم zàmm; (arith.) جمع jèm'', قره جمله kĀra-jùmlÉ.

Additional, *s.* قاتمه kĀtma, علاوه ''ìlāvÉ, زائد zā'id; يدك yèdek. [chùruk.

Addle, Addled, *a.* جلق jìlk, چوروك

Address, *v.a.* سويلمك sùwèylémek, خطاب ا khìtĀb-et; كوندرمك ghyùn-dErmek; (a letter) مكتوبك اوستنى يازمق mèktubung-ùsstunu-yàzmak; —, *s.* هنر hùnEr, معرفت mà''rifèt, چابكلك chàbukluk; مكتوبك اوستى mèktubAng-ùsstu; سمت sèmt, ير yÈr, ادرس àdrèss.

Adduce, *v.a.* ايراد ا īrād-et. [ùsstāz.

Adept, *s.* اوستا ùssta, استاد ùsstād, استاذ

Adequate, *a.* الويرر èlvÈrir, يتشور yèti-shir, كافى kyāfi, وافى wāfi.

Adhere, *v.n.* ياپشمق yàpishmak, طوتمق tùtmak; ملازمت ا mùlāzémèt-et.

Adherent, *s.* تابع tābi'', طرفدار tàrafdàr.

Adhesion, *s.* لسوق lùssūk, ياپشمه yà-pishma.

Adhesive, *a.* ياپشقان yàpishkAn, لزوجيتلو lùzūjiyyètli.

Adieu, *int.* اي واالله èy-vA-'llàh, اللهه اصمارلدق Allàha-ìssmàrladik; اوغوراوله òghur-òla, اوغورلراوله òghurlar-òla; صفاكلدك sAfā-ghÈlding, خوش كلدك khòsh-ghÈlding; سلامتله sèlāmètla; الدعا èd-du''ā; والسلام wè-'ss-sèlām.

Adjacent, *a.* يقين yàkin, جوار jìwār, همجوار hèmjiwàr; بتشك bìtishik, ملاصق mùlāssik, متصل mùttAssil.

Adjective, *s.* صفت sìfAt. [tèrfīk-et.

Adjoin, *v.a.* قاتمق kAtmak, ترفيق ا

Adjourn, *v.a.* بشقه وقته براقمق bàshka--wAkta-bràkmak; —, *v.n.* بشقه وقت طوپلانمق اوزره مجلس شمديلك طاغلمق bàshka - wAkit - tòplanmak - ùzérÉ - mèjliss-shìmdilik-dàghilmak.

Adjournment, *s.* بشقه وقته احاله bàshka-wAkta-ìhĀlÉ.

Adjudicate, *v.n.* دعوى فصل ا dà''wà-fAssl--et; —, *v.a.* حكم ا hùkm-et.

Adjunct, *s.* تتمه tètìmmÉ, ضميمه zA-mīmÉ; ياردمجى yàrdimji.

Adjure, *v.a.* يالوارمق yAlvàrmak, رجا ا rìjā-et, نياز ا nìyàz-et.

Adjust, *v.a.* اويدرمق ùydurmak, طوغريلتمق dòghrultmak, تصحيح ا tAsshīh-et.

Adjustment, *s.* تصحيح tAsshīh.

Adjutant, *s.* الاى امينى Alay-èmini.

Admeasurement, *s.* مساحه mèssāhÈ.

Administer, *v.a.* باقمق bAkmak, رؤيت ا

rŭʻyèt-et, ادارہ ا ìdārɛ-et; ویرمك vɛrmek, یدرمك yèdirmek, ایچورمك ìchirmek, تناول ایتدرمك tènāvul--èttirmek.

Administration, s. اداره ìdārɛ; وكلاى طاقمى vùkèlā-tàkimi.

Admirable, a. كوزل ghyùzèl, شايان تحسين shāyāni-tàhsīn.

Admirably, ad. پك اعلا pɛk-à-ʻʻlà.

Admiral, s. بحريه پاشاسى bàhrìyyɛ--pàshassi, اميرال àmiràl; قپودانه پاشا kApudàna-pàsha; lord-high —, قپودان پاشا kApudAn-pàsha (kAptAn-pAsha), قپودان دريا kApudAni-dɛryā; vice — of the fleet, بحريه فريقى bàhrìyyɛ-fèrīki; vice —, پطرونه پاشا pAtrūna-pàsha; rear —, اريالە پاشا ìriyàla-pàsha; — superintendant, ليمان رأيسى پاشا līmAn-rèʻyissi-pàsha; —'s ship, پاشا كميسى pàsha-ghɛ-missi, سنجاق كميسى sAnjak-ghɛmissi.

Admiralty, s. بحريه قپوسى bàhrìyyɛ--kApissi; (at Constantinople) ديوانخانه diwAnkhānɛ; first lord of the —, بحريه ناظرى bàhrìyyɛ-nāziri.

Admiration, s. بكنش bèghɛnish, تحسين tàhsīn, مستحسن mùsstàhsɛn.

Admire, v.a. بكنمك bèghɛnmek, تحسين ا tàhsīn-et. [mèrAkli.

Admirer, s. عاشق ʻʻĀshik, مراقلو

Admission, s. اخذ àkhz, قبول kAbūl; كيرش ghìrish, دخول dùkhūl; تسليم tèsslīm, قبول kAbūl.

Admit, v.a. المق Almak, اخذا àkhz-et, صوقمق ايچرو قومق ìchèri-kòmak, sòkmak, قبول kAbūl-et, تسليم ا tèss-līm-et, اذن ويرمك ìzin-vɛrmek.

Admittance, s. دخول dùkhūl.

Admixture, s. قاتما kAtma, قارشدرلمه kArishdirilma, علاوه ʻʻìlāvɛ.

Admonish, v.a. نصيحت ويرمك nAssī-hàt-vɛrmek, تنبيه ا tènbīh-et.

Admonition, s. نصيحت nAssīhàt, تنبيه tènbīh.

Adolescence, s. كنجلك ghènjlik.

Adopt, v.a. طوتمق tùtmak; اويمق ùymak, امتثال ا imtissàl-et; قبول ا kAbūl-et; اولادلغه قبول ا èvlàdligha-kAbūl-et.

Adoption, s. قبول وامتثال kAbūl-u--ìmtissāl; اخذ وقبول àkhz-u-kAbūl.

Adoptive, a. اخرتلك àkhirètlik.

Adorable, a. طاپنلور tApinilir, سجده وعبادته شايان sèjdɛ-vé-ʻʻìbādètɛ--shāyAn. [ʻʻìbādèt.

Adoration, s. سجده sèjdɛ, عبادت

Adore, v.a. سجده ا sèjdɛ-e-, عبادت ا ʻʻìbādet-e-, پرستش ا pèrèstish-e-, طاپنمق tApinmak.

Adorn, v.a. زينتلندرمك zīnetlɛndirmek, تزيين ا tèzyīn-et.

Adrianople, s. ادرنه èdìrnɛ. [fezi.

Adriatic, s. وندك كورفزى Vènédik-kyùr-

Adrift, ad. يالكز صويك اقنديسيله كتمك اوزره yàlngiz-sùyung-Akindissīla-ghìt-mek-ùzèrɛ.

Adroit, a. چابك chābuk, تتك tètik, هنرلو hùnɛrli, معرفتلو màʻʻrifètli.

Adroitness, s. چابكلك chābuklik, هنر hùnɛr, معرفت màʻʻrifèt.

Adulation, *s.* مداهنه mùdāh*a*nÉ.

Adult, *a.* and *s.* بیوك bìyuk, عقله بالغ "Àkl*a*-bĀl*i*gh.

Adulterate, *v.a.* صافلغنی بوزمق sÀfl*i*-gh*i*ni-bòzm*a*k, ایچنه شی قاتمق ìchin*a*-shèy-kÀtm*a*k.

Adulterer, *s.* زانی zānī, زناکار zìnāk*y*ār, زنپاره zènpāré (z*à*mp*à*r*a*).

Adulteress, *s.* زانیه zānìyyÉ, روسپی ròssp*i* (òrosspò), فاحشه fāhishÉ.

Adulterous, *a.* زناکار zìnāk*y*ār, زنائی zìnā'ī.

Adultery, *s.* زنا zìnā, زنپاره‌لك zènpārélik (z*à*mp*a*r*a*l*i*k), روسپیلك ròsspilik (òrosspòluk).

Advance, *v.n.* ایلروگلمك ìléri-ghÈlmek, ایلرولمك ìlérilÉmek; —, *v.a.* ایلرولتمك ìlérilEtmek, ایلروگتورمك ìléri-ghètirmek, ایلروچكمك ìléri-chèkmek, ایلروسورمك ìléri-sùrmek; درپیش ا dèr-pīsh-et, ایرادا īrād-et, سویلمك sùwèylÉmek, ایلرودن ویرمك ìlérid*a*n-vÈrmek: —, *s.* ایلرولیش ìlèriléyish, ایلرودن ویرش ìlérid*a*n-vÈrish.

Advancement, *s.* ایلرولیش ìlériléyish; ایلرولدش ìlérilÉdish.

Advantage, *s.* كار k*y*ār, فائده fa'idÉ, نفع nèf", منفعت mÈnfa"*à*t; to take —, فرصتی قوللانمق fùrsati-kūllanmak.

Advantageous, *a.* كارلو k*y*ārl*i*, فائده‌لو fā'idéli.

Advent, *s.* قدوم kùdūm.

Adventure, *s.* ماجرا mājérā, سرگذشت sÈrgh*y*uzèsht, سرمایهٔ تجارت حصه‌سی sÈrmāyè'i-tìjārèt-hìsssÉssi; —, *v.n.* جسارت ا jèssāret-et; —, *v.a.* قورمق kòm*a*k.

Adventurer, *s.* سرسری sÈrsÈrī, بختنه گوكنور مجهول الاصل كمسنه bàkht*i*n*a*-gh*y*ùghÈnir-mèjhūlu-'l-Àssl-kìmèssnÉ.

Adversary, *s.* خصم khàssm, دشمن dùshmÈn. [khālif.

Adverse, *a.* ترس tèrss, مخالف mù-

Adversity, *s.* بختسزلك bàkhtsizlik, دوشكونلك dùshk*y*unluk, نكبت nìkbèt, فلاكت fèlākèt.

Advert, *v.n.* ایما ا īmā-et, اكدرمق Àn*g*-d*i*rm*a*k.

Advertise, *v.a.* اعلان ا *ì*"l*ā*n-et; خبرویرمك kh*à*bEr-vÈrmek.

Advertisement, *s.* اعلان *ì*"lĀn.

Advice, *s.* خبر khÀbEr; نصیحت nÀs-s*ī*hāt; تدبیر tèdbīr.

Advisable, *a.* مناسب mùnāssib.

Advise, *v.a.* نصیحت ویرمك nÀssīh*à*t-vÈrmek; اخطارا *ì*khtār-et; تدبیرا tèdbīr-et; —, *v.n.* استشاره ا ìssti-shārÉ-et, دانشمق dÀn*i*shm*a*k. Ill-advised, عقلسز "àklsiz.

Advocacy, *s.* التزام ìltizĀm, صحابت s*à*hābet.

Advocate, *s.* صحابت ایدن s*à*hābet-èdEn; دعوی وكیلی dà"wà-vèkīli; —, *v.a.* صاحب چیقمق sāhib-chìk-m*a*k (sā'*a*b), صحابت ا s*à*hābet-et, تصحب ا t*à*ssàhhub-et.

Æra, *s.* تاریخ tārīkh; مبدأ تعداد اوقات mèbdè'i-tà"dād*i*-èvkĀt.

Aerial, *a.* هوائی hàwā"ī.

Æsthetics, *s. pl.* علم جمالات "ilmi-jèmālat.

Afar, *ad.* اوزاق ùzÀk, اوزاقده ùzÀkda.

Affability, *s.* چلبيلك chèlébilik, تلطف tàlàttuf, تلطيف tÀltīf, نوازش nù-wāzish.

Affable, *a.* چلبى chèlébi, تلطيفجى tÀl-tifji; to be affable with, *v.a.* تلطيفا tÀltīf-et.

Affair, *s.* ايش ìsh, مصلحت mÀsslāhat; جنك jènk, محاربه mùhārébÉ; وقعه wàk"à.

Affect, *v.a.* تأثيرا tè'sīr-et.

Affectation, *s.* بوقدن نزاكت bòkdan-nèzākÈt.

Affected, *a.* متأثر mùté'èssir; ياپمه yàpma.

Affecting, *a.* مؤثر mù'èssir, دوقنور dòkunur.

Affection, *s.* حس قلبى hìssi-kÀlbī; محبت màhàbbèt, خلوص khùlūss, خصوص khùssūss; علت "ìllèt, مرض màraz.

Affectionate, *a.* محبت مشمول màhàb-bèt-mèshmūl.

Affiance, *s.* اعتماد ì"timād, توكل tè-vèkkyul; —, *v.a.* نكاحا nìkyāh-et, عقدا "àkd-et.

Affidavit, *s.* يمين تحتنده ويرلن تقرير و بيان yèmīn-tāhtinda-vérilān-tàkrīr-ū-bèyān.

Affinity, *s.* تزوجدن حاصل اولان قرابت tezèvvujdan - hÀssil - òlAn - kàrĀbèt, صهريت sìhrìyyèt; مناسبت mùnāssé-bèt.

Affirm, *v.a.* تصديقا tÀssdīk-et, اثباتا ìssbĀt-et, ادعا ìddi"ā-et, سويلمك sùwèylÉmek.

Affirmation, *s.* تصديق tÀssdīk, اثبات ìssbĀt; ادعا ìddi"ā.

Affirmative, *a.* تصديقى tÀssdīkī, ثبوتى sùbūtī.

Afflict, *v.a.* كدرويرمك kÈDer-vÈrmek; دوچارقيلمك dūchār-kìlmak.

Affliction, *s.* كدر kÈDer; مصيبت mùs-sībèt, بلا bèlā.

Affluence, *s.* زنكينلك zÈnghinlik.

Affluent, *a.* زنكين zÈnghin.

Afford, *v.a.* ويرمك vÈrmek, كتورمك ghètirmek, ايراثا īrāss-et; تحملا tàhàmmul-et.

Affranchise, *v.a.* ازادا āzād-et.

Affray, *s.* غوغا kàwgha.

Affront, *s.* معامله غيرلايقه mū"ĀmÉlè'i--ghàyri-lāyīka, بدمعامله bèd-mū-"ĀmÉlÉ; —, *v.a.* قارشوقومق kàrshi-kòmak; كوجندرمك ghyùjÈndirmek; دارلتمق dÀrìltmak.

Afghan, *a.* افغان àfghān.

Afghanistan, *s.* افغانستان àfghānìsstān.

Afire, *ad.* يانيور yāniòr.

Afloat, *ad.* يوزيور yùziyor.

Afoot, *ad.* اياقده àyakda.

Afore-mentioned, afore-named, afore-said, *a.* مذكور mèzkyūr, مزبور mèzbūr, مسفور mèssfūr, مومى اليه mùmà-ìlèyh, مشاراليه mùshārun-ìlèyh.

Afraid (to be), *v.n.* قورقمق kòrkmak, خوفا khàvf-et.

Afresh, *ad.* يكيدن yèngidan, مجدداً mùjèddédan; مكرراً mùkÈrréran.

Africa, *s.* افريقه àfrìka.

African, *a.* افريقه لو àfrìkalu.

Afront, *ad.* برابر bèrābèr, برحذاده bir-hìzāda.

Aft, *ad.* كيرو ghèri, كيرويه ghèriya, كيروده ghèrida, قيچه‌طوغرى kìcha-dòghru.

After, *pr.* دنصكره dan-sòngra, بعد bà"da; —, *ad.* صكره sòngra, بعده bà"dahù; —, *a.* (mar.) كيروكى ghèriki, كيروده‌كى ghèridèki.

Afterbirth, *s.* صوك sòng.

Afternoon, *s.* ايكندى‌وقتلرى ìkindi-wàkitlari. [bà"dahù.

Afterwards, *ad.* صكره sòngra, بعده

Again, *ad.* ينه yìné (ghèné), تكرار tèkrār, تكراراً tèkrāran, بردها bìr-dàhà.

Against, *pr.* ئه a; ئه‌قارشو a-kàrshi; قارشيسنه kàrshissina; قارشيسنده kàrshissinda; عليهنه "àlèyhina, عليهنده "alèyhinda; خلافنه khìlā-fina, خلافنده khìlāfinda.

Agate, *s.* سليمانى sùlèymānī. (?)

Age, *s.* ياش yàsh, سن sìnn; عصر "àssr, دور dèvr, قرن kārn; of age, *a.* بالغ bālìgh, عقله‌بالغ "àkla-bālìgh; under age, *a.* صبى sàbī.

Aged, *a.* كونلك ghyùnluk; ايلق àylìk; ياشنده yàshinda; اختيار ìkhtiyàr, قوجه kòja, مسن mùssìnn.

Agency, *s.* واسطه wāssita, وساطت wèss-ātèt, معرفت mà"rifèt.

Agent, *s.* وكيل vèkīl, واسطه wāssita, ادم ādem (àdam). [ètmeklik.

Agglomeration, *s.* طوپ ايتمكلك tòp

Aggrandizement, *s.* بيوتمكلك bìyut-meklik.

Aggravate, *v.a.* دهافنا dàhà-fèna, et, دهابترا dàhà-bèter-et; قيزدرمق kìz-dirmak, دارلتمق dàrìltmak.

Aggravation, *s.* اغضاب ìgzāb.

Aggregate, *a.* & *s.* مجموع mèjmū".

Aggression, *s.* تجاوز tèjāvuz, تخطى tàkhàtti.

Aggressor, *s.* تجاوزوتخطى برله‌نزاعه‌سبب اولان tèjāvuz-vè-takhàtti-bìrla-nìzā"a-sèbeb-òlan.

Aggrieved, *a.* مظلوم màzlūm, مغدور màghdūr, ستمديده sìtemdīdé.

Agility, *s.* چابكلك chàbukluk.

Agio, *s.* باش bàsh.

Agitate, *v.a.* چالقامق chàlkamak; اضطراب‌ويرمك ìztirāb-vèrmek, مضطربا mùztàrib-et; قارشدرمق kàrishdirmak.

Agitation, *s.* چالقانش chàlkànish; اضطراب ìztìrāb; تلاطم tèlātum, تموج tèmèvvuj.

Ago, *ad.* بوندن‌مقدم bùndan-mùkàd-dem, بوندن‌اول bùndan-èvvel.

Agony, *s.* عظيم اضطراب "àzīm-iztirāb; حالة‌النزع hālétu-'n-nèz"i.

Agree, *v.n.* قولا kàvl-et, مقاولها mù-kāvélé-et; قرارويرمك kàrār-vèrmek; راضى‌او rāzi-òl, موافقتا mùwāfakàt-et; ايوكلمك īyi-ghèlmek, اويمق ùymak, اويغون‌كلمك ùyghun-ghèl-mek, موافق‌كلمك mùwāfìk-ghèlmek; مطابق‌او mùtābìk-òl, توفقا tàwàffuk-et; — together, *v.n.* اويشمق ùyushmak.

Agreeable, *a.* طاتلو tᴀtli, كوزل ghyùzèl, خوش khòsh, شيرين shīrīn, لطيف làtīf.

Agreeably to (*or* with), *ad.* تطبيقاً tᴀtbīkan, توفيقاً tèvfīkan. [mŭkᴀ̄vélé.

Agreement, *s.* قول kᴀvl, سوز suz, مقاوله

Agriculture, *s.* زراعت zìrā"àt, حراست *and* حراثت hìrāssèt, فلاحت fèlāhàt.

Agriculturist, *s.* اهل زراعت èhli-zìrā"àt.

Aground, *ad.* قره يه اوطورمش kᴀraya-òturmush.

Ague, *s.* ستمه sìtma, ايستمه ìssìtma.

Ah, *int.* اه àh, واه wàh, ايواه èywàh, حيف hàyf, دريغ dìrīgh.

Ahead, *ad.* ايلرو ìléri.

Ahoy! *int.* اى èy.

Aid, *s.* ياردم yàrdam, اعانه i"ānᴇ́, امداد ìmdād, معاونت mŭ"āvénèt; —, *v.a.* ياردم ا yàrdam-et, اعانه ا i"ānᴇ́-et, معاونت ا mŭ"āvénèt-et.

Aide-de-camp, *s.* ياور yāvᴇ̀r, ياورحرب yāvᴇ̀ri-hàrb.

Ail, *v.n.* what ails me? نه م وار nèm-vàr; — thee? نه ك وار nèng-vàr; — him, her, it? نه سى وار nèssi-vàr; — us? نه مز وار nèmiz-vàr; — you? نه كز وار nèngiz-vàr; — them? نلرى وار nèléri-vàr.

Ailing, *a.* كيفسز kèyfsiz, خسته khᴀssta, مزاجسز mìzājsiz, نامزاج nāmizāj.

Ailment, *s.* كيفسزلك kèyfsizlik, خسته لق khᴀsstalik; علت "ìllèt; درد dèrd.

Aim, *v.n.* نشان المق nìshᴀn-ᴀlmak; قورمق kùrmak, امل ا èmel-et; —, *s.* قصد kᴀssd, امل èmel, مرام mèrām, مقصود mᴀksūd; نشان الش nìshᴀn-ᴀlish.

Air, *s.* هوا hèwā (hàwa); نفس nèfess; طور tàwr; —, *v.a.* اتشه كوسترمك ᴀtèsha-ghyùsstᴇrmek, كونشه سرمك ghyùnèsha-sᴇ̀rmek, هوايه سرمك hà-waya-sᴇ̀rmek, هواويرمك hàva-vᴇ̀r-mek; to give one's self airs, اطوار صاتمق ᴀtwār sàtmak.

Air-balloon, *s.* بالون bàlon. [(tùfèghi).

Air-gun, *s.* يل تفنكى yèl-tùfènghi

Air-hole, *s.* نفسلك nèfesslik, نفس دليكى [nèfess-dèlighi.

Airy, *a.* هوادار hàwadār.

Ajar, *a.* اچق àchik.

Akin, *a.* خصم khìssm.

Alabaster, *s.* اق مرمر ᴀk-mᴇ̀rmᴇr.

Alacrity, *s.* مسارعت mùssāra"àt, ممنونيت mèmnūnìyyèt.

Alarm, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf, دهشت dᴇ̀hshᴇt; خبر khᴀbᴇr; —, *v.a.* قورقتمق kòrkutmak, قورقو ويرمك kòrku-vᴇ̀rmek, تخويف ا tàkhwīf-et, اخافه ا ìkhāfᴇ́-et.

Alas, *int.* اى ày, واى wày, واه wàh, حيف hàyf, دريغ dìrīgh.

Albania, *s.* ارناود ولايتى àrnàwd-vìlāyèti.

Albanian, *s.* and *a.* ارناود àrnàwd.

Albeit, *c.* هرنقدر hᴇ̀r-nàkᴀdar, ايسه ده ìssada.

Alchymist, *s.* كيمياكر kìmiyā-ghèr.

Alchymy, *s.* علم كيميا "ìlmi-kìmiyā.

Alcohol, *s.* روح rŭh.

Alcove, *s.* حجره hùjrᴇ́. [ᴀghᴀji.

Alder-tree, *s.* مرورا غاجى mùrvèr-

Alderman, *s.* اعيان a"yᴀn.

Ale, *s.* بياض اربه صويى bèyAz-àrpa-sùyu.
Alembic, *s.* انبيق ìnbik.
Alert (to be on the), *v.n.* اويانق او ùyànik-òl, دورت كوز او dùrt-ghyùz-ò, كوز قولاق او ghyùz-kùlàk-òl.
Algebra, *s.* جبر jèbr.
Algiers, *s.* جزاير Jézā'ir.
Alias, *ad.* نام ديكر nāmi-dīghèr.
Alien, *s.* اجنبى èjnébi; يبانجى yàbànji.
Alienate, *v.a.* اخره تمليك ا àkhàra-tèmlīk-et, تبريد ا tèbrīd-et.
Alight, *v.n.* انمك ènmek, قونمق kòn-[mak.
Alike, *a.* بكزر bèngzèr, مشابه mù-shābih, بر bìr.
Aliment, *s.* غذا ghìdā, ييه جك yèyé-jek, بسليه جك bèssléyéjek, يمك [yèmek.
Alimony, *s.* نفقه nàfaka.
Alive, *a.* ديرى dìri, صاغ sàgh, برحيات bèr-hàyāt, حياتده hàyātda.
Alkali, *s.* القلى àlkali.
All, *a.* هپ hèp, بتون bitun, جميع jèmī'', جمله jùmlé; above —, خصوصا khùsūsā; after —, خلاصهٔ كلام khù-lāsé-'i kélām.
Allay, *v.a.* تسكين ا tèsskīn-et.
Allegation, *s.* دعوى dà''wà, قضيه kàziyyé.
Allege, *v.a.* ايراد ا īrād-e.
Allegiance, *s.* تبعيت tèba''ìyyèt; صداقت sàdākàt.
Alleviate, *v.a.* خفيفلتمك khàfifletmek, تخفيف ا tàkhfīf-et.
Alley, *s.* دار صوقاق dàr-sòkak, چيقمز صوقاق chìkmàz-sòkak.
Alliance, *s.* اتفاق ìttifàk.
Allied, *a.* متفق mùttèfik.
Alligator, *s.* تمساح tìmsāh.
Allocution, *s.* نطق nùtk.
Allot, *v.a.* تخصيص ا tàkhsīss-et.
Allotment, *s.* حصه hìssé.
Allow, *v.a.* براقمق bràkmak, قومق kòmak, اذن ويرمك ìzin-vèrmek, رخصت ويرمك rùkhsàt-vèrmek, جوازويرمك jèwāz-vèrmek, ويرمك vèrmek, تعيين ا tà''yīn-et, تخصيص ا tàkhsīss-et; — of, قبول ا kàbūl-et; — for, حساب ا hìssāb-et; —, *v.n.* تسليم ا tèsslīm-et, اعتراف ا ì''tirāf-et.
Allowable, *a.* جائز jā'iz.
Allowance, *s.* ايلق àylik, كوندهلك ghyùndélik, يللق yìllik, تعيين tà''yīn, تعيينات tà''yīnàt; to make — for, *v.a.* نظرا nàzar-et, حسابه داخل ا hìssāba-dākhil-et.
Alloy, *s.* التونه كومشه قاتلان باقر àltina-ghyùmisha-kàtilan-bàkir; عيار ''àyār.
Allude to, *v.a.* ايما ا īmā-et, اكدرمق àngdirmak.
Allure, *v.a.* جزب ا jèzb-et.
Allurement, *s.* جازبه jāzibé.
Alluring, *a.* جازب jāzib.
Allusion, *s.* ايما īmā, اكدرش āngdirish.
Ally, *v.a.* رابطهٔ واحده تحتنه ادخال ا rābità'i-wāhidé-tàhtina-idkhāl-et; —, *s.* متفق mùttèfik.
Almanack, *s.* تقويم tàkwīm, سالنامه sālnāmé.
Almighty, *a.* قدير kàdīr.
Almond, *s.* بادم bàdem.
Almoner, *s.* امام ìmam.

Almost, *ad.* همان hèmAN (hèMEN), ازقالدی Az-kAldi.

Alms, *s.* صدقه sAdaka.

Aloes, *s.* صبر sAbr; wood of —, عوداغاجی "ud-Aghaji.

Aloft, *ad.* یوقاری yùkàri, یوقاریده yù-kàrida (yùkàrda).

Alone, *a.* یالکز yAlngiz, تنها tènhā, باشلوباشنه bAshli-bAshina; all —, یاپه‌یالکز yàpa-yAlngiz.

Along, *ad.* بوینجه bòyunja; come along! کل‌باقالم ghÈl-bAkAlim; go along, کیت‌بقالم ghit-bAkAlim, ایشکه‌کیت ìshinga-ghit, هایدی‌سکدر hàydi-sìktir.

Alongside, *ad.* یاننه yànina, یانده yà-ninda; — one another, قارن‌قارنه kàrn-kàrna, بورده‌بورده‌یه bòrda-bòr-daya.

Aloof, *ad.* اوزاقده ùzAkda, الارغده àlàr-ghada.

Aloud, *ad.* پك pÈk, جهراً jèhran, صوت‌بلندایله sAvti-bùlènd-ila.

Alphabet, *s.* الفبا èlif-bā (èlif-bÈ).

Alphabetically, *ad.* حروف‌هجاترتیبی‌اوزره hùrūfu-hèjā-tèrtībi-ùzérÉ.

Already, *ad.* شمدی‌بیله shìmdi-bìlÉ, اول‌وقته‌قالمیه‌رق òl-wAkta-kAlmaya-rak.

Also, *c.* کذلك kèzālik, وکذلك vè-kèzālik, ده dÉ, دخی dàkhi, ودخی vÉ-dàkhi, وهمدخی vè-hèm-dàkhi, وبرده vè-bìr-dÉ, وهمده vè-hèm-dÉ, همده hèm-dÉ.

Altar, *s.* مذبح mèzbàh.

Alter, *v.a.* دیکشدرمك dìghishdirmek, بشقه‌هیئته‌قومق bAshka-hèy'èta-kò-mak, تبدیل‌ا tèbdīl-et, محوواثبات‌ا màhv-u-ìssbĀt-et; —, *v.n.* دیکشمك dìghishmek, تغیرا tàghàyyur-et.

Alteration, *s.* تبدیل tèbdīl; محوواثبات màhv-u-ìssbĀt.

Altercation, *s.* نزاع nìzā", منازعه mù-nāza"à, غوغا ghàwgha (kàwgha).

Alternate, *a.* متبادل mùtébādil, متناوب mùténāvib; on alternate days, *ad.* کون‌اشوری ghyùn-Ashiri.

Alternate, *v.n.* نوبتلشمك nùbetleshmek.

Alternately, *ad.* نوبتله nùbètla, متناوبة mùténāvibétEN, على‌المناوبه "àlÈ-'l-mùnāvébÉ.

Alternative, *s.* چاره chārÉ, بشقه‌یول bAshka-yòl, طریق‌اخر tàrīki-àkhàr.

Although, *c.* هرنقدر hÈr-nàkAdar, ایسه‌ده issada.

Altitude, *s.* ارتفاع ìrtifā".

Altogether, *ad.* بتون‌بتون bìtun-bitun.

Alum, *s.* شاب shAb.

Alluminium, } *s.* بردرلومعدن bìr-dùrlu
Alluminum, } -ma"den.

Always, *ad.* دائما dā'ima, هرزمان hÈr-zàmAn, هروقت hÈr-wAkit.

Amanuensis, *s.* کاتب kyātib.

Amass, *v.a.* طوپلامق tòplamak, برکدرمك bìrikdirmek, جمع‌ا jèm"-et.

Amateur, *s.* هوسلو hàvèssli.

Amaze, *v.a.* تعجب‌ایتدرمك tà"àjjub-èttirmek; amazed, *a.* متعجب mù-ta"àjjib, حیران hàyrĀn; to be

—, تعجب ا tà''àjjub-et, شاشمق shàshmak, حيران قالمق hàyrān-kàl-mak, قالمق kàlmak, باقه قالمق bàka--kàlmak.

Amazing, *a.* عجيب "àjīb (àjà'ib), غريب ghàrīb; —ly, *ad.* چوق chòk.

Ambassador, *s.* ايلچى èlchi, سفير sèfīr.

Amber, *s.* كهربا kèhrubā (kèhlibàr).

Ambergrease, Ambergris, *s.* عنبر "ànbèr.

Ambiguous, *a.* قپانق kàpànik, مغلق mùghlàk.

Ambiguity, *s.* مغلقلق mùghlàklik.

Ambition, *s.* حرص الشان hìrssu-'sh--shān, حرص حكومت hìrssi-hùkyū-mèt. [-'sh-shàn.

Ambitious, *a.* حريص الشان hàrīssu-

Amble, *s.* راهوان ràhwān, اشكين èsh-kin; —, *v.n.* اشمك èshmek, اشكين كتمك èshkin-ghìtmek, راهوان كتمك ràhwān-ghìtmek,

Ambler, Ambling-horse, *s.* راهوان ràhwān, اشكين بارکير èshkin-bārghīr (bèghir).

Ambuscade, Ambush, *s.* پوصو pùssu; to lay an ambush, پوصى قورمق pūssu kùrmak; to fall into an ambush, پوصى يه طوتلمق pūssūyyè tùtul-

Amen, *int.* امين āmīn. [mak.

Amenable, *a.* مسئول mèss'ūl.

Amend, *v.a.* طوغرلتمق dòghrultmak, تصحيح ا tàsshīh-et-, اصلاح ا ìsslāh--et-; —, *v.n.* برازايواو bìr-àz-īyi-òl, ايواولمغه يول طوتمق īyi-òlmagha-yòl-

Amendment, *s.* فرق fàrk. [-tùtmak.

Amends, to make, *v.n.* تضمين ا tàz-mīn-et, ترضيه ويرمك tarzìyyé-vèr-mek; اجيسنى چيقارمق àjissini-chì-kàrmak.

America, *s.* امريقا Amérika.

American, *s.* and *a.* امريقالو Amérikalì.

Amethyst, *s.* جبلقوم jèbélòkum.

Amiable, *a.* كوزل خويلو ghyùzèl--khùylu, طاتلو tàtli. [dòsstāné.

Amicable, *a.* Amicably, *ad.* دوستانه

Amidst, *pr.* اورته سنده òrtassinda, ارا سنده àrassinda.

Amidships, *ad.* اورته يرلرينه طوغرى òrta--yèrlérina-dòghru.

Amiss, *a.* فنا fèna, سقط sàkat.

Amity, *s.* دوستلق dòsstluk, دوستى dòsstī, محبت màhàbbèt, مخادنت mùkhādénèt.

Ammonia, *s.* نشادر nìshàdir.

Ammoniac, *s.* نشادر nìshàdir.

Ammunition, *s.* باروت bārut, جبخانه jèbkhāné.

Amnesty, *s.* عفو عام "àfvi-"āmm.

Among, Amongst, *pr.* ارا سنه àras-sina, ارا سنده àrassinda.

Amorous, *a.* عاشقانه "āshikāné.

Amount, *s.* مبلغ mèblàgh; طوپ tòp, يكون yèkyūn; —, *v.n.* بالغ او bā-ligh-òl.

Amphibious, *a.* هم صوده هم قرده ياشار hèm-sūda-hèm-kàrada-yàshar.

Ample, *a.* بول bòl, كنش ghènish.

Amplitude, *s.* سعه مشرق sì''à'i-mèshrik.

Amputate, *v.a.* كسمك kèssmek, قطع ا kàt''-et. [kàt''.

Amputation, s. كسلمه kèssilmé, قطع

Amulet, *s.* نسخه nùsskh*a* (mìssk*a*).
Amuse, *v.a.* اكلندرمك èg*h*lEndirmek; — one's self, *v.n.* اكلنمك èg*h*lEn-[mek.
An, *art.* بر bìr.
Analogous, *a.* مشابه mùshābih, مقيس màkīss. [قياس kìyāss.
Analogy, *s.* مشابهت mùshābéhèt;
Analysis, *s.* حل hàll.
Analyze, *v.n.* حل ا hàll-et.
Anarchy, *s.* فساد fèssād, اختلال ìkhtilāl.
Anathema, *s.* لعنت là"nèt, بددعا bèd-dù"ā, افوروز àforòz.
Anatomize, *v.a.* تشريح ا tèshrīh-et.
Anatomy, *s.* تشريح tèshrīh.
Ancestor, *s.* جد jèdd (pl. اجداد èjdād.)
Ancestry, *s.* اجداد èjdād; نسب nèsseb.
Anchor, *s.* تيمور tīmūr (dèmir), لنكر lènghèr; —, *v.a.* تيمورلمك dèmir-lémek; —, *v.n.* تيمورلمك dèmirlé-mek, تيموراتمق dèmir-àtm*a*k; at —, تيمورلو dèmirli; to cast —, دمير اتمق dèmir-àtmak; to weigh —, دميرى قالدرمق démiri-kàldirm*a*k.
Anchorage, *s.* تموريرى dèmir-yèri, تيمورليه جك ير dèmirléyéjek-yèr.
Anchored, *a.* تيمورلو dèmirli.
Anchovy, *s.* ساردله sārdèl*a*.
Ancient, *a.* اسكى èsski, قديم kàdīm, كارقديم kyāri-kàdīm.
Ancients, *s. pl.* متقدمين mùt*a*kàd-dimīn, اسكى زمان ادملرى èsski-zà-màn-àdàmlari.
And, *c.* و vè, ده dè, دخى dàkhi.
Anecdote, *s.* فقره fìkr*a*, منقبه mànk*a*bé.
Anemone, *s.* مانسه mànissa.

Angel, *s.* ملك mèlek, ملائكه mèlā'iké.
Angelic, *a.* ملكى mèlekī.
Anger, *s.* دارغينلق dàrgh*i*nl*i*k, قيزغينلق kìzgh*i*nl*i*k, غضب ghàzab.
Angina, *s.* خناق علتى khùnnāk-"ìllèti.
Angina pectoris, *s.* بر نوع ضيق الصدر bìr-nèv-"i-zìku-sàdr.
Angle, *s.* كوشه kyùshé, زاويه zāvìyyé; —, *v.n.* اولته ايله بالق اولامق òlt*a*-il*a*-bàl*i*k-àwlam*a*k.
Angry, *a.* دارغين dàrgh*i*n; to be —, *v.n.* دارلمق dàr*i*lm*a*k, قيزمق kìzm*a*k, كوجنمك ghyùjènmek, غضبه كلمك ghàzab*a*-ghèlmek, حدتلنمك hìd-dètlEnmek.
Anguish, *s.* عظيم درد "àzīm-dèrd, عظيم كدر "àzīm-kèdEr.
Angular, *a.* كوشه لو kyùshéli.
Animal, *s.* حيوان hàywān; —, *a.* حيوانى hàywānī.
Animalcule, *s.* حيوانجق hàywānj*i*k.
Animate, *v.a.* جان ويرمك jàn-vèrmek, جانلندرمق jànl*a*nd*i*rm*a*k, احيا ا ìhyā-et.
Animated, *a.* بشاشتلو bèshāshètli.
Animation, *s.* بشاشت bèshāshèt.
Animosity, *s.* عداوت "àdāvèt, كين kīn, كنيه kīné.
Aniseed, *s.* اناسون ànassòn.
Ankle, *s.* طوپوق tòpuk.
Annalist, *s.* مورخ mùvèrrikh, وقعه نويس wàk"à-nùwiss. [tàwārīkh).
Annals, *s. pl.* تاريخ tārīkh (pl. تواريخ
Annex, *v.a.* الحاق ا ilhāk-et, ضم ا zàmm-et.

Annihilate, *v.a.* وجودینی قالدرمق vù-jūd*ini*-kÀld*ir*mak, یوق yòk-et, افنا ìfnā-et.

Anniversary, *s.* گون ghy*ù*n.

Announce, *v.a.* خبرویرمك khÀber-vÈrmek, تبلیغ tèblīgh-et, افاده ìfādÉ-et.

Annoy, *v.a.* تعجیز tā''jīz-et, صقندی ویرمك s*ì*k*i*nt*i*-vÈrmek, اذیتویرمك èzìyyèt-vÈrmek, راحتسز rāhats*i*z-et; گوجندرمك gh*yù*jÈndirmek, گوجنه گتمك ghy*ù*jun*a*-ghìtmek.

Annoyance, *s.* اذیت èzìyyèt, صقندی s*ì*k*i*nt*i*.

Annoying, *a.* ادمك گوجنه گیدر ÀdAm*ing*-ghy*ù*jun*a*-ghìdEr.

Annual, *a.* سنوی sÈnÉvī.

Annuity, *s.* سهیم sèhīm, ایراد īrād.

Annul, *v.a.* فسخ fèsskh-et, ابطال ìbtāl-et, بطال bÀttĀl-et.

Annular, *s.* حلقه رسمنده hÀlk*a*-rèss-[mind*a*.

Annum, *s.* سنه sènÉ; per annum, ییلده y*ì*lda, سنوی sÈnÉvī.

Anoint, *v.a.* یاغ سورمك yā*gh*-sùrmek, تدهین tèdhīn-et.

Anointed, *a.* مسیح mèssīh, مدهن mù-[dèhhèn.

Anomalous, *a.* Anomaly, *s.* خلاف العاده khìlĀfu-'l-''ĀdÉ.

Anonymous, *a.* امضاسز ìmzāss*i*z.

Another, *a.* بشقه بر bÀshk*a*-bìr, دیگربر dìghEr-bìr.

Answer, *s.* جواب jÈwĀb; —, *v.a.* جواب ویرمك jÈwĀb-vÈrmek; —, *v.n.* اولمق òlm*a*k, اویمق ùym*a*k; — for, کفیل او kèfīl-ol; مسئول او mèss'ūl-ol.

Answerable, *a.* مسئول mèss'ūl.

Ant, *s.* قارنجه kÀr*i*nj*a*.

Antagonist, *s.* خصم khÀss*i*m.

Antarctic, *a.* جنوبی jènūbī.

Antecedent, *a.* سالف sālif, سابق sāb*i*k, مقدم mùkÀddEm; —, *s.* مقدم mù-kÀddEm, موصول به mèvsūlun-bìh.

Antechamber, *s.* دیوانخانه dīwAnkhānÉ.

Antediluvian, *a.* طوفاندن اول tūfĀnd*a*n-ÈvvEl.

Antelope, *s.* جیران jèyrĀn (jèylĀn), اهو āhū.

Antemeridian, *a.* اویله‌دن اول *u*ylÉden èvvel.

Anterior, *a.* سالف sālif, سابق sāb*i*k, مقدم mùkÀddEm.

Anthropophagi, *s. pl.* یامیام y*à*my*à*m.

Antichrist, *s.* دجال dèjjāl.

Anticipate, *v.a.* اومق ùmm*a*k, مأمول mÈ'mūl-et; اول طورانمق ÈvvEl-dāw-r*a*nm*a*k; طلب اولنمزدن اول حس ایدوب ویرمك یاخود یاپمق tÀleb-òlunm*a*zd*a*n-ÈvvEl-hìsss-èd*u*p-vÈrmek-yākhud-y*à*pm*a*k.

Antics, *s. pl.* مسخره‌لق mÀsskharal*i*k.

Antidote, *s.* علاج ''ìlāj.

Antimony, *s.* تیموربوزان tīmūr-bòzAn (dèmir-bòzAn).

Antipathy, *s.* نفرت nèfrèt; عداوت ''àdāvèt, خصومت khùssūmèt.

Antique, *s.* عنتقه ''àntik*a*; —, *a.* اسکی èsski, عتیق ''àtīk, قدیم kÀdīm, کارقدیم ky*ā*r*i*-kÀdīm.

Antiquity, *s.* عنتقه ''àntik*a*; اسکی زمان èsski-z*à*mÀn.

Antler, *s.* بوینوز bòynuz.
Anus, *s.* مقعد màk"àd.
Anvil, *s.* اورس ùrss.
Anxiety, *s.* قصاوت kàssāvèt; تلاشی tèlāshī (tèlàsh).
Any, *pro.* بر bìr, برآز bīr-àz, بعض bà"zi; هیچ hìch, هیچ بر hìch-bìr.
Anybody, *pro.* کمسنه kìmèssné (kìmssé).
Anyhow, *ad.* نصل اولورسه nàssl-òlursa; هیچ بر درلو hìch-bìr-dùrlu.
Apace, *ad.* چابك chàbuk.
Apart, *ad.* ایری àyri.
Apartment, *s.* اوطه òda; دائره dā'iré.
Apathy, *s.* قیدسزلق kàydsizlik, عدم تقید "àdémi-tàkàyyud.
Ape, *s.* میمون màymūn, شبك shèbek; —, *v.a.* تقلید ا tàklīd-et.
Aperient, *a.* مسهل mùsshil (ss-h).
Aperture, *s.* دلیك dèlik, آرالق àralìk, اچقلق àchìklìk, نفسلك nèfesslik.
Apex, *s.* رأس rè'ss, ذروه zìrvé.
Aphelion, *s.* حضیض hàdīd.
Apiece, *ad.* بهرینه bèhèrina.
Apocryphal, *a.* مشكوك mèshkyūk.
Apogee, *s.* حضیض hàdīd. [lémek.
Apologize, *v.n.* عذردیلمك "ùzr-dì-
Apology, *s.* عذرنامه "ùzrnāmé; عذربیانی "ùzr-bèyāni.
Apoplexy, *s.* طمله dàmla, نزول nùzūl.
Apostasy, *s.* ارتداد ìrtidād.
Apostate, *s.* مرتد mùrtèdd (mùrtàd), دونمه dùnma.
Apostatize, *v.n.* دینندن دونمك dīnin-dan-dùnmek.

Apostle, *s.* رسول rèssūl, مرسل mùrsèl; the apostles of Christ, حواریون hàwārìyyūn. [ìsspènchiyàr.
Apothecary, *s.* اجزاجی èjzāji, اسپنچیار
Appal, *v.a.* قورقتمق kòrkutmak, تخویف ا tàkhwīf-et.
Appanage, *s.* اریه لق àrpalìk, باشمقلق bàshmaklìk.
Apparatus, *s.* طاقم tàkim, الات ادوات ālāt-èdawāt.
Apparel, *s.* اثواب èsswāb (èssbàb), لباس lìbàss, البسه èlbissé.
Apparent, *a.* ظاهر zāhir, بدیدار bèdīdār, هوادا hùwèydā, آشکار āshikyār.
Apparently, *ad.* غالبا ghāliba; ظاهرا zāhira. [yālé.
Apparition, *s.* ظهور zùhūr; خیاله khà-
Appeal, *v.n.* دوشمك dùshmek, صیغنمق sìghinmak; مراجعت ا mùrāja"àt-et.
Appear, *v.n.* کورنمك ghyùrunmek, کوزکمك ghyùzikmek, ظهورا zùhūr-et; it appears, *v. imp.* غالبا ghāliba; کلور ghèlir, کورنیور ghyù-runiyor.
Appearance, *s.* صورت sūrèt, هیئت hèy'èt; کورنش ghyùrunush; ظهور zùhūr.
Appease, *v.a.* تسکین ا tèsskīn-et.
Append, *v.a.* ضم ا zàmm-et, علاوه ا "ìlāvé-et.
Appendage, Appendix, *s.* تتمه tè-tìmmé, ضمیمه zàmīmé, علاوه "ìlāvé.
Appertain, *v.n.* راجع او rāji"ol, منوطاو mènūt-ol, متعلق او mùta"àllik-ol.
Appetite, *s.* اشتها ìshtìhā (ìshtàh.)

Applaud, *v.a.* ستایش ا sìtāyish-et.

Applause, *s.* ستایش sìtāyish.

Apple, *s.* الما Èlma.

Applicable, *a.* دوقنور dòkunur; مناسبت الور mùnāssébèt-Àlir.

Application, *s.* دوقندرش dòkundurush, یاپشدرش yàpishdirish; دوشش dùshush, باش اورش bÀsh-ŭrush (wŭrush), مراجعت mùrāja"àt; چالشش chÀlishish, سعی و غیرت sà"y-u-ghàyrèt, صرف ذهن sàrfi-zìhn, جد و جهد jìdd-u-jÈhd.

Apply, *v.a.* دوقندرمق dòkundurmak, یاپشدرمق yàpishdirmak; سورمك sùrmek; تطبیق ا tàtbīk-et; طلا ا tìlā-et; —, *v.n.* باش اورمق bÀsh-wŭrmak, دوشمك dùshmek, مراجعت mùrāja"àt-et; — for, استمك ìssté-mek, استدعا ا isstìd"ā-et, مطالبه ا mùtālébÉ-et, مطلوب ا mÀtlūb-et; —, one's self, چالشمق chÀlishmak, سعی ا sà"y-et, سعی و غیرت ا sà"y-u-ghàyrèt-et.

Appoint, *v.a.* تعیین ا tà"yīn-et, نصب ا nÀssb-et, تخصیص ا tàkhsīss-et.

Appointment, *s.* مأموریت mÈ'mū-rìyyèt; ایش ìsh.

Apportion, *v.a.* حصه حصه تقسیم ا hìsssÉ-hìsssÉ-tàksīm-et. [nāssib.

Apposite, *a.* یوللو yòllu, مناسب mù-

Appraise, *v.a.* قیمت تقدیرا kīmèt-tÀkdīr-et, بها بچمك bàhà-bìchmek (pÀhà).

Appreciate, *v.a.* تقدیرا tÀkdīr-et, قدرینی بلمك kÀdrini-bìlmek.

Apprehend, *v.a.* طوتمق tùtmak, یقالمق yàkalamak, اخذ و گرفت ا àkhz-u-ghìrìft-et; اکلامق ànglamak (ànnamak), درك ا dèrk-et; قورقمق kòrkmak.

Apprehension, *s.* اخذ و گرفت àkhz-u-ghìrìft; فهم و ادراك fèhm-u-ìdrāk; قورقو kòrku. [kussu-òlAn.

Apprehensive, *a.* قورقوسی اولان kòr-

Apprentice, *s.* شاگرد shāghird; —, *v.a.* شاگردلگه ویرمك shāghirdlighÉ-vÈrmek.

Apprenticeship, *s.* شاگردلك shā-ghirdlik. [mek.

Apprize, *v.a.* خبر ویرمك khÀber-vÈr-

Approach, *s.* یول yòl; تقرب tàkàr-rub; —, *v.a.* & *n.* تقرب ا tàkàr-rub-et, یقینلاشمق yàkinlashmak, یقین وارمق yàkin-vàrmak. [ìsstìhsān.

Approbation, *s.* تحسین tàhsīn, استحسان

Appropriate, *v.a.* تخصیص ا tàkhsīss-et; —, *a.* مناسب mùnāssib.

Approval, *s.* استحسان ìsstìhsān; on —, *ad.* مخیر mŭkhÀyyèr.

Approximate, *a.* تقریبی tÀkrībī, تخمینی tàkhmīnī; —, *v.n.* تقرب ا tàkàr-rub-et. [tàkhmīna.

Approximately, *ad.* تقریبا tÀkrība, تخمینا

Approximation, *s.* تقرب tàkàrrub; تخمین tàkhmīn.

Apricot, *s.* قیسی kàyssi, زردالو zèrdāli.

April, *s.* نیسان nīssān.

Apron, *s.* پشتمال pèshtamÀl.

Apropos, *a.* & *ad.* مناسب mùnāsib.

Apt, *a.* مستعد mùsstā"idd. [vwèjilé.

Aptly, *ad.* مناسبتی وجهله mùn-āsibéti-

Aptitude, Aptness, *s.* استعداد ìss-tì‘‘dād. [kèzab-suyu.

Aquafortis, *s.* تيزاب tīzāb, كذاب صويى

Aqueduct, *s.* صويولى sù-yòlu, كمر kèmer, كمرلر kémerler.

Arab, *s.* عرب ‘‘àrab.

Arabia, *s.* عربستان ‘‘àrabistan.

Arabic, *s.* عربجه ‘‘àrabja.

Arable, *a.* اكلوربچلور èkilir-bìchilir, مزروع mèzrū‘‘; —, land, *s.* مزرعه mèzra‘‘à, طرلا tàrla.

Ararat, Mt., *s.* اغرى طاغى àghri-dàghi.

Arbiter, Arbitrator, حكم hàkem.

Arbitrate, *v.n.* ايرد ا àyrd-et.

Arc, *s.* قوس kàvss.

Arch, *s.* كمر kèmer.

Archer, *s.* كمانكش kèmankèsh.

Archery, *s.* كمانكشلك kèmankèshlik.

Architect, *s.* معمار mì‘‘màr, قالفه kàlfa.

Architecture, *s.* فن معمارى fènni-mì‘‘-mārī; بنا bìnā; بنالر bìnālar.

Archives, *s. pl.* قيودات kùyùdāt, دفترخانه dèfterkhāné, اوراق مخزنى èvràk-màkhzéni.

Arctic, *a.* شمالى shìmālī.

Ardent, *a.* اتشلو àtèshli; يانار yànar.

Ardour, *s.* كرميت ghèrmìyyèt.

Arduous, *a.* كوچ ghyùch, چتين chètin, متعسر mùta‘‘àssir.

Area, *s.* سطح sàth (t-h.)

Argue, *v.n.* لقردى ا làkirdi-et, مباحثه ا mùbāhéssé-et; چكه يارشى ا chèngé--yārishi-et.

Argument, *s.* لقردى làkirdi, كلام kèlām, سوز sùz.

Arid, *a.* قورو kùru, چول chùl.

Arise, *v.n.* قالقمق kàlkmak; طوغمق dòghmak, طلوع ا tùlū‘‘et; نشئت ا nèsh‘èt-et, لازم كلمك lāzim-ghèlmek.

Aristocracy, *s.* كبار kìbār.

Aristocrat, *s.* كباردن برى kìbār-den-bìri.

Arithmetic, *s.* علم حساب ‘‘ìlmi-hìssāb (hès-). [‘‘ìlmi hìssāb.

Arithmetician, *s.* اهل علم حساب èhli-

Ark, *s.* Noah's —, نوح كميسى nūh--ghèmissi; — of the covenant, تابوت سكينه tābūti-sèkīné.

Arm, *s.* قول kòl; سلاح sìlāh; —, *v.n.* سلاحلنمق sìlāhlanmak; —, *v.a.* سلاح ويرمك sìlāh-vèrmek; دوناتمق dònatmak.

Armada, *s.* دونانما dònanmā.

Arm-chair, *s.* قولتقلى kòltuklu, قولتقلى صنداليه kòltuklu-sāndālìyyé.

Armenia, *s.* ارمنستان èrmènisstān.

Armenian, *a.* ارمنى èrmènī; —, *s.* ارمنى èrmènī; ارمنيجه èrmènījé.

Armfull, *s.* قوجاق kùjak, قوجاق طولوسى kùjak-dòlussu.

Armillary sphere, *s.* كرۀ مشبكه kyùré-‘i-mùshèbbéké.

Armistice, *s.* متاركه mùtāréké.

Armlet, *s.* بازوبند bāzūbènd.

Armorer, قلجى kìlìjji, تفنكجى tù-fènkji, چاقمقجى chàkmakji.

Armory, *s.* جبه خانه jèbé-khāné.

Armour, *s.* زره zìrh; سلاح sìlāh.

Armpit, *s.* قولتق kòltuk.

Army, *s.* اردو òrdu, عسكر ‘‘àssker.

Aromatic, *a.* قوقولو kòkulu.

Around, *ad.* and *pr.* اطرافه ètrāfa, اطرافده ètrāfda.

Arouse, *v.a.* قالدرمق kàldirmak, اویاندرمق ùyàndirmak.

Arrange, *v.a.* دیزمك dìzmek, ترتیب ا tèrtìb-et, تنظیم ا tànzīm-et, نظامه قومق nìzāma-kòmak; قرارلاشدرمق kàrār-lashdirmak.

Arrangement, *s.* ترتیب tèrtīb, نظام nìzām; قرار kàràr. [صف sàff.

Array, *s.* ترتیب tèrtīb, نظام nīzam,

Arrayed, *a.* كییلو ghìyili, ملبس mù-lèbbèss. [bàkāyā.

Arrears, *s. pl.* مانده māndé, بقایا

Arrest, *s.* حبس hàbss; —, *v.a.* اخذوگرفت ا àkhz-u-ghìrìft-et; توقیف ا tèvkīf-et.

Arrival, *s.* قدوم kùdūm, گلش ghèlish; وصول vùssūl, وارش vàrish.

Arrive, *v.n.* گلمك ghèlmek, وارمق vàr-mak, واصل او wāssil-òl, وصول بولمق wùssūl-bùlmak. [tèkèbbur.

Arrogance, *s.* تعظم tà"àzzum, تكبر

Arrogant, *a.* متكبر mùtékèbbir.

Arrogate to one's self, *v.a.* قالقشمق kàlkishmak, اوزرینه المق ùzériné-àlmak.

Arrow, *s.* اوق òk, تیر tīr, سهم sèhm.

Arse, *s.* گوت ghyùt, دبر dùbr, گون kyùn.

Arsenal, *s.* طوبخانه tòp-khāné.

Arsenic, *s.* سیچان اوتی sìchan-òtu.

Arson, *s.* خانه یاقمق khāné-yàkmak.

Art, *s.* صنعت sàn"àt; فن fènn; معرفت mà"rifèt; حیله hìlé.

Artery, *s.* شاه طمر shāh-dàmar.

Artful, *a.* شیطان shèytàn, حیله باز hìlébāz.

Artfulness, *s.* حیله بازلك hìlébāzlik.

Artfully, *adv.* حیله ایله hìlé-ìlé.

Artichoke, *s.* انكنار ìnghinār; Jerusalem —, یرالماسی yèr-èlmassi.

Article, *s.* متاع màtā", مال màl; بند bend, فقره fìkra; definite —, حرف تعریف hàrfi-tà"rīf; indefinite —, ادات تبهیم èdāti-tébhīm.

Artifice, *s.* حیله hìlé.

Artificer, *s.* اصناف èssnàf, اهل صنعت èhli-sàn"àt.

Artificial, *a.* صنعی sùn"ī, مصنع mù-sànnà", یاپمه yàpma, تقلید tàklīd.

Artillery, *s.* طوپلر tòplar, طوپجی عسكری tòpji-"àsskeri; — man, *s.* طوپجی tòpji. [èhli-sàn"àt.

Artisan, *s.* اصناف èssnàf, اهل صنعت

Artist, *s.* رسام rèssām.

Artless, *a.* صافدرون sāfdérūn; حیله سز hìléssiz.

As, *c.* چونكه chùnku, چون chūn; *ad.* ایكن ìkèn; as ... as ..., قدر kàdr; as soon as, دیغی كبی -dighi-ghìbi; as it were, as though, صانكه sànki; as for, as to, گلنجه ghèlinjé; as much, بوقدر bù-kàdr, اولقدر òl-kàdr (ò-); as much as ..., قدر kàdr; as well as, كبی ghìbi, قدر kàdr.

Ascend, *v.a.* and *n.* چیقمق chìkmak, صعود ا sù"ūd-et.

Ascendency, *s.* نفوذ nùfūz, اعتبار ì"tibār, حكم hùkm.

Ascension, *s.* صعود sù"ūd.

Ascent, *s.* صعود sù‘‘ūd; يوقش yòkush.

Ascertain, *v.a.* تحقيق ا tàhkīk-et.

Ascribe, *v.a.* اسناد ا ìssnād-et.

Ash, Ashes, *s.* كول kyùl; ash-tree, ديش بوداق اغاجى dìsh-bùdAk-Aghaji.

Ashamed, *a.* محجوب màhjūb; to be —, *v.n.* اوطانمق ùtAnmak.

Ashore, *ad.* قره‌يه kAraya, قره‌ده kArada.

Asia, *s.* اسيا Assia.

Asiatic, *a.* اسيالو Assiali.

Aside, *ad.* بريانه bìr-yàna, برطرفه bìr-tàrafa; برياندە bìr-yànda, برطرفده bìr-tàrafda; ايرى àyri.

Ask, *v.a.* صورمق sòrmak, سؤال ا sù‘āl-et; استمك ìsstémek.

Askew, Aslant, *ad.* ارقورى àrkuri (àykiri), چارپق chàrpik.

Asleep, *a.* اويويور ùyuyor, اويومش ùyumush, اويقوده ùykuda.

Asparagus, *s.* قوش قونمز kùsh-kònmàz.

Aspect, *s.* منظره mAnzara; باقش bAkish; هيئت hèy‘èt; نظارت nèzārèt.

Aspire, *v.n.* كوز ديكمك ghyùz-dìkmek, امل ا èmel-et. [khàr.

Ass, *s.* اشك èshek, حمار hìmār, خر

Ass-colt, *s.* صيپه sìpa.

Assail, *v.a.* هجوم ا hùjūm-et.

Assailant, *s.* هجومجى hùjūmju, هجوم ايدن hùjūm-èdEn.

Assassin, *s.* قانلو kAnli, قاتل kātīl.

Assassinate, *v.a.* اولدرمك ùldurmek, قتل ا kAtl-et, تلف ا tèlef-et.

Assassination, *s.* قتل kAtl.

Assault, *s.* يورويش yùruyush, هجوم hùjūm; اوزرينه يوريمك ùzériné-yùrumek, يورويش ا yùruyush-et, هجوم ا hùjūm-et.

Assay, *v.a.* محكه طوتمق màhèkké-tùtmak (mèhènké), عيارينه باقمق ‘‘àyàrina-bàkmak.

Assayer, *s.* عيارجى ‘‘àyyārji.

Assemble, *v.a.* طوپلامق tòplamak, جمع ا jèm‘‘-et; —, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak, جمع او jèm‘‘-òl, تجمع ا tèjèmmu‘‘-et.

Assembly, *s.* جمعيت jèm‘‘ìyyèt.

Assent, *s.* رضا rìzā, موافقت mùwāfakAt; —, *v.n.* رضا ويرمك rìzā-vèrmek, موافقت ا mùwāfakAt-et.

Assert, *v.a.* ادعا ا ìddi‘‘ā-et, ديمك dèmek.

Assertion, *s.* لاقردى làkirdi, سوز sùz, قول kàvl, ادعا ìddi‘‘ā.

Assess, *v.a.* تعيين ويركو ايچون كشف ا tà‘‘yīni-vèrgū-ìchin-kèshf-et.

Assets, *s. pl.* مال ايله اقچه mAl-ila-Akcha.

Asseveration, *s.* يمين yèmīn.

Assiduity, *s.* اقدام īkdām.

Assiduous, *a.* مقدم mùkdim, چالشقان chAlishkAn.

Assign, *v.a.* تعيين ا tà‘‘yīn-et, تخصيص ا tàkhsī-s-et; حواله ا hàwālé-et.

Assignee, *s.* وكيل vèkīl.

Assist, *v.a.* ياردم ا yàrdim-et, معاونت ا mù‘‘āvénèt-et, امداد ا ìmdād-et; —, *v.n.* بولنمق bùlunmak, كلمك ghèlmek, حاضراو hāzir-ol.

Assistance, *s.* ياردم yàrdim, امداد ìmdād, اعانه ì‘‘āné, معاونت mù‘‘āvènèt. [mù‘‘āvin, يماق yàmak.

Assistant, *s.* ياردمجى yàrdimji, معاون

Associate, *s.* ارقداش àrk*a*dash, رفیق rèfīk, قرین kÀrīn ; —, *v.n.* قوکشمق kòn*g*ushm*a*k, کورشمك ghy*ù*rush-mek, ارقداشلق ا àrk*a*-d*a*shl*ı*k-et, اختلاط ا ìkhtilĀt-et, الفت ا ùlfèt-et.

Association, *s.* شرکت shìrkÈt, قومپانیا kòmpànya.

Assuage, *v.a.* تسکین ا tèsskīn-et.

Assume, *v.a.* المق Àlm*a*k, قبول ا kÀbūl--et ; اوزرتنه المق ùzÉrinÉ-Àlm*a*k ; کیرمك ghìrmek.

Assurance, *s.* سوز s*ù*z, تأمینات tè'mināt (pl.) ; یمین yèmīn ; اعتماد ì"timĀd, ثبات sèbāt ; عارسزلق "àrs*ı*zl*ı*k ; سیغورته sìghūrt*a*.

Assure, *v.a.* تأمین ا tè'mīn-et ; یمین ا yèmīn-et ; امین ا èmīn-et.

Asterisk, *s.* اشارت (*) اشبو

Astern, *ad.* ارقه‌سنه àrk*a*ssin*a*, ارقه‌سنده àrk*a*ssind*a* ; اردینه àrd*i*n*a*, اردنده àrd*i*nd*a*.

Asthma, *s.* ضیق النفس zīkU-'n-nèfess, ضیق الصدر zīkU-'ss-sÀdr.

Astonish, *v.a.* تعجب ایتدرمك t*à*-"*à*j-jub-ètdirmek.

Astonished, *a.* متعجب mùt*a*"*à*jjib ; to be —, *v.n.* تعجب ا t*à*"*à*jjub-et, شاشمق sh*à*shm*a*k.

Astonishment, *s.* تعجب t*à*-"*à*jjub, حیرت hàyrèt.

Astound, *v.a.* حیرته صالمق hàyrèt*a*-sÀlm*a*k.

Astray, *ad.*, to go astray, *v.n.* یاکلش یول طوتمق yànglish-yòl-tùtm*a*k (yānish).

Astringent, *a.* صیقیجی s*ı*k*i*j*i*.

Astrologer, *s.* منجم mùnèjjim.

Astrology, *s.* علم نجوم "ìlmi-nùjūm.

Astronomer, *s.* اهل هیئت èhli-hèy'èt.

Astronomy, *s.* علم هیئت "ìlmi-hèy'èt.

Asunder, *ad.* ایکی پارچه ìki-pàrch*a* ; ایری àyri, منفصل mùnfÀssil.

Asylum, *s.* صیغنه‌جق یر s*ı*gh*ı*najak-yÈr, ملجا mèljā.

At, *pr.* ﻪ ، ﻪ È, *a* ; ده dÉ, d*a*.

Atheism, *s.* انکار بالله inky*ā*r-bì-llàh.

Atheist, *s.* منکر بالله mùnkir-bì-'llāh.

Athens, *s.* اتینا Àtinà.

Athletic, *a.* قوی kàwī, قوتلو kùvvètli.

Atlantic, *s.* بحر محیط غربی bàhri-mūhīt-ghàrbī.

Atmosphere, *s.* کرهٔ هوا ky*ù*rÉ'i-hàwā ; هوا hàwā.

Atom, *s.* ذره zèrrÉ.

Atone, *v.n.* کفارت ا kèfārèt-et.

Atonement, *s.* کفارت kèfārèt.

Atrocious, *a.* شنیع shènī", اشنع èshnà".

Atrociousness, Atrocity, *s.* شناعت shènā"*à*t.

Attach, *v.a.* باغلامق b*À*g*h*lamak, ربط ا rÀbt-et, بند ا bènd-et ; — one's self, *v.n.* باغلانمق bÀg*h*lanm*a*k, علاقه ا "àlāk*a*-et.

Attaché, *s.* (French) معیت مأموری mà"iyyèt-mémūri.

Attachment, *s.* علاقه "àlāk*a*, محبت m*à*hàbbèt.

Attack, *s.* هجوم hùjūm ; نوبت nùbèt, ظهور zùhūr, اصابت ìssābèt ; —, *v.a.* هجوم ا hùjūm-et ; علیهنه چیقشمق "àlèyhin*a*-ch*ı*k*ı*shm*a*k ; اصابت ا ìssā-bèt-et, ظهورا zùhūr-et.

Attain, *v.a.* واصل او wāss*ı*l-ol ; بالغ او

bālig*h*-òl; نائل او nā'il-òl; مظفر او mùzàffER-òl, موفق او mùwàffak-òl; تحصيل ا tàhsīl-et, كسب ا kèssb-et.

Attainment, *s.* تحصيل tàhsīl.

Attar, *s.* (Arabic) عطر "ìtr; — of roses, كل ياغى gyùl-yàg*h*i, عطر ياغى "ìtr-yàg*h*i.

Attempt, *s.* قالقشش kÀlk*i*sh*i*sh; —, *v.n.* قالقشمق kÀlk*i*shm*a*k.

Attend, *v.a.* بكلمك bèklÉmek; رفاقت ا rèfākàt-et; باقمق bÀkmak, خدمت ا khìdmèt-et (hìzmet).

Attendance, *s.* رفاقت rèfākàt; خدمت khìdmèt (hìzmet); اتباع طاقمى ètbā"-tàk*i*m*i*. [اتباع ètbā".

Attendant, *s.* رفيق rèfīk; attendants,

Attention, *s.* دقت dìkkÀt, تقيد tàkày-yud, اهتمام ìhtimām; to pay —, دقت ا dìkkàt-et; to call — to, دقت جلب ا dìkkàt-jèlb-et.

Attentive, *a.* مقيد mùkàyyèd; to be —, *v.n.* دقت ا dìkkÀt-et.

Attest, *v.a.* يمين ويرمك yèmīn-vÈrmek; —, *v.n.* يمين ا yèmīn-et, شهادت ا shàhādèt-et. [shàhādèt.

Attestation, *s.* يمين yèmīn; شهادت

Attic, *s.* طوان اراسى tàwÀn-àrass*i*.

Attire, *s.* البسه èlbìssÉ, زى zìy, قياق k*i*l*i*k, كسوت kìssvèt; —, *v.a.* كيندرمك ghìyindirmek.

Attitude, *s.* دورش dÙrush, وضع wÀz"i (pl. اوضاع èvzā"); هيئت hèy'èt.

Attorney, *s.* وكيل vèkīl, دعوا وكيلى dà"-wà-vèkīli; power of —, وكالتنامه vèk*y*ālet-nāmÉ.

Attract, *v.a.* جذب ا jèzb-et, چكمك chèkmek. [-jāzibÉ.

Attraction, *s.* قوت جاذبه kÙvvèti-

Attractive, *a.* جاذب jāzib.

Attribute, *s.* صفت s*i*fÀt; —, *v.a.* ويرمك vÈrmek, عزوا "àzv-et, اسناد ا ìssnād-et.

Auburn, *a.* ليپسقه lìpìssk*a*.

Auction, *s.* مزاد mèzād (mèzÀt), مزايده mùzāyédÉ. [dèllāl (tèllÀl).

Auctioneer, *s.* مزادجى mèzādj*i*, دلال

Audacious, *a.* جسور jèssŪr; عارسز "ārs*i*z.

Audacity, *s.* جسارت jèssārèt; عارسزلق "ārs*i*zl*i*k.

Audible, *a.* ايشديلور ìshìdilir.

Audience, *s.* ملاقات mùlākÀt (interview); جماعت jèmā"àt, سامعين sāmi"īn; to hold an —, ديوان قورمق diwAn-kÙrm*a*k.

Audit, *v.a.* حساب يوقلامق hìssĀb-yòk-lam*a*k; محاسبه ا mùhĀssébÉ-et; — office, *s.* محاسبه قلمى mùhāssébé-kàlEmi.

Auditor, *s.* دكليان dìngléyen (dīnèyen), سامع sāmi"; محاسبه جى mùhāssébéji.

Auger, *s.* بورغى bÙrghU.

Aught, *s.* برشى bìr-shèy; هيچ برشى hìch-bìr-shèy.

Augment, *v.n.* ارتمق àrtm*a*k, ازدياد بولمق ìzdiyād-bÙlm*a*k, ترقى ا tèr*a*k-k*i*-et; —, *v.a.* ارترمق àrt*i*rm*a*k, تكثير ا tèksīr-et.

Augmentation, *s.* ازدياد ìzdiyād, تزايد tèzāyud, ترقى tèr*a*kk*i*.

Augur, *s.* كاهن k*y*āhin, فالجى fÀlj*i*.

Augury, *s.* فال fàl.

August, *s.* اغستوس àghosstoss; —, *a.* عالى "ālī, سامى sāmī.

Aunt, *s.* (paternal) خاله hàla; (maternal) تيزه tèyzé; (uncle's wife) ينكه yènghé. [sā"adé.

Auspices, *s. pl.* سايه sāyé, مساعده mùs-

Auspicious, *a.* مساعد mùssā"id.

Austere, *a.* سرت طبيعتلو sert-tàbī"àtli; رياضتلو rìyāzàtli.

Austerity, *s.* رياضت rìyāzàt.

Australia, *s.* اوستراليا Àvstrālia.

Austria, *s.* اوستريا Àvstria. [bèr.

Authentic, *a.* صحيح sàhīh, معتبر mù"té-

Authenticity, *s.* صحت sìhhàt.

Author, *s.* باعث bā"iss, بادى bādī, صانع sāni"; مؤلف mù'èllif, مصنف mùssānnif.

Authoritative, *a.* امرانه āmirāné.

Authority, *s.* حكم kùkm, امر èmr; حاكم hakim, آمر āmir, ضابط zābit; اذن ìzn, رخصت rùkhsàt; مأذونيت mè'zūnìyyèt; سند sèned, برهان bùrhān.

Authorization, *s.* اذن ìzn, رخصت rukhsàt; مأذونيت mè'zūnìyyèt.

Authorize, *v.a.* اذن ويرمك ìzn-vèrmek, ترخيص ا tèrkhīss-et.

Autumn, *s.* كوز ghyùz, صوك بهار sòng--bàhār, فصل خريف fàssli-khàrīf.

Autumnal, *a.* خريفى khàrīfī.

Auxiliary, *s.* ياردمجى yàrdimji.

Avail, *v.n.* فائده ا fā'idé-et; — one's self of, *v.n.* قبول ا kàbūl-et. [الده èldé.

Available, *a.* حاضر hàzir, موجود mèvjūd,

Avalanche, *s.* (French) چيغ chìgh.

Avarice, *s.* خست khìsssèt, خسيسلك khàssīsslik.

Avaricious, *a.* خسيس khàssīss.

Avenge, *v.a.* انتقامنى المق ìntikāmini-àlmak; — one's self, *v.n.* انتقام المق ìntikām-àlmak.

Average, *a.* وسط wàssat, اورته òrta; on an —, بربرى اوستنه bìr-bìri-ùsstuna.

Averse, *a.* راضى دكل rāzi-dìghil.

Aversion, *s.* عدم رضا "àdémi-rìzā; نفرت nèfrèt.

Avoid, *v.a.* قاچنمق kàchinmak, صاقنمق sàkinmak, چكنمك chèkinmek.

Avow, *v.a.* اقرار ا ìkrār-et, اعتراف ا ì"ti-rāf-et.

Awake, *a.* اويانق ùyànik; —, *v.a.* اويانمق ùyànmak; —, *v.a.* اوياندرمق ùyàndirmak.

Award, *s.* حكم hùkm, قرار kàrār.

Aware (to be), *v.n.* خبرى اول khàbéri-òl; (to become), خبر المق khàber-àlmak.

Away, *ad.* اوزاغه ùzàgha, اوزاقده ùzàkda; to do — with, قالدرمق kàldirmak.

Awful, *a.* قورقنجلو kòrkunjlu.

Awhile, *ad.* بر وقت bìr-wàkìt, براز bìr-àz.

Awkward, *a.* ياقشمز yàkishmaz, ياقشقسز yàkishiksiz.

Awl, *s.* بيز bīz. [yàkishiksiz.

Awning, *s.* تنته tènta.

Awry, *a.* چارپق chàrpik.

Axe, *s.* بالطه bàlta.

Axis, *s.* محور mìhver.

Axle, *s.* دنكل dìnghil.

Azure, *a.* اچق مائى àchik-mā'ī (màvi), كوك مائيسى ghyùk-mā'īssi (māvissi).

B.

Babbler, *s.* گوزه ghèvézé, بوش بوغاز bòsh-bò*gh*Az.

Babe, *s.* چوجق chòjuk, ببك bèbek.

Baboon, *s.* ميمون màymūn.

Baby, *s.* چوجق chòjuk, ببك bèbek.

Babylon, *s.* بابل شهری Bàbèl-shèhiri.

Bachelor, *s.* بيكار bīk*y*ār (bèyk*y*ār).

Back, *s.* ارد àrd; ارقه àrk*a*; صرت sìrt; ظهر zàhr; ترس tErss; كيرو ghèri; ورا vErā; —, *ad.* كيرو ghèri, كيرويه ghèriy*a*, كيروده ghèrid*a*; —, *v.a.* and *n.* (a boat in rowing) سيه ا sīyé-et.

Backgammon, *s.* طاوله اويونی tàwl*a*-òyunu.

Backwards, *ad.* ترسنه tErssin*a*, ترس tErss, كيرو كيرو ghèri-ghèri, قيچين قيچين kìch*i*n-kìch*i*n.

Bacon, *s.* طوكز پاصدرمه‌سی dòn*g*uz (dòmuz) pàssdirmàssi.

Bad, *a.* فنا fèna; بوزق bòzuk; قالپ kAlp; كوتی kyùtu, ايش يوق ìsh-yòk.

Bag, *s.* توربه tòrb*a*, كيسه kèyssé.

Baggage, *s.* اشيا èshyā, يوك yùk, پرتی [pìrti.

Bail, *s.* كفيل kèfil.

Bait, *s.* يم yèm; —, *v.a.* يم ويرمك yèm-vErmek; يملمك yèmlémek.

Bake, *v.a.* فرونده پشرمك fìr*i*nd*a*-pìshir-mek; —, *v.n.* فرونده پشمك fìr*i*nd*a*-pìshmek.

Bake-house, *s.* فرون fìrin,

Baker, *s.* اتمكجی ètmekji (èkmekji); فرونجی fìr*i*nji. [ky*ā*ni.

Bakery, *s.* اتمكجی دكانی ètmekji-dùk-

Balance, *s.* ترازو tèrāzi; فضله fAzl*a*; باقی قالان مبلغ bākī-kAlàn-mèblagh; محاسبه دفتری mùhāssébé-dèftEri.

Balanced, *a.* دنك dènk.

Balcony, *s.* شاهنشين shāhnishīn.

Bald, *a.* باشی طاس bAsh*i*-tAss; كل kEl.

Bale, *s.* دنك dènk.

Ball, *s.* طوپ tòp; يومق yùm*a*k; كله ghy*ù*llé; قورشون kùrshun; بالو bàlo.

Ballad, *s.* تركی tùrk*yu*.

Ballast, *s.* صفره sAfr*a*.

Balloon, *s.* بالون, bàlon, چادر chAd*i*r.

Ballot, *s.* قرعه kùr"à, پيانقو pìyànko.

Bamboo, *s.* قامش kAmish.

Band, *s.* باغ bA*gh*; طاقم tàk*i*m, بولك b*ù*luk; موزيقه mùzik*a*.

Bandage, *s.* صارغی sàrgh*i*.

Banish, *v.a.* سورمك sùrmek, سوركون ا sùrgh*y*un-et, نفی ا nèfy-et; دفع ا dèf"-et.

Banishment, *s.* سوركون sùrgh*y*un, نفی nèfy.

Bank, *s.* صو كناری sù-kEnàri; سد sèdd; بانقه bànk*a*.

Banker, *s.* صراف s*à*rrāf (s*à*r*a*f).

Bankrupt, *s.* مفلس mùfliss.

Bankruptcy, *s.* مفلسلك mùflisslik.

Banner, *s.* بيراق bāyrak, سنجاق sAnj*a*k, باندره bànd*a*r*a*.

Banquet, *s.* ضيافت zìyāfèt.

Baptize, *v.a.* وافتيز ا wàftiz-et.

Bar, *s.* قول kòl; صيرق sìr*i*k; قومسال kùmsAl; مانع mānī"; —, *v.a.* منع ا mèn"-et, مانع او mān*i*-òl.

Barb, *s.* عرب اتی "àrab-At*i*.

Barbarian, *s.* ترك tùrk, وحشی ادم vàhshi-ÀdAm. [sizlik.

Barbarity, *s.* انسانيتسزلك ìnsānìyyèt-

Barbarous, *a.* انسانيتسز ìnsānìyyètsiz; قبا kÀba, تربيهسز tÈrbìyyéssiz.

Barber, *s.* بربر bÈrbEr.

Barberries, *s.* عنبربارس "ànbÈrbāriss.

Bard, *s.* شاعر shā"*i*r.

Bare, *a.* چپلاق chìplÀk; اچق àch*i*k; قورو kŪru; —, *v.a.* اچمق àchmak.

Barefoot, *ad.* يالين اياق yÀl*i*n-āy*a*k.

Barely, *ad.* كوچ بلا ghy*ù*ch-bèla.

Bargain, *s.* پازارلق pàzarl*i*k; —, *v.n.* پازارلق ا pàzarl*i*k-et.

Barge, *s.* ماغونه mà*gh*ona; صندال sÀndÀl, فلوقه fìl*i*k*a*.

Bark, *s.* اغاج قبوغی Àg*h*Aj-kÀbug*h*U; ناوك nàvi; —, *v.n.* حاولامق hàw-lam*a*k; —, *v.a.* قبوغنی صويمق kÀ-bughunU-sòymak.

Barley, *s.* ارپه àrp*a*.

Barn, *s.* انبار *à*nbar.

Barometer, *s.* هوا ترازوسی hàwa-tèrāzissi.

Baron, *s.* برلقب bìr-làkb.

Baronet, *s.* برلقب bìr-làkb.

Barracks, *s.* قشله kìshla, قشلاغ kìshlāgh.

Barrel, *s.* فوچی fìch*i*, واريل vàril; gun-barrel, تفنكك تيمورى tùfè*gh*ing--dèmiri; double-barrel gun, چفته تفنك chìfté-tùfék.

Barren, *a.* قسر kìssr; چول ch*ù*l, محصولسز màhsŪls*i*z; خيرسز khàyrs*i*z.

Barricade, *s.* برنوع مانع ديوار bir-nev'i-

Barrier, *s.* قپو kÀp*i*. [māni"-dŪwàr.

Barrow, *s.* ال عربه سی Èl-"Àrabass*i*.

Barter, *s.* ترانپه trànp*a*, ديكش dìg*h*ish; *v.a.* and *n.* ترانپه ا trànp*a*-et, ديكش ا dìg*h*ish-et.

Base, *s.* كرسی ky*ù*rsi; قاعده kā"idÉ; —, *a.* الچق Àlch*à*k.

Base-line, *s.* ضلع معلوم dìl"*i*-mà"lŪm.

Bashful, *a.* محجوب màhjŪb, اوطانغاج ŪtÀnghÀch.

Bashfulness, *s.* حجاب hìjāb.

Basin, *s.* كاسه ky*ā*ssÉ, چناق chànak; [حوض hàwz.

Basis, *s.* اساس èssāss.

Basket, *s.* سپد sèped, كوفه ky*ù*fÉ.

Bason, *s.* لكن lè*gh*En.

Bassora, *s.* بصره bàssr*a*.

Bastard, *s.* and *a.* پيچ pìch.

Bastinado, *s.* طياق dày*a*k.

Bastion, *s.* طابيه tÀbiy*a*.

Bat, *s.* چومق chòm*a*k; يراسه yèrass*a*.

Bath, *s.* حمام hÀmmĀm (hÀmAm).

Bathe, *v.n.* صويه كيرمك sù*y*a-ghìrmek; يقانمق y*ì*kanm*a*k; —, *v.a.* يقامق y*ì*kam*a*k.

Battalion, *s.* طابور tÀbUr.

Batter, *v.a.* دوكمك dù*gh*mek.

Battery, *s.* طابيه tÀbiy*a*.

Battle, *s.* جنك jènk, غوغا (kàwgha), محاربه mŪhārébÉ. [bà*gh*irm*a*k.

Bawl, *v.n.* حيقرمق hàyk*i*rm*a*k, باغرمق

Bay, *s.* (gulf) كورفز ky*ù*rfez; (tree) دفنه dèfnÉ; (colour) دورو dòrU.

Bayonet, *s.* سوبكی sùngh*y*u.

Be, *v.n.* اولمق òlm*a*k; بولنمق bŪlUn-m*a*k, موجود او mèvjŪd-òl.

Beach, *s.* يالی كناری yÀl*i*-kÈnāri.

Beacon, *s.* نشان nìshÀn, علامت "ālāmèt.

Bead, *s.* تسبيح دانه سى tèssbīh-dānéssi; beads, *s. pl.* تسبيح tèssbīh.

Beak, *s.* بورون bùrun, غاغه ghàgha; امزك èmzik.

Beam, *s.* (of wood) كرش kìrish; (of light) شعاع shù''ā'', پرتو pèrtèv.

Bean, *s.* (broad) باقله bàkla; (kidney) فصوليه fàssūlya.

Bear, *s.* آيو àyi; —, *v.a.* قالدرمق káldirmak; طيانمق dàyanmak, چكمك chèkmek, تحمل tàhàm-mul-et; (fruit, &c.) ويرمك vèr-mek; (children) طوغرمق dòghur-mak; to bear in mind, درخاطرا dèr [khātir-et.

Beard, *s.* صقال sàkal.

Bearer, *s.* حامل hāmil, دارنده dārendé.

Bearing, *s.* (direction) جهت jìhèt, كرته kérté; (armorial) ارمه àrma.

Beast, *s.* حيوان hàywān.

Beastliness, *s.* مرداراق mùrdārlik.

Beastly, *a.* مردار mùrdār.

Beat, *v.a.* دوكمك dùghmek; (over-come) بوزمق bòzmak, التا àlt-et.

Beating, *s.* طياق dàyak. [dìlbèr.

Beautiful, *a.* كوزل ghyùzel, دلبر

Beauty, *s.* كوزللك ghyùzèllik; حسن [hùssn.

Beaver, *s.* قوندوز kùnduz.

Becalmed, *a.* (to be) روزكارسز ياتمق rūzghyārsiz yàtmak.

Because, *c.* زيرا zīrā, چونكه chùnku, شوسببدنكه shù-sèbebdàn-ki.

Beckon, *v.n.* اشارت ا ìshāret-et.

Become, *v.n.* اولمق òlmak; (suit) ياقشمق yàkishmak.

Bed, *s.* يتاق yàtak, دوشك dùshek; (stratum) طبقه tàbaka; (of flowers) تخته tàkhta.

Bedridden, *a.* كوترم kyuturum.

Bedroom, *s.* يتاق اوطه سى yàtak òdassi.

Bedstead, *s.* كره وت kèrévet.

Bee, *s.* ارى àri, بال اريسى bàl-àrissi.

Beech, *s.* كولكن ghyùlghèn,

Beef, *s.* صيغراتى sìghir-èti.

Beehive, *s.* ارى قوانى àri-kòwàni.

Beer, *s.* ارپه صويى àrpa-sùyu, بيره bìra.

Bees'-wax, *s.* بالمومى bàl-mumu.

Beet, Beetroot, *s.* پانجار pànjàr.

Beetle, *s.* (insect) بوجك bùjèk; (fullers', &c.) ديبك الى dībèk-èli.

Before, *pr.* (in front) اوكنه ùnguna, اوكنده ùngunda; (in time) دن اول dan-èvvel; —, *ad.* اول èvvel, مقدم mùkàddem, مقدما -mùkàd-démā; ايلرو ìléri.

Beg, *v.a.* استمك ìsstémek, ديله مك dìlémek; —, *v.n,* ديلنمك dìlenmek.

Beget, *v.a.* حاصلا hāssil-et, ايراث īrāss-et; (procreate) ياپمق yàp-mak, پيدا pèydā-et.

Beggar, *s.* ديلنجى dìlènji.

Begin, *v.a.* and *n.* باشلامق bàshlamak.

Beginning, *s.* باش bàsh; باشلانغج bàshlanghìj; ابتدا ìbtidā, اول èvvel.

Behaviour, *s.* طور و حركت tàwr-u-hàrékèt, اطوار àtwàr, حركت hà-rékèt.

Behead, *v.a.* باشنى كسمك bàshini-kèssmek, بويوننى اورمق bòyunu-wùrmak.

Behind, *pv.* اردينه àrdina, ارنده

àrdinda; ارقەسنە àrkassina, ارقەسندە àrkassinda; كيروسنە ghèrissina; كيروسندە ghèrissinda; —, *ad.* كيرو ghèri, كيرودە ghèrida, ورادە vÈrāda.

Behindhand, *ad.* كچ ghèch; to be —, *v.n.* كچ كلمق ghèch-kÀlmak; يتشەمامك yètishÉmamek.

Behold, *v.a.* باقمق bÀkmak, كورمك ghyùrmek; —, *int.* استە ìshta, نا nā.

Being, *s.* (thing) شى shèy; كائن kyā'in, موجود mèvjūd, واراولان vàr-òlAn; (existence) وارلق vàrlik, وجود vùjūd, موجوديت mèvjūdìyyèt, كون kèvn, كينونت kèynūnèt.

Being, the Supreme, الله Allāh.

Belabour, *v.a.* دوكمك dùghmek.

Belch, *v.n.* ككرمك ghéghirmek, كيرمك ghèyirmek; —, *s.* ككرمە ghèghirma, كيرمە ghèyirma.

Beleaguer, *v.a.* محاصرە ا mŭhÀssera-et.

Belgian, *a.* بلجيقالو Bèljikali.

Belgium, *s.* بلجيقا Béljika.

Belief, *s.* اعتقاد ì''tikĀd; ايمان ìmĀn.

Believe, *v.a.* ايناnمق ìnànmak, قولاق ويرمك kŭlAk-vÈrmek; اعتقادا ì''tikAd-et; ايمانا ìmĀn-et.

Believer, *s.* مؤمن mù'min, مسلم musslim.

Bell, *s.* (large) چاك chÀng; (small) چنغراق chìngharÀk; (of a time-piece) زل zìl.

Bell-hanger, *s.* چنغراق اصان اهل صنعت chìngaràk-àsān-èhli-sàn''àt.

Belligerent, *a.* and *s.* محارب mŭhārib.

Bell-man, *s.* دلال tèllāl.

Bell-metal, *s.* توج *or* طوج tŭj (tùnch).

Bellows, *s.* كورك kyùruk.

Belly, *s.* قارن karn.

Belong, *v.n.* مخصوص او màkhsūss-òl; متعلق او mŭta''àllik-òl; منسوب او mènsūb-òl.

Beloved, *a.* عزيز ''Azīz; سوكيلو sÈvghili; (mas.) معشوق mà''shūk; (fem.) معشوقە mà''shūka.

Below, *pr.* التنە Altina, التندە Altinda; التيانەنە Alt-yànina, التياندە Alt-yàninda; تحتنە tàhtina, تحتندە tàhtinda; زيرينە zīrina, زيرندە zī-rinda; —, *ad.* التە Alta, التدە Altda; التيانە Alt-yàna, التياندە Alt-yànda; زيردە zīrda; اشاغى Ashàghi, اشاغيدە Ashàghida.

Belt, *s.* (strap) قايش kàyish; (waist-band) كمر kÈmEr, قوشاق kùshAk.

Bench, *s.* صرە sìra, پيكە pèykÉ; (carpenter's, &c.) دستكاە dèsstghyāh (tèzghyàh).

Bend, *v.a.* اكمك èghmek; —, *v.n.* اكلمك èghilmek, چارپلمق chàrpīl-mak; bend down, *v.a.* ياترمق yàtir-mak; — —, *v.n.* ياتمق yàtmak.

Beneath, *pr.* التنە Altina, التندە Altinda; مادوننده mā-dùnunda; — one's notice, دكمز dèghmàz; — one, ياقشمز yàkishmàz. [vèlī-nì''mèt.

Benefactor, *s.* افندى èfèndi, ولى نعمت

Beneficence, *s.* احسان ìhsān.

Beneficent, *a.* كريم kèrīm.

Beneficial, *a.* يارار yàràr; to be —, *v.n.* يارامق yàramak.

Benefit, *s.* خير khàyr, ايولك īyilik, منفعت mènfa‘‘àt; احسان ìhsān, نعمت nì‘‘mèt; —, *v.a.* يرامق yàramak, فائده ا fā‘idé-et; — by, *v.n.* فائده كورمك fā‘idé-ghyùrmek.

Benevolence, *s.* خيرانديشلك khàyr-èndìshlik.

Benevolent, *a.* خيرانديش khàyr-èndìsh.

Benign, *a.* خيرلو khàyrli.

Benignity, *s.* شفقت shàfakat.

Benumbed, *a.* اويوشمش ùyushmush, اويوشق ùyushuk; to be —, *v.n.* اويوشمق ùyushmak; (with cold) طوكمك dòngmak.

Bequeath, *v.a.* وصيت ا vwàssìyet-et.

Bequest, *s.* وصيت vwàssìyet.

Bereft, *a.* محروم màhrūm.

Berry, *s.* يمش yèmish, دانه dāné (tāné).

Berth, *s.* ير yér; (employ) خدمت khìdmèt (hìzmet).

Beseech, *v.a.* يالوارمق yàlvarmak, رجا ا rìjā-et, نيازا nìyāz-et.

Beset, *v.a.* اطرافنى المق ètrāfini-àlmak, قوشاتمق kùshàtmak, هجوم ا hùjūm-et.

Beside, *pr.* يانينه yànina, يانينده yàninda, يانى باشنده yàni-bàshinda.

Besides, *pr.* دن بشقه dan-bàshka, دن ماعدا dan-mā‘‘adā, دن فضله dan-fàzla; —, *ad.* اندن بشقه àndan-bàshka, بوندن بشقه bùndan-bàshka,

Besiege, *v.a.* محاصره ا mùhāssara-et. [&c.

Bespeak, *v.a.* اصمارلامق ìssmàrlamak, سپارش ا sìpàrish-et.

Bessarabia, *s.* بوجاق būjàk.

Best, *a.* الك ايو èng-īyi, الك اعلا èng-à‘‘là.

Bestow, *v.a.* ويرمك vèrmek, انعام ا ìn‘‘ām-et. [بحث ا bàhss-et.

Bet, *s.* بحث bàhss; —, *v.a.* and *n.*

Betray, *v.a.* خائنلق ا khā‘inlìk-et, خيانت ا khìyānèt-et. [kyāh-et.

Betroth, *v.a.* عقد ا ‘‘àkd-et, نكاح ا nì-

Better, *a.* دها ايو dàhà-īyi, دها كوزل dàhà-ghyùzèl, دها اعلا dàhà-à‘‘là.

Between, Betwixt, *pr.* اراسنه àrassina, اراسنده àrassinda; بيننه bèynina, بيننده bèyninda; مابيننه mābèynina, مابيننده màbèyninda; —, *ad.* ارايه àraya, اراده àrada; مابينده mābèynda.

Bevel, *s.* Beveled, *a.* شيو shèv.

Beware, *int.* صاقن sàkin; —, *v.n.* صاقنمق sàkinmak.

Bewilder, *v.a.* شاشرتمق shashirtmàk.

Beyond, *pr.* اوته سنه ùtéssiné, اوته سنده ùtéssindé; —, *ad.* اوته ùté, اوته يه ùtéyé, اوته ده ùtédé; اشورى àshiri.

Bias, *s.* عدول ‘‘ùdūl; ميل mèyl.

Bible, *s.* كتاب الله kìtābu-’llāh (God’s book. [ويرمك vèrmek.

Bid, *v.a.* امر ا èmr-et; (at a sale)

Bier, *s.* تابوت tàbut.

Big, *a.* بيوك bìyuk, ايرى ìri, قوجه مان kòjamān; (— with child) كبه ghèbè.

Bight, *s.* كورفز kyùrfez, قوى kòy

Bigot, *s.* Bigoted, *a.* متعصب mùta-

Bigotry, *s.* تعصب tà‘‘àssub. [‘‘àssib.

Bile, *s.* صفرا sàfrā (sàfra).

Bilge, *s.* سنتينه sèntina; bilge-water, سنتينه صويى sèntina-sùyu.

Bilious, *a.* صفراوی sÀfrāvī; صفراسی قبارمش sÀfrassi-kÀbarmish.

Bill, *s.* (account) دفتر dèftER, پوصله pùssla; (for advertising) یافته yÀfta; (bird's —) غاغه ghàgha; (for cutting) ساطور sÀtir; — of exchange, تحویل tÀhvīl; (cheque) حواله hàwālÉ; — of parcels, پوصله pùssla; exchequer —, خزینه تحویلی khàzīnÉ-tàhvīli.

Bill-broker, *s.* تحویل سمساری tÀhvīl-sìmsārī.

Billet, *s.* (note) پوصله pùssla, تذکره tèzkÉRÉ; کوتك or کوتك kyùtuk; (soldier's —) قوناق kònak; —, *v.a.* قوناق ا kònak-et. [nāma.

Billet-doux, *s.* (French) عشقنامه "àshk-

Bin, *s.* انبار ànbar.

Bind, *v.a.* باغلامق bàghlamak; (— books) جلدلمك jìldlémek; قابلامق kÀblamak. [kÀb.

Binding (of a book), *s.* جلد jìld, قاب

Birch-tree, *s.* قاین اغاجی kàyn-Àghaji.

Bird, *s.* قوش kùsh.

Birdlime, *s.* اوکسه ùksÉ. [lādèt.

Birth, *s.* طوغش dòghush, ولادت vè-

Birthday, *s.* ولادت کونی vèlādèt-ghyùnu.

Biscuit, *s.* پکسمات pèksémèt, کورك ghèvrèk, قالیته kàlyèta.

Bisect, *v.a.* تنصیف ا tànsīf-et.

Bissextile, *s.* کبیسه kèbīssa.

Bit, *s.* (piece) پارچه pàrcha; (— of a bridle) کم ghèm, قنطارمه kÀntàrma.

Bitch, *s.* قانجق kÀnjik.

Bite, *v.a.* اصرمق ìssirmak.

Bitter, *a.* اجی Àji.

Blab, *s.* بوش بوغاز bòsh-bòghĀz; —, *v.n.* بوش بوغازلق ا bòsh-bòghĀzlik-et.

Black, *a.* قره kÀra, سیاه sìyah; —, *s.* (negro) عرب "àrab.

Blackamoor, *s.* عرب "àrab.

Blackberry, *s.* بوکرتلن bùghurtlEN.

Blackbird, *s* قره طاوق kàra-tāwuk.

Blackboard, *s.* درس تختهسی dèrss-tàhtassi. [kyùlkhāni.

Blackguard, *s.* چاپقین chÀpkin, کولخنی

Blackguardism, *s.* چاپقینلق chÀpkinlik.

Blacking, *s.* قوندره بویاسی kùndura-bòyassi. [dèmirji.

Blacksmith, *s.* تیمورجی or دمیرجی

Bladder, *s.* سدیك قاوغی sìdik-kàwughu; (gall —) عود "ūd.

Blade, *s.* (sword —) نامـلو nÀmli; (knife—) اغز Àghz; (shoulder—) کورك kyùrèk; (grass —) یپراق yàprAk.

Blame, *s.* (fault) قباحت kÀbāhat; (censure) ازار Àzàr; —, *v.a.* قباحت بولمق kÀbāhat-bùlmak, ازارلمق Àzàr-lamak, تعییب ا tà"yīb-et.

Blank, *a,* بوش bòsh; (without ball) قورشونسز kùrshunsuz; point-blank, تام منزل tÀmm-menzil; to fire with blank cartridge, قورو صیقی یه اتمق kùru-sìkiya-Àtmak; —, *s.* (space) بوش یر bòsh-yÈr.

Blanket, *s,* فانله یورغان fānèla-yùrghÀn.

Blaspheme, *v.a.* سب ا sèbb-èt.

Blasphemy, *s.* کفر kyùfr.

Blaze, *s.* علو "àlev; — *v.n.* علولنمك "àlevlEnmek.

Bleach, *v.n.* اغارمق Àgharmak, بیاضلنمق

bèyAzlanmak; —*v.a.* اغارتمق Aghart-mak.

Bleacher, *s.* چرپيجى chìrpiji.

Bleed, *v.n.* قانامق kAnamak; —, *v.a.* قان المق kAn-Almak. [لكه lèkÈ.

Blemish, *s.* سقط sàkAt, عيب "àyb,

Bless, *v.a.* (man to man) خيردعا khàyri-dù"ā-ęt; (man to God) شكرا shùkr-et; (God to man) خيرنصيب ايملك khàyr-nAssīb-èylÉmek.

Blessing, *s.* (prayer) خير دعا khàyri-dù"ā; (fruits of God's goodness) بركت bèrékÈt.

Blind, *a.* كور kyùr, اعمى à"mà; —, *v.a.* كورا kyùr-et.

Blister, *s.* (of the skin) قبارجق kAbarjik; (vesicatory) ياقى yàki; —, *v.n.* قبارمق kAbarmak, ; — *v.a.* قبارتمق kAbart-mak.

Block, *s.* (block of stone) طاش tAsh; (of wood) كتوك kyùtuk; (mould) قالب (kAlip); — *v.n.* قپامق kApamak, طيقامق tìkamak.

Blockade, *s.* ابلوقه àbloka, محاصره mù-hāssara; —, *v.a.* ابلوقه ا àbloka-et.

Blockhead, *s.* اشك èshek.

Blood, *s.* قان kAn.

Blood-horse, *s.* جنس ات jìnss-àt.

Bloodshed, *s.* سفك دما sèfki-dèma.

Blood-vessel, *s.* طمر dAmar.

Bloody, *a.* قانلو kAnli.

Bloom, Blossom *s.* چيچك chìchek; —, *v.n.* چچك اچمق chìchek-àchmak.

Blot, *v.a.* مركب طملاتمق mùrèkkÈb-dAmlatmak; —up, قوروتمق kùrUt-mak; — out, چيزمك chìzmek, بوزمق bòzmak, ترقين ا tÈrkīn-et.

Blow, *s.* اورش (wùrUsh), چالش chAlish; — of the fist, مشته mùshta; (mis-fortune) فلاكت fèlākÈt; (injury) ضرر zàrar; تكمه tèkmÉ.

Blow, *v.n.* (wind) اسمك èssmek; (mouth or bellows) اوفلمق ùflÉmek; (flower) اچمق àchmak; — one's nose, بورننى سلمك bùrnUnU-sìlmek; سومكورمك sùmkyurmek.

Blow up, *v.n.* پاتلامق pAtlamak.

Bludgeon, *s.* صوپه sòpa.

Blue, *a.* (light) مائى mā'ī (māvi), كوك ghyùk, كوك مائيسى ghyùk-mā'īssi (māvissi); (deep) لاجورد lājivÈrd.

Blunder, s. ياكلش yàngilish (yānish), سهو sèhv, خطا khAtā; make a —, ياكلمق yàngilmak (yàngilmak).

Blunderbuss, *s.* قرهبينه kārabīna.

Blunt, *a.* كور kyùr, كسمز kèssmàz; (plain spoken) لاقرديسنى صاقنمز làkirdissini-sàkinmàz.

Blush, *v.n.* قزارمق kìzarmak.

Boar, *s.* اركك طوكز èrkek-dònguz (dò-muz), ازولى طوكز Azìli-dòmuz.

Board, *s.* تخته tàkhta; (food) يمك yèmèk, ييه جك yèyéjek; on board, *ad.* and *pr.* كميده ghèmiyÉ, كميده ghè-midÉ.

Boast, *v.n.* اوكنمك úghÈnmek.

Boat, *s.* قايق kàyik; فلوقه fìlika, صندال sAndAl.

Boat-hook, *s.* قانجه kAnja.

Boatswain, *s.* پورصون pòrsUn.

Body, *s.* (man's living —) وجود vùjūd, بدن bèden, كوده ghyùwdÉ; (dead or

alive) جسد jèssed; (substance) جسم jìssm; (troop) طاقم tàkìm, سوری sùru, كومه kyùmé.

Bog, *s.* بتاق bàtak, بتاقلق bàtaklìk.

Bohemia, *s.* چه ché.

Bohemian, *s.* and *a.* چه‌لو chéli.

Boil, *s.* چبان chìbàn; —, *v.n.* قاينامق kàynamak; صوده پسمك sùda-pìshmek; —, *v.a.* قايناتمق kàynat-mak; حاشلامق hàshlamak, صوده پشورمك sùda-pìshirmek.

Boiled meat, *s.* صویش sùyush.

Boiler, *s.* قزغان kàzghàn (kàzan).

Boiler-maker, *s.* قزغانجی kazganji.

Boisterous, *a.* شماته‌لو shàmatali, فرطونه‌لو fìrtinali. [shàmata.

Boisterousness, *s.* سرتلك sèrtlik, شماته

Bold, *a.* جسور jèssūr, جسارتلو jèssārètli, يكيت yīghit.

Boldness, *s.* جسارت jèssārèt.

Bolster, *s.* ياصدق yàssdìk.

Bolt, *s.* سورکی sùrghu, سورمه sùrmé; (large nail) انكسر ènkser, جواته jìwàta, پرنو pèrno.

Bomb, *s.* خمبر khùmbara (kùmbara).

Bombard, *v.a.* اوزرینه طوپ اتمق ùzériné-tòp-àtmak.

Bombardier, *s.* خمبره‌جی (kùmbaraji).

Bombardment, *s.* طوپ و خمبره ایله اورمقلق tòp-vé-khùmbara-ìla-wùr-maklik. [gèchmaz.

Bomb-proof, *a.* خمبره کچمز khùmbara-

Bomb-shell, *s.* خمبره khùmbara.

Bond, *s.* تحویل tàhvīl, تمسك tèmèssuk; ايپ ìp, صارغی sàrghi, زنجير zìnjir.

Bone, *s.* كموك kèmik.

Bone-setter, *s.* جراح jèrrèh, چيققجی chìkikji, قيرقجی kirìkji.

Book, *s.* كتاب kìtàb.

Bookbinder, *s.* مجلد mùjèllid.

Bookseller, *s.* كتابجی kìtābji; (of Corans) صحاف sàhhāf.

Boom, *s.* سرن sèren.

Boot, *s.* چزمه chìzma; —, *v.a.*; what boots it? نه فائده‌سی وار nà-faidassi-[vàr.

Bootmaker, *s.* پاپوچجی pàpuchji.

Booty, *s.* يغما yàghma, غنيمت ghànī-mèt.

Border, *s.* كنار kènàr; (frontier) سرحد sèr-hàdd, سنورباشی sìnirbàshi.

Bore, *s.* (of a gun) چاپ chàp, دليك dèlik, اغز àghz; (troublesome fellow) ثقيل حريف sàkīl-hèrif; —, *v.a.* دلمك dèlmèk; (trouble) صقندی ويرمك sìkindi-vèrmek.

Born, *a.* طوغمش dòghmush; to be —, *v.n.* طوغمق dòghmak.

Borrow, *v.a.* اودنج المق údunj-àlmak, استقراض ا ìsstikrāz-et.

Borrower, *s.* اودنج الان ùdunj-àlàn.

Bosnia, *s.* بوسنه Bòssna.

Bosnian, *a.* and *s.* بوسنه‌لو Bòssnali.

Bosom, *s.* كوكس ghyukss, قوین kòyn, سنيه sīné. [kàléssi.

Bosphorus, *s.* چناق قلعه‌سی chànak-

Botany, *s.* علم نباتات ʿìlmi-nèbātāt.

Botch, *v.a.* بوزمق bòzmak.

Both, *pr.* ایکيسی ìkissi; —, *c.* هم ... وهم hèm ... vè-hèm.

Bother, *s.* صيقندی sìkindi; —, *v.a.*

صیقندی ویرمك sìkindi-vÈrmek, تعجیزا tà''jīz-et. [pùtkAl.

Bottle, *s.* شیشه shìshÉ; wine —, پوتقال

Bottom, *s.* دیب dìb; (fundy) كوت [ghyùt.

Bough, *s.* دال dAl.

Bounce, *v.n.* صیچرامق sìchramak.

Bound, *s.* حد hàdd, پایان pàyAn, صوك sòng, اوج ùj, بوجاق bùjak.

Boundary, *s.* حدود hùdūd, سنور sìnir.

Bounteous, Bountiful, *a.* بول bòl, بركتلو bèrékÈtli; جومرد jùmErd, الی‌اچیق Èli-àchik, سخی sàkhī, سخاوتلو sàkhā-vètli.

Bounty, *s.* احسان ìhsān, انعام ìn''ām; سخا sàkhā, سخاوت sàkhāvèt.

Bouquet, *s.* (French) چیچك دمتی chìchek-dèméti.

Bow, *s.* (in reverence) باش‌اكمه bAsh-éghmÉ, باش كسمه bAsh-késsmÉ; (weapon) یای yày; (of a ship) باش bAsh; —, *v.n.* باش‌اكمك bAsh-éghmek; باش‌كسمك bAsh-kèss-mek; — down and worship, سجدا séjdÉ-et.

Bowels, *s. pl.* بغرصق bàghirsak.

Bower, *s.* مهتابیه mèhtābìyyE.

Bowie-knife, *s.* بچاق bìchAk.

Bowl, *s.* كاسه kyāssÉ, طاس tAss, چناق chànak; (wooden) قواته kAWAta; (of a pipe) لوله lùlÉ.

Bowline, *s.* بولینه bòlina, بورینه bòrina.

Bowsprit, *s.* جوادره jìwAdira.

Bowstring, *s.* كرش kìrish, زه zìh.

Box, *s.* (chest) صندق sAnkik; (desk) چكمجه chékmÉjÉ; (small) قوتی kùtu; (on the ear) شمار shàmar, سیلی sìlì (sìlÉ); (wood) چمشیر chìmshir; (of instruments) اسنج ùsstuj (ùsstunj). [ghàssi.

Boxing, *s.* مشته غوغاسی mùshta-kàw-

Boy, *s.* اوغلان òghlAn, چوجق chòjuk.

Boyhood, *s.* چوجقلق chòjukluk.

Boyish, *a.* چوجق‌كبی chòjuk-ghìbi.

Brace, *s.* (pair) چفت chìft; (tie) باغ bàgh, قوشاق kùshAk; (of a yard) براصه bràssa; braces (for trousers) اصقی Asski.

Bracelet, *s.* بلازك bìlézik.

Braid, *s.* شرید shèrid; خرج khàrj; —, *v.a.* اورمك ùrmek.

Brain, *s.* بین béyn, دماغ dìmàgh.

Bramble, *s.* چالی chAli.

Bran, *s.* كپك kèpek.

Branch, *s.* دال dAl; (of a road, &c.) قول kòl; (of a family, science, &c.) شعبه shù''bÉ, فرع fÈr''.

Brandy, *s.* راقی ràki.

Brasier, *s.* باقرجی bAkirji; منقال mAn-

Brass, *s.* پرنج pìrinj. [ghal.

Brassfounder, *s.* دوكیجی dùkuju.

Brave, *a.* یكیت yìghit, جسور jèssūr.

Bravo, *int.* افرین āfÉrīn (àfÉrim).

Bray, *v.n.* اكرمق Angirmak. [maz.

Brazen, پرنجدن pìrinjden; اوتانمز ùtān-

Brazier, *s.* باقرجی bAkirji, قزغانجی (kAzanji).

Brazilwood, *s.* بقام bAkkàm. [''àrz.

Bread, *s.* اتمك (èkmek), نان‌عزیز nāni-''Azīz.

Breadth, *s.* ان en, انلولك ènlīlik, عرض

Break, *v.a.* قیرمق kìrmak; — off,

قوپارمق kòparmak ; — a promise, خلف ا khùlf-et ; — a treaty, نقض ا nÀkz-et ; —, *v.n.* قیرلمق kìrìlmak, قوپمق kòpmak, کسلمك kèssilmek.

Breakfast, *s.* قهوالتی kàhwÀlt*i*.

Breast, *s.* کوکش ghy*ù*kss, سینه sīné ; (teat) ممه mèmé.

Breastwork, *s.* سپر sìper.

Breath, *s.* صولوق sòluk, نفس nèfess.

Breathe, *v.n.* صولومق sòlumak, نفس المق nèfess-Àlmak, تنفس ا tènèffuss-et.

Breathing, *s.* صولومقلق sòlumakluk.

Breeches, *s.* شلوار shÀlwàr, پوطور pòtur.

Breed, *s.* صوی sòy, جنس jìnss ; —, *v.a.* یاوری ویرمك yàvr*i*-vèrmek ; تورهمك tùrémek ; —, *v.a.* تورتمك tùretmek, حاصل ا hāss*i*l-et, یتشدرمك yètishdirmek ; well-bred, *a.* تربیه لو tèr-biyy*à*li ; good breeding, *s.* تربیه tèrbiyy*à*.

Breeze, *s.* روزکار rùzghyār ; (light —) خفیف روزکار khÀfīf-rùzgh*y*ār ; (fresh —) صیقی روزکار s*ì*k*i*-rùzgh*y*ār.

Brethren, *s. pl.* اخوان ìkhwĀn.

Brevet, *s.* برات bèrāt.

Brevity, *s.* قصه لق kìss*a*lik.

Brew, *v.a.* اریه صویی یاپمقلق *à*rp*a*-sūyū-[yÀpm*a*klik.

Brewer, *s.* بیراجی bìrāji.

Brewery, *s.* اریه صویی فابریقاسی àrp*a*-sūyū-fàbrikassi.

Bribe, *s.* رشوت rìshvèt ; —, *v.a.* رشوت ویرمك rìshvèt-vèrmek.

Brick, *s.* طوغله tùghl*a*.

Bricklayer, *s.* یاپیجی y*à*pìji, دیوارجی [dìwàrj*i*.

Bride, *s.* کلین ghèlin, عروس "àrūss.

Bridegroom, *s.* کویکی ghy*ù*wèg*hi*.

Bridge, *s.* کوپری ky*ù*pru.

Bridle, *s.* باشلق bÀshl*i*k ; —, *v.a.* کم اورمق ghèm-wùrm*a*k.

Brig, Brigantine, ابریق ìbrìk.

Brigade, *s.* لوا lìwā.

Brigadier, *s.* میرلوا mīri-lìwā.

Brigand, *s.* خرسز khìrs*i*z, ایزباندوت [ìzbàndut.

Bright, *a.* (light) اچق *à*ch*i*k ; (shining) پارلاق pàrl*à*k ; (polished) جلالو jìlāl*i*.

Brighten, *v.n.* اچلمق *à*ch*i*lm*a*k.

Brilliant, *a.* پارلاق pàrl*à*k ; —, *s.* پرلانطه pìrlànt*a*.

Brim, *s.* کنار kènar ; اغز Àgh*z*.

Brimstone, *s.* کبریت kìbrit, کوکورد [ky*ù*ky*u*rd.

Brine, *s.* صلاموره sÀlamùr*a*.

Bring, *v.a.* کتورمك ghètirmek.

Brink, *s.* کنار kènar.

Bristle, *s.* قیل k*ì*l, طوکز قیلی (dòmuz)-[k*ì*l*i*.

Brittle, *a.* پك کورك pèk-ghèvrèk, پك قولای قیریلور pèk-kòlay-k*ì*r*i*lir.

Broad, *a.* انلو ènli, کنش ghènish, عریض "àrīz.

Broadside, *s.* (ship's) بورده bòrd*a* ; (of guns fired) الابانده àlabànd*a*.

Broil, *v.a.* قزارتمق k*ì*zàrtm*a*k, اسقره ا ìssk*à*r*a*-et.

Broken, *a.* قیرق k*ì*r*i*k.

Broker, *s.* دلال dèllāl (tèllÀl), سمسار [sìmsār.

Brook, *s.* چای chày, صو sū, دره dèré ; —, *v.a.* چکمك chèkmek, قبول ا kÀbūl-et.

Broom, *s.* سپورکه sùpurghé.

Broth, *s.* ات صویی èt-sùyu, چوربا chòrba.

Brother, *s.* قرنداش kàrndàsh (kàr-dash), برادر bìrāder.
Brotherhood, *s.* قرنداشلق kàrndàshlik.
Brother-in-law, *s.* (wife's brother) قاين kàyn; (sister's husband) انشته ènishté; (wife's sister's husband) باجناق bàjanak, باجناخ bàjanakh.
Brown, *a.* اسمر èssmer, قهوه‌رنكى kāhwé-rènghi; — sugar, خام شكر khàm-shèker.
Bruise, *s.* بره bèré, چوروك chùruk; —, *v.a.* دوكمك dùghmek; چوروتمك chùrutmek, برەلتمك bèrélEtmek.
Bruised, *a.* برەلنمش bèrélenmish, برەلى bèréli; چوروك chùruk; to become —, *v.n.* برەلنمك bèrélenmek.
Brush, *s.* فرچه fìrcha; (fine — for painting) قلم kàlem; —, *v.a.* سپورمك sùpurmek.
Brutal, *a.* انسانيتسز insānìyyètsiz.
Brutality, *s.* انسانيتسزلك insānìyyètsizlik.
Brute, *s.* حيوان hàywān.
Bubble, *s.* كپوك kyùpuk, كپوك دانەسى kyùpuk-tānéssi, حباب hàbāb.
Bucket, *s.* قوغه kògha.
Buckle, *s.* طوقه tòka.
Bud, *s.* طمروق tòmruk; —, *v.n.* طمرقلنمق tòmruklanmak.
Buffalo, *s.* ماندە mànda, صو صيغرى sù-sìghiri, جاموس jāmūss (jàmish).
Buffoon, *s.* دالقاوق dàlkàwuk, مسخره màsskhara (màsskara).
Bug, *s.* تخته بتى tàkhta-bìti, تخته كهلەسى tàkhta-kèhléssi, تخته قوروسى tàkhta-kùrussu.
Bugle, *s.* بورى bòru.

Build, *v.a.* ياپمق yàpmak, ياپدرمق yàpdirmak, بنا bìnā-et, انشا ìnshā-et.
Builder, *s.* (founder) بانى bānī; (working —) قالفه kàlfa.
Building, *s.* ياپى yàpi, بنا bìnā.
Bulb, *s.* صوغان sòghan. [جرم jùrm.
Bulk, *s.* بيوكلك biyukluk, حجم hàjm,
Bulkhead, *s.* بولمه bùlmé.
Bull, *s.* بوغا bògha.
Bullet, *s.* قورشون kùrshun, دانه dāné.
Bullock, *s.* اوكوز ùkyuz.
Bump, *s.* شيش shìsh, يومرى yùmru; — against, *v.n.* چاتمق chàtmak.
Bunch, *s.* صالقم sàlkim; دمت dèmet.
Bundle, *s.* بوغچه bòghcha; طوپ tòp.
Bung, *s.* منطار màntàr.
Buoy, *s.* شماندره shàmàndara; — up, *v.a.* قالدرمق kàldirmak, طوتمق tùtmak. [صقندى sìkindi.
Burden, *s.* يوك yùk, حموله hàmūlé;
Burglar, *s.* خرسز khìrsiz.
Burglary, *s.* خرسزلك khìrsizlik.
Burial, *s.* جنازه‌الايى jènāzé-àlayi; تدفين tèdfīn.
Burn, *v.n.* يانمق yànmak; *v.a.* ياقمق yàkmak.
Burning-glass, *s.* پرتوسوز pèrtèvsūz (pèrtevsìz).
Burnish, *v.a.* اچمق àchmak, مصقله màsskala-et, جلا ويرمك jìlā-vèrmek.
Burnisher, *s.* (tool) مصقله màsskala.
Burst, *v.n.* پاتلامق pàtlamak; —, *v.a.* پاتلاتمق pàtlatmak.
Bury, *v.a.* كومك ghyùmmek, دفن dèfn-et.
Burying-ground, *s.* مزارلق mèzarlik.
Bush, *s.* اغاج àghaj, چالى chàli.

Bushel, *s.* كیله kìlé.

Business, *s.* ایش ìsh, ایش كوچ ìsh-ghyùch; مصلحت màsslāhat; مشغولیت mèshghūlìyyèt.

Bustard, *s.* (greater) طوی tòy; (smaller) مزملدك mèzmèldèk.

Bustle, *s.* تلاش tèlàsh, عجله "àjélé.

Busy, *a.* مشغول mèshghūl.

But, *c.* لكن làkin, اما àmmà, ولكن vè-làkin, فقط fàkat; —, *pr.* دن بشقه dan-bàshka, دن فضله dan-fàzla, دن ماعدا dan-mā"àdā; all but, همان همان (hèmen-hèmen), ازقالدی àz-kàldi.

Butcher, *s.* قصاب kàsssàb (kàssàp).

Butchery, *s.* قصابلق kàssàblik; سفك دما sèfki-dìmā.

Butt, *s.* نشان nìshān, هدف hèdef; —, *v.a.* and *n.* توس اورمق tòss-wùrmak.

Butt-end, *s.* دیبجك dìbjik; صاپ sàp.

Butter, *s.* یاغ yàgh; (fresh) تره یاغ tèré-yàgh, تره یاغی tèré-yàghi; (clarified) صای یاغی (sày-yàghi), روغن ساده rùghàni-sādé.

Butterfly, *s.* كلهبك kèlébèk.

Buttock, *s.* بوط bùt; قایناق kàynak, قایناق یری kàynak-yèri.

Button, *s.* دوكمه dùghmé (dùymé); —, *v.a.* دوكمهلمك dùymélémek, ایلكلمك ìliklémek; —*v.n.* دوكمهلنمك dùymélenmek, ایلكلنمك ìliklenmek.

Buttress, *s.* پاینده pàyèndé, ایاق àyak.

Buy, *v.a.* المق àlmak, صاتون المق sà-tin-àlmak, اشترا ìshtirā-et, مبایعه mùbāya"à-et.

Buyer, *s.* الان àlan, الیجی àlìji, مشتری mùshtèrī. [jìzzlamak.

Buzz, *v.n.* وزلامق wìzzlamak, جزلامق

By, *pr.* دن dan; ایله ìlé; یاننه yànina, یاننده yàninda, یانندن yànindan; — bye, good-bye, *int.* اللهه اصمارلدق àllàha-ìssmàrladik; اوغورلر اوله òghur-lar-òla.

Bye-and-bye, *ad.* برازدن bìr-àzdan, برازدن صكره bìr-àzdan-sòngra, براز وقتلردن صكره bìr-àz-wàkitlardan-sòngra.

Bye-law, *s.* نظام nìzàm.

Bye-word, *s.* ضرب مثل zàrbi-mèssèl.

Bygone, *a.* كچمش gèchmish.

C.

Cab, *s.* عربه àraba.

Cabbage, *s.* لحنه làhana; —, *v.a.* چالمق chàlmak. [قامره kàmara.

Cabin, *s.* (hut) قلبه kùlubé; (ship's)

Cabin-boy, *s.* میچو mìcho.

Cabinet, *s.* (private room), اوطه òda, خلوت khàlvèt; (chest) چكمجه chèkméjé, صندق sàndik; (cupboard) طولاب dòlap; (— of ministers) وكلا طاقمی wùkélā-tàkimi; — council, مجلس خاص mèjlissi-khàsss.

Cabinet-maker, *s.* طاوشان tàwshàn.

Cable, *s.* غومنه ghòmana; chain —, زنجیر zìnjir.

Cadet, *s.* شاكرد shāghird.

Cage, *s.* قفس kàfess.

Cake, *s.* (pastry) قورابیه kùràbiyyé; (moulded form) قالب kàlip.

Calamity, *s.* قضا kAzā, بلا bèlā.
Calcine, *v.a.* یاقمق yàkmak; —ed, *a.* یانمش yànmish.
Calculate, *v.a.* حساب ا hìssāb-et.
Calculus, *s.* طاش tAsh; حساب hìssāb.
Caldron, *s.* قزغان kAzghĀn (kAzAn).
Calender, *s.* تقویم tAkwīm, روزنامه rùz-nāmÉ.
Calf, *s.* دانه dAna; — of the leg, [بالدر bAldir.
Calibre, *s.* چاپ chAp.
Calico, *s.* قالنقوت kàlinkòt, بز bèz.
Caligraphist, *s.* خطاط khAttAt.
Caligraphy, *s.* خطاطلق khAttĀtlik; حسن خط hùssnu-khAtt.
Caliph, *s.* خلیفه khàlīfÉ.
Caliphate, *s.* خلافت khìlāfèt.
Call, *s.* چاغرش chàghirish, چاغرمه chàghirma, دعوت dà“vét; —, *v.n.* اوغرامق òghramak; —, *v.a.* and *n.* چاغرمق chaghirmak; — at, اوغرامق òghramak; on *or* upon, (invite) دعوت ا dà“vèt-et; (visit) اوغرامق òghramak; — for, استمك isstémek; — in, (visit) اوغرامق òghramak; (collect again) کیرو المق ghèri-Al-mak; کیرو چاغرمق ghèri-chàghirmak; طوپلامق tòplamak; — out, *v.n.* باغرمق bàghirmak; —, *v.a.* دوکشمکه دعوت ا dùghushméghÉ-dà“vèt-et; — over, یوقلامق yòklamak; اوقومق òkumak; —together, طوپلامق tòplamak; — up, دعوت ا dà“vèt-et; وجوده کتورمك vùjūda-ghètirmek.
Calling, *s.* صنعت sàn“àt, حرفت hìr-fèt, مشغولیت mèshghūliyyèt.

Callipers, *s.* چاپ پرکاری chĀp-pÈr-ghyāri (pÈrghÈli).
Callous, *a.* دویمز dùymaz.
Calm, *s.* and *a.* (wind or water) لیمانلق līmAnlik; —, *a.* (morally) اسوده āssŪdÉ, راحت rāhat; —, *s.* راحت rāhat, اسایش āssāyish.
Calmly, *ad.* یواش yàwĀsh. [yish.
Calmness, *s.* راحت rāhat, اسایش āssā-
Calomel, *s.* طاتلو سولمن tAtli-sùlumÈn.
Calumniate, *v.a.* افترا ا īftirā-et.
Calumny, *s.* افترا īftirā, بهتان bùhtān.
Cambric, *s.* دلبند dùlbènd (tùlbènt); [باتسته bàtìsta.
Camel, *s.* دوه dèvÉ.
Camelopard, *s.* زرافه zùrāfÉ (zùrāfā).
Camlet, *s.* شالی shAli, صوف sòf.
Camomile, *s.* پاپادیه pApAdiyÉ.
Camp, *s.* اردو òrdu; —, *v.n.* اردو قورمق [òrdu-kùrmak.
Campaign, *s.* سفر sèfer.
Camphor, *s.* کافور kyāfŪr.
Can, *s.* تنکه tènékÉ; مشربه (mAshraba).
Canal, *s.* بوغاز bòghĀz (strait), خندق (hèndek) (ditch); قازمه نهر kAzma--nèhir.
Canary-bird, *s.* قناریه kànàriya.
Cancel, *v.a.* بوزمق bòzmak, ترقین ا tÈrkīn-et, بطال ا bAttAl-et.
Cancer, *s.* (sore) ییان علتی yèyen-“ìlleti, اکله ākilÉ. [sùwèyler.
Candid, *a.* (truthful) طوغری سویلر dòghru-
Candle, *s.* موم mŪm. [(shàmdan).
Candlestick, *s.* شمعه دان shèm“à-dĀn
Cane, *s.* قامش kAmish, هزارن hèzārÈn; —, *v.a.* دوکمك dùghmek, طیاق اتمق dàyak-Atmak.

Canister, *s.* تنكه tènéké.

Cannibal, *s.* يامیام yàmyàm, مردمخوار mèrdumkhōr.

Cannibalism, *s.* مردمخوارلق mèrdum-khōrlik.

Cannon, *s.* طوپ tòp.

Cannonade, *s.* طوپ آتشی tòp-âtèshi; —, *v.a.* طوپ ایله دوكمك tòp-ila-dùghmek.

Canon, *s.* قانون kānūn, قاعده kā"idé.

Canopy, *s.* شمسیه shèmsìyyé, سایه بان sāyébān, طاق tāk.

Canter, *s.* طرس tìriss; —, *v.n.* طرس كتمك tìriss-ghìtmek.

Cantharides, *s.* قندوزبوجكی kùnduz-bù-jèghi.

Cantle (of a saddle), *s.* قاش kàsh.

Canvass, *s.* یلكن بزی yèlkèn-bèzi.

Cap, *s.* فس fèss; شپقه shàpka; قلپاق kàlpak; percussion-cap, اجزا èjzā; — of a mast, دستمورە dèsstamòra.

Capability, *s.* قابلیت kābilìyyèt.

Capable, *a.* قادر kādir, مقتدر mùktèdir.

Capacious, *a.* كنش ghènish, واسع wāssi", بیوك bìyuk.

Capacity, *s.* (size) بیوكلك bìyukluk; (capaciousness) وسعت vùss"àt; (intelligence) عقل "àkl, ذكا zèkyā, استعداد ìsstì"dād; (quality) صفت sìfàt. (cloak) یقا yàka.

Cape, *s.* (headland) بورون bùrun; (of a

Capital, *a.* (good) اعلا à"là; (great) بیوك bìyuk, عظیم "àzīm, كبیر kèbīr; (principal) باش bàsh; —, *s.* (city) پایتخت pàyitàkht; (of a column) باش bàsh, باشلق bàshlik.

Capitalist, *s.* صاحب سرمایه sāhibi-sèr-māyé.

Capitulate, *v.n.* رای استمك rày-ìssté-mek; رای ایله تسلیم او rày-ila-tèsslīm-òl; ویره ویرمك vèra-vèrmek.

Capitulation, *s.* رای rày; ویره vèra.

Capon, *s.* ابلق ìblik (ìmlik).

Capricious, *a.* عجیب طبیعتلو "àjàyb-tàbi"àtli, میمون اشتهالو màymun-ìshtahāli; بردالده دورمز bìr-dàlda-dùrmàz.

Capricorn (tropic of), *s.* جدی jèdi, مدار جدی mèdāri-jèdi.

Captain, *s.* (warrior) جنكجی jènkji; (army) یوزباشی yùz-bàshi; (navy) سواری sùwāri, قپودان kàpudān (kàptan); (merchant) رئیس rè'īss; (European) قپودان kàpudān (kàptan).

Captive, *s.* اسیر èssīr (yèssir).

Captivity, *s.* اسیرلك èssīrlik.

Capture, *v.a.* المق àlmak, طوتمق tùtmak, ضبط zàbt-et; اسیرا èssīr-et.

Carat, *s.* قیراط kīrāt.

Caravan, *s.* كروان kèrwàn, قافله kāfila.

Caravanserai, *s.* خان khàn.

Caraway, *s.* كراویه kèrāvìyyé.

Carbine, *s.* قرابینه kàrabìna.

Carbuncle, *s.* (disease) شیرپنچه shīr-pènché; (stone) لعل là"l.

Carcase, *s.* كوده ghyùwdé, جسد jèssed; لاشه lāshé (lèsh); (of war) یاغلو پچاوره yàghli-pàchàvra.

Card, *s.* كاغد kyāghid; مقوا mùkàwwa; (comb) طراق tàrak; —, *v.a.* طرامق tàramak, اتمق àtmak.

Cardamum, *s.* قاقله kākulé.

Carder, *s.* حلاج hàllàj (hàlaj).

Care, *s.* (attention) دقت dìkkAt; (anxiety) درد dèrd, كدر kèDer; —, *v.n.* وظیفه ایدنمك wAzīfé-èdinmek; — for, باقمق bAkmak; صایمق sàymak; take care, *v.n.* كوزینی اچمق ghyùzunu-àchmak, دقت ا dìkkAt-et, صاقنمق sàkinmak; (take pains) اوزنمك ùzÈnmek; take care of, باقمق bAkmak, صاقلامق sàklamak.

Careen, *v.a.* قلفاطه یاترمق kAlafAta-yàtirmak; —, *v.n.* یاتمق yàtmak.

Careful, *a.* مقید mŭkàyyed; to be —, *v.n.* دقت ا dìkkAt-et, مقید او mŭkAy-[yed-òl.

Carefulness, *s.* دقت dìkkAt.

Careless, *a.* دقتسز dìkkAtsiz.

Carelessness, *s.* دقتسزلق dìkkAtsizlik.

Caress, *v.a.* اوخشامق òkhshamak; —, *s.* اوخشامه òkhshama.

Cargo, *s.* یوك yùk, حموله hàmūlé.

Caricature, *s.* هجو رسمی hìjv-rèssmi.

Carmine, *s.* لعل là"l.

Carpenter, *s.* (house) دولكر dùlgher; (joiner) دوغرامه جی dòghramaji; (ship's) مرانقوز màrankoz (màranghoss).

Carpet, *s.* قالی kālī (hAli), كلیم kìlim, كچه kèché; prayer —, سجاده sèjjādé.

Carpet-bag, *s.* چانطه chànta.

Carriage, *s.* (vehicle) عربه "àraba, حنطو hìntò, تالیقه tàlika, فایطون fàytòn; gun —, (field) عربه "àraba, (ship's) قونداق kùndAk; (act of carrying) نقل nAkl, طاشیمه tAshima; (— hire) نقلیه nAklìyyé.

Carrier, *s.* حمال hAmmAl; قاطرجی [kAtirji.

Carrion, *s.* لاشه lāshé (lèsh).

Carronade, *s.* قلومبر kŭlumbìr.

Carrot, *s.* هاوج hàwuj.

Carroty, *a.* صاری sAri.

Carry, *v.a.* طاشیمق tAshimak; كوترمك ghyùturmek; (a gun, &c.) سورمك sùrmek; (by assault) ضبط ا zAbt-et; — away *or* off, الوب كوترمك Alip-ghyùturmek; — on, یاپمق yàpmak, ایتمك ètmek, اویدرمق ùydurmak, بجرمك bèjErmek; — the day, اوسته چیقمق ùssta-chikmak, غالب او ghālib-òl, قزانمق kAzAnmak.

Cart, *s.* عربه "àraba.

Cartilage, *s.* قیقرداق kìkirdAk.

Cartridge, *s.* (small arms) فشنك fìshènk (fìshèk); (cannon) حارطوج hàrtuj.

Cartridge-box, *s.* پلاسقه pAlAsska.

Carve, *v.a.* (meat, &c.) دوغرامق dòghramak; (wood, &c.) اویمق òymak.

Carver, *s.* (in wood) اویمه جی òymaji.

Cascade, *s.* چاغلیان chàghlayAn.

Case, *s.* (box) صندق sAndik; محفظه màhfaza; قوتی kŭtu, قاب kAb; (sheath) قین kìn; (condition) حال hāl; (matter) ماده màddé, خصوص khŭssūss, امر èmir; —, *v.a.* قابلامق kAblamak (kàplamak).

Case-shot, *s.* مسكت mìsskÈt.

Cash, *s.* نقد nAkd, پاره pāré (pàra).

Cashier, *s.* صندقدار sAndikdàr, وزنه دار vèznédàr, خزینه دار khAzīnédàr (khAznadàr); —, *v.a.* رتبه سنی المق rùtbéssini-Almak, خدمتدن قوغمق khìdmetdan-kòghmak.

Cask, *s.* فوچی fìch*i*, واريل vàril.
Casket, *s.* چكمجه chèkméjé, صندق sÀnd*i*k.
Cassia, *s.* خيارشنبه khìy*a*rshènbé.
Cast, *a.* دوكمه dùkmé; —, *s.* اتم Àt*i*m, اتش Àt*i*sh; (in the eye) شاشيلق sh*à*sh*i*l*i*k; —, *v.a.* (throw) اتمق Àtm*a*k; (metal) دوكمك d*ù*kmek; — down, قيرمق kìrm*a*k, اوزمك ùzmek, كدر ويرمك kèder-vèrmek; — up, (accounts) يكون ا yèk*y*ūn-et, جمع ا jèm''-et, طوپلامق tòplam*a*k; (vomit) قوصمق kùssm*a*k; — off, اتيويرمك Àt*i*vÈrmek, دفع ا dèf''-et, طرد ا tàrd-et; صاليويرمك sÀl*i*vÈrmek, قاپوب صاليويرمك kÀp*i*p-sÀl*i*vÈrmek; — out, قوغمق kò*gh*m*a*k, دفع ا dèf''-et, طرد ا tard-et.
Castle, *s.* قلعه kàl''a (kàyl*a*).
Castor-oil, *s.* هند ياغی hìnd-yà*gh*i.
Casual, *a.* تصادفی tèssĀdufī, اتفاقی [ìttifĀkī.
Casualty, *s.* قضا kĀzā.
Cat, *s.* كدی kèdi.
Catalogue, *s.* دفتر dèftEr.
Cataplasm, *s.* لاپه lÀp*a*.
Cataract, *s.* صولرك اوچمسی sùl*a*r*i*n*g*-ùchm*a*ss*i*, جندل jèndèl. [nèwāzìl.
Catarrh, *s.* زكام zùkk*y*ām, نزله nèzlé, نوازل
Catch, *v.a.* طوتمق tùtm*a*k, يقالمق yàkalam*a*k; الله كتورمك Èl*a*-ghè-tirmek; — cold, صوغوق المق sò*gh*uk-Àlm*a*k.
Catching, *a.* ساری sārī, بولاشر bùl*à*sh*i*r.
Catechise, *v.a.* استنطاق ا ìsstintĀk-et, امتحان ا ìmt*i*hān-et.
Categorical, *a.* قطعی kÀt''ī.
Category, *s.* مقوله màkūlé.
Caterpillar, *s.* قورت kùrt.
Catgut, *s.* كرش kìrish. [poss-kèlīssassi.
Cathedral, *s.* پسقپوس كليساسی pìsska-
Cattle, *s.* حيوانات hàywĀnĀt.
Caucasus, *s.* چركسستان chèrkèssìsstān.
Caulk, *v.a.* قلفاط ا kÀlafÀt-et.
Caulker, *s.* قلفاط kÀlafÀt.
Cauliflower, *s.* قرنابت kàrnabìt.
Cause, *s.* باعث bā''iss, علت ''ìllèt, سبب sèbeb; دعوی dà''wà; —, *v.a.* باعث او bā''iss-òl, سبب او sèbeb-ol, ايراث ا īrāss-et.
Causeway, *s.* قالدرم kÀld*i*r*i*m.
Caustic (lunar), *s.* جهنم طاشی jìhènnem-tÀsh*i* (jìh*à*nnam). [yàkm*a*k.
Cauterize, *v.a.* يا قمق داغلامق dā*gh*lam*a*k,
Cautery, *s.* ياقی y*à*k*i*, داغ dà*gh*.
Caution, *s.* بصيرت bÀssīrèt, تأنی tè'ènnī, حذر hàzEr; —, *v.a.* خبر ويرمك khÀber-vÈrmek.
Cautious (to be), *v.n.* احتراز ا ìhtirāz-et, احتذار ا ìhtizār-et, صاقنمق sàk*i*nm*a*k.
Cavalry, *s.* سواری عسكری sùwār*i*-''àss-kEri, اتلو Àtl*i*.
Cave, Cavern, *s.* مغاره mà*gh*ar*a*.
Cavity, *s.* چقور chùkur.
Cease, *v.n.* كسلمك kÈssilmek, منقطع او mùnkÀt*i*''-òl.
Cedar, *s.* سرو ازاد sÈrvi-āzād.
Cede, *v.a.* ترك ا tÈrk-et, ويرمك vÈrmek.
Ceiling, *s.* طوان tÀwAn.
Celebrate, *v.a.* اجرا ا ìjrā-et.
Celebrated, *a.* مشهور mèshhūr.

Celery, *s.* كرويز kèréviz.
Celestial, *a.* سماوى sèmāvī.
Cell, *s.* حجره hùjré; خانه khāné, كوز [ghyùz.
Cellar, *s.* مخزن màkhzèn.
Cement, *s.* الچى àlchi, معجون mà''jūn; —, *v.a.* ياپشدرمق yàpishdirmak, طوتدرمق tùtdurmak.
Cemetery, *s.* مزارلق mèzarlik, قبرستان kàbristān, مقبره màkbéré.
Censer, *s.* بخوردان būkhūrdān (bù-khurdanlik).
Censure, *s.* ازار àzār; —, *v.a.* تعييب ا tà''yīb-et, ذم ا zèmm-et, لوم ا lèvm-et.
Census, *s.* تعداد نفوس tà''dādi-nùfūss.
Cent. (per cent.), *ad.* يوزده yùzdé.
Central, *a.* مركزى mèrkezi. [wàssat.
Centre, *s.* مركز mèrkez, اورطه òrta, وسط
Centurion, *s.* يوز باشى yùz-bashi.
Century, *s.* مائه mì'é. يوز ييل yùz-yìl, يوز سنه yùz-sèné, عصر ''àssr.
Cerecloth, *s.* مشمع mùshèmma'' (mù-shàmba). [tèklīf;
Ceremony, *s.* رسم rèssm (rèssim); تكليف تكلف tèkèlluf.
Certain, *a.* معلوم mà''lūm, صحيح sàhīh, شبهه‌سز shùbhéssiz; فلان filan; بعض bà''zi, بر طاقم bìr-tàkim.
Certainly, *ad.* البته èlbètté, شبهه‌سز shùb-[héssiz.
Certificate, *s.* سند sèned.
Certificated, *a.* سندلو sènedli.
Cessation, *s.* انقطاع ìnkitā'', كسلمه kèssilmé.
Cession, *s.* ترك tèrk, فراغت fèrāghàt.
Chafe, *v.a.* اشنمق àshinmak.
Chaff, *s.* صمان sàman. [ghàl).
Chafing-dish, *s.* منقال mànkàl (màn-

Chagrin, *s.* (grief) تأسف tè'èssuf; (kind of skin) كلر kèlèr.
Chain, *s.* زنجير zènjir (zìnjir); —, *v.a.* زنجير ايله باغلامق zìnjir-ila-bàghlamak.
Chair, *s.* صنداليه sàndālìyyé; arm —, قولتقلو kòltuklu.
Chairman, *s.* رئيس مجلس rè'īssi-mèjliss.
Chalk, *s.* تباشير tèbāshīr (tàbèshir).
Challenge, *v.a.* ميدان اوقومق mèydan-òkumak.
Chamber, *s.* اوطه òda; (of a mine, gun, &c.) خزينه khàzīné (hàzna).
Chamberlain, *s.* قپوجى باشى kàpiji-bàshi.
Chance, *s.* تصادف tèssāduf, اتفاق ìtti-fàk, بخت bàkht; by —, راستكله ràsst-ghèlé; —, *v.a.* بخته حواله ا bàkhta-hàwālé-et.
Chancellor of the Exchequer, *s.* ماليه ناظرى mālìyyé-nāziri.
Chandelier, *s.* اويزه āvīzé.
Chandler, *s.* بقال bàkkāl.
Change, *s.* دكش dìghish, دكشش dì-ghishish, دكشمه dìghishma, تبدل tèbèddul, تبديل tèbdīl, انقلاب ìnki-lāb; —, *v.n.* دكشمك dìghishmek, دونمك dùnmek; —, *v.a.* دكشدرمك dìghishdirmek; چويرمك chèvirmek; تبديل ا tèbdīl-et; بوزمك bòzmak.
Changeable, *a.* قرارسز kàrarsiz, اويناق òynàk.
Channel, *s.* يول yòl; بوغاز bòghāz; يتاق yàtak, مجرا mèjrā.
Chap, *s.* چاتلاق chàtlak; حريف hèrif
Chaplain, *s.* امام ìmām; پاپاس pàpass
Chaplet, *s.* تسبيح tèssbīh. [(pàpaz)

Chapman, *s.* مدراباز mÀdrabÀz, قولتقجی kòltukjü.

Chapter, *s.* باب bāb, فصل fÀssl.

Character, *s.* (moral) طبیعت tÀbi''àt, جبلت jìbillèt, خوی khùy; (writing) یازی yàzi, خط khÀtt; (letter) حرف hàrf (pl. حروفات hùrūfāt).

Charcoal, *s.* کومر *or* کمور ky*ù*mur.

Charge, *s.* (employ) خدمت (khìzmet), مأموریت mè'mūrìyyèt, ایش ìsh; (command) امر èmir, تنبیه tènbīh; (of powder) اتم Àtim; (attack) یورویش yùruyush, هجوم hùjūm; (thing confided) امانت èmānèt; —, *v.a.* (fill) طولدرمق dòldurmak; (attack) هجوم ا hù-jūm-et; (command) امرا èmr-et, تنبیه ا tènbīh-et; (accuse) اسناد ا ìssnād-et.

Charity, *s.* (alms) صدقه sÀdaka; (humane consideration) انسانیت ìnsÀnìyyèt, انصاف ìnsÀf.

Charm, *s.* (spell) بویو bùyu, سحر sìhr; charms, *s. pl.* حسن hùssn, کوزللك ghyùzèllik.

Charmer, *s.* بویوجی bùyuju, سحرباز sìhrbÀz; (beloved) معشوقه mà''-shūka; فتنه‌کار fìtnÈkyār, دلبر dìlbÈr.

Charming, *a.* کوزل ghyùzèl, دلبر dìlbÈr, لطیف làtīf.

Chart, *s.* خریطه khàrīta.

Charter, *s.* فرمان fÈrmÀn, برات bÈrāt; —, *v.a.* نوله طوتمق nèvla-tùtmak (nàvluna), کرا ایله طوتمق kìrā-ila-tùtmak.

Chase, *s.* آو Àv, شکار shìkyār; —, give chase to, *v.a.* قوغالمق kòghalamak; — away, قوغمق kòghmak.

Chasm, *s.* بیوك یارق bìyuk-yàrik.

Chaste, *s.* عفیف ''àfīf, (woman) عفیفه ''àfīfÉ; (simply elegant) ساده کوزل sādÉ-ghyùzèl.

Chasten, Chastise, *v.a.* تربیه ویرمك tÈrbìyyÉ-vÈrmek, تربیه ا tÈrbìyyÉ-et.

Chastisement, *s.* تربیه tÈrbìyyÉ, طیاق dàyak.

Chastity, *s.* عفت ''ìffèt, عصمت ''ìss-mèt.

Chat, *s.* لاف lÀf, لقردی làkirdi; —, *v.n.* لاف ا lÀf-et, قونشمق kònqushmak.

Cheap, *a.* اوجوز ùjùz.

Cheapness, *s.* اوجوزلق ùjùzluk.

Cheat, *s.* (fraud) حیله hīlÉ; (knave) حیله‌کار hīlÉkyār; —, *v.n.* حیله ا hīlÉ-et.

Check, *s.* (pattern) شطرنج shÀtrènj (sÀntrànch); (in accounts) میزان mīzÀn; (upon conduct) کم ghèm; (slight defeat) شمار shàmar, (banker's) حواله hàwÀlÉ; —, *v.a.* ضبط ا zÀbt-et, الیقومق Àlìkomak, دوردرتمق dùrdurt-mak; (defeat) بوزمق bòzmak; (the king at chess) کش ا kìsh-et.

Checkmate, *v.a.* مات ا mÀt-et.

Cheek, *s.* یناق yànak.

Cheer, *v.a.* شنلندرمك shènlÈndirmek, فراحلندرمق fèrāhlandirmak.

Cheerful, *a.* شن shèn, فراح fèrāh; مفرح mùfèrrih.

Cheese, *s.* پنیر pènir.

Cheesemonger, *s.* بقال bÀkAl.

Chemist, *s.* كيمياكر kìmiyàghèr; اجزاجى èjzāji, اسپنچيار ìsspènchiyàr.
Chemistry, *s.* علم كيمياى جديد "ìlmi-kìmiyàyi-jèdīd.
Cherish, *v.a.* عزيز طوتمق "Àzīz-tùtmak; بسلمك bèsslémek. [vìshna.
Cherry, *s.* كراز kìrāz; morella —, وشنه
Chess, *s.* شطرنج shàtrànj (sàntrànch); — board شطرنج تختهسى sàntrànch-tàkhtassi.
Chest, *s.* (box) صندق sàndik; (bosom) كوكس ghyùkss, صدر sàdr, سينه sīné; — of drawers, چكمجه chèkméjé.
Chestnut, *s.* كستانه kèsstāné.
Chew, *v.a.* چينهمك chìnémek.
Chick, Chicken, *s.* پليج pìlij.
Chickpea, *s.* نخود nòkhud.
Chide, *v.a.* آزارلمق àzarlamak.
Chief, *a.* and *s.* بيوك bìyuk, باش bàsh.
Chiefly, *ad.* خصوصا khùssūssā; اكثريا èksérìyyā.
Child, *s.* چوجق chòjuk; children and family, چولق چوجق chòluk-chòjuk; with child, كبه ghèbé, حامله hāmilé. [صوغوق sòghuk.
Chill, *v.a.* اوشوتمك ùshutmek; —, *s.*
Chilly, *a.* صوغوق sòghuk; to feel —, *v.n.* اوشومك ùshumek.
Chimney, *s.* اوجاق òjak, باجه bàja.
Chin, *s.* چكه chèngé (chèné).
China, *s.* (old) اسكى معدن èsski-mà"dèn; (new) فغفور fàghfūr; (stone) چينى chìni.
Chink, *s.* يارق yàrik, چاتلق chàtlàk; —, *v.n.* اوتمك ùtmek.

Chintz, *s.* چيت chìt, باصمه bàssma.
Chip, *s.* يونغه yòngha; —, *v.n.* فرلامق fìrlamak; —, *v.a.* فرلاتمق fìrlatmak.
Chisel, *s.* قلم kàlem.
Chocolate, *s.* چقولاطه chìkolàta.
Choice, *s.* اختيار ìkhtiyār, انتخاب ìntikhāb; —, *a.* سچمه sèchma, منتخب mùntakhàb, مختار mùkhtār, كزيده ghyùzīdé.
Choke, *v.a.* بوغمق bòghmak; — up, *v.a.* طيقامق tìkamak; —, *v.n.* طيقانمق tìkanmak.
Choose, *v.a.* سچمك sèchmek, ايرمق àyrmak, انتخاب ا ìntikhāb-et, اختيارا ìkhtiyār-et.
Chop (mutton), *s.* بريزوليه brìzòlya; —, *v.a.* كسمك kèssmek; — up, *v.a.* (small) قيمق kìymak, (large) طوغرامق dòghramak; (wood) يارمق
Chopper, *s.* ساطور sàtir. [yàrmak.
Chopping-block, *s.* كتوك kyùtuk.
Chopping-knife, *s.* ساطور (sàtir).
Chord, *s.* وتر vèter.
Christ, *s.* حضرت عيسى Hàzréti-"Issà.
Christen, *v.a.* وافتيزا wàftiz-et, اد قومق àd-kòmak, اد ويرمق àd-vèrmek.
Christening, *s.* وافتيز wàftiz.
Christian, *s.* خريستيان khrìsstiyàn; —, *a.* عسيوى "ìssévī, مسيحى mèssīhī.
Christianity, *s.* خريستيانلق khrìssti-yànlik. [-pàsskàlya.
Christmas, *s.* كچوك پاسقاليه kùchuk-
Chronicle, *s.* تاريخ tārīkh.
Chronology, *s.* علم تقويم التواريخ "ìlmi-tàkvim-u-tèwārīkh.

Chronogram, *s.* تاريخ tārīkh.

Chronometer, *s.* طول ساعتى tūl-sā"*ati*.

Church, *s.* كليسه kilīssé.

Churchyard, *s.* مزارلق mèzarl*i*k.

Chyle, *s.* كيلوس kèylūss.

Chyme, *s.* كيموس kèymūss.

Cicatrize, *v.n.* قپانمق kApAnm*a*k, قبوقلنمق kAbuklanm*a*k. [ky*ù*mur.

Cinder, *s.* سونمش كمور s*ù*nmush-

Cinnamon, *s.* دارچين dàrchin (tàrchin).

Cipher, *s.* (zero) صفر s*ì*fr; (secret writing) جفره jìfr*a*; (initials) طغرا tùg*h*ra (for the Sultan), صح sàhh (for a high officer), امضا ìmzā (for any individual). N.B.—These are not initials in Turkish, but each a kind of signature.

Circle, *s.* دائره dā'iré; —, *v.a.* قوشاتمق kūshAtm*a*k, احاطه ا ìhāt*a*-et.

Circuit, *s.* قضا kAzā, دائرهٔ حكومت dā'iré'i-hùk*y*ūmèt; to make a —, طولاشمق dòl*a*shm*a*k.

Circuitous, *a.* طولاشق dòl*à*sh*i*k.

Circular, *a.* مدور mùdèvvèr, دكرمى dè*gh*irmi.

Circulate, *v.n.* دوران ا dèvérān-et; (as money) تداول ا tèdāvul-et; —, *v.a.* اداره ا idāré-et; نشر ا nèshr-et.

Circulation, *s.* دوران dèvérān; (of money, books, &c.) تداول tèdāvul.

Circumcise, *v.a.* سنت ا sùnnèt-et, ختان ا kh*ì*tān-et. [kh*ì*tān.

Circumcision, *s.* سنت sùnnèt, ختان

Circumference, *s.* چوره chèvré, محيط mùhīt.

Circumlocution, *s.* طولاشقلو لاقيردى dò-l*a*shikli-làk*i*rd*i*.

Circumnavigate, *v.a.* كمى ايله اطرافنى طولاشمق ghèmi-ìle-ètrāfini-dòlashm*a*k.

Circumstance, *s.* خصوص khùssūss, ماده mAddé, كيفيت kèyfìyyèt.

Cistern, *s.* صارنج sàrnij, خزينه (khAzn*a*).

Citadel, *s.* ايچ قلعه ìch-kàl"à.

Cite, *v.a.* ذكر ا zìkr-et; دعوت ا dà"vet-et.

Citron, *s.* اغاج قاونى A*gh*Aj-kàwunu.

City, *s.* شهر shèhr, مملكت mèmlékèt.

Civil, *a.* طاتلو tAtl*i*, ادبلو èdèbli, چلبى chèlébi; (not military) غير عسكرى ghàyr*i*-"Asskérī.

Civilian, *s.* باشى بوزوق bAsh*i*-bòzuk, عسكريدن اولميان "Asskérīd*a*n-òl-mayAn.

Civility, *s.* طاتليلق tAtl*i*l*i*k, اغز طاتليلغى à*gh*z-tAtl*i*l*ighi*.

Civilization, *s.* تربيه tèrbìyyé.

Civilize, *v.a.* تربيه ا tèrbìyyé-et.

Claim, *s.* دعوى dà"wà, استدعا ìsstìd"ā; مطلوب mAtlūb; —, *v.a.* دعوى ا dà-"wà-et, استدعا ا ìsstìd"ā-et, مطلوب ا màtlūb-et, مطالبه ا mùtAlébé-et.

Claimant, *s.* دعواجى dà"wàj*i*, مدعى

Clamp, *s.* كنت kìnèt. [mùddà"ī.

Clandestine, *a.* ال التنده èl-Alt*i*nd*a*, كيزلو ghìzli, صاقلو s*à*kl*i*, خفى kh*à*fī.

Clap, *s.* (disease) بل صوغوغى bèl-sò*gh*u-*gh*u; —hands, *v.n.* ال چالمق èl-chAl-m*a*k, القشلمق Alk*i*shlam*a*k.

Clarify, *v.a.* تصفيه ا tAssfìyyé-et.

Clasp, *s.* قوپچه kòpch*a*; —, *v.a.* قوجاقلمق kùjAklam*a*k.

Class, *s.* صنف sïnf; —, *v.a.* ترتيب ا tèrtīb-et, تنظيم ا tànzīm-et.

Clatter, *s.* چاتردى chàtirdi, طاقردى tàkirdi, پاطردى pAtirdi.

Clause, *s.* بند bènd, فقره fìkra.

Claw, *s.* طرناق tìrnak; پنچه pènché; —, *v.a.* طرمالمق tìrmalamak.

Clay, *s.* بالچق bAlchik, اوزلو طپراق ùzlu-tò-prak, لوله جى چامورى lùléji-chàmuru.

Clean, *a.* تميز tèmiz, پاك pāk, طاهر tāhir; —, cleanse, *v.a.* تميزلمك tèmizlémek.

Clear, *a.* تميز tèmiz, براق bèrrAk; (free) اچق àchik; — up, *v.n.* اچلمق àchilmak. [ياپشمق yàpishmak.

Cleave, *v.a.* يارمق yàrmak; — to, *v.n.*

Cleaver, *s.* ساطور sAtir.

Clemency, *s.* مرحمت mèrhàmet.

Clergyman, *s.* پاپاس pApass.

Clerk, *s.* كاتب kyātib, يازيجى yàziji.

Clever, *a.* هنرلو hùnèrli.

Cliff, *s.* يار yàr, اوچروم ùchurum.

Climate, *s.* هوا hàwā. [sù"ūd-et.

Climb, *v.n.* چيقمق chìkmak, صعود ا

Clinch, *v.a.* پرچين ا pèrchin-et.

Cling, *v.n.* صارلمق sArilmak. [kèssmek.

Clip, *v.a.* قرقمق kìrkmak, كسمك

Cloak, *s.* شنل shìnèl, قپوط kApud.

Clock, *s.* ميدان ساعتى mèydAn-sā"ati.

Clog, *s.* نعلين (nAlin); —, *v.a.* طولدرمق dòldurmak, طيقامق tìkamak.

Close, *a.* صيق sìk; صيقى sìki; صيقنديلو sìkintili; قپالو kApali; يقين yàkin; —, *v.a.* قپامق kApamak; —, *v.n.* قپانمق kApanmak; — in, *v.a.* چويرمك chèvirmek; —, *v.n.* صيقلاشمق sìklashmak, يقينلاشمق yà-kinlashmak; (the evening) اخشام تيز اولمق Akhsham-(tèz)-òlmak; — up, *v.a.* قپامق kApamak; —, *v.n.* قپانمق kApanmak; — with, *v.a.* (in agreement) اويوشمق ùyushmak; (in fight) صارلمق sArilmak.

Closet, *s.* (room) اوطه جق òdajik; (cup-board) طولاب dòlAp.

Cloth, *s.* (broad) چوقه (chòha); (cotton) بز bèz; (table —) صفره بزى sòfra-bèzi.

Clothe, *v.a.* روبا ياپمق rùba-yàpmak, روباكيدرمك rùba-ghìdirmek, روبا ويرمك rùba-vèrmek, الباس ا ìlbāss-et, اكسا ا ìksā-et; اورتمك ùrtmek.

Clothes, Clothing, *s.* روبا rùba (ùrùba), اثواب èsswāb (èssbAb), البسه èlbissé.

Cloud, *s.* بلوط bùlut, سحاب sìhāb.

Clout, *s.* پچاوره pàchàvra.

Clove, *s.* قرنفل kArenfil.

Cloven, *a.* چتال chàtAl.

Clover, *s.* يونجه yònja.

Club, *s.* چوماق chòmak; by way of clubbing together, عارفانه "ārifāné.

Clue, *s.* ايپ اوجى ìp-ùju.

Clumsy, *a.* (person) ياقشمز yàkishmàz; (thing) حنطال hAntAl.

Cluster, *s.* كومه kyùmé, طوپ tòp.

Coach, *s.* عربه "àraba, حنطو hìntò, فايطون fàytòn.

Coagulate, *v.n.* طوكمق dòngmak; كسلمك kèssilmek; پكشمك pèkishmek.

Coal, *s.* كمور kyùmur, معدن كمورى mā-"dEn-kyùmuru

Coal-hole, Coal-house, *s.* کومورلك kyù-murluk. [kyùmur-màdÈni.

Coal-mine, Coal-pit, *s.* کومور معدنی

Coarse, *a.* قبا kÀba; ایری ìri.

Coast, *s.* ساحل sāhil, دکز کناری dèn*g*iz--kÈnàri; یقا y*à*ka, قییی k*ì*y*i*.

Coat, *s.* ستری sètri, صورطو surtu; صورطیقو sùrtiko; خرقه khìrk*a*; (of a horse) طرن dòn. [-tòkhmu.

Cocoa, *s.* چیقولاته تخمی chìkolāta-

Cocoa-nut, *s.* بیوك هندستان جوزی bìyuk-hìndòstān-jèvizi.

Cobbler, *s.* پاپوشجی pàpushju (pÀpujju), اسکیجی èsskiji.

Cobweb, *s.* اورمجك اغی *ù*rumjek-À*ghi*, تار عنکبوت tāri-"àukébūt.

Cochineal, *s.* قرمز kìrm*i*z.

Cock, *s.* (bird) خروس khòross; (tap) مصلق mùssluk; (of a gun) خروس khòross; (penis) سك sìk; — a gun, *v.a.* اوست تتکه المق ùsst-tèti*ghÉ*-À*l*mak. [-ìbi*gh*i.

Cock's-comb, *s.* خروس ابکی khòross-

Cocoon, *s.* قوزه kòz*a*, قوزه لق kòzalÀk.

Cod, *s.* (fish) مورینه بالغی mòr*i*na-bÀl*ighi*; (of beans) قبوق kÀbuk; (scrotum) طاشاق توربه سی tÀsh*a*k-tòrb*a*ss*i*.

Coffee, *s.* قهوه kàhwÉ.

Coffee-pot, *s.* جزوه jèzwÉ; (large) کوکم ghyù*g*hyum, ابریق ìbrik.

Coffer, *s.* صندق sÀndik.

Coffin, *s.* تابوت tÀbut.

Cog, *s.* دیش dìsh.

Cogent, *a.* مهم mùhìmm, معتنا mù"téná, مبرم mùbrìm (mùbrèm).

Coil, *s.* قنغال kÀnghÀl; —, *v.a.* قنغال ا kÀnghÀl-et.

Coin, *s.* سکه sìkkÉ; پاره pàr*a*, آقچه Àkch*a*; (of a gun) سیل sīl; —, *v.a.* ضرب ا dàr*b*-et, کسمك kèssmek, باصمق bÀssm*a*k.

Coincide, *v.n.* مطابق او mùtĀbīk-òl.

Coition, *s.* سکش sìkish, جماع jìmā".

Cold, *a.* and *s.* صوغوق sò*gh*uk; (in the head) نوازل nèwāzil, نزله nèzlÉ, زکام zùkk*y*ām. [-À*ghr*issi.

Colic, *s.* صانجی sÀnj*i*, قارن اغریسی kàrn-

Collar, *s.* یقا y*à*ka; (horse —) حموط hÀmut; —, *v.a.* یقالمق y*à*kal*a*mak.

Collate, *v.a.* مقابله ا mùkĀbÉlÉ-et.

Colleague, *s.* رفیق rèfīk, ارقه داش àrk*a*-dash. [tòplamak.

Collect, *v.a.* جمع ا jèm"-et, طوپلامق

Collection, *s.* جمع jèm"; مجمعه mèj-ma"a; طاقم tàk*i*m; صره s*ì*ra. [dressÉ.

College, *s.* مکتب mèktÈb; مدرسه mè-

Collier, *s.* کومور قایغی kyùmur-kày*igh*i; کومور معدنی ایشجیسی kyùmur-mà"-dÈni-ìshjissi. [déni.

Colliery, *s.* کمورمعدنی ky*ù*mur-mà"-

Collision, *s.* چاتشمه chà*t*ishma, تصادم tàssĀdum; to come into —, *v.n.* چاتشمق chàt*i*shmak, تصادم ا tàs-sĀdum-et. [عین ìghmāz*i*-"àyn.

Collusion, *s.* مسامحه mùssām*a*ha, اغماض

Colonel, *s.* میرالای mīr-Àlày; lieutenant- —, *s.* قائممقام kā'im-màkĀm (kày-makÀm).

Colony, *s.* اوجاق òjak.

Colour, *s.* رنك rÈnk.

Colt, *s.* طای tày; (of an ass) صیپا s*ì*pa.

Column, *s.* دیرك dìrèk, عمود "àmūd, ستون sùtūn; (of soldiers) طابور tÀbur, قول kòl. [tàramak.

Comb, *s.* طراق tàrak; —, *v.a.* طرامق

Combat, *s.* دوکش dùghush; —, *v.a.* بوزمغه چالشمق bòzmagha-chÀlishmak.

Combination, *s.* ترکیب tÈrkīb; اتفاق ìttifĀk.

Combine, *v.a.* ترکیب ا tÈrkīb-et, مزج ا mèzj-et; —, *v.n.* اتفاق ا ìttifĀk-et; امتزاج ا ìmtizāj-et.

Combustible, *a.* یانار *or* ینار yànar; —, *s.* یاقه جق yàkajak.

Combustion, *s.* یانش yànish, یانمه yànma.

Come, *v.n.* کلمك ghÈlmek; — along, کلیویرمك ghÈlivermek; — asunder, قوپمق kòpmak, ایرلمق àyrìlmak; — at, یتشمك yètishmek, یاننه وارمق yanina-vàrmak; — away, براقوب کلمك bràkip-ghÈlmek; — back, کیرو کلمك ghÈri-ghÈlmek; — back again, ینه کلمك *or* بردها bìr-dàha *or* yìné (ghèné)-ghÈlmek; — between, ارایه کیرمك àraya-ghìrmek; — by, *v.n.* کچمك ghèchmek; — —, *v.a.* پیدا ا pèydā-et, بولمق bùlmak; — off, اولمق olmak; قوپمق kòpmak; چیقمق chìkmak; — on, طوتمق tùtmak; باشلامق bÀshlamak; کلیویرمك ghÈlivermek; — out, چیقمق chìkmak; — short, اکسك کلمك èksik-ghÈlmak; — to, ایتمك ètmek, بالغ اول bālìgh-òl; — together, طوپلانمق tòplanmak, بر یره کلمك bìr-yÈra-ghÈlmek, بولشمق bùlushmak, بر لشمك bìrleshmek; — to light, میدانه چیقمق mèydAna-chìkmak, بللو اول bèlli-ol; — up, چیقمق chìkmak; سورمك sùrmek; — upon, باصمق bÀssmak, طوتمق tùtmak, یقالمق yàkalamak; —, *int.* دی dÈy, دی بقالم dÈy-bÀkÀlìm, دی امدی dÈy-imdi (dÈyindi).

Comet, *s.* قویرقلو یلدز kùyruklu-yìldiz, ذو ذوابه zū-zèwābÈ. [kErlÉmÉ.

Comfit, *s.* شکر shèker, شکرلمه shè-

Comfort, *s.* (ease) راحت rāhat; (consolation) تسلی tèssèlli; —, *v.a.* تسلی ویرمك tèssèlli-vÈrmek.

Comfortable, *a.* راحت rāhat.

Command, *s.* امر èmr (èmir), فرمان fÈrmĀn, تنبیه tènbīh; (military) قوماندە kòmànda; —, *v.a.* امرا èmr-et, تنبیه ا tènbīh-et, فرمان ا fÈrmĀn-et, بیورمق bùyurmak; قوماندە ا kòmànda-et; (as a gun) سپورمك sùpurmek; دوکمك dùghmek; (as a fort) محافظه ا mùhāfaza-et, قپامق kÀpA-mak.

Commander, *s.* آمر āmir, ضابط zābit, بیوك bìyuk; سرعسکر sÈr-"Àsskεr; (navy) ملازم قپودان mùlāzìm-kÀpudĀn (kÀptan), ایکنجی ìkinji.

Commence, *v.a.* and *n.* باشلامق bÀshlamak, اغاز ا Àghāz-et, بدء ا bèd'-et.

Commencement, *s.* اول ÈvvEl, باش bÀsh, ابتدا ìbtidā, بدء bèd'i, باشلانغج bÀshlanghìj.

Commend, *v.a.* مدح ا mèdh-et, ثنا ا sÈnā-et; توصیه ا tàvsìyyÉ-et.

Comment, *s.* شرح shèrh, حاشیه hâ-shìyyé; لقردی làkirdi, دیه‌جك dè-yéjek; —, *v.a.* شرح‌ا shèrh-et; — upon, *v.n.* مطالعه بیان‌ا mùtâla''a-bèyân-et.

Commentary, *s.* شرح shèrh.

Commentator, *s.* شارح shârih.

Commerce, *s.* تجارت tìjârèt, الش ویرش âlish-vèrish, بازرکانلق bâzir-ghyânlik.

Commercial, *a.* تجارته‌متعلق tìjârèta-mùta''àllik. [tàràhhum-et.

Commiserate, *v.a.* اجیمق âjimak, ترحم‌ا

Commissariat, *s.* نزل امانتی nùzal-èmânèti; ذخیره zàkhîré.

Commissary, *s.* نزل‌امینی nùzul-èmîni.

Commission, *s.* سپارش sìpârish; خدمت khìdmet, مأموریت mè'mûrìyyèt; مأمورین mè'mûrîn, مأمورلر mè'mûr-lar; فرمان fèrmân, بیورلدی bùyu-ruldu; قومیسیون kòmîssion.

Commissioner, *s.* مأمور mè'mûr.

Commit, *v.a.* یاپمق yàpmak, ایتمك ètmek, ارتکاب‌ا ìrtikyâb-et; تسلیم‌ا tèsslîm-et, سپارش‌ا sìpârish-et, تودیع‌ا tèvdî''-et.

Committee, *s.* ایریجه‌ومخصوص‌اولان‌مجلس àyrija-vé-màkhsûss-òlan-mèjliss.

Commodious, *a.* راحت râhat, قوللانلشلو kùllânilishli, قولایلقلو kòlaylìkli.

Commodity, *s.* متعه mât''à, مال mâl; راحت râhat. [boghu.

Commodore, *s.* فیلو باشبوغی fìlobâsh-

Common, *a.* عادی ''âdî, بیاغی bàyà-ghi; مشترك mùshtérèk; —, *s.* چایرلق chàyrlik, مرعه mèr''à.

Commonly, *ad.* اکثریا èksèrìyyâ.

Commons, the House of Commons, *s.* مبعوثان ملت مجلسی mèbûssâni-mìllèt-mèjlissi.

Commotion, *s.* تلاشی tèlâshî, تلاش tèlàsh.

Communicate, *v.a.* افاده‌ا ìfâdé-et, تبلیغ‌ا tèblîgh-et; — with, *v.n.* خبرلشمك khàbèrleshmek, مخابره‌ا mùkhâbéré-et; متصل‌او mùttàssil-ol.

Communication, *s.* افاده ìfâdé, تبلیغات tèblîghât; مخابره mùkhâbéré; یول yòl. [mìllèt, جماعت jèmâ''àt.

Community, *s.* اشتراك ìshtirâk; ملت

Compact, *s.* مقاوله mùkâvélé, قول kâvl; —, *a.* صیق sìk, صیقی sìki.

Companion, *s.* رفیق rèfik, ارقه‌داش àrkadash; اش èsh.

Company, *s.* (set) طاقم tàkim; (set of guests) مسافرلر mùssâfirler; (people present) حضار hùzzâr, حاضرین hâzirîn; (public) قومپانیه kòm-pànya; (companionship) ارقه‌داشلق àrkadashlik; رفاقت rèfâkât; (of soldiers) بلوك bùluk; to keep —, *v.n.* قونکشمق kòngushmak, کورشمك ghyùrushmek.

Comparable, *a.* مقیس màkîss, قیاس‌اولنور kìyâss-òlunur, تشبیه‌اولنور tèshbîh-òlunur.

Comparatively, *ad.* قیاسله kìyâssla.

Compare, *v.a.* یان‌یانه‌قومق yàn-yàna-kòmak, مقابله‌ا mùkâbélé-et, مقایسه‌ا mùkâyéssé-et, قیاس‌ا kìyâss-et, تشبیه‌ا tèshbîh-et.

Comparison, *s.* قياس kìyāss, تشبيه tèshbīh. [bùlmé.

Compartment, *s.* خانه khānÉ, بولمه

Compass, *s.* حد hàdd, اندازه Èndāzé; دائره dā'iré; (mariner's) پوصله pùssla; to fetch a —, *v.n.* طولاشمق dòlashmak; —, *v.a.* قوشاتمق kùshàtmak; — one's ends, *v.n.* اویدرمق ùydurmak, مرامنهنائل او mèrāmina-nā'il-òl. [(pèrghèl).

Compasses (pair of) *s.* پرکار pèrghyār

Compassion, *s.* مرحمت mèrhàmet.

Compatriot, *s.* همشهری hèmshèhrī.

Compeer, *s.* کفو kyùfv, اقران Àkrān.

Compel, *v.a.* جبر ا jèbr-et, اجبارا ìjbār-et.

Compendious, *a.* قصه kìssa, مختصر mùkhtàssàr, مجمل mùjmèl.

Compensate, *v.a.* تضمين ا tàzmīn-et; —, *v.n.* قارشيلق او kàrshìlìk-ol.

Compensation, *s.* تضمين tàzmīn, تضمينات tàzmīnāt; قارشيلق kàr-shìlìk.

Compile, *v.a.* تصنيف ا tàssnīf-et, جمع ا jèm''-et, تأليف ا tè'līf-et.

Complain, *v.a.* شكايت ا shìkyāyet-et, تشكى ا tèshèkki-et, اشتكا ا ìshtikyā-et.

Complaint, *s.* شكايت shìkyāyet, شكوى shèkwà; مرض màraz, علت ''ìllèt, درد derd. [kim; تتمه tètìmmé.

Complement, *s.* ترتيب tèrtīb, طاقم tà-

Complete, *a.* تكميل tèkmīl, مكمل mùkèmmèl, تام tàmm, تمام tàmām; — *v.a.* تكميل ا tèkmīl-et, تماملامق tàmamlamak, بترمك bìtirmek.

Complexion, *s.* رنك rènk, لون lèvn.

Complicate, *v.a.* قارشدرمق kàrish-dirmak, قارشق ا kàrishìk-et.

Compliment, *s.* سلام sèlām; استحسان افادهسی ìsstìhsān-ìfādéssi.

Comply, *v.n.* امتثال ا ìmtissāl-et; موافقت ا mùwāfakàt-et.

Compose, *v.a.* ترتيب ا tèrtīb-et, تركيب ا tèrkīb-et; يازمق yàzmak, قلمه المق kàléma-àlmak; سويلمك sùwèylé-mek, نظم ا nàzm-et; تركيبنه داخل او tèrkībina-dākhil-òl, اجزای مركبهسی او èjzāyi-mùrèkkibéssi-òl, اعضاسی او à''zāssi-òl; — one's self, *v.n.* ياتشمق yàtishmak.

Composition, *s.* تركيب tèrkīb; ترتيب tèrtīb; اجزا èjzā; معجون mà''jūn; كتابت kìtābet, شعر shì''r.

Compost, *s.* كوبره ghyùbré.

Compound, *a.* مركب mùrèkkèb; —, *v.a.* تركيب ا tèrkīb-et.

Comprehend, *v.a.* احاطه ا ìhāta-et, شامل او shāmil-ol, شمولی او shù-mūli-òl; اكلامق ànglamak (ànna-mak), ادراك ا ìdrāk-et.

Compress, *s.* صارغی sàrghi.

Comprise, *v.a.* شامل او shāmil-ol.

Compromise, *s.* صلح sùlh, اوزلاشمه ùz-lashma; —, *v.a.* قارشدرمق kàrish-dirmak; مسئول ا mèss'ūl-et; اوزلاشمق ùzlashmak, صلح او sùlh-òl.

Compulsion, *s.* مجبوريت mèjbūrìyyèt, اجبار ìjbār, اضطرار ìztirār.

Compunction, *s.* ندامت nèdāmèt, پشيمانلق (pìshmànlìk).

Compute, *v.a.* حساب ا hìssāb-et.

Comrade, *s.* ارقداش àrk*a*d*a*sh, يولداش yòld*a*sh.

Concave, *a.* مقعر mùkà‘‘‘‘àr, چقور chùkur.

Conceal, *v.a.* صاقلامق sàkl*a*m*a*k, كيزلمك ghìzlémek.

Concede, *v.a.* تسليم ا tèsslīm-et.

Conceivable, *a.* متصور mùt*a*ssàvvèr, عقله صيغار ‘‘àkl*a*-sìghàr.

Conceive, *v.a.* تصورا tàssàvvur-et, عقل ا ‘‘àkl-et; —, *v.n.* كبه قالمق ghèbé-kàlm*a*k, حامله او hāmilé-òl.

Concentrate, *v.a.* طوپلامق tòplam*a*k; خلاصه ا khùlāss*a*-et.

Conception, *s.* تصور tàssàvvur, تخيل tàkhàyyul, حامله اولمقلق hāmilé-òlm*a*kl*i*k.

Concern, *s.* ماده màddé, ايش ìsh, مصلحت màsslāh*a*t; قساوت kàssā-vet, كدر kèder; —, *v.a.* دوقونمق dòkunm*a*k; — one's self, *v.n.* قساوت ا kàssàvet-et.

Concert, *s.* اتفاق ìttifāk, اتحاد ittihād; چالغى مجلسى chàlgh*i*-mèjlissi; — together, *v.n.* اتفاق ا ìttifāk-et, قرار ويرمك kàrar-vèrmek.

Conciliate, *v.a.* جلب ا jèlb-et.

Concise, *a.* مختصر mùkhtàssàr, قصه kìss*a*.

Conciseness, *s.* قصه لق kìssalik.

Conclude, *v.a.* بترمك bìtirmek; عقد ا ‘‘àkd-et: —, *v.n.* بتمك bìtmek; اكلامق ànglam*a*k (ànnam*a*k), استخراج ا ìsstikhràj-et, معنا ويرمك mà‘‘nà-vèrmek.

Conclusion, *s.* صوك sòn*g*, اخر ākh*i*r; عقد ‘‘àkd; قرار kàrār; اكلايش àng-lay*i*sh (ànnay*i*sh), استخراج ìsstikhrāj.

Conclusive, *a.* قطعى kàt‘‘ī, مقنع mùkn*i*‘‘.

Concord, *s.* وفاق wìfāk, مخادنت mù-khādénèt.

Concourse, *s.* ازدحام izd*i*hām, غلبه لق (kàlabàl*i*k.

Concubine, *s.* اوطه لق òdal*i*k.

Concur, *v.n.* برابر او bèrābèr-òl.

Concussion, *s.* صارصش sàrs*i*sh, صارصلش sàrs*i*l*i*sh, صدمه sàdam*a*.

Condemn, *v.a.* قباحت بولمق kàbāh*a*t--bùlm*a*k; قباحتلو بولمق kàbāhatl*i*--bùlm*a*k; جزاسنه حكم ا jèzāss*i*n*a*-hùkm-et; يرامز ديو قرار ويرمك yàra-màz-dèy*u*-kàrār-vèrmek.

Condensation, *s.* تكثف tèkèssuf.

Condense, *v.a.* تكثيف ا tèksīf-et; —, *v.a.* تكثف ا tèkèssuf-et.

Condescend, *v.n.* تنزل ا tènèzzul-et.

Condescension, *s.* تنزل tènèzzul.

Condign, *a.* مستحق اولديغى mùsst*a*-hàkk-òldu*ghu*.

Condiment, *s.* چرز chèrez, قاتق kàt*i*k.

Condition, *s.* حال hāl; پرسه pèréssé; شرط shàrt.

Condole, *v.n.* تعزيه ا tà‘‘zìyyé-et.

Condolence, *s.* تعزيه tà‘‘zìyyé.

Conduce, *v.n.* منتج او mùntij-ol, مورث او mùriss-ol, موجب او mùjib-ol.

Conduct, *s.* حركت hàrékèt; —, *v.a.* كوترمك ghy*ù*turmek.

Conduit, *s.* صويولى sù-yòlu.

Cone, *s.* مخروط màkhrūt.

Confectioner, *s.* شكرجى shèkerji.

Confectionery, *s.* شكر shèker.

Confederacy, *s.* اتفاق ìttifāk; متفقين mùt-
Confederate, *s.* متفق mùttèfik. [tèfikīn.
Confederation, *s.* اتفاق ìttifāk ; متفقين mùttèfikīn. [قونفرانس kònferānss.
Conference, *s.* مكالمه mùkyālémé ;
Confess, *v.a.* اقرار ا ìkrār-et, اعترافا ì''tirāf-et.
Confession, *s.* اقرار ìkrār, اعتراف ì''tirāf.
Confide, *v.a.* تسليما tèsslīm-et, توديعا tèvdī''-et ; —, *v.n.* امنيتا èmnìyyèt-et. [ì''timād.
Confidence, *s.* امنيت èmnìyyèt, اعتماد
Confident (to be), *v.n.* هيچ شبهه‌سى اولمامق hìch-shùbhéssi-òlmamak.
Confine, *v.a.* حبسا hābss-et, قپاتمق kāpatmak ; حصرا hāssr-et ; to be confined, *v.n.* طوغرمق dòghurmak ; — — — to one's room, طشره چيقمامق tāshra (dìshāri) chìkmamak ; — — — (one's bowels) انقباضى او ìnkibāzi-ol.
Confinement, *s.* ايچرويه قپانمقلق ìchéri-ya-kāpanmaklik, طيشارى چيقمامقلق dìshāri-chìkmamaklik ; حبس hàbss ; چوجق طوغرمقلق chòjuk-dòghurmak-
Confines, *s. pl.* حدود hùdūd. [lik.
Confirm, *v.a.* (ratify) تصديقا tàssdīk-et ; (in office) ابقا ا ibkā-et.
Confiscate, *v.a.* ضبط ا zābt-et, مصادره‌ا mùssādara-et. [hàrīk.
Conflagration, *s.* يانغين yànghin, حريق
Conflict, *s.* تصادم tàssādum ; جنك jènk ; چكشمه chèkishma, منازعه mùnāza''à.
Conform, *v.n.* امتثالا imtissāl-et, اكتفا iktifā-et, مماثلتا mùmāssélèt-et, اويمق ùymak.
Conformable, *a.* مماثل mùmāssil.
Conformably, *ad.* امتثالاً imtissālan ; تطبيقاً tātbīkan.
Conformity, *s.* مماثلت mùmāssélèt.
Confound, *v.a.* مبهوت قيلمق mèbhūt-kìlmak, اسكاتا isskyāt-et ; قارشدرمق kārishdirmak, تخليط ا tàkhlīt-et.
Confuse, *v.a.* شاشرتمق shāshirtmak ; قارشدرمق kārishdirmak.
Confused, *a.* (things) قارشق kārishik ; to become — (a person), *v.n.* شاشرمق shàshirmak.
Confusion, *s.* قارشقلق kārishiklik.
Congeal, *v.n.* طوكمق dòngmak, منجمد او mùnjèmid-ol ; —, *v.a.* طوكدرمق dòngdurmak.
Congelation, *s.* انجماد ìnjimād.
Congestion, *s.* سده sùddé.
Congratulate, *v.a.* تبريكا tèbrīk-et, تهنيه‌ا tèhnìyyé-et ; I — you ! كوزك ايدين ghyùzung-àydin. [tèhnìyyé.
Congratulation, *s.* تبريك tèbrīk, تهنيه
Congregate, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak, تجمعا tèjèmmu''-et, مجتمعا mùjtèmi''-òl. [جمعيت jèm''ìyyèt.
Congregation, *s.* جماعت jèmā''àt,
Congress, *s.* مجلس مشورت mèjlissi-mèshvérèt.
Conic, Conical, *a.* سوبى sùbu, مخروطى màkhrūti ; conics, *s. pl.* مخروطيات màkhrūtìyyāt.
Conjecture, *s.* ظن zànn ; تخمين tàkh-

mīn; —, *v.n.* ظن ا zʌnn-et; تخمين ا tàkhmīn-et.

Conjointly, *ad.* مشتركاً mùshtèrékEN.

Conjugal, *a.* زوجى zèvjī, ازدواجه متعلق ìzdìvāja-mùta''àllik.

Conjugate, *a.* مزدوج mùzdèvij; —, *v.a.* تصريف ا tʌssrīf-et, صيغه‌سنى چكمك sīghassini-chèkmek.

Conjugation, *s.* صيغه sīgha.

Conjunction, *s.* حرف عطف hàrfi-''ʌtf.

Conjuncture, *s.* وقت wʌkit, حال hāl.

Conjure, *v.a.* پك رجا ا pèk-rìjā-et, پك نياز ا pèk-nìyāz-et, پك يالوارمق pèk-yʌlvarmak; —, *v.n.* سحر ا sìhr-et.

Conjurer, *s.* سحرباز sìhrbʌz.

Connect, *v.a.* بتشدرمك bìtishdirmek, اولاشدرمق ùlashdirmak; باغلمق bʌghlamak.

Connexion, *s.* مناسبت mùnāssébèt, ارتباط irtibʌt, علاقه ''àlāka; خصم khìssm, اقربا ʌkrabā.

Connivance, *s.* مسامحه mùssāmaha, اغماض‌عين ìghmʌzi-''àyn.

Connive, *v.n.* كورميويرمك ghyùrmEyi-vErmek, اغماض‌عين ا ìghmʌzi-''àyn-et.

Conquer, *v.a.* (men) مغلوب ا màghlūb-et; (places) فتح ا fèth-et, ضبط ا zʌbt-et, تسخيرا tèsskhīr-et.

Conqueror, *s.* فاتح fātih; غالب ghālib.

Conquest, *s.* فتح fèth, تسخير tèsskhīr; مملكت مفتوحه mèmlékèti-mèftūha.

Conscience, *s.* قلب kʌlb, ضمير zàmīr; انصاف ìnsʌf. [mùnsif.

Conscientious, *a.* انصافلو ìnsʌfli, منصف

Conscious (to be), *v.n.* دويمق dùymak, حس ا hìsss-et; خبرى او khʌbéri-ol. واقف او wʌkif-òl; —, *a.* واقف wʌkif.

Consciousness, *s.* خبر khʌber, وقوف wùkūf; حس hìsss.

Consecrate, *v.a.* تقديس ا tʌkdīss-et; تخصيص ا tàkhsīss-et.

Consecrated, *a.* مخصوص màkhsūss, مخصص mùkhʌsssèss; مقدس mù-kāddèss.

Consecutive, *a.* متوالى mùtévālī, متتالى mùtétālī, متعاقب mùta''ākib.

Consecutively, *ad.* متعاقباً muta''ākiban, متواليةً mùtévālìyyétEN.

Consent, *s.* رضا rìzā; —, *v.n.* رضا ويرمك rìzā-vErmek, راضى او rāzī-òl.

Consequence, *s.* نتيجه nètījE, ثمره sèmErE; of —, خاطرى‌صايلور khātiri-sàyilir; of no —, صايلمز sàyilmàz; that is of no —, ضررى‌يوق zàrāri-yòk.

Consequent, *s.* تالى tālī; —, *a.* تابع tābi'', منوط mènūt, مربوط mErbūt; (in word and act) ايشى‌واقوالى بربرينه‌مطابق اولان ìshi-vE-ʌkwʌli-bìrbirinE-mùtʌbik-òlAN.

Consequently, *ad.* بناءعليه bìnā'an-''àlèyh, بناءعلى‌ذلك bìnā'an-''àlà-zālikE, بنابرين bìnābErīn, بوكابناء bùnga-bìnā'an, بوكامبنى bùnga-mèbnī.

Conserve, *s.* رچل rèchel; — of roses, كل‌بشكر ghyùl-bé-shèker.

Consider, *v.a.* (a thing) مطالعه ا mùtāla''à-et, ملاحظه ا múlāhaza-et, دوشنمك dùshunmek; (a person)

صايمق sàymak; — as, عد ا "àdd-et, اعتبار ا ì"tibār-et, صايمق sàymak.

Considerable, *a.* بيوك bìyuk, جسيم jèssīm; كلى kyùllī, عظيم "Azīm.

Consideration, *s.* ملاحظه mùlāhaza, مطالعه mùtāla"à, تأمل tè'èmmul, صايغى sàyghi; اعتبار ì"tibār; قارشيلق kàrshilik.

Consign, *v.a.* تسليم ا tèsslīm-et, توديع ا tèvdī"-et; سپارش ا sìpārish-et.

Consist, *v.n.* عبارت او "ìbāret-ôl, مترتب او mùtÉrèttib-ol. [tèsslìyyèt.

Consolation, *s.* تسلى tèssèllī, تسليت

Console, *v.a.* تسلى ويرمك tèssèllī-vÈrmek, تسليت ا tèsslìyyèt-et.

Consolidate, *v.a.* تقويت ا tAkvìyyèt-et, تقويت ويرمك tAkvìyyèt-vÈrmek, تأكيد ا tè'kīd-et. [mùtĀbik.

Consonant, *s.* حرف hàrf; —, *a.* مطابق

Consort, *s.* زوج zèvj; زوجه zèvjÉ; ارقەداش àrkadash, رفيق rèfīk; —, *v.n.* قوكشمق kòngushmak, اختلاط ا ìkhtilĀt-et. [-ùngunda, ميداندە mèydĀnda.

Conspicuous, *a.* كوز اوكندە ghyùz-

Conspiracy, *s.* كيزلو فساد ghìzli-fèssād, فتنه

Conspirator, *s.* فتنه كار fitnÉ-kyàr. [fitnÉ.

Constancy, *s.* ثبات sèbāt, رسوخ rù-sūkh, صداقت sAdākAt.

Constant, *a.* ثابتقدم sābitkAdEm, راسخ rāsikh, صادق sAdik; دائم dā'im, دائمى dā'imī, ثابت sābit, مستمر mùsstémÈrr.

Constantinople, *s.* استانبول ìsstànbôl; در سعادت dÈri-sà"ādet (the Gate of Felicity).

Constantly, *ad.* دائما dā'imā, بردوزى يه bìr-dùziyÉ, لاينقطع lā-yànkAti".

Constipation, *s.* انقباض ìnkibĀz.

Constitute, *v.a.* ايتمك ètmek; نصب ا nAssb-et; اولمق ôlmak, حاصل ا hĀssil-et.

Constitution, *s.* (man's) وجود vùjūd, بنيان bùnyĀn, مزاج mizāj; (state's) اساس قانون èssāssi-kānūn.

Constitutional, *a.* خلقى khìlkī, طوغشدن اولان dòghushdan-ôlAn; اساس قوانينه مطابق اولان èssāssi-kàwā-nīna-mùtĀbik-ôlAn; مشروط mèshrūt; مقيد mùkàyyèd.

Constrain, *v.a.* جبر ا jèbr-et, زورلامق zòrlamak, اجبار ا ìjbār-et.

Constraint, *s.* صيقى sìki; صيقندى sìkindi; جبر jèbr; حبس hAbss.

Construct, *v.a.* اعمال ا ì"māl-et, انشا ا ìnshā-et, بنا ا binā-et, ياپمق yàpmak.

Construction, *s.* اعمال "ìmāl, انشا ìnshā; بنا binā, ياپى yàpi.

Consul, *s.* قونسلوس kònsoloss.

Consult, *v.a.* دانشمق dAnishmak, استشاره ا ìsstishārÉ-et; — together, *v.n.* مشاوره ا mùshāvÉrÉ-et, مشورت ا mèshvÉrÈt-et; (doctors) قونسولتو ا kònsùlto-et.

Consultation, *s.* استشاره ìsstishārÈ; مشاوره mùshāvÉrÉ; مشورت mèsh-vÉrÈt; قونسولتو kònsùlto.

Consume, *v.a.* بترمك bìtirmek, دوكتمك dùkètmek, يمك yèmek; —, *v.n.* بتمك bìtmek, تلف او tèlef-ôl, كتمك ghìtmek.

Consummate, *v.a.* تكميل ا tèkmīl-et, اتمام ا ìtmĀm-et; —, *a.* مكمل mùkèmmèl.

Consumption, *s.* خرج khàrj; (disease) ورم vÈrEm.

Consumptive, *a.* ورملو vÈrEmli.

Contact, *s.* تماس tèmÀsss, تلاقى tèlākī, اتصال ìttissĀl.

Contagion, *s.* سرايت sìrāyet, بولاشمه bùlàshma, كچمه ghèchma; علت سارية "ìllèti-sārìyyÉ.

Contagious, *a.* سارى sārī, بولاشور bùlàshir, كچر ghèchEr, سرايت ايدر sìrāyet-èdEr.

Contain, *v.a.* المق Àlmak; حاوى او hāvī-òl, شامل او shāmil-òl, مشتمل او mùshtèmil-òl; ضبط ا zÀbt-et; — one's self, طيانمق dàyanmak.

Contaminate, *v.a.* بوزمق bòzmak, افساد ا ìfsād-et, بولاشدرمق bùlàshdirmak, تلويث ا tèlvīss-et.

Contaminated, *a.* بوزق bòzuk, فاسد fāssid; بولاشق bùlàshik, ملوث mù-lèvvèss. [ìfsād; تلويث tèlvīss.

Contamination, *s.* سرايت sìrāyet; افساد

Contemn, *v.a.* صايمامق sàymamak, استخفاف ا ìsstìkhfāf-et, استحقار ا ìss-tìhkĀr-et. [mùlāhaza-et.

Contemplate, *v.a.* نظر ا nÀzar-et, ملاحظه ا

Contemporary, *s.* and *a.* معاصر mù"Āssir.

Contempt, *s.* استحقار isstìhkĀr; استخفاف ìsstìkhfāf; عدم رعايت "àdÉmi-rì"-āyèt, عدم حرمت "àdÉmi-hùrmèt.

Contemptible, *a.* (person) مستحقر mùss-tàhkàr, ذليل zèlīl, رذيل rèzīl; (thing) لاشى مقوله سى lā-shèy-màkūlÉssi, جزئى jùz'ī.

Contend, *v.n.* نزاع ا nìzā"-et, منازعه ا mùnāza"à-et; ادعا ا ìddi"ā-et.

Content, *a.* راضى rāzī, خشنود khòshnud; قانع kĀni"; —, *v.a.* راضى ا rāzi-et; خشنود ا khòshnud-et, اقناع ا ìknā"-et.

Contention, *s.* نزاع nìzā", منازعه mù-nāza"à, غوغا (kàwgha).

Contentment, *s.* قناعت kĀnā"at.

Contest, *s.* مجادله mùjādélÉ, مباحثه mùbāhassÉ; —, *v.a.* عناد ا "ìnād-et.

Context, *s.* سياق سباق sìyĀk-sìbĀk.

Contiguous, *a.* متصل mùttÀssil, ملاصق mùlāssik, بتشك bìtishik.

Continence, *s.* عصمت "ìssmèt.

Continent, *s.* قره kÀra, بر bÈrr; قطعه kìt"à.

Contingent, *a.* اتفاقى ìttifĀkī, مشكوك mèshkyūk; —, *s.* حصه hìssÉ.

Continual, *a.* متمادى mùtémādī; —ly, *ad.* بلا فاصله bìlā-fĀssila, لا ينقطع lā-yànkÀti".

Continuance, *s.* دوام dèwām, بقا bÀkĀ, استمرار ìsstimrār.

Continue, *v.n.* دوام ا dèwām-et; دائم او dā'im-òl; تكرر ا tèkèrrur-et; —, *v.a.* ابقا ا ìbkā-et; تكرارا tèkrār-et; التيانني سويلمك Àlt-yànini-sùwèy-lémek; ينه يابمق yìnÉ (ghènÉ) yàp-mak.

Contortion, *s.* پيچ وتاب pīch-u-tĀb.

Contraband, *a.* يصاق yàssÀk, ممنوع mèmnū"; كمركدن قاچرمه ghyùm-rukdan-kÀchirma.

Contract, *s.* كوترى پازارلق ghyùturu-pàzarlik, تعهد tà"àhhud; قونطوراطو

kònturàto; مقاوله mùkāvélé; —, *v.n.* تعهد ا tà"àhhud-et; كوترى المق ghyù-turu-àlmak; كوترى ويرمك ghyù-turu-vèrmek; بوزلمك bùzulmek, چكلمك chèkilmek; دارالمق dàràl-mak, ازالمق àzàlmak; —, *v.a.* الشمق àlishmak; ايدنمك èdinmek, پيدا ا pèydā-et; عقد ا "àkd-et; قاصمق kàssmak; دارالتمق dàràltmak, ازالتمق àzàltmak.

Contraction, *s.* قصالش kìssalish, چكلش chèkilish, بوزولش bùzulush.

Contractor, *s.* متعهد mùta"àhhid, ملتزم mùltèzim, كوترى الان ghyùturu-àlan.

Contradict, *v.a.* تكذيب ا tèkzīb-et.

Contrariety, *s.* خلاف khìlāf, عكسيلك "àksīlik, ترسلك tèrsslik.

Contrary, *a.* ترس tèrss, عكسى "àksī, مخالف mùkhālif, ضد zìdd.

Contrast, *s.* فرق fàrk.

Contravene, *v.a.* خلافنه حركت ا khìlā-fina-hàrékèt-et.

Contribute, *v.n.* ياردم ا yàrdim-et, اعانه ا i"āné-et; —, *v.a.* ويرمك vèrmek, اعانه ا i"āné-et. [vīrghyù (vèrghi).

Contribution, *s.* اعانه i"āné, ويركو

Contrition, *s.* ندامت nèdāmèt, پشيمانلق pèchīmānlik (pìshmānlik).

Contrivance, *s.* يول yòl, قولاى kòlay, چاره chāré, معرفت mà"rifèt, ايجاد ījād; حيله hīlé.

Contrive, *v.a.* ايجاد ا ījād-et, بولمق bùlmak; —, *v.n.* اويدرمق ùydurmak, يولنى بولمق yòlunu-bùlmak, قولاينى بولمق kòlayini-bùlmak.

Control, *s.* امر èmr; ضبط zàbt; اداره ìdāré; نظارت nàzārèt; —, *v.a.* ضبط ا zàbt-et; قوللانمق kùllànmak; اداره ا ìdāré-et, نظارت ا nàzārèt-et.

Controversy, *s.* مباحثه mùbāhéssé; مجادله mùjādélé; منازعه mùnāza"à.

Controvert, *v.a.* تكذيب ا tèkzīb-et.

Contumacious, *a.* متمرد mùtémèrrid, غير مطيع ghāyri-mùtī", عاصى "āssī.

Contuse, *v.a.* برهلمك bèrélemek.

Contusion, *s.* بره bèré.

Convalescence, *s.* افاقت ìfākàt.

Convene, *v.a.* جمع ا jèm"-et, طوپلامق tòplamak.

Convenience, *s.* راحت rāhat, قولايلق kòlaylìk; ممشا mèmshà, ابدستخانه àbdesstkhāné.

Convenient, *a.* راحت rāhat; قولاى kòlay; قولايلقلو kòlaylìkli.

Convent, *s.* قيز مناسطيرى kìz-mànàsstīri.

Convention, *s.* عهد "àhd, معاهده mù-"āhédé, مقاوله mùkāvélé.

Converge, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak, برلشمك bìrleshmek, يقينلشمق yà-kinlashmak.

Conversation, *s.* صحبت sòhbet, لقردى làkirdi, لاف làf.

Converse, *v.n.* صحبت ا sòhbet-et, لقردى ا làkirdi-et, لاف ا làf-et, سويلشمك sùwèyleshmek; —, *s.* عكس "àkss, ترس tèrss.

Convert, *s.* مهتدى mùhtédī; —, *v.a.* اهتدايه كتورمك ìhtidāyé-ghètirmek; چويرمك chèvirmek, دوندرمك dùn-dermek.

Convex, *a.* محدب mŭhàddèb, تومسك tùmsèk, قبه‌وارى kŭbbÉvārī.

Convey, *v.a.* (carry) نقل ا nÀkl-et; كتورمك ghètirmek; كوترمك ghyù-turmek; (communicate) تبليغ ا tè-blīgh-et; (a meaning) افاده ا ìfādÉ-et, قالدرمق kÀld*i*rm*a*k.

Convict, *s.* پرانغه‌لو prànghal*i*; —, *v.a.* جنحه‌سنى اثبات ا jŭnhàss*i*n*i*-ìssbĀt-et.

Conviction, *s.* جزم jèzm, علم اليقين "ìlmu-'l-yàkīn; اثبات جنحه ìssbĀt*i*-jŭnhà.

Convince, *v.a.* قاندرمق kÀnd*i*rm*a*k, الزام ا ìlzām-et, اسكات ا ìssk*y*āt-et, اقناع ا ìknā"-et. [-jèm"-et.

Convoke, *v.a.* دعوتله جمع ا dà"vètl*a*-

Convoy, *v.a.* قونبوى ا convoy-et; رفاقت ا rèfākÀt-et; —, *s.* قونبوى كميسى convoy-ghèmissi.

Convulsion, *s.* تشنج tèshènnuj.

Cook, *s.* اشجى Àshj*i*; —, *v.n.* پشمك pìshmek; —, *v.a.* پشورمك pìshirmek.

Cool, *a.* سرين sèrin; (brave) جسور jèssūr; (impudent) عارسز "ārs*i*z; —, *s.* سرينلك sèrinlik; —, *v.n.* صوغومق sò-*gh*um*a*k; —, *v.a.* صوغوتمق sò*gh*utm*a*k.

Coolness, *s.* سرينلك sèrinlik; جسارت jèssārèt; عارسزلق "ārs*i*zl*i*k; (want of affection) برودت bŭrūdèt.

Coop, *s.* كومس ky*ù*mèss.

Cooper, *s.* فوچيلجى fìch*i*j*i*.

Co-operate, *v.n.* برلكده ايش كورمك bìrlikdÉ-ìsh-ghy*ù*rmek.

Co-operation, *s.* معاونت mŭ"āvénèt.

Copal, *s.* صندروس sÀndaròss.

Copious, *a.* بول bòl, بركتلو bèrékÈtli.

Copper, *s.* (metal) باقر bÀk*i*r; (boiler) قزغان kÀzghĀn (kÀzAn).

Copperas, *s.* (blue) كوزطاشى ghy*ù*z-tÀ-sh*i*; (green) زاج قبريس zĀj*i*-kìbr*i*ss.

Copt, *s.* قبطى kìbtī.

Coptic, *a.* قبطى لسانى kìbtī-lìssāni.

Copulate, *v.n.* سكشمك sìkishmek, جماع ا jìmā"-et, چفتلشمك chìftlEshmek.

Copy, *s.* (model of writing) مشق mèshk; (writing-exercise) قره‌لمه kÀr*a*l*a*m*a*; (sample of scholar's writing) تعليم tà"līm; (of a book) نسخه nŭsskh*a*; (of a writing) صورت sūrÈt; (of a drawing) عين "àyn, اورنك *ù*rnèk; —, *v.a.* (imitate) تقليد ا tÀk-līd-et; (a writing) يازمق *or* چيقارمق *or* صورتنى المق sūrÈtini-Àlm*a*k, *or* chìkàrm*a*k, *or* yàzm*a*k; (a drawing, &c.) عيننى المق "àyn*i*ni-Àlm*a*k, اورنكنى المق *ù*rnè*gh*ini-Àlm*a*k.

Coral, *s.* مرجان mÈrjĀn.

Cord, *s.* ايپ ìp. [ìksīr.

Cordial, *a.* صميمى sàmīmī; —, *s.* اكسير

Cordovan, *s.* تلاتين tèlātīn.

Core, *s.* ايچ ìch.

Corfu, *s.* كورفز kyurfez; قورفه kòrf*a*.

Coriander, *s.* كشنش kìshnish.

Cork, *s.* منطار mÀntàr; (stopper) طپا tÀpa. [tÀpa-*à*ch*a*j*a*k.

Corkscrew, *s.* بورغى bŭrghu, طپا اچه‌جق

Corn, *s.* بوغداى bò*gh*day, حنطه hìnt*a*, ذخيره zàkhīrÉ; (for horses) اريه àrp*a*; (on the foot) نصر nÀss*i*r; (grain) دانه dānÉ (tānÉ).

Cornel-berry, *s.* قزلجق kìzìljìk.
Cornelian, *s.* عقيق "àkīk.
Corner, *s.* كوشه kyùshé.
Cornice, *s.* پرواز pèrwàz.
Corollary, *s.* نتيجه nètījé.
Coronation, *s.* تتويج tètwīj, تتوج tè-tèvvùj.
Coronet, *s.* تاج tāj.
Corporal, *s.* اونباشى ònbàshi; —, *a.* جسمانى jìssmānī; — punishment, طياق dàyak.
Corporation, *s.* اهالى àhālī; مجلس mèj-liss, اشورى shūrà; اصناف èssnāf.
Corporeal, *a.* جسمانى jìssmānī.
Corps, *s.* بلوك bùluk; طابور tàbur; الاى àlay; لوا liwā; طاقم tàkim.
Corpse, *s.* جنازه jènāzé, جسد jèssed.
Corpulent, *a.* ششمان shìshmàn, ملحم mùlàhhàm.
Correct, *a.* طوغرى dòghru, صحيح sàhīh, تام tàmm, تمام tàmām; —, *v.a.* طوغرلتمق dòghrultmak, تصحيح ا tàsshīh-et.
Correspond, *v.n.* (by letter) مكتوبلشمك mèktublèshmek, مخابره ا mùkhābéré-et, مكاتبه ا mùkyātébé-et; (in quality) اويمق ùymak, مطابق كلمك mùtābik-ghèlmek.
Correspondence, *s.* مكاتبه mùkyātébé; مطابقت mùtābakàt.
Correspondent, *s.* مخابر mūkhābir, مخبر mùkhbir.
Corroborate, *v.a.* تصديق ا tàssdīk-et; تقويت ا tàkvìyyèt-et, تأكيد ا tè'kīd-et.
Corroboration, *s.* تصديق tassdik.
Corroborative, *a.* مصدق mùssàddik; مقوى mùkàvvī.

Corrode, *v.a.* يمك yèmek, چوروتمك chùrutmek, پاصلاندرمق pàsslan-dir-mak.
Corrupt, *a.* (bad) فاسد fāssid, بوزق bòzuk; (mercenary) رشوت ير rìshvèt-yèr; —, *v.a.* بوزمق bòzmak, افساد ا ìfsād-et; (with money) رشوت ويرمك rìshvèt-vèrmek, پاره يدرمك pāré (pàra)-yèdirmek.
Corruption, *s.* بوزمقلق bòzmaklik, چوروتمكلك chùrutmeklik.
Corsair, *s.* دكز خرسزى dèngiz-khìrsizi.
Corselet, *s.* كوكسلك زره ghyùksslik-zìrh.
Corset, *s.* قورسته kórseté.
Cortege, *s.* الاى àlay.
Corvette, *s.* قوروت kùrvèt.
Cosecant, *s.* تمام قاطع tàmāmi-kāti".
Cosey, *a.* راحت rāhat.
Cosine, *s.* تمام جيب tàmāmi-jèyb.
Cossack, *s.* قزاق kìzāk.
Coss-lettuce, *s.* مارول mārul.
Cost, *s.* بها bàhā (pàha); مصرف màssràf; —, *v.a.* اولمق òlmak.
Costiveness, *s.* انقباض īnkìbāz.
Costly, *a.* بهالو pàhali; مكلف mùkèllìf.
Costume, *s.* قيافت kìyāfèt.
Cot, *s.* قلبه kùlubé, اوجكز èvjèghiz.
Cotangent, *s.* تمام مماس tàmāmi-mùmāsss.
Cotemporary, *s* and *a.* معاصر mù"āssir.
Cottage, *s.* كوى اوى kyùy-èvi.
Cotton, *s.* پاموق pàmuk (pàmbuk), پنبه pènbé.
Couch, *s.* مندر mìnder; قنايه kànapé; دوشك dùshèk, يتاق yàtak.

Cough, *s.* اوكسرك *ùksuruk*; —, *v.n.* اوكسرمك *ùksurmek*.

Council, *s.* مجلس mèjliss.

Councillor, *s.* اعضاى مجلسدن اولان à"zāyi-mèjlissdan-òlan; مستشار mùsstéshār.

Counsel, *s.* نصيحت nàssīhàt, اوكوت ùghut; —, *v.a.* عقل اوكرتمك "àkl-ùghrètmek, نصيحت ا nàssīhàt-et.

Count, *s.* رتبهٔ ثالثه بكى rùtbé'i-sālissé-bèghi; —, *v.a.* صايمق sāymak; —, *v.n.* صايلمق sàyilmak.

Countenance, *s.* يوز yùz, چهره chèhré, منظر mànzar, سيما sīmā.

Counter, *s.* پول pŭl; (of a shop) پيشتخته pèshtàkhta; (who counts) صايجى sàyiji; (opposite) قارشى kàrshi. [charé-bùlmak.

Counteract, *v.a.* بوزمق bòzmak, چاره بولمق

Counterbalance, *v.a.* قارشيلق او kàrshilik-òl.

Counterfeit, *a.* قالپ kàlp, ساخته sākhté; —, *s.* تقليد tàklīd; —, *v.a.* تقليد ا tàklīd-et.

Counterfeiter, *s.* قالپزن kàlpazàn, ساخته كار sākhtékyār.

Countermand, *v.a.* امرينى كيرو المق èmrini-ghèri-àlmak, ياپلمسون ديو تنبيه ا yàpilmassin-dèyu-tènbīh-et.

Countermarch, *s.* كيرو دونش ghèri-dùnush.

Counterpane, *s.* يورغان yūrghan.

Counterpart, *s.* عين "àyn.

Counterpoise, *s.* قارشيلق kàrshilik.

Countersign, *v.a.* شهادت ايچون امضا قومق shàdādet-ìchun-ìmzā-kòmak; —, *s.* پاروله pārola. [ghaza.

Counting-house, *s.* اوطه òda, مغازه mà-

Country, *s.* (native) وطن wàtan, ولايت wìlāyèt (wìlā'at); (territory) مملكت mèmlékèt, الكا ùlkyā (ùlké); (out of town) كوى kyùy; چفتلك chìftlik; (open —) صحرا sàhrā, قير kìr.

Countryman, *s.* كويلو kyùylu; (fellow —) همشهرى hèmshèhri.

County, *s.* سنجاق sànjak, لوا lìwā.

Couple, *s.* چفت chìft.

Couplet, *s.* بيت bèyt. [yìghitlik.

Courage, *s.* جسارت jèssārèt, يكيتلك

Courageous, *a.* يكيت yìghit, جسور jèssūr. [kùriyèl.

Courier, *s.* تتار tàtār, منزل mènzil, قوريل

Course, *s.* (whole time) مدت mùddèt; (of studies) صره درسلر sìra-dèrssler; of —, البته èlbètté.

Court, *s.* (royal) سراى sàray, مابين mābèyn; ديوان dīwān, ركاب rìkyāb, بينش bīnish; (of justice) محكمه mèhkémé; (martial) ديوان حرب dīwān-i-hàrb; — plaster, جانفس ياقيسى jàmfèss-yàkissi; — yard, حولى hàvli; to pay —, *v.n.* عرض عبوديت ا "àrzi-"ùbūdìyyèt-et, ال اوپمك èl-ùpmek, اياق اوپمك àyak-ùpmek, اتك اوپمك ètek-ùpmek.

Courteous, *a.* نوازشلو nùwāzishli, خاطر نواز khātir-nùwāz.

Courtesy, *s.* خاطر نوازلق khātir-nùwāzlik.

Cousin, *s.* عموجه اوغلى "àmuja-òghlu, داى اوغلى day-òghlu, &c.

Cove, *s.* كورفز kyùrfez, قوى kòy.

Covenant, *s.* عهد "àhd, قول kàvl, مقاوله mùkĀvélÉ.

Cover, *s.* اورتى ùrtu; (case) قاپ kĀp; (lid) قپاق kĀpAk; (shelter) بارينه‌جق‌ير bàrinajak-yÈr; —, *v.a.* اورتمك ùrt-mek; قاپلامق kĀplamak; قپامق kĀpA-mak.

Covering, *s.* اورتى àrtu.

Coverlet, *s.* يورغان yùrghAn.

Covert, *a.* ال التنده Èl-Àltinda, كيزلو ghìzli, صاقلو sàkli, خفى khàfī.

Covet, *v.a.* كوز ديكمك ghyùz-dìkmek, طمع ا tĀmà"-et.

Covetous, *a.* طمعكار tĀmà"kyār, حريص hàrīss, اچ كوزلو àj-ghyùzlu.

Covetousness, *s.* طمعكارلك tĀma"kyārlik.

Cow, *s.* اينك īnek; —, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak.

Coward, *s.* قورقاق kòrkàk.

Cowkeeper, *s.* صوتجى sūtji.

Cowl, *s.* قپوط باشلغى kĀput-bĀshlighi, باشلق bĀshlik.

Crab, *s.* ينكچ yènghèch, چغانوس chà-ghanòss; يبانى الما yàbĀnī-Èlma.

Crack, *s.* چاتلاق chàtlĀk, يارق yàrik; پاتلايش pĀtlayish; اورش wùrush; —, *v.n.* چاتلامق chàtlamak, ياريلمق yàrilmak, پاتلامق pĀtlamak; —, *v.a.* چاتلاتمق chàtlAtmak, يارمق yàrmak, پاتلاتمق pàtlatmak.

Cracked, *a.* چاتلاق chàtlĀk, يارق yàrik; (mad) چالق chĀlik, قاچق kĀchik.

Cracker, *s.* پاتلانغيچ pĀtlanghìch.

Cradle, *s.* بشك bèshik.

Craft, *s.* (trade) صنعت sàn"àt; (cunning) حيله hīlÉ; (shipping) تكنه tèknÉ, قايق kàyik.

Crafty, *a.* حيله‌كار hīlékyār, شيطان shèytĀn, دوباره‌جى dūbāraji.

Cram, *v.a.* صيقى طولدرمق sìki-dòl-durmak.

Cramp, *s.* سكيرلر طوتلمسى sìngirlEr-tù-tulmassi; —, *v.a.* صيقمق sìkmak.

Cramp-iron, *s.* كينت kinèt.

Crane, *s.* (bird) طورنه tùrna; (ma-chine) ماچونه màchūna.

Crank, *s.* ال Èl, قول kòl, ديرسك dìrsèk; —, *a.* قولاى دوريلور kòlay-dèvrilir.

Crape, *s.* بورنجك bùrunjuk.

Cravat, *s.* بويون باغى bòyun-bĀghi.

Crawfish, Crayfish, *s.* بوجك bùjek.

Crawl, *v.n.* يره سورينه‌رك يوريمك yÈra--sùrunérek - yùrumek; اغر يوريمك àghir-yùrumek.

Crazy, *a.* (mad) قاچق kĀchik; (tumble-down) يقله‌جق yìkilajak, (ship) باته‌جق bĀtajak.

Creak, *v.n.* چاتردامق chàtirdamak, غجردامق ghìjirdamak.

Cream, *s.* سود يوزى sùd-yùzu; (clotted —) قايمق kàymak.

Crease, *v.a.* قيرمق kìrmak; —, *s.* قيرم kìrim, قيرمه kìrma.

Create, *v.a.* يراتمق yàrĀtmak, وار ا vàr-et, خلق ا khàlk-et; (appoint to a rank or office) ايتمك ètmek, نصب ا nĀssb-et.

Creation, *s.* (act of) يرادش yàrĀ-dish, خلق khàlk; (being created) يراديلش yàrĀdilish, خلقت khìlkAt,

آفرينش āférīnish; (thing created) مخلوق màkhlūk; (all creation) عالم ''ālem; (of officers) نصب nàssb.

Creator, *s.* يراديجى yàràdiji, خالق khālik, بارى bārī, آفريننده àférī-nendé, آفرين āférīn.

Creature, *s.* مخلوق màkhlūk. [i''tibār.

Credence, *s.* اعتماد i''timād, اعتبار

Credentials, *s. pl.* اعتمادنامه i''timād--nāmé. [ويره‌سيه vèréssiyé.

Credit, *s.* اعتبار i''tibār; on —,

Creditable, *a.* Creditably, *ad.* ايو īyi, گوزل ghyùzel, اعلا à''là.

Creditor, *s.* الەجقلو àlajakli.

Creed, *s.* ايمن īmān; آمنت āmèntù.

Creek, *s.* بوغاز bòghàz, اغز àghz; چاى chày, دره dèré. [rek-yùrumek.

Creep, *v.n.* سورينه‌رك يوريمك sùruné-

Cremation, *s.* احراق ìhrāk.

Creole, *s.* ملز mèlez.

Crescent, *s.* (new moon) هلال hìlāl; (decoration) اى ày; (placed on spires, &c.) علم ''àlem. [صو تره‌سى sū-tèréssi.

Cress, *s.* تره اوتى tèré-òtu; water —,

Crest, *s.* (ridge) صرت sìrt.

Cretan, *s.* and *a.* كريدلو Ghìrìdli.

Crete, *s.* كريد Ghìrìd.

Crevice, *s.* ارالق àralìk, چاتلاق chàt-

Crew, *s.* طائفه tā'ifé. [làk, يارق yàrìk.

Cricket, *s.* (insect) چكركه chèkirghé.

Crier, *s.* دلال dèllāl, منادى mùnādi.

Crime, *s.* قباحت kàbāhat, جنحه jùnhà, جرم jùrm, صوچ sùch.

Criminal, *s.* قباحتلو kàbāhatli, قباحت‌صاحبى kàbāhat-sāhibi, مجرم mùjrim; —, *a.* (wrong) قبيح kàbīh, خبيث khàbīss. [قرمزى kìrmìzi.

Crimson, *a.* آل àl, گوس ghùwèss,

Cripple, *s.* سقط sàkat; —, *v.a.* قولنى قناديني قيرمق kòlunu-kàna-dìni-kìrmak.

Crisis, *s.* (of disease) بحران bùhrān; (of events) نازك‌وقت nāzik-wàkit.

Crisp, *a.* كورك ghèvrèk.

Criterion, *s.* معيار mì''yār, محك mà-

Criticise, *v.a.* جرح‌ا jèrh-et. [hèkk.

Criticism, *s.* جرح jèrh. [-mèmlékèti.

Croatia, *s.* خروات مملكتى Khìrvāt-

Croatian, *s.* and *a.* خروات Khìrvāt.

Crockery, *s.* چناق‌چوملك chànak-

Crocodile, *s.* تمساح tìmsāh. [chùmlek.

Crocus, *s.* (flower) چيك‌دم chìgh-dèm.

Crooked, *a.* اگرى èghri, چارپق chàrpìk.

Crop, *s.* (produce) محصول màhsūl, حاصلات hāssìlāt; (bird's) قورصاق kùrsàk; —, *v.a.* كسمك kèssmek, بچمك bìchmek, قرقمق kìrkmak; (trees) بودامق bùdamak.

Cross, *s.* حاچ hàch, چارميخ chàrmìkh; —, *a.* تتيز tìtiz, ترس tèrss, ارغين dàrghin; —, *v.a.* كچمك ghèchmek.

Crossbow, *s.* تاتار اوقى tàtar-òku.

Crosslegged, *ad.* to sit —, باغداش قورمق bàghdash-kùrmak.

Crosspatch, *s.* ترس و خويسز دارغين كمسه tèrss-vé-khūysiz-dàrghin-kìmsé.

Crosstree, *s.* قورچته kùrchèta.

Crossway, *s.* صاپه يول sàpa-yòl.

Crotchet, *s.* (fancy) مراق mèrāk.

Crow, *s.* قارغه kàrgha; cock's —,

خروس اوتمسی khòross-ùtméssi ; —, *v.n.* اوتمك ùtmek.

Crowbar, *s.* تیمور قول (dèmir)-kòl.

Crowd, *s.* قلبالق *or* غلبه‌لق (kÀlabÀlik), ازدحام ìzdihām ; —, *v.a.* صیق قومق sìk-kòmak ; —, *v.n.* صیقشمق sì-kishmak.

Crown, *s.* (regal) تاج tÀj ; (of head) دپه (tèpé) ; —, *v.a.* (king) تتویج ا tètvīj-et, تاج کیدرمك tÀj-ghìdirmek ; (heights) دپه یه عسکرچیقمق (tèpéyÉ)-“Àsskɴr-chìkmak.

Crucible, *s.* پوته pùtā.

Crucifix, *s.* حاچ hÀch.

Crucifixion, *s.* حاچه کرلمسی hÀché-ghè-relmassi.

Crucify, *v.a.* حاچه کرمك hÀcha-ghèr-mek, چارمیخه کرمك chàrmìkha-ghèr-mek.

Crude, *a.* خام khÀm.

Cruel, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz, انسانیتسز ìnsānìyyètsiz, جفاکار jèfākyār.

Cruise, *s.* (at sea) سفر sèfɴr, وولته vòlta ; —, *v.n.* وولته اورمق vòlta-wùrmak.

Cruiser, *s.* کمی ghèmi.

Crumb, *s.* (not crust) اتمك ایچی (èkmek)-ìchi ; —, (fragment) اتمك اوفاغی èkmek-ùfÀghi.

Crumple, *v.a.* بوروشدرمق bùrushdurmak, ازمك èzmek.

Crupper, *s.* صغری sàghri.

Crush, *v.a.* ازمك èzmek.

Crust, *s.* قابوق kÀbuk.

Crutch, *s.* قولتق دینکی kòltuk-dèynéghi.

Cry, *s.* سس sèss, صدا sÀdā ; ندا nìdā, باغرمه bàghirma ; —, *v.n.* ندا ا nìdā-et, حیقرمق hàykirmak, باغرمق bà-ghirmak, چاغرمق chàghirmak ; (weep) اغلامق àghlamak ; — out, حیقرمق hàykirmak, باغرمق bàghirmak ; — aloud, ندا ا nìdā-et, باغرمق bàghirmak, چاغرمق chàghirmak ; — up, مدح ا mèdh-et, ثنا ا sènā-et.

Crypt, *s.* بدروم bòdurum, یرالتی کمرلر yɛr-Àlti-kÈmɛrlɛr.

Crystal, *s.* بللور bīllūr ; (of salts) ایکنه ìghné.

Cube, *s.* مکعب mùkyà“Àb.

Cuckold, *s.* پزونك pèzéwÈnk, کراته kèrātà.

Cuckoo, *s.* قوغوق قوشی kùghuk-kùshu.

Cucumber, *s.* خیار khìyār.

Cud, *s.* کو ghèv ; to chew the —, *v.n.* کو کتورمك ghèv-ghètirmek.

Cuddle, *v.a.* صارلمق sÀrilmak.

Cudgel, *s.* صوپه sòpa.

Cue, *s.* ایپ اوجی ìp-ùju.

Culpable, *a.* (person) صوچلو sùchlu, قباحتلو kÀbāhatli ; (act) فنا fÈna, کریه kèrīh.

Culprit, *s.* صوچلو sùchlu, قباحتلو kÀbā-hatli, مجرم mùjrim.

Cultivate, *v.a.* (sow) اکمك èkmek ; (plant) دکمك dìkmek ; (the ground) حراست ا hìrāssèt-et, زراعت ا zìrā“àt-et ; (science, &c.) اشتغال ا ìshtighāl-et, مشغول او mèshghūl-ol, چالشمق chÀlishmak.

Cultivation, *s.* زراعت zìrā“àt ; اشتغال ìshtigĀl.

Cumbersome, Cumbrous, *a.* حنطال hÀntÀl.

Cummin, *s.* کمون kèmmūn (kìmiyòn).

Cunning, *a.* شيطان shèytān, اورستپوللو òrosstopòllu; —, *s.* شيطانلق shèytānlik.

Cunt, *s.* ام ām, فرج fèrj, كس kyùss.

Cup, *s.* فنجان fìnjān (filjān); —, *v.a.* حجامت ا hājāmèt-et (hājāmāt).

Cupbearer, *s.* ساقى sākī.

Cupboard, *s.* طولاب dòlab.

Cupid, *s.* عشق "āshk.

Cupidity, *s.* طمع tāmà", حرص hìrss.

Cupola, *s.* قبه kùbbé.

Cupper, *s.* حجامتجى (hājāmātji).

Cupping-glass, *s.* حجامت جامى (hājamāt)-jàmi; — horn, بوينوز bòynuz.

Curaçoa, *s.* كراسوا kèrasòa.

Curb, *v.a.* ضبط ا zābt-et, اغزينه كم اورمق āghzina-ghèm-wùrmak.

Curdle, *v.n.* كسلمك kèssilmek.

Cure, *v.a.* ايوا īyi-et; اصلاح ا ìsslāh-et.

Curiosity, *s.* (rare thing) تحاف شى tùhāf-shèy; عنتيقه "àntīka; (inquisitiveness) مراق mèrāk.

Curious, *a.* (surprising) عجيب "ājīb ("ājā'ib), غريب ghàrīb; (rare) تحاف tùhāf; (inquisitive) مراقلو mèrākli, هرشى صورار hèr-shèy-sòrar.

Curl, *s.* (of hair) زلف zùlf; (general) قيوريم kìvrim, بوكلم bùklum; —, *v.a.* قيويرمق kìvirmak, بوكمك bukmek; —, *v.n.* قيوريلمق kìvrilmak, بوكلمك bùkulmek.

Currant, *s.* (fresh) فرنك اوزومى fìrènk-ùzumu; (dried) قوش اوزومى kùsh-ùzumu. [rā'ij, متداول mùtédāvèl.

Current, *s.* اقندى ākindi; —, *a.* رائج

Curry, *v.a.* (comb) تيمار ا tīmār-et; — favour, *v.n.* يلتاقلنمق yāltāklanmak.

Currycomb, *s.* طراق tàrak, ات طراغى àt-tàràghi.

Curse, *s.* لعنت là"nèt, بددعا bèd-dù"ā; —, *v.a.* لعنت ا là"nèt-et, لعنت اوقومق là"nèt-òkumàk.

Cursed, *a.* ملعون mèl"ūn.

Cursory, *a.* مختصر mùkhtāssàr.

Curtail, *v.a.* قصالتمق kìssaltmak.

Curtain, *s.* پرده pèrdé.

Curve, *a.* منحنى mùnhànī; curve-line, خط منحنى khātti-mùnhànī.

Cushion, *s.* ياصدق yàssdik, (cylindrical) بالين bàlin; (seat) مندر mìnder.

Custom, *s.* عادت "ādèt.

Customer, *s.* مشترى mùshtèri.

Custom-house, *s.* كمرك ghyùmruk; — duty, كمرك ghyùmruk, رسم كمرك rèssmi-ghyùmruk; — officer, كمركجى ghyùmrukju, ديده بان dīdébān.

Cut, *v.a.* كسمك kèssmek, قطع ا kāt"-et; —, *s.* (wound) ياره yàra; (shape) بچم. bìchim.

Cutlass, *s.* قلج kìlij.

Cutler, *s.* (knife) بچاقجى bìchākji; (penknife) قلمتراشجى kālemtràshji; (sword) قلججى kìlijji.

Cutter, *s.* (who cuts) دوغراييجى dòghrayiji; (knife) بچاق bìchāk; (ship) قوتره kòtra.

Cut-throat, *s.* قاتل kātil; قانلو قاتل [kànli-kātil.

Cycle, *s.* دائره dā'iré.

Cylinder, *s.* اسطوانه ùsstuwāné.

Cypress, *s.* سلوى sèlvi, سرو sèrv.

Cyprus, *s.* قبرس Kìbrìs.

D.

Dab down, *v.a.* اتمق Àtmak, اتیویرمك Àtivermek, براقیویرمك bràkivermek.

Dabble, *v.n.* اوینامق òynamak; قارشمق kÀrishmak.

Dad, Daddy, *s.* باباجق bÀbAjik.

Daffodil, *s.* آلتون‌طوب Àltin-tòp.

Dagger, *s.* خنجر khÀnjÈr (khÀnchàr).

Daily, *a.* هر كونكی hÈr-ghùnki, یومی yùvmī; —, *ad.* كونده‌بر ghyùndÉ-bìr; هركون hÈr-ghyùn.

Dalmatia, *s.* دالمچیا Dàlmàchia.

Dam, *s.* (mother) انا àna; (of earth) سد sèdd; —, *v.a.* سد ایله ضبط ا sèdd-ila-zÀbt-et. [خسارت khàssārèt.

Damage, *s.* ضرر zàrar, زیان zìyān,

Damages, *s. pl.* تضمینات tÀzmīnĀt.

Damascus, *s.* دمشق Damashk.

Damask, *s.* داماسقو dàmàssko; — rose, موزكل mòr-ghyùl.

Damn, *v.a.* جهنمه‌كوندرمك jìhÈnnÉma-ghyùndErmek; damn you, جهنم‌اول jìhÈnnEm-òl.

Damned, *a.* جهنملك jìhÈnnEmlik.

Damp, *a.* and *s.* نم nèm; *a.* نمناك nèm-nāk (nÈmlÀk), رطوبتلو rùtūbètli; —, *s.* رطوبت rùtūbèt; —, *v.a.* نملتمك nèmlEtmek, اصلاتمق ìsslÀtmak;

Damsel, *s.* قیز kìz. [صوغوتمق sòghutmak.

Damson, *s.* موردم‌اریكی mùrdum-èrighi.

Dance, *s.* حوره hòra; —, *v.n.* حوره تپمك hòra-tèpmek, رقص ا rÀkss-et.

Dandelion, *s.* هندبا hìndibā.

Dane, *s.* دانیمارقه‌لو Danimarkali.

Danger, *s.* تهلكه tèhlikÉ, قورقو kòrku, مخاطره mùkhĀtara.

Dangerous, *a.* قورقولو kòrkulu, تهلكه‌لو tèhlikÉli, مخاطره‌لو mùkhĀtarali.

Dangle, *v.n.* صارقمق sàrkmak.

Danube, *s.* طونا Tūna.

Dapple-grey, *a.* بقله‌قیری bÀkla-kìri.

Dardanelles, *s.* چناق قلعه‌سی Chànak-kàlÉssi.

Dare, *v.n.* جسارت ا jèssārèt-et, جرئت ا jùr'èt-et; —, *v.a.* یاپه‌مزسین‌دیو قیزدرمق yàpamàzsin-dèyu-kìzdirmak.

Daring, *a.* جسور jèssūr, یكیت yìghit; —, *s.* جسارت jèssārèt, یكیتلك yìghitlik.

Dark, *a.* قرانلق kÀranlik; — lantern, خرسز فناری khìrsiz-fÈnÉri. [zùlmèt.

Darkness, *s.* قرانلق kÀranlik, ظلمت

Darling, *s.* ایكی‌كوز iki-ghyùz, نورعین nūri-"āyn, جكركوشه jìghEr-kyùshÉ.

Darn, *v.a.* اورمك ùrmek.

Dart, *s.* جرید jìrīd; —, *v.a.* اتمق Àtmak; —, *v.n.* اتلمق Àtilmak.

Dash, *v.a.* پارچه پارچه ا pàrcha-pàrcha-et; چالمق chàlmak, چارپمق chàrpmak, اورمق wùrmak.

Dastard, *s.* قورقاق kòrkàk.

Date, *s.* (fruit) خرما khùrma; (epoch) تاریخ tārīkh; —, *v.a.* تاریخ قومق tārīkh-kòmak.

Daub, *v.a.* بولاشدرمق bùlàshdirmak.

Daughter, *s.* قیز kìz, كریمه kèrīmÉ; —in-law, كلین ghèlin.

Daunt, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak.

Dawn, *s.* شفق shàfAk, اورطه‌لق‌اغرمسی

òrtalik-Àgharmassi, فجر fèjir; —, v.n. اغرمغه باشلامق Àgharmagha-bàshlamak; سچلمكه باشلامق sèchilmeghé-bàshlamak.

Day, s. كون ghyùn, يوم yùvm, روز rūz; — before yesterday, اولسى كون èvvèlsi-ghyùn; — after to-morrow, اوبركون ò-bìr-ghyùn.

Daybreak, s. v. Dawn.

Day-labourer, s. كوندهلكجى ghyùn-[délikji.

Daylight, s. ايدينلق àydinlik, كوندوزايدينلغى ghyùnduz-àydinlighi.

Daytime, s. كوندوز ghyùnduz.

Dazzle, v.a. كوز قماشدرمق ghyùz-kàmàshdirmak, كوز المق ghyùz-àlmak.

Dead, a. اولو ùlu, اولمش ùlmush, مرد mùrd, مرده mùrdé, متوفا mùtéwèffà.

Deadly, a. مهلك mùhlik, اولدرمه درجه سندهمضر ùldurma-dèréjéssinda-mùzirr.

Deaf, a. صاغر sàghir, ايشتمز ìshitmàz.

Deafness, s. صاغرلق sàghirlik.

Deal, s. چوق chòk; (wood) چام chàm; —, v.a. طاغتمق dàghitmak; — in, v.n. صاتمق sàtmak, تجارتنى ا tìjārètini-et.

Dealer, s. صاتيجى sàtiji, بازركان bàzir-[ghyàn.

Dear, a. (in price) بهالو (pàhali); (in affection) عزيز ''àzīz.

Dear me! int. عجائب ''àjāib.

Dearth, s. بهالولق pàhalilik, قيتلق kìtlik, قحط kàht, غلا ghìlā.

Death, s. اولم ùlum, موت mèvt, وفات wèfāt, مرك mèrgh, هلاك hèlāk.

Debark, v.n. كميدن چيقمق ghèmidan-chìkmak; —, v.a. كميدن چيقارمق ghèmidan-chìkarmak, قره يه دوكمك kàraya-dùkmek.

Debate, s. مشورت mèshvérèt; —, v.a. مشاوره ا mùshāvéré-et, لقرديسنى ا làkirdissini-et, مباحثه ا mùbāhéssé-et.

Debauch, s. عياشلق ''àyyāshlik; —, v.a. ايارتمق àyartmak, افساد ا ìfsād-et.

Debauchery, s. عياشلق ''àyyāshlik, چاپقينلق chàpkinlik.

Debilitate, v.a. ضعيف ا zà''īf-et, ضعيفلتمق zà''īflatmak. [zà''īflik.

Debility, s. ضعف zà''f, ضعيفلق

Debt, s. بورج bòrj, دين dèyn.

Debtor, s. بورجلو bòrjlu, مديون mèdyūn.

Decadence, s. زوال zèwāl.

Decamp, v.n. صاوشمق sàwushmak, قاچمق kàchmak, فرار ا fìrār-et.

Decanter, s. صراحى sùrāhī.

Decapitate, v.a. بويوننى اورمق bòyunu-nu-wùrmak, باشنى كسمك bàshini-kèssmek.

Decay, s. زوال zèwāl; فساد fèssād; —, v.n. بوزلمق bòzulmak, چورومك chùrumek, زوال بولمق zèwāl-bùlmak.

Decease, s. وفات wèfāt; —, v.n. اولمك ùlmek, وفات ا wèfāt-et.

Deceased, a. متوفا mùtéwèffà, مرحوم mèrhūm. [kìzb.

Deceit, s. يلانجيلق yàlànjilik, كذب

Deceitful, a. يلانجى yàlànji, كاذب kyāzib; ايكى يوزلو ìki-yùzlu.

Deceive, v.a. الداتمق àldatmak, اويون ا òyun-et, حيله ا hīlé-et.

December, s. كانون اول kyānūni-èvvel.

Decency, *s.* ادب èdeb, حیا hàyā.
Decent, *a.* یمیز tèmiz; ادبلو èdebli.
Deception, *s.* حیله hīlé, اویون òyun; الداذش Aldàdish; الدانش Aldànish.
Deceptive, *a.* ادمی الدادر Adami-Aldàdir.
Decide, *v.a.* فصل ا fAssl-et, قرارلشدرمق kArarlashdirmak; —, *v.n.* قرار ویرمك kArar-vErmek.
Decimal, *a.* اعشاری à"shārī.
Decipher, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak, اوقومق òkumak, سوکمك sùkmek.
Decision, *s.* قرار kArar; متانت mètānèt.
Decisive, *a.* قطعی kAt"ī, بترر bìtirir.
Deck, *s.* کوکرته ghyùghErté; —, *v.a.* دوناتمق dònAtmak, تزیین ا tèzyīn-et, بزهمك bèzémek.
Decker, two-decker, *s.* قپاق kApAk; three-decker, *s.* اوچ انبارلی ùch-ànbàrli.
[افاده ìfādé.
Declaration, *s.* تقریر tAkrīr; بیان bèyān,
Declare, *v.a.* بیان ا bèyān-et, افاده ا ìfādé-et; تقریرا tAkrīr-et, سویلمك sùwèylé-mek. [the needle) انحطاط ìnhitāt.
Declination, *s.* (astr.) میل mèyl; (of
Decline, *s.* زوال zèwāl; انحراف ìn-hirāf; *v.a.* قبول ایتمامك kAbūl-ètmamek, رد ا rèdd-et; کیرشمامك ghìrishmamek; —, *v.n.* زوال بولمق zèwāl-bùlmak; منحرف او mùn-hàrif-ol, بوزلمق bòzulmak, مختل او mùkhtèll-òl.
[بایر bàyir.
Declivity, *s.* انش ènish, یوقش yòkush,
Decoction, *s.* شربت shèrbèt, صو sù.
Decompose, *v.a.* حل ا hàll-et; چوروتمك chùrutmek; *v.n.* چورومك chùrumek.

Decorate, *v.a.* تزیین ا tèzyīn-et, بزهمك bèzémek.
[nìshān.
Decoration, *s.* تزیین tèzyīn; نشان
Decoy, *s.* طوزاق tùzAk; —, *v.a.* طوزاغه دوشرمك tùzAgha-dùshurmek.
Decrease, *s.* اکسلش èksilish; —, *v.n.* اکسلمك èksilmek, ازالمق AzAlmak; —, *v.a.* اکسلتمك èksiltmek, ازالتمق AzAltmak, کسمك kèssmek.
Decree, *s.* اراده ìrādé; —, *v.n.* & *a.* اراده ا ìrādé-et, فرمان ا fErmAn-et, بیورمق bùyurmak, امرا èmr-et, حکم ا hùkm-et.
Decrepit, *a.* بونامش bùnamish; عتوه کتورمش "ùtūh-ghètirmish.
Decrepitude, *s.* عتوه "àtūh.
Dedicate, *v.a.* تخصیص ا tàkhsīss-et; برینك نامنه یازمق bìrining-nAmina-yàzmak; — one's self, عمرینی صرف ا "ùmrunu-sàrf-et.
Deduce, *v.a.* اکلامق ànglamak (ànna-mak), استنتاج ا ìsstintāj-et.
Deduct, *v.a.* تنزیل ا tènzīl-et, اشاغی وارمق Ashàghi-vàrmak, قیرمق kìrmak.
Deduction, *s.* استنتاج ìsstintāj; نتیجه nètījé; تنزیل tènzīl.
Deed, *s.* ایش ìsh, فعل fì"l, عمل "AmEl, کار kyār; سند sènèd, حجت hùjjèt.
Deem, *v.a.* صایمق sàymak, صانمق sànmak, عد ا "àdd-et, ظن ا zànn-et.
Deep, *a.* درین dèrin, عمیق "àmīk; (crafty) شیطان shèytAn; —, *s.* دکز dèngiz.
Deer, *s.* کیك ghèyik; قراجه kàraja.
Deface, *v.a.* بوزمق bòzmak.
Defamation, *s.* افترا ìftirā, بهتان bùhtān.

Defame, *v.a.* افترا ا iftirā-et.

Defaulter, *s.* بورجنى ويرميان bòrjunu-vèrméyen; خدمتدن قاچان khìd-metdan-kàchan (hìz).

Defeat, *s.* بوزغون bòzghun, بوزغونلق bòzghunluk; —, *v.a.* بوزمق bòzmak, مغلوب ا màghlūb-et.

Defect, *s.* عيب "àyb, قصور kùssūr, خلل khàlel, اكسك èksik, نقصان nòksān, سقطلق sàkatlìk.

Defective, *a.* سقط sàkat; اكسك èksik, ناقص nākiss, نقصان nòksān.

Defence, *s.* محافظه mùhāfaza, صيانت sìyānèt, وقايه vìkāyé; جواب jèwàb.

Defend, *v.a.* قوريمق kòrumak, محافظه ا mùhāfaza-et, صيانت ا sìyānèt-et, وقايه ا vìkāyé-et; تعصب ا tàssàhhub-et, صاحب چيقمق sāhìb-chìkmak, حمايه ا hìmāyé-et.

Defendant, *s.* مدعى عليه mùdda"à-["àlèyh.

Defender, *s.* حامى hāmī.

Defensive, *a.* تدافعى tèdāfu"ī; offensive and defensive, تجاوزى وتدافعى tèjāvuzī-vé-tèdāfu"ī; — armour, زره zìrh.

Defer, *v.a.* تأخيرا tà'khīr-et; —, *v.n.* بويون اكمك bòyun-èghmek.

Deficiency, *s.* Deficient, *a.* اكسك èksik, نقصان nòksān.

Defile, *s.* بوغاز bòghàz, كچيد ghèchid, دربند dèrbènd (dèvrènt); —, *v.a.* صيچمق sìchmak, مردارا mùrdār-et (mùndàr), تنجيس ا tènjīss-et.

Define, *v.n.* تحديدا tàhdīd-et; (explain) تعريف ا tà"rīf-et.

Definite, *a.* محدود māhdūd; (fixed) معين mù"àyyèn, معلوم mà"lum, بللو bèlli.

Definition, *s.* حد hàdd; تعريف tà"rīf.

Definitive, *a.* اصل àssl, قطعى kàt"ī.

Deform, *v.a.* بوزمق bòzmak, چركين ا chìrkin-et.

Deformed, *a.* اعضاسى اندامندن خارج اولان à"zāssi-èndàmindan-khārij-òlan; قانبور kànbur, باجقسز bàjaksiz, جوجه jùjé, اغساق àghsàk.

Deformity, *s.* چركينلك chìrkinlik.

Defraud, *v.a.* طولاندرمق dòlàndirmak.

Defray, *v.a.* ويرمك vèrmek, كورمك ghyùrmek, اودهمك ùdémek.

Defunct, *a.* متوفا mùtéwèffà, مرحوم mèrhūm.

Defy, *v.a.* ميدان اوقومق mèydān-òkumak; قارشى قومق kàrshi-kòmak.

Degenerate, *a.* بوزق bòzuk, بوزلمش bòzulmush; —, *v.n.* بوزلمق bòzulmak.

Degradation, *s.* تنزيل رتبه tènzīl-i-rùtbé; رذالت rèzālèt.

Degrade, *v.a.* رذيل ا rèzīl-et; عيب او "àyb-òl; رتبه سنى المق rùtbéssini-àlmak.

Degree, *s.* درجه dèréjé, مرتبه mèrtébé, منزله mènzilé, كرته kèrté, پرسه pèréssé.

Deign, *v.n.* لطف ا lùtf-et, كرم ا kèrem-et, عنايت ا "ìnāyèt-et, تنزل ا tènèz-zul-et.

Deity, *s.* آله ìlāh, الله Allāh, معبود [mà"būd.

Deject, *v.a.* محزون ا màhzūn-et.

Dejection, *s.* دوشنمه dùshunma, تكسر tèkèssur, غم ghàm, كدر kèder.

Delay, *s.* تاخیر tà'khīr, تأخر tè'èkhkhur; دورمه dùrma, قالمه kàlma, بکلمه bèklémé; مهلت mùhlèt, وقت wàkit; —, *v.n.* دورمق dùrmak, قالمق kàlmak, بکلمك bèklémek; تأخرا tè'èkhkhur-et, کیچ قالمق ghèch-kàlmak, کیرو قالمق ghèri-kàlmak; —, *v.a.* تأخیرا tà''khīr-et; الیقومق àlìkòmak.

Delegate, *s.* وکیل vèkīl; مأمور mè'-mūr; مبعوث mèb''ūss; —, *v.a.* وکیلا vèkīl-et; حوالها hàwālé-et; مأمورا mè'mūr-et.

Deleterious, *a.* ضررلو zàrarli, مضر mùzìrr.

Deliberate, *a.* قصدی kàssdī, عمدی ''àmdī; —, *v.n.* دوشنمك dùshun-mek; مشاوره‌ا mùshāvéré-et.

Deliberation, *s.* تأنی tè'ènnī; مشاوره [mùshāvéré.

Delicate, *a.* نازك nāzik.

Delicious, *a.* طاتلو tàtli, لذیذ lèzīz.

Delight, *s.* سونج sèvinj, ممنونیت mèmnūnìyyèt, سرور sùrūr; —, *v.a.* سوندرمك sèvindirmek, مسرورا mèss-rūr-et; —, *v.n.* حظا hàzz-et, تلذذا tèlèzzuz-et; سونمك sèvinmek, ممنون‌او mèmnūn-òl.

Delighted, *a.* محظوظ màhzūz.

Delightful, *a.* کوزل ghyùzèl, لطیف làtīf.

Delinquency, *s.* قباحت kàbāhat.

Delinquent, *s.* صوچلو sūchlu, قباحتلو kàbāhatli.

Delirious, *a.* چلغین chìlghin. [jùnūn.

Delirium, *s.* چلغینلق chìlghinlik, جنون

Deliver, *v. a.* قورتارمق kùrtarmak, تخلیصا tàkhlīss-et, خلاصا khàlāss-et; تسلیما tèsslīm-et, ویرمك vèrmek.

Deliverance, *s.* قورتارش kùrtàrish; قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss.

Delivery, *s.* قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss; تسلیم tèsslīm.

Delude, *v.a.* الداتمق àldatmak.

Deluge, *s.* طوفان tufān; (flood) سیل sèyl (sèl).

Delusion, *s.* مراق mèrāk, قورنتی kùruntu.

Demand, *s.* استدعا isstìd''ā; استدك isstèdik; دعوی dà''wà; —, *v.a.* صورمق sòrmak; استمك isstémek.

Demi, *a.* یارم yārim.

Democracy, *s.* جمهوریت jùmhūriyyèt.

Demolish, *v.a.* بوزمق bòzmak, یقمق yìkmak, هدما hèdm-et.

Demolishment, Demolition, *s.* هدم hèdm.

Demon, *s.* شیطان shèytàn, زبانی zàbānī.

Demonstrate, *v.a.* اثباتا issbāt-et.

Demur, *v.n.* ترددا tèrèddud-et, باقنمق bàkinmak.

Den, *s.* این īn, مغاره màghara.

Denial, *s.* انکار inkyār; (refusal) عدم انجاز ''àdémi-ìnjāz.

Denmark, *s.* دانیمارقا Danimarka.

Denominate, *v.a.* تسمیه‌ا tèssmìyyé-et.

Denomination, *s.* اد àd, اسم issm, تسمیه tèssmìyyé; (sect) ملت millèt, فرقه fìrka.

Denote, *v.a.* علامت او ''àlāmèt-ol, دلالتا dèlālèt-et. [mek.

Denounce, *v.a.* خبر ویرمك khàber-vèr-

Dense, *a.* قویی kòyu; صیق sìk, کثیف kèssīf, غلیظ ghàlīz.

Dentifrice, *s.* دیش توزی dìsh-tòzu.

Dentist, *s.* دیشجی dìshji.

Dentistry, *s.* دیشجیلك dìshjilik.

Denude, *v.a.* صویمق sòymak.

Deny, *v.a.* انكار ا inkyār-et; (refuse) انجاز ایتمامك injāz-ètmamek, رد ا rèdd-et.

Depart, *s.* چیقش chìkish; —, *v.n.* چیقمق chìkmak, كتمك ghìtmek.

Department, *s.* (branch) قول kòl, فرع fèr"; (of state) نظارت nÀzārèt; (business) وظیفه wÀzīfé, عهده "ùhdé.

Departure, *s.* كیدش ghìdish, قیام kìyām, عزیمت "àzīmèt.

Depend, *v.n.* باقمق bÀkmak; تابع او tābi"òl; مربوط او mèrbūt-òl, منوط او mènūt-òl; كوكنمك ghyùghEnmek, اعتماد ا i"timĀd-et, ربط قلب ا rÀbti-kÀlb-et.

Deplorable, *a.* اجنه جق Àjinajak, فنا fèna, پریشان pèrīshĀn.

Deplore, *v.a.* اغلامق Àghlamak.

Depopulate, *v.a.* اهالیدن خالی قیلمق àhālīdan-khālī-kìlmak.

Deportment, *s.* اطوار Àtwār, اوضاع èvzā".

Depose, *v.n.* تقریر ا tÀkrīr-et; —, *v.a.* خلع khàl"-et, تختدن اندرمك tàkht-dan-èndirmek.

Deposit, *s.* امانت èmānèt; پی pèy; طورطی tòrtu; پوصه pòssa; —, *v.a.* امانت ویرمك èmānèt-vErmek, تسلیم ا tèsslīm-et; قمق kòmak, وضع ا wÀz"-et; براقمق bràkmak.

Depositary, *s.* امانتدار èmānètdār.

Depreciate, *v.a.* قیمتنی ازالتمق kīmètini-ÀzAltmak; قدرینی انكار ا kÀdrini-inkyār-et.

Depredation, *s.* خسارت khÀssārèt, زیانكارلق zìyānkyārlik; خرسزلق khìr-sizlik.

Depress, *v.a.* فقیر ا fàkīr-et; محتاج ا mùhtāj-et; مكدر ا mùkÈddEr-et; كساد ویرمك kèssād-vErmek.

Depression (of spirits), *s.* كدورت kèdūrèt; (of market) كساد kèssād; (of ground) چقور chùkur.

Deprive, *v.a.* محروم ا màhrūm-et, خالی براقمق khālī-bràkmak.

Depth, *s.* درینلك dèrinlik, عمق "ùmk; — of winter, قره قیش kÀra-kìsh, زمهریر zèmhérīr, اربعین èrba"īn.

Deputation, *s.* وكیللر vèkīllEr, مبعوثلر mèb"ūsslEr.

Depute, *v.a.* وكیل ا vèkīl-et.

Deputy, *s.* وكیل vèkīl; — judge, نائب nā'ib; — governor, قائممقام kÀ'im-makĀm.

Deride, *v.a.* استهزا ا isstìhzā-et.

Derision, *s.* استهزا isstìhzā.

Derivation, *s.* (source) اصل Àssl; (of words) اشتقاق ishtikĀk.

Derive, *v.a.* بولمق bùlmak, استخراج ا isstikhrāj-et, استحصال ا isstìhsĀl-et.

Derived, *a.* مشتق mùshtàkk.

Descend, *v.n.* انمك ènmek, نازل او nāzil-òl, ساقط او sākit-ol, هبوط ا hùbūt-et; اولادندن او èvlādindan-òl.

Descendant, *s.* اولادندن اولان èvlādindan-òlAn; descendants, آل واحفاد āl-u-àhfād.

Descent, *s.* انش ènish, نزول nùzūl, سقوط sùkūt, هبوط hùbūt; (relation-ship) انتساب intissāb; (degree of

—) درجه dèréjé, بطن bλtn, قرن kàrn; (attack) هجوم kùjūm.

Describe, *v.a.* تعريف ا tà"rīf-et; (a circle) رسم ا rèssm-et.

Description, *s.* تعريف tà"rīf; (sort) درلو dùrlu, صوى sòy, جنس jìnss, نوع nèv".

Descry, *v.a.* اوزاقدن كورمك ūzākden-gyùrmak.

Desert, *s.* چول chūl, باديه bādìyyé; —, *a.* خراب khàrāb, خالى khālī, اسسز ìsssiz; —, *v.n.* قاچمق kλchmak, فرار ا fìrār-et; —, *v.a.* براقمق bràkmak, متروك قومق mètrūk-kòmak, ترك ا tèrk--et; deserts, *s. pl.* استحقاق ìsstìhkāk.

Deserter, *s.* فرارى fìrārī, قاچقين kλchkin.

Desertion, *s.* فرار fìrār.

Deserve, *v.a.* مستحق او mùsstahλkk-òl.

Deserving, *a.* مستحق mùsstahλkk; سزا sèzā, شايسته shāyèssté, شايان shāyān.

Design, *s.* نيت nìyyèt, مرام mèrām, قصد kλssd, مقصد mλksλd, مقصود mλksūd, قوردق kùrduk; (drawing) رسم rèssim; —, *v.a.* نيت ا nìyyèt-et, قورمق kùrmak; قصد ا kλssd-et; (plan) ترتيب ا tèrtīb-et; (draw) رسم ا rèssm-et.

Designate, *v.a.* تعيين ا tà"yīn-et, اسمنى سويلمك ìssmini-sùwèylémek.

Designation, *s.* تسميه ايتمكلك tèss-mìyyé-ètmeklik.

Desirable, *a.* استنلور ìsstènilir, ارزو اولنور àrzu-òlunur, مرغوب mèrghūb.

Desire, *s.* استك ìsstèk, ارزو àrzu, رغبت ràghbet; (strong) حرص hìrss; (yearn-ing) اشتياق ìshtiyāk; (concupiscence) شهوت shèhvèt; (thing desired) استدك ìsstèdik, مطلوب mλtlub; —, *v.a.* استمك ìsstémek, ارزوا àrzu-et, ارامق λramak, امل ا èmel-et, طلب ا tλleb-et; امرا èmr-et, تنبيه ا tènbīh-et.

Desirous, *a.* ارزومند àrzumènd.

Desist, *v.n.* وازكچمك vāz-ghèchmek.

Desk, *s.* چكمجه chèkméjé.

Desolate, *a.* (person) كمسسز kìmséssiz; منكوب mènkyūb; خراب khàrāb; (place) ويران vīrān, خراب و يباب khàrāb-u-yèbāb, خالية خاوى khālìy-yétun-khāvī; —, *v.a.* خراب ا khàrāb--et, ويران ا vīrān-et.

Desolation, *s.* خراب khàrāb, خرابيت khàrābìyyèt; (desolate place) خالية خاوى khālìyyétun-khāvī.

Despair, *s.* يأس yè'ss, اميدسزلك ùmīd-sizlik; —, *v.n.* مأيوس او mè'yūss-òl, قطع اميد ا kλt"i-ùmīd-et.

Despatch, *s.* تحريرات tàhrīrāt, كاغد kyāghid.

Desperate, *a.* اميدسز ùmīdsiz, مأيوس mè'yūss.

Despicable, *a.* (person) الچق λlchàk, رذيل rèzīl, ذليل zèlīl; — thing, رذالت rèzālèt.

Despise, *v.a.* صايمامق sàymamak; (a man) ادم يرينه قومامق λdλm-yèrina-kòmamak.

Despite, *s.* in despite, عناديته "ìnādina; in despite of, هيچ باقميه رق hìch-bλk-mayarak.

Despond, *v.n.* مأيوس او mè'yūss-òl, كنديني براقمق kèndini-bràkmak.

Despondency, *s.* يأس yè'ss.

Despondent, *a.* مايوس mèʿyūss.
Despot, *s.* (tyrant) ظالم zālim; (absolute ruler) حاكم مطلق hākimi-mùtlàk.
Despotism, *s.* حكومت مطلقه hùkyūmèt-mùtlàka, ظلم zùlm.
Destine, *v.a.* تخصيص ا tàkhsīss-et; نامزد ا nāmzèd-et; مقدر ا mùkàdder-et.
Destiny, *s.* قدر kàder, قسمت kìssmèt, طالع tālì", بخت bàkht.
Destitute, *a.* فقير وبيكس fàkīr-u-bīkèss.
Destroy, *v.a.* يوق ا yòk-et, محو ا māhv-et, افنا ا ìfnā-et, وجودينى قالدرمق vùjū-dini-kàldirmak; خراب ا khàrāb-et, پرشان ا pèrīshān-et; يقمق yìkmak, بوزمق bòzmak; اولدرمك ùldurmek, جاننى المق jànini-àlmak, قهر ا kàhr-et.
Destruction, *s.* خراب khàrāb; تخريب tàkhrīb, خرابيت khàrābìyyèt; محو mahv, افنا ìfnā.
Destructive, *a.* باعث خراب bā"iss-i-khàrāb; مهلك mùhlik.
Detach, *v.a.* چوزمك ckùzmek; صاليويرمك sàlìvèrmek; قوپارمق kòparmak; ايرمق àyrmak.
Detachment, *s.* طاقم tàkim, بلوك bùluk, الاى àlay, فرقه fìrka.
Detail, *s.* تفصيل tàfsīl; in detail, تفصيلاً tàfsīlan; (one by one) بربربر bìrer-bìrer; details, تفصيلات tàfsīlāt; —, *v.a.* تفصيل ا tàfsīl-et, تفصيلاً نقل ا tàfsīlan-nàkl-et.
Detain, *v.a.* اليقومق àlìkòmak.
Detect, *v.a.* طوتمق tùtmak; بولمق bùlmak.

Detective, *s.* كيزلو ضبطيه نفرى ghìzli-zàbtìyyé-nèfèri.
Detention, *s.* توقيف tèvkīf; حبس hàbss.
Deter, *v.a.* مانع اولمق māni-"òlmak.
Deteriorate, *v.n.* فنالشمك fènāleshmek; بوزمقلق bòzmaklik.
Determination, *s.* تصميم tàssmīm, نيت nìyyèt; قرار kàrar; ثبات sèbāt; عناد "ìnād; ميل mèyl.
Determine, *v.n.* قرار ويرمك kàrar-vèrmek; تصميم ا tàssmīm-et, نيت ا nìyyèt-et, قورمق kùrmak; —, *v.a.* تصميمه سبب او tàssmīma-sèbeb-òl; ميل ايتدرمك mèyl-ètdirmek.
Detest, *v.a.* منفور طوتمق mènfūr-tùtmak, هيچ سومامك hìch-sèvmamek.
Dethrone, *v.a.* خلع ا khàl"-et, تختدن اندرمك tàkhtdan-èndirmek.
Detonation, *s.* باروت سسى bārut-sèssi.
Detract from one's merits, *v.n.* استحقاقنى انكار ا ìsstìhkākini-ìnkyār-et.
Detriment, *s.* ضرر zàrar.
Deuce, *s.* دو dù; شيطان shèytān; the deuce! *int.* اللهه سن àllāha-sèn; يوغندى yòghundu.
Devastation, *s.* خراب khàrāb.
Develop, *v.a.* متفرعاتنى ميدانه چيقارمق mùtéfèrri"ātini-mèydana-chìkàrmak.
Device, *s.* حيله hīlé; صنعت sàn"àt; رسم rèssim, شكل shèkil.
Devil, *s.* شيطان shèytān, ابليس ìblīss; (imp) زبانى zàbānī.
Devious, *a.* اكرى بوكرى èghri-bùghri, صاپق طولاشق sàpìk-dòlàshik.
Devise, *v.a.* (bequeath) وصيت ا wàs-

sìyyèt-et; (invent) بولمق bùlmak, دوشنمك dùshunmek.

Devoid, *a.* خالى khālī.

Devolve, *v.n.* دوشمق dùshmek, اصابت ا ìssĀbet-et, انتقال ا intikĀl-et.

Devote, *v.a.* تخصيص ا tàkhsīss-et, فدا ا fèdā-et.

Devotion, *s.* اختصاص ìkhtissĀss; تخصيص tākhsīss; فداكارلق fèdākyār-lik; عبوديت "ùbūdìyyèt; ديانت dìyānèt; devotions, نماز nĀmaz, عبادت "ìbādèt, دعا dù"ā.

Devour, *v.a.* يمك yèmek, بترمك bìtirmek, يوتمق yùtmak.

Devout, *a.* صوفى sòfu, ديندار dīndār, متقى mùttàki, اهل تقوا èhli-tĀkwĀ.

Dew, *s.* چيك chīgh, شبنم shèbnèm.

Dexterity, *s.* ال چابكلكى Èl-chàbiklighi; هنر hùner.

Dexterous, *a.* الى چابك Éli-chàbik.

Diadem, *s.* تاج tĀj.

Diagonal line, *s.* وتر vètEr.

Diagram, *s.* شكل shèkil,

Dial, *s.* (sun) كونش ساعتى ghyùnesh-sā"ati; — plate, ساعت تختهسى sā"at-tàkhtassi. [zàbĀn.

Dialect, *s.* دل dil, لسان lìssān, زبان

Dialogue, *s.* ايكى كيشى بيننده اولان لقردى ìki-kìshi-bèyninda-òlAn-làkirdi.

Diameter, *s.* قطر kùtr.

Diamond, *v.s.* الماس Èlmass.

Diarrhœa, *s.* اسهال ìsshāl, قارن سورمسى kàrn-sùrméssi.

Diary, *s.* روزنامه rùznāmé (jùznāmé), مجمعه mèjma"à, ژورنال zhūrnāl.

Dice (pl. of die), *s.* طاوله زارلرى tàwla-zàrlari.

Dictate, *v.a.* تقرير ايدوب يازدرمق tàkrīr-èdup-yàzdirmak; جبراً قبول ايتدرمك jèbran-kĀbūl-ètdirmek; — *v.n.* آمر او āmir-ol, باشنه ضابط كسلمك bĀshina-zābit-kèssilmek. [lùghāt-kìtābi.

Dictionary, *s.* لغات lùghāt, لغات كتابى

Die, *s.* طاوله زارى tàwla-zāri; (for stamping) قالب kĀlip, (for coining) سكه sìkké; —, *v.n.* اولمك ùlmek, كوچمك ghyùchmek, وفات ا wèfāt-et; (a beast) كبرمك ghèbErmek; (a plant) قورومق kùrumak.

Diet, *s.* پرهيز يمكى pèrhīz-yèmèghi; حميه hìmyé, پرهيز pèrhīz.

Differ, *v.n.* درلو درلو او (tùrlu-tùrlu)-òl, مختلف او mùkhtèlif-òl; برى برينه اويمامق bìri-bìrina-ùymamak.

Difference, *s.* فرق fàrk; اختلاف ìkhtilĀf, مغايرت mùghĀyérèt; نزاع nìzā".

Different, *a.* بشقه bĀshka, ديكر dīghEr, اخر àkhàr; بشقه بشقه bAshka-bAshka, مختلف mùkhtèlif, كوناكون ghyūnā-ghyūn.

Difficult, *a.* كوچ ghyùch, چتين chètin, صعوبتلو sù"ūbètli, عسرتلو "ùssrètli.

Difficulty, *s.* كوچلك ghyùchluk, چتينلك chètinlik, صعوبت sù"ūbèt, عسرت "ùssrèt.

Diffidence, *s.* محجوبيت màhjūbiyyèt.

Diffident, *a.* محجوب màhjūb, جسارتسز jèssārètsiz.

Dig, *v.a.* قازمق kĀzmak, حفر ا hùfr-et; بللمك bèllémek; — up, *v.a.* (ground)

بللمك bèllémek; (plants) سوكمك sùkmek, چيقارمق chìkàrmak; (find by digging) بولمق bùlmak.

Digest, *v.a.* هضم ا hàzm-et.

Digestible, *a.* خفيف و تيزهضم khàfif-vé-tèz-hàzm.

Digestion, *s.* هضم hàzm.

Dignified, *a.* وقارتلو wàkārètli, تمكينلو tèmkīnli, اغر àghr.

Dignitary, *s.* رجال كباردن اولان rìjāli-kībārdan-òlan, اصحاب مناصبدن اولان àsshābi-mànāssibdan-òlan.

Dignity, *s.* تمكين temkin, وقار wàkār; اغر àghr; رتبه rùtbé.

Dike, *s.* سد sèdd; خندق hèndek.

Dilapidation, *s.* خراب kharāb.

Dilemma, *s.* مشكل mùshkil.

Diligence, *s.* چالشقانلق chàlishkànlik, اقدام ìkdām, سعی وغیرت sà''y-u-ghàyrèt; سرعت sùr''àt.

Diligent, *a.* چالشقان chàlishkhàn, مقدم mùkdim.

Dilute, *v.a.* صو قاتمق sù-kàtmak, صولو ا sùlu-et.

Dim, *a.* دومانلو dùmànli, دومان ایچنده كبی dùmàn-ìchinda-ghìbi; قرانلق kāranlik.

Dimension, *s.* بیوكلك bìyuklik; the three dimensions, ابعاد ثلثه èb''ādi-sèlāssé.

Diminish, *v.n.* ازالمق àzalmak; كچولمك kùchulmek, اوفالمق ùfàlmak; —, *v.a.* ازالتمق àzaltmak, كسمك kèssmek, كچولتمك kùchultmek, اوفاتمق ùfàtmak.

Diminution, *s.* ازالمه àzalma, ازالتمه àzaltma, ازالدلمه àzaldilma; اكسلمه èksilma; اوفالمه ùfàlma, اوفالتمه ùfàltma, اوفالدلمه ùfàldilma, تقليل tàklīl; تصغير tàssghīr.

Diminutive, *a.* اوفاق ùfàk, اوفاجق ùfàjik, كچوك kùchuk, كچوجك kùchujuk; —, *s.* اسم تصغير ìssmi-tàssghīr.

Dimple, *s.* چقور chùkur, چاه chāh.

Dine, *v.n.* يمك يمك yèmèk-yèmek, طعام ا tà''ām-et.

Dinner, *s.* يمك yèmèk, طعام tà''ām, اخشام يمكی àkhsham-yèmèghi.

Diploma, *s.* فرمان fèrmān, برات bèrāt, رؤس rù'ūss, جائزه jā'izé.

Diplomacy, *s.* آداب سفرات ādāb-i-sùférāt.

Diplomatist, *s.* صاحب آداب سفرات sāhib-i-ādāb-i-sùférāt; ديپلومات dì-plòmāt.

Direct, *a.* طوغری dòghru, طوغريدن طوغری dòghrudan-dòghru; بلاواسطه bìlā-wāssita, ذاتی zātī, كندو kèndi; —, *v.a.* (on the road) صاغلق ويرمك sàghlik-vèrmek; (manage) اداره ا ìdāré-et, نظارت ا nàzārèt-et; (point) طوغريلتمق dòghrultmak, عطف ا ''àtf-et, توجيه ا tèvjīh-et, صرف ا sàrf-et; (a letter) اوستنی يازمق ùsstunu-yàzmak; (order) امر ا èmr-et, تنبيه ا tènbīh-et.

Direction, *s.* طرف tàraf, يان yàn, جهت jìhèt; نظارت nàzārèt, اداره ìdāré; امر èmr, تنبيه tènbīh, تعليمات tà''līmāt; مكتوب اوستی mèktūb-ùsstu; صاغلق sàghlik, عدرس ''adrèss.

Directly, *ad.* شمدی shìmdi; اول ساعت òl-sā''at, همانده m hèmāndèm; طوغريدن

طوغری dòghrudan-dòghru, بلا واسطه bìlā-wāssita, ذاتاً zātan.

Director, *s.* مدیر mùdīr, دیرکتور direktor.

Dirt, *s.* کیر kìr, پسلك pìsslik, مردارلق mùrdàrlik.

Dirtiness, *s.* کیرلولك kìrlilik.

Dirty, *a.* کیرلو kìrli, پس pìss, مردار mùrdàr, ملوث mùlèvvèss.

Disable, *v.a.* سقط ا sàkAt-et.

Disadvantage, *s.* ضرر zàrar; مانع māni", سکته sèktÉ.

Disagree, *v.n.* بوزشمق bòzushmak; (food) معده‌یی بوزمق mì"déyi-bòzmak. [کریه kèrīh.

Disagreeable, *a.* طاتسز tAtsiz, بد bèd,

Disagreement, *s.* اختلاف ìkhtilāf; نزاع nìzā.

Disappoint, *v.a.* الداتمق Àldatmak; ایشنی بوزمق ìshini-bòzmak, قازق صوقمق kAzik-sòkmak.

Disapprove, *v.a.* بکنمامك bèghEn-mamek, تقبیح ا tàkbīh-et.

Disarm, *v.a.* صویمق sòymak; سلاحنی المق silāhini-àlmak; —, *v.n.* سلاح صوینمق silāh-sòyunmak.

Disarmament, *s.* ترك سلاح tèrk-i-sìlāh; تدارکات حربیه برطرف ایتمکلك tèdārukyāt-hàrbiyyÉ-bèr-tàraf-ètmeklik.

Disaster, *s.* قضا kAzā, بلا bèlā, فلاکت fèlākEt.

Disband, *v.a.* طاغتمق dAghitmak; —, *v.n.* طاغلمق dAghilmak.

Disbelief, *s.* عدم اعتقاد "àdÉmi-ì"tikād.

Disbelieve, *v.a.* اینانمامق ìnànmamak.

Disburse, *v.a.* خرج ا khàrj-et, صرف ا sàrf-et, مصرف ا mAssràf-et.

Discard, *v.a.* طرد ا tàrd-et, قوغمق kògh-mak, دفع ا dèf"-et.

Discern, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak, سچمك sèchmek, کورمك ghyùrmek.

Discharge, *s.* اذن ìzin, رخصت rùkhsAt; تبریه tèbrìyyÉ; اتش Atèsh; اتمه Atma, اتلمه Atilma, انداخت Èndākht; جراحت jèrāhàt; —, *v.a.* اذن ویرمك ìzin-vÈrmek, خدمتدن چیقارمق khìd-metdan-chìkàrmak; صالیویرمك sAli-vÈrmek, حبسدن چیقارمق hAbssdan-chìkàrmak; بوشالتمق bòshAltmak; اتمق Atmak, انداخت ا Èndākht-et, اتش ا Atèsh-et; ایفا ا īfa-et, استیفا ا ìsstīfā-et, ویرمك vÈrmek; اجرا ا ijrā--et; —, *v.n.* یوکنی بوشالتمق yùkunu-bòshAltmak; اقمق Akmak.

Disciple, *s.* شاکرد shāghird, تلمیذ tèlmīz; حواریون hàwārìyyūn.

Discipline, *s.* نظام وانتظام nìzĀm-u-ìn-tizām.

Disclaim, *v.a.* انکار ا inkyār-et.

Disclose, *v.a.* کوسترمك ghyùstErmek, میدانه قومق mèydĀna-kòmak, کشف ا kèshf-et, سویلمك sùwèylÉmek, فاش ا fĀsh-et. [صیقندی sìkindi.

Discomfort, *s.* راحتسزلق rāhatsizlik,

Discommode, *v.a.* راحتسز ا rāhatsiz-et.

Disconsolate, *a.* تسلی قبول ایتمز tèsèlli--kAbūl-ètmàz.

Discontent, *s.* خشنودسزلق khòshnud-suzluk, عدم رضا "àdÉmi-rìzā.

Discontented, *a.* سویلنیور sùwèylÉniyor, خشنودسز khòshnudsuz.

Discontinuance, *s.* قطع kÀt''.

Discontinue, *v.a.* كسمك kèssmek; —, *v.n.* كسلمك kèssilmek.

Discord, *s.* نفاق nìfāk.

Discount, *s.* باش bÀsh, فائض fā'iz; —, *v.a.* باشله المق bÀshla-Àlmak, قيرمق kìrmak.

Discountenance, *v.a.* يوز ويرممك yùz-vÈrmemek.

Discourage, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak; يوز ويرمامك yùz-vÈrmamek.

Discourse, *s.* كلام kèlām, لقردى làkirdi; —, *v.n.* بسط كلام ا bÀssti-kèlām-et.

Discourteous, *a.* رعايتسز rì''āyetsiz.

Discourtesy, *s.* رعايتسزلك rì''āyetsizlik.

Discover, *v.a.* بولمق bùlmak, كشف ا kèshf-et, ميدانه چيقارمق mèydāna-chìkàrmak; كوسترمك ghyùsstermek.

Discovery, *s.* كشف kèshf.

Discreet, *a.* عقللو ''Àklli, عاقل ''ākil; كتوم kètūm; بصيرتلو bÀssīrètli.

Discretion, *s.* عقل ''Àkl, تدبير tèdbīr, بصيرت bÀssīrèt, حزم hÀzm; انصاف ìnsÀf; to arrive at years of —, عقله بالغ او ''Àkla-bÀlìgh-òl; to surrender at —, ويره ويرمك vÈra-vÈrmek, شرطسز تسليم او shàrtsiz-tèsslīm-òl, امان ديمك Àmān-dèmek; امان طلب ا āmān-tÀleb-et.

Discriminate, *v.a.* تفريق ا tèfrīk-et.

Discuss, *v.a.* سويلشمك sùwèylEshmek, مباحثه ا mùbāhèssÉ-et.

Discussion, *s.* مباحثه mùbāhèssÉ.

Disdain, *s.* استكبار ìsstikbār, استخفاف ìsstikhfāf; —, *v.a.* استخفاف ا ìsstikhfāf-et; تنزل ايتمامك tènèzzul-ètmamek.

Disdainful, *a.* كبرلو kìbrli.

Disdainfulness, *s.* كبر kìbr.

Disease, *s.* مرض màraz, علت ''ìllèt, درد dÈrd, كيفسزلك kèyfsizlik.

Disembark, *v.n.* كميدن قره يه چيقمق ghè-miden-kÀrayÉ-chìkmak.

Disembarkation, *s.* كميدن قره يه چيقمقلق ghèmiden-kÀrayÉ-chìkmaklik.

Disengaged, *a.* بوش bòsh, بوشده bòshda, خالى khālī, وقتى خالى اولان wÀktī-khālī-òlAn.

Disentangle, *v.a.* چوزمك chùzmek, اچمق àchmak.

Disfigure, *v.a.* بوزمق bòzmak; چركين او chìrkin-òl, ياقشمامق yàkishmamak.

Disgrace, *s.* عيب ''àyb, رذالت rèzālèt; نكبت nìkbèt, دوشكونلك dùsh-kyunluk; —, *v.a.* عيب او ''àyb-òl; رذيل ا rèzīl-et.

Disgraceful, *a.* عيب ''àyb, ياقشقسز yàkishìksiz, كريه kèrīh, چركين chìrkin.

Disguise, *s.* تبديل قيافت tèbdīli-kìyāfèt; —, *v.a.* قيافت تبديل ا kìyāfèt-tèbdīl-et; ديكشدرمك dìghishdirmek.

Dish, *s.* صحن sahn, طباق tÀbAk.

Dishonest, *a.* خرسز khìrsiz; خائن khā'in.

Dishonour, *s.* رذالت rèzālèt, رسوايلق rùssvàylìk; —, *v.a.* رذيل ا rèzīl-et; — a bill, قبول ايتمامك kÀbul-ètmamek, اتيويرمك ÀtivÈrmek.

Disinherit, *v.a.* ميراثدن محروم ا mīrāss-dan-màhrūm-et.

Disinterested, *a.* غرض وعوضدن خالی اولان ghàraz-vÉ-"ìvèzdan-khālī-òlAn.

Disjoin, *v.a.* ایرمق ayrmak, تفریق ا tèfrīk-[-et.

Dislike, *v.a.* سومامك sèvmamek.

Dislocate, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak.

Dismal, *a.* صیقندیلو sìkindili.

Dismay, *s.* قورقو kòrku, دهشت dèhshèt.

Dismember, *v.a.* تقسیم ا tàksīm-et.

Dismemberment, *s.* تقسیم tàksīm.

Dismiss, *v.a.* اذن ویرمك ìzin-vÈrmek; قوغمق kòghmak; صاومق sàwmak.

Disobedience, *s.* عدم اطاعت "àdÉmi-ìtā"at, اطاعتسزلق ìtā"atsizlik.

Disobey, *v.a.* دكلهمامك dìnglÉmamek, اطاعت ایتمامك ìtā"at-ètmamek.

Disoblige, *v.a.* خاطرینی صایمامق khĀtirini-sàymanak, خاطرینی قیرمق khĀtirini-kìrmak.

Disobliging, *a.* مروتسز mùrùvètsiz.

Disorder, *s.* قارشقلق kĀrishiklik; پریشانیت pèrīshĀnìyyèt; اختلال ìkhtilāl; نظامسزلق nìzĀmsizlik; —, *v.a.* قارشدرمق kĀrishdirmak, نظامنی بوزمق nìzĀmini-bòzmak.

Disordered, *a.* قارشق kĀrishik; پریشان pèrīshĀn; مختل mùkhtèll.

Disorganization, *s.* نظامسزلق nìzĀmsizlik.

Dispatch, *s.* چابكلك chàbiklik; سرعت sùr"at, عجله "Ājélé; تحریرات tàhrīrāt, كاغد kyāghid; —, *v.a.* چابك بترمك chābik-bìtirmek, عجله ا "Ājélé-et; كوندرمك ghyùndErmek, چیقارمق chìkàrmak; اولدرمك ùldurmek, قتل ا kĀtl-et. [dèf"-et, ازاله ا ìzālÉ-et.

Dispel, *v.a.* طاغتمق dĀghitmak; دفع ا

Dispense, *v.a.* طاغتمق dĀghitmak, توزیع ا tèvzī"-et; —, *v.n.* وازكچمك vāz-ghèchmek. [*v.n.* طاغلمق dĀghilmak.

Disperse, *v.a.* طاغتمق dĀghitmak; —,

Displace, *v.a.* یرندن چیقارمق yÈrindan-chìkàrmak.

Display, *s.* كوسترش ghyùsstÉrish, سلطنت sĀltAnĀt; —, *v.a.* كوسترمك ghyùss-tErmek, ابراز ا ìbrāz-et.

Displease, *v.a.* كوجنه كتمك ghyùjuna-ghìtmek, كریه كورنمك kèrīh-ghyùrunmek.

Displeasure, *s.* دارغینلق dàrghinlik, غضب ghĀzAb.

Dispose, *v.a.* ترتیب ا tèrtīb-et, تنظیم ا tànzīm-et; — of, *v.n.* صاتمق sĀtmak; ویرمك vÈrmek; قوللانمق kùllĀnmak; اولدرمك ùldurmek; یاپمق yàpmak; دفع ا dèf"-et, امرا èmr-et.

Disposed, *a.* میال mèyyāl, كوكلی اولان ghyùngulu-òlAn (ghyùnu-òlAn); استعدادی اولان ìssti"dādi-òlAn; to be well-disposed, سومك sÈvmek; to be ill-disposed, سومامك sÈvmamek; — of, صاتلمش sĀtilmish, ویرلمش vÈril-mish, كتمش ghìtmish, دفع اولنمش dèf"-òlunmush, قتل اولنمش kĀtl-òlunmush.

Disposition, *s.* ترتیب tèrtīb, نظام nìzĀm; خوی khùy, طبیعت tĀbī"àt, جبلت jìbìllèt, خلق khùlk.

Dispossess, *v.a.* محروم ا màhrūm-et.

Disproportion, *s.* عدم تناسب "àdÉmi-tènāssub.

Dispute, *s.* نزاع nìzā"; غوغا (kàwgha);

—, *v.n.* نزاع ا nìzā''-et, مجادله ا mùjā-délé-et. [-i-èhlìyyèt.

Disqualification, *s.* عدم اهليت ''àdem-

Disregard, *s.* عدم رعايت ''àdémi-rì''āyèt, رعايتسزلك rì''āyetsizlik; —, *v.a.* باقمامق bàkmamak, قولاق اصمامق kùlàk-àssmamak, طنمامق tìnmamak, صايمامق sàymamak, اعتبار ايتمامك ì''tibār-ètmamek.

Disreputable, *a.* عيب ''àyb; رذيل rèzīl, ناموسسز nāmūsssiz.

Disrespect, *s.* رعايتسزلك rì''āyetsizlik, عدم احترام ''àdémi-ìhtirām.

Disrespectful, *a.* رعايتسز rì''āyetsiz.

Dissatisfaction, *s.* خشنودسزلق khòshnud-suzluk.

Dissatisfied, *a.* خشنودسز khòshnudsuz; to be —, *v.n.* سويلنمك sùwèylenmek.

Dissect, *v.a.* تشريح ا tèshrīh-et.

Dissemble, *v.n.* مدارا ا mùdārā-et; —, *v.a.* كتم ا kètm-et. [nèshr-et.

Disseminate, *v.a.* يايمق yàymak, نشرا

Dissension, *s.* نفاق nìfāk.

Dissent, *s.* عدم موافقت ''àdémi-mùwā-fakàt, مخالفت mùkhāléfèt.

Dissertation, *s.* بحث bàhss; رساله rìssālé.

Dissimilar, *a.* غيرمشابه ghàyri-mùshābih, بكزمز bèngzémàz.

Dissipate, *v.a.* طاغتمق dàghitmak, محوا màhv-et. [sèfīh.

Dissipated, *a.* چاپقين chàpkin, سفيه

Dissipation, *s.* سفاهت sèfāhàt, چاپقينلق chàpkinlik.

Dissolute, *a.* فاسق وفاجر چاپقين fāsik-u-fājir-chàpkin.

Dissolution, *s.* اولم ùlum, وفات wèfāt, حل hàll, تفريق اعضا tèfrīki-à''zā.

Dissolve, *v.a.* اريتمك èritmek, حلا hàll-et; طاغتمق dàghitmak, اعضاسنى تفريقا à''zāssini-tèfrīk-et; —, *v.n.* اريمك èrimek; طاغلمق dàghilmak, منحل او mùnhàll-òl.

Dissuade, *v.a.* نيتندن چويرمك nìyyè-tindan-chèvirmek, واز كچورمك vāz-ghèchirmek.

Distaff, *s.* اوركه ùréké.

Distance, *s.* اوزاقلق ùzàklik, بعد bu''d, مسافه mèssāfé, يول yòl, منزل mènzil; اوزاق ùzàk, اوزاق بريرر ùzàk-bìr-yèr; اوزاق يرلر ùzàk-yèrler.

Distant, *a.* اوزاق ùzàk, ايراق īràk, بعيد bà''īd; (in manners) صوغوق sòghùk.

Distemper, *s.* مرض màraz, خستەلق khàsstalik; رنكلى بادانه rènkli--bàdana.

Distend, *v.a.* كرمك ghèrmek, شيشرمك shìshirmek, قبارتمق kàbartmak.

Distension, *s.* شيش shìsh, كركيلك ghèrghilik.

Distich, *s.* بيت bèyt.

Distil, *v.a.* انبيقدن چكمك ìnbīkdan--chèkmek, تقطيرا tàktīr-et; —, *v.n.* تقطرا tàkàttur-et. [èden.

Distillation, *s.* تقطير tàktīr.

Distiller, *s.* راقى تقطير ايدن ràki-tàktīr-

Distinct, *a.* بللو bèlli, واضح wāzih, عيان ''àyān; ايرى àyri, بشقه bàshka.

Distinction, *s.* فرق fàrk; تفريق tèfrīk; امتياز ìmtiyāz; رعايت rì''āyèt.

Distinguish, *v.a.* كورمك ghyùrmek, سچمك sèchmek, چيقارمق chìkàr-mak; فرقا fārk-et, تفريقا tèfrīk-et;

— one's self, كنديني كوسترمك kèndini - ghyùsstERmek, شهرت قزانمق shùhrèt-kAzanmak, تحصيل نام ا tàhsīli-nĀm-et.

Distinguished, *a.* نامدار nĀmdār, مشهور mèshhūr, ممتاز mùmtāz, معتبر mù''tébèr.

Distracted, *a.* چلغين chìlghin.

Distraction, *s.* چلغينلق chìlghinlik, تجنن tèjènnun.

Distress, *s.* صيقندی sìkindi, درد dèrd, كدر kèder; —, *v.a.* صيقمق sìkmak, صيقندی ويرمك sìkindi-vèrmek.

Distressing, *a.* باعث كدر bā''iss-i-kèder.

Distribute, *v.a.* طاغتمق dAghitmak, توزيع ا tèvzī''-et تقسيم ا tàksīm-et.

Distribution, *s.* توزيع tèvzī; تقسيم [tàksīm.

District, *s.* ناحيه nāhìyyé.

Distrust, *s.* امنيتسزلك èmnìyyètsizlik, عدم امنيت ''àdémi-èmnìyyèt; —, *v.a.* امنيت ايتمامك èmnìyyèt-èt-mamek, امنيت ايده مامك èmnìyyèt--èdamamek.

Disturb, *v.a.* قارشدرمق kArishdirmak; راحتني بوزمق rāhatini - bòzmak, راحتسز ا rāhatsiz-et.

Disturbance, *s.* كورلدی ghyùruldu, شماطه shàmata; قارشقلق kArishiklik, فساد fèssād, اختلال ìkhtilāl.

Ditch, *s.* خندق hèndek.

Dive, *v.n.* دالمق dAlmak.

Diver, *s.* دالغيچ dAlghich.

Diverge, *v.n.* ايرلمق àyrìlmak, صاپمق [sApmak.

Divers, *a.* برطاقم bìr-tàkim, بعض bà''zi.

Diversify, *v.a.* چشيد چشيد ا chèshid--chèshid-et.

Diversion, *s.* ايلنجه èylènja; تغليط tàghlīt, شاشرتمه shàshirtma, اشغال ìshghāl, اغفال ìghfāl.

Divert, *v.a.* چويرمك chèvirmek, صاپتمق sApitmak; ايلندرمك èylèn-dirmek.

Divest, *v.a.* صويمق sòymak; چيقارمق chìkàrmak; عقلندن چيقارمق ''àk-lindan-chìkàrmak.

Divide, *v.a.* بولمك bùlmek, ايرمق àyrmak, تقسيم ا tàksīm-et, مقاسمه ا mùkāsséméé-et; —, *v.n.* بولنمك bù-lunmek, تقسيم قبول ا tàksīm-kAbūl-et.

Divine, *a.* الهی ìlāhī, ربانی rAbbānī; —, *s.* علوم دينيه ده ماهر پاپاس ''ùlūmi--dīnìyyédé-māhir-pApass.

Divinity, *s.* الله Allāh; الهيت ìlāhìyyèt; معبود باطل mà''būdi-bātil; علم دين ''ìlm-i-dìn.

Division, *s.* تقسيم tàksīm; بولمه bùlmé, بلوك bùluk, قسم kìssm; فرقه fìrka; نفاق nìfāk; اختلاف ìkhtilāf.

Divorce, *s.* طلق tàlak, تطليق tAtlīk; —, *v.a.* بوشامق bòshamak, تطليق ا tAtlīk-et.

Divulge, *v.a.* سويلمك sùwèylémek, فاش ا fāsh-et, افشا ا ìfshā-et.

Dizziness, *s.* باش دونمكلك bAsh--dùnmeklik, كوزلر قرارمق ghyùzlar--kArarmak.

Do, *v.a.* ايتمك ètmek, ياپمق yàpmak, ايلمك èylémek, قيلمق kìlmak, اجرا ا ijrā-et, فعله كتورمك fì''lé-ghètirmek; پشورمك pìshirmek; —, *v.n.* حركت ا hàrékèt-et; اولمق òlmak, اويمق

ùymak; يتشمك yètishmek; پشمك pìshmek; — away with, قالدرمق kÀldirmak; how do you do? نصل سكز nàssl-singiz, نه يا پيورسكز nÈ-yàpiyor-singiz; that will do, الويرر èlvérir, يتشر yètishir, اولدى òldu.

Docile, *a.* مظلوم mÀzlūm, قوزى كبى kùzu-ghìbi, منقاد mùnkĀd.

Dock, *s.* حوض hàwz; —, *v.a.* اوجنى كسمك ùjunu-kèssmek; حوضه قومق hàwz*a*-kòm*a*k.

Dockyard, *s.* ترسانه tÈrsānÉ.

Doctor, *s.* (of medicine) حكيم hèykim, طبيب tàbīb; (of laws and divinity) مدرس mùdèrriss; (of philosophy) علم حكمت مدرسى ''ìlm-i-hìkmet-mùdèrrissi; —, *v.a.* علاج ا ''ìlāj-et, معالجه ا mù''ĀléjÉ-et.

Doctrine, *s.* قول kÀvl, قوليات kÀv-lìyyĀt, علميات ''ìlmìyyĀt; عقائد ''Ākā'id.

Document, *s.* كاغد ky*à*ghid, سند sèned, حجت hùjjèt; documents, اوراق èvrĀk.

Doe, *s.* ديشى كيك dìshi-ghèyik, ديشى قراجه dìshi-kÀraj*a*. [ايت īt.

Dog, *s.* كوپك ky*ù*pèk, كلب kÈlb,

Dog-days, *s. pl.* ايام باحور èyyĀmi-bāhūr.

Doge, *s.* ونديك دوغه سى Vènèdìk-dòghassi.

Dollar, *s.* اريال ìriyāl, قره غروش kÀr*a*-

Dome, *s.* قبه kùbbÉ. [ghùrùsh.

Domestic, *a.* اوه الشمش اولان ÈvÉ-Àlish-mish-òlAn; —, *s.* اوشاق ùshÀk, خدمتكار (khìzmètky*ā*r).

Domineer, *v.n.* باشنه ضابط كسلمك bÀ-sh*i*n*a*-zābit-kèssilmek.

Dominion, *s.* ملكوت mèlékyūt, حكومت hùkyūmet; dominions, ممالك mèmālik.

Don (the river), *s.* تن صويى tèn-sùyu.

Donkey, *s.* اشك èshek, خر khàr, حمار hìmār.

Door, *s.* قپو kÀp*i*, در dÈr, باب bĀb.

Door-keeper, *s.* قپوجى kÀp*i*j*i*, دربان [dÈrbĀn.

Dormitory, *s.* قوغوش kò*gh*ush.

Dose, *s.* غدا ghìdā.

Dot, *s.* نقطه nòkt*a*.

Dotage, *s.* اختيارن بوكالمش حالتى ìkhti-yārin-bùngalmish-hāleti. [ìkhtiyār.

Dotard, *s.* بونامش اختيار bùnam*i*sh-

Double, *a.* and *s.* ايكى قات ìki-kÀt; —, *v.a.* ايكى قات ا ìki-kÀt-et.

Doubt, *s.* شبهه shùbhÉ, شك shèkk, كمان gh*y*ùmĀn; —, *v.n.* شبهه ا shùbhÉ-et.

Doubtful, *a.* شبهه لو shùbhÉli; مشكوك mèshky*ū*k. [shùbhÉssiz.

Doubtless, *ad.* البته ÈlbèttÉ, شبهه سز

Dough, *s.* خمير (khÀmur).

Dove, *s.* قمرى kùmru. [نكاح nìky*ā*h.

Dower, *s.* مهرموجل mìhri-mù'èjjèl,

Down, *s.* توى tùy; پوفله pùfla; —, *ad.* اشاغى Àshà*ghi*, اشاغيده Àshà*ghi*d*a*; يره yÈr*a*, يرده yÈrd*a*.

Downcast, *a.* محزون màhzūn.

Downward, *a.* Downwards, *ad.* اشاغى طوغرى Àshà*ghi*-dò*gh*ru.

Doze, *v.n.* اويوقلمق ùyuklam*a*k.

Dozen, *s.* دوزينه dùzin*a*; دسته dèsstÉ; اون ايكى òn-iki.

Drachm, *s.* درهم dìrhÈm.

Drag, *v.a.* سوركلمك sùruklÉmek, چكمك chèkmek.

Dragoman, *s.* ترجمان tÈrjumĀn.

'Dragon, *s.* اژدر àzhdÈr, اژدها èzhdihā (èjdÈrhā).

Dragoon, *s.* قلجلو اتلو عسكرى kìlìjli-Àtli-["Àsskéri.

Drain, *s.* لغم làghim; لغمسوزكچى làghim-sùzghéchi, لغمدلكى làghim-dèlighi; —, *v.a.* لغميابمق làghim-yàpmak; رطوبتنى سوزدرمك rūtūbètini-sùzdur-mek; —, *v.n.* سوزمك sùzmek, چكلمك chèkilmek.

Drake, *s.* اركك اوردك èrkek-ùrdek.

Dram, *s.* بر راقى bìr-ràki.

Draper, *s.* چوقه جى (chòhaji); دلبندجى (tùlbentji); بزاز bèzzāz.

Draught, *s.* روزكار rùzghyār; ايچم ìchim, يودم yùdum; مسوده mùssvèddÉ; قبا رسم kÀba-rèssim; كمينك صو چكمسى ghèmining-sù-chèkmÉssi; اغ طوليسى Àgh-dòlussu; — board, دامه تخته سى dÀma-tàkhtassi; — horse, عربه باركيرى "àraba-(bèghiri); draughts, دامه dÀma.

Draw, *v.a.* چكمك chèkmek; رسم ا rèssm-et; —, *v.n.* چكمك chèkmek; رسم يابمق rèssim-yàpmak; — away, چكوب كوترمك chèkup-ghyùtur-mek; — back, كيروچكلمك ghèri-chèkilmek; كيروچكمك ghèri-chèk-mek; — breath, نفس المق nèfess-Àlmak; — out, اوزامق ÙzAmak; — in, قصالمق kìssAlmak; — near, — nigh, يقلاشمق yàklashmak; — on, كچمك ghèchmek; — up, دورمق dùrmak; ديزمك dìzmek; ترتيب ا tÈrtīb-et; قلمه المق kàlÉma-Àlmak, يازمق yàzmak; يابمق yàpmak; يوقارى چكمك yùkàri-chèkmek.

Drawer, *s.* چكمجه chèkméjÉ; رسام rèssĀm; چكيجى chèkiji.

Drawers, *s. pl.* ايچ طونى ìch-dònu, طون dòn, طوك dòng.

Drawing, *s.* رسم rèssim. [fir-òdassi.

Drawing-room, *s.* مسافر اوطه سى mùssā-

Dread, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf; —, *a.* مهابتلو màhābètlu, مهيب mùhīb; —, *v.a.* قورقمق kòrkmak.

Dreadful, *a.* قورقولو kòrkulu; پك فنا pèk-fènā.

Dream, *s.* رؤيا rù'yā, دوش dūsh; —, *v.n.* رؤيا كورمك rù'yā-ghyùrmek.

Dreamer, *s.* رؤيا كورن كمسه rù'yā-ghyùren-kimsÉ.

Dreary, *a.* صيقنديلى sìkìntìli, اسسز ìsssiz.

Dredge, Dredging-machine, *s.* ايرمق و ليمانك قوم و چامورينى چيقارمق ايچون بر آلت ìrmak-vÉ-līmànin--kūm-vÉ-chàmurini-chìkàrmak-ìchin-bìr-ālet.

Dredge, *v.a.* مذكور الت قوللانمق mèz-kyūr-ālet-kùllanmak.

Dregs, *s. pl.* تورتى tòrtu, تلوه tèlvÉ; — of the people, اياق طاقمى àyak-tàkimi.

Drench, *v.a.* فنا اصلاتمق fènā-ìsslÀtmak.

Dress, *s.* روبه rùba (ùruba), اثواب èsswĀb (èssbĀb), البسه èlbissÉ; زى zìy, قلق kìlik, قيافت kìyāfèt, كسوت kìssvèt; —, *v.a.* كيندرمك ghìyin-

dirmek; (a wound) صارمق sàrmak; (food) پشرمك pìshirmek; (with a dressing) تربيه ا tèrbìyyé-et; (smooth) دوزتمك dùzètmek; —, *v.n.* كينمك ghìyinmek.

Dresser, *s.* مطبخ تسختهسى (mûtfak-tèzghyāhi); صاريجى sàrìji.

Dressing, *s.* (surgical) صارغى sàrghi; (for salad, &c.) تربيه tèrbìyyé.

Drift, *s.* مفهوم mèfhūm, معنا mà''nà, مرام mèrām.

Drill, *s.* متقب (màtkàb); تعليم tà''līm; —, *v.a.* دلمك dèlmek; تعليم ايتدرمك tà''līm-ètdirmek.

Drink, *s.* ايچهجك ìchéjek, ايچقى ìchki; —, *v.a.* ايچمك ìchmek.

Drip, *v.n.* طملامق dàmlamak.

Drive, *v.a.* سورمك sùrmek; — away, — off, — out, قوغمق kòghmak; — back, كيروسورمك ghèri-sùrmek; — on, ايلرو سورمك ìléri-sùrmek.

Driver, *s.* سوريجى sùruju; عربهجى ''àrabaji; قوچاچ kòchàch.

Drizzling rain, اينجه يغمور ìnjé-yàghmur.

Drogman, Drogoman, *s.* ترجمان tèrju-mān.

Droll, *a.* تحاف tùhāf.

Dromedary, *s.* هجين hèjīn.

Drone, *s.* يبان اريسى yàban-àrissi; تنبل tènbel.

Droop, *v.n.* صارقمق sàrkmak; اوزلمك ùzulmek.

Drop, *s.* طمله dàmla; —, *v.n.* طملامق dàmlamak; دوشمك dùshmek; —, *v.a.* دوشورمك dùshurmek.

Dropsical, *a.* سسقه sìsska, مستسقى mùsstàsskī.

Dropsy, *s.* استسقا ìsstìsskā.

Dross, *s.* بوق bòk, جروف jùrūf.

Drought, *s.* قوراقلق kùràklik.

Drove, *s.* سورى sùru.

Drover, *s.* صيغرتماج sìghirtmàj, چوبان chòbàn.

Drown, *v.a.* صويه بوغمق sùya-bòghmak; —, *v.n.* صويه بوغلمق sùya-bòghulmak; — one's self, *v.a.* كنديني صويه اتوب بوغلمق kèndini-sùya-àtip-bòghulmak.

Drowsiness, *s.* اويقوسى كلمكلك ùykussu-ghèlmeklik.

Drowsy, *a.* اويقوسى كلمش ùykussu-ghèlmish.

Drub, *v.a.* دوكمك dùghmek.

Drubbing, *s.* طياق dàyak.

Drudge, *s.* كوله kyùlé, يسير yèssir; —, *v.n.* يسيركبى چالشمق yèssir-ghìbi-chàlishmak.

Drug, *s.* اجزا èjzā, علاج ''ìlāj.

Druggist, *s.* اجزاجى èjzāji, سپنچيار ìsspènchiyàr.

Drum, *s.* ترانپته trànpèta; (big) طاول dàwul; (kettle) دنبلك dùnbélèk.

Drum-major, *s.* طابورماجور tàbur-màjòr.

Drummer, *s.* ترانپتهجى trànpètaji, طاولجى dàwulju, دنبلكجى dùnbélèkji.

Drumstick, *s.* ترانپته دينكى trànpèta-dèyneghi.

Drunk, *a.* سرخوش (sàrkhòsh), كيف kèyf.

Drunkard, *s.* بكرى bèkrī.

Drunkenness, *s.* سرخوشلق sèr-khòshlik.

Dry, *a.* قورو *or* قورى kùru; صوصامش sùssamish; dry land, قره kàra; —, *v.n.* قورومق kùrumak; —, *v.a.* قوروتمق kùrutmak; — up, قورومق kùrumak; قوروتمق kùrutmak.

Drynurse, *s.* (woman) دادى dÂdi, دادا dÂdà; (man) لالا lÂla. [mèshkyūk.

Dubious, *a.* شبهه‌لو shùbhÉli; مشكوك

Ducat, *s.* (Dutch) باجاقلى bÂjakli, فلمنك‌التونى fìlÉmÈnk-Âltini; (Austrian) مجارالتونى mÂjar-Âltini; (Venetian) وندك‌التونى vÈnédik-Âltini, يالدزالتونى yÂldiz-Âltini.

Duck, *s.* اوردك ùrdek; —, *v.a.* صايه دالدرمق sùya-dÂldirmak; (one's head) باشنى‌دالمق bÂshini-dÂlmak.

Duckling, *s.* اوردك‌پلازى ùrdek-pÂlAzi.

Duct, *s.* صو يولى sù-yòlu; طمر dÂmar.

Due, *a.* لازم lāzim, واجب wājib; (payable) وعده‌سى‌كلمش wà''dÉssi-ghÈl-mish; —, *s.* رسم rèssim, تكليف tèklīf, ويركو (vÈrghi) vìrghyū.

Duel, *s.* غوغا (kàwgha), دوكش dùghush.

Dug, *s.* ممه mèmÉ. [-bèghi, دوقه dùka.

Duke, *s.* رتبهٔ ثانيه بكى rùtbÉ'i-sānìyyÉ-

Dukedom, *s.* دوقه‌لق‌حكومت dùkalik-hùkyūmèt; دوقه‌لق‌پايه‌سى dùkalik-

Dulcimer, *s.* صنطور sÀntur. [-pāyÉssi.

Dull, *a.* (boy) استعدادسز ìsstì''dādsiz; (in spirits) كيفى‌يوق kèyfi-yòk; (place) صيقنديلى sìkintìli, ادم‌بوغلور ÀdAm-bòghulur; (edge) كور kyùr, كسمز kèssmàz; (day) قپانق kÀpÀnik; (pain) اينجه ìnja; (sound) صاغر sàghir, بوغوق bòghuk; (colour) دونك dùnuk; (ear) اغر Àghir; (of hearing) صاغر sàghir; (sight) كورمز ghyùrmàz; (trade) دورغون dùrghun, كساد kèssÀd.

Dumb, *a.* دلسز dìlsiz; — creature, حيوان hàywān; — show, اشارت ìsharèt.

Dung, *s.* بوق bòk, نجاست nèjāssèt; فشقى fìshki; كوبره ghyùbrÉ.

Dungeon, *s.* حبس (hÀpss), محبس màhbèss, زندان zìndÀn, بودرم bòdrum.

Dunghill, *s.* مزبله‌لك mèzbÉlÉlik.

Dupe, *s.* الدانمش Àldànmish; —, *v.a.* الداتمق Àldàtmak.

Duplicate, *s.* ايكنجى صورت ìkinji-sūrÈt; in —, *ad.* ايكى صورتى‌اوله‌رق ìki-sūrÈti-òlarak.

Duplicity, *s.* يلانجيلق yàlÀnjìlik, ايكى‌يوزلولك ìki-yùzluluk, شيطانلق shèytÀnlik, خيانت khìyānèt, خباثت khàbāssèt. [dàyànikli.

Durable, *a.* طيانور dàyànir, طيانقلو

Duration, *s.* مدت mùddèt; سورك sùrèk, امتداد ìmtidād, قرار kÀrār, استمرار ìsstimrār.

During, *pr.* اثناسنده èssnāssinda, ايچنده ìchinda, ده da; بتنجه‌يه‌قدر bìtinjéyÉ-kÀdar. [kÀrÀrmassi.

Dusk, *s.* اخشام‌قرارمسى Àkhsham-

Dust, *s.* توز tòz, غبار ghùbàr; (sweepings) چوپ chùp.

Dustman, *s.* چوپچى chùpju.

Dusty, *a.* (superficially) توز tòz; (mixed with dust) توزلو tòzlu.

Dutch, *a.* فلمنك fìlÉmÈnk.

Dutchman, *s.* فلمنك fìlÉmÈnk.

Dutiful, *a.* (person) رضاجو rìzājū; (conduct) رضاجويانه rìzājūyānÉ.

Duty, *s.* ايش, ìsh, خدمت (khìzmèt); مأموريت mé'mūrìyyèt; واجبهٔ ذمت wājibé'i-zìmmèt; كمرك ghyùmruk, رسم كمرك rèssmi-ghyùmruk; نوبت

nùbèt ; to be on —, نوبتجی nùbètji-ôl ; to present one's — to a person, اللرینی اوپمك èllerini-ùpmek, اتکنی اوپمك ètéghini-ùpmek.

Dwarf, *s.* جوجه jùjé.

Dwarfish, *a.* بودور bòdur.

Dwell, *v.n.* اوطورمق ôturmak, قالمق kàlmak, ساکن او sākin-ôl ; — on, (in thought) دوشونمك dùshunmek, عقلنی ویرمك "àklini-vèrmek, قید ا kàyd-et; (in speech) تکراربتکرارا کدرمق tèkrar-bé-tèkrar-àngdirmak ; پك تفصیلاته کیرشمك pèk-tâfsīlāta-ghìrish-mek ; — (a note) اوزاتمك ùzàtmak.

Dwelling, *s.* یر yèr ; او èv, خانه khānè, مسکن mèsskèn ; — house, او èv, خانه khānè. [مسکن mèsskèn.

Dwelling-place, *s.* یر yèr, یورد yùrd,

Dye, *s.* بویا bòya ; —, *v.a.* بویامق bòyamak ; —, *v.n.* بویانمق bòyanmak, بویاالمق bòya-àlmak.

Dyer, *s.* بویاجی bòyaji.

Dying, *s.* اولم ùlum ; اولمه ùlmé ; —, *a.* اولیور ùliyor.

Dyke, *s.* خندق hèndek ; سد sèdd.

Dynasty, *s.* اوجاق ôjak, سلسله sìlsilé.

Dysentery, *s.* قانلو اسهال kànli-ìsshāl.

Dyspepsia, *s.* ضعف هضم zà"f-i-hàzm.

E.

Each, *pron. s.* هربر hèr-bìr ; —, *pron. a.* هر hèr, هربر hèr-bìr ; each other, بربری bìr-bìri, یکدیکر yèk-dìghèr.

Eager, *a.* پك ارزولو pèk-àrzulu, پك استکلو pèk-ìsstèkli.

Eagerness, *s.* پك استك pèk-isstek, صبرسزلق sàbrsizlik.

Eagle, *s.* قره قوش kàra-kùsh.

Ear, *s.* قولاق kùlàk ; (of corn) باشاق bàshak, سنبله sùnbulé ; a box on the —, شمار shàmar. [-bèghi.

Earl, *s.* دردنجی رتبه بکی dùrdinji-rùtbé-

Early, *a.* ارکن èrken ; طرفانده tùrfàndé ; کنجلکده ghènjlikda ; اول èvvel, اسکی èsski ; *ad.* ارکن èrken ; پك صباح pèk-sàbah.

Earn, *v.a.* قزانمق kàzanmak.

Earnest, *a.* جدی jìddī, حقیقی hàkīkī ; کرمیتلو ghèrmìyyètli ; —, *s.* پی pèy ; نمونه nùmūné. [kùlàk-kàrishdirajak.

Earpick, *s.* خلال khìlāl, قولاق قارشدره جق

Earring, *s.* کوپه kyùpé.

Earth, *s.* طپراق tòprak ; یر yèr, ارض àrz ; the —, یریوزی yèr-yùzu, دنیا dùnyà, کرهٔ ارض kyùré'i-àrz.

Earthen, *a.* طپراق tòprak.

Earthenware, *s.* طپراق ایشی tòprak-ìshi, چناق چوملك chànak-chùmlek, طباق مباق tàbak-màbak.

Earthly, *a.* دنیوی dùnyévì, خاکی khākī.

Earthquake, *s.* زلزله zèlzélé (zèrzélé).

Earthwork, *s.* طپراق طابیه tòprak-tàbiya.

Ease, *s.* راحت rāhat, قولایلق kòlaylìk, سهولت sùhūlèt ; رفاه rèfāh, رفاهیت rèfāhìyyèt ; اسایش āsāyish, اسودکی āsūdéghī ; —, *v.a.* راحت ویرمك rāhat-vèrmek, راحتلندرمق rāhatlandirmak ; تسکین ا tèsskīn-et ; کوشتمك ghèvshetmek.

Easel, *s.* رسام صپاسی rèssām sìpassi.

East, *s.* شرق shàrk, مشرق mèshrik, کون طوغیسی ghyùn-dòghussu (dò*gh*-russu).
Easter, *s.* پاسقالیا pàsskàlya.
Eastern, *a.* شرقی shàrkī.
Easy, *a.* قولای kòlay, سهولتلو sùhūlètli, اسان āssān; راحت rāh*a*t; کوشك ghèvshèk; طاتلو tàtl*i*, یواش yàwàsh.
Eat, *v.a.* یمك yèmek, تناول ا tènāvul-et, اکل ا èkl-et.
Eatable, *a.* ینور yènir, ییه جك yèyéjek, ینه جك yènéjek, مأکول mè'kyūl; eatables, *s.pl.* مأکولات mè'kyūlāt, ییه جك شیلر yèyéjek-shèylɪʀ, ییه جك yèyéjek.
Eaves, *s.pl.* صاچاق sàch*a*k.
Echo, *s.* یانقو yànko; —, *v.a.* and *n.* عکس ا "àkss-et.
Eclipse, *s.* (sun's) کسوف ky*ù*ssūf; (moon's) خسوف khùssūf; —, *v.a.* ایدینلکنی کسمك àydinli*gh*ini-kess-mek; (fig.) کیرو براقمق ghèri-bràk-m*a*k, اشمق àshm*a*k; to be eclipsed, طوتلمق tùtulm*a*k.
Economize, *v.a.* اداره ا ìdārɛ-èt.
Economy, *s.* اداره ìdārɛ.
Ecstacy, Ecstasy, *s.* وجد vèjd, وجدان vìjdān.
Eddy, *s.* انافور ànafòr.
Edge, *s.* (margin) کنار kènār; (cutting) اغز à*gh*iz, قلاغی kìlà*ghi*.
Edible, *a.* مأکول mè'ky*ū*l.
Edifice, *s.* یاپی yàp*i*, بنا bìnā.
Editor, *s.* غزته مدیری ghàzètᴀ-mùdīri.
Educate, *v.a.* اوقوتمق òkutm*a*k, تعلیم ا tà"līm-et, تدریس ا tèdrīss-et, تربیه ا tèrbìyyɛ-et, پرورش ا pèrvèrish-et.
Eel, *s.* یلان بالغی yìlàn-bàl*ighi*.

Efface, *v.a.* بوزمق bòzm*a*k, سلمك sìl-mek, چیزمك chìzmek.
Effect, *s.* تأثیر tè'ssīr; اثر èssᴇʀ; —, *v.a.* یاپمق yàpm*a*k, ایتمك ètmek, حاصل ا hāss*i*l-et.
Effective, *a.* صاغ sà*gh*; یرار yàrar, صالح sāl*i*h.
Effectual, *a.* مرامی کلیاً منتج اولان mèrām*i*-ky*ū*llìyy*a*n-mùntìj-òlᴀn.
Effervesce, *v.a.* قاینامق kàynam*a*k.
Efficacious, *a.* مؤثر mù'èssir, مرامی منتج اولان mèrām*i*-mùntìj-òlᴀn.
Efficiency, *s.* اهلیت èhlìyyèt.
Efficient, *a.* مقتدر mùktèdir, اهل èhl, ارباب èrbāb, صالح sāl*i*h.
Effluvium, *s.* قوقو kòku, تعفن tà"*a*ffun.
Effort, *s.* سعی sà"y, کوشش ghy*ù*shish, ورزش vèrzish; حمله hàml*a*.
Egg, *s.* یمورطه yìmurt*a*.
Egg-plant, *s.* پاتلجان pàtlijàn.
Egotism, *s.* انانیت ènānìyyèt, خودبینلك khòdbīnlik, خودپسندلك khòdpèssèndlik.
Egotist, *s.* خودبین khòdbīn, خودپسند khòdpèssènd.
Eight, *a.* سکز sèkiz, ثمان sèmān, هشت hèsht.
Eighteen, *a.* اون سکز òn-sèkiz.
Eighth, *a.* سکزنجی sèkizinji, ثامن sāmin; —, *s.* ثمن sùmn.
Eighty, *a.* سکسان sèksᴇn.
Either, *pron.* یا او یا بو yà-ò-yà-bù; نه او نه بو nɛ-ò-nɛ-bù; بر bìr; ایکیسندن بریسی ìkissind*a*n-bìrissi; —, *conj.* یا.
Elaborate, *a.* اینجه ìnj*a*.
Elapse, *v.n.* کچمك ghèchmek, مرور ا mùrūr-et.

Elastic, *a.* اسنر èssnèr; اوزانور چكلور ùzànir-chèkilir.

Elbow, s. درسك dìrsek.

Elder, *a.* بيوك bìyuk; —, *s.* قوجه‌باشى kòja-bàshi, اق‌صقاللى àk-sàkAlli; — tree, مروراغاجى mùrver-àghAji.

Eldest, *a.* بيوك bìyuk; — son, الك‌اوغل ìlk-òghul; — brother, اغا àgha; — sister, ابله àbla.

Elect, *a.* منتخب mùntakhàb; مجتبا mùjtébà, ناجى nājī; —, انتخاب ا ìntikhāb-et, بكنمك bèghEnmek, سچمك sèchmek, ايرمق àyrmak.

Election, *s.* انتخاب ìntikhāb.

Electricity, *s.* ايلكتريق ilektrik.

Electrify, *v.a.* ايلكتريق چارپدرمق ilek-trik-chàrpdirmak.

Electuary, *s.* معجون mà"jūn, طرياق [tìryàk.

Elegance, *s.* كوزللك ghyùzèllik, ظرافت zàrāfèt, لطافت làtāfèt, حسن hüssn.

Elegant, *a.* كوزل ghyùzèl, ظريف zàrīf, لطيف làtīf.

Elegy, *s.* مرثيه mèrsìyyé.

Element, *s.* اساس èssāss; جزء jùz"; elements, اركان èrkyān; اصول ùssūl; the four —, عناصر اربع "ànāssiri-èrbà".

Elephant, *s.* فيل fìl.

Elevate, *v.a.* رفع ا rèf"-et, ترفيع ا tèrfī"-et, قالدرمق kàldirmak, يوكسلتمك yùkseltmek.

Elevation, *s.* رفعت rìf"àt; علو "ùlùvv; يوكسكلك yùkseklik; دپه (tèpé).

Eleven, *a.* اون بر òn-bìr.

Elicit, *v.a.* چيقارمق chìkàrmak, استخراج ا ìsstikhrāj-et.

Eligible, *a.* استنلور ìssténilir, استنله‌جك ìssténiléjek, ارانيلور àrànilir.

Elixir, *s.* اكسير ìksīr.

Ellipse, *s.* بيضى bèyzī, قطع ناقص kàt"i-nākiss.

Elm, *s.* قره‌اغاج kàra-àghach.

Elogy, *s.* مدح mèdh, ثنا sènā, ستايش sìtāyish; مدحيه mèdhìyyé.

Eloquence, *s.* فصاحت fàssāhàt, بلاغت bèlāghàt, جربزه jèrbézé.

Eloquent, *a.* ميركلام mīri-kèlām, جربزه‌لو jèrbézéli.

Else, *pron.* بشقه bàshka, ديكر dìghèr, غيرى ghàyri: —, *c.* يوخسه yòkhsa.

Elsewhere, *ad.* بشقه‌يره bàshka-yèra, بشقه‌يرده bàshka-yèrda.

Elucidate, *v.a.* ايضاح ا īzāh.

Elucidation, *s.* ايضاح īzāh.

Elude, *v.a.* صنعت ايله صاقنمق sàn"àt-ìla-sàkinmak; قورتلمق kùrtulmak.

Emanate, *v.n.* صادر او sādir-òl, صدور ا sùdūr-et.

Emancipate, *v.a.* ازاد ا āzād-et (àzàd).

Embark, *v.n.* كمى‌يه بنمك ghèmiya-bìnmek; — *v.a.* كمى‌يه قومق ghèmiya-kòmak; كمى‌يه بندرمق ghèmiya-bìndirmek.

Embarkation, *s.* كمى‌يه بنمكلك و بندرمكلك ghèmiya-bìnmeklik-vé-bìndirmeklik.

Embarrass, *v.a.* صيقندى ويرمك sìkindi-vèrmek; to be embarrassed, صيقلمق sìkilmak; بوزلمق bòzulmak, دلى طوتلمق dìli-tùtulmak.

Embarrassment, *s.* صيقندى sìkindi; دلى طوتلمسى dìli-tùtulmassi.

Embassy, *s.* سفارت sèfārèt, سفارتخانه sèfārèt-khanÉ.

Embellish, *v.a.* تزيين ا tèzyīn-et, زينتلندرمك zīnètlEndirmek.

Embellishment, *s.* تزيين tèzyīn.

Embers, *s. pl.* اوطون اتشنك قورلرى òdun-Atèshining-kòrlari, قور اتش kòr-Atèsh.

Embezzle, *v.a.* چالمق chAlmak.

Emblem, *s.* علامت "àlāmèt, اشارت ìshārèt.

Embrace, *v.a.* قوجاقلمق kūjAklamak; صارلمق sArìlmak; اوپشمك ùpushmek; قوشاتمق kùshAtmak; احاطه ا ìhātA-et, شامل او shāmil-òl, شمولى او shùmūli-òl.

Embrasure, *s.* مزغال mAzghAl.

Embroidery, *s.* اينه ايشى īnÉ-ìshi, ايشلمه ìshlÉinÉ, نقش nAksh (nàghash).

Embryo, *s.* جنين jènin.

Emerald, *s.* زمرد zùmrud.

Emerge, *v.n.* چيقمق chìkmak.

Emergency, *s.* ايجاب ījāb; in case of —, ايجابى تقديرجه ijabi-tAkdīrja.

Emery, *s.* سمپاره sìmpārÉ (zìmpara).

Emetic, *a.* and *s.* مقيى mùkàyyī.

Emigrant, *s.* مهاجر mùhājir.

Emigrate, *v.n.* ترك وطن ا tErki-wAtAn-et, اختيار غربت ا ìkhtiyāri-ghùrbèt-et, هجرت ا hijrèt-et.

Emigration, *s.* ترك وطن terki-wAtAn.

Eminence, *s.* تفوق tèfèvvuk; طاغ dAgh, ديه (tèpÉ).

Eminent, *a.* فائق الاقران fā'iku-'l-AkrAn; مشهور mèshhūr.

Emissary, *s.* جاسوس jāssūss (shàshid).

Emolument, *s.* معاش mà"āsh; عوائد "àwā"id.

Empale, *v.a.* قازقلمق kAzìklamak.

Empalement, *s.* قازقلمه سياستى kAzìklama-sìyāssèti.

Emperor, *s.* پادشاه pādishāh, حكمدار hùkyumdār, ايمپراطور ìmpErātòr.

Empire, *s.* دولت dèvlet, حكومت hùkyūmèt; ايمپراطورلق ìmpErātòrluk; ممالك mèmālik.

Employ, *v.a.* قوللانمق kùllAnmak; (persons) استخدام ا ìsstìkhdĀm-et; (things) استعمال ا ìsstì"māl-et; ايش ويرمك ìsh-vErmek; —, *s.* ايش ìsh, خدمت (khìzmet).

Employment, *s.* ايش ìsh; خدمت (khìzmet), مأموريت mè'mūrìyyèt; مشغوليت mèshghūlìyyèt.

Empress, *s.* ايمپراطوريچه ìmpèrātòrīcha, (regnant) پادشاه pādishāh.

Empty, *a.* بوش bòsh, خالى khālī, تهى tèhì; —, *v.a.* بوشالتمق bòshAltmak; — itself, *v.n.* بوشالمق bòshAlmak, بوشانمق bòshAnmak; (by flowing) اقمق Akmak; (by flowing into) منصب او mùnsàbb-òl.

Emulation, *s.* غيرت ghàyrèt.

Enable, *v.a.* اقدار ا ìkdār-et, مقتدر قيلمق mùktèdir-kìlmak.

Enamel, *s.* مينا mīna (mìnÉ); —, *v.a.* مينا ايشلمك mìnÉ-ìshlÉmek.

Enamoured, *a.* عاشق "Āshìk; to be — (delighted) بايلمق bàyìlmak, خوشلانمق kkòshlanmak.

Encamp, *v.n.* اردو قورمق òrdu-kùrmak.

Encampment, *s.* اردو òrdu; اردوگاه òrdughyāh; قورلمش بر قاچ چادرلر kùrulmish-bìr-kàch-chàdirler.

Enchant, *v.a.* سحرا sìhr-et; سوندرمك sèvindirmek; خوشنه گلمك khò-shuna-ghèlmek.

Enchanter, *s.* سحرباز sìhrbāz.

Enchanting, *a.* دلبر dìlber.

Enchantment, *s.* سحر sìhr; سونج sèvinj; خوشلانش khòshlànish.

Enclose, *v.a.* چویرمك chèvirmek, قوشاتمق kùshàtmak; لف lèff-et, ایچنه قومق ìchina-kòmak.

Enclosure, *s.* حائط hā'it.

Encore, *int.* (French) افرين افرين āfèrim-āfèrim; بر دها bìr-dàha.

Encounter, *s.* راست گلش ràsst-ghèlish, تصادف tèssāduf; دوكش dùghush; —, *v.a.* راست گلمك ràsst-ghèlmek, تصادفا tèssāduf-et; دوكشمك dùghushmek.

Encourage, *v.a.* يوز ويرمك yùz-vèrmek; يوركلندرمك yùreklendirmek, جسارت ويرمك jèssāret-vèrmek; پرورشا pèr-vèrish-et.

Encouragement, *s.* تشويق tèshvīk.

Encumber, *v.a.* بار او bār-òl; صيقندى او sìkindi-òl, صيقندى ويرمك sìkindi--vèrmek.

End, *s.* اوج ùj; صوك sòng; نهايت nìhāyèt, غايت ghāyèt, انجام ènjām; —, *v.n.* بتمك bìtmek, كسلمك kèssilmek, دوكنمك dùkènmek, منقطعا mùnkàti"-òl, منقرضا mùn-kàriz-òl; —, *v.a.* بترمك bìtirmek; كسمك kèssmek; دوكتمك dùkèt-mek; اتماما ìtmām-et; to make an end of . . . . , كسمك kèssmek, بترمك bìtirmek; — — — — of one's self, كندى كنديني اولدرمك kèndi-kèndini-ùldurmek; to put an end to, بترمك bìtirmek, اوكنى المق ùngunu-àlmak, منعا mèn"-et, چاره بولمق chārè-bùlmak; — — — — to life, اولدرمك ùldurmek; — to sufferings, اذيتدن قورتارمق èzìyyètdan-kùrtarmak, قورتلسون ديو اولدرمك kùrtulsun-dèyu-ùldurmek. [-kòmak.

Endanger, *v.a.* تهلكه يه قومق tèhlikéyé-

Endeavour, *v.n.* چالشمق chàlishmak, سعى ا sà"y-et, باقمق bàkmak. [tassi.

Endive, *s.* فرنك صلاطه سى fìrènk-sàla-

Endless, *a.* نهايتسز nìhāyetsiz, دوكنمز dùkènmàz, بى نهايه bì-nìhāyé.

Endow, *v.a.* ايراد باغلامق īrād-bàgh-lamak; متصف قيلمق mùttàssif-kìl-mak.

Endure, *v.n.* طيانمق dàyanmak, سورمك sùrmek, باقى او bāki-òl, پايدار او pàydār-òl.

Enemy, *s.* دشمن dùshmèn, خصم khàssm, عدو "àdùvv.

Energetic, *a.* ايشگذار ìshghyuzār; چالشقان chàlishkàn. [ìlé.

Energetically, *ad.* غيرت ايله ghàyrèt-

Energy, *s.* غيرت ghàyrèt; قوت kùvvèt.

Enfeeble, *v.a.* ضعيفا zà"īf-èt.

Enfilade, *v.a.* ياندن المق yàndan--àlmak, ياندن دوكمك yàndan--dùghmek.

Enforce, *v.a.* حكمنى فعله چيقارمق hùkmunu-fì''l*a*-chìkàr-m*a*k. اجرا ا ìjrā-et,

Engage, *v.a.* طوتمق tùtm*a*k; مشغول ا mèshghūl-et, اشغال ا ìshghāl-et; يازمق yàzm*a*k, تحريرا tàhrīr-et; جنك ا jènk-et; —, *v.n.* سوز ويرمك sùz-vèrmek, تعهد ا t*à*''àhhud-et; يازلمق yàz*i*lm*a*k; مقاوله ا mùkāvélé-et, قول ا kàvl-et; — one's self, سوزلشمك sùzlèshmek, سوز ويرمك sùz-vèrmek.

Engaged, *a.* تعهد ايتمش tà'àhhad-ètmish; وعد ويرمش và''d-vèrmish; مشغول اولمش mèshghūl-òlmish.

Engagement, *s.* ايش ìsh, مشغوليت mèshghūlìyyèt; سوز sùz, وعد và''d; جنك jènk, محاربه mùhārébé; مقاوله mùkāvélé, قول kàvl.

Engine, *s.* چرخ chàrkh, الت ālèt.

Engineer, *s.* چرخجى chàrkhj*i*; (civil or military) مهندس mùhèndiss.

England, *s.* انكلتره Inghìltèrra.

English, *a.* انكليز Inghlìz.

Engrave, *v.a.* قازمق kàzm*a*k, حك ا [h*à*kk-et.

Engraver, *s.* حكاك hèkky*a*k.

Engraving, *s.* باصمه رسم bàssm*a*-rèssim.

Enjoy, *v.a.* (possess) مالك او mālik-òl, نائل او nā'il-òl; (derive pleasure) خوشلنمق khòshlanm*a*k, اكلنمك èg*h*lènmek, متلذذ او mùtélèzziz-ol; — one's self, خوشلنمق khòshlanm*a*k, اكلنمك èghlènmek, صفا ا sàfā-et, متلذذ او mùtélèzziz-òl.

Enjoyment, *s.* تلذذ tèlèzzuz.

Enlarge, *v.a.* بيوتمك bìyutmek, كنشلتمك ghènishlètmek; —, *v.n.* بيومك bìyumek; — upon, تفصيلاته كيرشمك tàfsīlāt*a*-ghìrishmek.

Enlightenment, *s.* معلومات mà''lūmāt.

Enlist, *v.a.* عسكرلكه يازمق ''àsskèrligh*a*-yàzm*a*k, تحريرا tàhrīr-èt; —, *v.n.* عسكرلكه يازلمق ''àsskèrligh*a*-yàz*i*lm*a*k.

Enmity, *s.* دشمنلك dùshmènl*i*k, خصومت khùssūmèt, عداوت ''*à*dāvèt, غرض gh*à*raz, نفسانيت nèfsānìyyèt.

Ennui, *s.* (French) جان صيقنديسى jàn-s*i*k*i*nd*i*ss*i*.

Enormity, *s.* فضاحت fàzāh*a*t.

Enormous, *a.* پك بيوك pèk-bìyuk, حددن اشورى h*à*dddan-àsh*i*r*i*.

Enough, *a.* and *ad.* يتشر yètishir, يتر yètèr, يتشه جك قدر yètishéjek-kàdar, كفايت مقدارى kìfāyèt-mìkdār*i*.

Enquire, *v.n.* صورمق sòrm*a*k; — for, *or* after, صورمق sòrm*a*k.

Enrich, *v.a.* زنكين ا zènghin-et; (embellish) تزيين ا tèzyīn-et; (with jewels) ترصيع ا tèrsī''-et.

Ensign, *s.* سنجاق sànj*a*k, بيرق bàyrak, باندره bàndar*a*; بيراقدار bàyrakdàr, سنجاقدار sànj*a*kdàr.

Enslave, *v.a.* اسيرا èssīr-et (yèssir).

Ensue, *v.n.* چيقمق chìkm*a*k, حاصل او hāss*i*l-òl, ترتب ا tèrèttub-et.

Enter, *v.a.* كيرمك ghìrmek, دخول ا dùkhūl-et, داخل او dākhil-ol; (write down) قيد ا kayd-et; — into (commence), كيرشمك ghìrishmek, مباشرت ا mùbāshérèt-et.

Enterprise, *s.* ایش ìsh, کار kyār, مباشرت mùbāshérèt.
Entertain, *v.a.* قبول ا kÀbūl-et; الیقومق Àlikòmak; اکلندرمك èghlÈndirmek; یمك ویرمك yèmèk-vÈrmek; بسلمك bèsslémek; اضمار ا ìzmār-et, عقلنه قبول ا "Àklina-kÀbūl-et. [ضیافت zìyāfèt.
Entertainment, *s.* اکلنجه èghlÈnjé;
Entice, *v.a.* جزب ا jèzb-et, الداتمق Àl-
Enticing, *a.* دلفریب dìlfìrīb. [datmak.
Entire, *a.* یکپاره yèkpāré, بتون bìtun, تام tÀmm, تکمیل tèkmīl; — horse, ات Àt, ایغر āyghir.
Entrails, *s. pl.* بغرساق bàghirsak.
Entrance, *s.* (act) کیرش ghìrish, دخول dùkhūl; (place) قپو kÀpi, مدخل mèdkhàl.
Entreat, *v.a.* رجا ا rìjā-et, نیاز ا nìyāz-et, یالوارمق yÀlvarmak.
Entry, *s.* قپو kÀpi, مدخل mèdkhàl; (registering) قید kàyd. [tà"dād-et.
Enumerate, *v.a.* صایمق sàymak, تعداد ا
Envelop, *v.a.* صارمق sarmak.
Envelope, *s.* ظرف zàrf. [hàssūd.
Envious, *a.* قزقانج kìzkÀnj, حسود
Environs, *s. pl.* جوار jìwār, اطراف ètrāf, قرب kùrb.
Envoy, *s.* اورطه ایلچی òrta-èlchi, مخصوص ایلچی màkhsūss-èlchi.
Envy, *s.* قزقانمه kìzkÀnma, حسد hàssed; —, *v.a.* قزقانمق kìzkÀnmak, حسد ا
Epilepsy, *s.* صرعه sÀr"à. [hàssed-et.
Equal, *a.* بر bìr, مساوی mùssāvi; (in age) اقران Àkrān; (in rank) کفو kyùfv; —, *v.a.* مساوی او mùssāvi-òl.

Equality, *s.* مساوات mùssāvāt.
Equalize, *v.a.* مساوی ا mùssāvī-et.
Equally, *ad.* مساوات اوزره mùssāvāt-ùzéré.
Equalness, *s.* مساوات mùssāvāt.
Equator, *s.* خط استوا khÀtt-i-ìsstiwā.
Equatorial, *a.* خط استوایه منسوب khatt-i-ìsstiwāya-mènsūb.
Equilateral, *a.* متساوی الاضلاع mùtéssāvìyyu-'l-Àzlā".
Equinoctial, *a.* خط استوایه منسوب khatt-i-ìsstiwāya-mènsūb. [-lèyl-u-nìhār.
Equinox, *s.* تساوی لیل ونهار tèssāvī'i-
Equip, *v.a.* دوناتمق dònatmak, تجهیز ا tèjhīz-et. [hÀkkÀnìyyèt.
Equity, *s.* عدالت "àdālèt, حقانیت
Equivalent, *a.* مساوی mùssāvi; —, *s.* عوض "ìvèz, قارشیلق kàrshilik.
Era, *s.* مبدأ تاریخ mèbdè'i-tārīkh, حساب تاریخ hìssābi-tārīkh.
Erase, *v.a.* بوزمق bòzmak, ترقین ا tÈrkīn-et, حك ا hàkk-et.
Erect, *a.* دیك dìk, طوغری dòghru, قائم kā'im, عمود "àmūd; —, *v.a.* دکمك dìkmek, نصب ا nÀssb-et; قالدرمق kÀldirmak; یاپمق yàpmak, بنا ا bìnā-et, انشا ا ìnshā-et.
Erivan (capital of Persian Armenia), *s.* روان شهری Rèvān-shèhiri.
Ermine, *s.* قاقوم kākūm.
Err, *v.n.* (mistake) یاکلمق yàngilmak, خطا ا khÀtā-et; (wander) طولاشمق dòlashmak. [khÀtā-sàwāb.
Errata, *s. pl.* erratum, *s.* خطا صواب
Erroneous, *a.* یاکلش yāngilish (yānish).

Error, *s.* یاكلش yàng*i*lish (yānish), یاكلشلق (yānishlik) خطا khÀtā, سهو sèhv, ضلالت dÀlālèt, ضلال dÀlāl; one in error, ضال dĀll; one who leads into error, مضل mùd*i*ll. [bàhhir.

Erudite, *a.* عالم "ālim, متبحر mùté-

Erysipelas, *s.* یلانجق y*ì*lÀnj*i*k. [-shèhiri.

Erzroum, *s.* ارض روم شهری Erzrūm-

Escape, *s.* قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss, سلامت sèlāmèt; قاچش kÀch*i*sh, فرار fìrār; —, *v.n.* قورتلمق kùrtulmak, خلاص بولمق khàlāss-bùlmak, یقایی قورتارمق yàkay*i*-kùr-tarmak; قاچمق kÀchmak, فرار ا fìrār-et.

Escort, *s.* یساقجی yàssÀkj*i*; احتیاطاً ترفیق اولنان عسکر ìhtiyĀtan-tÈrfīk-òlUNAN-"ÀSSKER; —, *v.a.* برابر كتمك bÈrābÈr-ghìtmek. [khĀsss.

Especial, *a.* مخصوص màkhsŪss, خاص

Especially, *ad.* مخصوصاً màkhsŪssan, خصوصا khùssŪssā, خاصة khĀsssātan.

Espouse, *v.a.* المق Àlmak, تزوج ا tèzèv-vuj-et; (a cause) التزام ا ìltizām-et, تصحب ا tàssàhhub-et.

Essay, *s.* تجربه tèjribÉ; رساله rìssālÉ; —, *v.n.* and *a.* باقمق bÀkmak, دنهمك dènÉmek, تجربه ا tèjribÉ-et; امتحان ا ìmt*i*hān-et, طارتمق tàrtmak, یوقلامق yòklamak. [روح rŪh.

Essence, *s.* اصل Àssl, كنه kyunh; (spirit)

Essential, *a.* اصلی Àsslī; (volatile) طیار tàyyār; (necessary) لازم lāzim, متحتم mùtahÀttim.

Establish, *v.a.* اچمق àchmak, قورمق kùrmak, تأسیس ا tè'sīss-et, پایدارا pàydār-et. [dùkkyān.

Establishment, *s.* تأسیس tè'siss; دكان

Estate, *s.* املاك èmlāk, اراضی àrāzī, ملك mùlk; مال واشیا mĀl-u-èshyā; تركه tèrékÉ; حال وحیثیت hāl-u--hàysìyyèt; رتبه rùtbÉ.

Esteem, *s.* اعتبار ì"tibār; نظر nÀzar; —, *v.a.* اعتبارا ì"tibār-et, صایمق sày-mak, نظرا nÀzar-et, عد ا "àdd-et.

Estimate, *s.* كشف kèshf, تخمین tàkh-mīn; —, *v.a.* تخمینا tàkhmīn-et.

Eternal, *a.* ابدی و ازلی èbédī-vÈ-èzélī.

Eternity, *s.* (past) ازل èzel; (future) ابد èbed; (state of) ابدیت èbédìyyèt, ازلیت èzélìyyèt.

Ether, *s.* لقمان روحی lòkmĀn-rùhU; (ethereal matter) اثیر èssīr.

Ethics, *s. pl.* علم اخلاق "ìlmi-àkhlāk, ادبیات èdébìyyāt.

Ethiopian, *s.* سیاه عرب sìyāh-"àrab.

Etiquette, *s.* عادت "ādèt.

Etymology, *s.* اشتقاق ìshtikāk; علم صرف

Eulogy, *s.* ستایش sìtāyish. ["ìlm-i-sàrf.

Eunuch, *s.* خصی khasi; خادم khÀdim; طواشی tàwāshī.

Euphrates (the river) *s.* فرات نهری fùrāt-nèhri. [tàkhlìyyÉ-et.

Evacuate, *v.a.* چیقمق chìkmak; تخلیه ا

Evacuation, *s.* تخلیه tàkhlìyyÉ.

Evaporate, *v.n.* اوچمق ùchmak, قورومق kùrumak; —, *v.a.* قایناتمق kàynat-mak, اوچرمق ùchurmak, قوروتمق kùrutmak.

Evaporation, *s.* اوچوب بخار اولمقلق ùchup-bŭkhār-ŏlmaklik.

Eve, *s.* اخشام ʌkhsham.

Even, *s.* اخشام ʌkhsham; —, *a.* دوز dùz, هموار hèmvār; طوغری dòghru; برسیاقده bìr-sìyākda; باشه باش bʌsha-bʌsh; —, *ad.* بیله bīlé, ده da, دخی dàkhi; even so, *ad.* اویله ùylé.

Evening, *s.* اخشام ʌkhsham, اخشام وقتی ʌkhsham-wʌkti.

Event, *s.* وقعه wàk''à.

Eventually, *ad.* عاقبت ''ākibet.

Ever, *ad.* دائما dāʻimā; بر وقتده bìr-wʌkitda; for ever, ابداً èbédèn; for ever and ever, ابدالاباد èbédé-'l-ābād; ever and anon, بردوزیه bìr-dùzìyé; ever since, اول وقتدنبرو ŏl-wʌkitdan-bèri.

Everlasting, *a.* دوكنمز dùkènmaz, بی زوال bī-zèwāl, لم یزل lèm-yèzìl.

Evermore, *ad.* فیمابعد fīmābà''d, بوندن بویله bŭndan-bùylé, الی الابد ìlé-'l-èbed.

Every, *a.* هر hèr, هربر hèr-bìr; — day, هركون hèr-ghyùn; — other day, كون اشوری ghyùn-ʌshiri, ایكی كونده بر ìki-ghyùnda-bìr; — thing, هرشی hèr-shèy; — one, — body, هركس hèr-kèss; — where, هریره hèr-yèra, هریرده hèr-yèrda, — whit, — bit, هروجهله hèr-wèjhila; بتون بتون bitun-bìtun.

Evidence, *s.* شهادت shàhādèt; دلالت dèlālèt.

Evident, *a.* كوز اوكنده ghyùz-ùngunda, میدانده mèydʌnda, اشكار ʌshikyār, ظاهر zāhir, بدیهی bèdīhī, بدیدار bèdīdār, هویدا hùwèydā.

Evil, *s.* كوتیلك kyùtuluk, فنالق fènalik, سوء sŭʻ; ضرر zàrar, مضرت mʌzàrràt; بلا bèlā, مصیبت mŭssībèt; فلاكت fèlākèt; علت ''ìllèt, مرض màraz; —, *a.* كوتی kyùtu, فنا fèna, قبیح kʌbīh; the evil one, شیطان لعین shèytāni-là''īn; the evil eye, نظر nʌzar; evil-doer, *s.* مجرم mùjrìm; evil-speaking, *s.* بهتان bùhtan.

Ewe, *s.* ماریا māriya, دیشی قویون dìshi-kòyun.

Ewer, *s.* ابریق ìbrik.

Exact, *a.* طوغری dòghru, تمام tʌmām, تام tāmm, صحیح sàhīh; —, *v.a.* المق ʌlmak, سوكوب المق sùkyub-ʌlmak, مطلق استیوب المق mùtlʌk-isstéyub-ʌlmak; تحصیل ا tàhsīl-et; طلب ا tʌleb-et.

Exactly, *ad.* تام tāmm, تمام tʌmām; صحیحاً sàhīhan.

Exactness, *s.* طوغریلق dòghruluk.

Exaggerate, *v.a.* مبالغه ا mùbāligha-et.

Exaggeration, *s.* مبالغه mùbāligha.

Examination, *s.* یوقلمه yòklamak, امتحان ìmtihān.

Examine, *v.a.* یوقلمق yòklamak, باقمق bʌkmak, معاینه ا mù''āyéné-et; امتحان ا ìmtihān-et.

Examiner, *s.* ممیز mùmèyyiz.

Exasperate, *v.a.* قیزدرمق kìzdirmak, دارلتمق dʌrìltmak.

Exasperation, *s.* فنا دارغینلق fèna-dàrghìnlik. [òymak; حفرا hùfr-et.

Excavate, *v.a.* قازمق kàzmak; اویمق

Exceed, *v.a.* کچمك ghèchmek, اشمق àshmak, تجاوز ا tèjāvuz-et.

Exceedingly, *ad.* غایت ghāyèt, غایتله ghāyètla, بغایت bèghāyèt.

Excel, *v.n.* and *a.* فائق او fāʿik-òl.

Excellence, *s.* ایولك īyilik, اعلالق à"lālik; تفوق tèfèvvuk, رجحانیت rùjhānìyyèt.

Excellent, *a.* پك ایو pèk-īyi, پك اعلا pèk-à"lā, چوق ایو chòk-īyi.

Except, *ad.* دن بشقه dan-bàshka, دن ماعدا dan-mā"ada, دن فضله dan-fàzla, دن غیری dan-ghàyri; —, *v.a.* استثنا ا ìsstissnā-et, مستثنا طوتمق mùsstèssnā-tùtmak.

Excepting, *ad.* دن بشقه dan-bàshka, دن ماعدا dan-mā"ada, دن فضله dan-fàzla, دن غیری dan-ghàyri.

Exception, *s.* استثنا ìsstissnā.

Excess, *s.* فضله fāzla; افراط ifrāt; to commit excesses, طاشتمق tàshitmak, اشورمق àshirmak.

Exchange, *s.* دیکش dìghish, ترانپه trànpa, مبادله mùbādélé; bill of —, پولیچه pòlicha; course of —, قانبیو kànbiyo; —, *v.a.* دیکشدرمك dìghishdirmek, تبدیل ا tèbdīl-et; —, *v.n.* دیکش ا dì-ghish-et, ترانپه ا trànpa-et, مبادله ا mù-bādélé-et.

Exchequer, *s.* خزینه khàzinè.

Excise, *s.* احتساب ìhtissāb.

Exciseman, *s.* احتساب مأموری ìh-tissāb-mèʿmūri.

Excite, *v.a.* تحریك ا tàhrīk-et; تأثیرا tèʿsīr-et.

Exclaim, *v.n.* چاغرمق chàghirmak, باغرمق bàghirmak, ندا ا nìdā-et.

Exclamation, *s.* ندا nìdā; note of —, حرف ندا hàrf-i-nīda.

Exclude, *v.a.* ایچرو الممق ìchèri-àlma-mak, قبول ایتممك kàbūl-et-memek.

Exclusion, *s.* عدم قبول ʿàdm-i-kàbūl.

Excusable, *a.* معذور mà"zūr.

Excuse, *s.* عذر "ùzr; بهانه bàhānè; —, *v.a.* عفو ا "àfv-et.

Execute, *v.a.* اجرا ا ìjrā-et, فعله کتورمك fì"lè-ghètirmek; قتل ا kàtl-et; اصمق

Execution, *s.* اجرا ìjrā; قتل kàtl. [àssmak.

Executioner, *s.* جلاد jèllād.

Exemplify, *v.a.* مثال کتورمك mìssāl--ghètirmek, تمثیل ا tèmsīl-et.

Exempt, *a.* بری bèrī, معاف mù"āf, ازاد āzād; —, *v.a.* عفو ا "àfv-et, معاف ا mù"āf-et.

Exemption, *s.* معافیت mù"āfìyyèt.

Exercise, *s.* (bodily) حرکت hàrèkèt; (for improvement) تعلیم tà"līm; (military) تعلیم tà"līm; (performance) اجرا ìjrā; (lesson) درس dèrss, تعلیم tà"līm, مطالعه mùtāla"à; —, *v.a.* تعلیم ایتدرمك tà"līm-ètdirmek; (a profession) ایتمك ètmek; (a horse, &c.) کزدرمك ghèzdirmek.

Exert, *v.a.* صرف ا sàrf-et; ابراز ا ìbrāz-et; — one's self, سعی ا sà"y-et, غیرت ا ghàyret-et, چبالمق chàbala-mak. [چبالمه chàbalama.

Exertion, *s.* سعی sà"y, غیرت ghàyret,

Exhalation, *s.* بخار bùkhār. [bìtirmek.
Exhaust, *v.a.* دوکتمك dùkètmek, بترمك
Exhaustion, *s.* دوکتمکلك dùkètmeklik; بترمکلك bìtirmeklik.
Exhibit, *v.a.* کوسترمك ghyùsstermek, سیر ایتدرمك sèyr-ètdirmek; ابراز ا ìbrāz-et.
Exile, *s.* سورکون sùrghyun, نفی nèfy, منفی mènfī; —, *v.a.* سورمك sùrmek, نفی ا nèfy-et.
Exist, *v.n.* وار او vàr-òl, کائن او kyā'in-òl, موجود او mèvjūd-òl, بولنمق bùlunmak; کچنمك ghèchinmek, تعیش ا tà"àyyush-et.
Existence, *s.* وارلق vàrlik, کون kèvn, کینونت kèynūnèt, موجودیت mèvjūdìyyèt, وجود vùjūd.
Exorbitant, *a.* حددن متجاوز hàdden--mùtéjāviz; پك بهالو pèk-pàhali.
Exotic, *a.* اجنبی èjnébī.
Expand, *v.n.* يايلمق yàyilmak.
Expansion, *s.* يايلمقلق yàyilmaklik.
Expect, *v.a.* باقمق bàkmak, اوممق ùmmak, مأمول ا mè'mūl-et.
Expectation, *s.* مأمول mè'mūl, امید ùmīd (ùmut), ترجی tèrèjjī, ترقب tèràkkùb.
Expectorate, *v.a.* توکورمك tùkyurmek.
Expediency, *s.* مناسبت mùnāssébèt, لزوم lùzūm.
Expedient, *s.* چاره chàré, قولای kòlay, یول yòl; —, *a.* مناسب mùnāssib, لازم lāzim.
Expedite, *v.a.* تعجیل ا tà"jīl-et.
Expedition, *s.* سرعت sùr"àt; عجله "àjélé; ارسال ìrsāl; سفر sèfer; سفر ارقداشلری طاقمی sèfer-àrkadash-lari-tàkimi. [sèrī".
Expeditious, *a.* چابك chàbik, سریع
Expel, *v.a.* قوغمق kòghmak, دفع ا dèf"-et.
Expend, *v.a.* خرج ا khàrj-et, صرف ا sàrf-et, خرجامق khàrjamak.
Expense, *s.* خرج khàrj, مصرف màssràf, مصارف màssārif, مصارفات màssārifāt.
Expensive, *a.* مصرفلو màssràfli.
Experience, *s.* کورکی ghyùrghi, معلومات mà"lūmāt, تجربه tèjrubé; —, *v.a.* کورمك ghyùrmek, باشنه کلمك bàshina-ghèlmek, تجربه ا tèjrubé-et, چکمك chèkmek; —, دنهمك dènémek.
Experienced, *a.* معلوماتلو mà"lūmātli, کاردیده kyārdīdé, مجرب mùjèrreb.
Experiment, *s.* تجربه tèjrubé, دنهمه dènémé.
Expert, *a.* استاذ ùsstāz (ùssta).
Expire, *v.n.* اولمك ùlmek; سونمك sùnmek, منطفی او mùntàfi-òl; (a term) کلمك ghèlmek, تمام او tàmam-òl, منقضی او mùnkàzi-òl.
Explain, *v.a.* تعریف ا tà"rīf-et, اکلاتمق ànglatmak (ànnatmak).
Explanation, *s.* تعریف tà"rìf.
Explicit, *a.* صریح sàrīh, اچق àchik.
Explode, *v.n.* پاطلامق pàtlamak; —, *v.a.* اتش ویرمك àtèsh-vèrmek, اتمق àtmak; چوروتمك chùrutmek, ابطال ا ìbtāl-et.

Exploration, *s.* كشف و معاينه kèshf--vé-mù‘‘āyéné.

Explore, *v.a.* يوقلمق yòklamak, معاينه ا mù‘‘āyéné-et, تجسس ا tèjèsssuss-et.

Explosion, *s.* پاطلايش pàtlayish, اتش àtish; سس sèss, صدا sàdā.

Export, *s.* اخراجات ìkhrājāt (*pl.*); —, *v.a.* طيشارى كوندرمك dìshàri-ghyùndermek.

Exportation, *s.* اخراج ìkhrāj, طيشارى كوندرمه dìshàri-ghyùnderma, طيشارى كوندريلمه dìshāri-ghyùnderilma.

Exporter, *s.* امتعه طيشارى كوندرر اولان بازركان èmti‘‘a-dìshàri-ghyùnderer--òlan-bàzirghyān.

Expose, *v.a.* (to view) ميدانه قومق mèy-dana-kòmak, ميدانه چيقارمق mèy-dana-chìkàrmak; (to shame) رذيل ا rèzīl-et, الهويرمك èla-vèrmek, لسانه كتورمك lìssāna-ghètirmek; (explain) بيان ا bèyān-et, سويلمك sùwèylémek, بسط ا bàsst-et, اچمق àchmak.

Express, *a.* مخصوص màkhsūss; —, *s.* تاتار tàtār, سوريجى sùruju; —, *v.a.* افاده ا ìfādé-et, تعريف ا tà‘‘rīf-et, بيان ا bèyān-et, تعبيرا tà‘‘bīr-et, سويلمك sùwèylémek, اكلاتمق ànglat-mak; صيقمق sìkmak, صوينى المق sùyunu-àlmak. [تعريف tà‘‘rīf.

Expression, *s.* تعبير tà‘‘bīr; افاده ìfādé,

Exquisite, *a.* پك نازك pèk-nāzik, پك لطيف pèk-làtīf.

Extempore, *a.* بلا مطالعه و بديهى bìlā--mūtāla‘‘à-vé-bèdīhī.

Extend, *v.a.* يايمق yàymak; اوزاتمق ùzàtmak; —, *v.n.* يايلمق yàyilmak; وارمق vàrmak.

Extensive, *a.* واسع vāsi‘‘, كنش ghènish, بيوك bìyuk; كلى kyùllī.

Extent, *s.* امتداد ìmtidād; وسعت vùss‘‘àt; مقدار mìkdār; درجه dèréjé; حجم hàjm.

Extenuate, *v.a.* تخفيف ا tàkhfīf-èt.

Extenuation, *s.* تخفيف tàkhfīf.

Exterior, *s.* طيش dìsh, خارج khārij; —, *a.* خارجى khārijī.

Exterminate, *v.a.* بترمك bìtirmek, قيرمق kìrmak, كوكنى قازيمق kyùkunu--kàzimak.

Extermination, *s.* استيصال ìsstīssāl.

External, *a.* خارجى khārijī.

Extinction, *s.* اطفا ìtfā; انقراض ìnkirāz.

Extinguish, *v.a.* سوندرمك sùndurmek, اطفا ا ìtfā-et.

Extirpate, *v.a.* سوكمك sùkmek, چيقارمق chìkàrmak, قلع ا kàl‘‘-et.

Extort, *v.a.* جبراً المق jèbran-àlmak; اجباراً سويلتمك ìjbāran-sùwèyletmek.

Extortion, *s.* جبراً پاره المقلق jèbran--pāré-àlmaklik.

Extra, *a.* زائد zā‘id, فضله fàzla, حسابدن خارج hìssābdan-khàrij.

Extract, *v.a.* چيقارمق chìkārmak; المق àlmak; اخراج ا ìkhrāj-et, استخراج ا ìsstikhrāj-et, *s.* نبذه nèbzé; برمقدار bìr-mìkdār; خلاصه khùlāssé.

Extraordinary, *a.* فوق العاده fèvka-'l--‘‘ādé; عجيب (‘‘àjā‘ib), غريب ghàrīb.

Extravagance, *s.* اسراف ìssrāf; صاچمه sàchma, دلی صاچمه‌سی dèli-sàch-massi.

Extravagant, *a.* مسرف mùssrif; دلی dèli, مجنون mèjnūn; مجنونانه mèj-nūnāné.

Extreme, *s.* نهایت nìhāyet, غایت ghāyèt, نهایت درجه nìhāyéti-dèréjé; —, *a.* —ly, *ad.* حددن زیاده hàdddan--zìyādé, اشوری àshiri; شدید shèdīd.

Extremity, *s.* نهایت nìhāyet, اوج ūj; شدت shìddèt, فرط fèrt, افراط ìfrāt.

Extricate, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak, خلاص ا khàlāss-et.

Exult, *v.n.* سونمك sèvinmek, حظ ا hàzz--et, مسرور او mèssrūr-òl, خوشلانمق khòshlanmak.

Exultation, *s.* سونمه sèvinmé.

Eye, *s.* کوز ghyùz, عین "àyn, چشم chèshm; (hook and) — قوپچه kòpcha; —, *v.a.* باقمق bàkmak, کوز دکمك ghyùz-dìkmek.

Eyeball, *s.* کوز ghyùz.

Eyebrow, *s.* قاش kàsh.

Eyelash, *s.* کرپك kìrpik.

Eyesight, *s.* کوز ghyùz, بصر bàssar.

Eye-witness, *s.* کوز شاهدی ghyùz--shāhidi, شاهد shāhid, شاهدالعین shāhidu-'l-"àyn.

F.

Fable, *s.* مثال mìssāl, مصال màssal, حکایه hìkyāyé.

Fabric, *s.* یاپی yàpi, بنا bìnā; هیئت hèy'èt, هیکل hèykèl; قماش kùmàsh.

Fabricate, *v.a.* دوزمك dùzmek, یاپمق yàpmak.

Fabulous, *a.* اصلی یوق àssli-yòk; اصلی یوق کبی àssli-yòk-ghìbi, مصال کبی màssal-ghìbi.

Face, *s.* یوز yùz, چهره chèhré, صورت sūrèt (sùràt); —, *v.a.* یوزینه باقمق yùzuna-bàkmak; قارشی دورمق kàr-shi-dùrmak, طیانمق dàyanmak; اورتمك ùrtmek, قاپلامق kàplamak.

Facet, *s.* فاچته fàchèta.

Facetious, *a.* لطیفه جی làtīféji.

Facetiousness, *s.* لطیفه جیلك làtīféjilik.

Facilitate, *v.a.* تسهیل ا tèsshīl-et.

Facility, *s.* قولایلق kòlaylìk, سهولت sùhū-[lèt.

Facing, *s.* یوز yùz, قاپلامه kàplama; —, *pr.* قارشیسنه kàrshissina, قارشیسنده kàrshissinda.

Fact, *s.* وقعه vàk"à; واقع حال vāki"i-[hāl.

Factor, *s.* صاتیجی sàtiji.

Factory, *s.* فابریقه fàbrika.

Faculty, *s.* خاصه khāsssa, قوت kùvvèt; اختیار ìkhtiyār, رأی rè'y; صنف sìnf.

Fade, *v.n.* صولمق sòlmak, اتمق àtmak; — away, زائل او zā'il-òl, غائب او ghā'ib-òl.

Fag, *v.n.* حمال کبی چالشمق hàmmāl-[-ghìbi-chàlìshmak.

Faggot, *s.* اینجه اودون دمتی ìnja-òdun--dèméti.

Fail, *v.n.* بوشه چیقمق bòsha-chìkmak, اویمامق ùymamak; بوزلمق bòzulmak; اویدره‌ممق ùyduramamak; مفلس او mùfliss-òl, طوپ اتمق tòp-àtmak; قصورا kùssūr-et; ایتمامزلك ا ètma-mazlìk-et.

Failing, *s.* قصور kùssūr, عيب "àyb, قباحت kàbāhat.

Failure, *s.* افلاس ìflāss, مفلسلك mùfliss-[lik.

Faint, *a.* بايلهجق bàyilajak; (colour) خفيف khàfīf, اچق àchik; (smell) اغر àghir; (voice) اينجه ìnja, بايغين bàyghin; —, *v.n.* بايلمق bàyilmak.

Fainting-fit, *s.* بايلمه bàyilma.

Fair, *a.* (beautiful) كوزل ghyùzèl, دلبر dìlbèr; (fine) كوزل ghyùzèl, اچق àchik; (favorable) اويغون ùyghun, موافق mùwāfik; (not dark) صارى sàri, بياض bèyaz; (hair) لپشقه lìpìsska; (kind) طاتلو tàtli; — play, طوغريلق dòghruluk, حيلهسزلك hīléssizlik; to give fair play, حيله ايتمامك hīlé-ètmamek, خارجدن قارشمامق khārijdan-kàrishmamak; the fair sex, قاريلر kàrilar, طائفهٔ نسا tāʿifè'i-nìssā, قارى قسمى kàri-kìssmi; —, *s.* پناير pànàyir.

Fairy, *s.* پرى pèri.

Faith, *s.* ايمان īmān; دين dīn; اعتقاد ì"tikād; امنيت èmnìyyèt, اعتماد ì"timād; bad faith, يلانجيلق yàlàn-jilik, خائنلق khāʿinlik, خيانت khìyānèt.

Faithful, *a.* صادق sādik; the faithful, *s. pl.* مسلمين mùsslimīn, مؤمنين mùʿminīn.

Faithfulness, *s.* صداقت sàdākàt.

Falcon, *s.* شاهين shāhin, طوغان dòghan.

Fall, *s.* دوشمه dùshmé; —, *v.a.* دوشمك dùshmek; يقلمق yìkilmak; انمك ènmek; پهاسى انمك pàhassi-ènmek; باشلامق bàshlamak; — asleep, اويقوسى كلوب اويومق ùykussu-ghèlup-ùyumak; اولمك ùlmek, وفات ا vèfāt-et; — away, دونوب براقمق dùnup-bràkmak; دوشمك dùshmek, يقلمق yìkilmak; ضعيفلنمق zà"īflan-mak, يالكزكموك قالمق yàlingiz-kèmik-kàlmak; — back, كيرو چكلمك ghèri-chèkilmek; — down, دوشمك dùsh-mek, يقلمق yìkilmak; — in with, تصادف ا tèssāduf-et, راستكلمك ràsst-ghèlmek; موافقت ا mùwāfakàt-et; — off, ازالمق àzalmak; براقوب چكلمك bràkip-chèkilmek; — out, تصادف ا tèssāduf-et, واقع او wàki"-òl; بوزشمق bòzushmak, غوغا ا (kàw-gha)-et; — short, اكسك كلمك èksik-ghèlmek, نصابنى بولمامق nìssābini-bùlmamak; — to, باشلامق bàsh-lamak; — to leeward, روزكارالتنه كتمك rùzghyār-àltina-ghìtmek.

False, *a.* ياكلش yàngilish (yānish), فاسد fāssid; يلان yàlàn; يلانجى yàlànji; تقليد tàklīd; يايمه yàpma, دوزمه dùzmé, اويدرمه ùydurma; قالپ kàlp; ساخته sākhté; خائن khāʿin; بيوفا bīwèfā, صداقتسز sàdā-kàtsiz; مزور mùzèvvir; — witness, شاهدزور shāhidi-zūr, يلان شاهدى yàlàn-shāhidi; false-witness, *s.* افترا ìftirā, بهتان bùhtān, يلان yàlàn, تزوير tèzvīr.

Falsehood, *s.* يلان yàlàn, كذب kìzb; يلانجيلق yàlànjilik; خائنلق khāʿin-lik; صداقتسزلق sàdākàtsizlik, عدم وفا "àdémi-wèfā.

Falseness, *s.* يلان yàlʌn; ياكلش yàn-*gi*lish (yānish), خطا khʌtā, ياكلشلق (yānishlik). [نام nʌm.

Fame, *s.* شهرت shùhrèt, اشتهار ìsht*i*hār,

Familiar, *a.* دوست dòsst, صيقى دوست s*ì*k*i*-dòsst; دوستانه dòsstānᴇ; تكليفسز tèklīfsiz; قبا kʌba.

Familiarity, *s.* تكليفسزلك tèklīfsizlik.

Familiarize, *v.a.* الشدرمق ʌl*i*shd*i*rm*a*k; — one's self, الشمق ʌl*i*shm*a*k.

Family, *s.* چوجق chòjuk, اولاد èvlād; چولق چوجق chòluk-chòjuk, اوبارق èv-bàrk, اهل وعيال èhl-u-"àyāl, او طاقمى èv-tàk*i*m*i*; اوجاق òj*a*k, سلسله sìlsilᴇ, خانه khānᴇ, خاندان khānédān, دودمان dūdmʌn, آل āl; نوع nèv", صوى sòy, صوى صوب sòy--sòp, جنس jìnss. [غلا ghìlā.

Famine, *s.* اجلق àchl*i*k; قحط kàht,

Famish, *v.a.* اج قومق àj-kòm*a*k; —, *v.n.* اج قالمق àj-kʌlm*a*k, اجقمق àj*i*k-m*a*k, اجلق چكمك àchl*i*k-chèk-mek. [pèk-àj*i*km*i*sh.

Famished, *a.* پك اج pèk-àj, پك اجقمش

Famous, *a.* مشهور mèshhūr; پك ايو pèk-īyi, پك اعلا pèk-à"lā.

Fan, *s.* يلپازه yèlpāzᴇ; قالبور kʌlbur; —, *v.a.* يلپازه صاللامق yèlpāzᴇ-sʌlla-m*a*k.

Fanatic, *s.* متعصب mùt*a*"ʌsss*i*b; —al, *a.* متعصبانه mùt*a*"ʌss*i*bānᴇ.

Fanaticism, *s.* تعصب tà"ʌssub.

Fancy, *s.* عقل "ʌkl, ذهن zìhn; قوت متخيله kùvvèti-mùtékhàyyilᴇ; مراق mèrʌk; قورنتى kùruntu, صاچمه sʌchm*a*; —, *v.a.* قورمق kùrm*a*k, عقلنه كتورمك "ʌkl*i*n*a*-ghètirmek; ظن ا zànn-et; جانى استمك jʌn*i*-ìssté-mek; بكنمك bèg*h*ᴇnmek; to take a fancy to . . . , جانى استمك jʌn*i*--ìsstémek; بكنمك bèg*h*ᴇnmek.

Fanfaronade, *s.* لاف lʌf.

Far, *a.* اوزاق ùzʌk, ايراق īrʌk, بعيد bà"īd; — and wide, *ad.* اطرافه ètrāf*a*, اطرافده ètrāfd*a*; —, *ad.* (much more) دهاچوق dàhā-chòk; (very) پك pèk, چوق chòk.

Fare, *s.* (food) ييه جك ايجه جك yèyé-jek-ìchèjek; (reception) معامله mù"-āmélᴇ; (carriage-hire) نوبت پاره سى nùbet-pàrass*i*; (passenger) مشترى mùshtèri; —, *v.n.* ييوب ايچمك yèyup-ìchmek; كچنمك ghèchinmek; اولمق òlm*a*k; اويمق ùym*a*k.

Farewell, *int.* دعالر dù"āl*a*r, اللهه صمارلدق ʌllāh*a*-ìssmàrl*a*d*i*k; اوغور اوله òg*h*ur-òl*a*.

Farm, *s.* چفتلك chìftlik; التزام ìltizām; مقاطعه mùkʌt*a*"à; —, *v.a.* كرا ايله طوتمق kìrā-il*a*-tùtm*a*k; كرايه ويرمك kìrāy*a*-vᴇrmek; التزام ا ìltizām-et; التزامه ويرمك ìltizām*a*-vᴇrmek; قوللانمق kùllʌnm*a*k, باقمق bʌkm*a*k, زراعت ا zìrā"*à*t-et; — out, كرايه ويرمك kìrāy*a*-vᴇrmek; التزامه ويرمك ìltizām*a*-vᴇrmek.

Farmer, *s.* چفتجى chìftji; اهل زراعت èhli-zìrā"*à*t; ملتزم mùltèzim.

Farrier, *s.* نعلبند (nʌlbàn, nʌlbʌnt) nā"lbènd.

Farther, *a.* دها اوزاق dàhā-ùzàk; —, *ad.* دها اوتهیه dàhā-ùtéya, دهااوتهده dàhā-ùtédé; —, *v.a.* یاردم ا yàrdim-et.

Farthermore, *c.* و ینه vè-yìné (vè-ghèné), وهمده vè-hèm-dé, و همدخی vè-hèm-dàkhi, وکذا vèkézā.

Farthest, *a.* اك اوزاق èng-ùzàk; at farthest, *ad.* اولسه اولسه òlsa-òlsa.

Farthing, *s.* اقچه àkcha.

Fascinate, *v.a.* کوز باغلامق ghyùz-bàgh-lamak, فریفته ا fèrīfté-et.

Fascine, *s.* چبوق دمتی chìbùk-dèméti.

Fashion, *s.* عادت "ādèt, رسم rèssim, بچم bìchim, مودا mòda, طرز tàrz; —, *v.a.* یاپمق yàpmak; بچم ویرمك bìchim-vèrmek.

Fast, *a.* (tight) صیقی sìki; (firm) محکم mùhkèm; (quick) چابك chàbìk; —, *s.* اوروج ùrùj, سیام sìyām; Christian —, پرهیز pèrhīz; —, *v.n.* اج دورمق àj-dùrmak, اج قالمق àj-kàlmak; اوروج طوتمق ùrùj-tùtmak; پرهیز طوتمق pèrhīz-tùtmak.

Fasten, *v.a.* باغلامق bàghlamak; صیقشدرمق sìkishdirmak.

Fastidious, *a.* تتیز tìtiz.

Fasting, *a.* اج àj; اوروجلو ùrùjlu; پرهیزلو pèrhīzli.

Fat, *s.* یاغ yàgh; —, *a.* (meat) یاغلو yàghli; (man) شیشمان shìshmàn; (beast) سمیز sèmiz, تاولو tàwli; —, *v.n.* سمورمك sèmirmek; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek, سمورتمك sèmirt-mek.

Fatal, *s.* مورث موت mùrissi-mèvt; برایشك بوزلمسنه سبب اولان bìr-ìshing-bòzulmassina-sèbeb-òlan; مقدر mù-kàddèr, معین mù"àyyèn; مشئوم mèsh'ūm.

Fatality, *s.* مشئومیت mèsh'ūmìyyèt; شئامت shà'āmèt. [ènjāmi-kyār.

Fate, *s.* قدر kàder; اولم ùlum; انجام کار

Father, *s.* بابا bàba, پدر pèder; wife's —, قاین اتا kàyn-àta; step- —, اویکی بابا ùvèghi-bàba.

Fatherland, *s.* وطن vuàtan.

Fathom, *s.* قولاج kùlàj; —, *v.a.* اسقاندیل ا ìsskàndil-et; اکلامق ànglamak (ànnamak). [maz.

Fathomless, *a.* دیبی بولنمز dìbi-bùlun-

Fatigue, *s.* یورغونلق yòrghunluk, تعب tà"b; مشقت mèshàkkàt; —, *v.a.* یورمق yòrmak.

Fatigued, *a.* یورغون yòrghun.

Fatiguing, *a.* یورار yòrar.

Fatten, *v.n.* سمورمك sèmirmek; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek, سمورتمك sèmirtmek.

Fault, *s.* قباحت kàbāhat, صوچ sùch, قصور kùssūr, جنحه jùnha, جرم jùrm; سقطلق sàkatlìk; to find —, *v.n.* قباحت بولمق kàbāhat-bùlmak; بهانه بولمق bàhāné-bùlmak, قصور بولمق kùssūr-bùlmak.

Faultless, *a.* قصورسز kùssūrsiz.

Favour, *s.* کرم kèrem, عنایت "ìnāyet, لطف lùtf; مساعده mùssā"adé; حسن نظر hùssnu-nàzàr; یوز yùz, چهره chèhré, صورت sūrèt; قوردله باغی kòrdèla-bàghi; to curry —, *v.a.*

يلتنمك yeltenmek; مداهنه ا mùdāhéné-èt. [mùssā"id, اويغون ùyghun.

Favourable, *a.* موافق mùwĀfik, مساعد

Favourite, *s.* سودك sÈvdik.

Fawn, *s.* كيك ياوريسى ghèyik-yàwrissi, قراجه ياوريسى kÀraja-yàwrissi; —, *v.n.* يالتاقلنمق yÀltAklanmak.

Fear, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf, بيم bīm, دهشت dèhshÈt; —, *v.n.* and *a.* قورقمق kòrkmak.

Fearful, *a.* قورقولو kòrkulu, قورقونجلو kòrkunjlu, مخوف màkhūf.

Feasible, *a.* ياقشق الور yàkishik-Àlir, اولور òlur, ممكن mùmkin.

Feast, *s.* ضيافت zìyāfèt; (religious) بيرام bāyram; يورطى yòrti.

Feather, *s.* توى tùy.

Features, *s. pl.* سيما sīmā.

February, *s.* شباط shùbÀt.

Fecund, *a.* چوقجه چوجق طوغرر chòkjÉ-chòjuk-dòghurur; محصولدار màhsūldār.

Federation, *s.* اتفاق ìttifĀk; متفقين mùttèfikīn. [ترى àyak-tÈri.

Fee, *s.* رسم rèssim, عوائد "àwā'id; اياق

Feeble, *a.* ضعيف zà"īf, قوتسز kùvvètsiz.

Feebleness, *s.* ضعف zà"f, قوتسزلك kùvvètsizlik.

Feed, *s.* يمك yèmèk; —, *v.n.* يمك yèmek, يمك يمك yèmèk-yèmek; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek; يدرمك yèdirmek.

Feel, *v.a.* دويمق dùymak, حس ا hìsss-et; دوقنمق dòkunmak, باقمق bàkmak; يوقلامق yòklamak.

Feeling, *a.* مرحمتلو mÈrhàmetli; حساس hÀsssāss; —, *s.* حس hìsss; قوت لامسه kùvvèti-lāmissÉ; حساسلق hÀsssāsslik; مرحمت mÈrhàmet, شفقت shèfakÀt, رقت قلب rìkkÀti--kÀlb. [-yàpmak, تقليد ا tÀklīd-et.

Feign, *v.a.* يلاندن ياپمق yàlÀndan-

Feigned, *a.* يلاندن yàlÀndan, ياپمه yàpma, تقليد tÀklīd.

Felicitation, *s.* تبريك tèbrīk, تهنيه tèhnìyyÉ, كوزك ايدين ghyùzung-

Felicity, *s.* سعادت sà"ādèt. [àydin.

Felloe, *s.* ايسد ìpsid.

Fellow, *s.* حريف hèrif, ارقه داش àrkadash, اياقداش àyakdash, يولداش yòldash; كدكلو ghèdikli; fellows, اخوان ìkhwĀn.

Fellow-citizen, *s.* همشهرى hèm-shèhri.

Fellowship, *s.* ارقه داشلق àrkadashlik; اخوانلق ìkhwĀnlik; كدك ghèdik.

Felon, *s.* خرسزوقاتل مقوله سى ادم khìrsiz-vÈ-kĀtil-màkūléssi-ÀdAm, خبيث khàbīss. [khàbāssètli.

Felonious, *a.* خبيث khàbīss, خباثتلو

Felony, *s.* خرسزلق ياخود قاتللق كبى جنحه khìrsizlik-yàkhud-kĀtillik--ghìbi-jùnhà.

Felt, *s.* كچه kèchÉ, كبه kèbÉ.

Female, *a.* and *s.* ديشى dìshi; قارى kÀri; قيز kìz.

Feminine, *a.* (gram.) مؤنث mù'Èn-nÈss; — (womanlike) قارى يه ياقشور kÀriyA-yàkishir.

Fence, *s.* تخته پرده tàkhta-pÈrdÉ, پرمقلق pàrmaklik, ديوار dìwar, چيت chìt;

—, *v.a.* چویرمك chèvirmek; —, *v.n.* میچ تعلیمی ا mèch-tà‘‘līmi-et.
Fencing, *s.* میچ تعلیمی mèch-tà‘‘līmi.
Fennel, *s.* درہ اوتی dèré-òtu.
Feoff, *s.* تیمار tīmār, زعامت zi‘‘āmet; یوردلق اوجاقلق yùrdluk-òjaklik.
Ferment, *s.* مایه māyé (màya); قاینامه kàynama; چوریمه chùrumé, قیزمه kìzma; تلاش tèlāsh; —, *v.n.* قبارمق kàbarmak; قاینامق kàynamak; تخمر ا tàkhàmmur-et; —, *v.a.* قبارتمق kàbartmak; قایناتمق kày-natmak; تخمیر ا tàkhmīr-et.
Fermentation, *s.* تخمیر tàkhmīr, تخمر tàkhàmmur; قبارمه kàbarma, قاینامه kàynama; قیزمه kìzma; چوریمه [chùrumé.
Ferret, *s.* صانصار sànsàr (?).
Ferrule, *s.* پرازوانه pràzwàna.
Ferry, *s.* کچیدیری ghèchìd-yèri.
Ferry-boat, *s.* قایق kàyik, تومباز tòm-bàz, کلك kèlek.
Fertile, *a.* منبت mùnbit, برکتلو bèré-kètli, محصولدار màhsūldār.
Fertileness, Fertility, *s.* منبتلك mùn-bitlik, برکتلولك bèrékètlilik.
Fester, *v.n.* جراحت طوپلانمق jèrāhàt-tòplanmak. [یورتی yòrtu.
Festival, *s.* کون ghyùn; بیرام bàyràm;
Fetch, *v.a.* کیدوب کتورمك ghìdup-ghètirmek, کیدوب الوب کلمك ghìdup-àlip-ghèlmek. [àghir-kòkar.
Fetid, *a.* فنا قوقار fèna-kòkar, اغر قوقار
Fetlock, *s.* طوپوق tòpuk.
Fetters, *s. pl.* تیمور (dèmir), زنجیر zìn-jir, بوقاغی bùkàghi.

Feud, *s.* نزاع nìzā‘‘.
Fever, *s.* حما hùmmā; (ague) ایستمه ìssìtma (sìtma); (heat) حرارت
Feverish, *a.* حرارتلو hàrārètli. [hàrārèt.
Feverishness, *s.* حرارت hàrārèt.
Few, *a.* از àz; a few, بر از bìr-az, برقاچ
Fibre, *s.* تل tèl; لیف līf. [bìr-kàch.
Fibrous, *a.* تل تل tèl-tèl, تللو tèlli, لیف کبی līf-ghìbi.
Fickle, *a.* ثباتسز sèbātsiz, بر دالده دورماز bìr-dàlda-dùrmàz, متلون mùtélèvvin.
Fictitious, *a.* دوزمه dùzma, اویدرمه
Fiddle, *s.* کمان kèmàn. [ùydurma.
Fiddler, *s.* کمانجی kèmànji, کمان چالار kèmàn-chàlar. [kèmàn-òku.
Fiddlestick, *s.* اوق òk, کمان اوقی
Fiddlestring, *s.* کمان تلی kèmàn-tèli.
Fidelity, *s.* صداقت sàdākàt, صادقلق sàdìklik.
Fidget, *s.* مراقلو mèràkli; راحت دورماز rāhat-dùrmaz; —, *v.n.* مراق ا mèràk-et; راحت دورمامق rāhat-dùrma-mak; —, *v.a.* قارشدرمق kàrish-dirmak; راحت براقمامق rāhat-bràkmamak.
Fief, *s.* تیمار tīmār; یوردلق اوجاقلق yùrdluk-òjaklik; مالکانه mālikyāné.
Field, *s.* طرلا tàrla; اووه òwa, چایر chàyir; صحرا sàhrā.
Field-day, *s.* بیوك تعلیم کونی bìyuk-tà‘‘līm-ghyùnu.
Field-marshal, *s.* سرعسکر sèr-‘‘àsskèr.
Field-officer, *s.* بیوك ضابط bìyuk-zābit.
Field-piece, *s.* چرخه طوپی chàrkha-tòpu, ابوس (kùbuss).

Fierce, *a.* سرت sèrt, حديد hàdīd, شديد shèdīd.
Fiery, *a.* اتش‌كبى Àtèsh-ghìbi.
Fife, *s.* دودك dùduk.
Fifer, *s.* دودكجى dùdukju.
Fifteen, *a.* اون‌بش òn-bèsh.
Fifty, *a.* اللى èlli.
Fig, *s.* انجير ìnjir.
Fight, *s.* غوغا (kawgha), دوكش dù*gh*ush; جنك jènk, محاربه mùhārébé; —, *v.n.* دوكشمك dù*gh*ushmek, غوغا ا (kàwgha)-et, جنك ا jènk-et, محاربه ا mùhārébé-et; — one's way, ايشنى اويدرمق ìshini-ùydurma*k*.
Figure, *s.* شكل (shèkil) shèkl; بچم bìchim, اندام èndām, بوى‌بوص bòy--bòss, هيئت hèy'èt; رقم ràkam; —, *v.n.* كوسترش ا ghy*ù*sstèrish-et; كورنمك ghy*ù*runmek.
Filbert, *s.* تازه‌فندق tāzé-fìndi*k*.
Filch, *v.a.* چالمق chàlmak.
File, *s.* اكه è*gh*é; (of soldiers) صره sìr*a*; (of papers) طاقم tàk*i*m; —, *v.a.* اكه‌لمك è*gh*élémek, اكه‌ايله‌المق è*gh*é-ila-àlma*k*; (papers) طوپلايوب ترتيب ا tòplayup-tèrtīb-et.
Filial, *a.* بنوى bènévī.
Filings, *s.* اكندى è*gh*enti.
Fill, *v.n.* طولمق dòlma*k*; —, *v.a.* طولدرمق dòldurma*k*.
Filly, *s.* قسراق‌طاى k*i*ssràk-tày.
Film, *s.* زار zār.
Filter, *s.* سوزكچ sùzghèch; —, *v.a.* سوزمك sùzmek; —, *v.n.* سوزلمك sùzulmek.
Filth, *s.* پسلك pìsslik, مردارلق mùrdàrlik (mùn-), اوساخ èvsākh.
Filthy, *a.* پس piss, مردار mùrdàr.
Fin, *s.* بالق‌قنادى bàl*i*k-kànad*i*, قناد kànad.
Final, *a.* صوك sòn*g*, اخر ākh*i*r.
Finally, *ad.* عاقبت "āk*i*bèt, عاقبتده "āk*i*bètd*a*; الحاصل èl-hāss*i*l, حاصل كلام hāss*i*l*i*-kèlām.
Finance, *s.* امور ماليه ùmūru-māliyyé; minister of —, ماليه ناظرى māliyyé-nàziri.
Find, *v.a.* بولمق bùlma*k*.
Fine, *a.* كوزل ghy*ù*zèl; اينجه ìnj*a*; خاص khāsss; خالص khālis*s*; —, *s.* جريمه jèrīmé; —, *v.a.* جريمه‌المق jèrīmé-àlma*k*, تجريم ا tèjrīm-et; تصفيه ا tàssfìyyé-et.
Finedraw, *v.a.* اورمك *ù*rmek.
Finedrawer, *s.* اوريجى *ù*ruju.
Finger, *s.* پرمق pàrma*k*; —, *v.a.* دوقنمق dòkunma*k*, قارشدرمق kàr*i*sh-d*i*rma*k*.
Finger-post, *s.* يول كوسترن ديرك yòl--ghy*ù*steren-dīrèk.
Finish, *s.* صوكال sòn*g*-èl; —, *v.n.* بتمك bìtmek; دوكنمك dùkènmek; تمام‌او tàmām-òl, تكميل‌او tèkmīl-òl; —, *v.a.* بترمك bìtirmek; دوكتمك dùkètmek; تكميل ا tèkmīl-et.
Finite, *a.* محدود màhdūd, متناهى mùténāhī.
Fir, *s.* چام chàm.
Fire, *s.* اتش àtèsh; —, *v.a.* اتمق àtma*k*, انداخت ا èndākht-et; اتش ا àtèsh-et; اتش ويرمك àtèsh-vèrmek; —up, *v.n.* پارلامق pàrlama*k*, حدتلنمك hìddètlènmek.
Firearms, *s. pl.* تفنك‌طبانجه tùfènk-

-tàbAnja; اسلحهٔ ناریه èsslihé'i--nārìyyÉ.

Firelock, s. تفنك tùfènk (tùfèk).

Fireman, s. یانغین طلومبه جیسی yànghin--tùlumbajissi. [missi.

Fireship, s. اتش كميسى Atèsh-ghè-

Firewood, s. اوطون òdun, حطب hAtAb.

Firework, s. فشنك fìshènk (fìshèk).

Firing, s. اوطون کمور òdun-kyùmur.

Firm, a. محکم mùhkÈm, قوی kàwi; صیقی sìki; طیانقلو dàyànikli, متانتلو mètānètli, متين mètīn; ثابت sābit; راسخ rāsikh, پایدار pàydār; —, s. امضا ìmzā; شركت shìrkÈt.

Firmament, s. کوك یوزی ghyùk-yùzu, سما sèmā, اسمان āssmān; فلك الافلاك fèleku-'l-èflāk.

Firmness, s. ثبات sèbāt, متانت mètā-nèt; محکملك múhkÈmlik.

First, a. برنجی bìrinji, الك ilk, اول Evvel.

Firstborn, a. نخستزاد nùkhùsstzād, نخستزاده nùkhusstzādÉ, بیوك bìyuk, الك ilk.

Firstfruits, s. pl. ترفانده tùrfAndÉ.

Fish, s. بالق bAlik; —, v.n. اولامق Avlamak, بالق اولامق bAlik-Avlamak; قاپمغه باقمق kApmagha-bAkmak.

Fishbone, s. بالق قیلچغی bAlik-kìlchighi.

Fisher, Fisherman, s. بالقجی bAlikji, بالق اولایجی bAlik-Avlayiji. [dAlyAn.

Fishery, s. بالق اوی bAlik-Avi; طالیان

Fishmonger, s. بالقجی bAlikji, بالق صاتیجی bAlik-sAtiji.

Fishpond, s. حوض hàwz.

Fissure, s. یارق yàrik, چاتلاق chàtlAk.

Fist, s. مشته mùshta, یومرق yùmruk.

Fit, a. مناسب mùnāssib, یاقشور yàki-shir, لایق lāyik, جسبان jùssbān; اهل èhl, ارباب Erbāb; —, s. نوبت nùbèt; صرعه sAr''à; —, v.a. ایو كلمك īyi-ghÈlmek; اویمق ùymak; اویدرمق ùydurmak.

Fitness, s. مناسبت mùnāssébèt, یاقشق yàkishik; لیاقت lìyākAt, اهلیت èhlìyyèt.

Fitting, a. مناسب mùnāssib; —, s. طاقم tàkim; اویدرمقلق ùydurmaklik.

Five, a. بش bèsh, خمس khàmss, پنج pènj.

Fix, v.a. ثابت ا sābit-et; تعیین ا tà''yīn--et; كسمك kèssmek; قرار ویرمك kArār-vÉrmek; —, one's self, v.n. اوطورمق òtùrmak; اتخاذ مكان ا ìtti-khāzi-mèkyān-et; —, s. كوچلك ghyùchluk, مشكل mùshkil.

Fixed, a. ثابت sābit; معین mù''àyyèn, كسلمش kèssilmish; دیك dìk.

Flag, s. سنجاق sAnjak, بیراق bāyrak, باندره bAndara; ساز sAz; —, v.n. قوتی كسلمك kùvvèti-kèssilmek; یورلمق yòrūlmak; صارقمق sàrkmak; كساد او kèssAd-òl.

Flagship, s. پاشا كمیسی pàsha-ghèmissi.

Flagstaff, s. سنجاق دیركی sAnjak--dìrèghi; سنجاق كوندری sAnjak--ghyùndÉri.

Flake, s. (of snow) قوش باشی kùsh-bAshi; (of pastry) قات kAt.

Flaky, a. (pastry) قات قات kAt-kAt.

Flambeau, s. مشعله mèsh''àlÉ (mAshAla).

Flame, s. علو "àlev, زبانه zàbānÉ; شعله shù"lÉ; عشق "Àshk; معشوقه mà-"shūka; —, v.a. علو ويرمك "àlev-vÈrmek; to burst into flames, علولنمك "àlevlEnmek.

Flaming, a. علولو "àlevli, زبانه كش zàbÀ-nékèsh, شعله ور shù"lévÈr.

Flank, s. يان yàn; جناح jènāh; —, v.a. ياندن المق yàndan-Àlmak.

Flannel, s. فانله fānèla.

Flare, v.n. پك علولنمك pèk-"àlevlEn-[mek.

Flash, s. علو "àlev; —, v.n. علوويرمك "àlev-vÈrmek; پارلامق pàrlamak; چاقمق chàkmak; to flash in the pan, الماموق Àlmamak.

Flask, s. شيشه shìshÉ; (powder —) [وزنه vèznÉ.

Flat, a. دوز dùz; ياصى yàsssi; لذتسز lèzzètsiz, طاتسز طوزسز tÀtsiz-tùzsuz; [عقلسز "Àklsiz.

Flat-iron, s. اوتى ùtu.

Flatten, v.a. دوزلتمك dùzletmek, dù-zèltmek; ياصيلتمق yàssilatmak.

Flatter, v.a. مداهنه ا mùdāhanÉ-et; — one's self, v.n. صانمق sānmak; امىق ùmmak, اميد ا ùmīd-et.

Flatterer, s. مداهنه جى mùdāhanEji.

Flattery, s. مداهنه mùdāhanÉ.

Flavour, s. لذت lèzzèt, چاشنى chāshni (chèshni) طات tÀt.

Flaw, s. سقط sàkAt, عيب "àyb, قصور kùssūr, سقامت sàkāmèt.

Flax, s. كتان (kÈtEn).

Flay, v.a. يوزمك yùzmek, دريسنى صويمق [dèrissini-sòymak.

Flea, s. پيره pīrÉ.

Fleabane, s. پيره اوتى pīrÉ-òtu.

Flee, v.n. قاچمق kÀchmak, فرار ا fìrār-et.

Fleece, s. پوست pòsst; —, v.a. صويمق sòymak. [chàbik, سرعتلو sùr"àtli.

Fleet, s. دوننما dònanma; —, a. چابك

Fleeting, a. چابك گچر chàbik-ghèchEr, سريع الزوال sèrī"u-z-zèwāl, فانى fānī.

Flesh, s. ات èt, لحم làhm, كوشت ghyòsht.

Fleshy, a. اتلو ètli; ملحم mùlàhhàm.

Flexible, a. اكلور èghilir, يموشاق yìmUshÀk.

Flight, s. قاچش kÀchish, فرار fìrār; (of birds) سورى sùru; (of arrows) يايلم yàyilim; (of stairs) قات kÀt.

Flimsy, a. سيرك sèyrèk, قماشى سيرك kùmÀshi-sèyrèk.

Fling, v.a. اتمق Àtmak.

Flint, s. چاقمق طاشى chàkmak-tÀshi.

Float, s. شماندره shàmÀndara; —, v.n. يوزمك yùzmek; —, v.a. يوزدرمك yùzdurmek. [ùshushmek.

Flock, s. سورى sùru; —, v.n. اوششمك

Flog, v.a. دوكمك dùghmek, طياق اتمق dàyak-Àtmak.

Flogging, s. قامچى kÀmchi.

Flood, s. سيل sèyl (sèl); طوفان tūfĀn; مد mèdd; —, v.a. صو باصمق sŭ-bÀss-mak; صو باصدرمق sŭ-bÀssdirmak.

Floor, Flooring, s. دوشمه dùshÉmÉ, تخته tàkhta; —, v.a. دوشه مك [dùshÉmek.

Florid, a. قرمزى kìrmizi.

Florist, s. چيچكجى باغچوان chìchekji-bāghchawān.

Flotilla, s. اينجه دوننما ìnja-dònanma.

Flounder, s. پسى بالغى pìssi-bÀlighi; —, v.n. يوارلنمق yìwarlanmak.

Flour, *s.* اون ūn, دقيق dākīk.

Flourish, *v.n.* نشو و نما بولمق nèshv-u-nèmā-bùlmak; برحياتاو bèr-hàyāt-ŏl. [-hālda-ŏlan.

Flourishing, *a.* حسن حالده اولان hùssnu-

Flow, *s.* مد mèdd; —, *v.n.* اقمق ākmak, جريان ا jèréyān-et; منصب او mùn-sàbb-ol; مد او mèdd-ŏl.

Flower, *s.* چيچك chìchek; —, *v.n.* چيچك اچمق chìchek-àchmak.

Flowerpot, *s.* صاقسى sāksi.

Fluctuate, *v.n.* بر قرارده دورمامق bìr-kārārda-dùrmamak.

Flue, *s.* باجه bāja. [vé-sùhūlèt.

Fluency, *s.* مهارت و سهولت màhārèt-

Fluently, *ad.* سهولت ايله sùhūlèt-ìla.

Fluid, *a.* سيال sèyyāl; —, *s.* جسم سيال jìssm-sèyyāl. [kòrkutmak.

Flurry, *s.* تلاش tèlàsh; —, *v.a.* قورقوتمق

Flush, *a.* دوز dùz; —, *v.n.* بردن جولان ا bìrdan-jèvélān-et; — up, قزارمق kìzàrmak.

Flute, *s.* ناى này, نى nèy, فلاوطه flàwta.

Fluting, *s.* ييو yìw, yìv.

Fly, *s.* سينك sìnek; كرا عربه سى kìrā-"àrabassi; —, *v.n.* اوچمق ùchmak; قاچمق kāchmak; — about, اطرافه فرلامق ètrāfa-fìrlamak; — at, اوزرينه اتلمق ùzériné-àtìlmak; — away, اوچمق ùchmak; — back, كيروفرلامق ghèri-fìrlamak; — for refuge, صيغنمق sìghìnmak, التجا ا iltijā-et; — in pieces, پارەلنمك pārélenmek (pàra-lanmak); — into a passion, پارلامق pàrlamak, حدتلنمك hìddètlenmek; — off, اوچمق ùchmak; فرلامق fìrla-mak; قاچمق kāchmak; — open, اچليويرمك àchìlivèrmek; — out, اتلمق àtìlmak; صچرامق sìchramak; فرلامق fìrlamak; — up, يوقارى فرلامق yùkāri-fìrlamak.

Flying-bridge, *s.* كوپرى عاريتى "āriy-yètī-kyùpru. [dòghurmak.

Foal, *s.* طاى tày; —, *v.n.* طوغرمق

Foam, *s.* كپوك kyùpuk; —, *v.n.* كپورمك kyùpurmek. [مركز mèrkez.

Focus, *s.* نقطهء احتراق nòkta'i-ìhtirāk;

Fodder, *s.* اوت òt, ارپه صمان àrpa-sàman.

Foe, *s.* دشمن dùshmèn.

Fœtus, *s.* جنين jìnīn, چوجق chòjuk, ياورى yàwri. [sìss.

Fog, *s.* Foggy, *a.* دومان dùmàn, سيس

Foible, *s.* مراق mèrāk.

Fold, *s.* قات kāt; sheep —, اغل āghil; —, *v.a.* قات قات ا kāt-kāt-et; طوپلامق tòplamak, دوشيرمك dèvshirmek; صارمق sārmak, بوكمك bùkmek; قيرمق kìrmak; —, *v.n.* قات قات او kāt-kàt-ŏl; طوپلانمق tòplanmak, دوشيرلمك dèvshirilmek, صارلمق sā-rìlmak, بوكلمك bùkyulmek, قيرلمق kìrìlmak. [عالم "ālèm.

Folk, *s.* خلق khālk, اورطه لق òrtalik,

Follow, *v.a.* ارقه سنه دوشمك àrkassina-dùshmek, اردينه دوشمك àrdina-dùshmek, اردينه كتمك àrdina-ghìtmek, ارقه سى صره كلمك àrkassi-sìra-ghèlmek; تابع او tābi"-ol; —, *v.n.* چيقمق chìkmak, لازم كلمك lāzim-ghèlmek.

Following, *a.* ایرته èrtÉ ; اتی ātī ; زیرده محرر zīrdÉ-mùhàrrER. [lilik.

Folly, *s.* عقلسزلق "àklsizlik, دلیلك dè-

Foment, *v.a.* سیجاق صوایله یقامق sìjAk-sù-ila-yìkamak ; (troubles) فت ویرمك fìt-vÈrmek, پرمق ویرمك pàr-mak-vÈrmek, تحریك ا tàhrīk-et.

Fond, *a.* پك سور pèk-sÈver, چوق سور chòk-sÈver ; دلیسی dèlissi ; بوش bòsh, بیهوده bīhūdÉ.

Fondle, *v.a.* قوجاغنه الوب اوخشامق kùjAghina-Àlip-òkhshamak.

Food, *s.* ییه جك yèyéjek, یمك yèmèk, غدا ghìdā. [dìwānÉ.

Fool, *s.* عقلسز "àklsiz, دلی dèli, دیوانه

Foolery, *s.* مسخره لق màsskharalik.

Foolhardy, *a.* جسور دكل دلی jèssūr-dìghil-dèli.

Foolish, *a.* (person) عقلسز "àklsiz, دلی dèli, دیوانه dìwānÉ ; (thing) عقلسز "àklsiz.

Foot, *s.* اياق àyak, قدم kÀdEm, پا pā, پای pāy, پی pèy ; (of hill) اتك ètek.

Footing, *s.* اياق باصه جق یر àyak-bÀssajak-yÈr ; صفت sìfAt, منزلت mènzélèt.

Footman, *s.* اوشاق ùshAk.

Footpath, *s.* پیاده قالدریمی pìyādÉ-kÀl-dirimi ; پیاده یولی pìyādÉ-yòlu.

Footstep, *s.* اياق ایزی àyak-ìzi ; اثر èssER ; اثر ìssr. [dighi.

Footstool, *s.* اياق یاصدیغی àyak-yàss-

For, *pr.* ایچون (ichin) ichun ; ئه a, یه ya ; دن dan ; دن طولایی dan-dòlayi ; —, *c.* زیرا zīrā, چونكه chùnku ; for all that, *ad.* ینه yìnÉ (ghèna).

Forage, *s.* اوت òt, اربه صمان àrpa-sàmAn ; —, *v.n.* ییه جكنی ارامق yèyéjéghini-Àramak ; — about, *v.n.* اوته بری قارشدره رق ارامق ùtÉ-bèri-kÀrishdirarak-Àramak.

Forbear, *v.n.* واز كچمك vāz-ghèchmek ; كندینی ضبط ا kèndini-zÀbt-et, جبر نفس ا jèbri-nèfss-et. [hàmmul.

Forbearance, *s.* صبر sÀbr, تحمل tà-

Forbid, *v.a.* ایتمه دیو تنبیه ا ètma-dèyu-tènbīh-et, نهی ا nèhy-et, یساق ا yàssAk-et.

Force, *s.* زور zòr, كوچ ghyùch, قوت kùvvèt ; جبر jèbr ; اجبار ìjbār ; —, *v.a.* زورلامق zòrlamak ; جبرا jèbr-et, اجبارا ìjbār-et ; by —, *ad.* زوراكی zòràki, استمیه رك ìsstéméyérek, جبراً jèbran ; to force a sale, طوتدره بلدیكنه صاتمق tùtdura-bìldighina-sÀtmak ; — back, كیرو ایتمك ghèri-ìtmek, كیرو سورمك ghèri-sùrmek ; — down, اشاغی باصمق Ashàghi-bÀss-mak ; — in, ایچرو قاقمق ìchèri-kÀk-mak ; — out, سوكمك sùkmek.

Forceps, *s.* ماشه mÀsha, قصاج kìssÀj.

Ford, *s.* كچید ghèchid, كچید یری ghè-chid-yèri, معبر mà"bER ; —, *v.a.* كچمك ghèchmek ; عبورا "ùbūr-et.

Fore, *a.* اوكده كی ùngdéki, ایلروكی ìlèriki, ایلروده كی ìlèridéki ; — and aft, كمینك بوینجه ghèmining-bòyunja.

Forefather, *s.* جد jèdd (pl. اجداد èjdād).

Forefinger, *s.* شهادت پرمغی shàhādet-pàrmaghi.

Forego, *v.a.* وازکچمك vāz-ghèchmek.

Forehead, *s.* الن Alin (Ann), جبین jèbīn, جبهه jèbhé.

Foreign, *a.* Foreigner, *s.* اجنبی èjnébī.

Foreland, *s.* برون bùrun.

Forelock, *s.* ناصیه nāssìyyé.

Foreman, *s.* استاد (ùssta), قالفه kAlfa.

Foremast, *s.* پرووه دیرکی prùwa-dìrèghi, باش دیرکی bAsh-dìrèghi.

Foremost, *a.* الك ایلرودهکی èng-ìlèridéki.

Foresail, *s.* ترنکت trìnkèt.

Foresee, *v.a.* قبل الوقوع حس ا kAbla-'l-vùkū"-hìss-et.

Foresight, *s.* بصیرت bAssīrèt.

Forest, *s.* اورمان òrmAn.

Foretell, *v.a.* قبل الوقوع خبرویرمك kAbla-'l-vùkū"-khAber-vèrmek.

Forge, *s.* تیمورجی دکانی dèmirji-dúkyāni; تیمورجی اوجاغی dèmirji-òjaghi; —, *v.a.* ایشلمك ìshlémek, دوکمك dùghmek; (a forgery), *v.a.* تقلید ا tAklīd-et; —, *v.n.* ساختهکارلق ا sàkhtékyārlik-et.

Forger, *s.* یاپیجی yàpiji; ساختهکار sàkhtékyār.

Forgery, *s.* ساختهکارلق sàkhtékyārlik; ساخته sàkhté.

Forget, *v.a.* اونوتمق ùnùtmak, فراموش ا fèrāmūsh-et, نسیان ا nìssyān-et.

Forgetful, *a.* اونودر ùnùdur.

Forgetfulness, *s.* غفلت ghAflet.

Forgive, *v.a.* عفو ا "Afv-et, بخشش ا bàkhsh-et, بغشلامق (bAghishlamak).

Forgiveness, *s.* عفو "Afv; (by God) مغفرت màghférèt, غفران ghùfrān.

Fork, *s.* چتال chàtAl; (for digging) بل [bèl.

Forked, *a.* چتال chàtAl.

Forlorn, *a.* صاحبسز sāhibsiz.

Form, *s.* شکل shèkil, بچم bìchim, صورت sūrèt, هیئت hèy'èt; رسم (rèssim), عادت "ādèt; صورت sūrèt; صره sìra, پیکه pèykèh; صنف sìnf; —, *v.a.* تشکیل ا tèshkīl-et, یاپمق yàpmak; اولمق òlmak, هیئتنه کیرمك hèy'ètina-ghìrmek.

Formal, *a.* رسمی rèssmī; صوری sūrī.

Formality, *s.* رسم (rèssim), عادت رسمیه "ādèti-rèssmìyyé.

Formally, *ad.* رسماً rèssman.

Formation, *s.* یاپش yàpish; یاپلش yàpilish; تشکیل tèshkīl.

Former, *a.* مقدمکی mùkAddemki, سابق sābīk; اسبق èssbAk.

Formerly, *ad.* مقدما mùkAddémā, سابقا sābìkā; بوندن اقدم bùndan-AkdEm, اوللرده èvvellerdā, کچنلرده ghèchenlerdé; اسکی زمانلرده èsski-zàmAnlarda. [màkhūf.

Formidable, *a.* قورقلور kòrkulūr, مخوف

Fornication, *s.* زنا zìnā, زنپارهلك (zàmparalik). [para).

Fornicator, *s.* زانی zānī, زنپاره (zàm-

Fornicatress, *s.* زانیه zānìyyé, روسپی (òrosspò), فاحشه fāhishé.

Forsake, *v.a.* براقمق bràkmak, ترك ا tèrk-et, وازکچمك vāz-ghèchmek.

Fort, *s.* قلعه kàl"à (kàylé), پلنقه pAlangha.

Forth, *ad.* طشره tAshra, طیشاری dìshāri; to set —, بیان ا bèyān-et.

Forthwith, *ad.* شمدی shìmdi, درعقب dèr-"*à*kab, همانندم hèmāndèm, او ساعت ò-sā"*at*.

Fortification, *s.* استحکامات ìsstìhk*y*ā-mät.

Fortify, *v.a.* استحکام ویرمك ìsstìhk*y*ām-vèrmek, قلعه یاپمق kàl"a-y*à*pm*a*k; تقویت ویرمك tàkvìyyèt-vèrmek, قوت ویرمك kùvvèt-vèrmek, متانت ویرمك mètānèt-vèrmek.

Fortitude, *s.* صبر sàbr, تحمل t*à*h*à*mmul, ثبات sèbāt, متانت mètānèt.

Fortnight, *s.* ایکی هفته ìki-hàft*a*.

Fortress, *s.* قلعه kàl"a (kāylé).

Fortuitous, *a.* تصادفی tèssàdufī, اتفاقی ìttifàkī, راستکله ràsst-ghèlé.

Fortunate, *a.* بختیار bàkht-yār.

Fortune, *s.* بخت bàkht, طالع tāli"; مال màl, پاره (p*à*r*a*), زنکینلك zèn-ghinlik; میراث mīrāss. [چهل chèhil.

Forty, *a.* قرق kìrk, اربعین èrba"īn,

Forward, *a.* ایلرو کلمش ìléri-ghèlmish, ایلرولمش ìlèrilémish; ارکن یتشور èrken-yètishir; عارسز "ārsìz, ادبسز èdebsiz; —, *ad.* ایلرو ìléri; ایلرویه طوغری ìlériyé-dò*gh*ru; —, *v.a.* کوندرمك gh*y*ùn-dermek; ایلرولتمك ìlréilètmek; یاردم ا yàrd*i*m-et. [ìlériyé-dò*gh*ru.

Forwards, *ad.* ایلرو ìléri, ایلرویه طوغری

Fossil, *a.* تحجر ایتمش اولان tàhàjjur-ètmish-òlan; —, *s.* تحجر ایتمش نسنه tàhàjjur-ètmish-nèssné.

Foster, *v.a.* بسلمك bèsslémek; سود ویرمك sùd-vèrmek.

Foster-brother, Foster-sister, *s.* سود قرنداشی sùd-(kàrd*a*shi).

Foster-daughter, *s.* سود قیزی sùd-kìz*i*.

Foster-mother, *s.* سودانا sùd-*à*n*a*.

Foster-son, *s.* سوداوغلی sùd-òghlu.

Foul, *a.* کیرلو kìrli, پس pìss, مردار mùrdār (mùndār); چپارز ch*à*pàriz; فنا fèna, بوزق bòzuk; ترس tèrss, مخالف mùkhālif; —, *v.a.* کیرلتمك kìrlètmek; —, *v.n.* کیرلنمك kìrlen-mek; to run foul of, چاتمق ch*à*tm*a*k, اوزرینه دوشمك ùzériné-dùshmek; چپارز او ch*à*pàriz-òl.

Foundation, *s.* تمل tèmel; اساس èssāss, تاسیس tè'sīss; pious —, وقف wàkf, خیرات khàyrāt, عمارت "ìmārèt.

Founder, *s.* بانی bānī, واضع الاساس vàz*i*-"u-'l-èssāss; وقف صاحبی wàkf--sāhibi, صاحب الخیرات sāhibu-'l--khàyrāt; دوکیجی d*ù*kuju; —, *v.n.* باتمق b*à*tm*a*k, قاینامق kàynam*a*k.

Foundered, *a.* ایاقلری سقط *à*y*a*kl*a*r*i*-s*à*kàt; dumb —, دلی طوتلمش dìli-tùtulmush.

Foundry, *s.* دوکم خانه d*ù*k*y*um-khāné.

Fount, Fountain, *s.* چشمه chèshmé; پیکار (pùn*g*àr), ایازمه àyàzm*a*.

Four, *a.* درت d*ù*rt, اربع èrbà", چهار chì*h*ār. [-ky*ù*shé.

Four-cornered, *a.* درت کوشه d*ù*rt-

Fourfold, *a.* درت قات d*ù*rt-kàt.

Fourfooted, *a.* درت ایاق d*ù*rd-àyak.

Fourteen, *a.* اون درت òn-d*ù*rt.

Fowl, *s.* طاوق tàwuk; قوش kùsh; —, *v.n.* قوش اوینه کتمك kùsh-àvìna-ghìtmek.

Fowler, *s.* قوشباز kùshbàz.

Fowlingpiece, *s.* او تفنکی àv-(tùfè*gh*i), فلنته filìnt*a*.

Fox, *s.* دلکی or تلکی tìlki; شیطان shèy-tān, ولد vèled.

Foxglove, اری قوانی àri-kòwàni.

Fraction, *s.* کسر kèssir; پارچه pàrcha, جزء jùz', قسم kìssm.

Fractions, *s.* کسورات kyùsūrāt; vulgār —, کسر kèssr; decimal —, کسراعشاری kèssri-ā"shārī.

Fractious, *a.* ترس tèrrs.

Fracture, *s.* قیرق یری kìrik-yèri, قیرق kìrik; —, *v.n.* قیرمق kìrmak; —, *v.n.* قیرلمق kìrilmak.

Fractured, *a.* قیرق kìrik.

Fragile, *a.* قولای قیریلور kòlay-kìrilir; اینجه ìnja, یوفقه yùfka; ضعیف zà"ìf; مه انتسز mètānètsiz.

Fragment, *s.* قیرندی kìrinti, دوکندی dùkuntu; پارچه pàrcha, قطعه kìt"à, قسم kìssm.

Fragrance, *s.* کوزل قوقو ghyùzèl-kòku, قوقو kòku, رایحه rā'ihà, بوی bùy.

Fragrant, *a.* کوزل قوقولو ghyùzèl-kòkulu, معطر mù"àttàr, خوشبو kòshbū.

Frail, *a.* اینجه ìnja, یوفقه yùfka; ضعیف zà'īf, متانتسز mètānètsiz; نازك nāzik; غیر عفیفه ghàyri-"àfīfé.

Frailness, Frailty, *s.* عدم متانت "àdemi--mètānèt; عدم عفت "àdemi-"ìffèt.

Frame, *s.* چرچوه chèrchivé; بنیان bùnyān, بنیاد bùnyād; —, *v.a.* ترتیب ا tèrtīb-et.

France, *s.* فرانسه Frànsa.

Franchise, *s.* معافیت mù"āfiyyèt; امتیاز ìmtiyāz.

Frank, *a.* کتم ایتمیوب طوغری سویلر kètm--etmeyub-dòghru-sùwèyler.

Frankincense, *s.* کونلك ghyùnluk, بخور bùkhūr.

Fraud, *s.* حیله hīlé.

Fray, *s.* غوغا kàwgha.

Freckle, *s.* سیل sīl.

Free, *a.* سربست sèrbèsst, ازاد àzād; (of a trade) کدکلو ghèdikli; —, *v.a.* ازاد ا àzād-et.

Freebooter, *s.* حیدود hàydūd.

Freedom, *s.* سربستلك sèrbèsstlik, سربستیت sèrbèsstìyyèt, ازاد àzād, ازادلق àzādlik; (of a trade) کدك ghèdik.

Freehold, *a.* & *s.* ملك mùlk.

Freemason, *s.* فارماصون fàrmàsūn.

Freewill, *s.* ارادهٔ جزئیه irādè'i-jùz'iyyé.

Freeze, *v.n.* طوکمك dòngmak, منجمد او mùnjèmid-òl; —, *v.a.* طوکدرمق dòng-durmak.

Freight, *s.* نول nèvl (nàvlun); یوك yùk, حموله hàmūlé; —, *v.a.* نوله ویرمك nèvla-vèrmek; نولله طوتمق nèvlla-tùtmak; یوکلتمك yùkletmek, طولدرمق dòldurmak.

French, *a.* فرانسز fransiz.

Frenchman, *s.* فرانسز fransiz.

Frenzy, *s.* چلغینلق chìlghinlik, جنت jìnnèt, جنون jùnūn.

Frequent, *a.* صیق sìk; —, *v.a.* چوق کتمك chòk-ghìtmek, صیق اوغرامق sìk-òghramak.

Frequently, *ad.* صیق صیق sìk-sìk, چوق chòk.

Fresh, *a.* تازه tàzé; (water) طاتلو tàtli; (new) یکی yèngi; (cool) سرین sèrin; (horse) اویناق òynàk; (wind) صیقیجه sìkija.

Fret, *v.n.* قساوت ا kàssàvèt-et, کدر ا

kèder-et; —, *v.a.* كوجه كتمك ghyùjé-ghìtmek.

Friable, *a.* قولای ازیلور kòlay-ézilir, قولای اوفانور kòlay-ùfànir.

Friction, *s.* سورنمه sùrunmé, سورشمه sùrushmé.

Friday, *s.* جمعه jùm''à, جمعه كونی [jùm''à-ghyùnu.

Friend, *s.* دوست dòsst, محب mùhìbb, مخلص mùkhliss.

Friendly, *a.* (person) دوست dosst; (thing) دوستانه dòsstāné.

Friendship, *s.* دوستلق dòsstluk, محبت màhàbbèt; خلوص khùlūss.

Frigate, *s.* فرقتین fìrkatīn.

Fright, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf.

Frighten, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak, تخويف ا tàkhwīf-et, اخافه ا ìkhāfé-et.

Frightful, *a.* قورقولو kòrkulu, قورقونج kòrkunj, مخوف màkhùf.

Fringe, *s.* صاچاق sàchak; —, *v.a.* اطرافنه پرواز كبی او ètrāfina-pèrwāz-ghìbi-òl.

Fro, *ad.*, to and fro, اوته برو ùté-bèri, اشاغی یوقاری àshaghi-yùkàri, اننه بوینه ènina-bòyuna.

Frock, *s.* فستان fìsstān.

Frog, *s.* قوربغه kùrbāgha; (horse's) طبان [tàban.

From, *pr.* دن dan.

Front, *s.* اوك ùng, یوز yùz, پیش pīsh.

Frontier, *s.* سنور sìnir, سرحد sèr-hàdd.

Frost, *s.* طوك dòng, قراغی kìràghi.

Frosty, *a.* طوكیور dòngiyor, صوغوق sòghuk.

Froth, *s.* كپوك kyùpuk.

Frown, *s.* قاش چاتمسی kàsh-chàtmassi; —, *v.n.* قاچ چاتمق kàsh-chàtmak.

Frozen, *a.* طوكمش dòngmush, منجمد mùnjèmid.

Fruit, *s.* یمش yèmish, میوه mèyvé, ثمره sèméré; محصول màhsūl.

Fruitful, *a.* بركتلو bèrékètli, محصولدار màhsūldār.

Fruitless, *a.* بوش bòsh, بیهوده bīhūdé, نافله nāfilé, فائده سز fā'idéssiz.

Frustrate, *v.a.* بوزمق bòzmak, سكته ويرمك sèkté-vèrmek, مانع او mānī''òl.

Fry, *s.* (of fish) بالق یاورسی bàlìk-yàwrissi; (lamb's, &c.) جكر jìgher; (dish) تاوه tàwa; —, *v.a.* تاوه ده پشورمك tàwada-pìshirmek, قاورمق kàwurmak; —, *v.n.* تاوه ده پشمك tàwada-pìshmek, قاورلمق kàwrulmak.

Fryingpan, *s.* تاوه tàwa. كومور [kyùmur.

Fuel, *s.* یاقه جق yàkajak, اوطون òdun;

Fugitive, *s.* and *a.* قاچقین kàchkin, فراری fìrāri.

Fulcrum, *s.* مسند mèssned.

Fulfil, *v.a.* یرینه كتورمك yèrina-ghètirmek, اجرا ا ìjrā-et, ایفا ا īfà-et.

Full, *a.* طولو dòlu, طولغون dòlghūn, مملو mèmlū; — moon, بدر bèdr, ایك اون بشی àying-òn-bèshi.

Fuller's-earth, *s.* كل kìl.

Fumigate, *v.a.* توتسیلتمك tùtsùletmek, توتسیلمك tùtsulémek, توتسی ويرمك tùtsu-vèrmek.

Fumigation, *s.* توتسی tùtsu.

Fun, *s.* شقا shàka, ایلنجه èylènja.

Function, *s.* ایش ìsh, خدمت (khìzmèt).

Fund, *s.* سرمایه sèrmāyé, خزینه (khàzna).

Fundamental, *a.* اصلی àsslī, اساسی èssāssī.

Funeral, *s.* جنازهٔالایی jènāzé-ālay*i*.
Funk, *s.* قورقو kòrku.
Funnel, *s.* حونی hùni; بوری bòru.
Funny, *a.* تحاف tùhāf. [پوصه pòss*a*.
Fur, *s.* کورك kyùrk; (dirt) کیر kìr,
Furious, *a.* حدتلو hìddètli, قیزغین kìz-gh*i*n; پك سرت pèk-sèrt, حدید hàdīd, شدید shèdīd.
Furnace, *s.* اوجاق òj*a*k.
Furnish, *v.a.* (give) ویرمك vèrmek; (sell) صاتمق sātm*a*k; (a house) دوشهمك dùshémek; (a house by the agency of another person) دوشتمك dùsh-[etmek.
Furniture, *s.* دوشهمه dùshémé. [etmek.
Furrier, *s.* کورکجی ky*ù*rkju.
Further, Furthermore, Furthest, *v.* Farther, &c. [غضب ghàzab.
Fury, *s.* حدت hìddèt; شدت shìddèt;
Fuse, *v.n.* اریمك èrimek; —, *v.a.* ارتمك èritmek; —, *s.* فتیل fītil; طاپه tāp*a*.. [èrimish.
Fusion, *s.* اذابه ìzābé; in —, اریمش
Fuss, *s.* تلاش tèlash; to make a —, *v.n.* تلاش ا tèlash-et.
Fustian, *s.* شیطان بزی shèytān-bèzi.
Futile, *a.* بوش bòsh, بیهوده bīhūdé, فائدهسز fā'idéssiz, نافله nāfilé.
Futility, *s.* بیهودهلك bīhūdélik; بیهوده ایش bīhūdé-ìsh.
Future, *a.* کلهجك ghèlèjek, آتی ātī, اولهجق òl*a*j*a*k; —, *s.* کلهجك زمان ghèléjek-z*à*mān; in —, *ad.* اتیده ātīd*a*, فیمابعد fī-mā-bà"d, بوندن بویله bùnd*a*n-b*ù*ylé, بوندنصکره bùnd*a*n--sòngr*a*.
Futurity, *s.* کلهجك زمان ghèléjek--z*à*mān.
Fye, *int.* عیب "àyb, اوطان ùtān.

G.

Gabion, *s.* طابیه سپدی tābiy*a*-sèpedi.
Gad about, *v.n.* حیلازلق ایدوب کزمك hàylāzl*i*k-èdup-ghèzmek.
Gadfly, *s.* آت سنکی āt-sinèg*hi*.
Gaiety, *s.* فراح fèrāh, جنبش jùnbush.
Gain, *s.* کار kyàr, قزانج kāzanj; —, *v.a.* قزانمق kāzanm*a*k, کارا kyār-et; واصل او vāss*i*l-òl, یتشمك yètishmek; ایارتمق àyartm*a*k; — over, ایارتمق àyartm*a*k; — upon, ایلرولیوب طوتهجق او ìlériléyup-tùt*a*j*a*k-òl; — ground, یر قزانمق yèr-kāzanm*a*k, ایلرولمك ìlérilémek; — time, وقت قزانمق wāk*i*t-kāzanm*a*k. [tèkzīb-et.
Gainsay, *v.a.* انکارا ìnky*a*r-et; تکذیب ا
Galata (a quarter of Constantinople), *s.* غلطه Ghàlàt*a*. [bòr*a*, فرطونه fìrt*i*n*a*.
Gale, *s.* صیقی روزکار sìk*i*-rùzghy*a*r; بوره
Gall, *s.* عود "ùd, زهره zèhré; مرارت mèrārèt; (rub) یاره yàr*a*; —, *v.a.* اینجتمك ìnjitmek, یاره ا yàr*a*-et; کوجه کتمك ghy*ù*jé-ghìtmek; —nut, nutgall, *s.* مازی màz*i*.
Gallant, *a.* یکیت yìg*h*it, جسور jèssūr, دلاور dìlāvèr, بهادر bàhādir; —, *s.* عاشق "āsh*i*k; زنپاره (z*à*mpar*a*).
Gallantry, *s.* یکیتلك yìg*h*itlik, جسارت jèssārèt; زنپارهلق (z*à*mpar*a*l*i*k).
Gallery, *s.* دیوانخانه dīwānkhāné; مناره شرفهسی mìnāré-shùrféssi; اوستی

اورتیلو یول ùsstu-ùrtulu-yòl, صوقاق sòkAk, کوپری kyùpru.
Galley, s. چکدرمه chèktirma. [prànghA.
Galleys, s. pl. کورك kyùrèk; پرانغه
Galley-slave, s. کورکلو kyùrèklu; پرانغه‌لو prànghali.
Gallipoli (town of), s. کلیبولی Ghélībòli.
Galloon, s. شرید shèrid.
Gallop, s. درت نعل durt-(nAl); —, v.n. درت نعل کتمك dùrt-(nAl)-ghìtmek.
Gallows, s. داراغاجی dār-AghAji.
Galvanic, a. غلوانیقی ghalvaniki; — battery, غلوانیق طاقمی ghalvanik-
Galvanism, s. غلوانیق ghalvanik. [tàkimi.
Gamble, v.n. قماراویناماق kūmàr-òyna-mak. [kùmārbAz.
Gambler, s. قمارجی kūmārji, قمارباز
Gamboge, s. پنطالومبه pàntalòmba.
Game, s. اویون òyun; (chase) او Av, شکار shìkyār, صید sàyd. [kùmārji.
Gamester, s. قمارباز kùmārbAz, قمارجی
Gander, s. ارکك قاز èrkek-kAz. [bùluk.
Gang, s. طاقم tàkim, سوری sùru, بلوك
Gangrene, s. قانغرینه kànghrìna.
Gaol, s. زندان zìndān, حبسخانه hAbss-khānē, محبس māhbèss.
Gaoler, s. زندانجی zìndānji.
Gap, s. ارالق àralik, اچقلق àchiklik, اچق یر àchik-yèr.
Gape, v.n. اسنمك èssnémek; اچلمق àchilmak, اچق قالمق àchik-kAlmak; — after, — at, v.a. باقمق bAkmak.
Garb, s. زی zìy, قیلق kìlik, قیافت kìyāfèt, کسوت kìssvèt. [pp. محرف mùhàrrèf.
Garble, v.a. تحریف ا tàhrìf-et; —ed,

Garden, s. باغچه bAghcha; kitchen —, بوستان bòsstān; سبزوات باغچه‌سی sèbzéwāt-bAghchassi (zèrzawāt).
Gardener, s. باغچوان bAghchawān.
Gargle, s. غرغره ghàrghara; —, v.a. and n. غرغره ا ghàrghara-et.
Garlic, s. صارمصق sàrimsàk.
Garment, s. روبه rùba, ثوب sèvb.
Garnet, s. لعل là"l.
Garret, s. طوان اراسی tàwAn-àrassi.
Garrison, s. قلعه‌ده موجود اولان عسکر kAl"àda-mèvjūd-òlAn-"Asskèr, مستحفظین عسکری mùsstàhfizīn-"Asskéri, اوطوراق عسکری òturAk-"Asskéri; —, v.a. عسکر قومق "Asskèr-kòmak; اوطورمق òturmak; to be in —, v.n. اوطورمق òturmak, اوطوراق او òturAk-òl.
Garter, s. دیز باغی dìz-bAghi.
Gash, s. بچاق یاره‌سی bìchAk-yàrassi.
Gasp, s. نفس nèfess; —, v.n. همان نفس الهمامق (hèmen)-nèfess-Alama-
Gate, s. قپو kApi, باب bāb, در dèr. [mak.
Gateway, s. قپو التی kApi-Alti.
Gather, v.a. (pluck) قوپارمق kòparmak; — up, — together, طوپلامق tòplamak, دیوشرمك dèvshirmek, جمع ا jèm"-et; —, v.n. طوپلانمق tòplanmak; (fester) جراحت طوپلانمق jèrāhàt-tòplanmak. [v.a. اولچمك ùlchmek.
Gauge, s. چاپ chAp; اولچی ùlchu; —,
Gauntlet, s. زره الدوانی zìrh-èldivèni.
Gauze, s. بورمجك bùrumjik; wire-gauze, تلدن اورمه tèldan-ùrmé.
Gay, a. جنبشلو jùnbushlu, ایلنجه‌لو

èylÈnjÉli; كيف kèyf; اچق àchik, پارلاق pàrlàk; فراح fèrāh.

Gaze, s. سيرجى كبى باقش sèyrji-ghìbi--bÀkish; —, v.n. سيرجى كبى باقمق sèyrji-ghìbi-bÀkmak.

Gazelle, s. جيران jèyrān (jèylĀn), اهو [āhū.

Gazette, s. غزته ghàzèta, تقويم وقائع tÀkwīmī-vàkā'i".

Gear, s. طاقم tàkim, ادوات èdāwāt, اواد انلق àwadÀnlik; in —, طاقيلو tàkili; out of —, طاقيلو دكل tàkili-dìghil.

Geld, v.a. طاشاقلريني كسمك tÀshak-[larini-kèssmek.

Gelding, s. اكدش ìghdish, باركير (bèghir.

Gem, s. جوهر jèvhÈr (pl. جواهر jèwāhīr).

Genealogy, s. نسب nèsseb.

General, s. پاشا pàsha; مشير mùshīr; سرعسكر sÈr-"Àsskɛr, سردار sÈrdār, سركرده sÈrkÈrdÉ; lieutenant —, فريق fèrik; major —, or brigadier —, ميرلوا mīri-lìwā; —, a. عمومى "ùmūmī; in —, generally, ad. اكثريا èksÉrìyyā.

Generalissimo, s. سردار اكرم sÈrdār-èkrèm.

Generate, v.a. حاصل ا hāssil-et, ايراث ا īrāss-et.

Generation, s. قرن kàrn; عصر واحد ادملرى "Àssri-wāhid-ÀdAmlari; تكون tèkèv-vun; تناسل tènāssul; organs of —, الات تناسل ālāti-tènāssul.

Generosity, s. سخاوت sàkhāvèt, جومردلك jùmErdlik; كرم الشيم kÈremu-'sh-shìyèm.

Generous, a. سخاوتلو sàkhāvetli, جومرد jùmErd; كريم الشيم kÈrīmu-'sh-[-shìyèm.

Genesis, s. تورات tèvrāt.

Genie, s. جن jìn, جنى jìnnī.

Genius, s. هنر hùnEr; استعداد ìsstì"dād; هنر صاحبى hùnEr-sāhibi.

Genoa, s. جنويز jenviz.

Genteel, a. تميز tèmīz; (person) كشى زاده kìshi-zādÉ, افندى èfèndi; (lady) خانم hànim.

Gentle, a. ملايم mùlāyim, يواش yàwÀsh; مظلوم mÀzlūm; طاتلو tÀtli.

Gentleman, s. كشى زاده kìshi-zādÉ, بكزاده bèghzādÉ, افندى èfèndi.

Genuine, a. خالص khāliss, صحيح sàhīh, خاص khĀsss.

Geography, s. جغرافيا jàghrāfiya.

Geology, s. علم طبقات ارض "ìlmi-tÀbA-kĀti-àrz.

Geometer, Geometrician, s. مهندس mùhÈndiss, اهل هندسه èhli-hÈndéssÉ.

Geometry, s. هندسه hÈndéssÉ.

Georgia, s. كورجستان ghùrjistān. [ghùrji.

Georgian, s. كورجى ghùrji; —, a. كورجى

Geranium, s. سارديله چيچكى sàrdèlya--chìchèghi, ابه كومجى èbÉ-ghyùmèji.

Germinate, v.n. سورمك sùrmek, كوك صالمق kyùk-sÀlmak, فلزلنمك fìliz-lEnmek.

Get, v.a. (procure) پيدا ا pèydā-et, تحصيل ا tàhsīl-et; —, v.n. (go) كتمك ghìtmek; (become) اولمق òlmak; — above, دن زياده يوقارى يه چيقمق dan--zìyādÉ-yùkāriya-chìkmak; — abroad, سويلنلمك sùwèylEnilmek, نشر اولنمق nèshr-òlunmak; دويلمق dùyulmak; طيشارى كتمك dìshāri-ghìtmek; — a fall, دوشمك dùshmek; — a foot-

ing, يرلشمك yèrleshmek; — away, *v.n.* قورتلمق kùrtulmak; ايرلمق āyrilmak; چيقمق chikmak; —, *v.a.* چيقارمق chikàrmak, ايرمق àyrmak, سوكمك sùkmek; قورتارمق kùrtarmak; — before, اوكنهوارمق ùnguna-vàrmak; — by heart, ازبرلمك èzbèrlémek; — clear, *v.* — away; — down, *v.n.* انمك ènmek; *v.a.* اندرمك èndirmek; — forward, ايلرولمك ìlérilémek; — in, كيرمك ghìrmek; — off, *v.* — away; — on, ايلرولمك ìlérilémek; اوستنهچيقمق ùsstuna-chìkmak; بنمك bìnmek; كيمك ghìymek; — out, *v.* — away; — ready, *v.n.* حاضرلنمق hāzirlanmak, حاضراو hāzir-òl; —, *v.a.* حاضرلمق hāzirlamak, حاضرا hāzir-et; — the better of, حقندنكلمك kàkkindan-ghélmek; ينمك yènmek; غالباو ghālib-òl; صاوشدرمق sàwushdurmak; — through, *v.n.* كچمك ghèchmek; —, *v.a.* كچورمك ghèchirmek; — together, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak; —, *v.a.* طوپلامق tòplamak; — up, *v.n.* قالقمق kàlkmak; —, *v.a.* چيقارمق chikàrmak; قالدرمق kàldirmak; ديكمك dìkmek; — well, ايواو īyi-òl, افاقتبولمق ìfākàt-bùlmak; — with child, *v.n.* كبهقالمق ghèbé-kàlmak; —, *v.a.* كبها ghèbé-et; — you gone, *int.* هايدىكيت hāydi-ghìt, ييقلشورادن yìkìl-shùradan; هايدى سكدر hàydi-sìkdir.

Ghost, *s.* خياله khàyālé; روح rūh, جان jàn; Holy Ghost, روحالقدس rūhu-'l-kùduss; to give up the —, تسليمروحا tèsslīmi-rūh-et; جانى چيقمق jàni-chìkmak.

Giant, *s.* طاغكبىادم dàgh-ghìbi-àdam.

Gibbet, *s.* داراغاجى dàr-àghàji.

Gibraltar, *s.* جبلالتر Jèbel-tàr.

Giddiness, *s.* سرسملك sèrsèmlik; باش دونهسى bàsh-dùnméssi, كوزلرقرارمسى ghyùzlar-kàrarmassi; عقلسزلق "àkl-sizlik, خفتمزاج khìffèti-mìzāj.

Giddy, *a.* سرسم sèrsèm; عقلسز "àklsiz; to be —, باشىدونمك bàshi-dùnmek, كوزلرى قرارمق ghyùzlari-kàrarmak.

Gift, *s.* هديه hèdìyyé; عطيه "àtìyyé, احسان ìhsān, انعام ìn"ām; بخشش bàkhshish; موهبهٔالاهيه mèvhibé'i-ìlàhìyyé. [جسيم jèssīm, مفرط mèfrèt.

Gigantic, *a.* بيوك bìyuk, عظيم "àzīm,

Gild, *v.a.* يالدزلمق yàldizlamak, تذهيبا tèzhīb-et.

Gilding, *s.* يالدز yàldiz. [kùlàklari.

Gills, *s. pl.* بالغكقولاقلرى bàlighing-

Gimlet, *s.* بورغى bùrghu.

Gimp, *s.* قيطان (ghàytàn).

Gin, *s.* (spirit) راقى ràki, عرق "àrak; (trap) طوزاق tùzak; (machine) چرخ

Ginger, *s.* زنجفيل zènjéfīl. [charkh.

Gipsy, *s.* چنكانه (chìnghèni) قبطى kìbtī.

Giraffe, *s.* زرافه zùrāfa (zùrāfā).

Gird, *v.a.* قوشاتمق kùshàtmak; — up (a horse) قولاننىچكمك kòlànini-chèkmek, — one's self, قوشانمق kùshànmak.

Girdle, *s.* قوشاق kùshàk, كمر kèmer.

Girl, *s.* قیز kìz.

Girt, *v.a.* *v.* Gird.

Girth, *s.* محیط mùhīt, چوره chèvré; horse's — bands, قولان kòlàn.

Give, *v.a.* ویرمك vèrmek, vìrmek; اعطا ا ì''tā-et; حاصل ا hāssìl-et; —, *v.n.* (stretch) اسنمك èssnémek; (frost) کوشه مك ghèvshémek; — a call, چاغریویرمك chàghirivèrmek; اوغرایویرمك òghrayivèrmek; — a guess, بلیویرمك bìlivèrmek; برتخمین ا bìr-tàkhmīn-et; — a look, باقیویرمك bàkivèrmek; — a portion, جهاز ویرمك jìhāz - vèrmek (chèhiz); — away, ویریویرمك vèrivèrmek, هبه ا hìbé-et; — back, — back again, کیرو ویرمك ghèri - vèrmek; — battle, جنکه باشلامق jènghé-bàshlamak; — ear, قولاق ویرمك kùlàk-vèrmek; — forth, طیشاری ویرمك dìshàri-vèrmek; اعلان ا ì''lān-et; — ground, کیرو چکلمك ghèri - chèkilmek; سوزندن دونمك sùzundan-dùnmek; — a hand, یاردم ا yàrdim-et; — heed, دقت ا dìkkàt-et; — in charge, تسلیم ا tèsslīm-et; — judgment, اعلام ا ì''lām-et; — the lie, تکذیب ا tèkzīb-et; — notice, خبر ویرمك khàber-vèrmek; — one joy, تبریك ا tèbrīk-et; — leave, اذن ویرمك ìzin-vèrmek; رخصت ویرمك rùkhsàt-vèrmek; — one's mind, افکارینی بیان ا èfkyārini-bèyān-et; — one's mind to (a thing), صرف ذهن ا sàrfi-zìhn-et, دوشمك dùshmek, توغل ا tèvàghghul-et, مشغول ا mèshghūl-òl; — out, *v.a.* طیشاری ویرمك dìshàri-vèrmek; اعلان ا ì''lān-et; —, *v.n.* یورلمق yòrulmak, اوصانمق ùssànmak; دوکنمك dùkènmek; — over, *v.a.* تسلیم ا tèsslīm-et, دور ا dèvr-et; —, *v.n.* وازکچمك wāz-ghèchmek; کسلمك kèssilmek; — place, چکلوب یر ویرمك chèkilup-yèr-vèrmek; — suck, امزرمك èmzirmek, بسلمك bèsslémek; — the slip, صاوشمق sāwushmak; — up, تسلیم ا tèsslīm-et; سویلمك sùwèylémek; — warning, خبر ویرمك khàber-vèrmek; — way, قیرلمق kìrìlmak, قوپمق kòpmak; یقلمق yìkìlmak; بوزلمق bòzulmak.

Glad, *a.* ممنون mèmnūn, مسرور mèssrūr; to be —, حظ ا hàzz-et, خوشلنمق, khòshlanmak. [سرور sùrūr.

Gladness, *s.* ممنونیت mèmnūnìyyèt,

Glance, *s.* باقش bàkish; —, *v.n.* سکمك sèkmek; — over, کوز اتمق ghyùz-àtmak.

Gland, *s.* بیض bèyz (bèz).

Glare, *s.* پك پارلایش pèk-pàrlayish — *v.n.* پك پارلامق pèk-pàrlamak; — at, کوزلری اتش کبی اوله رق باقمق ghyùzléri-àtèsh-ghìbi-òlarak-bàkmak.

Glass, *s.* جام jàm, بللور billūr; (drinking) قدح kàdeh; (looking) آیینه àyina; (eye) کوزلك ghyùzluk; (telescope) دوربین dūrbīn (dùrbun); (hour) قوم ساعت kūm-sā''at.

Glaze, *s.* سر sìrr; —, *v.a.* جام کچورمك jàm-ghèchirmek; جام قاپلامق jàm-kàplamak.

Glazier, *s.* جامجی jamji.

Gleam, *s.* شعاع shù‘‘ā‘‘; —, *v.n.* پارلامق pàrlamak. [àkip-ghèchmek.
Glide, *v.n.* قايمق kàymak; اقوب كچمك
Glitter, *s.* پارلايش pàrlayish; —, *v.n.* پارلامق parlamak.
Globe, *s.* كوره kyùré.
Globular, *a.* كروى kyùrévī. [hàbāb.
Globule, *s.* حبه hàbbé, دانه dāné; حباب
Gloom, *s.* قرانلق kàranlìk; كدر kèder, مغموميت màghmūmìyyèt.
Gloomy, *a.* قرانلق kàranlìk; مغموم màghmūm. [tèmjīd-et.
Glorify, *v.a.* حمد ا hàmd-et, تمجيد ا
Glorious, *a.* نامدار nāmdār, مشهور mèshhūr; رونقلو rèvnàkli.
Glory, *s.* حمد hàmd; مجد mèjd; شوكت shèvkèt; رونق rèvnàk, شان shān, شهرت shùhrèt.
Gloss, *s.* جلا jilā, پارلاقلق pàrlaklìk; — over, *v.a.* اورتمك ùrtmek.
Glove, *s.* الدوان (èldivèn), الدوانلق (èldivènlik). [àtèsh-késsilmek.
Glow, *v.n.* يانمق yànmak, اتش كسلمك
Glue, *s.* طوتقال tùtkàl; — *v.a.* طوتقال ايله ياپشدرمق tùtkàl-ila-yà-pishdìrmak.
Glutton, *s.* اوبور òbur, اكول èkyūl.
Gluttony, *s.* اوبورلق òburlik.
Gnat, *s.* سورى سنك sìvri-sìnek.
Gnaw, *v.a.* كمرمك ghèmirmek.
Gnomon, *s.* عضاده ‘‘ìzādé.
Go, *v.n.* كتمك ghìtmek, يوريمك yùrumek; — about, دولاشمق dòlashmak; باشلامق bāshlamak; — abroad, طيشارى چيقمق dìshāri-chìkmak; طيشارى كتمك dìshàri-ghìtmek; طاغلمق dàghilmak, نشر اولنمق nèshr-òlunmak; — against, قارشو كتمك kàrshi-ghìtmek; بد كلمك bèd-ghèlmek; — along, همان كتمكده او (hèmen)-ghìtmekda-òl; — ashore, قره يه چيقمق kàraya-chìkmak; قره يه اوطورمق kàraya-òturmak; — astray, يولنى شاشرمق yòlunu-shàshirmak; فنا يوله صاپمق fèna-yòla-sàpmak; — asunder, قوپمق kòpmak, كسلمك kèssilmek; — away, كتمك ghìtmek; — back, كيرو كتمك ghèri-ghìtmek; — backwards, كيرولمك ghèrilémek; ترس يوريمك tèrss-yùrumek; — backwards and forwards, كيدوب كلمك ghìdup-ghèlmek; — down, انمك ènmek; باتمق bàtmak; — for, كيدوب المق ghìdup-àlmak; — forth, نشر اولنمق nèshr-òlunmak; چيقمق chìkmak; — from, دونمك dùnmek, ايرلمق àyrìlmak; — halves, پايلاشمق pàylashmak; — in, كيرمك ghìrmek; ايچرو كتمك ìchèri-ghìtmek; — off, كيديويرمك ghìdivèrmek; بوزلمق bòzulmak, اويمامق ùymamak, اولمامق òlmamak; كچمك ghèchmek; كسلمك kèssil-mek; اتش المق àtèsh-àlmak; پاطلامق pàtlamak; اوچمق ùchmak; — on, ايلرو كتمك ìléri-ghìtmek; دورمامق dùrmamak, قالمامق kàlmamak, فارغ اولمامق fārigh-òlmamak; اويمق ùymak, اولمق òlmak, كيلمك

ghìyilmek; — out, طیشاری چیقمق dìshàri-chìkmak; سونمك sùnmek, منطفی او mùntàfi-ol; — over, کچمك ghèchmek; اوستندن کچمك ùsstun-dan-ghèchmek; کوزدن کچورمك ghyùzdan-ghèchirmek; کزمك ghèzmek; یوقلامق yòklamak; — through, ایچندن کچمك ìchindan-ghèchmek; کوزدن کچورمك ghyùz-dan-ghèchirmek; let go the anchor! فونده fònda.

Goad, s. اوکندره ùghÈndérÈ; —, v.a. دورتمك dùrtmek, دورتشدرمك dùr-tushturmek. [màhàlli-mÀksūd.

Goal, s. سرمنزل sÈr-mènzil, محل مقصود

Goat, s. کچی kèchi; he —, ارکچ èrghech.

Goblet, s. قدح kÀdeh, جام jām, پیاله piyālÉ. [ìlāh.

God, s. الله Àllāh, تنکری tànghri, اله

Godhead, s. لاهوت lāhūt.

Godly, a. صالح sālih, دیندار dīndār.

Goitre, s. اور ūr.

Gold, s. آلتون Àltin, زر zÈr, ذهب zèheb.

Goldbeater, s. ورقجی vàrakji.

Golden, a. آلتون Àltin, زرین zèrīn.

Goldfinch, s. سقا قوشی sàka-kūshu.

Gold-lace, s. سرمه sìrma.

Goldsmith, s. قویومجی kùyumju.

Gonorrhœa, s. بل صوغوغی bèl-sòghughu.

Good, s. خیر khàyr, ایولك īyilik, فلاح fèlāh; —, a. ایو īyi; یرار yàrar.

Good-humour, s. کیف kèyf; to be in a —, کیفی او kèyfi-òl.

Good-humoured, a. کولر یوزلو ghyùlEr-yùzlu, دارلمز dÀrilmàz.

Goodly, a. کوزل ghyùzèl; بیوجك bìyujèk, خیلی khàyli.

Good-nature, s. ایو طبیعت īyi-tÀbī"àt.

Good-natured, a. ایو īyi, طاتلو tÀtli, کوزل خویلو ghyùzèl-khùylu.

Goodness, s. ایولك īyilik.

Goods, s. pl. اشیا èshyā, امتعه èmta"à, اموال èmvāl, مال mÀl.

Goose, s. قاز kÀz; tailor's —, اوتی ùtu.

Gooseberry, s. بکطاشی اوزومی bèk-tÀshi-ùzumu.

Gorge, s. بوغاز bòghÀz; —, v.a. دویورمق dòyurmak; طیقامق tìka-mak; —ed, p.p. دویمش dòymush; طیقانمش tìkÀnmish; to become —, v.n. دویمق dòymak; طیقانمق tìkÀn-mak.

Gosling, s. قاز پلازی kÀz-pÀlAzi.

Gospel, s. انجیل شریف ìnjīli-shèrīf.

Gossamer, s. شیطان عربه‌سی shèytÀn-"àrabassi. [ènīss.

Gossip, s. بوشبوغاز bòsh-bòghÀz; انیس

Gourd, s. قباق kÀbAk.

Gourmand, s. شکمپرست shìkèmpèrèsst.

Gout, s. نقریس nìkrīss.

Govern, v.a. حکومت ا hùkyūmèt-et, اداره ا idārÉ-et, ضبط و ربط ا zÀbt-u-rÀbt-et.

Government, s. حکومت hùkyūmèt, اداره idāré, ضبط و ربط zÀbt-u-rÀbt; دولت dèvlèt; وکلای دولت vùkélā'i-dèvlèt, وکلا طاقمی vùkélā-tàkimi.

Governor, s. والی vāli, متصرف mútas-sàrrif, متسلم mùtéssèllim; lieutenant —, قائممقام kā'im-màkām.

Gown, *s.* (woman's) فسطان fìsstan; (man's outer) جبه jùbbé; بینش bīnish; (inner) انتاری èntāri.

Grace, *s.* کرم kèrem, لطف lùtf, عنایت "ìnāyèt, احسان ìhsān; لطافت làtāfèt, نزاکت nèzākèt, حسن hùssn, ادا èdā; تشکر tèshèkkyur, دعا dù"ā; عفو "àfv; مغفرت màghférèt, غفران ghùfrān; your —, ذات عالیلری zāti-"ālīléri, ذات دولتلری zāti-dèv-lètléri; his —, فخامتلو fàkhāmètlù; —, *v.a.* تزیین ا tèzyīn-et, زینت او zīnèt-òl.

Graceful, *a.* حسنلو hùssunlu, نازك nāzik, نزاکتلو nèzākètli.

Gracious, *a.* (person) کریم kèrīm, لطیف làtīf, عنایتکار "ìnāyètkyār, نازك nāzik; (act or word) لطف وعنایت امیز lùtf-vè-"ìnāyet-āmīz, کریمانه kèrīmānè, عنایتکارانه "ìnāyetkyārānè, نازکانه nāzìkyānè.

Gradation, *s.* درجه dèréjé; تدریج tèdrīj.

Gradual, *a.* تدریجی tèdrījī; —ly, *ad.* علی التدریج "àlé-'t-tèdrīj.

Graft, *s.* اشی àshi, قلم اشیسی kàlem-àshissi; —, *v.a.* اشلاتمق àshlatmak; اشلامق àshlamak.

Grain, *s.* دانه dānè (tānè), حبه hàbbè; ذخیره zàkhīrè; تخم tòkhum; (of wood) طمر dàmar; to go against the grain, ادمك کوجنه کتمك àdaming-ghyùjuna-ghìtmek.

Grammar, *s.* صرف ونحو sàrf-u-nàhv.

Grammar-school, *s.* مکتب عرفان mèk-teb-i-"ìrfān.

Granary, *s.* انبار ànbār.

Grand, *a.* بیوك bìyuk; عظامتلو "àzā-mètli; طنطنه لو tàntanali.

Grandee, *s.* رجال کباردن بری rìjāli-kìbārdan-bìri, اعاظم رجالدن بری à"āzimi-rìjāldan-bìri.

Grandeur, *s.* عظامت "àzāmèt, طنطنه tàntana, هیبت hèybèt.

Grandfather, *s.* بیوك بابا bìyuk-bàba, دده dèdè, جد jèdd.

Grandiloquence, *s.* طمطراق کلام tòm-turàk-kèlām.

Grandiloquent, *a.* کلامی طمطراق kèlāmi-tòmturàk.

Grandmother, *s.* بیوك انا bìyuk-àna, بیوك والده bìyuk-vālidè.

Grandson, *s.* طورون tòrun, حفید hàfīd, نبیره nèbīrè.

Grand-Vizier, *s.* صدر اعظم sàdr-à"zàm.

Grant, *s.* احسان ìhsān; فرمان fèrmān, برات bèrāt; —, *v.a.* ویرمك vèrmek, احسان ا ìhsān-et; تسلیم ا tèsslīm-et, اعتراف ا ì"tirāf-et; فرض ا fàrz-et.

Grape, *s.* اوزوم ùzum; — shot, مسکت mìsskèt, صالقم sàlkim.

Grapple with, *v.a.* اوغراشمق òghrash-mak, چکشمك chèkishmek.

Grasp, *v.a.* طوتمق tùtmak, قاورامق kàwramak, قبض ا kàbz-et.

Grass, *s.* اوت òt.

Grasshopper, *s.* چکرکه chèkirghè.

Grassplot, *s.* چیم chìm.

Grate, *s.* اوجاق òjak; اسقاره ìsskàra; —, *v.a.* رندهلمك rèndèlémek; —, *v.n.* سورنمك sùrunmek, غجردامق ghìjirdamak; — on one's feelings, ادمك بدینه کتمك àdaming-bèdina-ghìtmek.

Grateful, *a.* متشكر mùtéshèkkir, شاكرالنعمه shākiru-'n-nì''mé.

Grater, *s.* رنده rèndé.

Gratification, *s.* ممنونيت mèmnū-nìyyèt, صفا sAfā; نعمت nì''mèt; بخشش bàkhshish, احسان ìhsān, انعام ìn''ām; خشنوديت khòsh-nūdìyyèt; حظ hAzz, حظ نفس hAzzi--nèfss.

Gratify, *v.a.* ممنون ا mèmnūn-et, خشنود ا khòshnūd-et; صفا ويرمك sAfā-vÈrmek; خوشلاندرمق khòsh-landirmak; حاصل ا hāssil-et; اجرا ا ìjrā-et; اقتضاسنى اجرا ا ìktizāssini--ìjrā-et; تابع او tābi''ol, اويمق ùymak.

Gratis, *ad.* بادهوا bādi-hèwā (bèdāwa), مجانا mèjānan.

Gratitude, *s.* شكر shùkr, تشكر tèshèk-kyur, شكرانيت shùkrānìyyèt.

Gratuitous, *a.* بادهوا bādi-hèwā (bè-dāwa).

Gratuity, *s.* بخشش bàkhshish, احسان ìhsān, انعام ìn''ām.

Grave, *s.* مزار mèzār, قبر kAbr, مقبره mAkbéré; —, *a.* (person) اغر àghir, تمكينلو tèmkìnli; (affair) قورقلور kòrkulur, قورقلهجق kòrkulajak; —, *v.a.* قازمق kAzmak, حك ا hàkk-et.

Gravestone, *s.* مزار طاشى mèzār-tAshi.

Graving-tool, *s.* قلم kàlem.

Gravity, *s.* (personal) اغر àghir, تمكين tèmkīn; (of affairs) قورقلهجق برحال kòrkulajak-bìr-hāl; (of substances) ثقلت sìklèt; specific —, ثقلت ذاتيه sìklèti-zātìyyé.

Gravy, *s.* صو sū.

Grease, *s.* ياغ yàgh; —, *v.a.* ياغلامق yàghlamak.

Great, *a.* بيوك bìyuk, كبير kèbīr, عظيم ''Azīm; چوق chòk; the —, *s. pl.* كبار kìbār, كبارطاقمى kìbār-tàkimi, كبرا kyùbérā; a — many, a — deal, برچوق bìr-chòk; — grandfather, دده نك باباسى dèdéning-bAbAssi; — grandson, طورونك اوغلى tòrunung--òghlu; Alexander the —, اسكندر رومى Isskender-rūmi; Peter the — دلى پترو dèli-Pétro.

Great-coat, *s.* قپوط kapòt.

Greatness, *s.* بيوكلك bìyukluk; عظامت ''Azāmèt.

Greece (kingdom of), *s.* يونانستان Yūnānisstān; — (ancient) روم rūm.

Greedy, *a.* اچ كوزلو àch-ghyùzlu; چوق ير chòk-yÈr, اوبور òbūr.

Greek (in general), *a.* روم rūm, رومى rūmi; (of the kingdom) يونان yūnān; (language) *s.* رومجه rūmjé.

Green, *a.* يشل yèshil; خام khAm.

Greengrocer, *s.* سبزواتجى sèbzéwātji.

Greenhouse, *s.* ليمونلق lìmònluk.

Greens, *s. pl.* لحنه làhana.

Greet, *v.a.* سلام ويرمك sèlām-vÈrmek.

Grey, *a.* قير kìr; بوز bòz; كومشى ghyùmishī; قورشونى kūrshunī; —, *s.* — of the morning, صباح ايدينلغى sàbAh-àydinlighi; — of the evening, اخشام قرانلغى Akhsham-kAranlighi.

Greybeard, *s.* اق صقاللو Ak-sàkAlli.

Greyhound, *s.* تازى tAzi.

Gridiron, *s.* اسقاره ìsskàra.

Grief, *s.* كدر kÈder, درد dÈrd, قساوت

kàssāvèt, الم èlem, غم ghàm, اندوه èndūh.

Grievance, *s.* موجب تشكى mùjibi-tèshèkki; بلا bèlā, درد dèrd; غدر ghàdr; ظلم zùlm.

Grieve, *v.a.* كدر ويرمك kèder-vèrmek; —, *v.n.* كدر ا kèder-et, قساوت چكمك kàssāvèt-chèkmek, غم يمك ghàm-yèmek, مكدر او mùkèdder-òl.

Grievous, *a.* عظيم واليم "àzīm-vè-èlīm, فنا fèna.

Grill, *v.a.* قزارتمق kìzàrtmak. اسقاره ده isskàrada-

Grind, *v.a.* (flour, &c.) اوكتمك ùghut-mek; چكمك chèkmek; (colours, &c.) ازمك èzmek, سحق ا sàhk-et; (iron, &c.) طاشه طوتمق tàsha-tùtmak; (the teeth) غجرداتمق ghìjirdàtmak.

Grindstone, *s.* طاش tàsh, بلكى bìlèghi, بلكى طاشى bìlèghi-tàshi.

Gripe, *s.* ال èl, پنچه pènché, قبضه kàbza; —, *v.a.* صيقى طوتمق sìki-tùtmak; قارن اغرتمق kàrn-àghritmak; gripes, *s.pl.* قارن اغريسى kàrn-àghrissi, صانجى sànji.

Gristle, *s.* قيقرداق kìkirdàk.

Groan, *s.* ايكلدى ìngilti, انين ènīn; —, *v.n.* ايكلمك ìnglémek.

Grocer, *s.* بقال bàkkāl.

Groin, *s.* قاصق kàssik.

Groom, *s.* سئيس sè'īss, اسپر ìsspir.

Groove, *s.* ييو yīv, yīw.

Gross, *s.* اون ايكى دوزينه òn-ìki-dùzina, يوزقرق درت دانه yùz-kìrk-dùrt-(tānè); —, *a.* قبا kàba, فنا fèna, داره سى چيقمامش dàrassi-chìk-mamish.

Grot, Grotto, *s.* مغاره màghara, اين īn.

Ground, *s.* ير yèr, عرصه "àrsa; زمين zèmīn; اساس èssāss; موجب mùjib, سبب sèbeb, مناسبت mùnāssébèt; —, *a.* اوكدلمش ùghudulmush; دوكلمش dùghulmush, چكلمش chèkilmish, ازلمش èzilmish; —, *v.a.* تأسيس ا tè'sīss-et; —, *v.n.* (a ship) اوطورمق òturmak.

Grounded, *a.* متأسسى mùté'èsssiss, مبتنى mùbténi; اصلى وار àssli-vàr.

Groundless, *a.* ديبسز dìbsiz, اصلى يوق àssli-yòk, بوش bòsh.

Grounds, *s.pl.* تلوى tèlvi, طورطو tòrtu, پوصه pòssa.

Ground-swell, *s.* صالنتى sàlinti.

Ground-work, *s.* تمل tèmel.

Group, *s.* كومه kyùmé, بلوك bùluk; —, *v.a.* طوپ ا tòp-et; —, *v.n.* طوپ او tòp-òl.

Grove, *s.* اورمان òrmàn.

Grow, *v.n.* بيومك bìyumek; بويلانمق bòylanmak; سورمك sùrmek; اولمق òlmak, كسلمك kèssilmek.

Growl, *v.n.* خرلامق khìrlamak.

Gruel, *s.* يوان چوربا yàwàn-chòrba.

Gruff, *a.* بوغوق bòghuk; خويسز khùysuz.

Grumble, *v.n.* سويلنمك sùwèylenmek.

Guarantee, *s.* (person) كفيل kèfīl; (thing) كفالت kèfālèt; رهين rèhīn.

Guard, *s.* (man) يساقجى yàssakji, نوبتجى nùbètji; قواص kàwass, عسكر "àssker, (soldiers) خاصه عسكرى khàsssa-"àsskéri, عساكر خاصه "àssa-kiri-khàsssa; (time or duty) نوبت nùbèt; (of a sword-handle) چاپراز

chApràz; (of a gun-trigger) قورقولق kòrkuluk; —, *v.a.* صقلامق sàklamak, حفظ ا hìfz-et, محافظه ا mùhāfaza-et; باقمق bàkmak.

Guard-house, *s.* قوللق kùlluk.

Guardian, *s.* وصى wàssi; محافظ mùhāfiz.

Guerilla, *s.* باشى بوزق bàshi-bòzuk.

Guess, *s.* ظن zànn, تخمين tàkhmīn; —, *v.a.* بلمك bìlmek; تخمين ا tàkh-[mīn-et.

Guest, *s.* مسافر mùssāfir.

Guidance, *s.* هدايت hìdāyet; دلالت dèlālèt.

Guide, *s.* قلاغوز kìlāghuz, دليل dèlīl, هادى hādī, رهنما rèhnumā; —, *v.a.* يول كوسترمك yòl-ghyùsstermek; قلاغوزلق ا kìlāghuzluk-et.

Guild, *s.* اصناف èssnāf. [hīlé.

Guile, *s.* غل وغش ghìll-u-ghìsh, حيله

Guilt, *s.* قباحت kàbāhàt, جرم jùrm, كناه ghyùnāh.

Guiltless, *a.* قباحتسز kàbāhatsiz, كناهسز ghyùnāhsiz, بيكناه bī-ghyùnāh. [jùnhali.

Guilty, *a.* قباحتلو kàbāhatli, جنحه لو

Guinea-fowl, *s.* بچ طاوغى bèch-tàwughu.

Guitar, *s.* كيتاره ghitāra.

Gulf, *s.* (bay) كورفز kyùrfez; (abyss) ورطه vàrta, حفره hùfré.

Gull, *s.* (bird) مارطى màrti; (dupe) شاشقين shàshkin; —, *v.a.* الداتمق àldatmak.

Gullet, *s.* غرتلاق ghìrtlàk, بوغاز bòghāz.

Gum, *s.* صمغ sàmgh (zàmk); (of the eyes) چپاق chàpak; (of the teeth) ديش اتلرى dìsh-ètléri; —, *v.a.* صمغ ايله ياپشدرمق (zàmk)-ila-yàpishdirmak.

Gun, *s.* طوپ tòp; تفنك tùfènk (tùfèk).

Gun-barrel, *s.* تفنك دميرى tùfènk-démiri.

Gun-carriage, *s.* قنداق kùndak.

Gun-cotton, *s.* پاموق باروتى pàmūk-bārūti. [tòpji-bàshi.

Gunner, *s.* طوپجى tòpji; طوپجى باشى

Gunpowder, *s.* باروت bārit.

Gunshot, *s.* (distance) طوپ منزلى tòp-mènzili; قورشون منزلى kùrshun-mènzili; — wound, كله يارهسى ghyùllé-yàrassi; قورشون يارهسى kùrshun-yàrassi. [chàkmakji.

Gunsmith, *s.* تفنكجى tùfènkji (tùfèkji), چقماقجى

Gunstock, *s.* تفنك قونداغى tùfènk-kùndàghi.

Gush, *v.n.* فشقرمق fìshkirmak.

Gust, *s.* روزكارك براسمهسى rùzghyāring-bìr-èssmassi; بوره bòra.

Gut, *s.* باغرصق *or* بغرصاق bàghirsàk.

Gutter, *s.* اولق òluk, اولاق àwlàk.

Guzzle, *v.n.* and *a.* ايچمك ìchmek, چاقمق chàkmak.

Gymnasium, *s.* بدن تعليمى محلى bèden-tà'līmi-màhàli.

H.

Haberdasher, *s.* خرده فروش khùrdé-fùrūsh.

Habit, *s.* عادت 'ādet; خوى khùy.

Habitable, *a.* اوطوريلور òturulur, قابل سكنى kābili-sùknā. [mè'và.

Habitation, *s.* مسكن mèsskèn, مأوى

Habitual, *a.* عادت حکمنه کیرمش "ādet-hùkmuna-ghìrmish.

Habituate, *v.a.* الشدرمق ȧlishdirmak; — one's self, الشمق ȧlishmak.

Hack, *v.a.* چنتمك chèntmek; —, hackney, *s.* بارکیر bārghīr (bèyghir), کراجی بارکیری kìrāji-(bèyghiri).

Hail, *s.* دولو *or* طولو dòlu; —, *v.n.* دولو یاغمق dòlu-yàghmak; —, *int.* السلام علیك ess-sèlāmu- "àlèyké; —, *v.a.* بیورك بیورك دیو قبول ا bùyurung-bù-yurung-dèyu-kȧbūl-et; چاغرمق chà-ghirmak.

Hale, *a.* دنج dìnj.

Half, *a.* یارم yàrim; —, *s.* یاری yȧri; . . . and a half, بچوق . . . bùchuk; —, *ad.* یاری یاریه yàri-yàriya.

Half-moon, *s.* یارم ای yàrim-ày.

Half-pay, *s.* حضر معاشی hȧzar-mà"āshi.

Halfpenny, *s.* اون پاره òn-pāré.

Half-seas-over, *a.* سرخوشجه sèrkhòshjé.

Half-witted, *a.* بودالا bùdala.

Hall, *s.* دیوانخانه dīwānkhāné.

Halloo, *int.* ای èy, بکا باق bàna-bāk.

Hallow, *v.a.* تقدیس ا tȧkdìss-et, مبارك ا mùbārek-et; رعایت ا rì"āyet-et, مبارك عد ا mùbārek-"àdd-et; —ed, *pp.* مبارك mùbārek, مقدس mù-kȧddèss.

Halt, *s.* ایلنش èylènish; —, *a.* طوپال tòpal; —, *v.n.* ایلنمك èylenmek; طوپالّلمق tòpȧllamak, اغسیمق ȧghsi-mak; —, *int.* حالت hȧlt.

Halter, *s.* یولار yùlar; ایپ ìp.

Halve, *v.a.* ایکی یه بولمك ìkiya-bùlmek; پایلاشمق pàylashmak.

Ham, *s.* بوط bùt, قاینلق kāynàk; دوکز بوطی پاصدرمسی dònguz-bùtu-pȧss-dirmassi (dòmuz).

Hamlet, *s.* کویجکز kyùyjèghiz, اوفاق کوی ùfȧk-kyùy.

Hammer, *s.* چکیج chèkij; طوقماق tòkmàk; sledge —, واریوس vàriyoss; —, *v.a.* دوکمك dùghmek.

Hammock, *s.* برانده brànda.

Hamper, *s.* قپاقلو سپد kȧpȧkli-sèped; —, *v.a.* صیقندی ویرمك sìkinti-vèrmek, اللنی ایاغنی باغلامق èlini-àyaghini-bȧghlamak, باغلامق bȧghlamak.

Hand, *s.* ال èl, دست dèsst, ید yèd; (man) ادم ȧdam, نفر nèfer, ایشجی ìshji; (signature) امضا ìmzā; hour —, عقرب "àkreb; minute —, یلقوان yèlkowȧn; —, *v.a.* ویرمك vèrmek; — over, تسلیم ا tèsslīm-et; — in hand, *ad.* ال اله ویره‌رك èl-èla-vèrérek; علی الاتفاق "àlé-'l-ìttifȧk; to live from hand to mouth, اخشام نه ییه جکنی صباحلین بلمامك ȧksham-nè-yèyé-jéghini-sàbāhléyin-bìlmamek.

Handful, *s.* اوج طولیسی āwuj-dolussu.

Hand-grenade, *s.* ال خمبره‌سی èl-khùmbarassi.

Handicraft, *s.* صنعت sàn"àt.

Handkerchief, *s.* مندیل mèndil, چوره chèvré, یمنی yèméni, یاغلق yàghlik, مقرمه màkrama-(màh-).

Handle, *s.* صاپ sȧp, قولپ kùlp, قولاق kùlak, قبضه kȧbza; —, *v.a.* طوتمق tùtmak, قوللانمق kùllȧnmak.

Handsome, *a.* کوزل ghyùzèl, کوسترشلو ghyùsstèrishli, یاقشقلو yàkishìkli.

Handspike, *s.* مانوله mànavèla.

Handy, *a.* (man) هزارفن hèzār-fènn (hèzārifènd); (thing) راحت ràhat, قولاى kòlay, ايشه يرار ìsha-yàrar.

Hang, *v.a.* اصمق àssmak; —, *v.n.* اصلمق àssilmak; — about, طولاشمق dòlashmak; — back, ايلرو كلمامك ìléri-ghèlmamek, كيرو طورمق ghèri-dùrmak; — down, صارقمق sàrkmak; — out, *v.a.* اصمق àssmak, سرمك sèrmek; صارقتمق sàrkitmak, قالدرمق kàldirmak, كوسترمك ghyùsstermek; —, *v.n.* صارقمق sàrkmak; اصلمق àssilmak; — over, طاشمق tàshmak; صارقمق sàrkmak; — together, برى برينى براقمامق bìri-bìrini-bràkmamak; — up, اصمق àssmak.

Hanger, *s.* قصه جق بر قلج kìssajek-bìr-kilij.

Hangman, *s.* جلاد jèllād.

Hank, *s.* قنغال kànghal, طره tùrré (tùra).

Hanker after, *v.a.* استمك isstémek, ارزولمق àrzulamak, ارامق àramak, اشتياق چكمك ìshtiyāk-chèkmek.

Happen, *v.n.* اولمق òlmak, چيقمق chìkmak, واقع او vākì"òl, تصادف ا tèssādùf-et, ظهور ا zùhūr-et, وقوع بولمق vùkū"-bùlmak.

Happily, *ad.* سعادتله sà"ādètla; بركت ويرسونكه bèrékèt-vèrsin-ki.

Happiness, *s.* سعادت sà"ādèt; ممنونيت mèmnūnìyyèt.

Happy, *a.* ايشى يولنده راحتى يرنده اولان ìshi-yòlunda-rāhati-yèrinda-òlan, سعيد sà"īd, مسعود mèss"ūd; ممنون mèmnūn; مسرور mèssrūr.

Harass, *v.a.* يورمق yòrmak, راحت ويرمامك rāhat-vèrmamek, راحتسز ا rāhatsiz-et, تعجيز ا tà"jīz-et.

Harbour, *s.* ليمان lìmàn, مرسى or مرسا mèrsà; —, *v.a.* طوتمق tùtmak, يتاق او yàtak-òl.

Harbour-master, *s.* قپتان ديپورتو kàptan-dipòrto.

Hard, *a.* قتى kàti, سرت sèrt, پك pèk; صيقى sìki; كوچ ghyùch, چتين chètin, مشكل mùshkil; — of belief, كوچ ايناننور ghyùch-inànir, انانمز inàn-màz; — to be believed, كوچ اينانلور ghyùch-inànilir, اينانلمز inànilmàz; — of hearing, صاغر sàghir.

Harden, *v.a.* قتيلاشدرمق kàtilashdirmak, سرتلشدرمك sèrtleshdirmek, پكشدرمك pèkishdirmek; —, *v.n.* قتيلاشمق kàtilashmak, سرتلشمك sèrtleshmek, پكشمك pèkìshmek.

Hard-favoured, Hard-featured, *a.* چركين chìrkin.

Hard-hearted, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz.

Hardihood, *s.* جسارت jèssārèt.

Hardiness, *s.* طيانقلق dàyàniklik.

Hardly, *ad.* همان hèmān (hèmen); كوچ بلا ghyùch-bèlā; هيچ مساعده كوسترميه رك hìch-mùssā"adé-ghyùss-terméyérek.

Hardness, *s.* قتيلق kàtilik, سرتلك sèrtlik; صيقيلق sìkilik; كوچلك ghyù-chluk, چتينلك chètinlik, مشكللك mùshkillik, صعوبت sù"ūbèt.

Hardship, *s.* صيقندى sìkindi, مشقت mèshàkkàt.

Hardy, *a.* طيانقلو dàyànikli, دنج dìnj.

Hare, *s.* طاوشان tàwshAN. [kulàk-vÈr.
Hark, *int.* دكله dìnglÉ (dīNÉ), قولاق وير
Harlot, *s.* فاحشه fāhishÉ.
Harm, *s.* ضرر zàrar, زيان zìyān; —, *v.a.* اينجتمك ìnjitmek, ضررا zàrar-et.
Harmless, *a.* ضررسز zàrarsiz. [mùwāfakÀt.
Harmony, *s.* طاتلولق tÀtlilik; موافقت
Harness, *s.* قوشم or قوشوم kòshum; طاقم tàkim; —, *v.a.* قوشمق kòshmak; طاقمنى اورمق tàkimini-wùrmak; — maker, سراج sàrrāj.
Harp, *s.* چنك chèngh.
Harpoon, *s.* زبقين zìbkin.
Harpooner, *s.* زبقينجى zìbkinji.
Harpsichord, *s.* كارقديم پيانو kyàr-kÀdīm--piàno.
Harrow, *s.* چفتجى طراغى chìftji-tàraghi; —, *v.a.* طرامق tàramak; — one's feelings, ادمك يوركنى قاناتمق ÀdAm-ing-yùrèghini-kÀnAtmak.
Harsh, *a.* سرت sèrt.
Hartshorn, *s.* نشادر nìshÀdir; (spirit of) نشادر روحى nìshādir-rūhU.
Harvest, *s.* حصاد hĀssĀd, محصول màhsūl; — time, بچم وقتى bìchim-wÀkti, اوراق وقتى òrAk-wÀkti.
Hash, *s.* يخنى yàhni; —, *v.a.* يخنى ا yàhni-et.
Haste, *s.* عجله "Àjélé; چابكلك chà-biklik, سرعت sùr"àt; —, *v.n.* عجله ا "Àjélé-et, چابك اول chàbik-òl.
Hasten, *v.n.* چابك كتمك chàbik-ghìtmek; —, *v.a.* تعجيل ا tà"jīl-et.
Hastily, *ad.* عجله ايله "Àjélè-ila, على العجله "àlÈ-'l-"ÀjélÉ.
Hasty, *a.* چابك chàbik; صبرسز sÀbrsiz, چابك قزار chàbik-kìzar.
Hat, *s.* شاپقه shÀpka.
Hatch, *v.a.* ياورى چيقارمق yàwri-chì-kàrmak; —, *s.* قپو kÀpi; انبارقپاغى ànbar-kÀpÀghi.
Hatchet, *s.* بالطه bÀlta.
Hatchway, *s.* انبار اغزى ànbar-Àghizi.
Hate, *s.* بغض bùghz, عداوت "àdāvèt; نفرت nèfrèt; —, *v.a.* هيچ سومامك hìch-sÈvmamek; عداوت ا "àdāvèt-et.
Hateful, *a.* منفور mènfūr, مقبوح mÀkbūh.
Hatred, *s.* بغض bùghz, عداوت "àdāvèt; نفرت nèfrèt. [(kìbir).
Haughtiness, *s.* تكبر tèkèbbur, كبر kìbr
Haughty, *a.* متكبر mùtékèbbir, كبرلو kìbirli, فرعون fìr"àwn, نوبران nòbràn.
Haul, *v.a.* چكمك chèkmek; هيسه ا [hīsa-et.
Haunch, *s.* صغرى sàghri.
Haunt, *v.a.* طائف او tā'if-ol.
Have, *v.a.* مالك او mālik-òl.
Havoc, *s.* زيان zìyān, خسارت khÀssārèt.
Hawk, *s.* اتمجه Àtmaja; —, *v.a.* كزدروب صاتمق ghèzdirip-sÀtmak.
Hawker, *s.* كزدريجى بازركان ghèzdiriji-Hawser, *s.* پلامار pÀlamàr. [bÀzirghyān.
Hay, *s.* قورو اوت kùrU-òt.
Haycock, *s.* اوت يغينى òt-yìghini.
Haymaking, *s.* اوت بچمك òt-bìchmek.
Hayrick, Haystack, *s.* بيوك قورو اوت يغينى bìyuk-kūrU-òt-yìghini.
Hazard, *s.* بخت bàkht; تصادف tèssā-duf; —, *v.a.* تهلكه يه قومق tèhlikéyÉ-
Hazardous, *a.* تهلكه لو tèhlikÉli. [kòmak.
Haze, *s.* سيس sìss, دومان dùmÀn.

Hazel, *s.* فندوق fìndik; —, *a.* كستانه رنكلو kèsstānÉ-rÈnkli.

He, *pr.* او ò, اول òl; —, *a.* اركك èrkek.

Head, *s.* باش bAsh; سر sÈr, رأس rè'ss; (of a ship), باش bAsh; (of a cask) ديب dìb; (of an arrow) تمرن tèmrÈn; —, *a.* باش bAsh, برنجى bìrinji; —, *v.a.* باش او bAsh-ol, سركرده او sÈrkÈrdÉ-òl.

Headache, *s.* باش اغريسى bAsh-Aghrissi.

Headland, *s.* بورون bÙrUn.

Headlong, *ad.* باش اشاغى bAsh-Ashàghi, دپه تقلاق (tèpÉ)-tàklak.

Head-quarters, *s.* مركز mèrkEz.

Headstrong, *a.* سوز دكلەمز sùz-dìnglÉmàz (dìnÉmàz).

Headway, *s.* يول yol; يوريمه yùruma.

Heal, *v.n.* ايواو īyi-òl; —, *v.a.* ايوا ا īyi-et.

Health, *s.* صحت sìhhàt, عافيت "āfìyyèt; كيف kèyf, مزاج mìzāj, طبع tAb"; your health! عشقكزه "Ashkingiza.

Healthy, *a.* صاغ sàgh, صاغلام sàghlàm.

Heap, *s.* كومه kyùmÉ, يغين yìghin; —, *v.a.* يغمق yìghmak.

Hear, *v.a.* اشتمك ìshìtmek, استماع ا ìsstimā"-et; دكلەمك dìnglÉmek (dìnÉmek), قولاق ويرمك kÙlAk-vÈrmek; قبول ا kAbūl-et, اجابت ا ìjābet-et.

Hearing, *s.* قوت سامعه kÙvvèti-sāmi"a; in one's —, اشيتديكى حالده ìshìtdighi-hālda; to give a —, اذن ويروب سويلتمك ìzin-vÈrup-sùwèylEtmek, دكلەمك (dìnÉmek). [mek.

Hearken, *v.n.* قولاق ويرمك kÙlAkvÈr-

Hearsay, *s.* مسموعات mèssmU"At.

Heart, *s.* يورك yùrèk, قلب kAlb, دل dìl; (of a plant) كوبك ghyùbèk; (middle) اورطه or اورته òrta; by —, ازبردن èzbÈrden; to learn by —, *v.a.* ازبرلمك èzbÈrlÉmek.

Heart-breaking, Heart-rending, *a.* ادمك يوركى طيانمز AdAmìng-yùrèghi-dàyan-màz.

Heart-broken, *a.* شكسته دل shìkèsstÉ-dìl.

Hearth, *s.* اوجاق òjak. [انصافسز ìnsAfsiz.

Heartless, *a.* انسانيتسز ìnsānìyyètsiz,

Heart's-ease, *s.* هرجائى بنفشه hèr-jā'ī-bènèfshÉ (mènèkshÉ).

Hearty, *a.* قوى kàwī, صاغلام sàghlàm; صميمى sàmīmī, يوركدن yùrèkdan.

Heat, *s.* سيجاق sìjAk, سيجاقلق sìjAklik, حرارت hàrārèt; اتش Atèsh; قيزغينلق kìzghinlik; —, *v.a.* استمق ìssìtmak, قيزدرمق kìzdirmak, تسخين ا tèsskhīn-et. [كتابسز كافر kìtAbsiz-kyāfir.

Heathen, *s.* and *a.* كاور ghyàwr, كافر kyāfir,

Heave, *v.a.* اتمق Atmak; —, *v.n.* باش اورمق bAsh-wÙrmak.

Heaven, *s.* جنت jènnÈt, فردوس fìrdàvss.

Heavy, *a.* اغر Aghir, ثقيل sàkīl.

Hectic, *a.* ورملو vèrEmli; — fever, كيزلو استمه ghìzli-ìssìtma.

Hedge, *s.* چيت chìt.

Hedgehog, *s.* اوفاق كرپى ÙfAk-kìrpi.

Heed, *s.* دقت dìkkAt, تقيد tàkàyyud, قيد kàyd; —, *v.a.* and *n.* دقت ا dìkkAt-et, قيد ا kàyd-et.

Heel, *s.* اوكچه ùkchÉ; — over, *v.n.* ياتمق yàtmak; —, *v.a.* ياترمق yàtirmak.

Hegira, *s.* هجرت hìjrèt; هجرت نبویه hìjréti-nèbévìyyé. [ایتك ghènj-ìnek.

Heifer, *s.* دیشی طانه dìshi-dàna, كنج

Height, *s.* بوی bòy; یوكسكلك yùk-sèklik, ارتفاع ìrtifā"; طاغ dàgh, دپه (tèpé), بایر bàyir, صرت sìrt; اوج èvj, ذروه zìrvé; اورته òrta, وسط wàssat.

Heinous, *a.* پك قبیح pèk-kàbīh; شنیع shènī"; اشنع èshnà".

Heir, *s.* (after possession) وارث vāriss; (before possession) ولی عهد vèlī-"àhd.

Heiress, *s. f.* وارثه vārissé; ولیة العهد vèlìyyétu-'l-"àhd. [-chìchèghi.

Heliotrope, *s.* وانلیه چیچكی vànìlya-

Hell, *s.* جهنم jìhènnem (jìhànnam), جحیم jàhīm.

Hellenic, *a.* یونانی yūnāni.

Hellespont, *s.* چناق قلعه‌سی بوغازی chà-nak-kàléssi-bòghàzi. [یكه yèké.

Helm, *s.* دومن یكه‌سی dùmèn-yèkéssi,

Helmet, *s.* تاس tàss, مغفر mìghfèr, تغلغه tùghulgha.

Helmsman, *s.* دومنجی dùmènji.

Helot, *s.* اسیر èssīr.

Help, *s.* یاردم yàrdim, امداد ìmdād, اعانه i"āné, معاونت mù"āvénèt, عون "àvn; یاردمجی yàrdimji, معین mù"īn, معاون mù"āvin; —, *v.a.* یاردم ا yār-dim-et, معاونت ا mù"āvénèt-et; اعانه ا i"āné-et; امداد ا ìmdād-et, امداده یتشمك ìmdāda-yètishmek; منع ا mèn"-et, چاره بولمق chāré-bùl-mak. [Èli-àyaghi-tùtmàz.

Helpless, *a.* بیچاره bīchāré, الی ایاغی طوتمز

Helpmate, *s.* ارقه‌داش àrkadàsh.

Hem, *s.* قیورلمیش كنار kìvrìlmish--kènar; —, *v.a.* كنارینی قیورمق kènārini-kìvirmak; — in, چویرمك chèvirmek, قوشاتمق kùshàtmak, اطرفنی المق ètrāfìni-àlmak.

Hemisphere, *s.* نصف كره nìsfi-kyùré.

Hemistich, *s.* مصراع mìssrā".

Hemorrhoids, *s.* مایه‌سیل māyéssīl,

Hemp, *s.* كندر kèndir. [باسور bāssūr.

Hen, *s.* طاوق tāwuk.

Hence, *ad.* بوندن bùndan; بناءً علیه bìnā'an-"àlèyh, بوكا بناءً bùnga-bìnā'an, بوكا مبنی bùnga-mèbni, بناءً علی ذلك bìnā'an-"àlà-zālikè.

Henceforth, Henceforward, *ad.* بوندن بویله bùndan-bùylé, بوندنصكره bùndan-sòngra, فیمابعد fī-mā-bà"d, بر دها bìr-dàhà, شمدیدن كیرو shìmdidan--ghèri.

Her, *pr. s.* انی àni, ònu; اكا ànga (àna), ònga (òna); *pr. a.* ی i, سی si, انك aning, ònung.

Herald, *s.* منادی mùnādi; —, *v.a.* خبر ویرمك khàber-vèrmek.

Herb, *s.* اوت òt, نبات nèbāt.

Herbalist, *s.* كوكجی kyùkju.

Herd, *s.* سوری sùru; — together, *v.n.* سوری سوری كزمك sùru-sùru-ghèz-mek.

Herdsman, *s.* صغرتماج sìghirtmàj.

Here, *ad.* بورا bùra, بوراسی bùrassi; بورایی bùrayi, بوراسنی bùrassini; بورایه bùraya; بوراده bùrada; بوراسنه bùrassina; بوراسنده bùrassinda; —, *int.* اشته ìshté, نا nà; — and there,

اوتەبری ùtÉ-bèri; تك تك tèk-tèk; here is, اشتە ìshtÉ, نا nà. [bùralara.

Hereabouts, *ad.* بورالردە bùralarda, بورالرە

Hereafter, *ad.* بوندنصكرە bùndan-sòngra; بعدالموت bà"dé-'l-mèvt; —, *s.* اخرت ākhirèt.

Hereby, *ad.* بومناسبتلە bù-mùnāssé-bètla; بو واسطەايلە bù-wAssità-ila.

Hereditary, *a.* موروث mèvrūss, متوارث mùtévāriss; وارث vāriss; ولی عهد vèli-"àhd.

Herein, *ad.* بوندە bùnda; بوندن bùndan; بوكا bùnga; بونی bùnu.

Hereof, *ad.* بونك būnūn.

Hereon, *ad.* بونك اوزرينە būnūn-ùzERINÉ.

Heresy, *s.* ضلالت dAlālèt, شيعە shī"à, اعتزال ì"tizāl. [mù"tèzil.

Heretic, *s.* ضال dāll, شيعی shī"ī, معتزل

Heretofore, *ad.* شمدی‌يەقدر shìmdiya-kAdar, سمدی‌يە كلنجە shìmdiya-ghèlinja; از قديم èz-kAdīm (ab antiquo), اوتەدنبرو ùtÉdan-bèri.

Herewith, *ad.* (inclosed) لفاً lèffan, ملفوفاً mèlfūfAn.

Heritage, *s.* ميراث mīrāss.

Hermaphrodite, *s.* خنثی khùnsà.

Hermetically, *ad.* هيچ هواالميەجق صورتلە hìch-hèwā-Almayajak-sūrÈtla.

Hermit, *s.* منزوی mùnzévī.

Hermitage, *s.* زاويە zāvìyyÉ, عزلتخانە "ùzletkhānÉ. [فتق علتی fètk-"ìllèti.

Hernia, *s.* قاصق ياريغی kAssik-yàrighi,

Hero, *s.* يكيت yìghit, بهادر bàhādir; محكی فيە màhkiyun-fīh.

Heroic, *a.* بهادرانە bàhādirānÉ.

Heroine, *s.* بهادرقاری bàhādir-kAri; محكيةفيها màhkiyetun-fīhā.

Heroism, *s.* يكيتلك yìghitlik.

Hers, *pr.* انك Aning, ònung; انككی Aningki, ònungku.

Herself, *pr.* كندی kèndi, كنديسی kèndissi, كنديسنی kèndissini.

Herzegovina, *s.* هرسك Hèrsèk.

Herzegovinian, هرسكلو Hèrsèklī.

Hesitate, *v.n.* باقنمق bAkinmak; تردد تردد tèrèddud-et; تأخرا tè'èkhkhur-et; استمامك ìsstÉmamek; نەياپەجغنی بلمامك nÈ-yàpajaghini-bìlmamek; سويليەجكنی شاشرمق sùwèyléyÉ-jéghini-shàshirmak. [shùbhÉ.

Hesitation, *s.* تردد tèrèddud; شبهە

Heterodox, *a.* مخالف امتە ùmmèta

Hetman, *s.* هتمان hètmān. [mùkhālif.

Hew, *v.a.* يارمق yàrmak; — down, *v.a.* كسمك kèssmek; يرە يقمق yÈra-yìkmak.

Hexagon, *s.* مسدس mùssèddèss.

Hiatus, *s.* ارالق àralik.

Hibernate, *v.n.* قيشلامق kìshlamak.

Hibernation, *s.* قيشلامە kìshlama.

Hiccough, Hiccup, *s.* حنچقرق hìnchkirik; —, *v.n.* حنچقرمق hìnchkirmak.

Hide, *s.* دری dèri; —, *v.n.* صقلانمق sàklanmak, كيزلنمك ghìzlEnmek; —, *v.a.* صقلامق sàklamak, كيزلمك ghìzlÉmek.

Hideous, *a.* پك چركين pèk-chìrkin, كريەالمنظر kèrīhu-'l-mAnzàr.

Hieroglyph, Hieroglyphic, *s.* صورتلو يازی اشارتی sūrÈtlū-yàzi-ìshāreti.

High, *a.* يوكسك yùksèk, مرتفع mùrtèfi", بالا bālā; عالى "ālī, سامى sāmī, رفيع rèfī"; طولغون dòlghun, جوشقون jòshkun, طاشقين tàshkin; چوق chòk, پك pèk; the Most High, *s.* حق تعالى hàkk-tà"ālà; — tide, — water, مد كامل mèdd kyāmil.

Highland, *a.* طاغلق يره مخصوص dàghlik-yèra-màkhsūss, طاغى dàghi.

Highlander, *s.* طاغ ادمى dàgh-àdami; — *s. pl.* طاغ اهاليسى dàgh-àhālissi.

Highlands, *s. pl.* طاغلق يرلر dàghlik-yèrler, طاغستان dàghistān.

Highly, *ad.* چوق chòk, خيلى khàyli.

Highness, *s.* يوكسكلك yùkseklik; شوكتماب shèvket-mà'āb; شوكتلو shèvkètlū.

Highway, *s.* جاده jāddé, يول yòl, طريق عام tàrīki-"āmm, شاهراه shāhrāh.

Highwayman, *s.* يول كسيجى yòl-kèssiji, قاطع الطريق kāti"u-'t-tàrīk.

Hill, *s.* طاغ dàgh, دپه (tèpé).

Hillock, *s.* دپه (tèpé).

Hilly, *a.* طاغلق dāghlik.

Hilt, *s.* قبضه kàbza.

Hind, *s.* ديشى كيك dìshi-ghèyik; كويلو kyùylu; —, *a.* ارد àrd, قيچ kìch.

Hinder, *a.* كيروكى ghèriki, كيرودهكى ghèridéki; —, *v.a.* مانع او māni"-òl, براقمامق bràkmamak, قومامق kòmamak, سكته ويرمك sèkté-vèrmek.

Hinderance, Hindrance, *s.* مانع māni", سكته sèkté.

Hindermost, Hindmost, *a.* الكيرودهكى èng-ghèridéki.

Hindoo, *s.* هندى hìndī.

Hindoostanee, *s.* هند لسانى Hìnd-[lìssāni.

Hinge, *s.* رزه rèzé; منتشه mèntéshé; —, *v.n.* دونمك dùnmek; باقمق bàkmak.

Hint, *s.* اورتيلوافاده ùrtulu-ìfādé, ايما īmā; —, *v.a.* اورتيلوافادها ùrtulu-ìfādé-et, ايما ا īmā-et.

Hip, *s.* قالچه kàlcha.

Hire, *s.* كرا kìrā; —, *v.n.* كرايه ويرلمك kìrāya-vèrilmek; —, *v.a.* كرايه ويرمك kìrāya-vèrmek; كراايله طوتمق kìrā-ila-tùtmak; — out, كرايه ويرمك kìrāya-vèrmek.

His, *pr. a.* انك àning, ònung; انككى [àningki, ònungku.

Historian, *s.* مورخ mùvèrrikh.

History, *s.* تاريخ tārīkh, تواريخ tāwārīkh (pl.); حكايه hìkyāyé.

Hit, *v.a.* اورمق wùrmak; دكمك dèghmek, اصابت ا ìssābet-et.

Hither, *ad.* برو bèri, بزويه bèriya, بو يانه bù-yàna, بو طرفه bù-tàrafa.

Hitherto, *ad.* شمدى يه قدر shìmdìya-kàdar, بو زمانه كلنجه bù-zàmāna-ghèlinja.

Hive, *s.* قوان kòwan, ارى قوانى àri-[kòwani.

Hoarfrost, *s.* قراغى kìràghi.

Hoarse, *a.* (person) سسى قصلمش sèssi-kìssìlmish; (voice) بوغوق bòghuk.

Hoary, *a.* اق āk, اغارمش àgharmish,

Hobgoblin, *s.* زبانى zèbānī. [قير kìr.

Hock, *s.* بر نوع شراب bìr-nèv-"i-shèrāb.

Hocus-pocus, *s.* حيله hīlé.

Hod, *s.* تکنه tèkné.

Hodge-podge, *s.* بر نوع طعام bìr-nèv"i-tà"ām; قارشقلق kàrishīklìk.

Hoe, *s.* چاپه chàpa.

Hog, *s.* ایغدش طوکز ìghdish-dònguz [(dòmuz).

Hogshead, *s.* بیوك فوچی bìyuk-fìchi, مانجنه mànjana.

Hoist, *v.a.* قالدرمق kàldirmak, چیقارمق [chìkàrmak.

Hold, *s.* طوتش tùtush, قبض kàbz, ضبط zàbt; (ship's) انبار ànbār; —, *v.a.* طوتمق tùtmak, قبض ا kàbz-et, ضبط ا zàbt-et; براقمامق bràkmamak, صالیویرمامك sàlivèrmamek; — back, *v.n.* کیرو طورمق ghèri-dùrmak; —, *v.a.* الیقومق àlìkòmak; — forth, *v.n.* وعظ ا và"z-et; —, *v.a.* اوزاتمق ùzàtmak; — in, ضبط ا zàbt-et; — on, *v.n.* براقمامق bràkmamak, وازکچمامك vāz-ghèchmamek; — one's breath, نفسنی حبس ا nèfessini-hàbss-et; — one's tongue, صوصمق sùssmak; اغزینی قپامق àghzini-kàpamak, دلنی طوتمق dìlini-tùtmak; — out, *v.n.* طیانمق dàyanmak; —, *v.a.* اوزاتمق ùzàtmak; ایراد ا īrād-et; — true, — good, *v.n.* قول صحیح او kàvli-sàhīh-òl; — up, *v.n.* اچلمق àchilmak; —, *v.a.* قالدرمق kàldirmak; طوتمق tùtmak; — with, سوزده برابر او sùzda-bèrābèr-òl.

Hole, *s.* دلیك dèlik, سوراخ sūrākh; قویی kùyu, چقور chùkur.

Holiday, *s.* تعطیل tà"tīl; یورتی yòrtu.

Holland, *s.* فلمنك مملکتی fìlémènk-mèmlekèti.

Hollander, *s.* فلمنك filémènk.

Hollow, *a.* ایچی بوش ichi-bòsh, مجوف mùjèvf; چقور chùkur, اویوق òyuk; —, *s.* چقور chùkur; —, *v.a.* قازمق kàzmak, اویمق òymak.

Holy, *a.* شریف shèrīf, مقدس mù-kàddèss, مبارك mùbārek; — Ghost, روح القدس rūhu-'l-kùduss, — Land, دارفلسطین dāri-fìlastīn.

Homage, *s.* عرض عبودیت "àrzi-"ùbū-dìyyèt; عبودیت "ùbūdìyyèt, بندکی bèndéghī.

Home, *s.* او èv; وطن wàtàn; —, *ad.* یرینه yèrina, یرنده yèrinda; اوه èva.

Homely, *a.* قباجه kàbaja; چرکینجه chìrkinja; فقراجه fùkarāja. [pilmish.

Home-made, *a.* اوده یاپلمش èvda-yà-

Homeward, *a.* اوه طوغری èva-dòghru; کندی وطننه طوغری kèndi-vwātanina-dòghru. [kèndi-vwātanina-dòghru.

Homeward-bound, *a.* کندی وطننه طوغری

Homicide, *s.* قتل kàtl; قاتل kātil.

Homogeneous, *a.* متجانس mùtajāniss.

Homogeneousness, *s.* تجانس téjānus.

Hone, *s.* یاغ بلکیسی yàgh-bìlèghissi.

Honest, *a.* (person) اهل عرض èhli-"ìrz, تمیز tèmiz; طوغری dòghru, امین èmīn; (living) حلال hàlāl. [luk.

Honesty, *s.* عرض "ìrz; طوغریلق dòghru-

Honey, *s.* بال bàl, انکبین ènghyubīn, عسل "àssel; — comb, چیك بال chìgh-bàl; — dew, ترنکبین tèrèn-ghyubìn; — suckle, خانم الی hànim-èli.

Honorarium, *s.* عائده ā'idé. [bā-pāyé.

Honorary, *a.* اعتباری i"tibārī, باپایه

Honour, *s.* استقامت ìsstikĀmèt, عرض "ìrz, ناموس nĀmūs; نام nĀm, شان shān; شرف shèref, عزت "ìzzèt; —, *v.a.* احترام ا ìhtirām-et, صايمق sÀymak; تشريف ا tèshrīf-et, تبجيل ا tèbjīl-et.

Honourable, *a.* (person) تميز tèmiz, طوغرى dòghru, مستقيم mùsstakīm, صاحب ناموس اهل عرض èhli-"ìrz, sāhib-nĀmūss; شريف shèrīf, نجيب nèjīb; (thing) باعث شرف bā"issi-shèref; the Right —, دولتلو dèvlètlū.

Hood, *s.* باشلق bÀshlik, قوقولته kùkuleta.

Hoof, *s.* طرنق tìrnak, ظفر zìfr.

Hook, *s.* چنكل chènghel; قانجه kÀnja; ايلك ìlik; اولطه òlta, زونقه zònka; —, *v.n.* ايلشمك ìlishmek; ايلكلنمك ìliklenmek; —, *v.a.* ايلشدرمك ìlishdirmek; ايلكلمك ìliklémek.

Hoop, *s.* چنبر chènber; حلقه hÀlka.

Hooping-cough, *s.* بوغمجه اوكسرك bògh-maja-ùksuruk.

Hope, *s.* اميد ùmīd, اوموت ùmut; —, *v.a.* اميد ا ùmīd-et, اوممق ùmmak, مأمول ا mè'mūl-et.

Horizon, *s.* افق ùfuk.

Horizontal, *a.* افقى ùfukī, افقه موازى ùfuka-mùwāzi.

Horn, *s.* بوينوز bòynūz; بورى bòrū.

Horoscope, *s.* زائجه zā'ijé.

Horrible, Horrid, *a.* پك فنا pèk-fèna, پك كريه pèk-kèrīh, پك چركين pèk-chìrkin, پك قورقولو pèk-kòrkulu, پك مخوف pèk-mākhūf, پك مهيب pèk-mùhīb.

Horror, *s.* (active) كراهت kèrāhèt; هيبت hèybèt; (passive) قورقو kòrku, دهشت dèhshèt; نفرت nèfrèt, تنفر tènèffur.

Horse, *s.* ات Àt; باركير bàrghīr (bèy-ghir); اتلو Àtli; سوارى sùwāri; clothes —, قفس kÀfess; blood —, جنس ات jìnss-Àt; led —, يدك yèdek; light —, خفيف اتلو عسكرى khàfīf-àtlu-"Asskeri; race —, قوشى اتى kòshu-Àti.

Horse-breaker, *s.* ات الشديران جانباز Àt-Àlishdiran-jĀnbĀz.

Horse-cloth, *s.* جل jùll, چول chùl.

Horse-dealer, *s.* ات جانبازى Àt-jānbāzi.

Horse-guards, *s.* سوارى عسكر خاصه سى sùwāri-"assker-khĀssassi; سر عسكر قپوسى sèr-"Assker-kÀpissi.

Horseman, *s.* اتلو Àtli; جندى jìndi, بنيجى bìniji.

Horsemanship, *s.* جنديلك jìndilik, بنيجيلك bìnijilik.

Horse-shoe, *s.* نعل nā"l (nÀl).

Hose, *s.* چوراب chòrab; خرطوم khòr-tum.

Hosier, *s.* چورابجى chòrabji.

Hospitable, *a.* غريب پرور ghàrīb-pèrvèr, مهمان نواز mìhmĀn-nùwāz.

Hospital, *s.* خسته خانه khÀssta-khĀné, اسپتاليه ìsspitàlya.

Host, *s.* خانه صاحبى khānÉ-sāhibi; مسافر mùssāfir; اردو òrdu.

Hostage, *s.* رهين rèhīn, كريو ghìrīv.

Hostile, *a.* دشمن dùshmèn.

Hostility, *s.* دشمنلك dùshmènlik; —ties, *s. pl.* حرب hàrb.

Hot, *a.* سيجاق sìjÀk; قيزغين kìzghin; كرم ghèrm, حرارتلو hàrārètli; حار hàrr.

Hotel, *s.* لوقانده lòkànd*a*.

Hothouse, *s.* صوبه sòb*a*.

Hough, *s.* حيوانك ارد ديزى hàywānin*g*-[-àrd-dìzi.

Hound, *s.* زغر zà*gh*ar.

Hour, *s.* ساعت sā"*at*; وقت wAk*i*t, زمان z*à*mān.

Hourglass, *s.* قوم ساعت kùm-sā"*at*.

House, *s.* او èv, قوناق kònak, خانه khānÉ, بيت bèyt, دار dār; —, *v.a.* اورتى التنه قومق *ù*rtu-Altin*a*-kòm*a*k; ايچرو المق ìchèri-Alm*a*k.

House-breaker, *s.* خرسز khìrs*i*z.

Household, *s.* او طاقمى èv-tāk*imi*, او اوشاقلرى èv-ùshAkl*ari*, چولق چوجق chòluk-chòjuk, اهل و عيال èhl-u-"àyāl; — stuff, اشيا èshyā, اثاث èssāss.

Householder, *s.* او صاحبى èv-sāhibi.

Housekeeper, *s.* كتخدا قادين kètkhudā-kAd*i*n.

Housekeeping, *s.* او ادارهسى èv-ìdārÉssi.

Housemaid, *s.* بسلمه bèsslémÉ.

Hovel, *s.* قولبه kùlubÉ.

Hover, *v.n.* طولاشمق dòl*a*shm*a*k; ايرلمامق àyr*ī*lmam*a*k; قناد اوستنده دورمق kAnAd-ùsstund*a*-dùrm*a*k.

How? *ad.* نصل nàssl, نيجه nìjÉ, نه درلو nÈ-dùrlu (tùrlu), نه صورتله nè-sūrÈtl*a*, نه وجهله nè-vèjhl*a*; نقدر nàkAdar; — much? نقدر nàkAdar; — many? قاچ kAch, نقدر nàkAdar; — many times? قاچ كره kAch-kÈrrÉ, قاچ دفعه kAch-dèf"à, قاچ نوبت kAch-nùbèt, قاچ سفر kAch-sèfEr; — long? نقدر nàkAdar, نه مدت nÈ-mùddèt; — often? — frequently? قاچ وقتده بر kAch-wAk*i*td*a*-bìr.

However, *c.* ولكن vÈ-lākin, وينه vÈ-yìnÉ, ينه yìnÉ (ghènÉ), عما "*à*mmā; مع مافيه mà"*a*-mā-fīh, بونكله برابر bū-nun*g*l*a*-bÈrābÈr; —, *ad.* هرنصل hÈr-nàssl, نصل nàssl; هرنقدر hÈr-nàkAdar.

Howitzer, *s.* اوبوس òboss (kùbuz).

Howl, *s.* اولويش ùluyush; —, *v.n.* اولومق ùlum*a*k.

Howsoever, *ad.* هرنصل hÈr-nàssl, هرنقدر hÈr-nàkAdar.

Huckster, *s.* مادراباز mAdrabAz, قولتقجى kòltukju, كزديرجى ghèzdiriji.

Hue, *s.* رنك rÈnk, لون lèvn.

Hug, *s.* صارلش sAr*ī*lish; —, *v.a.* صارلمق sAr*ī*lmak; يقين صوقلمق yàk*i*n-sòkul-mak.

Huge, *a.* پك بيوك pèk-bìyuk, قوجه مان kòj*a*mān, مفرط mèfrèt, عظيم "Azīm.

Hulk, *s.* قشلايه چويرلمش كمى kìshlay*a*--chèvirilmish-ghèmi; — about, *v.n.* سورتنمك sùrtunmek.

Hulks, *s.* پرانغه pràngh*a*.

Hull, *s.* تكنه tèknÉ.

Hum, *s.* ارى سسى Ar*i*-sèssi; ترنم tèrèn-num; —, *v.n.* اوتمك *ù*tmek; ترنم ا tèrènnum-et.

Human, *a.* بشرى bèshèrī, آدمى ādÉm*ī*, انسانى ìnsānī, مردى mÈrdī; a — being, انسان ìnsān.

Humane, *a.* انسانيتلو ìnsānìyyètli, مشفق mùshfik, شفقتلو sh*à*fakAtl*i*.

Humanity, *s.* انسانيت ìnsāniyyèt, شفقت sh*à*fakAt; بشريت bèshÈ-

rìyyèt, انسان‌حالی ìnsān-hāli; ناسوت nāssūt; ناس nāss.

Humble, *a.* الچق‌کوکللو Alchak-ghyùn-gullu, متواضع mùtéwāzi", کمتر kèm-tèr; کمترانه kèmtèrāné, فقیر fàkīr, ناچیزانه nāchīzāné; —, *v.a.* کبرینی قیرمق kìbrini-kìrmak, بورننی‌ازمك bùrnunu-èzmek.

Humbug, *s.* یالانجی yàlànji, یالان yàlan.

Humid, *a.* رطوبتلو rùtūbètli.

Humidity, *s.* نم nèm, رطوبت rùtūbèt.

Humility, *s.* تواضع tèwāzu", وضوع wùzū", خشوع khùshū".

Humour, *s.* خوی khùy, خلق khùlk, طبیعت tàbī"àt; خلط khìlt (*pl.* اخلاط àkhlāt); صو sù.

Hump, Hunch, *s.* اورکج ùrghyuj; قانبور kanbur; — backed, قانبور kanbur.

Hundred, *a.* یوز yùz, مائه or مئه mì'é, صد sad.

Hunger, *s.* اجلق àchlik, جوع jū", کرسنکی ghyùrissnéghī; —, *v.n.* اج‌اول àj-òl.

Hungered, Hungry, *a.* اج àj, جائع jā'i", کرسنه ghyùrissné.

Hunt, *s.* اوه‌کیدش ava-ghìdish; ارایش arayish; —, اوینه‌کتمك avina-ghìt-mek; ارامق aramak.

Hunter, *s.* اوجی avji; او اتی av-ati.

Huntsman, *s.* اوجی‌باش avji-bashi.

Hurricane, *s.* قصرغه kassirgha (sàkir-gha).

Hurry, *s.* عجله "ajélé; —, *v.n.* عجله‌ا "ajélé-et; —, *v.a.* عجله‌ایتدرمك "ajélé-ètdirmek, تعجیل‌ا tà"jīl-et.

Hurt, *s.* ضرر zàrar, زیان zìyān; یاره yàra; دوکلمش قیرلمش dùkulmush-kìrìlmish; —, *v.n.* اجیمق ajimak; —, *v.a.* اجتمق ajitmak; اینجتمك ìnjitmek.

Hurtful, *a.* مضر mùzìrr, ضررلو zàrarli.

Husband, *s.* قوجه kòja, زوج zèvj, شوهر shèvhèr; sister's —, انشته ènishté; wife's sister's —, باجناق bajanàk, باجناخ bàjanàkh, باجناح bā-jènāh; —, *v.a.* اداره‌ا ìdāré-et, از قوللانمق az-kùllanmak.

Husbandman, *s.* چفتجی chìftji, اهل زراعت èhli-zìrā"àt.

Husbandry, *s.* چفتجیلك chìftjilik, زراعت zìrā-"àt, حراست and حراثت hìrāssèt, فلاحت fèlāhàt.

Hush, *int.* صوص sùss; —, *v.n.* صوصمق sùssmak; —, *v.a.* صوصدرمق sùssdur-[mak.

Husk, *s.* قبوق kabuk.

Hut, *s.* قولبه kùlubé.

Hyacinth, *s.* سنبل sùnbul (zùnbul).

Hybrid, *s.* ملز mèlez; —, *a.* ملز mèlez.

Hydrogen, *s.* مولدالما mùwèllidu-'l-mā.

Hydrophobia, *s.* قدوز kùduz.

Hyena, *s.* سرتلان sìrtlān.

Hymn, *s.* الاهی ìlāhī.

Hyperbola, *s.* قطع‌زائد kat"i-zā'id.

Hyperbole, *s.* مبالغه mùbāligha.

Hypocrisy, *s.* ریا rìyā, ایکی‌یوزلولك ìki--yùzluluk.

Hypocrite, *s.* ریاکار rìyākyār, مرایی mùrāyī, ایکی‌یوزلو ìki-yùzlu.

Hypothenuse, *s.* وترقائمه vèteri-kā'imé.

Hypothesis, *s.* فرض fàrz, تقدیر takdīr.

I.

I, *pr.* بن bèn.
Ice, *s.* بوز bùz.
Iceberg, *s.* بوزاطه‌سی bùz-ʌdassi.
Ice-cream, *s.* سوتلو طوکدرمه sùtlu-dòng-[durma.
Idea, *s.* فکر fìkr; تخیل tàkhàyyul; تصور tàssàvvur, مطالعه mùtāla''à; ظن zànn; I have an idea, عقلمه بر شی کلیور ''ʌklìma-bìr-shèy-ghèliyor, برشی تصور ایتدم bìr-shèy-tàssàvvur-ètdim.
Ideal, *a.* ظنی zànnī, تصوری tàssàvvurī, تخیلی tàkhàyyulī.
Identify, *v.a.* بلمك bìlmek, سچمك sèchmek, طانیمق tʌnìmak, تشخیص ا[tèshkhīss-et.
Idiot, *s.* بوداله bùdʌla.
Idle, *a.* اشسز ìshsiz, بوش bòsh, بوشده bòshda; —, *v.n.* اشسز طورمق ìshsiz-dùrmak; —, *v.a.* بوش کچورمك bòsh-ghèchirmek.
Idleness, *s.* اشسزلك ìshsizlik, بوشلق bòshluk, عطالت ''ʌtālèt.
Idol, *s.* بت (pùt), صنم sànem, صورت [sūrèt.
Idolater, *s.* بتپرست pùtpérèsst; —s, *s. pl.* عبدهٔ اصنام ''àbédè'i-ʌssnām, عبدهٔ اوثان ''àbédè'i-èvsān.
Idolatry, *s.* بتپرستلك pùtpérèsstlik, پرستش اصنام pèrèsstishi-ʌssnām, عبادت اوثان ''ìbādèti-èvsān.
If, *c.* اکر ègher, ègher; (even though) ولو vè-lèv.
Ignite, *v.n.* المق ʌlmak, طوتشمق tùtush-mak; —, *v.a.* طوتشدرمق tùtushdur-mak; الدرمق ʌldirmak; اتش ویرمك ʌtèsh-vèrmek.

Ignominious, *a.* رذیل rèzīl, رسوای rùssvāy.
Ignominy, *s.* رذالت rèzālèt, رسوایلق rùssvāylìk.
Ignorance, *s.* جهل jèhl, جهالت jèhālèt, معلوماتسزلق mà''lūmʌtsìzlik.
Ignorant, *a.* جاهل jāhil, معلوماتسز mà''lūmʌtsìz.
Ill, *s.* فنالق fènalìk; ضرر zàrar; بلا bèlā, درد dèrd; —, *a.* فنا fèna; خسته khʌssta, کیفسز kèyfsiz, مزاجسز [mìzājsiz.
Ill-bred, *a.* قبا kàba.
Illegal, *a.* یولسز yòlsuz, غیرمشروع ghàyri--mèshrū'', قانونه مغایر kānūna-mù-[ghāyir.
Illegible, *a.* اوقنمز òkunmaz.
Illegitimate, *a.* پیچ pìch; یولسز yòlsuz; حرام hàrām.
Illicit, *a.* ممنوع mèmnū'', یساق yàssʌk, یولسز yòlsuz; حرام hàrām.
Illnature, *s.* بدخوی bèd-khùy.
Illness, *s.* خسته‌لق khʌsstalìk, کیفسزلك kèyfsizlik, مزاجسزلك mìzājsizlik.
Illuminate, *v.a.* قندیل‌دوناتمق kʌndīl--dònatmak; ایدینلق ا àydinlīk-et, تنویرا tènvīr-et; (a book) تذهیب وتزیین ا tèzhīb-vè-tèzyīn-et.
Illumination, *s.* قندیل‌دوننماسی kʌndīl--dònanmassi.
Illustrate, *v.a.* مثال کتورمك mìssāl--ghètirmek, تمثیل ا tèmsīl-et.
Illustration, *s.* رسم rèssm.
Illustrious, *a.* مشهور mèshhūr; عالی‌تبار ''ālī-tèbār.
Illwill, *s.* دشمنلك dùshmènlik, عداوت [''àdāvèt, غرض ghàraz.
Image, *s.* صورت sūrèt, تصویر tʌssvīr, مجسم mùjèssèm; عین ''àyn.

Imaginary, *a.* بوش bòsh, دبسز dìbsiz; تخیلی tàkhàyyulī, ظنی zànnī.

Imagination, *s.* متخیله mùtakhàyyilÉ, قوت متخیله kùvvèti-mùtakhàyyilÉ; عقل "àkl, فکر fìkir, تفکر tèfèkkyur, تصور tàssàvvur, تخیل tàkhàyyul; ظن zànn, قورنتی kùruntu, مراق mèrāk.

Imagine, *v.a.* تصورا tàssàvvur-et, تخیلا tàkhàyyul-et; قورمق kùrmak, عقلنه کتورمق "àklina-ghètirmek.

Imbecile, *a.* بوداله bùdAla.

Imbecility, *s.* بودالهلق bùdAlalik.

Imbibe, *v.a.* ایچمك ìchmek.

Imitate, *v.a.* تقلیدا tAklīd-et, عینینی یاپمق "àynini-yàpmak.

Imitation, *s.* تقلید tAklīd.

Immaterial, *a.* روحانی rūhānī, غیر هیولانی ghàyri-hèyyulānī; پکده لزومی اولمیان pèkda-lùzūmi-òlmayAn; پکده ضرری اولمیان pèkda-zàrari-òlmayAn; it is — which, قنغیسی اولورایسه اولسون kAnghissi-òlursa-òlsun; — — — how, نصل اولوراسه اولسون nàssl-òlursa-òlsun.

Immature, *a.* خام khām, ناپخته nà-pùkhtÉ.

Immediate, *a.* Immediately, *ad.* درعقب dèr-"àkab, اول ساعت òl-sā"at, علی العجله "àlé-'l-"Ajélé; انیده ānida; شمدی shìmdi, چابك chābik, عجله "Ajélé.

Immense, *a.* پك بیوك pèk-bìyuk; پك کلیتلو pèk-kyùllìyyètli.

Immerse, *v.a.* طالدرمق dAldirmak, باترمق bAtirmak. [-yèmūt.

Immortal, *a.* اولمز ùlmàz, لایموت lā-

Immunity, *s.* امان èmān; معافیت mù"āfìyyèt, امتیاز ìmtiyāz.

Impair, *v.a.* بوزمق bòzmak, خلل ویرمك khàlel-vèrmek.

Impale, *v.a.* قازقلمق kAziklamak.

Impalement, *s.* قازقلمه kAziklama.

Impart, *v.a.* ویرمك vèrmek; تبلیغا tèblīgh-et, سویلمك sùwèylÉmek.

Impartial, *a.* منصف mùnsif, منصفانه mùnsifānÉ. [ویرمز ghèchid-vèrmàz.

Impassable, *a.* کچلمز ghèchilmàz; کچید

Impatience, *s.* صبرسزلق sAbrsizlik.

Impatient, *a.* صبرسز sAbrsiz.

Impeach, *v.a.* ملت مجلسی حضورنده دعوا mìllèt-mèjlissi-hùzūrinda-dà"wà-èt.

Impeachment, *s.* ملت مجلسی حضورنده دعوا ایتمکلك mìllèt-mèjlissi-hùzurinda-dà"wà-ètmeklik.

Impede, *v.a.* مانع او mānì"-òl, منعا mèn"-et, سکته ویرمك sèktÉ-vèrmek.

Impediment, *s.* مانع mānì", سکته sèktÉ; — of speech, پلتکلك pèltèklik.

Impel, *v.a.* سوقا sèvk-et.

Impenitent, *a.* غیر نادم ghàyri-nādim.

Imperative, *a.* امرانه āmirānÉ; ضروری zàrūrī; — mood, *s.* صیغهٔ امر sīgha-i-èmr.

Imperceivable, *a.* کورلمز ghyùrulmaz.

Imperfect, *a.* ناقص nākiss, اکسك èksik, ناتمام nā-tAmām, غیرتام ghàyri-tAmm.

Imperfection, نقصان nòksān, اکسکلك èksiklik, قصور kùssūr, عیب "àyb.

Imperial, *a.* شاهانه shāhānÉ, پادشاهانه pādishāhānÉ.

Impertinence, *s.* عارسزلق "ārsizlik.
Impertinent, *a.* عارسز "ārsiz, ادبسز èdebsiz.
Impervious, *a.* كچلمز ghèchilmàz ; — to rain, يغمور كچمز yàghmūr-ghèchmàz.
Impetuous, *a.* حدتلو hìddètli, شدتلو shìddètli, حزلو hìzli. [kùvvèt, زور zor.
Impetus, *s.* سرعت sùr"àt, حز hiz; قوت
Impiety, *s.* دينسزلك dīnsizlik, كفر kyùfr.
Impious, *a.* كافر kyāfir, دينسز dīnsiz, اللهدن قورقمز Allàhdan-kòrkmàz; كافرانه kyāfirānÉ.
Implement, *s.* الت ālet (*pl.* الات ālāt).
Implicate, *v.a.* قارشدرمق kArishdirmak.
Implicit, *a.* كامل kyāmil, تام tĀmm; ضمنى zìmnī. [nìyāz-et.
Implore, *v.a.* يالوارمق yAlvarmak, نيازا
Imply, *v.a.* متضمن او mùtazàmmin-òl, ضمناً افاده ا zìmnan-ìfādÉ-et, دلالت ا dè-
Impolite, *a.* تربيهسز tèrbìyyÉsiz. [lālet-et.
Impoliteness, *s.* تربيهسزلك tèrbìyyésizlik.
Import, *s.* معنا mà"nà ; مفهوم mèfhūm; ادخال ìdkhāl ; —, *v.a.* خارجدن كتورمك khārijdan - ghètirmek ; خارجدن كتورتمك khārijdan-ghètirtmek, ادخال ا ìdkhāl-et ; حكمى او hùkmu-òl, دخلى او dàkhli-òl, مدخلى او mèdkhàli-òl.
Importance, *s.* اهميت èhèmmìyyèt ; نفوذ nūfūz ; of —, خاطرى صايلور khĀtiri-sàyilir ; مهم mùhìmm.
Important, *a.* مهم mùhìmm ; خاطرى صايلور khĀtiri-sàyilir, معتبر mù"tébÈr.
Importer, *s.* طشرهدن امتعه جلب ايدن بازركان dìshāridan-èmti"à-jèlb-èden-bAzirghyān.

Imports, *s. pl.* ادخالات ìdkhālāt.
Importunate, *a.* معجز mù"jiz, تعجيزايدر tà"jīz-èder.
Importune, *v.a.* صيقشدرمق sìkishdirmak, تعجيزا tà"jīz-et, ابرام ا ìbrām-et.
Impose, *v.a.* قومق kòmak, باغلامق bAghlamak, وضع ا wAz"-et ; — upon, اويون ا òyun-et, الداتمق Aldàtmak.
Imposing, *a.* هيبتلو hèybetli. [mak.
Imposition, *s.* وضع wAz" ; اويون òyun, دك dèk, حيله hīlÉ. [ìmkyān.
Impossibility, *s.* عدم امكان "àdem-i-
Impossible, *a.* محال mùhāl, غيرممكن ghàyri-mùmkin, عديم الامكان "àdīmu-'l-ìmkyān. [kyāzib, حيلهكار hīlÉkyār.
Impostor, *s.* يلانجى yàlAnji, كاذب
Imposture, *s.* حيله hīlÉ, اويون òyun, دك dèk, دولاب *or* طولاب dòlAb.
Impotence, Impotency, *s.* عنينلك "ìnnīnlīk. [ghāyri-mùktèdir.
Impotent, *a.* عنين "ìnnīn ; غير مقتدر
Impracticable, *a.* ياپلهمز yApilamaz.
Impregnable, *a.* النهمز Alinamàz, تسخيرى غيرممكن tèsskhìri - ghàyri - -mùmkin.
Impregnate, *v.a.* تأثيرا tè'sīr-et ; تأثير ايتدرمك tè'sīr-ètdirmek, مساماتنه كچورمك mèssāmmātina-ghèchirmek; كبه ا ghèbÉ-et.
Impression, *s.* تأثير tè'sīr ; اثر èssEr ; ظن zànn, قياس kìyāss.
Imprison, *v.a.* حبس ا hAbss-et, تسجين ا tèssjīn-et, قپامق kApAmak.
Imprisonment, *s.* حبس hAbss. [māl.
Improbability, *s.* عدم احتمال "àdmiìhti-

Improbable, *a.* غیر محتمل ghàyri-mùhtèmil, غیرمأمول ghàyr*i*-mè'mūl.

Improper, *a.* لایقسز làyìksìz, یاقشمز yàkìshmàz, مناسبتسز mùnāssébètsìz.

Impropriety, *s.* مناسبتسزلك mùnāssé-bètsìzlìk.

Improve, *v.n.* ایلرولمك ìlèrilémek; ایولشمك īyilEshmek; كوزللشمك ghyùzèllEshmek; یولنه كیرمك yòlυn*a*-ghìrmek; —, *v.a.* ایلرولتمك ìlèrilEtmek; ایولشدرمك īyilEshdir-mek, كوزللشدرمك ghyùzèllEsh-dirmek, اصلاح ا ìsslāh-et, دهابریولنه قومق dàhà-bìr-yòlυn*a*-kòm*a*k.

Improvement, *s.* اصلاح ìsslāh.

Improvidence, *s.* عدم اختیاط "*à*dm-i-ìktiyyĀt.

Imprudent, *a.* عقلسز "Àklsiz, دلی dèli.

Impudent, *a.* عارسز "ārsìz, ادبسز èdebsiz, حیاسز hàyāssìz.

Impulse, *s.* وهله vèhlé; on the first —, وهلهٔ اولاده vèhlé'i-ūlād*a*.

Impunity, *s.* مجازاتدن بری اولمقلق mùjāzātd*a*n-bèrī-òlm*a*klik; with —, بلا مقابله bìlā-mŭkābèlé, بلا مجازاة bìlā-mùjāzātin.

Impure, *a.* پس pìss, مردار mùrdār, نجس nèjiss, ناپاك nā-pāk.

Impurity, *s.* پیسلك pìsslik; نا پاكلك nā-pāklik.

Imputation, *s.* اسناد ìssnād; عزو "azv.

Impute, *v.a.* ویرمك vèrmek, اسناد ا ìssnād-et, عزو ا "àzv-et.

In, *pr.* ده É, *a*, ده dé, d*a*; ایچنه ìchina, ایچنده ìchind*a*, درونده dèrūnina, درونده dèrūnind*a*; ظرفنه zàrfin*a*, ظرفنده zàrfind*a*; مرورنده mŭrūrind*a*; ایله ìl*a*; ایكن ìken.

Inability, *s.* قابلیتسزلك kābilìyyétsizlik; عدم اقتدار "àdémi-ìktidār, عجز "àjz.

Inaccuracy, *s.* یاكلش yàngīl*i*sh, سهو sèhv.

Inaccurate, *a.* یاكلش yàngīl*i*sh (yànish), غیر صحیح ghàyr*i*-sàhīh.

Inaction, *s.* عدم حركت "*à*dm-i-hàrékĒt.

Inactive, *a.* تنبل tènbel.

Inadequacy, *s.* عدم كفایت "àdm-i-kìfāyet.

Inadequate, *a.* الویرمز èlvErmàz, یتشمز yètishmàz, غیركافی ghàyr*i*-ky*ā*fī.

Inattention, *s.* دقتسزلق dìkkĀts*i*zl*i*k.

Inattentive, *a.* دقتسز dìkkĀts*i*z.

Inaudible, *a.* ایشیدلمز ìshìdilmàz.

Inaugurate, *v.a.* كشاد ا ky*ù*shād-èt.

Inauguration, *s.* رسمی كشاد rèssmi-ky*ù*shad.

Inauspicious, *a.* منحوس mènhūs.

Inborn, Inbred, *a.* خلقی khìlkī, جبلی jìbìllī, طبیعی tĀbī"ī.

Incapable, *a.* الندن كلمز Èlind*a*n-ghÈl-màz, غیرمقتدر ghàyr*i*-mŭktèdīr, نااهل nā-èhl, عاجز "ājiz.

Incapacitate, *v.a.* صلاحیتنی بوزمق sĀlā-hìyyètini-bòzm*a*k.

Incapacity, *s.* عدم صلاحیت "àdÉmi-sĀlāhìyyèt, عدم اهلیت "àdÉmi-èhlìyyèt.

Incendiary, *s.* قونداقجی kŭndAkj*i*; مفسد mŭfsid, محرك mŭh*à*rrik.

Incense, *s.* كونلك ghy*ù*nluk, بخور bùkhūr; عبودیت "ŭbūdìyyèt; —, *v.a.* قیزدرمق kìzdìrm*a*k, دارلتمق

dàriltmak, کوجندرمك ghyùjèndirmek. [سائق sā‘‘ik, تازیانه tāziyānè.

Incentive, *s.* سبب sèbeb, موجب mūjib,

Incertitude, *s.* شبهه shùbhé, شك shèkk, مشکوکیت mèshkyūkìyyèt.

Incessant, *a.* لاینقطع lā-yànkàti‘‘, اردی اراسی اولمیان àrdi-àrassi-òl-mayan.

Inch, *s.* پرمق pàrmak, اصبع ùssbu‘‘.

Incident, *s.* ماده māddé, فقره fìkra, منقبه mànkabé; —, *a.* عارض ‘‘āriz, لازم lāzim. [ìttifākī.

Incidental, *a.* عرضی ‘‘àrazī, اتفاقی

Incite, *v.a.* تحریك ا tàhrīk-et, تحریض ا tàhrīz-et, ترغیب ا tèrghīb-et.

Inclement, *a.* فرطونه لو fìrtinali; صوغوق sòghuk, یغمورلو yāghmùrlu.

Inclination, *s.* میل mèyl; رغبت ràghbet, استك ìsstèk, خواهش khāhish.

Incline, *v.n.* میل ا mèyl-et, یاتمق yàtmak; مائل او mā‘il-òl, استعداد کوسترمك ìssti‘‘dād-ghyùsstermek; رغبت ا ràghbet-et, جانی استمك jāni-ìsstémek; —, *v.a.* یاترمق yàtirmak, اماله ا ìmālé-et, میل ویرمك mèyl-vèrmek.

Inclined, *a.* مائل mā‘il; مستعد mùsstà‘‘idd; استكلو ìsstèkli, استكی اولان ìsstèghi-òlan, رغبتی اولان ràghbeti-òlan. [lèf-et.

Inclose, *v.a.* احاطه ا ìhāté-et; لف ا

Include, *v.a.* داخل ا dākhil-et; شامل او shāmil-òl, شمولی او shùmūli-òl, المق àlmak, احاطه ا ìhāta-et, مشتمل او mùshtèmil-òl.

Incog, Incognito, *a.* تبدیل tèbdīl.

Incoherent, *a.* ربطسز ràbtsiz.

Incombustible, *a.* یانمز yànmàz.

Income, *s.* ایراد īrād; واریت vārìyyèt, کلور ghèlir. [-vèrghissi.

Income-tax, *s.* ایراد ویرکوسی īrād-

Incompetence, Incompetency, *s.* عدم صلاحیت ‘‘àdm-i-sàlāhìyyèt.

Incompetent, *a.* ناأهل nā-èhl, اربابی دکل èrbābi-dìghil, صلاحیتسز sàlāhìyyètsiz.

Incomplete, *a.* اکسك èksik, ناقص nākiss, ناتمام nā-tàmām, غیرتام ghàyri-tàmm.

Incomprehensible, *a.* اکلاشلمز àngla-shilmàz (ànnàshilmàz).

Inconsiderable, *a.* از àz, قلیل kàlīl; کچوك kùchuk, صغیر sàghīr; جزئی jùz‘ī.

Inconsistent, *a.* غیرمتطابق ghàyri-mùtatābik, بروقتی بروقتنه اویمز bìr-wàkti--bìr-wàktina-ùymàz, برسوزی برسوزینه اویمز bìr-sùzu-bìr-sùzuna-ùymàz, سوزی فعلنه اویمز sùzu-fì‘‘lina-ùymàz.

Inconstancy, *s.* عدم قرار ‘‘àdm-i-kàrār.

Inconstant, *a.* قرارسز kàrarsiz, ثباتسز sèbātsiz; بیوفا bī-wèfā.

Inconvenience, *s.* زحمت zàhmet.

Inconvenient, *a.* راحتسز rāhatsiz, صیقندی sìkindi, صیقندیلو sìkindili.

Incorporate, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak, مزج ا mèzj-et; قاتمق kàtmak.

Incorrect, *a.* یاکلش yàngilish (yānish), غیرصحیح ghàyri-sàhīh.

Increase, *s.* زیاده zìyādé, ازدیاد ìzdiyād, ترقی tàràkki; —, *v.n.* بیومك bìyu-

mek; ارتمق àrtmak, چوغالمق chò-ghAlmak, زیادهلنمك zìyādÉLEnmek, زیادهلشمك zìyādÉLEshmek, ازدیاد بولمق ìzdiyād-bŭlmak, ترقی بولمق tàràkki-bŭlmak, مزداداو mùzdād-òl, مترقی او mùtaràkki-òl; —, *v.a.* بیوتمك bìyutmek; ارترمق àrtirmak, چوغالتمق chòghAltmak.

Incredible, *a.* اینانلمز ìnànilmàz, كوج اینانلور ghyùj-ìnànilir.

Incredulous, *a.* اینانمز ìnànmàz, كوج اینانور ghyùj-ìnànir.

Incubation, *s.* حضون hùzūn.

Inculcate, *v.a.* تعلیم ا tà''līm-et, اوكرتمك ùghrÉtmek. [اغرلق Aghirlìk.

Incumbrance, *s.* بار bār, یوك yùk,

Incur, *v.a.* ارایوب بولمق Arayub-bŭlmak, كیرمك ghìrmek, اوغرامق òghramak.

Incurable, *a.* شفاقبول ایتمز shìfā-kAbŭl-

Incursion, *s.* اقین Akin. [-ètmàz.

Indebted, *a.* بورجلو bòrjlu, مدیون mèdyūn; مجبور mèjbūr.

Indecent, *a.* عیب ''àyb, مغایر ادب mùghāyiri-èdeb.

Indeed, *ad.* حقیقت hAkīkAt, حقیقةً hAkīkAtan, فی الحقیقه fī-'l-hākīka; —, *c.* بیله bīlÉ; —? كرچكمی ghÈrchèkmi, اویلهمی ùylÈmi.

Indefatigable, *a.* یورلمز yòrulmàz, یورلمق بلمز yòrulmak-bìlmàz.

Indefinite, *a.* نا محدود nā-màhdūd, غیرمحدود ghàyri-màhdūd, غیرمعین ghàyri-mù''àyyen; — article, *s.* حرف تنكیر hàrf-i-tènkīr.

Indemnify, *v.a.* تضمین ا tAzmīn-et.

Indemnity, *s.* تضمین tAzmīn, تضمینات tAzmīnAt; معافیت mù''āfìyyèt, برائةالذمه bèrā'atu-'z-zìmmÉ.

Independence, Independency, *s.* استقلال ìsstiklāl.

Independent, *a.* باشلی باشنه bAshli-bAshina, خودبخود khòd-bé-khòd, كندی كندینه kendi-kèndina; سربست sÈr-bèsst, مطلق mŭtlAk, مستقل mùsstAkill; كمسهیه محتاج دكل kìm-sÉyÉ-mùhtāj-dìghil; زنكین zÈnghin.

Index, *s.* شهادت پرمغی shàhādet-pàrmaghi; فهرس fìhriss, فهرست fìhrisst. [tān.

India, *s.* هند hìnd, هندستان hìndiss-

Indiaman, *s.* هنده سفر ایدن كمی hìnda-sèfer-èden-ghèmi.

Indian, *a.* هندی hìndi. [-bòghdayi.

Indian-corn, *s.* مصر بوغدایی mìssir-

Indian-ink, *s.* چینی مركب chīnī-mùrèkkÉb.

India-rubber, *s.* قومناستق kòmnāstīk.

Indicate, *v.a.* دلالت ا dèlàlet-et, اشارت او ìshārèt-òl.

Indifference, *s.* قیدسزلق kàydsizlìk, عدم تمیل ''àdÉmi-tèmèyyul, عدم رغبت ''àdÉmi-ràghbet.

Indifferent, *a.* قیدسز kàydsiz, لاقید lā-kàyd, وظیفهسندهدكل wAzīfÉssindÉ-dìghil; هپ بر hèp-bìr, برابر bÈrābÈr, لافرق lā-fārk; بیاغی bàyaghi, عادی ''ādī, اشاغی Ashàghi, فنا fÈna, قبا kAba.

Indigenous, *a.* یرلو yÈrli. [kAba.

Indigestible, *a.* اغر Aghir, هضمی كوج hAzmi-ghyùch.

Indigestion, *s.* معدهفسادى mì‘‘dé-fès-sādi, امتلا ìmtilā.

Indignant, *a.* كوجنمش ghyùjÈnmish, دارلمش dÀrilmish. [dÀrghinlik.

Indignation, *s.* غضب ghÀzAb, دارغينلق

Indignity, *s.* بدمعامله bèd-mù‘‘āmélé, حقارت hÀkārèt.

Indigo, *s.* چويد chìvid.

Indispensable, *a.* اهم èhèmm, متحتم mùtahÀttem, مطلقا لازم mùtlAka-lāzim.

Indisposition, *s.* كيفسزلك kèyfsizlik, انحراف مزاج ìnhirāfi - mìzāj; استماملك ìsstémameklik, عدم رغبت ‘‘àdémi-ràghbet.

Indisputable, *a.* مسلم mùsèllèm.

Indistinct, *a.* بللوسز bèllisiz.

Indistinctness, *s.* بللوسزلك bèllisizlik.

Individual, *s.* فرد fèrd, نفر nèfer, كشى kìshi; —, *a.* ايرى àyri, منفرد mùn-[fèrid.

Indolent, *a.* تنبل tènbèl.

Indorse, *v.a.* قبول و تصديق ا kÀbūl-vé-tÀssdīk-et.

Induce, *v.a.* سوق ا sèvk-et, تحريك ا tàhrīk-et, سبب او sèbeb-òl.

Indulge, *v.n.* مبتلا او mùbtélā-òl, كنديني ويرمك kèndini-vèrmek; —, *v.a.* مساعده ا mùssā‘‘adé-et. [ابتلا ìbtilā.

Indulgence, *s.* مساعده mùssā‘‘adé;

Industrious, *a.* چالشقان chÀlishkÀn, ايشكذار ìshghyuzār, مقدم mùkdim.

Industry, *s.* چالشقانلق chÀlishkÀnlik, ايشكذارلك ìshghyuzārlik, اقدام ìk-dām; حرفت hìrfèt, صناعت sànā-[‘‘at.

Inebriated, *a.* سرخوش sèr-khòsh.

Inefficient, *a.* نا اهل nā-èhl.

Inert, *a.* تنبل tènbel.

Inertia, *s.* عطالت ‘‘àtālèt.

Inestimable, *a.* قيمتى تقديراولنەمز kīmé-ti-tÀkdīr-òlunamàz.

Inevitable, *a.* قورتلنەمز kùrtulunamàz, چارەسز chārÉssiz.

Inexact, *a.* ياكلش yàngilīsh.

Inexcusable, *a.* معذور طوتلەمز mà‘‘zur-tùtulamàz.

Inexperienced, *a.* عجمى ‘‘àjÉmī, مبتدى mùbtédi, غير مجرب ghàyri-mùjèrreb.

Infamous, *a.* عيب ‘‘àyb, رذيل rèzīl, رسواى rùssvāy, ناموسسز nāmūssuz.

Infamy, *s.* رذالت rèzālèt, رسوايلق rùssvāylik, ناموسسزلق nāmūsssuzluk.

Infancy, *s.* چوجقلق chòjukluk, صباوت sÀbāvèt, طفوليت tùfūlìyyèt.

Infant, *s.* چوجق chòjuk, اوفاق چوجق ùfÀk-chòjūk, ببك bèbek. [kéri.

Infantry, *s.* پيادەعسكرى pìyādÉ-‘‘Àss-

Infatuation, *s.* دليلك dèlilik.

Infection, *s.* علتسارية ‘‘ìllèti-sārìyyÉ; بولاشقلق bùlàshiklik; سرايت sìrāyet.

Infectious, *a.* سارى sārī, كچر ghèchEr, بولاشور bùlàshir.

Infer, *v.a.* اكلامق ànglamak (ànnamak), چيقارمق chìkàrmak, استدلال ا ìsstid-lāl-et. [ìsstidlāl.

Inference, *s.* معنا mà‘‘nà; استدلال

Inferior, *a.* اشاغى Àshàghi, دون dūn; بياغى bàyaghi, فنا fÈna; —, *s.* كچوك kùchuk, مادوندەاولان كمسنە mā-dūnda-òlAn-kìmèssnÉ.

Infernal, *a.* جهنمى jìhÈnnÉmī, شيطانى shèytÀnī; پك فنا pèk-fÈna.

Infidel, *s.* كافر kyāfir, منكربالله mùnkir-bì-'llāh.

Infidelity, *s.* كفر kyùfr, عدم صداقت "àdÉmi-"sÀdAkāt; عدم وفا "àdÉmi-wèfā; عدم عصمت àdÉmi-"ìssmèt; عدم عفت "àdÉmi-"ìffèt.

Infinite, *a.* نامتناهی nā-mùténāhī, بینهایه bī-nìhāyÉ, بیغایه bī-ghāyÉ.

Infirm, *a.* سقط sàkAt, الی ایاغی طوتمز Èli-àyaghi-tùtmàz.

Infirmary, *s.* خسته خانه khÀssta-khānÉ.

Infirmity, *s.* علت "ìllèt, درد dèrd; نقیصه nàkīssa, قصور kùssūr.

Inflame, *v.a.* علولندرمك "àlevlEndir-mek; التهاب كتورمك ìltihāb-ghètir-mek. [nar, طوتشور tùtushUr.

Inflammable, *a.* علوایله ینار "àlèv-ila-yà-

Inflammation, *s.* التهاب ìltihāb, حمرت hàmrèt.

Inflate, *v.a.* هوا طولدروب شیشرمك hà-wā-dòldurup-shìshirmek.

Inflexible, *a.* اكلمز èghilmàz; قصدندن دونمز kÀssdindan-dùnmàz.

Inflict, *v.a.* ترتیب واجرا ا tèrtīb-vÈ-ìjrā-et, عارض ا "āriz-et.

Influence, *s.* نفوذ nùfūz; تأثیر tè'sīr; حكم hùkm; —, *v.a.* سوز كچورمك sùz-ghèchirmek, دكلتمك dìnglEt-mek (dīnEtmek); تأثیرا tè'sīr-et.

Influential, *a.* نفوذ صاحبی nùfūz-sāhibi, سوزی كچر sùzu-ghèchEr.

Influenza, *s.* زكام zùkkyām, نزله nèzlÉ, نوازل nèwāzil.

Inform, *v.a.* خبر ویرمك khÀber-vèr-mek, سویلمك sùwèylÉmek.

Informant, *s.* خبر ویرن khÀber-vÈrEn, سویلین sùwèylÉyEn, مخبر mùkhbir.

Information, *s.* خبر khÀbEr, معلومات mà"lūmAt, علم "ìlm. [-hàrékÈt.

Infraction, *s.* مغایر حركت mùghāyir-

Infringe, *v.a.* بوزمق bòzmak, اخلال ا ìkhlāl-et, مغایر حركت ا mùghāyir-hàrékÈt-et.

Infringement, *s.* نقض nÀkz.

Ingenious, *a.* (person) هنرلو hùnErli, هزارفن hèzār-fÈnn (hèzārifÈnd); (thing) هنرلو hùnErli, معرفتلو mà"-rifètli.

Ingenuity, *s.* هنر hùnEr, معرفت mà"rifèt, صنعت sàn"àt, عقل "Àkl.

Ingenuous, *a.* ساده دل sādÉ-dìl, صاف درون sĀf-dèrūn, طوغری سویلر dòghru-sùwèylEr.

Ingot, *s.* كولچه kyùlchÉ, سبیكه sèbīkÉ.

Ingraft, *v.a.* اشلامق Àshlamak.

Ingratitude, *s.* نانكورلك nān-kyùrluk (nÀmkyùrluk), كفران نعمت kyùfrĀni-nì"mèt.

Ingredient, *s.* جزء مركب jùz'u-mùrèkkib (*pl.* اجزای مركبه èjzā'i-mùrèkkibÉ).

Ingress, *s.* كیرش ghìrish; كیره جك یر ghìrÉjek-yèr; دخول dùkhūl; مدخل mèdkhàl.

Inhabit, *v.a.* اوطورمق òturmak, ساكن او sākin-òl, متمكن او mùtémèkkin-òl.

Inhabitant, *s.* یرلو yèrli, ساكن sākin (*pl.* سكنه sèkÉnÉ), (*pl.*) اهالی àhālī.

Inhale, *v.a.* نفسله ایچرو چكمك nèfèssla-ìchèri-chèkmek. [mīrāss-yèmek.

Inherit, *v.a.* وارث او vāriss-òl, میراث یمك

Inheritance, *s.* میراث mīrāss, وراثت vèrāssèt; ارث ìrss, توارث tèvāruss.

Inheritor, *s.* وارث vāriss, میراثخور mīrāsskhòr.

Inhuman, *a.* انسانیتسز ìnsānìyyètsiz.

Inimical, *a.* دشمن dùshmèn, خصم khàssm, خصومتلو khùssūmètli.

Inimitable, *a.* تقلید اولنهمز tàklīd-òluna-màz, بشقه کمسهنك یاپهمیهجغی bàshka-kìmsénin*g*-yàpamayajaghi.

Iniquitous, *a.* فاسد fāssid.

Iniquity, *s.* گناه ghyùnāh, فسق وفجور fìssk-u-fùjūr, معصیت mà"sìyyèt.

Initiate, *v.a.* اوگرتمك ùghrètmek, یولنی گوسترمك yòlunu-ghyùsstermek, تعلیم ا tà"līm-et.

Injudicious, *a.* عقلسز "àklsiz, اویغونسز ùyghunsuz, مناسبتسز mùnāssébètsiz.

Injunction, *s.* امر èmr (èmir), تنبیه tènbīh, سپارش sipàrish.

Injure, *v.a.* ضرر ا zàrar-et, سقط ا sàkat-et, بوزمق bòzmak, خلل ویرمك khàlel-vèrmek, اخلال ا ìkhlāl-et.

Injurious, *a.* ضررلو zàrarli, مضر mùzìrr.

Injury, *s.* ضرر zàrar, خلل khàlel, سقامت sàkāmèt, سقطلق sàkatlik. [hàkksizlik.

Injustice, *s.* غدر ghàdr, ظلم zùlm, حقسزلق

Ink, *s.* مرکب mùrèkkèb; —, *v.a.* مرکب سورمك mùrèkkèb-sùrmek; red —, *s.* سرخ sùrkh.

Inkstand, *s.* مرکب حقهسی mùrèkkèb-hòkkassi, حقه hòkka. [kyùrfez.

Inlet, *s.* اغز àghiz, بوغاز bòghāz, کورفز

Inn, *s.* خان khān, لوقانده lòkànda, مسافرقوناغی mùssāfir-kònaghi.

Inner, *a.* ایچروکی ìchèriki, داخلی dākhilī.

Innermost, *a.* اڭ ایچرودهکی èng-ìchè-rideki.

Innkeeper, *s.* لوقاندهجی lòkàndaji.

Innocence, *s.* قباحتسزلق kàbāhatsizlik, معصومیت mà"sūmìyyèt, برائت ذمت bèrā'àti-zìmmèt.

Innocent, *a.* قباحتسز kàbāhatsiz, بری الذمه bèrìyyu-'z-zìmmé, معصوم mà"sūm.

Innocuous, *a.* ضررسز zàrarsiz.

Innovation, *s.* بدعت bìd"àt, یکی اصول yèngi-ùssūl.

Innumerable, *a.* صایلمز sàyilmàz, لایعد lā-yù"àdd, لایحصا lā-yùhsā.

Inoculate, *v.a.* اشلامق àshlamak; چیچك اشلامق chìchek-àshlamak.

Inoculation, *s.* اشلامقلق àshlamaklik.

Inoffensive, *a.* ضررسز zàrarsiz.

Inquest, *s.* تفتیش رسمی tèftīsh-rèssmī.

Inquire, *v.a.* صورمق sòrmak, سؤال ا sù'āl-et; استفسار ا ìsstifsār-et; استعلام ا ìsstì"lām-et; استفتا ا ìsstiftā-et; تجسس ا tèjèsssuss-et, تحری ا tàhàrrī-et.

Inquiry, *s.* صورش sòrush, سؤال sù'āl; استفسار ìsstifsār; استعلام ìsstì"lām; استفتا ìsstiftā, تجسس tèjèsssuss, تحری tàhàrrī; پرسش pùrsish.

Inquisitive, *a.* مراقلو mèràkli, چوق شی صورار chòk-shèy-sòrar.

Inroad, *s.* اقین àkin.

Insane, *a.* دلی dèli, چلغبن chìlghin, قاچق kàchik, مجنون mèjnūn.

Insanity, *s.* دلیلك dèlilik, چلغینلق chìlghinlik, قاچقلق kàchiklik, جنت jìnnèt, جنون jùnūn.

Insatiable, *a.* دويمق بلمز dòymak-bìlmàz, دائما اج dā'imā-àj.
Inscribe, *v.a.* يازمق yàzmak, قيد ا kàyd--et, تحرير ا tàhrīr-et.
Inscription, *s.* يازى yàzi; كتابه kìtābé.
Insect, *s.* بوجك bùjek, (*pl.*) حشرات hàsharāt. [èmīn-dìghil.
Insecure, *a.* قورقلور kòrkulur, امين دكل
Insecurity, *s.* امنيتسزلك èmnìyyètsizlik; مخاطره mùkhātara.
Insensible, *a.* حس ايتمز hìsss-etmàz; بلمز bìlmàz; بايلمش bàyìlmish, بيخود bīkhòd.
Insert, *v.a.* صوقمق sòkmak, صوقشدرمق sòkushdurmak; درج ا dèrj-et, ادخال ا
Insertion, *s.* درج dèrj. [ìdkhāl-et.
Inside, *s.* ايچ ìch, ايچرو ìchèri, درون dèrūn, داخل dākhil; —, *a.* داخلى dākhilī.
Insinuate, *v.a.* بريول ايله اكلاتمق bìr-yòl-ila-ànglàtmak (ànnàtmak), ايما ا īmā--et; — one's self, صوقلمق sòkulmak.
Insipid, *a.* طاتسز tàtsiz. [lèzzètsizlik.
Insipidity, *s.* طاتسزلك tàtsizlik, لذتسزلك
Insist, *v.n.* وازكچمامك vāz-ghèchma-mek, مطلق استمك mùtlàk-ìsstémek.
Insobriety, *s.* سرخوشلق sèrkhòshlik.
Insolence, *s.* ادبسزلك èdebsizlik, عارسزلق "ārsizlik.
Insolent, *a.* ادبسز èdebsiz, عارسز "ārsiz, كستاخ kyùsstākh; كستاخانه kyùsstā-khāné. [مفلس mùfliss.
Insolvent, *a.* مفلس mùfliss; —, *s.*
Inspect, *v.a.* يوقلامق yòklamak; نظارت ا nàzārèt-et, معاينه ا mù"āyéné-et.
Inspection, *s.* يوقلمه yòklama, نظارت nàzārèt; معاينه mù"āyéné.
Inspector, *s.* يوقلمه جى yòklamaji; — of schools, مميز mùmèyyiz.
Inspiration, *s.* وحى vàhy, الهام ìlhām; نفس چكشى nèfess-chèkishi; تعليم tà"līm, تشويق tèshvīk.
Inspire, *v.a.* الهام ا ìlhām-et, وحى طريقيله بلدرمك vàhy-tàrīkīla-bìldirmek; يوركنه قومق yùrèghina-kòmak; تعليم ا tà"līm-et, تشويق ا tèshvīk-et, عقلنه قومق "àklina-kòmak; —, *v.n.* نفس چكمك nèfess-chèkmek, صولق المق sòluk-àlmak.
Instalment, *s.* تقسيط tàksīt, قسط kìsst.
Instance, *s.* رجا rìjā, نياز nìyāz; تكليف tèklīf; دعوت dà"vèt; مثال mìssāl, نمونه nùmūné; دفعه dèf"à, كره kèrré; —, *v.a.* مثال ايراد ا mìssāl-īrād-et.
Instant, *s.* ان ān, دقيقه dàkīka, دم dèm; —, *a.* صيقى sìki, مبرم mùbrèm.
Instantly, *ad.* درحال dèr-hāl, درعقب dèr-"àkab, انيدا ānīda.
Instead, *ad.* يرينه yèrina, بدل اوله رق bèdel-òlarak, بدل bèdel, بدلاً bèdelan.
Instep, *s.* اياغك اوستى àyaghing-ùsstu, اينجك ìnjik.
Instigate, *v.a.* قيندرمق kìndirmak, ايارتمق àyartmak, پرمقلمق pàrmak-lamak, تحريك ا tàhrīk-et, تحريض ا tàhrīz-et, تشويق ا tèshvīk-et.
Instigation, *s.* تحريك tàhrīk, تحريض tàhrīz, تشويق tèshvīk.
Instinct, *s.* حس hìsss, حس حيوانى hìsssi-hàywānī.

Institute, *s.* مكتب mèktɛb ; قاعده kā-"idɛ́, موضوع mèvzū" ; —, *v.a.* چيقارمق chìkàrmak, باشلامق bàsh-lamak, ابداع ا ìbdā"-et, اختراع ا ìkhtirā"-et ; وضع ا wàz"-et, ترتيب ا tèrtīb-et, تاسيس ا tè'sīss-et.

Instruct, *v.a.* اوكرتمك *ùghrètmek*, تعليم ا tà"līm-et, تدريس ا tèdrīss-et.

Instruction, *s.* علم "ìlm, معلومات mà"lū-māt ; تعليم tà"līm, تدريس tèdrīss ; تحصيل tàhsīl ; —s, *s. pl.* تعليمات tà"līmāt.

Instructor, *s.* خواجه khòj*a* ; معلم mù"*à*llim, تعليمجى tà"līmji.

Instrument, *s.* الت ālèt (*pl.* الات ālāt).

Insubordinate, *a.* اطاعتسز ìtā"atsiz.

Insubordination, *s.* اطاعتسزلق ìtā"atsizlik.

Insufferable, *a.* تحمل اولنهمز tàh*à*mmul--òlunam*à*z.

Insufficient, *a.* الويرمز èlvɛrm*à*z, يتشمز yètishm*à*z, كفايت ايتمز kìfāyet-ètm*à*z, غير كافى ghàyr*i*-ky*ā*fī.

Insult, *s.* حقارت hàkārèt ; —, *v.a.* حقارت ا hàkārèt-et ; ناموسه دوقنمق nāmūss*a*-dòkūnm*a*k.

Insupportable, *a.* چكلمز chèkilm*à*z, تحمل اولنهمز tàh*à*mmul-òlunam*à*z.

Insurance, *s.* سيغورته sìghūrt*a* ; — company, *s.* سيغورته قومپانيه‌سى sìghūrt*a*-còmpàny*a*ssi.

Insurgent, *s.* عاصى "āss*i*.

Insurrection, *s.* اياقلانش àyaklàn*i*sh, عصيان "ìssyān, طغيان tùghyān.

Integer, *s.* عدد صحيح "*à*dédi-sàh*ī*h.

Integrity, *s.* تماميت tàmāmìyyèt ; طوغريلق dòghruluk, استقامت ìssti-kāmet.

Intellect, *s.* عقل "àkl, ذهن zìhn.

Intellectual, *a.* عقلى "àkli, عاقل "āk*i*l.

Intelligence, *s.* عقل "àkl, قوت عقليه kùvvèti-"àklìyyɛ́, فهم fèhm, ادراك ìdrāk, ذكا zèky*ā*, ذكاوت zèk*yā*vèt, درايت dìrāyèt, فطانت f*à*tānèt ; خبر khàbɛr, معلومات mà"lūmāt.

Intelligent, *a.* عقللو "àkll*i*, عاقل "āk*i*l, ذكى zèkī, درايتلو dìrāyètli, فطين fàtīn.

Intemperance, *s.* بكريلك bèkrīlik.

Intemperate, *a.* سرت sɛrt, شديد shèdīd, حديد h*à*dīd ; بكرى bèkrī ; ناپرهيزكار nā-pɛrhīzk*yā*r.

Intend, *v.a.* نيت ا nìyyèt-et, نيتنده او nìyyètind*a*-òl, تصميم ا tàssmīm-et, قورمق kùrm*a*k. [صيقى sìk*i*.

Intense, *a.* سرت sɛrt, شديد shèdīd ;

Intent, Intention, *s.* نيت nìyyèt, تصميم tàssmīm, مراد mùrād, قصد kàssd.

Intentional, *a.* قصدى kàssdī, مخصوص màkhsūss ; —ly, *ad.* بلهرك bìlɛ́rek, عمداً "*a*md*a*n, قصداً kàssd*a*n.

Inter, *v.a.* كوممك ghy*ù*mmek, دفن ا dèfn-et.

Intercede, *v.n.* شفاعت ا shìfā"*a*t-et, ارايه كيرمك *à*ray*a*-ghìrmek, رجا ا rìjā-et.

Intercept, *v.a.* طوتمق tùtmak, يولنى كسمك yòlunu-kèssmek ; حائل او hā'il-òl. [rìjā.

Intercession, *s.* شفاعت shìfā"*a*t, رجا

Intercessor, *s.* شفيع shèfī", رجاجى rìjāj*i*.

Intercourse, *s.* اختلاط ìkhtilāt, الفت ùlfet, مؤانست mù'ānéssèt.

Interdict, *s.* افروز àforòz, لعنت là''nèt; —, *v.a.* یساق ا yàssàk-et, نهی ا nèhy-et, ممنوع ا mèmnū''-et.

Interest, *s.* فائض fā'iz, کذشته ghyù-zèshté, نما nèmā (nàmā), ربو rìbv, ربا rìbā, معامله mù''āmélé; نفوذ nùfūz, خاطر khātir, اعتبار ì''tibār; تصحب tàssàhhub, التزام ìltizām, ارقه àrka; محبت màhàbbèt; رغبت ràghbèt, مراق mèrāk; تلذذ tèlèzzuz, ایلنجه èylènjé; الوب ویره جك ālip-vèréjek, اوکرنه جك ùghrènéjek, بله جك bìléjek, کوره جك ghyùréjek, وظیفه wāzīfé, حصه hìsssé; غرض ghàraz, منفعت mènfà''àt, فائده fā'idé; —, *v.a.* تصحب ایتدرمك tàssàhhub-ètdirmek, التزام ایتدرمك ìltizām-ètdirmek; ایلنجه ویرمك èylènjé-vèrmek, یورکنی جزب ا yù-règhini-jèzb-et, قلبه تأثیر ا kālba-tè'sīr-et, قلبه رقت کتورمك kālba-rìkkàt-ghètirmek; to take an —, سومك sèvmek, التزام ا ìltizām-et, تصحب ا tàssàhhub-et; to have an —, الوب ویره جکی او ālip-vèréjéghi-òl, وظیفه سی او wāzīféssi-òl; حصه دار او hìssédār-òl; compound —, فائض ایله فائضك فائضی fā'iz-ìla-fā'izin-fā'izi.

Interesting, *a.* کوزل ghyùzèl; دلبر dìlber; ایلنجه لو èylènjéli.

Interfere, *v.n.* قارشمق kārishmak, مداخله ا mùdākhala-et; سکته ویرمك sèkté-vèrmek, مانع او māni''-òl.

Interference, *s.* قارشمه kārishma; مداخله mùdākhala.

Interim, *s.* ارالق àralìk, مدت mùddèt; in the —, دیرایکن dèr-iken (dèr-'ken), اول ارالق ò'-àralìk, اول اثناده òl-èss-nāda; ad —, موقت mùwàkkàt; موقتاً mùwàkkatan.

Interior, *s.* ایچ ìch, درون dèrūn, داخل dākhil; باطن bātin; —, *a.* درونی dèrūnī, داخلی dākhilī, باطنی bātini; Minister of the —, داخلیه ناظری dākhilìyyé-nāziri.

Interment, *s.* دفن dèfn, جنازه دفنی [jènāzé-dèfni.

Internal, *a.* داخلی dākhilī, باطنی bātinī.

Interpose, *v.a.* ارایه قومق àraya-kòmak, ارایه صوقمق àraya-sòkmak; —, *v.n.* ارایه کیرمك àraya-ghìrmek, توسط ا tàwàsssut-et.

Interpret, *v.a.* ترجمه ا tèrjumé-et; —, *v.n.* ترجمانلق ا tèrjumānlìk-et.

Interpretation, *s.* ترجمه tèrjumé; معنی mà''nà.

Interpreter, *s.* ترجمان tèrjumān.

Interrogate, *v.a.* استنطاق ا ìsstintāk-et.

Interrogation, *s.* استنطاق ìsstintāk; note of —, علامت استفهام ''àlāmèt-i-ìsstifhām.

Interrupt, *v.a.* کسمك kèssmek; منع ا mèn''-et, مانع او māni''-òl.

Intersect, *v.a.* قطع ا kāt''-et; — one another, تقاطع ا tàkātu''-et.

Interstice, *s.* ارالق àralìk; یارق yàrìk, چتلاق chàtlāk.

Interval, *s.* ارالق àralìk, مابین mā-bèyn.

Intervene, *v.n.* کچمك ghèchmek; ارایه کیرمك *à*raya-ghìrmek; ارادهبولنمق *à*rada-bùlunmak, حائل او hā'il-ôl.

Intervention, *s.* توسط tàvÀsssut; ارایه کیرمکلك *à*raya-ghìrmeklik.

Interview, *s.* ملاقات mùlākāt, کورشمه ghyùrushma.

Intestines, *s. pl.* بغرصاق bàghirsàk.

Intimacy, *s.* صیقی دوستلق sìki-dòsstluk.

Intimate, *a.* محرمانه màhrémānÉ; —, *s.* محرم màhrèm; —, *v.a.* بلدرمك bìldirmek, اکلاتمق ànglatmak (àn-natmak), خبر ویرمك khÀber-vÈrmek, سویلمك sùwèylÉmek.

Intimation, *s.* خبر khÀber, افاده ìfādÉ, تبلیغ tèblīgh.

Intimidate, *v.a.* قورقوتمق kòrkùtmak, تخویف ا tàkhwīf-et, اخافه ا ìkhāfÉ-et.

Intimidation, *s.* اخافه ìkhāfÉ. [dèrūnina.

Into, *prep.* ه ئه É, a, ایچنه ìchina, درونه

Intolerable, *a.* چکلمز chèkilmàz, تحمل اولنمز tàhàmmul-òlunmàz.

Intoxicate, *v.a.* سرخوش ا sÈrkhòsh-et, کیف ا kèyf-et; —ed, *a.* کیف kèyf, سرخوش sÈrkhòsh (sàr-).

Intoxication, *s.* کیف kèyf, سرخوشلق sÈrkhòshluk (sàr-), سکر sèkir.

Intrench, *v.n.* مترس یاپمق mètériss-yàpmak, تحصن ا tàhàsssun-et; —, *v.a.* مترس ایله استحکام ویرمك mèté-riss-ila-ìsstìhkyām-vÈrmek.

Intrenchment, *s.* مترس mètériss.

Intrepid, *a.* یکیت yìghit, جسور jèssūr, بیباك bībāk, بیپروا bīpÈrwā.

Intricacy, *s.* قارشقلق kÀrishìklìk.

Intricate, *a.* قارشق kÀrishìk, طولاشق dòlàshìk, مشتبك mùshtébèk.

Intrigue, *s.* فتنه fìtnÉ, فساد fèssād, اویون òyun; —, *v.n.* فتنهچیقارمق fìtnÉ--chìkàrmak, فسادچیقارمق fèssād--chìkàrmak, اویون چیقارمق òyun--chìkàrmak.

Introduce, *v.a.* ایچرو صوقمق ìchèri-sòk-mak; ایچرو کتورمك ìchèri-ghètir-mek, ادخال ا ìdkhāl-et; کورشدرمك ghyùrushdurmek, قوکشدرمق kòngushdurmak, طانشدرمق tÀnish-dirmak; چیقارمق chìkàrmak, ابداع ا ìbdā''-et, اختراع ا ìkhtirā''-et, ایجاد ا ījād-et; اچمق àchmak, لقردیسنی اچمق làkirdissini-àchmak; درج ا dÈrj-et; تقدیم ا tÀkdīm-et, ابراز ا ìbrāz-et.

Introduction, *s.* مقدمه mùkÀddimÉ; توصیه tÀvsìyyÉ.

Intrude, *v.n.* تعجیز ا tà''jīz-et, اشغال ا ìshghāl-et, مانع او māni''-òl.

Intrust, *v.a.* امانة تسلیم ا èmānéten-tèss-līm-et.

Inundation, *s.* سیل sèyl (sèl), صو باصمسی sù-bÀssmassi; طغیان tùghiyyān.

Inure, *v.a.* الشدرمق Àlishdirmak.

Invade, *v.a.* باصمق bÀssmak, تجاوز و تخطی ا tèjāvuz-vè-tàkhàttī-et.

Invalid, *a.* غیر صالح ghàyri-sālih, بوش bòsh; —, *s.* چوروك chùruk; —, *v.n.* چوروکه چیقمق chùrughÉ-chìk-mak; —, *v.a.* چوروکه چیقارمق chù-rughÉ-chìkàrmak.

Invalidate, *v.a.* بوزمق bòzmak, حکمنی بوزمق hùkmunu-bòzmak.

Invaluable, *a.* پك قيمتلو pèk-kīmètli, قيمتى بلنه‌مز kīmèti-bìlin*a*m*à*z.

Invasion, *s.* تجاوز tèjāvuz, تخطى t*à*khàttī, استيلا ìsstīlā. [tirā"-et.

Invent, *v.a.* ايجاد ا ījād-et, اختراع ا ìkh-

Invention, *s.* ايجاد ījād, اختراع ìkh-tirā". [téri".

Inventor, *s.* موجد mūjid, مخترع mùkh-

Inventory, *s.* دفتر dèfter.

Inverse, *a.* عكسى "àksī, ترش tèrss; —, *s.* عكس "àks, ترس tèrss.

Invest, *v.a.* اكسا ا ìksā-et, متصف ا mùt-tàssif-et; قوشاتمق kùshàtm*a*k, چويرمك chèvirmek, محاصره ا mù-hāss*a*r*a*-et; ياترمق yàt*i*rm*a*k, ويرمك vèrmek.

Investigate, *v.a.* تفتيش ا tèftīsh-et; تحرى ا t*à*h*à*rri-et, تجسس ا tèjèsssuss-et. [-dā'imā.

Invincible, *a.* المظفر دائما èl-mùzāffer-

Invisible, *a.* كورنمز ghy*ù*runm*à*z, كوزكمز ghy*ù*zikm*à*z.

Invitation, *s.* دعوت dà"vèt.

Invite, *v.a.* دعوت ا dà"vèt-et.

Invoice, *s.* علم و خبر "ìlm-u-khàber, پوصله pùssl*a*, دفتر dèfter.

Involuntary, *a.* غير اختيارى ghàyri-ìkh-tiyārī, الده‌دكل èldé-dì*gh*il.

Involve, *v.a.* قارشدرمق kàrishd*i*rm*a*k, داخل ا dākhil-et; ايجاب ايتدرمك ījāb-ètdirmek.

Inward, *a.* داخلى dākhilī.

Inwards, *ad.* ايچرويه طوغرى ìchèriy*a*-

Ireland, *s.* ايرلانده Irlànd*a*. [dò*gh*ru.

Iris, *s.* زنبق z*à*nbàk.

Irish, *a.* ايرلانده‌لو Irlànd*a*li.

Iron, *s.* تيمور tīmūr (dèmir), حديد h*à*dīd, [اهن āhèn.

Iron-clad, *a.* زرهلو zìrhli.

Iron-monger, *s.* تيمورجى dèmirji.

Irony, *s.* استهزا ìsstihzā.

Irregular, *a.* اطرادسز ìttirāds*i*z; نظامسز nìzāms*i*z, انتظامسز ìntizāms*i*z; قاعده‌سز kā'idéssiz; يولسز yòlsuz; شاذ shāzz; باشى بوزق bàsh*i*-bòzuk.

Irreparable, *a.* تعميرقبول ايتمز tà"mīr-kàbūl-ètm*à*z; چاره‌سز chāréssiz.

Irresistible, *a.* قارشى قونلمز kàrsh*i*-kò-nulm*à*z.

Irresolute, *a.* كندى عقلنى بلمز kèndi-"àkl*i*n*i*-bìlm*à*z, متردد mùtérèddid.

Irritable, *a.* تيزقيزار tèz-k*ì*zar, چابك دارلور chàb*i*k-dàr*i*l*i*r.

Irritate, *v.a.* قيزدرمق kìzd*i*rm*a*k, دارلتمق dàr*i*ltm*a*k. [kin.

Irruption, *s.* هجوم hùjūm, باصقين bàss-

Isinglass, *s.* بالق طوتقالى bàl*i*k-tùtkal*i*.

Island, Isle, Islet, *s.* اطه àd*a*, جزيره jèzīré.

Ispahan (town of), *s.* اصفهان ìssfàhān.

Israelite, *s.* يهودى y*à*hūdī.

Issue, *s.* چيقه‌جق ير chìk*a*j*a*k-yèr, مخرج màkhrèj, قپو kàp*i*; نخودياقيسى nòkhud-y*à*k*i*ss*i*; چوجق chòjuk, اولاد èvlād, ذريت zùrrìyyèt; دعوى dà"wà, اختلاف ìkhtilāf, معارضه mù"ār*a*z*a*; —, *v.n.* چيقمق chìkmak; نشئت ا nèsh'èt-et.

Isthmus, *s.* بوغاز bò*gh*āz, دل dìl.

It, *pr.* اول òl (ò); انى àn*i*, ònu; اكا àng*a* [(òng*a*).

Italian, *a.* ايتاليا Itàli*a*.

Italy, *s.* ايتاليا Itàli*a*.
Itch, *s.* اويوز ùyuz; —, *v.n.* كيدشمك ghìdishmek, قاشنمق kàshinmak.
Item, *s.* قلم kàlem. [ànin*g*ki, ònun*g*ku.
Its, *pr. a.* انك àning, ònung; انككى
Itself, *pr.* كندى kèndi, كنديسى kèndissi; كنديسنى kèndissini; كنديسنه kèndissiné.
Ivory, *s.* فيل ديشى fìl-dìshi.
Ivy, *s.* صارماشق sàrmàshik.

J.

Jackal, *s.* چقال chàkàl. [hìmār.
Jackass, *s.* اشك èshek, خر khàr, حمار
Jackdaw, *s.* اله قارغه àl*a*-kàrgh*a*(?).
Jacket, *s.* منطان mìntàn.
Jack-ketch, *s.* جلاد jèllād.
Jail, *s.* زندان zìndān, حبسخانه hàbss-khāné.
Jailer, *s.* زندانجى zìndānji.
Jalap, *s.* جلاپه jàlap*a*.
Jam, *s.* رچل rèchel, طاتلو tàtl*i*.
Janissary, *s.* يكيچرى yèn*g*ichéri.
January, *s.* كانون ثانى ky*ā*nūni-sānī.
Japan, *s.* ياپونيا yàpòni*a*; روغن rùghàn; —, *v.a.* روغن اورمق rùghàn-wùrm*a*k.
Japanese, *a.* ياپونيالو yàpòni*a*li.
Japhet, *s.* يافث yàfeth.
Jar, *s.* قوانوس kàwanòss; on the —, *ad.* اچق àchik; —, *v.n.* قارشمق kàrishm*a*k.
Jasper, *s.* يشم yèshem.
Jaundice, *s.* صاريلق sàrilik.
Jaw, *s.* چكه chèn*g*é.
Jealous, *a.* قزقانج kìzkànj; غيور ghàyūr; حسود hàssūd, حسدلو hàssedli.

Jealousy, *s.* قزقانجلق kìzkànjlik, غيرت ghàyrèt; حسد hàssed.
Jeer, *v.n.* and *a.* زوقلنمق zèvklenmek.
Jehovah, *s.* الحى القيوم el-Hàyyu-'l--Kàyyūm.
Jelly, *s.* الماسيه èlmàssìyyé; لعاب lù''āb.
Jeopardy, *s.* تهلكه tèhliké.
Jerusalem, *s.* قدس شريف kùdssi-shèrīf.
Jessamine, *s.* ياسمين yāssémīn.
Jest, *s.* شقا shàka, لطيفه làtīfé.
Jesus-Christ, *s.* عيسى المسيح ''Īssà-'l--Messīh, حضرت عيسى hàzrèti-''Īssà.
Jet, *s.* فسقيه fìsskìyyé.
Jetty, *s.* اسكله ìsskèlé.
Jew, *s.* يهودى yàhūdī; Jewess, يهودى قاريسى yàhūdī-kàrissi.
Jewel, *s.* Jewels, *s. pl.* مجوهرات mùjèvhérāt.
Jeweller, *s.* قيومجى kùyumju, جواهرجى jèwāhirji.
Jib, *s.* فلوق flòk.
Jibboom, *s.* باستون bāsstūn. [ìsh.
Job, *s.* حضرت ايوب hàzrèti-èyyūt; ايش
Jobber, *s.* سمسار sìmsār.
Jockey, *s.* بنيجى bìniji.
Jocular, *a.* تحاف tùhāf, لطيفه جى làtīféji.
Jog, Joggle, *v.a.* صارصمق sàrssmak.
John Bull, *s.* انكلتره ملتى ìnghìltèrra-millèti.
Join, *v.n.* بتشمك bìtishmek, التحاق ìltihāk-et, ملاصق او mùlāssik-ol; واصل او vàssil-ol; — *v.a.* بتشدرمك bìtishdirmek; الحاق ìlhāk-et; وصل vàssl-et.
Joiner, *s.* دوغرامه جى dòghram*a*ji.
Joint, *s.* اك يرى èk-yèri; اويناق يرى

òynak-yèri, مفصل mÀfsÀl; out of —, چیقق chìkik; get out of —; be put out of —, چیقمق chìkmak; put out of —, چیقارمق chìkàrmak.

Jointly, *ad.* مشترکاً mùshtèréken, اشتراکاً ìshtirāken.

Joint-stock Company, شرکت shìrkèt.

Jointure, *s.* زوجه یه باغلنان ایراد zèvjéya-bÀghlanan-īrād.

Joke, *s.* شقا shàka, لطیفه làtīfé; —, *v.n.* شقا ا shàka-et, لطیفه ا làtīfé-et.

Jolly, *a.* کولر یوزلو ghyùler-yùzlu; کیف kèyf; ذوقلو zèvkli; — boat, [فلوقه fìlìka.

Jolt, *v.a.* صارصمق sàrssmak.

Jonquil, *s.* فولیه fùlya.

Journal, *s.* روزنامه rūznāmé; تقویم وقائع tÀkwīmi-vàkā'i"; ژورنال zhùrnÀl.

Journalist, *s.* غزته جی ghàzètaji, جریده جی jèrīdéji.

Journey, *s.* یول yòl, یولجیلق yòljuluk, سفر sèfer; —, *v.n.* کزمك ghèzmek, یولجیلق ا yòljuluk-et, سفر ا sèfer-et.

Journeyman, *s.* کوندهلکجی ghyùn-délikji.

Joy, *s.* سونچ sèvinj, ممنونیت mèm-nūnìyyèt, سرور sùrūr, حبور hùbūr, شادمانی shādumānī.

Joyful, *a.* ممنون mèmnūn, مسرور mèssrūr, شاد shād (shāz), شادمان shādumān.

Judge, *s.* حاکم hākim, قاضی kāzī (kÀdi), مولا mèvlà (mòlla); deputy —, نائب nā'ib; —, *v.n.* قیاس ا kìyāss-et; ظن ا zànn-et, عـد ا "àdd-et; —, *v.a.* محاکمه ا mù-hākémé-et; حکومت ا hùkyūmet-et.

Judgment, *s.* ظن zànn, قیاس kìyāss; عقل "Àkl, تدبیر tèdbīr; حکومت hùkyūmèt; جزا jèzā, بلا bèlā; day of —, قیامت کونی kìyāmèt-ghyùnu; — seat, مسند حکومت mèssnèdi-hùkyūmèt.

Judicious, *a.* عقللو "Àkllì.

Jug, *s.* دستی dèssti, تستی tèssti.

Juggler, *s.* حقه باز hòkka-bāz.

Jugglery, Juggling, *s.* حقه بازلق hòkka-bāzlik.

Jugular-vein, *s.* حبل الورید hablu-'l-vèrīd.

Juice, *s.* صو sū; شیره shìra.

Juicy, *a.* صولو sūlu.

Jujube, *s.* عناب "ùnnāb.

July, *s.* تموز tèmmūz.

Jumble, *v.a.* قارشدرمق kÀrishdirmak; —, *s.* قارمه قارشق شی kàrma-kar-ishik-shèy.

Jump, *s.* صچرایش sìchrayish, اتلایش Àtlayish; —, *v.n.* صچرامق sìchramak, اتلامق Àtlamak.

Junction, *s.* اتصال ìttissāl; تلاقی tèlākī; [موصل mèvsàl.

Juncture, *s.* ارالق àralik, اثنا èssnā, وقت wÀkit, زمان zàmān; حال hāl.

June, *s.* حزیران hàzīrān.

Jungle, *s.* اورمان òrmÀn; اورمانلق یر òrmÀnlik-yèr, چنکلستان chènghè-lisstān. [اوغلی òghlu, زاده zādé.

Junior, *a.* سنجه کچوك sìnnja-kùchuk;

Juniper, *s.* اردج اغاجی àrdij-Àghaji; — berries, اردج تخمی àrdij-tòkhmi.

Junk, *s.* چین کمیسی chìn-ghèmissi.

Jurisconsult, *s.* مفتی mùftī; فقیه fàkīh.

Jurisdiction, *s.* حکومت hùkyūmèt.
Jurisprudence, *s.* علم فقه ''ìlmi-fìkh.
Jurist, *s.* فقیه fàkīh.
Jury, *s.* اون ایکی یمینلو کمسنه مجلسی òn-ìki-yèmīnlī-kìmèssné-mèjlissi.
Juryman, *s.* مذکور یمینلولرك بری mèzkyūr-yèmīnlīlerīn-bìri. [dīrèk.
Jury-mast, *s.* عاریتی دیرك ārìyyèti-
Just, *a.* عادل ''ādil, حقشناس hàkk-shìnāss, منصف mùnsif, حقانیتلو hàkkānìyyètli; —, *ad.* تمام tàmām, تام tāmm, تماماً tàmāman; — as, ایکن ... همان hèmān ... iken; — now, همانشمدی hèmān-shìmdi; — so, تمام بویله tàmām-bùylé, تمام اویله tàmām-ùylé, همان بویله hèmān-bùylé, همان شویله hèmān-shùylé, همان اویله hèmān-ùylé.
Justice, *s.* عدالت ''àdālèt, حقانیت hàkkānìyyèt, انصاف ìnsāf, حق hàkk; حاکم hākim.
Justifiable, *a.* جائز jā'iz. [-zìmmèt.
Justification, *s.* تبریهٔ ذمت tèbrìyyè'i-
Justify, *v.a.* تبریهٔ ذمت ا tèbrìyyè'i-zìmmèt-et; حق ویرمك hàkk-vèrmek; جائزقیلمق jā'iz-kìlmak, تجویزا tèjvīz-et.
Juvenile, *a.* گنج ghènj, جوان jìwān. [-et.
Juxtaposition, *s.* اتصال ìttissāl.

K.

Kalendar, *s.* تقویم tàkvīm.
Keel, *s.* اوکرغه òngurgha (òmurgha).
Keen, *a.* کسکین kèsskin, قلاغیلو kìlā-ghìli, بران bùrrān, حدید hàdīd.
Keep, *s.* بوغاز bòghāz, ییه جك yèyéjek, تغدیه tàghdìyyé; *v.a.* صاقلامق sàk-lamak, حفظ ا hìfz-et; طوتمق tùtmak, الیقومق àlìkòmak, براقمامق bràk-mamak, صالیویرمامك sàlìvèrmamek; بسلمك bèsslémek; —, *v.n.* طیانمق dàyanmak, بوزلمامق bòzulmamak; دورمق dùrmak, قالمق kàlmak.
Keeper, *s.* حافظ hāfiz, محافظ mùhāfiz, بکجی bèkji.
Keep-sake, *s.* یادکار yādighyār.
Keg, *s.* اوفاجق فوچی ùfàjèk-fìchi.
Kennel, *s.* اولوق òluk.
Kernel, *s.* ایچ ìch, مغز màghz, لب lùbb; بیض bèyz (bèz).
Kerseymere, *s.* قازمیر kàzmīr.
Kettle, *s.* قزغان kàzghān (kàzan); کوکم ghyùghum. [دمبلك dùmbélèk.
Kettledrum, *s.* نقاره nàkkāré (nàghara);
Key, *s.* اناختار ànakhtār, مفتاح mìftāh.
Khan, *s.* خان khān.
Kick, *s.* تکمه tèkmé; چفته chìfté; —, *v.n.* تکمه اتمق tèkmé-àtmak; چفته اتمق chìfté-àtmak; —, *v.a.* تپمك or دپمك tèpmek; — out, *v.a.* قوغمق kòghmak, سکدر ا sìkdir-et.
Kid, *s.* اوغلاق òghlàk.
Kidney, *s.* بوکرك bùghrek (bùbrek); — beans, فصولیه fàssùlya.
Kill, *v.a.* اولدرمك ùldurmek, قتل ا kàtl-et, تلف ا tèlef-et, هلاك ا hèlāk-
Kiln, *s.* اوجاق òjak. [-et.
Kind, *s.* درلو dùrlu, صوی sòy, جنس jìnss, نوع nèv''; —, *a.* ایو ìyi, طاتلو tàtli.

Kindle, *v.n.* طوتشمق tùtushm*a*k; —, *v.a.* ياقمق y*à*km*a*k; طوتشدرمق tù-tushdurm*a*k, ايقاد ا īkĀd-et.

Kindness, *s.* ايولك īyilik, كرم kèrem, عنايت ''ìnāyet, لطف lùtf; افنديلك éfèndilik.

Kindred, *s.* اقربا Ākr*a*bā, خصم اقربا khìss*i*m-Ākr*a*bā; قرابت kĀrābèt, خصملق khìss*i*ml*i*k.

King, *s.* قرال kìrĀl, حكمدار hùkmdār, پادشاه pādishāh, شاه shāh, ملك mèlik, مالك mālik.

Kingdom, *s.* قراللق kìrĀll*i*k, پادشاهلق pādishāhl*i*k, حكومت hùk*y*ūmèt, دولت dèvlèt, ملك mìlk *or* mùlk, مملكت mèmlékèt, ملكوت mèlé-k*y*ūt.

King's-evil, *s.* صراجه علتى sàr*a*j*a*-[-''ìllèti.

Kinsman, Kinswoman, *s.* خصم khìssm, اقربادن Ākr*a*bād*a*n.

Kiss, *s.* اوپش ùpush, شفتالو shèftāl*i*, بوسه būssé; —, *v.a.* اوپمك ùpmek, بوس ا būss-et.

Kitchen, *s.* مطبخ mĀtbĀkh (mùtfĀk).

Kite, *s.* (bird) چايلاق chàylāk; (toy) اوچرتمه ùchurtm*a*.

Kitten, *s.* كدى ياوريسى kèdi-yàwrussu.

Knapsack, *s.* چانطه chĀnt*a*.

Knave, *s.* حيله‌كار hīlék*y*ār, چاپقين chĀpk*i*n, پزونك pèzéwènk.

Knead, *v.a.* يوغورمق yòg*h*urm*a*k.

Knee, *s.* ديز dìz, زانو zānū; (of timber) ديرسك dìrsèk.

Kneel, *v.n.* ديز چوكمك dìz-chùkmek.

Knife, *s.* بچاق bìchAk; (pocket —) چاقى ch*à*k*i*; (turkish pen—) قلمتراش kàlem-trāsh; (carver) ساطور sĀt*i*r; (long weapon) يتاغان y*à*tag*h*Ān.

Knight, *s.* بك bèg*h*, قواليير kàwalīr; (chess) ات Āt.

Knit, *v.a.* اورمك ùrmek; —, *a.* اوريلو ùrulu, اورلمش ùrulmush. [bĀbA.

Knob, *s.* طوپ tòp, طوپوز tòpuz; بابا

Knock, *s.* اورش wùrush; قپو چالنمسى kĀp*i*-chĀl*i*nm*a*ss*i*; —, *v.a.* اورمق wùrm*a*k; چالمق chĀlm*a*k; — against, چاتمق ch*à*tm*a*k; — down, يقمق y*ì*km*a*k; — in, ايچرو قاقمق ìchèri-kĀkm*a*k; — off, اندرمك èndirmek, دوشرمك dùshurmek; كسمك kèssmek; بترمك bìtirmek; — out, چيقارمق ch*ì*kàrm*a*k, دوشرمك dùshurmek; — under, *v.n.* تسليم او tèsslīm-òl.

Knocker, *s.* قپو طوقماغى kĀp*i*-tòkm*a*g*hi*.

Knot, *s.* دوكم dùg*h*um; —, *v.a.* باغلامق bĀg*h*lam*a*k, دوكملمك dùg*h*umlémek; —, *v.n.* دوكملنمك dùg*h*umlenmek.

Know, *v.a.* بلمك bìlmek; خبرى او khĀbéri-òl, خبردار او khĀberdār-òl, واقف او wāk*i*f-òl; طانيمق tĀn*i*m*a*k; معلوماتى او mà''lūmĀt*i*-òl; — one another, بربرينى طانيمق bìr-bìrini-tĀn*i*m*a*k, معارفه‌لرى او mù''āréféléri-òl; — again, طانيمق tĀn*i*m*a*k; — carnally, سكمك sìkmek, جماع ا jìmā''-et, وطى ا wĀty-et.

Knowledge, *s.* علم ''ìlm, خبر khĀber,

معلومات mà''lūmāt, عرفان ''ìrfān, دانش dānish.

Knuckle-bone, *s.* اشق àshik.

Kufic, *a.* كوفى kyūfī.

L.

Label, *s.* يافته yÀfta; —, *v.a.* يافته طاقمق yÀfta-tàkmak, يافته ياپشدرمق yÀfta-yàpishdirmak.

Laborious, *a.* اغر àghir, كوچ ghyùch.

Labour, *s.* امك èmek, ايش ìsh, ايشجيلك ìshjilik; —, *v.n.* ايشلمك ìshlémek.

Labourer, *s.* رنجبر rènjbÈr (rènchpÈr), ايشجى ìshji, ارغاد ìrghād, يناشمه yànashma.

Lace, *s.* قيطان (ghàytān); شريد shèrid; دانتله dÀntèla; (gold) سرمه sìrma; قلاپطان kìlÀptÀn *or* قلابدان kìlÀbdÀn; —, *v.a.* قيطاننى كچورمك ghàytÀnini-ghèchirmek.

Lack, *s.* نقصان nòksān, اكسكلك èksiklik; —, *v.a.* اكسك او èksik-òl; اكسكى او èksighi-òl.

Lacker, *s.* روغن rūghÀn; —, *v.a.* روغن اورمق rūghÀn-wùrmak.

Lackey, *s.* اوشاق ùshÀk.

Laconic, *a.* قصه kìssa. [جوان jùwĀn.

Lad, *s.* اوغلان òghlÀn, دليقانلو dèlikÀnli,

Ladder, *s.* نردبان nÈrdibĀn (mÈrdivÈn); اسكله ìsskèlé.

Lade, *v.a.* يوكلتمك yùklEtmek, تحميل ا tàhmīl-et; —, *v.n.* يوك المق yùk-Àlmak.

Lading, *s.* يوكلنمكلك yùklEnmeklik; يوكلتمكلك yùklEtmeklik; يوك yùk, حموله hàmūlÉ; bill of —, يوك سندى yùk-sènedi; پوليچه دى قاريقو pòlicha-dì-kàriko.

Ladle, *s.* كفچه kèfchÉ, كپچه kèpchÉ.

Lady, *s.* خانم hànim; قوقونه kòkona; دودو dùdu; مادامه màdama.

Lake, *s.* كول ghyùl. [dòghurmak.

Lamb, *s.* قوزى kùzu; —, *v.n.* طوغرمق

Lame, *a.* طوپال tòpÀl; — of one hand, چولاق chòlÀk; —, *v.a.* اياغنى سقطا àyaghini-sàkAt-et.

Lameness, *s.* طوپاللق tòpÀllik.

Lament, *v.a.* and *n.* اغلامق Àghlamak.

Lamentation, *s.* اغلامه Àghlama, فغان fìghĀn, نالش nālish.

Lamp, *s.* قنديل kÀndīl. [hìjv-èt.

Lampoon, *s.* هجو hìjv; —, *v.a.* هجو ا

Lance, *s.* مزراق mìzrÀk; —, *v.a.* دشمك dèshmek, اچمق àchmak.

Lancet, *s.* نيشتر nīshtÈr (nèshtEr).

Land, *s.* قره kÀra, بر bèrr; ارض àrz (pl. اراضى àrāzī), الكا (ùlkÉ), ملك mìlk, مملكت mÈmlékÈt, طپراق tòprAk; plot of —, عرصه ''àrsa; —, *v.n.* قره‌يه چيقمق kÀraya-chìkmak; —, *v.a.* قره‌يه چيقارمق kÀraya-chìkàr-mak. [ùsstu-Àchilir-bìr-nèv-''i-hìnto.

Landau, *s.* اوستى اچلور بر نوع هنطو

Landholder, *s.* املاك صاحبى èmlāk-sāhibi. [ìsskèlÉ.

Landing, Landing-place, *s.* اسكله

Landlady, *s.* او صاحبى قادين èv-sāhibi-kÀdin.

Landlord, *s.* ملك صاحبی mùlk-sāhibi; او صاحبی èv-sāhibi, خانه صاحبی khānè-sāhibi. [اشارت ìshāret.

Landmark, *s.* سنور طاشی sìnir-tàshi;

Landowner, *s.* املاك صاحبی èmlāk-[-sāhibi.

Landscape, *s.* نظارت nàzārèt.

Lane, *s.* دار يول dàr-yòl; دار صوقاق dàr-sòkak; چيقمز صوقاق chìkmàz-sòkak. [زبان zàbān.

Language, *s.* دل dìl, لسان lìssān,

Languid, *a.* بايغين bàyghin, جانسز jānsiz. [-ghìbi-òl.

Languish, *v.n.* بايغين كبی او bàyghin-

Lantern, *s.* فنار (fèner); magic —, *s.* خيالجی فنری khàyālji-fèneri.

Lap, *s.* قوجاق kùjak; —, *v.a.* يالايه يالايه ايچمك yàlaya-yàlaya-ìchmek.

Lapidate, *v.a.* رجم ا rèjm-et, طاشلامق tàshlamak.

Lapse, *s.* مرور mùrūr; —, *v.a.* قالمق kàlmak, عائداو "ā'id-òl.

Larboard, *s.* اسكله ìsskèlé.

Larceny, *s.* خرسزلك khìrsizlik.

Larder, *s.* كيلار kìlar (kìler).

Large, *a.* بيوك bìyuk, كبير kèbīr, عظيم "àzīm; كلی kyùllī, كليتلو kyùllìy-yètli.

Larkspur, *s.* هزاررنك چيچكی hèzār-rènk-chìchèghi (هزارن hèzārèn).

Lash, *s.* قامچی kàmchi; —, *v.a.* قامچيلمق kàmchilamak; باغلامق bàghlamak.

Lass, *s.* كيز kìz. [bàghlamak.

Last, *s.* قالب kàlip; صوك sòng; —, *a.* الك صكره كی èng-sòngraki, اخر ākhir, پسين pèssīn; —, *v.n.* سورمك sùrmek; طيانمق dàyanmak; باقی قالمق bākī-kàlmak, پايدار او pàydār-òl, مستمر او mùsstémèrr-òl; at —, *ad.* عاقبت "ākibèt, صوك صوكنده sòng-sòngunda, انجام كار ènjāmi-kyār.

Lasting, *a.* طيانقلو dàyànikli; چوق سورر chòk-sùrer, پايدار pàydār, مستمر mùsstémèrr.

Lastly, *ad.* خلاصهٔ كلام khùlāssa'i-kèlām, الحاصل èl-hāssil.

Latch, *s.* مندال màndàl, دل dìl.

Late, *a.* كج ghèj, كيچ ghèch; سابق sābik; مرحوم mèrhūm, متوفا mùté-wèffà; —, *ad.* سابقا sābika.

Lately, *ad.* بر از اول bìr-àz-èvvel; يقينلرده yàkinlarda, مؤخرا mù'àkh-kharan. [-tàkhta, پداوره pàdàwra.

Lath, *s.* شيشه shìshé; چام تخته chàm-

Lathe, *s.* چرخ chàrkh.

Lather, *s.* صابون كپوكی sàbun-kyù-pughu; —, *v.a.* صابونلمق sàbūnlamak.

Latin, *a.* لاطين Lātīn; —, *s.* لاطينجه Lātīnjé.

Latitude, *s.* عرض "àrz, عرض بلد 'àrzi-bèled; وسعت vùss"àt; مساعده mùssā"adé.

Latter, *a.* صكره كی sòngraki, اخر ākhir.

Latterly, *ad.* يقينده yàkinda, بو يقينلرده bù-yàkinlarda, مؤخرا mù'àkhkharan.

Lattice, *s.* قفس kàfess, شبيكه shèbīké.

Laud, *v.a.* مدح ا mèdh-èt.

Laudable, *a.* مستحسن mùsstàhsèn.

Laudanum, *s.* افيون روحی àfyòn-rūhu.

Laudation, *s.* مبالغه ايله مدح mùbālagha-ìla-mèdh.

Laudatory, *a.* مدح‌متضمن mèdh-mùta-zàmmin.

Laugh, *s.* كولش ghyùlush, خنده khàndé; —, *v.n.* كولمك ghyùlmek, خنده‌ا khàndé-et; — at one, برينه كولمك bìrina-ghyùlmek; — in one's sleeve, ايچرودن كولمك ìchèriden-gyùlmek; — out loud, قهقهه كولمك kàhkaha-gyùlmek.

Laughable, *a.* كولنه‌جك ghyùlenejek.

Launch, *s.* صندال sàndàl; —, *v.a.* دكزه اندرمك dèngizé-èndirmek; — out, *v.n.* پاره‌خرجا pàra-khàrj-et; تفصيله‌باشلامق tàfsīla-bàshlamak.

Laundress, *s.* چماشيرجى قارى chàmà-shirji-kàri.

Laureate, *s.* باش‌شاعر bàsh-shā"ìr.

Laurel, *s.* يبان‌دفنه‌سى yàban-dèfnéssi.

Lavender, *s.* لوانده làvànda.

Lavish, *a.* مسرف mùssrif; بذول bèzūl; —, *v.a.* بذلا bèzl-et, اتمق àtmak.

Law, *s.* شرع shèr", شريعت shèrī"àt, قانون kānūn, نظام nìzām.

Lawful, *a.* مشروع mèshrū"; جائز jā'iz; حلال hàlāl; مأذون mè'zūn.

Lawgiver, *s.* قانونجى kānūnji.

Lawless, *a.* نظامسز nìzāmsiz.

Lawlessness, *s.* نظامسزلك nizamsizlik.

Lawmaker, *s.* قانونجى kānūnji.

Lawsuit, *s.* دعوى dà"wà.

Lawyer, *s.* مفتى mùftī, فقيه fàkīh; دعوى وكيلى dà"wà-vèkīli; اووقات àvokàt.

Lax, *a.* كوشك ghèvshèk; مساعده‌جى mùssā"adéji, مسامحه‌جى mùssāma-haji; لينتلوجه līnètlija.

Laxative, *a.* ملين mùlèyyin.

Laxity, Laxness, *s.* كوشكلك ghèvsheklik.

Lay, *v.n.* يمورطلمق yìmurtlamak; —, *v.a.* قومق kòmak, ياترمق yàtirmak, وضعا wàz"-et; قورمق kùrmak, طرحا tàrh-et; — aside, براقمق bràkmak, تركا tèrk-et; — before, عرضا "àrz-et; — by, *v.a.* صاقلامق sàklamak; —, *v.n.* دينمك dìnènmek, راحتا rāhat-et; — down, يره‌قومق yèra-kòmak, براقمق bràkmak, تركا tèrk-et; — hold of, طوتمق tùtmak, ياپشمق yàpishmak, يقالمق yàkalamak; — in, طوپلامق tòplamak, تداركا tèdāruk-et (tèdārik); — on, سورمك sùrmek; صالدرمق sàldirmak, وضعا wàz"-et, طرحا tàrh-et; — open, اچمق àchmak; — out, خرجا khàrj-et, صرفا sàrf-et, خرجامق khàrjamak; — over, قاپلامق kàplamak; — up, *v.a.* صاقلامق sàkla-mak, خسته‌ا khàssta-et; —, *v.n.* خسته‌اول khàssta-òl; — waste, *v.a.* خرابا khàrāb-et; —, *v.n.* ويران‌قالمق vīrān-kālmak; خالى قالمق khālī-kàlmak.

Layer, *s.* قات kàt, طبقه tàbaka.

Lazaretto, *s.* تحفظخانه tàhàffuz-khāné, قارنتينه kàrantīna.

Laziness, *s.* تنبللك tènbèllik.

Lazy, *a.* تنبل tènbèl.

Lead, *s.* قورشون kùrshun, اسرب ùssrub; اسقنديل ìsskàndil; قلاغوزلق kìlàghuz-luk, ارباشيلق èr-bàshilik, سوزباشيلق sùz-bàshilik; —, *v.a.* كوترمك ghyù-turmek, يدمك yèdmek; —, *v.n.* باشه كچمك bàsha-ghèchmek, ايلرو دوشمك

ìléri-dùshmek, اوکه دوشمك ùngé-dùshmek, قلاغوزلق kìlàghuzluk-et, هادی اول hādī-òl; — away, الوب کوتورمك Àlip-ghyùturmek; الداتمق Àldatmak, ازدرمق Àzdirmak, اضلال idlāl-et, افساد ifsād-et; — astray, يولدن چيقارمق yòldan-chìkàrmak; الداتمق Àldatmak, ازدرمق Àzdirmak, اضلال idlāl-et, افساد ifsād-et; to cast the —, اسقندل اتمق isskÀndil-Àtmak.

Leader, *s.* باش bÀsh, رئيس rè'īss, سر sÈr; اوك اتى ùng-Àti, اوك حيوانى ùng-hàywĀni, غزته نك باشلوجه بندى ghàzètanìng-bÀshlija-bèndi.

Leaf, *s.* ييراق yàprAk, ورق vàrak, ورقه vàraka; — gold, التون ورقى Àltin-vàraki; — silver, كومش ورقى ghyù-mush-vàraki; — copper or brass, ورق vàrak.

League, *s.* ساعت sā"at, ساعتلق يول sā"atlik-yòl; اتفاق ìttifĀk; — together, *v.n.* اتفاق ìttifĀk-et.

Leak, *s.* دليك dèlik, اچقلق àchiklik, يارق yàrik; —, *v.n.* اقمق Àkmak; صزمق sìzmak; صو sū-et.

Lean, *a.* ضعيف zà"īf, زبون zàbun, اريق Àrik; —, *s.* ياغسز ات yàghsiz-èt; —, *v.n.* اکرى دورمق èghri-dùrmak, اکلمك èghilmek, ياتمق yàtmak; — against, *v.n.* طيانمق dàyanmak, يصدانمق yàssdanmak; —, *v.a.* طيامق dàyamak.

Leap, *s.* اتلايش Àtlayish, صيچرايش sìch-rayish; —, *v.n.* اتلامق Àtlamak, صيچرامق sìchramak.

Leapyear, *s.* کبيسه kèbīssÉ.

Learn, *v.a.* اوكرنمك ùghrÈnmek, تحصيل tàhsīl-et, استفاده isstifādÉ-et, تعلم tà"àllum-et. [دانشمند dānishmènd.

Learned, *a.* عالم "ālim, اوقومش òkumush,

Learner, *s.* شاكرد shāghird.

Learning, *s.* علم "ìlm, عرفان "ìrfān, دانش dānish. [-vÉ-ìsstījārin-hùjjeti.

Lease, *s.* ايجار واستيجارك حجتى ījār-

Least, *a.* الك اوفاق èng-ūfÀk, الك كچوك èng-kùchuk; الك از èng-Àz; ادنا èdnā, پك جزئى pèk-jùz'ī; at —, *ad.* هيچ اولمزايسه hìch-òlmàz-ìssa; —, *c.* ياخود yākhùd; not in the —, *ad.* هيچ hìch, اصلا àsslā, قطعا kÀt"ā, قطعاً وقاطبةً kÀt"àn-vÈ-kĀtibétan.

Leather, *s.* مشين mèshīn, سختيان sàkhtiyān, بولغارى bùlghārī; (sole) كوسله kyùsslélÉ, كون ghyùn.

Leave, *s.* اذن ìzn, ìzin, رخصت rùkhsÀt; —, *v.a.* براقمق bràkmak, ترك tÈrk-et; — off, براقمق bràkmak, واز كچمك vāz-ghèchmek; كسلمك kèssilmek, ديكمك dìngmek, منقطع mùnkÀti"-òl; — out, كچمك ghèchmek, اتلامق Àtlamak, يازمامق yàzmamak.

Leaven, *s.* مايه māyÉ; —, *v.a.* مايه لتمك māyÉlEtmek.

Lecture, *s.* درس dÈrss; درس عام dÈrssi-"āmm; وعظ và"z; —, *v.n.* درس ويرمك dÈrss-vÈrmek; وعظ và"z-et; —, *v.a.* ازارلمق Àzarlamak, نصيحت ويرمك nÀssīhàt-vÈrmek. [-"āmm-khòjassi.

Lecturer, *s.* درس عام خواجه سى dÈrssi-

Led-horse, *s.* يدك yèdek.

Lee, *s.* روزکار التی rùzghyār-àlti.

Leech, *s.* سولوك sùluk; حکیم hèkim, طبیب tàbīb; —, *v.a.* سولوك یاپشدرمق sùluk-yàpishdirmak.

Leek, *s.* پراصه prāssa.

Left, *s.* صول sòl, صول طرفی sòl-tàrafi, یسار yèssār, چپ chèp; — handed, صولاق sòlàk.

Leg, *s.* ایاق àyak, باجاق bàjak; بوط bùt.

Legacy, *s.* وصیت wàssìyyèt.

Legal, *a.* شرعی shèr''ī, مشروع mèshrū'', جائز jā'iz, مأذون mè'zūn, حلال hàlāl.

Legation, *s.* سفارت sèfārèt; — house, سفارتخانه sèfārèt-khānè.

Legible, *a.* اوقونور òkunur, اوقوناقلو òkunàkli, عیان ''àyān, جلی jèlī.

Legibility, *s.* اوقوناقلق òkunàklik.

Legion, *s.* الای àlay, لوا lìvā.

Legislate, *v.n.* قانون وضع ا kānūn-wàz''et.

Legislation, *s.* وضع قانون wàz''-i-kānūn.

Legislator, *s.* واضع قوانین دولت vwāzi''-kàwānīn-i-dèvlet.

Legislature, *s.* وضع قوانین دولت ایچون مجلس waz''-i-kawanin-i-dèvlet-ìchin-mèjliss.

Legitimate, *a.* یوللو yòllu, یولنده yòlunda; شرعی shèr''ī, مشروع mèshrū'', حلال hàlāl.

Leisure, *s.* بوش وقت bòsh-wàkit, خالی وقت khālī-wàkit.

Lemon, *s.* لیمون līmòn.

Lemonade, *s.* لیموناطه līmonāta.

Lend, *v.a.* ویرمك vèrmek, عاریة ویرمق ''ārìyyèten-vèrmek; اودنج ویرمك ùdunj-vèrmek, قرض ا kàrz-et.

Length, *s.* بوی bòy, طول tūl, اوزونلق ùzūnluk; at —, *ad.* عاقبت ''ākibet, نهایت nìhāyet.

Lengthen, *v.n.* اوزامق ùzamak, بویلانمق bòylanmak; —, *v.a.* بوی ویرمك bòy-vèrmek, اوزاتمق ùzàtmak.

Lengthy, *a.* اوزون ùzun.

Lenient, *a.* شفقتلو shàfakatli.

Lenity, *s.* شفقت shàfakàt.

Lens, *s.* جام jàm.

Lentile, *s.* مرجمك mèrjumèk.

Leopard, *s.* قپلان kàplàn. [ابرص àbràss.

Leper, *s.* مسکین mìsskin, الاتنلو àla-tènli,

Leprosy, *s.* مسکینلك علتی mìsskinlik-''ìllèti; الاتنلولك àla-tènlilik.

Leprous, *a.* مسکین mìsskin.

Less, *a.* کچوك kùchuk, دها کچوك dàhà-kùchuk; از àz, دها از dàhà-àz, اکسك èksik.

Lessen, *v.n.* کچولمك kùchulmek, اوفالمق ùfàlmak; ازالمق àzalmak; —, *v.a.* کچولتمك kùchultmek, اوفالتمق ùfàlt-mak, ازالتمق àzaltmak, کسمك kèssmek.

Lesson, *s.* درس dèrss; عبرت ''ìbrèt.

Lest, *c.* شایدکه shāyed-ki, مباداکه mèbādā-ki, قورقوسندن kòrkussundan, مطالعه سندن mùtāla''àssindan.

Let, *s.* مانع māni''; —, *v.a.* براقمق bràkmak, قومق kòmak; کرایه ویرمك kìrāya-vèrmek; —, *v.n.* کرایه ویرلمك kìrāya-vèrilmek; — down, اندرمك èndirmek; — loose, صالیویرمك sàlivèrmek; براقمق bràkmak; — off, صالیویرمك sàlivèrmek; اتمق àtmak; عفو ا ''àfv-et; — fly, اتمق àtmak;

— out, طيشاری براقمق dìshàri-bràkmak; کرایه ویرمك kìràya-vÈrmek; — in, ایچرو المق ìchèri-Àlmak; ایچرو قومق ìchèri-kòmak; پارچه قومق pàrcha-kòmak; — blood, قان المق kÀn-Àlmak; —, pp. کراده kìrāda.

Letter, s. حرف hàrf (pl. حروف hùrūf, حروفات hùrūfÀt); مکتوب mèktūb (mèktup), نامه nāmÉ.

Lettuce, s. مارول mārul, صلاطه sÀlAta.

Levant, s. ممالك عثمانیه mèmāliki-“òssmĀnìyyÉ.

Levantine, s. ممالك عثمانیه ده طوغمش فرنك mèmāliki-“ossmĀnìyyÉda-dògh-mish-fìrènk.

Levee, s. بینش bīnish; رکاب rìkyab.

Level, s. افق ùfuk; دوز dùz; —, a. افقی ùfukī, دوز dùz, طوغری dòghru; —, v.a. دوزلتمك dùzlÈtmek; — at, نشان المق nìshĀn-Àlmak.

Lever, s. قول kòl, مانوله mànavèla.

Levity, s. خفت khìffèt; خفت مزاج khìffèti-mìzāj.

Levy, s. عسکر تحریری “Àsskèr-tàhrīri; یکی یازلمش عسکر yèngi-yàzìlmish-“Àsskèr; صالغین sÀlghin; تحصیل tàhsīl; —, v.a. تحریرا tàhrīr-et, جمع ا jèm“-et, طوپلامق tòplamak; تحصیل ا tàhsīl-et, طوپلامق tòplamak, المق Àlmak.

Lewd, a. شهوتی غالب shehvÈti-ghĀlib.

Lexicographer, s. لغت مؤلفی lughàt-mù‘èllifi.

Lexicon, s. لغت lughàt.

Liability, s. مسئولیت mèss‘ūliyyèt.

Liable, a. قابل kĀbil, مستعد mùsstà“ìdd; [“inden.

Liar, s. یلانجی yàlÀnjì. [مسئول mèss‘ūl.

Libel, s. افترا ìftirā; —, v.a. افترا ا ìftirā-et.

Libellous, a. افترا نوعندن ìftirā-nèv-

Liberal, a. الی اچیق Èli-àchìk, جومرد jùmÈrd, سخاوتلو sàkhāvètli, سخی sàkhī; مکمل mùkèmmèl.

Liberate, v.a. آزاد ا āzād-et.

Liberation, s. ازاد āzād.

Liberator, s. ازاد ایدن āzād-èden.

Libertine, s. چاپقین chÀpkin, زنپاره zèn-pārÉ (zàmpara). [زنپاره لق zàmparalik.

Libertinism, s. چاپقینلق chÀpkinlìk;

Liberty, s. سربستلك sÈrbèsstlik (sÈr-bèsslik), سربستیت sÈrbèsstìyyèt, سربستی sÈrbèsstī; حریت hùrrìyyèt, ازاد āzād, ازادکی āzādéghī; اذن ìzn, مأذونیت mè‘zūnìyyèt, رخصت rùkhsÀt; ترك ادب tÈrki-èdèb, عارسزلق “ārsìzlìk, جسارت jèssārèt; امتیاز ìmtiyāz, معافیت mù“āfiyyèt; حدود hùdūd; to be at —, کزمك ghèzmek, محبوس اولمامق màhbūss-òlmamak; بوشده او bòshda-òl, خالی وقتی او khālī-wÀkti-òl; مأذون او mè‘-zūn-ol, اذنی او ìzni-òl; to take the —, جسارت ا jèssāret-et, اجتسارا ìjtissār-et, جرئت ا jùr‘èt-et, اجترا ا ìjtirā-et; to take liberties, عارسزلنمق “ārsìzlanmak, عاسزلق ا “ārsìzlìk-et.

Libidinous, a. شهوانی shèhwānī.

Libidinousness, s. شهوت shèhvÈt.

Librarian, s. حافظ کتب hāfìz-kyùtub.

Library, s. کتبخانه kyùtub-khānÉ.

Lice, *s.* بتلر bìtler.
License, *s.* تذكره tèzkÉRÉ.
Licentious, *a.* چاپقين chàpkin; فاسق fāssik.
Lick, *v.a.* يالامق yÀlamak; دوكمك dùghmek; التا Àlt-et, مغلوبا màghlūb-et, ينمك yènmek.
Lid, *s.* قپاق kÀpAk, اورتى ùrtu.
Lie, *s.* يلان yàlÀn, كذب kìzb, دروغ dùrūgh; كول صويى kyùl-sùyU, بوغاده bùghāda; —, *v.n.* ياتمق yàtmak; اولمق òlmak, بولنمق bùlunmak, واقعاو vāki"-òl; موضوعاو mèvzū"-ol; يلان سويلمك yàlÀn-sùwèylÉmek; — down, ياتمق yàtmak, اشاغى ياتمق Àshàghi-yàtmak, اوزانمق ùzÀnmak; — with, مجامعه‌ا mùjāma"à-et; محول او mùhàvvEl-ol, رأينه منوط او rè'yina-mènūt-òl, حواله اولنمق hàwālÉ-òlunmak; — at stake, اراده او àrada-òl.
Lieutenant, *s.* (navy) يوزباشى yùz-bÀshi; (army) ملازم mùlāzim; — colonel, — governor, &c., — of grand-vizier, قائممقام kā'im-màkĀm (kàymakÀm); — of a judge, نائب nā'ib; — general, فريق fèrīk; — of a civil functionary, or individual, وكيل vèkīl.
Life, *s.* جان jĀn, حيات hàyāt; — time, عمر "ùmr, مدت عمر mùddèti-"ùmr; this —, دنيا dùnyā, عالم دنيا "ālÉmi-dùnyā, عالم فنا "ālÉmi-fènā, عالم كون وفساد "ālÉmi-kèvn-U-fèssād; the — to come, اخرت ākhirèt, دار بقا dāri-bÀkā.
Life-assurance, *s.* عمر سيغورته‌سى "ùmr-sìghūrtassi.
Life-boat, *s.* قضازده‌لرى قورتارمق ايچون بيوك صندال kÀzāzèdÉleri-kùrtarmak-ìchin-bìyuk-sÀndAl.
Lifeless, *a.* جانسز jānsiz.
Lifelessness, *s.* جانسزلق jānsizlik.
Life-preserver, *s.* بر نوع ال دينكى bìr-nèv-"Èl-dèyneghi.
Lift, *v.a.* قالدرمق kÀldirmak.
Light, *s.* اشيق ìshik, ايدينلق àydinlik, ضيا zìyā, نور nūr; اتش Àtèsh; موم mùm; —, *a.* خفيف khàfīf; —, *v.n.* طوتشمق tùtUshmak, يانمق yànmak; ايدينلنمق àydinlanmak; انمك èn-mek, قونمق kònmak; —, *v.a.* ياقمق yàkmak, طوتشدرمق tùtUshdUrmak, ايقادا īkĀd-et; — up, *v.n.* ايدينلنمق àydinlanmak; —, *v.a.* ياقمق yàkmak; ايدينلندرمق àydinlandirmak; — upon, راست كلمك rÀsst-ghÈlmek, تصادفا tèssĀduf-et, اوزرينه قونمق ùzèrina-kònmak.
Lighten, *v.n.* شمشك چاقمق shìmshek-chàkmak; —, *v.a.* خفيفلتمك khàfīflEtmek, تخفيفا tàkhfīf-et; ايدينلندرمق àydinlandirmak, تنويرا tènvīr-et, اضائه‌ا ìzā'a-et; فراحلندرمق fèrāhlandirmak, تفريحا tèfrīh-et.
Lighter, *s.* مغونه màghūna, صلاپوريه sÀlapūriya, طومباز tòmbÀz.
Lighthouse, *s.* فنار fÈnEr.
Lightning, *s.* شمشك shìmshek, برق bèrk.
Lignum-vitæ, *s.* پلسنك اغاجى pèlé-ssènk-Àghaji.
Like, *s.* اش èsh, شبه shìbh; —, *a.* بكزر bèngzEr, مشابه mùshābih, شبيه shèbīh; —, *v.a.* سومك sÈvmek, حظا

hᴀzz-et, تلذذ ا tèlèzzuz-et, خوشلنمق khòshlanmak; —, *ad.* كبى ghìbi, وش vèsh.

Likelihood, *s.* احتمال ìhtimāl.

Likely, *a.* احتمال ìhtimāl, محتمل mùhtèmil, مأمول mè'mūl, ملحوظ mèlhūz; كوزل ghyùzèl, ياقشقلو yàki-shikli, كوسترشلو ghyùsstèrishli, دلبر dìlbèr. تشبيه[ا tèshbīh-et.

Liken, *v.a.* بكزتمك bèngzètmek,

Likeness, *s.* مشابهت mùshābéhèt; رسم rèssm, تصوير tᴀssvīr.

Likewise, *ad.* هكذا hākézā, وكذا vè-kézā, كذلك kèzālik.

Lilac, *s.* ليلاك lèylāk; —, *a.* مور mòr.

Liliputian, *a.* اوفاق ùfᴀk.

Lily, *s.* زنبق zànbᴀk; — of the valley, اينجوچيچكى ìnji-chìchèghi.

Limb, *s.* عضو "ùzv (pl. اعضا à"zā); كنار kènār, محيط mùhīt.

Lime, *s.* كرج *or* كيرج kìrèj; ليمون līmòn; — tree, فلامور filāmūr (ìkhlā-mūr); bird —, — twig, اوكسه ùksé.

Limit, *s.* حد hàdd, پايان pàyān, اوج ùj, غايت ghāyet, نهايت nìhāyet; حدود hùdūd, سرحد sèr-hàdd, سنور sìnir; —, *v.a.* حدتعيين ا hàdd-tà"yīn-et; حصرا hᴀssr-et, باغلامق bᴀghlamak.

Limited, *a.* محدود màhdūd.

Limp, *a.* كوسك ghèvshèk, يمشاق yì-mushᴀk; —, *v.n.* طوپاللمق tòpᴀlla-mak, اقصيمق ᴀksimak.

Limpid, *a.* براق bèrrāk.

Limpidity, Limpidness, براقلق bèrrāklik.

Linden-tree, *s.* فلامور filāmūr (ìkhlāmūr).

Line, *s.* چيزى chìzi, خط khᴀtt; سطر sᴀtr; ايپ ìp, حلاط hᴀlat; —, *v.a.* استار چكمك ᴀsstar-chèkmek; قاپلامق kᴀplamak; branch —, شعبه يول shù"bé-yòl; main —, انا يول àna-yòl; ship of the —, قاليون kàlyòn.

Lineage, *s.* نسل nèssl.

Linen, *a.* كتان kèten; —, *s.* كتان بزى kèten-bèzi; بز bèz; چماشير chàmᴀ-shir; body —, چماشير chàmᴀshir; table —, سفره بزلرى sòfra-bèzléri, پيشكير ميشكير (pèshghir-mèsh-ghir); bed —, چارشب مارشب (chàrshaf-màrshaf); — draper, بزجى bèzji.

Linger, *v.n.* كتميوب وقت كچورمك ghìtméyup-wᴀkit-ghèchirmek; اولوم درجه‌لرنده چوق وقت ياتمق ùlum--dèréjélerinda-chòk-wᴀkit-yàtmak.

Linguist, *s.* چوق لسان بلور اولان كمسنه chòk-lìssān-bìlir-òlan-kìmèssné.

Liniment, *s.* ياغ yàgh.

Lining, *s.* استار ᴀsstar; قاپلامه kᴀplama.

Link, *s.* زنجيرحلقه‌سى zìnjir-hᴀlkassi; مشعله mèsh"àlé (mᴀshala).

Linseed, *s.* كتان تخمى kèten-tòkhumu, بذرتخمى bèzir-tòkhumu; — oil, بذر ياغى bèzir-yàghi.

Lint, *s.* ياره بزى yàra-bèzi, مرهم بزى mèrhèm-bèzi; ديتلمش كتان dìtil-mish-kèten.

Lintel, *s.* اوست اشيكى ùsst-èshighi.

Lion, *s.* ارسلان àrsslan (ᴀsslan), شير shīr, اسد èssed, غضنفر ghᴀzanfèr; —ess, ديشى ارسلان dìshi-(ᴀsslan).

Lip, *s.* دوداق dùdàk, شفه shèfé, لب lèb; كنار kènar.

Liqueur, *s.* عنبريه "ànbèrìyyé.

Liquid, *a.* سيال sèyyāl, مائع mā'i"; —, *s.* سياله sèyyālé, اقيجى نسنه àkiji-nèssné.

Liquidate, *v.a.* اوده‌مك ùdémek, قپاتمق kàpatmak, ايفا ا īfā-et, استيفا ا ìsstīfā-et.

Liquor, *s.* صو sù; ايچقى ìchki; in —, كيف kèyf, سرخوش sèrkhòsh.

Liquorice, *s.* ميان بالى mìyān-bàli; — root, ميان كوكى mìyān-kyukyu.

List, *s.* دفتر dèfter, پوصله pùssla; چوقه كنارى (chòha)-kènàri; ياتمه yàtma, اكريلك èghrilik; lists, *s. pl.* ميدان mèydān; —, *v.n.* استمك ìsstémek, جانى استمك jāni-ìsstémek; قولاق ويرمك kùlàk-vèrmek, دكلمك dìnglémek (dīnémek); ياتمق yàtmak, اكلمك èghilmek; civil —, *s.* جيب همايون jèyb-hùmāyūn.

Listen, *v.n.* قولاق ويرمك kùlàk-vèrmek, دكلمك dìnglémek (dīnémek).

Literal, *a.* لغوى lùghavī.

Literally, *ad.* حرف بحرف hàrf-bé-hàrf.

Literary, *a.* كتابه متعلق kìtābé-mù-ta"àllik. [dānish.

Literati, *s. pl.* اصحاب دانش àsshābi-

Literature, *s.* مؤلفات mù'èllèfāt; تأليف tè'līf.

Lithography, *s.* ليتوغرافيا lìtografía.

Litigation, *s.* احتجاج ìhtijāj, دعوى dà"wà.

Litter, *s.* پسلك pìsslik; دسكره dèss-kéré, تختروان tàkhti-ràwān; كوبره ghyùbré, صاپ sàp; — down, *v.a.* آلتنه كوبره سرمك àltina-ghyùbré-sèr-mek (*or* صاپ sàp); — about, *v.a.* اتمق àtmak, دوكمك dùkmek.

Little, *a.* كچوك kùchuk, اوفاق ùfàk, صغير sàghīr; —, *ad.* از àz, ازبرشى àz-bìr-shèy, جزئيجه jùz'ījà; a —, *s.* براز bìr-àz, ازبرشى àz-bìr-shèy, جزئى برشى jùz'ī-bìr-shèy, ازبچوق برشى àz-bùchuk-bìr-shèy; — one, ياورى yàvri; چوجق chòjuk; — by —, ازرازر àzer-àzer, يواش يواش yāwàsh-yāwàsh, تدريجله tèdrījla, على التدريج "àlè-'t-tèdrīj, جسته جسته jèssté-jèssté.

Live, *v.n.* يشامق yàshamak, معمراو mù"àmmer-òl; كچنمك ghèchinmek, تعيش ا tà"àyyush-et, كفاف نفس ا kèfāfi-nèfss-et; بسلنمك bèsslènmek, تغدى ا tàghàddī-et; — upon, يمك yèmek, بسلنمك bèsslènmek; كچنمك ghèchinmek.

Livelihood, *s.* كچنه جك ghèchinéjek, كفاف نفس kèfāfi-nèfss.

Liveliness, *s.* جانلولق jānlulik; اويناقلق òynaklik; فرح fìrah; the livelong day, بتون كون bìtun-ghyùn.

Lively, *a.* اوينيور òyniyor, اويناق òynàk; شن شوخ shèn-shūkh; مفرح mùfèrrih, طرب انكيز tàrab-ènghīz.

Liver, *s.* قره جكر kàra-jìgher, جكر jìgher.

Livery, *s.* خذمتكارك رسمى البسه‌سى hìzmetkyārin-rèssmī-èlbisséssi.

Live-stock, *s.* حيوانات hàywānāt.

Livid, *a.* مور mòr; الاق بولاق àlak-bùlak.

Living, *s.* كچنەجك ghèchinéjek, كفاف نفس kèfāfi-nèfss; صورت تعيش sūrèti-tà''àyyush; يمك yèmèk, طعام tà''ām; امامت ìmāmèt; —, *a.* ديرى dìri, صاغ sàgh, حياتدە hàyātda, برحيات bèr-hàyāt, حى hàyy, جانوار jānvār.

Lizard, *s.* كرتنكلر kèrtènkèler (kèrtènkèlé).

Load, *s.* يوك yùk, بار bār, حمولە hà-mūlé; —, *v.a.* يوكلتمك yùklètmek; طولدرمق dòldurmak.

Loadstone, *s.* مقناطيس mìknātīss (mìkhlàdiz-tàshi).

Loaf, *s.* صومون sòmun; كلە kèllé.

Loan, *s.* اودنج ùdunj, قرض kàrz, استقراض ìsstikrāz.

Loathe, *v.a.* ايكرنمك ìghrenmek, تكسنمك tìksinmek, استكراە ا ìsstik-rāh-et, اكراە ا ìkrāh-et.

Lobster, *s.* استاقوز ìsstàkoz.

Local, *a.* يرلو yèrli, موقعى mèvki''ī; جزئى jùz'ī, منحصر mùnhàssir.

Locality, *s.* ير yèr, محل màhàll, موقع mèvki'', موضع mèvzi''.

Lock, *s.* كليد kìlid; چقماق chàkmak; حوض hàwuz; دمت dèmet; —, *v.n.* كليدلنمك kìlidlenmek, كتلنمك kìtlenmek; —, *v.a.* كليدلمك kìlidlémek, كتلمك kìtlémek; — in, ايچروكتلمك ìchèri-kìtlémek; — out, طيشارى كتلمك dìshāri-kìtlémek; — up, كتلمك kìtlémek, كتليويرمك kìtléyivèrmek.

Locksmith, *s.* چلنكير chìlinghir.

Locust, *s.* چكركە chèkirghé; كچى بوينوزى kèchi-bòynuzu.

Lodge, *s.* قپوجى اوطەسى kàpiji-òdassi, قپوجى اوى kàpiji-èvi; باغ اوى bàgh-èvi; —, *v.n.* اوطورمق òturmak, مسافراو mùssāfir-òl, مسافرةاوطورمق mùssāférétem-òturmak; قالمق kàl-mak; —, *v.a.* اوطورتمق òturtmak; اتمق àtmak; عرض ا ''àrz-et.

Lodger, *s.* كراجى kìrāji, مسافر mùssāfir.

Lodging, Lodgings, *s.* اوطە òda, قوناق kònak.

Loft, *s.* طوان اراسى tàwan-àrassi. [tèfi''.

Lofty, *a.* يوكسك yùksèk, مرتفع mùr-

Log, *s.* اوطون òdun; كتوك kyùtuk; پراكتە pàrakèta; انساب ènsāb; log. sine, نسبت جيبيە nìssbèti-jèy-bìyyé; log. cosine, تمام نسبت جيبيە tàmāmi-nìssbèti-jèybìyyé; log. tan-gent, نسبت ظليە nìssbèti-zìllìyyé; to heave the —, پراكتە اتمق pàrakèta-àtmak. [انساب ènsāb.

Logarithm, *s.* لغارتمە lùghārìtma;

Log-book, *s.* كمى ژورنالى ghèmi-zhūrnāli.

Loggerhead, *s.* احمق àhmàk; to fall, go to loggerheads, بوزشمق bòzush-

Logic, *s.* منطق màntik. [mak.

Log-line, *s.* پراكتە سجيمى pàrakèta-

Logwood, *s.* بقام bàkkàm. [sìjimi.

Loins, *s.* بل bèl, صلب sùlb.

Loiter, *v.n.* كزنمك ghèzinmek, طولاشمق dòlashmak, وقت كچورمك wàkit-ghèchirmek, وقت غائب ا wàkit-(kā'ib)-et.

Lombard, *s.* لومبارديالو lòmbardìali.

Lombardy, *s.* لومبارديا lòmbardìa.

London (town of), *s.* لوندره شهرى Lòndra-shèhiri.

Londoner, *s.* لوندره لو lòndrali.

Lonely, *a.* تنها tèNhā; يالكز yàlingiz; اصسز [ìsssiz.

Long, *a.* اوزون ùzun, طويل tàwīl; as — as, قدر kAdar; —, *v.n.* اش يرمك Ash-yèrmek; — for, استمك isstémek, جانى استمك jAni-isstémek; ارامق Aramak; — after, ارامق Aramak, مشتاق او mùshtAk-òl, اشتياق ا ishtìyAk-et.

Longer, *a.* دها اوزون dàhà-ùzun; —, *ad.* any —, no —, ارتق àrtik, زياده zìyAdé; a little —, بر از دها bìr-Az-dàhà.

Longevity, *s.* طول عمر tùl-i-"ùmr.

Longitude, *s.* طول tūl, طول بلد tūlibèled.

Look, *s.* باقش bAkish, نظر nAzar, لحظه làhza; بكز bèngz, چهره chèhré, سيما sīmā; قيافت kìyāfèt, صورت sūrèt, هيئت hèy'èt, قيلق kilik; —, *v.n.* باقمق bAkmak, نظرا nAzar-et; سيرا sèyr-et, تماشا ا tAmāshā-et; كلمك ghèlmek, كوزه كورنمك ghyùzé-ghyùrunmek; — like, بكزمك bèng-zémek; — about, باقنمق bAkinmak; ارامق Aramak; — after, باقمق bAkmak, كوزتمك ghyùzetmek; ارامق Ara-mak; — big, قورلمق kùrulmak, قبادايلق ا kAba-dàylik-et; — down upon, يوقاريدن اشاغى باقمق yùkàri-dan-Ashaghi-bAkmak; استحقارا iss-tìhkār-et, خوارباقمق khòr-bAkmak; — for, ارامق Aramak; بكلمك bèklé-mek, منتظراو mùntAzir-òl, مأمولا mè'mūl-et; — into, تفتيش ا tèftīsh-et; تجسس ا tèjèsssuss-et; — on, باقمق bAkmak, سيرا sèyr-et; — out, ايوجه باقمق īyija-bàkmak, دقت ا dìkkAt-et; — well, كوزل او ghyùzèl-òl, ياقشمق yàkishmak, يراشمق yàrashmak; چهره سى ايواو chèhréssi-īyi-òl. [mìr'àt.

Looking-glass, *s.* آيينه āyiné, مرآت

Loom, *s.* بزدستكاهى bèz-dèsstghyāhi, دستكاه dèsstghyāh (tèzghyāh); —, *v.n.* خيال ميال كوزكمك khàyāl-màyāl-ghyùzukmek.

Loop, *s.* الملك ìlmik; اليلك ìlik.

Loophole, *s.* باجه bAja, ايدينلق باجه سى àydinlik-bAjassi; قاچامق kAchamak.

Loose, *s.* اطلاق عنان ìtlAki-"ìnān; —, *a.* كوشك ghèvshèk; چوزيلو chùzulu; صاللانيور sAllàniyor; مبهم mùbhèm; ربطسز rAbtsiz; رابطه سز rābitassiz, يرامز yàramàz, چاپقين chApkin; —, *v.a.* اچمق àchmak, چوزمك chùzmek; براقمق bràkmak; صاليويرمك sAli-vèrmek. [لينت ويرمك līnèt-vèrmek.

Loosen, *v.a.* كوشتمك ghèvshEtmek;

Looseness, *s.* كوشكلك ghèvsheklik; (of bowels) لينت līnèt; اسهال isshāl; (of morals) چاپقينلق chApkinlik.

Loquacious, *a.* كوزه ghèvézé; لافزن lāfzèn.

Loquacity, *s.* كوزه لك ghèvézélik.

Lord, *s.* افندى èfèndi, بك bègh; the Lord God, رب العالمين rAbbu-'l-"ālémīn; the Lord of glory, رب العزت rAbbu-'l-"ìzzèt; our Lord, افنديمز èfèndimiz; ربمز تعالى rAbbimiz-tà"ālà;

our Lord Jesus Christ, عیسی المسیح افندیمز حضرتلری "Īssà - 'l - Mèssīh-èfèndimiz - hÀzrètléri, *or* ربمزتعالی عیسی المسیح حضرتلری rÀbbimiz-tà-"ālà-"īssà-'l-mèssīh-hÀzrètléri; our Lord and Saviour, ربمزوخلاصمز rÀbbi-miz-vÈ-khàllāssimiz; our sovereign Lord, پادشاهمزافندیمز pādishāhimiz-èfèndimiz; our Lord and Master, ولی نعمتمز افندیمز vèlī-nì"mètimiz-èfèndimiz.

Lose, *v.a.* غائب ا ghā'ib-et (kàybet), ضائع ا zā'i"-et, الدن قاچرمق Èldan-kÀchirmak, دن اول dan-òl; — ground, یرغائب ا yÈr-ghā'ib-et, کیرولمك ghè-rilÉmek; — one's way, یول غائب ا yòl-ghā'ib-et, یول شاشرمق yòl-shà-shirmak. [tèlef; تلفیات tèlefìyyāt.

Loss, *s.* ضرر zàrar, زیان zìyān; تلف

Lot, *s.* قسمت kìssmèt; lots, قرعه kùr"à; to draw lots, قرعه چکمك [kùr"à-chèkmek.

Lotion, *s.* صو sù.

Lottery, *s.* پیانقو pìyànko. [بلند bùlènd.

Loud, *a.* پك pèk, پك سسلو pèk-sèssli,

Louse, *s.* بت bìt, کهله kèhlÉ; —, *v.n.* بتلنمك bìtlEnmek; —, *v.a.* کهله لرینی قیرمق kèhlÉlérini-kìrmak.

Lout, *s.* اشك èshek.

Love, *s.* عشق "Àshk, سوکی sÈvghi; محبت màhàbbet; —, *v.a.* سومك sÈvmek; عاشق اول "àshik-òl.

Love-apple, *s.* فرنك پاطلیجانی fìrÈnk-pÀtlijāni; (green) قواته kÀWAta.

Lovely, *a.* سوکیلو sÈvghili, کوزل ghyùzèl, دلبر dìlbÈr.

Lover, *s.* عاشق "āshik; زنپاره (zàm-para); هوسلو hàvèssli; مراقلو mèrākli.

Low, *a.* اشاغی Àshāghi; الچق Àlchàk; باصق bÀssik; حقیر hàkīr; دنی dènī; چاپقین chÀpkin, نامرد nā-mèrd; یواش yāwÀsh; پس pèss; —, *v.n.* اینك کبی سس ویرمك īnèk-ghìbi-sèss-vÈrmek. [-dìyāri.

Low Countries, فلمنك دیاری fìlÉmÈnk-

Lower, *a.* دهاالچق dàhà-Àlchàk; دها اشاغی dàhà-Àshàghi; —, *v.a.* اندرمك èndirmek; اشاغیلتمق Àshàghilatmak; صارقتمق sàrkitmak; ماینه ا màyna-et; ترذیل ا tèrzīl-et, محقر ا mùhÀkkàr-et; ضعیفلتمق zà"īflatmak; —, *v.n.* قرارمق kÀrarmak. [منقاد mùnkĀd.

Loyal, *a.* صادق sĀdik, مطیع mùtī",

Lucid, *a.* واضح vwāzih.

Lucidity, *s.* وضوح vwùzūh.

Lucifer, *s.* کبریت kìbrīt; زهره zùhrÉ; شیطان shèytān.

Luck, *s.* بخت bàkht, طالع tāli".

Lucky, *a.* بختلو bàkhtli.

Lucrative, *a.* کارلو kyārli.

Lucre, *s.* کار kyār; پاره pārÉ.

Ludicrous, *a.* کولنه جك ghyùlenejek.

Luff, *v.n.* اورصه ا òrsa-èt.

Luggage, *s.* اشیا èshyā, پرتی pìrti, اثقال èsskāl, یوك yùk, صندق ماندق sÀndik-mÀndik.

Lugger, *s.* بیوك صندال bìyuk-sÀndAl.

Lukewarm, *a.* ایلیجق ìlijàk; اغر Àghir, کوشك ghèvshèk, غیرتسز ghàyretsiz.

Lull, *v.n.* یاتشمق yàtishmak; —, *s.* تسکین tèsskīn.

Luminary, *s.* جسم منير jìssm-mùnīr.

Luminous, *a.* منير mùnīr.

Lump, *s.* پارچه pàrcha, طوپ tòp ; —, *v.a.* كوترى الهق ghyùturu - Almak ; كوترى ويرمك ghyùturu - vèrmek ; كوترى ياپمق ghyùturu - yàpmak ; كوترى ياپدرمق ghyùturu-yàpdirmak.

Lunacy, *s.* دليلك dèlilik, جنت jìnnèt, [جنون jùnūn.

Lunar, *a.* قمرى kAmérī.

Lunatic, *a.* and *s.* دلى dèli, مجنون mèjnūn. [altissi.

Lunch, *s.* اويله قهوالتيسى ùylé-kàhwé-

Lungs, *s. pl.* جكر jìghèr, اق جكر Ak-[jìghèr.

Luscious, *a.* پك طاتلو pèk-tAtli.

Luserne, Lucerne, *s.* يونجه yònja.

Lust, *s.* شهوت shèhvèt ; — after, *v.n.* شهوتلنمك shèhvètlenmek.

Lustre, *s.* پارلاقلق pàrlalik, رونق rèvnAk ; اويزه āvīzé.

Lusty, *a.* دنج dìnj, قوتلو kùvvètli.

Lute, *s.* ساز sāz ; لاوطه làwuta ; عود ūd.

Luxuriant, *a.* قوتلو kùvvètli, بركتلو bèré-kètli, چوق chòk, مبذول mèbzūl.

Luxurious, *a.* سلطنتلو sAltanAtli, طنطنه لو tAntAnali ; اعلى à''là, نفيس nèfiss.

Luxury, *s.* سلطنت sAltanAt, طنطنه tAntAna ; سفاهت sèfāhàt ; نفيس شى nèfiss-shèy.

Lying-in, *s.* چوجق طوغره جق وقت chò-juk-dòghurajak-wAkit ; لوغوسه لق وقتى lòghussalik-wAkti.

Lymphatic, *a.* بلغمى bAlghàmī. [làk.

Lynx, *s.* وشق vAshak, قره قولاق kAra-kù-

Lyre, *s.* بربط bèrbèt.

Lyric, *s.* غزل ghàzèl.

M.

Macaroni, *s.* مقارنه màkàrna.

Mace, *s.* طوپوز tòpuz, بوزطغان bòzdaghàn; هندوستان جوزى قبوغى hìndusstān-jèvizi-kAbughu. [lìwā-i-sélanīk.

Macedonia, *s.* فلبه fìlibé ; لواء سلانيك

Machine, Machinery, *s.* چرخ chàrkh, ماكينه màkina, الت ālet, الات ālāt.

Machinist, *s.* چرخجى chàrkhji.

Mackerel, *s.* اسقومرى ùsskùmru.

Mad, *a.* دلى dèli, ديوانه dīwānè ; مجنون mèjnūn, قاچق kAchik, چلدرمش chìldirmish ; to go —, *v.n.* چلدرمك chìldirmek, دلى او dèli-òl, تجنن ا tè-jènnun-et, جنت كتورمك jìnnèt-ghè-tirmek. [قوقونا kòkona.

Madam, *s.* خانم افندى khànim-èfèndi ;

Madder, *s.* كوك بويا kyùk-bòya.

Mad-house, *s.* تيمارخانه tīmar-khānè, بيمارخانه bīmar-khānè.

Madman, *s.* دلى dèli.

Madness, *s.* دليلك dèlilik, جنت jìnnèt, جنون jùnūn. [yém.

Madona, *s.* حضرت مريم hàzrèti-mèr-

Magazine, *s.* مغازه màghaza ; انبار ànbār ; مخزن màkhzèn ; غزته ghàzèta ; powder —, جبخانه jèb-khānè.

Maggot, *s.* قورت kùrt.

Magic, *s.* سحر sìhr ; — lantern, خيالجى فنارى khàyālji-fènéri.

Magician, *s.* سحرباز sìhrbāz, سحار sàhhār.

Magistracy, *s.* حاكملك hākimlik ; حكام hùkkyām. [مأمور mè'mūr.

Magistrate, *s.* حاكم hākim, ضابط zābit,

Magnanimity, *s.* علوجناب "ùlùvvi-jènāb, علوفطرت "ùlùvvi-fitrèt.

Magnanimous, *a.* على جناب "āli-jènāb.

Magnesia, *s.* كهرچله قايمغى ghyùhèr-chilé-kàymaghi; مغنيسا قصبه سى màghnìsia-kàssabassi. [lādiz).

Magnet, *s.* مقناطيس mìknātiss (mìkh-

Magnificence, *s.* سلطنت sàltanàt, طنطنه tàntana, دبدبه dèbdébé; فخامت fàkhāmèt.

Magnificent, *a.* پك كوزل pèk-ghyùzèl; سلطنتلو sàltanàtli; فخيم fàkhīm, فخامتلو fàkhāmètlù.

Magnify, *v.a.* بيوتمك bìyutmek; تحميد وتمجيد ا tàhmīd-u-tèmjīd-et.

Magnifying-glass, *s.* پرتوسوز pèrtevsūz (pèrtevsiz).

Magnitude, *s.* بيوكلك bìyuklik, حجم hàjm; اهميت èhèmmìyyèt.

Magpie, *s.* صقصغان sàksaghàn. [-àghaji.

Mahogany, *s.* ماغون اغاجى màghon-

Mahometan, *a.* محمدى mùhàmmédī, اسلامى ìsslāmī; —, *s.* مسلم mùsslim, اهل اسلام èhli-ìsslām, مسلمان mùss-limān. [دين اسلام dīni-ìsslām.

Mahometanism, *s.* اسلام ìsslām,

Maid, Maiden, *s.* قيز kìz, قيزاوغلان قيز kìz-òghlan-kìz, باكره bākiré.

Maidenhead, *s.* قيزلق kìzlìk, بكر bìkr.

Maidservant, *s.* (free) بسلمه bèsslémé; (slave) خلايق khàlāyìk, جاريه jārìyyé.

Mail, *s.* پوسته pòssta; زره zìrh.

Maim, *v.a.* الني سقطا èlini-sàkat-et, قولنى سقطا kòlunu-sàkat-et.

Main, *a.* بيوك bìyuk, انا àna, اصل àssl; —, *s.* دكز dèngiz; قوت kùvvèt; with all his might and main, وارقوتيله vār-kùvvètīla; — land, اصل قره àssl-kàra; — mast, اورطه ديرك òrta-dìrèk, غراندى ديركى ghràndi-dìrèghī; — sail, غراندى ghràndi; — topsail, غابيه غراندى ghàbiya-ghràndi.

Maintain, *v.a.* بسلمك bèsslémek; ارقه او àrka-òl, طوتمق tùtmak; ادعا ا ìddi"ā-et; ابقا ا ìbkā-et; صيانت ا sìyānèt-et, وقايه ا vìkāyé-et.

Maintenance, *s.* كچنه جك ghèchinéjek, تعيش tà"àyyush, نفقه nàfaka, كفاف نفس kèfāfi-nèfss; ابقا ìbkā; صيانت sìyānèt, وقايه vìkāyé.

Maize, *s.* مصر بغدايى mìssir-bòghdayi.

Majestic, *a.* كوسترشلو ghyùssterishli; هيبتلو hèybetli.

Majesty, *s.* شوكت shèvkèt, مهابت màhābèt; His Majesty (the Sultan), شوكتلو افنديمز shèvkètli-èfèndimiz; His (or Her) Majesty the King, حشمتلو قرال جنابلرى hàshmètli-kìràl-jènābléri, (or قراليچه kìrālìcha, the Queen, *or* ايمپراطور ìmpérātòr, the Emperor, &c.)

Major, *a.* اكثرى èksérī; اعظم à"zàm, اكبر èkbèr; كلى kyùllī; بالغ bāligh; —, *s.* بيكباشى bìng-bàshi; drum —, طامبورماژور tàmbur-màzhòr; — domo, كتخدا kyāya; وكيلخرج vèkīl-khàrj; — general, لواپاشا lìwā-pàsha.

Majority, *s.* اكثريت èksèrìyyèt; بلوغ bùlūgh, سن بلوغ sìnni-bùlūgh; بيكباشيلك bìng-bàshilìk.

Make, *s.* بچم bìchim, صورت sūrèt, هیئت hèy'èt, یاپلش yàpilish; اعمالیه i''māliyyé; —, *v.a.* یاپمق yàpmak, اعمال ا i''māl-et; وجوده کتورمك vùjūda-ghètirmek; یراتمق yèratmak, خلق ا khàlk-et; ایتمك ètmek, ایلمك èylémek, قیلمق kìlmak; — a fool of, الداتمق àldatmak, کپازه ا képāzé-et, مسخره یه چویرمك màsskharaya-chèvirmek; — a mistake, یاکلمق yàngilmak, سهو ا sèhv-et, خطا ا khàtā-et, یاکلشلق ا yàngilishlik-et; — angry, دارلتمق dàriltmak, قیزدرمق kìzdirmak, کوجندرمك ghyùjèndir-mek; — a pen, قلم یونتمق kàlem-yòntmak, (a new pen) قلم اچمق kàlem-àchmak; — at, صالدرمق sàldirmak, هجوم ا hùjūm-et; — away with, اوچرمق ùchurmak, تلف ا tèlef-et; — for, یول طوتمق yòl-tùtmak; — good, یرینه کتورمك yèrina-ghètir-mek; — haste, چابك او chàbik-òl, عجله ا ''àjélé-et; — land, دکزده قره کورنمك dèngizda-kàra-ghyùrunmek; — many words, اوزاتمق ùzàtmak, چوق سویلمك chòk-sùwèylémek; — off, کتمك ghitmek, صاوشمق sàwush-mak; — off with, المق àlmak; چالمق chàlmak; — one of a company, رفاقت ا rèfākàt-et, داخل ا dākhil-òl; — one's escape, قاچمق kàchmak; قورتلمق kùrtūlmak; — out, چیقارمق chìkàrmak, اوقومق òkumak; اثبات ا ìssbāt-et; حساب ا hissāb-et; — over, دورا dèvr-et; حواله ا hàwālé-et; — towards, یول طوتمق yòl-tùtmak; — up, طوپلامق tòplamak; تکمیل ا tèkmīl-et, تمام ا tāmām-et; — up to, یاننه وارمق yànina-vàrmak; — it up, بارشمق bàrishmak; — it up to, تضمین ا tàzmīn-et, تماملمق tàmām-lamak; — use of, قوللانمق kùllànmak, استعمال ا ìssti''māl-et.

Maladministration, *s.* سؤاداره sù'i-ìdāré.

Malady, *s.* درد dèrd, علت ''ìllèt.

Malaria, *s.* هوای وخیم hàwa-i-vwàkhīm.

Male, *a.* and *s.* ارکك èrkek, نر nèr, ذکر zèker (pl. ذکور zùkyūr).

Malediction, *s.* بد دعا bèd-dù''ā.

Malefactor, *s.* صاحب جنحه sāhib-jùnhà, مجرم mùjrim.

Malevolence, *s.* عداوت ''àdāvèt, عدوان ''ùdvān, حقد hìkd, بغض bùghz.

Malevolent, *a.* کوتی kyùtu.

Malice, *s.* سوقصد sù'i-kàssd, سونیت sù'i-nìyyèt, کوتیلك kyùtulik.

Malicious, *a.* کوتی kyùtu.

Maliciousness, *s.* کوتیلك kyùtuluk.

Malign, *v.a.* افترا ا ìftirā-et.

Malignant, *a.* کوتی kyùtu.

Malignity, *s.* کوتیلك kyùtuluk.

Mallet, *s.* طوقمق tòkmàk.

Mallows, *s.* ابه کومجی èbé-ghyùmèji.

Malt, *s.* بیرالق ارپه bìralik-àrpa.

Malta, *s.* مالطه Màlta.

Malt-liquor, *s.* بیرا bìra.

Maltreatment, *s.* اذیت èzìyyèt.

Mamma, *s.* انا àna, نینه nìné, والده vālidé.

Man, *s.* ادم ādem (àdam), انسان ìnsān,

مرد mèrd, مردم mèrdum; — of war, جنك كميسى jènk-ghèmissi, قاليون kàlyòn, — of war's man, قاليونجى نفرى kàlyònji-nèféri; —, v.a. ادم ايله دوناتمق àdam-ila-dònatmak, ادم قومق àdam-kòmak; دوناتمق dònatmak, باشنه وارمق bàshina-vàrmak.

Manage, v.n. اويدرمق ùydurmak; ايدنمك èdinmek; كچنمك ghèchinmek; —, v.a. قوللانمق kùllànmak; ضبط zàbt-et; اداره ا idàré-et; اويدرمق ùydurmak, يايمق yàpmak, كورمك ghyùrmek.

Management, s. اداره idàré.

Manager, s. مدير mùdīr.

Mandate, s. اراده ìrādé, فرمان fèrmān, حكم hùkm, امر èmr.

Mane, s. يله yèlé.

Mange, s. اويوز ùyuz.

Manger, s. يملك yèmlik.

Mangle, s. جندره jèndéré; —, v.a. يرتمق yìrtmak, پارهلمك pārélémek; جندرهدن كچورمك jèndérédan-ghèchirmek.

Manhood, s. ادملق àdamlik.

Mania, s. دليلك dèlilik.

Maniac, s. دلى dèli, چلغين chìlghin, ديوانه dīwāné, مجنون mèjnūn.

Manifest, s. كمينك حجتى ghèmining-hùjjèti; —, a. اشكار āshikyār, بديهى bèdīhī, ظاهر zāhir, بديدار bèdīdār, هويدا hùwèydā; —, v.a. كوسترمك ghyùsstermek, اظهار ا ìzhār-et.

Manifesto, s. بياننامه bèyān-nāmé, اعلاننامه ì"lān-nāmé.

Mankind, s. بنى ادم bèni-ādem, نوع بنى بشر nèv"i-bèni-bèsher, ناس nāss.

Manly, a. مرد mèrd, مردانه mèrdāné, ادم àdam.

Manna, s. قدرت حلواسى kùdrèt-hèlwāssi.

Manner, s. طرز tàrz, درلو dùrlu (tùrlu), وجه vèjh; manners, s. pl. اطوار àtwār; اخلاق àkhlāk; اداب ādāb.

Manœuvre, s. طولاب dòlab, اويون òyun; مانوره mànèvra; —, v.n. طولاب چويرمك dòlab-chèvirmek, اويون چيقارمق òyun-chìkàrmak; مانوره چويرمك mànèvra-chèvirmek.

Mansion, s. قوناق kònak.

Mantel-piece, Mantel-shelf, s. اوجاق اوستنده اولان راف òjak-ùsstindé-òlan-ràf.

Mantua (town of), s. مانتوا شهرى màntua-shèhiri.

Manual, s. رساله rìssālé; —, a. ال ايله اجرا اولنان èl-ìla-ìjrā-òlunan; — exercise, عجمى تفنك تعليمى "àjémī-tùfèk-tà"līmī; sign —, امضا ìmzā.

Manufactory, s. فابريقه fàbrika.

Manufacture, s. فابريقه fàbrika, كارخانه kyār-khāné; مال māl, (pl.) اعمالات ì"mālāt, مصنوعات màssnū"āt; اعمال ì"māl; —, v.a. يايمق yàpmak, اعمال ا ì"māl-et.

Manufacturer, s. فابريقهجى fàbrikāji.

Manumission, s. ازاد āzād.

Manumit, v.a. ازاد ا āzād-et.

Manure, s. كوبره ghyùbré; —, v.a. كوبره ويرمك ghyùbré-vèrmek.

Manuscript, a. ال يازيسى èl-yàzissi; —, s. ال يازيسى كتاب èl-yàzissi-kitāb.

Many, *a.* چوق chòk, وافر wāfir; a great —, چوق chòk, برچوق bìrchòk; — a,

Map, *s.* جريطه khàrīta. [نيجه nījé.

Maple, *s.* بر جنس اغاج bīr-jìnss-àghaj.

Marauder, *s.* يغماجى yàghmaji.

Marble, *s.* مرمر mèrmer.

March, *s.* مارت màrt; مارش màrsh; عسكريورومسى "àssker - yùruméssi; يول yòl; —, *v.n.* يوروملك *or* يوريملك yùrumek; —, *v.a.* يوروتملك yùrutmek; سوق ا sèvk-et, كوترملك ghyùturmek; —, *int.* ارش àrsh; — in, كيرملك ghìrmek; — off, كتملك ghìtmek; كوترملك ghyùtur-mek; — on, ايلرو كتملك ìléri-ghìt-mek; — out, چيقمق chìkmak.

Mare, *s.* قسراق kìssràk.

Margin, *s.* كنار kènār; فضله fàzla; marginal note, كنار kènār; حاشيه [hāshìyyé.

Marigold, *s.* نركس nèrghiss.

Marine, *a.* بحرى bàhrī, بحريه bàhrìyyé; —, *s.* كافه تجملات بحريه kyāffé'i-tèjèmmulāti - bàhrìyyé; بحريه تفنكجيسى bàhrìyyé - tùfènkjissi; بوش پوتقال bòsh-pùtkal.

Mariner, *s.* كميجى ghèmiji.

Maritime, *a.* بحرى bàhrī; ساحلى sāhilī.

Mark, *s.* چيزى chìzi, اشارت ìshāret, نشان nìshān; اثر èsser; تمغا (dàmgha); شخص shàkhss; نشان nìshān, هدف hèdef; —, *v.n.* يازمق yàzmak, چيزملك chìzmek; دقت ا dìkkàt-et; —, *v.a.* اشارت قومق ìshāret-komak, نشان قومق nìshān-kòmak; تمغااورمق dàmgha-wùr-mak; داغلامق dàghlamak; اثربراقمق èsser-bràkmak; دقت ا dìkkàt-et; of —, معتبر mù''tébèr, بللوباشلو bèlli-bàshli, متعارف mùta''ārif, معلوم mà''lūm. [چارشى chàrshi.

Market, *s.* بازار pàzàr; چارسو chàrsū,

Marking-iron, *s.* داغ dàgh.

Marmalade, *s.* رچل rèchel.

Marque (letters of), *s.* قورصانلق فرمانى kùrsānlik-fèrmāni.

Marquee, *s.* ايكى ديركلوچادر ìki-dìrèkli--chàdir; بيوك چادر bìyuk-chàdir.

Marquess, Marquis, *s.* رتبهٔ ثالثه بكى rùtbé'i-sālissé-bèghi.

Marriage, *s.* نكاح nìkyāh, اولنش èvlènish, تزوج tèzèvvuj, ازدواج ìzdiwāj.

Marriageable, *a.* اورهجك èvéréjek; كلينلك ghèlinlik.

Married, *a.* اولو èvli, متأهل mùté'èhhil; قوجه‌ده kòjada, منكوحه mènkyūha.

Marrow, *s.* الك ìlik, مغز màghz.

Marry, *v.n.* اولنملك èvlenmek, قارى المق kàri - àlmak, تأهل ا tè'èhhul - et; قوجه‌يه وارمق kòjaya - vàrmak; —, *v.a.* المق àlmak, تزوج ا tèzèvvuj-et; اولندرملك èvlèndirmek, تزويج ا tèzvīj-et; قوجه‌يه ويرملك kòjaya-vèrmek; عقد ا "àkd-et, نكاح ا nikyāh-et.

Mars, *s.* مريخ يلديزى mèrrīkh-yìldizi; جنك معبودك اسمى jènk - mà''būdūn-ìssmi.

Marsh, *s.* بطاق bàtàk, بطاقلق bàtaklik.

Marshal, *s.* چاوش chàwush; earl —, lord —, چاوش باشى chàwush-bàshi;

field —, سردار پایه‌لوسی sèrdār-pàyé-lissi; —, *v.a.* ترتیب ا tèrtīb-et.

Mart, *s.* بدستان bèdisstèn, بزستان bèzisstèn, بزازاستان bèzzāzisstān; قپان kàpan; چارشی chàrshi.

Marten-sable, *s.* سمور (sàmūr).

Martial, *a.* حربی hàrbī; عسکری "àsskérī; court —, دیوان حرب dīwāni-hàrb.

Martyr, *s.* شهید shèhīd.

Martyrdom, *s.* شهادت shàhādèt, شهیدلك shèhīdlik. [غریب ghàrīb.

Marvellous, *a.* عجیب "àjīb ("àjā'ib),

Masculine, *a.* مذکر mùzèkker.

Mason, *s.* طاشجی tàshji; دیوارجی dìwàrji.

Masonry, *s.* طاش دیوار tàsh-dìwàr; طاشجیلق tàshjilik; دیوارجیلق dìwàrjilik.

Mass, *s.* حجم hàjm, جرم jùrm; یغین yìghin; طوپ tòp, کومه kyùmé; طابور tàbur, فوج fèvj; قتولیکلرك بادراقی kàtoliklérïng-bàdaràki; —, *v.a.* طوپ ا tòp-et; یغمق yìghmak.

Massacre, *s.* قتل عام kàtli-"āmm; —, *v.a.* قیرمق kìrmak, قتل ا kàtl-et, اولدرمك ùldurmek, پاره‌لمك (pàrala-mak). [اغر àghir, قالین kàlin.

Massive, *a.* متین mètīn, قونت kùnt,

Mast, *s.* دیرك dìrèk, ستون sùtūn, عمود "àmūd; کولکن اغاجنك یمشی ghyùlghèn-àghajining-yèmishi; top —, غابیه چبوغی ghàbiya-chìbùghu; top-gallant —, بابافنغوچبوغی bàba-fìngo-chìbùghu.

Master, *s.* افندی èfèndi; اغا àgha; استاد ùsstād (ùssta); خوجه khòja; معلم mù"àllim; ضابط zābit; غالب ghālib; کمی رئیسی ghèmi-rè'īssi, قپودان kàpudān (kàptan); —, *v.a.* حقندن کلمك hàkkindan-ghèlmek, غالب او ghālib-òl; — hand, استادالی ùsstād-èli; — key, تام اناختار tàmm-ànakhtàr; — of the Horse, میر اخور mīrì-àkhòr (èmrakhòr).

Masterpiece, *s.* استادایشی ùsstād-ìshi.

Mastic, *s.* مصطقی màsstaki, ساقز sàkiz; معجون mà"jūn.

Mat, *s.* حصیر hàssir; —, *v.n.* بربرینه یاپشمق bìr-bìrina-yàpishmak, کچه‌لنمك kèchélènmek.

Match, *s.* کبریت kìbrit; اش èsh, عین "àyn, مثل mìssl; کفو kyùfv, اقران àkrān, ارقداش àrkadash, باش bàsh, بر بر bìr, برابر bèrābèr, مساوی mùssāvi; چیقشیر chìkishir, چیقشه‌جق chì-kishajak, حقندن کلور hàkkindan-ghèlir; التده قالمز àltda-kàlmàz, اشاغی قالمز àshàghi-kàlmàz; تزوج tèzèvvuj; —, *v.n.* براو bìr-òl; برابر کتمك bèrābèr-ghìtmek, اش او èsh-òl; —, *v.a.* اش بولمق èsh-bùlmak; اش ارامق èsh-àramak; اشی یوق دیو ادعا ا èshi-yòk-dèyu-ìddi"ā-et, اشی یوق دیو میدانه قومق èshi-yòk-dèyu--mèydāna-kòmak.

Matchless, *a.* بینظیر bī-nàzīr.

Mate, *s.* ارقداش àrkadash; اش èsh; یماق yàmak; ملازم mùlāzim; یازیجی yàziji; مات màt; شاهمات shāhmāt,

Material, *a.* جسمانى jìssmānī, هيولانى hèyyūlānī; خيلى khàyli, كلى kyùllī, عظيم "àzīm, چوق chòk; —, *s.* قماش kùmàsh; كرسته kèressté, خرج khàrj; —s, *s.pl.* لوازمات lèwāzimāt; (old) انقاض ènkāz.

Maternal, *a.* مادرانه mādérānÉ; انا طرفندن àna-tàrafindan.

Mathematical, *a.* هندسى hèndéssi.

Mathematician, *s.* مهندس mùhèndiss, اهل هندسه èhli-hèndéssÉ.

Mathematics, *s. pl.* هندسه hèndéssÉ; علوم رياضيه "ùlūmi-rìyāzìyyÉ.

Matrimony, *s.* ازدواج ìzdivāj, تزوج tè-zèvvuj; نكاح nìkyāh.

Matron, *s.* ثيبه sèyyibÉ, ثيب sèyyib, قارى kàri; كتخدا قدين (kyāya)-kàdin.

Matter, *s.* هيولا hèyyùlā; جسم jìssm; ماده māddÉ (màddÉ); خصوص khù-ssūss, كيفيت kèyfìyyèt, امر èmr (pl. امور ùmūr), ايش ìsh, مصلحت màss-lāhat; جراحت jèrāhàt, ايرك ìring; چپاق chàpak; ضرر zàrar, بأس bè'ss; —, *v.n.* ضررى او zàrari-òl; no —! ضرر يوق zàrar-yòk, بأس يوق bè'ss-yòk; that does not —, ضررى يوق zàrari-yòk; what is the —? نه وار nÈ-vàr, مصلحت نه ايمش màsslahat-nÈ-imish (*or* در dir).

Mattock, *s.* قازمه kàzma.

Mattress, *s.* مندر mìnder; شلته shìltÉ.

Mature, *a.* اولمش òlmush, يتمش yèt-mish, يتشمش yètishmish, يرشمش yèrishmish, كماله وارمش kèmāla-vàr-mish, كمال بولمش kèmāl-bùlmush, قوام بولمش kìwām-bùlmush, قرارينى بولمش kàrārini-bùlmush; پشمش pìshmish; —, *v.n.* اولمق òlmak, كماله وارمق kèmāla-vàrmak; —, *v.a.* قرارلاشدرمق kàrārlashdirmak, تكميل ا tèkmīl-et, قوامه كتورمك kìwāma-ghètirmek.

Maturity, *s.* قوام kìwām, قرار kàrār; بلوغ bùlūgh; كمال kèmāl; انقضا ìnkizā.

Maxim, *s.* قاعده kā"idÉ, قانون kānūn; ضرب مثل zàrbi-mèssèl, موضوع mèvzū". [Grammar.

May, *s.* مايس māyiss; —, *v. aux.* See

Mayor, *s.* عيان باشى "àyān-bàshi.

Me, *p.* بنى bèni; بكا bànga.

Meadow, *s.* چاير chàyr.

Meal, *s.* اون ūn, دقيق dàkīk; يمك yèmèk, طعام tà"ām, اوين *or* اويون ùyun, *or* اوكون ùghun.

Mean, *a.* وسطى vàssàtī, اورته òrta; الچق àlchàk, دنى dènī; خسيس khàssīss, طمعكار tàmà"kyār; لايقسز lāyìksiz, فنا fÈnā; —, *s.* وسط vàssàt, اورته òrta; —, *v.a.* ديمك استمك dèmek-isstÉmek; ديمك dèmek, معناسى او mà"nàssi-òl; مراد ايتمك mùrād-et, تصميم ا tàssmīm-et, قورمق kùr-mak, نيت ا nìyyèt-et.

Meaning, *s.* معنا mà"nà; مراد mùrād.

Meanness, *s.* دونلق dūnluk; طمعكارلك tàmà"kyārlik; فقيرلق fàkīrlik.

Means, *s.* واسطه vāssita, وساطت và-ssātàt; اقتدار ìktidār, قدرت kùdrèt; پاره (pàra), اقچه àkcha.

Meantime, Meanwhile, *ad.* اول ارالق (ò)-àralik; دیرایکن dèr-ikèn.

Measles, *s. pl.* قزاموق *or* قزامق kìzāmuk.

Measure, *s.* اولچو ùlchu; اولچك ùlchek; ارشون àrshin, اندازه ÈndāzÉ, ذراع zìrā"; تدبیر tèdbīr; (of poetry) وزن vèzn; —, *v.n.* کلمك ghÈlmek, ایتمك ètmek; —, *v.a.* اولچمك ùlchmek, اولچیسنی المق ùlchussunu--Àlmak.

Meat, *s.* ات èt, لحم làhm, کوشت ghyòsht; یمك yèmèk, طعام tà"ām.

Mechanic, *s.* اهل حرفت èhli-hìrfèt, اهل صنعت èhli-sàn"àt.

Mechanics, *s. pl.* علم جراثقال "ìlmi-jèrri-[èsskĀl.

Mechanism, *s.* چرخ chàrkh, چرخلر chàkhlar, الات ālāt, معرفت mà"-rifèt.

Medal, *s.* نشان nìshĀn; سکه sìkkÉ.

Meddle, *v.n.* قارشمق kÀrishmak, مداخله ا mùdākhala-et.

Mediate, *v.n.* قارشمق kÀrishmak, ارایه کیرمك àraya-ghìrmek, توسط ا tàwÀss-[sut-et.

Mediation, *s.* توسط tàwÀsssut.

Mediator, *s.* متوسط mùtawÀsssit, واسطه wāssita.

Medical, *a.* طبی tìbbī; — attendant, حکیم hèkim, طبیب tÀbīb; — attendance, حکیملك خدمتی hèkimlik--khìdméti, حکیمك باقمسی hèkiming--bÀkmassi.

Medicine, *s.* علاج "ìlāj, دوا dèwā.

Meditate, *v.n.* دوشنمك dùshunmek, طاشنمق tÀshinmak, مطالعه ا mùtā-la"à-et; مراقبه ا mùrākaba-et.

Mediterranean, Mediterranean Sea, *s.* اق دکز Àk-dèngiz.

Medium, *s.* واسطه wāssita.

Medlar, *s.* موشمله mùshmula.

Meed, *s.* مستحق mùsstahÀkk, مکافات mùkyāfat; مجازات mùjāzāt.

Meek, *a.* مظلوم màzlūm, حلیم hàlīm.

Meet, *a.* مناسب mùnāssib, لایق lāyik, جسبان jùssbĀn; —, *v.n.* قاوشمق kàwushmak, تلاقی ا tèlāki-et; طوپلانمق tòplanmak, جمع او jèm"-òl, برارایه کلمك bìr-àraya-ghÈlmek; —, *v.a.* راست کلمك rÀsst-ghÈlmek, ملاقات ا mùlākĀt-et; — one another, بولشمق bùlushmak.

Meeting, *s.* ملاقات mùlākĀt; مجلس mèjliss, جمعیت jèm"ìyyèt; جماعت jèmā"àt; ملتقی mùltakà; — house, مسجد mèssjid, جامع jāmi", معبد mà"bèd.

Melancholy, *s.* غم ghÀmm, کدر kÈdEr; قره سودا kÀra-sÉvdā; —, *a.* مغموم màghmūm, مکدر mùkèddEr; صیقندیلو sìkindili; فنا fÈna.

Mellow, *a.* اولمش òlmush.

Melodious, *a.* طاتلو tÀtli.

Melody, *s.* ترانه tèrānÉ; نغمه nàghma.

Melon, *s.* (water) قارپوز kàrpuz; (musk) قاون kàwun.

Melt, *v.n.* اریمك èrimek; —, *v.a.* ارتمك èritmek, اذابه ا ìzābÉ-et.

Member, *s.* عضو "ùzv (pl. اعضا à"zā).

Membership, *s.* اعضالق à"zālik.

Membrane, *s.* زار zār, دریجك dèrijik.

Memoir, *s.* تذکره tèzkÉrÉ; لائحه lā'iha.

Memorable, *a.* مشهور mèshhūr.

Memorandum-book, *s.* مجمعه mèjma"a, احمق دفتری àhmàk-dèftéri.

Memorial, *s.* عرضحال "àrzihāl, عریضه "àrīza; برکذار bèrghyùzār; اثر èsser.

Memory, *s.* قوت حافظه kŭvvèti-hāfiza; ذهن zìhn, عقل "àkl, خاطر khātir; in — of, نامنه nāmina, نامنی ابقانیتیله nāmini-ìbkā-nìyyètīla; within the — of, عقلنه کلمک اوزره "àklina-ghèlmek-ùzéré, وقتنده wàktinda.

Menace, *s.* قورقو kòrku, قولاً اخافه kàvlan-ìkhāfé, فعلاً اخافه fì"lan-ìkhāfé; —, *v.a.* قورقتمق kòrkutmak; اخافه ا ìkhāfé-et; لسان حال ایله اخافه ا lìssāni-hāl-ìla-ìkhāfé-et.

Menagerie, *s.* ارسلانخانه àrsslankhāné.

Mend, *v.n.* ایواو īyi-òl, ایولشمك īyi-leshmek, ایولکه یوزطوتمق īyiligha-yùz-tùtmak; اصلاح اولنمق ìsslāh-òlunmak; —, *v.a.* اصلاح ا ìsslāh-et; تعمیرا tà"-mīr-et, ترمیم ا tèrmīm-et.

Mendacious, *a.* یالانجی yàlànji.

Mendacity, *s.* یالانجیلق yàlànjilik.

Mendicant, *s.* دیلنجی dìlenji.

Mendicity, *s.* دیلنجیلك dìlenjilik.

Menses, *s. pl.* عادت "ādet, ای باشی ày-bàshi, حیض hàyz.

Mensuration, *s.* علم مساحه "ìlmi-mèssāha.

Mental, *a.* ذهنی zìhnī, عقلی "àklī.

Mention, *s.* ذکر zìkr, لقردی làkirdi; —, make — of, *v.a.* آکمق àngmak, اغزه المق àghza-àlmak, ذکرا zìkr-et, قاله المق kāla-àlmak, لقردیسنی ا làkir-dissini-et.

Mentor, *s.* خواجه khòja; نصیحتجی [nàssīhàtji.

Mercantile, *a.* تجاری tùjjārī, تجاره متعلق tùjjāra-mùta"àllik, تجارته متعلق tìjārèta-mùta"àllik.

Mercenary, *a.* اجرت وبخشش املنده اولان ùjrèt-vè-bàkhshish-èmelindé-òlan; —, *s.* اجرتلو خدمتکار ùjrètlu-hìzmet-kyār; یالکز اجرت ایچون خدمت ایدن yàlingiz-ùjrèt-ìchin-hìzmet-èden.

Merchandise, *s.* مال māl (pl. اموال èmwāl), متعه màt"à (pl. امتعه èmta"à).

Merchant, *s.* بازرکان bàzirghyān (bèzir-ghèn), تاجر tājir (pl. تجار tùjjār, generally used as a singular).

Merchantman, *s.* تجار کمیسی tùjjār-ghèmissi, بازرکان تکنه سی bàzir-ghyān-tèknéssi.

Merciful, *a.* مرحمتلو mèrhàmetli, رأفتلو rè'fètli, شفقتلو shèfakàtli; the Merciful (God) رحمن Ràhmān; the Most Merciful (God) رحیم Rahīm.

Mercury, *s.* (metal) جیوه jìwa, زیبق zībàk; (planet) عطارد "ùtārid.

Mercy, *s.* مرحمت mèrhàmet, شفقت shèfakàt, رأفت rè'fèt; (of God to the blessed) رحمت ràhmèt.

Mere, *a.* قورو kùru, ساده sādé, صالت sàlt, یالکز yàlngiz.

Meridian, *s.* دائرهٔ نصف نهار dā'iré'i-nìssfi-nìhār; — altitude, غایت ارتفاع ghāyéti-ìrtifā".

Meridional, *a.* جنوبی jènūbī.

Merit, *s.* استحقاق ìsstihkāk, لیاقت

lìyàkAt, اهليت èhlìyyèt; هنر hùner, كمال kèmāl, فضيلت fAzīlèt; —, *v.a.* مستحق او mùsstahAkk-òl, سزا او sèzā-òl, شايسته او shāyèsstÉ-òl, شايان او shāyĀn-òl, جسبان او jùssbĀn-òl; قزانمق kAzAnmak, تحصيل ا tàhsīl-et.

Meritorious, *a.* ثواب sèwĀb; مستحسن mùsstàhsÈn.

Merry, *a.* شن shèn, فراح fèrāh, كيف [kèyf, كيفلو kèyfli.

Mesh, *s.* كوز ghyùz.

Mess, *s.* مردارلق mūrdārlik, برابر يمك ييان طاقم bÈrābÈr-yèmèk-yèyan-tàkim; —, *v.n.* برابر يمك bÈrābÈr-yèmek.

Message, *s.* خبر khÀber, پيام pèyām; سپارش sìpārish, امر èmr.

Messenger, *s.* ادم Àdam; پيامبر pèyām-bÈr, پيامرس pēyāmrèss; تاتار tātār, اولاق ūlÀk; قاصد kĀssid, ساعى sā''ī.

Messiah, *s.* حضرت مسيح Hàzrèti-Mèssīh.

Metal, *s.* معدن mà''dÈn.

Metaphysics, *s.* علم حكمت ''ìlmi-hìkmèt.

Method, *s.* يول yòl, اصول ùssūl, ترتيب tÈrtīb, تقريب tÀkrīb.

Methodical, *a.* منتظم mùntazàm; نظاملو nìzāmli.

Methodically, *ad.* اصول ايله ùssūl-ìla.

Metre, *s.* وزن vwèzn.

Metropolis, *s.* پايتخت pāyi-tàkht, مركز حكومت mÈrkÈzi-hùkyūmèt.

Mettlesome, *a.* اويناق òynàk; يكيت yìghit, جسور jèssūr.

Mews, *s.* صره اخورلر sìrà-akhorler.

Miasma, *s.* وخيم بخار vwàkhīm-bùkhār.

Microscope, *s.* خرده بين khùrdabīn.

Mid, *a.* يارى yāri, اورته òrta.

Midday, *s.* كوندز اورته سى ghyùnduz-òrtassi, نصف نهار nìssfi-nìhār.

Middle, *s.* اورته òrta, اورته يرى òrta-yÈri, وسط vÀssAt; بل bèl, ميان mèyān; — ages, قرون متوسطه kūrūn-mùtéwàssitÉ; — aged, اورتا يشلو òrta-yashli.

Middling, *a.* اورته òrta; شويله بويله shùylÉ-bùylÉ, نه پك ايو نه پك فنا nè-pèk-īyi-nè-pèk-fÈna.

Midshipman, *s.* بحريه ملازم ثانيسى bàhrìyyÉ-mùlāzim-sānissi.

Midst, *s.* اورته òrta, وسط vĀssAt; ارا àra, ميانه mèyānÉ, مابين mābèyn.

Midsummer, *s.* ياز اورتاسى yàz-òrtassi.

Midwife, *s.* ابه èbÉ.

Midwifery, *s.* ابه لك èbÉlik.

Mien, *s.* چهره chèhrÈ, قيافت kìyāfèt, سيما sīmā.

Might, *s.* قوت kūvvèt, قدرت kūdrèt, اقتدار ìktidār, مكنت mìknèt, زور zòr; —, *v. aux.* See Grammar.

Mighty, *a.* قدرتلو kūdrètli, مكنتلو mìknètli, صاحب اقتدار sāhib-ìktidār; بيوك bùyuk, كليتلو kyùllìyyètli, كلى kyùllī.

Mignonette, *s.* محبت چيچكى màhà-bbèt-chìchèghi.

Migrate, *v.n.* كوچمك ghyùchmek.

Migration, *s.* كوچ ghyùch.

Migratory, *a.* كوچبه ghyùchébÉ.

Mild, *a.* يواش yàwAsh, ملايم mùlàyim, طاتلو tàtli.

Mildew, *s.* كف *or* كوف kyùf.

Mildness, *s.* يواشلق yàwÀshlik; ملايمت mùlāyémèt.

Mile, *s.* ميل mìl.

Military, *a.* حربه hàrbī, عسكرى "Àsskérī.

Militia, *s.* رديف عسكرى rèdīf-"Àsskéri.

Milk, *s.* سوت sùt.

Milkman, *s.* سوتجى sùtji.

Milkwoman, *s.* سوتجى قارى sùtji-kÀri.

Mill, *s.* دكرمن dèghirmÈn; rolling —, حاده hāddÉ; hand —, ال دكرمنى Èl-dèghirméni.

Miller, *s.* دكرمنجى dèghirmÈnji.

Millet, *s.* دارى dàri.

Milliner, *s.* قارى شاپقه جيسى kÀri-shÀpkajìssi.

Million, *s.* ميليون mìliòn.

Millionaire, *s.* پك زنكين ادم pèk-zÈn-ghin-ÀdAm.

Mimick, *s.* مقلد mùkÀllid; —, *a.* تقليد tÀklīd, بكزتمه bèngzÈtma, ياپمه yàpma; —, *v.a.* تقليد ا tÀklīd-et.

Mimicry, *s.* تقليد tÀklīd.

Mince, *s.* قيمه kìyma; —, *v.a.* قيمق kìymak; — meat, قيمه kìyma; it won't do to mince matters, نزاكت وقتى دكل nèzākÈt-wÀkti-dìghil.

Mind, *s.* عقل "Àkl, ذهن zìhn; افكار èfkyār; رغبت ràghbèt, هوس hàvess, استك ìsstek; —, *v.n.* قيدا kàyd-et, وظيفه ايدنمك wÀzīfÉ-èdinmek; —, *v.a.* باقمق bÀkmak, كوزتمك ghyùz-ètmek, دقت ا dìkkÀt-èt; دكلهمك dìnglÉmek (dīnÉmek); I have a — to . . . , عقلمه كليور "Àklima-ghè-liyor, همان ايده جكم كليور hÈmen-èdéjéghim-ghèliyor; I don't — that, اوراسى وظيفه مده دكل òrassi-wÀzīf-Èmda-dìghil; all of one —, هپ بر افكارده hèp-bìr-èfkyārda; to bear in —, عقلده طوتمق "Àklda-tùtmak, عقلده صقلامق "Àklda-sàklamak, اونوتمامق ùnùtmamak.

Mindful, *a.* اكاه āghyāh, خبردار khÀbEr-dār, انتباه اوزره ìntibāh-ùzérÉ; to be —, باقمق bÀkmak, دقت ا dìkkÀt-et; اونوتمامق ùnùtmamak; غافل اولمامق ghĀfil-òlmamak.

Mine, *p.* بنم bènim; بنمكى bènimki, بنمكيلر bènimkilar; —, *s.* معدن mà"dEn; لغم làghim; —, *v.a.* لغملمق làghimlamak.

Miner, *s.* معدنجى mà"dEnji; لغمجى làghimji.

Mineral, *a.* معدنى mà"dEnī; —, *s.* معدن mà"dEn, طاش tàsh, فلز fìlìzz; — water, معدن صويى mà"dÈn--sùyu.

Mingle, *v.n.* قارشمق kÀrishmak; اختلاطا ìkhtilĀt-et; —, *v.a.* قاتمق kÀtmak, قارشدرمق kÀrishdirmak, خلط ا khÀlt-et, مزجا mèzj-et.

Minister, *s.* خدمتكار khìdmetkyār (hìz-), خادم khādim, عبد "àbd, نوكر nùkEr; (of state) وكلادن برى vùké-lādan-bìri, ناظر nāzir, وكيل vèkīl; (foreign —) ايلچى èlchi, سفير sèfīr; (of religion) پاپاس pÀpAss, امام imĀm, خخام khÀkhĀm; —, *v.n.* خدمت ا khìdmet-et; باقمق bÀk-mak; حوائجنى ويرمك hàwā'ijini--vÈrmek.

Ministry, *s.* خدمت khìdmet, عبوديت

"ùbūdìyyèt; وكالت vèkyālèt, نظارت nàzārèt; وكلا طاقمی vùkélā-tàkimi; پاپاسلق pàpasslik, امامت ìmāmèt, خاخاملق khàkhāmlik.

Minor, *s.* جوجق chòjuk, صبی sàbī, طفل tìfl; —, *a.* جزئی jùz'ī, ادنی èdnà; Asia —, اناطولی ànàdolī.

Minority, *s.* چوجقلق chòjukluk, صباوت sàbāvèt, طفولیت tùfūlìyyèt; ازلق àzlik. [shā"ir.

Minstrel, *s.* مطرب mùtrib; شاعر

Minstrelsy, *s.* مطربلك mùtriblik; شعر shì"r.

Mint, *s.* (herb), and peppermint, نعنه *or* نعنا *or* نعنع *or* نعناع (nānÉ); (for coining) ضربخانه zàrb-khānÉ.

Minute, *s.* دقیقه dàkīka; (paper) مضبطه màzbata; —, *a.* دقیق dàkīk, اوفاق ùfàk, اینجه ìnja; — down, *v.a.* ضبط ا zàbt-et, یازمق yàzmak.

Minutiæ, *s.* تفصیلات tàfsīlāt.

Miracle, *s.* معجزه mù"jizÉ; كرامت kèrāmèt; خارق العاده khārikü-'l-

Miraculous, *a.* غریب ghàrīb. [-"ādÉ.

Mire, *s.* چامور chàmur; mired, *a.* چاموره باتمش chàmura-bàtmish.

Mirror, *s.* ایینه āyinÉ, جام jām.

Mirth, *s.* كیف kèyf, فراح fèrāh, حبور hùbūr, انبساط ìnbissāt, شادمانی shādmānī.

Misanthrope, *s.* ادملردن تنفر ایدن àdamlerden-tènèffur-èden.

Misapprehend, *v.a.* یاكلش اكلامق yānish-ànnamak. [yānish-ànnamaklik.

Misapprehension, *s.* یاكلش اكلامقلق

Misbehave, *v.n.* یرامزلق ا yàramàzlik-et.

Misbehaviour, *s.* یرامزلق yàramàzlik.

Misbeliever, *s.* كافر kyāfir, ایمانسز īmān-siz, كاور ghyāwur.

Miscalculate, *v.a.* and *n.* یاكلش حساب ا yānish-hìssāb-et. [hìssāb.

Miscalculation, *s.* یاكلش حساب yānish-

Miscarriage, *s.* چوجق دوشرمسی chò-juk-dùshurmÉssi, اسقاط جنین ìsskàti-jìnīn.

Miscarry, *v.n.* چوجق دوشرمك chòjuk-dùshurmek; یاكلش كتمك yàngìlish-ghìtmek (yānish), غائب او ghā'ib-òl; بوشه چیقمق bòsha-chìkmak.

Miscellaneous, *a.* متنوع mùténèvvi.

Mischief, *s.* یرامزلق yàramàzlik; زیانكارلق zìyānkyārlik, خسارت khàssārèt.

Mischievous, *a.* یرامز yàramàz.

Mischievousness, *s.* یرامزلق yàramàzlik.

Misconception, *s.* یاكلش yānish.

Misconduct, *s.* سو حركت sù'hàrÉkÈt.

Misdeed, *s.* جنحه jùnha.

Misdirect, *v.a.* یاكلش صاغلق ویرمك yānish-sàghlik-vÈrmek.

Miser, *s.* خسیس khàssīss, جمری jìmri, پنتی pìnti, طمعكار tàma"kyār.

Miserable, *a.* دوشكون dùshkyun, پریشان pèrishān, فقیر fàkīr, محنتكش mìhnet-kèsh, دردمند dèrdmènd; خبیث khàbīss; بوق bòk, پك فنا pèk-fÈna, مسكین mìsskin.

Misery, *s.* درد dÈrd, محنت mìhnèt, جفا jèfā, صیقندی sìkindi, بلا bèlā; ازیت èzìyyèt.

Misfortune, *s.* قضا kᴀzā, بلا bèlā, فلاکت fèlākᴇt, داهیه dāhìyyᴇ; —s, *s. pl.* دوشکونلك dùsh*y*unluk, نکبت nìkbèt. [-hùk*y*ūmèt-èt.
Misgovern, *v.a.* یولسز حکومت ا yòlsiz-
Misgovernment, *s.* یولسز حکومت yòl-
Mishap, *s.* قضا kàzā. [siz-hùk*y*ūmèt.
Misinform, *v.a.* یاکلش خبر ویرمك yānish-khᴀbᴇr-vᴇrmek.
Mislead, *v.a.* الداتمق ᴀldatm*a*k; یاکلتمق yàn*g*iltm*a*k, اغفال ا ìghfāl-et.
Misrepresent, *v.a.* یاکلش اکلاتمق yānish-*è*nn*a*tm*a*k.
Miss, *s.* خانم قیز hàn*i*m-kìz, قیز kìz, خانم hàn*i*m; —, *v.a.* اورمامق wūr-mam*a*k, اصابت ایتمامك ìssᴀbet-ètmamek; اتلامق ᴀtlam*a*k; قصورا kùssūr-et; ارامق ᴀram*a*k; —fire, الماممق ᴀlmam*a*k, اتش الماممق ᴀtèsh-ᴀlmam*a*k; do not — coming, صاقن کلمامزلك ایتمه sàk*i*n-ghᴇlma-m*à*zlik-ètm*a*; I must not — seeing, البته کوره‌جکم ᴇlbètt*a*-gh*y*ùréjé*gh*im (*or* کورملویم gh*y*ùrm*à*liyim).
Missile, *s.* جسم مرمی jìssmi-mᴇrmī.
Missing, *a.* غائب ghā'ib.
Mission, *s.* مأموریت mè'mūrìyyèt, خدمت khìdmèt (hìz-); ایلچیلك èlchilik, سفارت sèfārèt; سفارت طاقمی sèfāret-tàk*i*mi; ناسی دینه دعوت ضمننده اختیار اولنان پاپاس ایلچیلکی nāss*i*-dīn*a*-dà"vet-zìmn*i*n-d*a*-ìkhtiyār-ôlᴜɴᴀɴ-pᴀpᴀss-èlchili*gh*i; پاپاسلر سفارتی pᴀpᴀssl*a*r-sèfārèti.
Missionary, *s.* ناسی دینه دعوت ایچون کوندریلان پاپاس nāssi-dīn*a*-dᴀ"vet-ichin-gh*y*ùndᴇrilᴇɴ-pᴀpᴀss.
Missive, *s.* مکتوب mèktūb, تذکره tèzkérᴇ, پوصله pùssla, نامه nāmᴇ.
Misspell, *v.a.* یاکلش املا ایله یازمق yānish-ìmlā-ìl*a*-yàzm*a*k.
Misspelt, *a.* یاکلش املا ایله یازلمش yanish-ìmlā-ìl*a*-yàzilmish.
Misstatement, *s.* یاکلش افاده yānish-ìfādᴇ; یالان yàlᴀɴ.
Mist, *s.* سیس sìss, دومان dùmᴀɴ.
Mistake, *s.* یاکلش yàng*i*l*i*sh (yānish), سهو sèhv, خطا khàtā; —, to be mistaken, *v.n.* یاکلمق yàn*g*ilm*a*k, سهوا sèhv-et, خطا ا khàtā-et; —, *v.a.* بشقه‌سنه بکزتمك bᴀshk*a*ssin*a*-bèn*g*-
Mistaken, *a.* یاکلش yānish. [zᴇtmek.
Mister, *s.* اغا ᴀ*gh*ᴀ; افندی èfèndi.
Mistranslation, *s.* یاکلش ترجمه yānish-tᴇrjumᴇ.
Mistress, *s.* خانم hàn*i*m, افندی èfèndi, قوقونه kòkòn*a*, مادامه màdam*a*; معشوقه mà"shūk*a*; اوطه‌لق òd*a*l*i*k; مخصوص روسپی màkhsūss- (òrosspo), زانیه zānìyyᴇ; استاد قاری (ūsst*a*)-kᴀr*i*, اوسته ùsst*a*; قالفه kᴀlf*a*.
Mistrust, *s.* عدم امنیت "àdᴇmi-èmnìy-yèt, شبهه shùbhᴇ; —, *v.a.* شبهه ا shùbhᴇ-et. [(yānish)-(*à*nn*a*m*a*k).
Misunderstand, *v.a.* یاکلش اکلامق
Misunderstanding, *s.* یاکلش اکلامقلق yanish-*à*nn*a*m*a*klik; بوزشلق bòzush-luk. [تخفیف ا tàkhfīf-et.
Mitigate, *v.a.* خفیفلتمك khᴀfīflᴇtmek,
Mitigation, *s.* تخفیف tàkhfīf.

Mix, *v.n.* قارشمق kArishmak; اختلاط ا ìkhtilāt-et; —, *v.a.* قارشدرمق kArish-dirmak.

Mixture, *s.* قارشقشی kàrishik-shèy, ترکیب tèrkīb; شربت shèrbèt.

Mizen, *s.* قونطره‌مجانه kòntra-màjāna.

Moan, *s.* ایکلتی ìngilti, اه āh, انین ènīn, فغان fìghān; —, *v.n.* اه‌چکمك āh-chèkmek, ایکله‌مك ìnglémek.

Moat, *s.* خندق (hèndek).

Mob, *s.* ایاقلنمش‌خلق‌غلبه‌لغی àyak-lanmish - khAlk - (kAlabAlighi); *v.a.* خلق‌چویروب بد معامله‌ا khAlk-chèvirup-bèd-mù"āmélé-et.

Mock, *a.* تقلید tàklīd, یاپمه yàpma, یلانجی yàlAnji; *v.a.* ذوقلنمك zèvk-lenmek, استهزا ا ìsstìhzā-et, مسخره‌یه چویرمك mAsskharaya-chèvirmek; تقلیدا tàklīd-et.

Mockery, *s.* مسخره‌لق mAsskharalik.

Model, *s.* مودل mòdèl, اورنك ùrnek, رسم rèssm, قالب kālib; نمونه nū-mūné, مثال mìssāl.

Moderate, *a.* معتدل mù"tèdil; خفیف khAfīf; یواش yàwAsh, ملایم mùlāyim; انصافلو ìnsāfli, یولنده yòlunda, قرارنده kArārinda; قراردن‌زیاده‌یه‌مازایچمز kArārdan-zìyādé-yèmàz-ìchmàz; —, *v.n.* انمك ènmek, ازالمق AzAlmak, کسلمك kèssilmek, قالمق kAlmak; خفیفلشمك khAfīflEshmek; —, *v.a.* تعدیلا tà"dīl-et, تسکینا tèsskīn-et, تخفیفا tàkhfīf-et.

Moderately, *ad.* اولدقجه òldùkjé. [sAbr.

Moderation, *s.* اعتدال ì"tidāl; صبر

Modern, *a.* یکی yèngi, یکی‌اصول yèngi-ùssūl; دها صکره dàhà-sòngra, متأخر mùta'àkhkhir; moderns, *s. pl.* متأخرین mùta'àkhkhirīn, یکی‌زمان ادملری yèngi-zàmān-AdAmlari.

Modest, *a.* محجوب màhjūb; ادیب èdīb; اهل‌پرده èhli-pèrdé, عفیفه "àfīfé.

Modesty, *s.* حجاب hìjāb, ادب èdeb; عفت "ìffèt, عصمت "ìssmèt.

Modification, *s.* تبدیل جزئی tèbdìl-jùz'ī.

Modify, *v.a.* برازتبدیلا bìr-Az-tèbdìl-èt.

Mogul, *s.* مغل mùghùl. [اسلام ìsslām.

Mohammedan, *a.* اسلامی ìsslāmī; —, *s.*

Moist, *a.* نملو nèmli, رطوبتلو rùtūbètli; — sugar, خام‌شکر khām-shèker.

Moisture, *s.* رطوبت rùtūbèt.

Mole, *s.* کوستبك kyùsstébèk; (pier) اسکله ìsskèlé, ریختم rìkhtim; (on the skin) بن bèn *or* بك bèng.

Molest, *v.a.* اذیتا èzìyyèt-et, صاتاشمق sAtashmak, ایلشمك ìlishmek, قارشمق kArishmak, رنجشا rènjish-et, رنجیده‌ا rènjīdé-et.

Molestation, *s.* رنجش rènjish.

Moment, *s.* ان ān, لحظه làhza; اهمیت èhèmmìyyèt.

Momentaneous, *a.* ان‌واحدسوررسورمز āni-wāhid-sùrer-sùrmàz.

Momentous, *a.* مهم mùhìmm.

Monarch, *s.* پادشاه pādishāh.

Monarchy, *s.* پادشاهلق pādishāhlik.

Monastery, *s.* مناسطیر (*or* مناستر) mAnasstir, دیر dèyr.

Monday, *s.* پازارارتسی pàzàr-èrtÉssi, یکشنبه yèkshènbih, یوم احد yùvmi-àhàd.

Money, *s.* اقچه Àkcha, پاره (pàra); نقد nÀkd; ready —, پیشین پاره (pèshin-pàra); — changer, صراف sàrrāf (sàraf).

Monk, *s.* راهب rāhib, رهبان rùhbān.

Monkey, *s.* میمون màymūn.

Monopoly, *s.* انحصار ìnhissār, یدواحداصولی yèdi-wāhid-ùssūlu.

Monosyllable, *s.* بر هجالو کلمه bìr-hèjāli-kèlimÉ.

Monotonous, *a.* ادمك جاننی صیقار اولان Àdamin-jānini-sìkar-òlan.

Monsoon, *s.* موسم نام روزکارلر mòssim-nām-rūzghyārler.

Monster, *s.* خبیث کمسنه khàbīss-kìmèssnÉ; پك بیوك نسنه pèk-bìyuk-nèssnÉ.

Monstrous, *a.* خبیث khàbīss.

Month, *s.* ای ày, ماه māh, شهر shèhr; calendar —, الافرانقه آیی àllafrànka-àyi; lunar —, عربی آیی àrábī-àyi.

Monthly, *a.* ایده بر کره ayda-bìr-kèrrÉ.

Monument, *s.* اثر èssEr, برکذار bÈr-ghyùzār; طاش tÀsh; بنا bìnā.

Moon, *s.* ای ay, ماه māh, قمر kÀmEr; new —, ای باشی ày-bÀshi; هلال hìlāl; full —, بدر bèdr.

Moonlight, Moonshine, *s.* ای ایدینلغی ày-àydinlighi, ساهتاب māhitĀb, مهتاب mèhtāb.

Moor, *s.* قیر kìr, صحرا sàhrā; (man) مغربی màghribī; عرب ‟àrab.

Mop, *s.* پاپاس pÀpass; —, *v.a.* پاپاس ایله صلمك papass-ìla-sìlmek.

Moral, *a.* صالح sālih, مستقیم mùsstakīm; معنوی mà‟névī; morals, *s. pl.* اخلاق àkhlāk, اداب ādāb, ادبیات [èdebìyyāt.

Morass, *s.* بتاق bÀtak.

More, *a.* دها dàhà, زیاده zìyādÉ, دهاز یاده dàhà-zìyādÉ; no —, not any —, ارتق àrtik, بردها bìr-dàhà; — and —, کتدکجه زیاده ghìtdikja-zìyādÉ. [vÈ-dàkhi.

Moreover, *c.* وبرده vÈ-bìrdÉ, ودخی

Morn, Morning, *s.* صبح sàbāh, قوشلق وقتی kùshluk-wÀkti.

Morocco, *s.* سختیان sàkhtiyān; مغرب màghrib; مراکش شهری mèrākèsh-shèhiri. [اکشی صورتلو èkshi-sūrÈtli.

Morose, *a.* ترس tÈrss; خویسز khùysuz, اکشی صورتلو èkshi-sūrÈtli.

Morrow, *s.* ایرته *or* ارته Èrté, فردا fÈrdā, صباح sàbāh; to-morrow, یارین [yārin.

Morsel, *s.* لقمه lòkma.

Mortal, *a.* یموت yèmūt, اوله جك ùlÉjek; مهلك mùhlik, باعث موت bā‟issi-mèvt; —, *s.* انسان ìnsān, بنی ادم bèni-ādEm, بشر bèshEr.

Mortality, *s.* یموتیت yèmūtìyyèt, فنا fÈnā; بشریت bèshÈrìyyèt, ناسوت nāssūt; جسد فانی jèssedi-fānī; قیرم kìrim, تلف tèlef, وفات wèfāt.

Mortar, *s.* خرج khàrj; صیوه sìwa; (artillery) هاون (hÀwAn).

Mortgage, *s.* استغلال ìsstighlāl; —, *v.a.* استغلال ا ìsstighlāl-et. [lahū.

Mortgagee, *s.* مستغل له mùsstàghèl-

Mortmain, *s.* وقف wàkf (*pl.* اوقاف èvkāf); in —, موقوف mèvkūf.

Mosaic, *s.* صدفجی کاری و قاقمه جی ایشی sàdefji-kyāri-vé-kàkméji-ìshi.

Moscow, مسقو شهری mòsskof-shèhiri.

Moslem, *s.* اهلااسلام èhli-ìsslām, مسلم mùsslim, مؤمن mù'min.

Mosque, *s.* (large) جامع jāmi'', (small) مسجد mèssjid.

Moss, *s.* یوصون yòssun; — rose, یوصونلوکل yòssunlu-ghyùl.

Most, *a.* and *ad.* پك pèk, چوق chòk, غایت ghāyet, غایتله ghāyètla, بغایت bìghāyèt; the —, اك èng, اك زیاده èng-zìyādé; for the — part, mostly, اکثریا èksèrìyyā.

Mosul, (town of) *s.* موصل mòssul.

Moth, *s.* پروانه pèrwāné; کوه ghyùwé; — eaten, کوه یمش ghyùwé-yèmish.

Mother, *s.* انا àna, نینه nìné, والده vālidé, مادر māder; پوصی pòssu, طورطو tòrtu; wife's —, قاین انا kàyn-àna; —, *a.* انا àna, اصل àssl; — country, اصل وطن àssl-wàtan, — of pearl, صدف sàdef (sèdef).

Motion, *s.* حرکت hàrékèt, قیملدانش kìmìldanish; عمل ''àmel; تکلیف tèklīf, اخطار ikhtār; اشارت ìshāret; — *v.a.* اشارت ا ìshāret-et.

Motionless, *a.* حرکتسز hàrékètsiz.

Motive, *a.* محرك mùhàrrik; —, *s.* سبب sèbeb, علت ''ìllèt, باعث bā''iss, ذریعه zèrī''à, موجب mūjib, مورث mūriss.

Motley, *a.* رنکارنك rènghyārèngh.

Mottled, *a.* بنکلو bènekli.

Mould, *s.* طپراق tòprak; کف or کوف kyùf; قالب kàlib; —, *v.a.* قالب یاپمق kàlib-yàpmak; پرواز چکمك pèrwāz-chèkmek; اویمق òymak. [دوکلمك dùkyulmek.

Moulder, *v.n.* چوروملك chùrumek,

Mouldiness, *s.* کف or کوف kyùf.

Mouldy, *a.* کوفلو kyùflu.

Mound, *s.* دپه (tèpé); یغین yìghin, یغینتی yìghinti.

Mount, *s.* دپه (tèpé); —, *v.n.* چیقمق chìkmak, یوکسلمك yùkselmek; —, *v.a.* بنمك binmek, اوستنه چیقمق ùsstuna-chìkmak; طاقم یاپمق tàkim-yàpmak, دوناتمق dònatmak; — Ararat, اغری طاغی àghri-dàghi; — Carmel, کرمل طاغی kìrmìl-dàghi; — Hermon, جبل الشیخ jèbel-u-shèykh; — Hor, جبل هارون jèbeli-hārūn; — Lebanon, جبل لبنان jèbeli-lìbnān; درزی طاغی dùrzī-dàghi; — Olympus (Bithynian), کشیش طاغی keshīsh-dàghi; — Sinai, جبل موسی jèbeli-mūssà. [jèbel.

Mountain, *s.* طاغ dàgh, کوه kyūh, جبل

Mountaineer, *s.* طاغ اهلی ادم dàgh-èhli-àdam.

Mounted, *a.* بنمش bìnmish, بنیلو bìnili; اتلو àtli, سوار sùwār; طاقملو tàkimli, دونالو dònali.

Mourn, *v.n.* اغلامق àghlamak, اجیمق àjimak; یاس ا yàss-et, ماتم ا mātèm-et.

Mourning, *s.* یاس yass, ماتم mātèm; کدورت kèdūrèt.

Mouse, *s.* فاره fārÉ, فندق صچانى fìndik-sìchĀnì; — trap, قپان kĀpAn.

Moustache, *s.* بيق bìyik.

Mouth, *s.* اغز àghiz, دهان dìhĀn, فم fÈm; بوغاز bòghĀz.

Mouthful, *s.* لقمه lòkma.

Mouthpiece, *s.* اغزلق àghizlik.

Move, *v.n.* قيملدانمق kìmìldAnmak, حركت ا hàrÉkÈt-et; طاشنمق tĀshin-mak, كوچ ا ghyùch-et, نقل ا nĀkl-et; اوديكشمك èv-dìghishmek; —, *v.a.* قيملداتمق kìmìldAtmak, دورتمك dùrtmek, تحريك ا tàhrīk-et; يموشاتمق yìmushĀtmak, ترحم ايتدرمك tèràh-hum-ètdirmek, رقت كتورمك rìkkĀt-ghètirmek; begin to —, حركته كلمك hàrékÈta-ghÈlmek.

Movement, *s.* قيملدانش kìmìldAnish, حركت hàrékÈt.

Mow, *v.a.* بچمك bìchmek, طرپان ايله بچمك tìrpĀn-ila-bìchmek.

Mower, *s.* طرپانجى tìrpānji.

Much, *a.* چوق chòk; كلى مقدار kyùllī-mìkdār; —, *ad.* چوق chòk, كلياً kyùllìyyān.

Muck, *s.* كوبره ghyùbrÉ, پيسلك pìsslik.

Mucus, *s.* سموك sùmuk.

Mud, *s.* چامور chàmur.

Muddle, *v.a.* قارشدرمق kĀrishdirmak; —, *s.* قارشقلق kĀrishiklik. [bùlĀnik.

Muddy, *a.* چامورلو chàmurlu; بولانق

Muff, *s.* ال كوركى Èl-kyùrghi.

Mufti, *s.* مفتى mùftī.

Mug, *s.* برداق *or* بارداق bàrdak, مشربه (mĀshraba); يوز yuz, چهره chèhrÉ, صورت (sūrĀt).

Mulatto, *s.* ملز mèlez.

Mulberry, *s.* دوت dùt.

Mulct, *v.a.* تجريم ا tèjrīm-et. [èsstÈr.

Mule, *s.* قاطر kĀtir, بغل bàghl, استر

Muleteer, *s.* قاطرجى kĀtirji.

Mullet, *s.* (grey) لوفر lùfer; (red) تكير بالغى *or* تكفور بالغى tèkir-bĀlighi, مرجان بالغى mÈrjān-bĀlighi, باربونيه bàrbūnya.

Multifarious, *a.* كوناكون ghyūn-ā-ghyūn.

Multiplication, *s.* تورهيش tùréyish, چوغالش chòghAlish, تكثر tèkèssur; توردش tùrÉdish, چوغالدش chòghAl-dish, تكثير tèksīr; (arith.) ضرب zàrb.

Multiplicity, *s.* كثرت kèssret.

Multiply, *v.n.* تورهمك tùrémek, چوغالمق chòghAlmak, تكثر ا tèkèsssur-et; —, *v.a.* تورتمك tùrEtmek, چوغالتمق chòghAltmak, تكثير ا tèksīr-et; ضرب ا zàrb-et.

Multitude, *s.* وفرت wèfrèt, كثرت kèssrèt; غلبه لق (kĀlabĀlik), ازدحام ìzdihām, جمعيت jèm‘‘iyyèt; great —, جم غفير jèmmi-ghàfīr.

Mummy, *s.* موميا mūmiyā.

Mumps, *s.* بوغاز بيضلرينك شيشمسى bòghĀz-bèyzlÉrining-shìshmEssi.

Munch, *v.a.* چينهمك chīnémek.

Mundane, *a.* دنيوى dùnyévī.

Municipality, *s.* شهر shèhir, قصبه kĀssAba; اهالى àhālī.

Munificence, *s.* سخاوت كليه sàkhāvèti-kyùllìyyÉ, دريای سخاوت déryā‘i-sàkhāvèt.

Munificent, *a.* سخی sàkhī, سخاوتلو sàkhāvetli, بذول bèzùl, جومرد; jùmÈrd; (gift) کلی kyùllī.

Munitions, *s. pl.* لوازمات lèwāzimĀt.

Murder, *s.* قتل نفس بغیرحق kĀtlī-nèfss--bi-ghàyri-hĀkk; —, *v.a.* اولدرمق ùldurmek, تلف‌ا tèlef-et, قتل‌ا kĀtl-et, تپه‌لمك tèpélémek, قاننه کیرمك kĀnina-ghìrmek. [-kātil.

Murderer, *s.* قاتل kĀtil, قانلوقاتل kĀnli-

Murmur, *s.* مرلدامه mìrìldama; سویلنمه sùwèylEnma; —, *v.n.* سویلنمك sùwèylEnmek, مرلدانمق mìrìldAnmak.

Muscle, *s.* بالق‌اتی bĀlik-èti, قبااات kĀba-et; عصبه "Āssaba; (fish) میدیه mìdiyÉ.

Muscovy, *s.* مسقو مملکتی mòsskof--mÈmlékÈti. [kūvvetlu.

Muscular, *a.* عضله‌ناك àzàlÉnāk; قوتلو

Mushroom, *s.* ینور اولان منتار yènir-òlan--mĀntar. [mūssīkī.

Music, *s.* چالغی chĀlghi; موسیقی

Musical, *a.* موسیقی‌یه منسوب mūsīkīyyÉ--mènsūb.

Musician, *s.* اهل موسیقی èhli-mūsīkī; چالغیجی chĀlghiji; سازنده sāzèndÉ.

Music-master, *s.* چالغی خواجه‌سی chĀlghi-khòjassi.

Musk, *s.* مشك mìshk (mìsk); —melon, قاون kàwUn.

Musket, *s.* تفنك tùfènk (tùfèk); —proof, *a.* قورشون کچمز kūrshūn-gèch-màz. [Ātmaklik-sàn"ati.

Musketry, *s.* تفنك اتمقلق صنعتی tùfek-

Muslin, *s.* دلبند dùlbènd (tùlbent).

Musquito, *s.* سیوری سینك sìvri-sìnek.

Mussel, *s.* میدیه mìdiyÉ.

Mussulman, *s.* اهل اسلام èhli-ìsslām, مسلم musslim, مسلمان mùsslimān.

Must, *v. aux.* see Grammar; —, *s.* کوف kyùf; شیره shìra.

Mustaches, Mustachio, *s.* بیق bìyik.

Mustard, *s.* خردل khàrdĀl.

Muster, *s.* یوقلمه yòklama; —, *v.a.* یوقلمق yòklamak, یوقلمه‌ا yòklama-et; طوپلامق toplamak; — roll, یوقلمه دفتری yòklama-dèftEri.

Musty, *a.* کوفلو kyùflu, اکشی èkshi, چوروك chùruk.

Mute, *a.* and *s.* دلسز dìlsiz, اخرس àkhrèss; —, *v.n.* صیچماق sìchmak.

Mutilate, *v.a.* بعض یرلرینی کسمك bĀ"zi--yÈrlErini-kèssmek.

Mutilation, *s.* کسوب سقط ایتمکلك kès-sub-sàkAt-ètmeklik.

Mutineer, *s.* عاصی "Āssī, زوربا zòrbā.

Mutiny, *s.* عصیان "ìssyān, طغیان tùghyān, زوربالق zòrbalik; —, *v.n.* ایاقلنمق àyaklanmak, ایاغه قالقمق àyagha-kĀlkmak, عصیان‌ا "ìssyān-et, طغیان‌ا tūghyān-et.

Mutter, *v.n.* and *a.* دیش اراسنده سویلنمك dìsh-àrassinda-sùwèylEnmek.

Mutton, *s.* قویون اتی kòyun-èti; — chop, *s.* بریزوله brìzòla.

Mutual, *a.* مشترك mùshtérèk, ایکی طرفدن اولان ìki-tàrafdan-òlAn.

Muzzle, *s.* اغز àghz, بورون būrun; —, *v.a.* اغزینی باغلامق Āghzini-bĀghlamak.

My, *p.* م im, ìm, بنم bènim.

Myriad, *s.* اون بيك òn-bìn; بيكلر bìnler.
Myrrh, *s.* مر صافى mùrri-sĀfī.
Myrtle, *s.* مرسين اغاجى mèrsin-Àghaji.
Mysterious, *a.* اكلاشلمز ànglashilmàz (ànnashilmaz), مراق ويرر mèrÀk-vÈrir; كيزلو ghìzli, صاقلو sàkli, خفى khàfı, مخفى màkhfī.
Mystery, *s.* اكلاشلمز برماده (ànnashìl-màz)-bìr-māddÉ, معما mù"àmmā, سر sìrr, (pl. اسرار èssrār), رمز rèmz (pl. رموز rŪmŪz).
Mystic, Mystical, *a.* باطنى bĀtinī, مخفى màkhfī, معنوى mà"névī, تصوفى tàssàvvufī; mystic, *s.* اهل تصوف èhli-tàssàvvuf, صوفى sūfī (pl. صوفيون sūfiyyŪn).
Mysticism, *s.* تصوف tàssàvvuf.
Myth, *s.* مصال mÀssal; اساطير الاولين مقوله سى èssātiru-'l-Èvvélīn-màkŪlÉssi.
Mythology, *s.* اساطير الاولين èssātīru-'l-ÈvvÉlīn, اسكى زمان حكايه لرى èsski-zàmĀn-hìkyāyÉléri.

N.

Nadir, *s.* حضيض hàdīd; سمت قدم sèmti-kÀdEm.
Nag, *s.* ات Àt, باركير (bèghir).
Nail, *s.* (natural) طرناق tìrnak; (metal) چيوى chìvi, انكسر ènksEr, ميخ mìkh; —, *v.a.* ميخلامق mìkhlamak, چيويلمك chìvilÉmek.
Naked, *a.* چيپلاق chìplAk, عارى "ārī, برهنه bèrèhnÉ.
Nakedness, *s.* چيپلاقلق chìplAklik.
Namby-pamby, *a.* حوپا مزاج hòppa-mìzāj.
Name, *s.* اد àd, اسم issm, نام nām; —, *v.a.* ديمك dèmek, تسميه ا tèssmìyyÉ-et; ادقومق àd-kòmak, اد ويرمك Àd-vÈrmek, اد طاقمق àd-tàkmak; to call names, سوكوب صايمق sùghup-sàymak, بدنام ا bèd-nām-et.
Namely, *ad.* يعنى yà"nī; مثلا mèssélā.
Namesake, *s.* ادداش àddàsh, همنام hèmnām.
Nap, *s.* اويقو ùykU; (of cloth) حاو hàw.
Nape of the neck, اكسه èngsÉ, عنق ["ùnUk.
Naphtha, *s.* نفت nèft.
Napkin, *s.* پيشكير (pèshkir).
Naples, *s.* ناپولى nàpoli.
Narcissus, *s.* زرين قدح zÈrīn-kÀdeh, زرن zÈrEn; trumpet —, بورو چيچكى bòrU-chìchéghi; globe —, *or* daffodil, التون طوپ Altìn-tòp.
Narcotic, *s.* مخدر mùkhÈddīr. [yāyÉ-et.
Narrate, *v.a.* نقل ا nÀkl-et, حكايه ا hìk-
Narration, Narrative, *s.* حكايه hìkyāyÉ.
Narrator, *s.* راوى rāvī.
Narrow, *a.* دار dàr, انسز ènsiz.
Nasal, *a.* بورونه ياخود كنكزه منسوب bùrUné-yākhod-ghèngzÉ-mènsūb.
Nasty, *a.* فنا fÈna, پس pìss, مردار mùrdār (mùn-).
Nation, *s.* قوم kÀvm, قبيله kÀbīlÉ, ملت mìllèt, جنس jìnss. [sūb.
National, *a.* ملته منسوب mìllètÉ-mèn-
Native, *a.* يرلو yÈrli; طوغمه dòghma, خلقى khìlkī, طبيعى tÀbī"ī; — country, وطن vwÀtAn.

Nativity, *s.* ولادت vèlādèt, مولد mèvlèd, مولود mèvlūd, میلاد mīlād; the — میلاد milad; میلاد عیسی mīlādi-"īssà; to cast a —, زائچه استخراج ا zĀi'chÉ-ìsstìkhrāj-èt.

Natural, *a.* طبیعی tÀbī"ī; خلقی khìlkī, جبلی jìbìllī; — history, علم حیوانات "ìlmi-hàywĀnĀt; — philosophy, حکمت طبیعه hìkméti-tÀbi"iyyÉ; — child, پیچ pìch.

Naturalization, *s.* اجنبی یی تبعیته قبول ا èjnébīyyì-tèbà"ìyyèt*a*-kÀbūl-èt; letters of —, تبعیتنامه tebà"ìyyètnāmÉ; پاتنته pàtènt*a*.

Naturalize, *v.a.* اجنبی یی تبعیته قبول ا èjnébīyī-tèbà"ìyyèt*a*-kÀbūl-èt.

Naturalized, *a.* یرلو کبی اولمش yÈrli-ghìbi-òlmush; یرلشمش yÈrlEshmish.

Nature, *s.* طبیعت tÀbī"àt; خالق khāl*i*k, الله Àllāh.

Naught, *s.* هیچ hìch.

Naughtiness, *s.* یرامزلق yàram*à*zlik.

Naughty, *a.* یرامز yàram*à*z.

Nausea, *s.* یورك بولانمسی yùrèk-bùl*à*n-massi.

Nautical, *a.* بحری bàhrī.

Naval, *a.* بحری bàhrī, دونانمایه متعلق dònanmay*a*-mùt*a*"*à*llik.

Nave, *s.* (church) صحن sàhn; (wheel) مویلو mùylu, باشلق bÀshl*i*k.

Navel, *s.* کوبك ghyùbèk.

Navigability, *s.* کمی و قایق ایله کشت و کذارینك امکانی ghèmi-vÉ-kàyìk-ìl*a*-ghèsht-u-ghyùzārinin-ìmkyāni.

Navigable, *a.* کشت و کذاری ممکن ghèsht-u-ghyùzāri-mùmkin.

Navigate, *v.a.* کمی ایله کزمك ghèmi-ìl*a*-gèzmek. [sèfĀ'in.

Navigation, *s.* علم سیر سفائن "ìlmi-seyri-

Navigator, *s.* کمی ایله کزك کمسنه ghèmi-ìl*a*-gèzen-kìmèssnÉ.

Navy, *s.* دونانما dòn*a*nm*a*.

Nay, *ad.* یوق yòk.

Naze, *s.* بورون bùrun.

Neapolitan, *a.* ناپولیلو nàpolili.

Near, *a.* یقین yàk*i*n, قریب kÀrīb, نزدیك nèzdīk; خسیس khÀssīss, طمعکار tÀmà"ky*ā*r; صول sòl, صول طرفده کی sòl-tàrafdaki; —, *ad.* همان (hÈmEn), تقریبا tÀkrībā; —, *pr.* یاننه y*à*n*i*n*a*, یانندہ yàn*i*nd*a*; قربنه kùrb*i*n*a*, قربنده kùrb*i*nd*a*; نزدینه nèzd*i*n*a*, نزدنده nèzd*i*nd*a*; جوارینه jìwār*i*n*a*, جوارنده jìwār*i*nd*a*, حوالیسنه hàwālīssin*a*, حوالیسنده hàwālīssind*a*; (in time) صولرنده sùl*a*r*i*nd*a*, قرارلرنده kÀrārl*a*r*i*nd*a*.

Nearsighted, *a.* کوتاهبین ky*ù*tāhbīn.

Nearsightedness, *s.* کوتاهبینلك ky*ù*tāhbīnlik.

Neat, *a.* تمیز tèmiz; کوزل ghyùzèl, ساده کوزل sādÉ-ghyùzèl; — cattle, صیغر مقوله سی حیوانات s*ì*gh*i*r-m*à*kū-léssi-hàywĀnĀt.

Nebula, *s.* خفیف بلوط kh*à*fīf-būlut.

Nebular, *a.* بلوط کبی būlut-ghìbi.

Nebulosity, *s.* بلوطلولق būlutluluk.

Necessaries, *s.pl.* حوائج ضروریه hàwā'iji-z*à*rūrìyyÉ, لوازمات l*à*wāz*i*māt.

Necessarily, *ad.* البته Èlbètt*a*, بالضرور bì-'z-z*à*rūr, بالضروره bì-'z-z*à*rūrÉ.

Necessary, *a.* لازم lāzim; (very) الزم èlzèm; —, *s.* لازمه lāzimé; كنف kènef, ممشا mèmshā, ابدستخانه àb-desst-khānÉ. [ètdirmek.

Necessitate, *v.a.* ايجاب ايتدرمك ījāb-

Necessitous, *a.* محتاج mùhtāj, فقير fàkīr, حاجتمند hājetmènd.

Necessity, *s.* احتياج ìhtiyāj, ضرورت zàrūrèt; حاجت hājet.

Neck, *s.* بويون bòyun, كردن ghèrdèn, عنق "ùnuk.

Neckcloth, *s.* بويون باغى bòyun-bàghi.

Necklace, *s.* كردنلك ghèrdenlik, قلاده kìlādÉ.

Necktie, *s.* بويون باغى bòyun-bàghi.

Nectarine, *s.* دراقى dùrrākī, تويسزشفتالو tùysuz-shèftāli.

Need, *s.* احتياج ìhtiyāj, ضرورت zàrūrèt, حاجت hājet; —, *v.a.* محتاج او mùhtāj-òl.

Needful, *a.* لازم lāzim; the —, ايجاب مصلحت ījābi-màsslāhat; اقچه àkcha, پاره (pàra).

Needle, *s.* ايكنه ìghnÉ, سوزن sūzèn.

Needlework, *s.* دكش dìkish; ايكنه ايشى ìghnÉ-ìshi.

Needy, *a.* محتاج mùhtāj, فقير fàkīr, حاجتمند hājetmènd.

Negation, *s.* انكار ìnkyār; نفى nèfy.

Negative, *a.* نفى ايدن nèfy-èden; رد ايدن rèdd-èden; —, *s.* حرف نفى hàrfi-nèfy; —, *v.a.* رد ا rèdd-èt.

Neglect, *s.* دقتسزلق dìkkàtsizlìk, اهمال ìhmāl; —, *v.a.* اهمال ا ìhmāl-et, باقمامق bàkmamak.

Neglectful, *a.* اهمالجى ìhmālji.

Negligence, *s.* اهمال ìhmāl.

Negligent, *a.* اهمالجى ìhmālji.

Negociate, *v.a.* مكالمه ا mùkyālémÉ-et, سويلشمك sùwèylEshmek; صاتمق sàtmak, سورمك sùrmek.

Negociation, *s.* مكالمه mùkyālémÉ, مذاكره mùzākérÉ, مباحثه mùbāhassÉ.

Negro, *s.* عرب "àrab, سياه عرب sìyāh-"àrab.

Neigh, *v.n.* كشنمك kìshnÉmek.

Neighbour, *s.* قوكشى kòngshu (kòm-shu), جار jār; مجاور mùjāvir.

Neighbourhood, *s.* قوكشيلق kòngshu-luk; جوار jìwār; مجاورت mùjāvérèt.

Neighbouring, *a.* يقين yàkin, يقينده اولان yàkinda - òlAn, جوارده اولان jìwārda-òlAn.

Neither, *p.* هيچ بريسى hìch-bìrissi, نه او نه او nÈ-ò-nÈ-ò; —, *ad.* ونده vÈ-nèdÉ, نه nÈ.

Nephew, *s.* يكن yèghEn, برادرزاده bìrādEr-zādÉ, همشيره زاده hèmshīrÉ--zādÉ, قاينزاده kàyn-zādÉ, انشته زاده ènishtÉ-zādÉ, باجناخزاده bàjénàkh--zādÉ, &c. &c.

Neptune, *s.* نپطون يلديزى nèptūn-yìldizi.

Nerve, *s.* سكير sìngir, عصبه "àssaba; اق طمر àk-dàmar; متانت mètānèt, جسارت jèssārèt.

Nervous, *a.* قورقاق kòrkàk; متانتلو mètānètli; اق طمردن عبارت اولان àk-dàmardan - "ìbāret - òlAn; اق طمرلره متعلق اولان àk-dàmarlara-mùta"àllik-[òlAn.

Nest, *s.* يوه yìwa, لانه lānÉ.

Net, *s.* اغ à*gh*; (cast) صاچمه sÀchma; —, *a.* دارەسی چیقمش dàrassi-chìk-mish; مصرفی چیقمش mÀssrafi-chìk-mish; —, *v.a.* قزانمق kÀzanmak.

Nettle, *s.* اصرغان اوتی ìssirghÀn-òtu; —, *v.a.* اغرینەدوقنمق Àghirina-dò-kunmak, کوجنە کتمك ghyùjuna-ghìtmek.

Neuralgia, *s.* سکیر اغریسی singir-Àghrissi.

Neuter, *a.* قارشمیان kÀrishmayan, نه ارکك نه دیشی اولان nè-èrkek-nè-dìshi-òlan.

Neutral, *a.* قارشمیان kÀrishmayan.

Neutrality, *s.* بیطرفلق bītàraflik.

Neutralize, *v.a.* محوا màhv-èt.

Never, *ad.* هیچ hìch, اصلا Àssla, ابداً èbédEN.

Nevertheless, *c.* ينه yìnÉ (ghènÉ), مع مافيه mà"a-mā-fīh.

New, *a.* یکی yèngi, جدید jèdīd, نو nèv; مجدد mùjèdded; تازه tāzÉ.

News, *s. pl.* خبر khÀbER, حوادث hàwādiss. [tÀkwīm, جریده jèrīdÉ.

Newspaper, *s.* غزته ghàzèta, تقويم

Newsvender, *s.* غزته صاتان ghàzèta-sÀtan.

Next, *a.* یانده‌کی yàndaki; التیانده‌کی Àlt-yàndaki, صکره‌کی sòngraki; —, *ad.* صکره sòngra, بعده bà"dahu, پس pèss; — day, ایرته‌سی کون èrtéssi-ghyùn, فرداسی کون fèrdassi-ghyùn, برکون صکره bìr-ghyùn-sòngra; اوبرکون ò-bìr-ghyùn. [kÀt"-et.

Nib, *s.* بورون bùrun; —, *v.a.* قطعا

Nibble, *v.a.* اوك دیشلریله یواش یواش اصرمق ùn-dìshlarīla-yàwÀsh-yàwÀsh-ìssirmak.

Nice, *a.* ایو īyi, کوزل ghyùzèl, طاتلو tÀtli; مراقلو mèrākli, پك دقت ایدیجی pèk-dìkkÀt-èdiji.

Niche, *s.* حجره hūjrÉ.

Nick, *s.* چنتك chèntik, کدك ghèdik; in the very — of time, تمام وقتنده tÀmĀm-wĀktinda.

Niece, *s.* برادرزاده قیز bìrādÈr-zādÉ-kìz, &c. See Nephew.

Niggard, *s.* خسیس khÀssīss, طمعکار tÀmà"kyār, جمری jìmri.

Nigh, *a.* یقین yàkin, قریب kÀrīb, نزدیك nèzdīk; well —, *ad.* ازقالدی Àz-kÀldi. [shèb.

Night, *s.* کیجه ghèyja, لیل lèyl, شب

Nightgown, *s.* کیجه‌لك ghèyjalik.

Nightingale, *s.* بلبل bùlbul, عندلیب "àndélīb (pl. عنادل "ànādil).

Nightman, *s.* لغمجی làghimji.

Nightmare, *s.* کابوس kyābūs.

Nightshirt, *s.* کیجه‌لك ghèyjalik.

Nile (river), *s.* نیل نهری nīl-nèhri.

Nimble, *a.* چابك chàbik, تتك tètik.

Nine, *a.* طقوز dòkuz, تسع tìss", تسعه tìss"à, نه nùh.

Nineteen, *a.* اون طقوز òn-dòkuz.

Ninety, *a.* طقسان dòksan, تسعین tìss"īn.

Nip, *v.a.* قسمق kìssmak.

Nippers, *s. pl.* قساج kìssÀj. [-bÀshi.

Nipple, *s.* ممه mèmÉ, ممه‌باشی mèmÉ-

Nitre, *s.* کهرچله ghyùhÈrchilÉ.

Nitrogen, *s.* مولد الکهرچله mùwèllidu-'l-ghyùhèrchilÉ.

No, *ad.* یوق yòk, خیر khàyr, لا lā ; —, *p.* هیچ hìch, هیچ بر hìch-bìr ; — matter, ضرریوق zàrar-yòk ; — more, *ad.* ارتق àrtik ; فیمابعد fī-mā-bà"d.

Nobility, *s.* شرفا shùréfā ; اصالت Assālèt ; اصلزادکان Asslzādé-ghian.

Noble, *a.* نجیب nèjīb, شریف shèrīf, کریم kèrīm ; اصیل Assīl, اصالتلو Assālètlū.

Nobleman, *s.* بکزاده بك bè*gh*-zādé-bè*gh*, اصلزاده Asslzādé.

Nobody, *p.* کمسه kìmsé, هیچ کمسه hìch-kìmsé.

Nocturnal, *a.* کیجه وقتنده اولان ghèyj*a*-wAkt*i*nd*a*-òlAn, لیلی lèylī.

Nod, *s.* باش ایله ایدیلن اشارت bàsh-il*a*-èdilEn-ìshāret ; —, *v.a.* and *n.* باش ایله اشارت ا bAsh - il*a* - ìshāret - et ; اویقوده باشی کوکسنه دوشمك ùyku-d*a*-bAsh*i*-ghy*ù*kssun*a*-dùshmek.

Noise, *s.* سس sèss, صدا sAdā ; کورلدی ghy*ù*ruldu, شماته shàmAt*a*.

Noisy, *a.* شماته shàmAt*a* ; شماته لو shàmAtal*i* ; شماته جی sh*à*mAt*aji*.

Nomad, Nomade, *a.* کوچبه ghy*ù*chébé, بدوی bèdévī.

Nominal, *a.* لفظی lAfzī ; اسمی ìssmī ; اعتباری ì"tibārī. [nAssb-et.

Nominate, *v.a.* تعیین ا tà"yīn-et, نصب ا

Nominative, *s.* مبتدا mùbtédà.

Nonchalance, *s.* قیدسزلق kàydsizlik.

None, *p.* هیچ hìch, هیچ بر hìch-bìr ; کمسه kìmsé, هیچ کمسه hìch-kìmsé, هیچ برکمسه hìch-bìr-kìmsé (*or* کمسنه kìmèssné).

Nonsense, *s.* صاچمه sAchm*a*, بوش لقردی bòsh-làk*i*rd*i*, معناسزشی mà"nàss*i*z-shèy. [-bìr-yEr.

Nook, *s.* کوشه ky*ù*shé, قویتی بریر kùytu-

Noon, Noonday, Noontide, *s.* اویله وقتی *ù*ylé-wAkt*i*, ظهر zùhr, زوال وقتی zèwāl-

Noose, *s.* ایلمك ìlmik. [wAkt*i*.

Nor, *c.* ونه ده vè-nè-d*a*, نه nè.

North, *s.* شمال shìmāl, یلدز yìldiz ; —, *a.* شمالی shìmālī ; — east, پویراز pòyrAz ; — west, قره یل kAr*a*-yèl.

Northerly, *a.* Northward, *ad.* یلدزه طوغری yìld*i*z*a*-dòghru.

Northern, *a.* شمالی shìmālī.

Norway, *s.* نوروجیا nòrvéji*a*.

Norwegian, *a.* نوروجیالو nòrvéjiali.

Nose, *s.* بورون bùrun, انف ènf.

Nosegay, *s.* چیچك دمتی chìchek-dèmeti, کلدسته ghy*ù*ldessté.

Nostril, *s.* بورون دلیکی bùrun-dèli*ghi*.

Not, *ad.* See Grammar.

Notch, *s.* کدك ghèdik, چنتك chèntik, دیش dìsh ; —, *v.a.* چنتمك chèntmek.

Note, *s.* تذکره tèzkéré, پوصله pùssl*a* ; نوطه nòt*a* ; تعین t*à*"àyyun, اعتبار ì"tibār ; —, *v.a.* دقت ا dìkkAt-et ; — down, ضبط ا zAbt-et, یازیویرمك yàz*i*vErmek ; of —, متعین mùt*a*-"àyyin, معتبر mù"tébEr, بللوباشلو bèlli-bAshli ; — of hand, تحویل tàhvīl ; bank —, قائمه kā'imé.

Note-book, *s.* مجمعه mèjm*a*"à.

Noted, *a.* مشهور mèshhūr.

Nothing, *s.* هیچ hìch, هیچ برشی hìch-bìr-shèy ; عدم "àdEm, نیستی nīsstī.

Notice, *s.* خبر khâber; اعلان ì''lān; دقت dìkkât; to give —, خبر ویرمك khâber-vèrmek; — — public —, اعلان ا ì''lān-et; to take —, دقت ا [dìkkât-et.

Notification, *s.* خبر khâber.

Notify, *v.a.* خبرینی ویرمك khâberini--vèrmek. [èfkyār),

Notion, *s.* عقل ''àkl, فكر fìkr (pl. افكار تصور tàssâvvur.

Notoriety, *s.* شهرت ردیه shùhrèt-rèdiyyé.

Notorious, *a.* متواتر mùtéwātir, عالمك معلومی ''ālEming-mà''lūmi.

Notwithstanding, *c.* ینه yìné (ghèné), مع مافیه mà''a-mā-fīh.

Nought, *s.* صفر sìfr; هیچ برشی hìch-bìr--shèy; to come to —, بوشه چیقمق bòsha-chìkmak, ارقه سی ایشلمامك àrkassi-ìshlémamek.

Nourish, *v.a.* بسلمك bèsslémek.

Nourishment, *s.* یمك yèmèk, ییه جك yèyéjek; بسلمك خاصه سی bèsslémek--khāsssassi. [hìkyāyé.

Novel, *a.* یكی yèngi; —, *s.* حكایه

Novelist, *s.* حكایه طراز hìkyāyé-tìrāz.

Novelty, *s.* یكیلك yèngilik; تحاف شی tùhāf-shèy.

November, *s.* تشرین ثانی tèshrīnī-sānī.

Novice, *s.* عجمی ''âjémi.

Now, *ad.* شمدی shìmdi, حالا hālā, الان èl-ān, الیوم el-yèvm, الحالة هذه èl--hālétu-hāzihi; —, *c.* امدی ìmdi; — and then, بعضاً bâ''zan, بعض كره bâ''zi-kèrré, اراصره àra-sàra, اراده صرده àrada-sàrada, احیاناً ìhyānan.

Now-a-days, *ad.* شمدی shìndi.

Nowhere, *ad.* هیچ بریرده hìch-bìr-yèrda.

Noxious, *a.* مضر mùzìrr, مضرتلو mâzàr--râtli. [بورون bùrun.

Nozzle, *s.* امزك èmzik, غاغا ghàgha,

Nucleus, *s.* مركز mèrkèz.

Nude, *a.* چپلاق chìplak.

Nuisance, *s.* بلا bèlā. [باطل bātìl.

Null, *a.* بوش bòsh, حكمسز hùkmsuz,

Numb, Numbed, *a.* اویوشق ùyushuk, اویوشمش ùyushmush.

Number, *s.* صایی sàyi, عدد ''àded; —, *v.n.* اولمق òlmak, بالغ او bâligh-òl; —, *v.a.* صایمق sàymak, تعداد ا tà''dād--et; a great —, چوق chòk, كثیر kèssīr, وافر wāfir. [kèssrèt-ùzéré.

Numerous, *a.* چوق chòk, كثرت اوزره

Nuptial, *a.* اولنمه دوكوننه متعلق èvlEnma--dùghununa-mùta''àllik; nuptials, *s. pl.* اولنمه دوكونی èvlènma-dùghunu, ولیمه vèlīmé, سور sūr.

Nurse, *s.* خسته یه باقیجی khâsstaya--bâkiji; چوجغه باقیجی chòjugha--bâkiji, دادی dàdi; wet —, دایه dāyé, سوت انا sùt-àna; —, *v.a.* باقمق bâkmak, خدمت ا khìdmet-et(hìz-); سوت ویرمك sùt-vèrmek, امزرمك èmzirmek; صاقلمق sàklamak.

Nursery, *s.* چوجقلره مخصوص اوطه chò--juklera-màkhsūss-òda; فدان بغچه سی fìdan-bāghchassi.

Nurserymaid, *s.* دادی dàdi.

Nut, *s.* فندق fìndik; (of a screw) صمون [sòmun.

Nutgall, *s.* مازی mâzi.

Nutmeg, *s.* هندوستان جوزی hìndisstān--jèvizi, جوزبوا jèvzi-bèwwā.

Nutriment, *s.* يمك yèmèk, ييه‌جك yèyéjek; بسلمك خاصه‌سی bèsslémek-khāssassi. [-vèrir-òlan.

Nutritious, *a.* قوت ویرر اولان kùvvet-

O.

O, *int.* ای èy, یا yā. [mèyshé-àghàji.

Oak, *s.* میشه mèyshé, میشه اغاجی

Oakum, *s.* استوپی ùsstùpu.

Oar, *s.* کورك kyùrèk.

Oath, *s.* اند ànd, یمین yèmīn; to take an —, اند ایچمك ànd-ìchmek, یمین ا [yèmīn-et.

Oats, *s. pl.* یولاف yùlàf.

Obdurate, *a.* عنادجی "ìnādji.

Obdurateness, *s.* عناد "ìnād.

Obedience, *s.* اطاعت ìtā"at, انقیاد ìnkiyād, امتثال ìmtissāl, مماثلت mùmāssélèt. [mùnkād, رام rām.

Obedient, *a.* مطیع mùtī", منقاد

Obese, *a.* شیشمان shìshmān.

Obey, *v.a.* دکلمك dìnglémek (dīné-mek), اطاعت ا ìtā"at-et, منقاد او mùnkād-òl.

Object, *s.* جسم jìssm, مرئی mèr'ī; مرام mèrām, مراد mùrād, مقصود màksūd; مفعول به mèf"ūlun-bìh; —, *v.n.* اعتراض ا i"tirāz-et.

Objection, *s.* اعتراض i"tirāz.

Obligation, *s.* مجبوریت mèjbūrìyyèt; بورج bòrj; تحویل tàhvīl, تمسك tèmèssuk.

Oblige, *v.a.* جبر ا jèbr-et, اجبارا ìjbār-et; مجبور ا mèjbūr-et; کرم ا kèrem-et, عنایت ا "ìnāyet-et, لطف ا lùtf-et.

Obliging, *a.* عنایتکار "ìnāyetkyār.

Oblique, *a.* مائل mā'il, منحرف mùnhàrif, اکری èghri. [lik.

Obliqueness, Obliquity, *s.* اکریلك èghri-

Obliterate, *v.a.* بوزمق bòzmak, سلمك sìlmek, چیزمك chìzmek.

Oblivion, *s.* نسیان nìssyān, فراموشی fèrāmūshī. [mūsstatīl.

Oblong, *a.* اوزون ùzun; —, *s.* مستطیل

Obscene, *a.* پش pìss, فاحش fāhish, ادبه‌مغایر èdeba-mùghāyir. [shèt.

Obsceneness, Obscenity, فحاشت fèhā-

Obscure, *a.* قرانلق kàranlik, مظلم mùzlim; مغلق mùghlàk, مبهم mùbhèm.

Obscurity, *s.* قرانلق kàranlik.

Obsequious, *a.* متواضع mùtéwāzi.

Observation, *s.* نظر nàzar; نظرایتمکلك nāzar-ètmeklik; رصد ràssad; ملاحظه mùlāhaza.

Observatory, *s.* رصدخانه ràssad-khāné.

Observe, *v.a.* باقمق bàkmak, کوزتمك ghyùzètmek, دقت ا dìkkàt-et; طوتمق tùtmak, رعایت ا rì"āyet-et, اتباع ا ìttibā"-et, امتثال ا ìmtissāl-et; سویلمك sùwèylémek, بیورمق bùyurmak.

Obstacle, *s.* مانع māni", سکته sèkté.

Obstinacy, *s.* عناد "ìnād, معاندت mù"ānédèt, تمرد tèmèrrud.

Obstinate, *a.* عنادجی "ìnādji, معند mù"ànnid, متمرد mùtémèrrid.

Obstruct, *v.a.* کسمك kèssmek, قپامق kàpamak, طیقامق tìkamak, سدا sèdd-et.

Obstruction, *s.* مانع mānī“, سده sùddé.

Obtain, *v.a.* تحصیل ا tàhsīl-et, استحصال ا ìsstihsāl-et, نائل او nā'il-òl, مظفراو mùzàffer-òl, بولمق bùlmak, المق àlmak, قوپارمق kòparmak.

Obtuse, *a.* کور kyùr, کسمز kèssmàz; درایتسز dìrāyetsiz, احمق àhmàk; منفرج mùnfèrij (fem. منفرجه mùnfèrijé).

Obviate, *v.a.* چارەسنی بولمق chārέssini-bùlmak, علاجنی بولمق “ìlājini-bùlmak.

Obvious, *a.* اچق àchik, اشکار āshikyār, میدانده mèydānda, واضح wāzih, عیان “àyān.

Occasion, *s.* کره kèrré, دفعه dèf“à; مناسبت mùnāssébèt, اقتضا ìktizā, حاجت hājet; سبب sèbeb, علت “ìllèt, ذریعه zèrī“à, وسیله vèssīlé; فرصت fìrsàt, ایپ اوجی ìp-ùju, سررشته sèr-rìshté; —, *v.a.* ایراث ا īrāss-et, انتاج ا ìntāj-et, جلب ا jèlb-et, دعوت ا dà“vèt-et, بادی او bādī-òl, باعث او bā“iss-òl, مورث او mūriss-òl, منتج او mùntij-òl, وسیله او vèssīlé-òl.

Occasional, *a.* ظهوری zùhūrī, اراصره واقع اولان àra-sìra-wāki“-òlan; —ly, *ad.* بعضا bà“zan, اراصره àra-sìra, احیاناً ìhyānan, ایکیده بر ìkida-bìr.

Occupation, *s.* مشغولیت mèshghūlìyyèt, ایش ìsh, شغل shùghl (*pl.* اشغال èshghāl), کار kyār, پیشه pīshé; استیعاب ìsstī“āb; ضبط و محافظه zàbt-u-mùhāfaza.

Occupy, *v.a.* ایش ویرمک ìsh-vèrmek, ایش بولمق ìsh-bùlmak, اشغال ا ìshghāl-et; مشغول ا mèshghūl-et; طوتمق tùtmak, وقتنی طوتمق wàktini-tùtmak, ایشندن الیقومق ìshindan-àlìkòmak, مانع او mānī“òl; استیعاب ا ìsstī“āb-et, طوتمق tùtmak, طولدرمق dòldurmak; ضبط و محافظه ا zàbt-u-mùhāfaza-et, وجودی ایله غیرک دخولنی منع ا vùjūdi-ìla-ghāyring-dùkhūlini-mèn“-et; استمک ìsstémek.

Occur, *v.n.* اولمق òlmak, واقع او wāki“òl, ظهور ا zùhūr-et, فعله کلمک fì“la-ghèlmek.

Occurrence, *s.* ایش ìsh, شی shèy, وقعه wàk“à (*pl.* وقائع wàkā'i“); —s, *s. pl.* وقوعات wùkū“āt, ظهورات zùhūrāt, حوادثات hàwādissāt.

Ocean, *s.* طیش دکزی dìsh-dèngizi, بحر محیط bàhri-mùhīt, عمان “ùmmàn, قاموس kāmūss, اقیانوس ìkyānūss, دریا dèryā.

Ochre, *s.* (red) اشی بویاسی àshi-bòyassi.

Octagon, *s.* Octagonal, *a.* مثمن mùssèmmen, سکزکوشه لو sèkiz-kyùshéli.

October, *s.* تشرین اول tèshrīni-èvvel.

Ocular, *a.* کوزایله کوریلان ghyùz-ila-ghyùrulen; to give — proof, — demonstration, کوزایله کوسترمک ghyùz-ìla-ghyùsstermek; to have — —, — —, کوزایله کورمک ghyùz-ìla-ghyùrmek, رأی العین مشاهده ا rè'ya-'l-“àyn-mùshāhédé-et; — witness, کوزیله کورن ghyùzila-ghyùren,

شاهدا لعين shāhidu-'l-"àyn, شاهد shāhid.

Oculist, *s.* كوزجى هكيم ghyùzju-hèkim.

Odd, *a.* تك tèk; عجيب "Àjīb (Àjā'ib), غريب ghàrīb, تحاف tùhĀf.

Ode, *s.* (long) قصيده kÀssīdÉ, (short) غزل ghàzèl.

Odious, *a.* منفور mènfūr, مكروه mèkrūh, كريه kèrīh, مستكره mùsstèkrĒh.

Odorous, *a.* قوقولو kòkulu, رائحه‌لو rā'ihàli.

Odour, *s.* قوقو kòku, رائحه rā'ihà, بو bū, بوى bùy; sweet —, كوزل قوقو ghyùzèl-kòkū, رائحهٔ طيبه rā'ihà'i-tàyyibÉ, بوى شيرين bùyi-shīrīn; bad —, فنا قوقو fĒna-kòku, اغر قوقو Àghir-kòku, رائحهٔ كريهه rā'ihà'i-kèrīhÉ; in bad —, منكوب mènkyūb, اعتباردن دوشمش ì"tibārdan-dùsh-mush.

Of, *pr.* ك ing, نك ning; دن dan; لو li, lū, ايله ìla; دن اوتورى dan-ùturu, دن طولايى dan-dòlayi; از èz; من mìn; عن "àn.

Off, *ad.* اوستندن ùsstundan, اوزرندن ùzErindan; اوزاق ùzÀk; اوزاقده ùzÀkda, اوزاغه ùzÀgha; to be —, كتمك ghìtmek; يقلمق yìkilmak, سكدرمك sìkdirmek, جهنم او jìhàn-nam-òl; to be well —, حسن حالده او hùssnu-hālda-òl, حالى اويغون او hāli-ùyghun-òl, رفاه حالى او rèfāhi-hāli-òl, مرفه الحال او mùrèffahu-'l-hāl-òl; to come —, چيقمق chìkmak, قوپمق kòpmak; اولمق òlmak, واقع او wāki"-òl, وقوع بولمق wùkū"-bùlmak; to go —, كتمك ghìtmek; اتش المق Àtèsh-Àlmak; اولمق òlmak, اويمق ùymak; to take —, چيقارمق chìkàr-mak, قالدرمق kÀldirmak; كسمك kèssmek, قطع ا kÀt"-et; تقليد ا tÀklīd-et; to pull —, قوپارمق kòpàr-mak; اوستندن المق ùsstundan-Àlmak; —, *a.* صاغ sàgh, صاغ طرفده كى sàgh-tàrafdaki.

Offal, *s.* حيوانك ات صايلميان طرفلرى hàywĀning-èt-sàyilmayAn-tàraflari.

Offence, *s.* قباحت kÀbāhat, جنحه jùnhà, جرم jùrm, صوچ sùch; تجاوز tèjāvuz; to give —, كوجندرمك ghyùjĒndirmek; to take —, كوجنمك ghyùjĒnmek.

Offend, *v.a.* كوجندرمك ghyùjĒndir-mek; —, *v.n.* قباحت ا kÀbāhat-et; صوچ ا sùch-et; كناه ا ghyùnāh-et; — against, مغاير حركت ا mùghāyir-hàrékĒt-et.

Offender, *s.* صوچلو sùchlù, قباحتلو kÀbāhatli, مجرم mùjrim, جنحه صاحبى jùnhà-sāhibi; old —, سابقه‌لو sĀbikali, اسكى قورت èsski-kùrt.

Offensive, *a.* كريه kèrīh, بد bèd; تجاوزى tèjāvuzī; — and defensive, تجاوزى وتدافعى tèjāvuzī-vĒ-tèdāfu"ī.

Offer, *s.* تكليف tèklīf; ويرش vĒrish; —, *v.n.* كورنمك ghyùrunmek, ظهورا zùhūr-et; —, *v.a.* ويرمك vĒrmek; تكليف ا tèklīf-et; عرض ا "àrz-et; — violence, زورلامق zòrlamak; — — to one's feelings,

صوغوق برشی تکلیف ا sòghuk-bìr-shèy-tèklīf-et.

Off-hand, *a.* پك تکلیفسز pèk-tèklifsiz; عارسز "ārsiz; چابك chàbik; —, *s.* صاغ طرفی sàgh-tàrafi.

Office, *s.* قلم kàlem; اوطه òda; مغازه màghaza; خدمت khìdmet (hìz-), مأموریت mè'mūrìyyèt, ایش ìsh.

Officer, *s.* ضابط zābit; مأمور mè'mūr.

Official, *a.* رسمی rèssmī; —ly, *ad.* رسماً rèssman.

Offing, *s.* انکین ènghìn.

Oft, Often, Oftentimes, Ofttimes, *ad.* چوق chòk, چوق کره chòk-kèrré, چوق دفعه chòk-dèf"à, نیجه کره nìjé-kèrré, قاچ کره kàch-kèrré; صیق sìk, صیق صیق sìk-sìk, کراراً kèrāran, مراراً mèrāran.

Ogle, *v.a.* عشوه کارانه یان باقمق "ìshvé-kyāranè-yàn-bàkmak.

Ogre, *s.* مردمخوار mèrdumkhār.

Oh! *int.* آه àh, وای vày, واه wàh.

Oil, *s.* یاغ yàgh, روغن rùghàn; —, *v.a.* یاغلامق yàghlamak, تدهین ا tèdhīn-et.

Ointment, *s.* یاغ yàgh, مرهم mèrhèm.

Old, *a.* اسکی èsski, قدیم kàdīm; اسکیمش èsskimish, کهنه kyùhné; (person) قوجه kòja, اختیار ìkhtiyār, مسن mùssìnn, سالدیده sāl-dīdé, سالخورده sāl-khūrdé; — man, پیر pīr, شیخ shèykh, اختیار ìkhtiyār; — woman, قوجه قاری kòja-kàri, پیره زن pìré-zèn, عجوز "àjūz; — Testament, تورات tèvrāt, کتب عهد عتیق kyùtubu-"àhdi-"àtīk; of —, اسکیدن èsskidan, ازقدیم èz-kàdīm, من القدیم mìn-el-kàdīm, عن اصل "àn-àsslin, فی الاصل fī-'l-àssl, اوتەدنبرو ùtédan-bèri, اسکیدنبرو èsskidan-bèri.

Oldfashioned, *a.* اسکی زمان طرزی èsski-zèmān-tàrzi.

Oleander, *s.* زقوم zàkkūm.

Olive, *s.* زیتون zèytūn (zèytin); — tree, زیتون اغاجی zèytun-àghaji; — oil, زیتون یاغی zèytun-yàghi.

Omelet, *s.* قیغنه kàyghana.

Omen, *s.* فال fàl.

Ominous, *a.* فال نوعندن fàl-nèv"inden; منحوس mènhūss.

Omission, *s.* قصور kùssūr; تقصیر tàksīr; اتلایش àtlayish; ترك tèrk.

Omit, *v.a.* اتلامق àtlamak, براقمق bràkmak, ترك ا tèrk-et, صرف نظر ا sàrfi-nàzar-et; — an opportunity, قصور ا kùssūr-et, فرصت قاچرمق fìrsat-kàchirmak.

Omnibus, *s.* چارشی عربه‌سی chàrshi-"arabassi.

Omnipotence, Omnipotency, *s.* قدرت علی الاطلاق kùdret-"alé-'l-ìtlàk.

Omnipotent, *a.* قدیر kàdīr.

Omnipresent, *a.* مکاندن منزه mèkyān-dan-mùnèzzèh.

Omniscience, *s.* علم مطلق "ìlmi-mùtlàk.

Omniscient, *a.* اعلم à"lèm, علیم "àlīm, علام "àllām.

On, *pr.* ئه é, a; ده dé, da; اوستنه ùsstuna, اوستنده ùsstunda; اوزرینه ùzerina, اوزرنده ùzerindā; بر bèr; علی "àla; —, *ad.* ایلرو ìléri; اوسته ùssté, اوستده ùsstdé; ینه yìné

(ghènÉ); بردوزی یه bìr-dùziyÉ, متمادیاً mùtémādiyan; — foot, *ad.* یایان yàyan, ماشیاً māshiyan; —, *a.* پیاده pìyādÉ; — high, یوکسکه yùksegha, یوکسکده yùksekda; کوکه ghyùghÉ, کوکده ghyùkdÉ, فی السموات fì-'ss-sèmāvāti; — horseback, اتایله Àt-ila; اتلو Àtli, سوار sùwār, سواری sùwāri; — purpose, مخصوص màkhsūss, قصداً kÀssdan, عمداً "àmdan; — that day, اول کون òl-ghyùn, یوم مذکور yèvmi-mèzkyūr; to put —, کیمك ghīmek; کیدرمك ghìdirmek; to go —, ایلروکتمك ìléri-ghìtmek; اولمق òlmak, کچمك ghèchmek; کیلمك ghìyilmek; to come —, کلمك ghÈlmek, کلویرمك ghèlivÈrmek, ایلرو کلمك ìléri-ghÈlmek.

Once, *ad.* برکره bìr-kÈrrÉ, بردفعه bìr-dèf"à, برسفر bìr-sèfEr; بروقت bìr-wÀkit, برزمان bìr-zàmĀn, وقتامن الاوقات wÀktan-mìn-el-èvkÀt; — more, بردها bìr-dàhà.

One, *a.* بر bìr; یك yèk; احد àhàd, واحد wàhid (fem. احدی ìhdà); —, *pr.* ادم ÀdAm, کشی kìshi; some —, بری bìri, بریسی bìrissi, ادم ÀdAm; no —, کمسه kìmsÉ; every —, هرکس hÈr-kèss; any —, بری bìri, بریسی bìrissi, ادم ÀdAm; کمسه kìmsÉ; —'s-self, کندی kèndi.

One-eyed, *a.* یکچشم yèkchèshm. [ìnsÀf.

Onesidedness, *s.* عدم انصاف "àdEmi-ìnsÀf.

Onion, *s.* صوغان sòghAn, بصل bÀssl.

Only, *ad.* یالکز yÀlingiz, فقط fàkAt, صالط sÀlt, ساده sādÉ, صافی sāfi, مجرد mùjèrred.

Onomasticon, *s.* لغات کتابی lùghÀt-kìtĀbi.

Onset, *s.* هجوم hùjūm.

Onslaught, *s.* هجوم hùjūm.

Onward, *ad.* ایلرو ìléri.

Onyx, *s.* سلیمانی طاشی sùlèymĀnī-tÀshi.

Ooze, *v.n.* صزمق sìzmak, نشوا nèshv-et (or نشفا nèshf-et), تقاطرا tàkĀtur-et.

Opal, *s.* عین الشمس "àynu-'sh-shèmss.

Opaque, *a.* دونق dūnuk, کثیف kèssīf.

Open, *a.* اچق àchik, باز bĀz, کشاده kyùshādÉ, مفتوح mèftūh; —, *v.a.* اچمق àchmak, فتحا fèth-et (fèt-h); —, *v.n.* اچلمق àchilmak.

Opening, *a.* مسهل mùsshìl; —, *s.* اچقلق àchiklik, ارالق àralik, قپو kÀpi; فرصت fìrsAt; اچمه àchma; اچلمه àchilma; فتح fèth (t-h), کشاد kyùshād.

Openly, *ad.* اچق àchik, اچقدن اچغه àchikdan-àchigha, جهراً jèhran, عیاناً "àyānan, اشکار Āshikyār.

Opera, *s.* اوپرا òpÉra.

Opera-glass, *s.* اوپرا دوربینی òpéra-dūrbīnī.

Operate, *v.n.* ایشلمك ìshlÉmek, ایش کورمك ìsh-ghyùrmek; تأثیرا tè'sīr-et; عمل ویرمك "ÀmEl-vÈrmek; اجرای صنعتا ìjrāyi-sàn"àt-et.

Ophthalmia, *s.* رمد rèmed.

Opiate, *s.* اویومق ایچون بر علاج ùyumak-ìchin-bìr-"ìlÀj.

Opine, *v.n.* ظن ا zànn-et.

Opinion, *s.* رأى rèʻy, ظن zànn, قياس kìyāss, قول kÀvl, سوز süz; (legal) فتوا fètwà.

Opinionated, *a.* عنادجى "ìnādji.

Opium, *s.* افيون Àfyūn. [mùkhÀlif.

Opponent, *s.* خصم khÀssm, مخالف

Opportune, *a.* تمام وقتنده اولان tÀmĀm-wÀktinda-òlAn, مناسبتلو mùnāssé-bètli.

Opportuneness, *s.* تمام وقتنده اولمقلق tÀmĀm-wÀktinda-òlmaklik.

Opportunity, *s.* فرصت fìrsAt, وقت wÀkt, مناسبت mùnāssébèt.

Oppose, *v.a.* قارشى دورمق kàrshi-dūrmak, مخالفت ا mūkhāléfèt-et, ممانعت ا mùmāna"àt-et; قارشى كوندرمك kàrshi-ghyündErmek, قارشى تعيين ا kàrshi-tà"yīn-et.

Opposite, *a.* قارشى kàrshi, مقابل mù-kĀbil, مواجه mùwājih.

Opposition, *s.* مخالفت mùkhāléfèt, ممانعت mùmāna"àt.

Oppress, *v.a.* صيقندى ويرمك sìkindi-vÈrmek; صيقمق sìkmak, ظلم ا zùlm-et, تعدى ا tà"àddi-et.

Oppressor, *s.* ظالم zālim.

Opprobrium, *s.* عيب "ayp.

Optician, *s.* كوزلكجى ghyuzlukji.

Option, *s.* اختيار ìkhtiyār.

Opulence, *s.* ثروت sèrvèt, سامان sāmān, زنكينلك zÈnghinlik. [témèvvil.

Opulent, *a.* زنكين zÈnghin, متمول mù-

Oracle, *s.* مكهن mèkhèn (k-h) كاهن جوابى kyāhin-jÉwĀbi.

Oral, *a.* اغزدن Àghzdan, شفاهى shìfāhī; —ly, *ad.* شفاها shìfāhan.

Orange, *s.* پورتقال pòrtakÀl; (Seville) ترنج tūrunj.

Orangoutang, *s.* ميمون màymūn.

Oration, *s.* نطق nùtk.

Orator, *s.* مير كلام mīri-kèlām. [yòl.

Orbit, *s.* فلك fèlek; دائره dā'irÉ; يول

Orchard, *s.* ميوه باغى mèyvÉ-bĀghi.

Orchestra, *s.* چالغيجيلر chÀlghijiler.

Ordain, *v.a.* ترتيب ا tÈrtīb-et, تنظيم ا tànzīm-et; امر ا èmr-et; نصب ا nÀssb-et.

Order, *s.* نظام nìzĀm, انتظام ìntizĀm; ترتيب tÈrtīb, صره sìra; امر èmr, اراده ìrādÉ, تنبيه tènbīh, سپارش sìpārish; صنف sìnf, جنس jìnss; طريقت tàrīkÀt; نشان nìshĀn; —, *v.a.* ترتيب ا tèrtīb-et, تنظيم ا tànzīm-et; امر ا èmr-et, اراده ا ìrādÉ-et, تنبيه ا tènbīh-et; سپارش ا sìpārish-et, اصمارلمق ìssmàrlamak; to —, *a.* اصمارلمه ìssmàrlama.

Ordinary, *a.* بياغى bàyàghi, عادى "ādī.

Ordnance, *s.* طوپ tòp, هاون (hÀvAn).

Ore, *s.* معدن mà"dÈn, فلز fìlìzz, جوهر jèvhÈr.

Organ, *s.* الت ālet; ارغانون Èrghanòn.

Organization, *s.* ترتيب tèrtīb, تنظيم tànzīm.

Organize, *v.a.* ترتيب ا tèrtīb-et, تنظيم ا tànzīm-et, تنسيق ا tènsīk-et, صره سنه قومق sìrassina-kòmak.

Orgie, *s.* عيش و عشرت "īsh-u-"ìshrèt.

Oriental, *a.* شرقى shàrkī.

Orientalist, *s.* السنه شرقیه اشنا èlsinÉ-shàrkìyyÉ-āshinā.

Orifice, *s.* دلیك dèlik, اغز àghz, كوز ghyùz, فم fÈm, دهان dìhān, سوراخ sūrākh.

Origin, *s.* اصل àssl, مبدأ mèbdè', منشأ mènshè', باش bàsh, باشلانغیج bàsh-langhij, تمل tèmel, اول ÈVVÈL, ابتدا ìbtidā, بدء bèd'.

Original, *a.* اصلی àsslī; تحاف tùhāf, عجیب "àjīb ("àjā'ib), غریب ghàrīb; دلی dèli; —, *s.* اصل àssl; تحاف ادم tùhāf-àdam, دلی dèli.

Originate, *v.a.* چیقمق chìkmak, ظهورا zùhūr-et, نشئت ا nèsh'èt-et; —, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak, دوشنمك dùshunmek, ابداع ا ìbdā"-et.

Ornament, *s.* زینت zīnèt, زیب zīb, زیبا zībā, زیبایش zībāyish; —, *v.a.* تزیین ا tèzyìn-et, زینتلندرمك zīnet-lEndirmek, دوناتمق dònatmak; — one's self, بزنمك bèzEnmek.

Orphan, *s.* یتیم yètīm, اوكسز ùksuz.

Orthography, *s.* املا ìmlā.

Oscillate, *v.a.* صلانمق sàllànmak.

Oscillation, *s.* صلانمه sàllànma.

Ostensible, *a.* ظاهری zāhirī, علنی "àlénī.

Ostentation, *s.* كوسترش ghyùsstÈrish.

Ostler, *s.* سئیس sè'īss.

Ostrich, *s.* دوه‌قوشی dèvÉ-kūshu, شتر مرغ shùtur-mùrgh. [àkhàr, سائر sā'ir.

Other, *a.* بشقه bàshka, دیكر dìgher, اخر

Otherwise, *ad.* بشقه‌درلو bàshka-(tùrlu); —, *c.* یاخود yākhud; نام‌دیكر nāmi-dìgher.

Otter, *s.* صوسموری sù-sàmūru.

Otto of roses, *s.* كل یاغی ghyùl-yāghi.

Ottoman, *a.* عثمانلو "òssmānli. ["āliyyÉ.

Ottoman Empire, *s.* دولت علیه dèvleti-

Ought, *v. aux.* See Grammar.

Ounce, *s.* (troy) اون‌درهملك‌طارتی òn-dìrhÈmlik-tàrti; (avoirdupois) سكز بچوق‌درهملك‌طارتی sèkiz-bùchuk-dìrhÈmlik-tàrti; (animal) برنوع‌قاپلان bìr-nèv"-kàplan.

Our, *a. pro.* مز miz, یمز imiz; بزم bìzim.

Ours, *pro.* بزم bìzim; بزمكی bìzimki, بزمكیلر bìzimkilar.

Ourself, *s.* كندیمز kèndimiz.

Ourselves, *s. pl.* كندیمز kèndimiz.

Oust, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak.

Out, *ad.* خارج khārij, طشره tàshra, طیشاری dìshāri; طیشاری‌یه dìshāriya; طیشارده dìshàrda; —, *a.* طیشاری چیقمش dìshāri-chìkmish; سونمش sùnmush, منطفی mùntàfi; بتمش bìtmish, دوكنمش dùkÈnmish, منقضی mùnkàzi; منقرض mùnkàriz, منقطع mùnkàti"; — of, *pr.* دن dan; دن‌خارج dan-khārij; — —, *a.* سز siz, بلا bìlā, بی bī, نا nā; — of hand, الدن چیقمش Èldan-chìkmish; to put — — —, الدن‌چیقارمق Èldan-chìkàr-mak; — — humour, دارغین dàrghin; — — place, وقتسز wàkitsiz, مناسبتسز mùnāssébètsiz, نابمحل nā-bè-màhàll; بوشده bòshda; معزول mà"zūl; — — pocket, ضررلو zàrarli, ضررایتمش zàrar-ètmish, پاره غائب ایتمش (pàra)-(kayb)-ètmish; — — sight, غائب

ghā'ib, مفقود mèfkūd, كورنميور ghyùrunmiyor, كوزكميور ghyùzik-miyor; — — tune, اهنكى بوزلمش āhĕnghi-bòzulmush.

Outbreak, *s.* عصيان "ìssyān; ظهور zŭhur.

Outcast, *s.* مطرود كمسنه mAtrūd--kìmèssnÉ.

Outcry, *s.* ولوله vèlvélÉ, فرياد fĕryād.

Outdo, *v.a.* ياپمقده كچمك yApmakda--gèchmek.

Outer, *a.* طيش dìsh, خارجى khāriji.

Outfit, *s.* خرجراه khàrji-rāh; طاقم tàkim.

Outflank, *v.a.* كندى جنابى دشمنك جنابندن كچمك kèndi-jènĀbi-dùsh-mEnin-jènĀbinden-gèchmek.

Outgoing, *s.* خرج khàrj, مصرف mAss-raf; خروج khùrūj, چيقش chìkish.

Outguard, *s.* ايلروكى قره قول ìlériki-kAra-kol, نوبتجى nùbètji.

Outhouse, *s.* صوندرمه sŭndurma.

Outlandish, *a.* ياقشقسز yàkishiksiz.

Outlaw, *s.* فرمانلو fĕrmĀnli, عاصى "Āssi, قتلى حلال اولان kAtli-hàlāl-òlAn.

Outlay, *s.* مصرف mAssraf; —, *v.a.* صرف ا sàrf-et.

Outlet, *s.* مخرج màkhrèj, چيقه جق ير chìkajak - yĕr, قپو kApi; نفسلك nèfesslik.

Outline, *s.* قورو چيزلمش رسم kŭru--chìzilmish - rèssim, تصلاق tAsslAk; شكل shèkil, بچم bìchim.

Outlive, *v.a.* بشقه سى اولدكدنصكره بيله ياشامق bAshkassi - ùldukdan - sòngra--bìlÉ - yàshamak, بشقه بر شيئك اثرى بيله قالمدقدنصكره ياشامق bAshka-bìr--shèy'ing - ÈssEri - bìlÉ - kAlmadikdan-sòngra-yàshamak.

Outlook, *s.* نظارت nAzarèt; تيقظ tèy-àkkuz; on the —, مقيد mŭkàyyed.

Outlying, *a.* خارجده اولان khārijda-òlAn, اوزاق دوشن ùzAk-dùshEn.

Out-manœuvre, *v.a.* حيله و دسيسه ده فائق كلمك hìlÉ-vÉ-dèssīssÉdÉ-fā'ik--gèlmek.

Outnumber, *v.a.* عددى زياده او "àdédi--zìyādÉ - òl, متجاوز او mùtéjāviz - òl, كچمك ghèchmek. [léssi.

Outport, *s.* طشره اسكله سى tAshra-ìsskè-

Outpost, *s.* ايلروكى قره قول ìlèriki--kArakol.

Outrageous, *a.* طاشقين tAshkin, فاحش fāhish; قيزغين kìzghin, دارغين dàrghin.

Outreach, *v.a.* الداتمق Aldatmak.

Outright, *ad.* بتون بتون bìtun-bìtun, كلياً [kyùllìyyan.

Outset, *s.* ابتدا ìbtidā.

Outside, *s.* طيش dìsh, طيشارى dìshàri, طشره tAshra, خارج khārij, بيرون bīrūn; —, *a.* خارجى khāriji; at the —, اولسه اولسه òlsa-òlsa, نهايت nìhāyet; — price, نهايت پهاسى nìhāyet-pAhAssi.

Outskirt, *s.* طيشارى يرى dìshàri-yĕri.

Outspoken, *a.* طوغرى سويلر dòghru--sùwèyler. ["ìnād-et.

Outstand, *v.a.* انكار ا ìnkyār-et, عناد ا

Outstanding, *a.* هنوز تسويه اولنميوب مطلوب بولنان hènuz-tèssvìyyÉ-òlun-mayub-mAtlūb-bùlunan.

Outward, *a.* خارجى khāriji.

Outwards, *ad.* طيشارى يه طوغرى dìshàr*iya*-dòg*h*rʊ.

Outweigh, *v.a.* باصقين كلمك bÀsskin-ghÈlmek; غالب او ghālib-òl.

Outwit, *v.a.* دسيسه ايله الداتمق dèssīssÉ-ìl*a*-Àldatmak.

Outwork, *s.* قلعه خارجنده اولان استحكامات kàlÉ-khàrijind*a*-òlan-ìsstìhk*y*āmāt.

Oval, *a.* بيضى bèyzī; —, *s.* قطع ناقص [kÀt"*i*-nākiss.

Oven, *s.* فرون fìrìn.

Over, *a.* كچمش ghèchmish, بتمش bìtmish, تمام اولمش tÀmĀm-òlmùsh; فضله fÀzla, الده Èld*a*; —, *ad.* اوستنه ùsstun*a*, اوستنده ùsstund*a*, مافوقنه mā-fèvk*ina*, مافوقنده mā-fèvk*inda*; بالاسنه bālāss*ina*, بالاسنده bālāss*inda*; دن زياده d*a*n-zìyādÉ, متجاوز mùté-jāviz; دوريله رك dèvrilérek; طاشه رق tÀsharak; —, *pr.* دن dan, اوستندن ùsstund*a*n, اوزرندن ùzérind*a*n; — and above, دن فضله d*a*n-fÀzla, دن ماعدا d*a*n-mā"*a*da, دن بشقه d*a*n-bÀshk*a*; — against, ئه قارشى *a*-kàrsh*i*, قارشيسنه kàrsh*issina*, قارشيسنده kàrsh*issinda*; to run —, *v.n.* طاشمق tÀshm*a*k; *v.a.* اوستندن كچوب چينه مك ùsstun-d*a*n-ghèchup-chìnémek; to fall —, دوريلوب دوشمك dèvrilup-dùshmek; to go —, to pass —, كچمك ghèch-mek; to give —, وازكچمك wāz-ghèchmek, براقمق bràkmak; كسلمك kèssilmek; دورا dèvr-et, تسليم ا tèsslīm-et; all —, هپ hèp, بتون bìtun, تكميل tèkmīl, باشدن باشه bÀshdan-bÀsh*a*; — again, يكيدن yèn*gidan*, تكرار tèkrār, يكى باشدن yèn*gi*-bÀshd*a*n; all is —, بتمش bìtmish, بتدى bìtdi; ايشى بتمش ìshi-bìtmish; ايش ايشدن كچمش ìsh-ìshd*a*n-ghèchmish.

Overbear, *v.a.* غالب او ghālib-òl; —ing, *a.* ظالم zālim, متحكم mùt*a*h*à*kkim.

Overboard, *ad.* دكزه dèn*giza*, دكزده dèn*gizda*.

Overburden, *v.a.* تحملندن زياده يوك يوكلتمك t*à*h*à*mmulinden-zìyadÉ-yùk-yùklEtmek.

Overcast, *a.* بلوطلو bùlʊtlʊ, قپانق kÀpÀ-[n*ı*k, سنبلى sùnbulī.

Overcharge, *v.a.* زياده بهاسويله مك والمق zìyadÉ-bÀha-sùwèylÉmek-vÉ-Àlm*a*k.

Overcome, *v.a.* غالب او ghālib-òl, ينمك yènmek, التا Àlt-et, بوزمق bòzm*a*k.

Overdue, *a.* وعده سى كچمش vwà"dÉssi-gèchmish.

Overflow, *s.* سيل sèyl (sèl), طغيان tùghyān; —, *v.n.* طاشمق tashm*a*k; —, *v.a.* باصمق bÀssm*a*k.

Overgrown, *s.* پك بيومش pèk-bìyu-mish, پك بويلنمش pèk-bòylanm*i*sh; قاپلنمش kÀplanm*i*sh, اورتلمش *ù*rtul-mush.

Overhang, *v.n.* صارقمق sàrkm*a*k, اصلمق Àss*ı*lm*a*k; حواله لو او hàwāléli-òl.

Overhaul, *v.a.* يوقلامق yòklam*a*k; يتشمك yètishmek, طوتمق tùtm*a*k.

Overhear, *v.a.* اشيتمك ìshìtmek, استماع ا ìsstimā"-et.

Overjoyed, *a.* پك سونمش pèk-sÈvin-mish.

Overlook, *v.a.* باقمق bÀkm*a*k, ناظراو

nāzir-òl, نظارت ا nʌzārèt-et; عفوا ''ʌfv-et.

Overlooker, *s.* ناظر nāzir, باقيجى bʌkiji.

Overpower, *v.a.* غالب او ghālib-òl, ينمك yènmek; بوغمق bògh*mak*, مستغرق ا mùsstaghràk-et.

Overreach, *v.a.* الداتمق ʌldatmak.

Overrule, *v.a.* اسكات ا isskyāt-et, جرح ا jèrh-et.

Overseer, *s.* ناظر nāzir, مدير mùdīr.

Oversight, *s.* ياكلش yàngilish (yānish), سهو sèhv. [قاپلامق kʌplamak.

Overspread, *v.a.* اورتمك ùrtmek,

Overtake, *v.a.* يتشمك yètishmek, اولاشمق ùlàshmak, طوتمق tùtmak.

Overthrow, *s.* انهزام ìnhizām; خراب khàrāb, انهدام ìnhidām; —, *v.a.* بوزمق bòzmak, منهزم قيلمق mùnhè-zim-kìlmak; يقمق yìkmak, هدم ا hèdm-et.

Overture, *s.* تكليف tèklīf; تياترو كشادى چالغيسى tèyātro-kyùshādi-chʌlghissi.

Overturn, *v.a.* دويرمك dèvirmek; —, *v.n.* دوريلمك dèvrilmek.

Overwhelm, *v.a.* مستغرق ا mùsstaghràk--et, بوغمق bòghmak.

Overwork, *v.a.* تحملندن زياده چالشدرمق tàhàmmulinden-zìyadé-chʌlishdirmak.

Owe, *v.a.* بورجلو او bòrjlu-òl, بورجى او bòrju-òl, دينى او dèyni-òl, مديون او mèdyūn-òl.

Owing, *ad.* مبنى mèbni, مناسبتيله mùnāssébètīla, سببيله sèbébīla, سببندن sèbébindan. [bùghu-kùshu.

Owl, *s.* بايقوش bàykush, بوغوقوشى

Own, *pro. a.* كندى kèndi; —, *pro. s.* my —, كنديمككى kèndimingki, thy —, كندوككى kèndingingki, his, her, its —, كندونككى kèndiningki, &c.: see Grammar; —, *v.a.* مالك او mālik-òl, صاحب او sāhib-òl; اقرارا ìkrār-et, اعتراف ا i''tirāf-et.

Owner, *s.* صاحب sāhib, مالك mālik.

Ownership, *s.* صاحبلك sāhiblik.

Ox, *s.* صيغر sìghir, اوكوز ùkyuz.

Oyster, *s.* استريديه isstrìdiyé.

P.

Pace, *s.* كيدش ghìdish, يورويش yùru-yush; يوريمه yùrumé, اديم ʌdim, خطوه khʌtvé.

Pacific, *a.* صلح سوراولان sùlh-sèver-òlan; — (Ocean), *s.* بحر محيط غربى bàhri--mùhīt-ghàrbī.

Pacification, *s.* صلح sùlh, مصالحه mùssā-laha, بارش كورش bʌrish-ghyùrush, بارشق bʌrishik; تسكين tèsskīn.

Pacify, *v.a.* تسكين ا tèsskīn-et, يموشاتمق yìmushʌtmak.

Pack, *s.* دنك dènk; بوغچه bòghcha; دسته dèssté; طاقم tàkim; —, *v.a.* استيف ا isstif-et; —, *v.n.* استيف او isstif-ol; — away, قالدروب استيف ا kʌldirip-isstif-et; — off, كتمك ghìtmek; — up, ديوشروب صندوقه قومق dèvshirup-sʌndigha-kòmak, بوغچه ا bòghcha-et.

Package, *s.* بوغچه bòghcha, صندوق sʌndik, كاغد kyàghid.

Packet, *s.* اوفاق بوغچه ùfÀk-bò*gh*cha, كاغد kyà*gh*id, طوپ tòp ; —, packet-boat, يولجى كميسى yòlju-ghèmissi ; تحريرات كميسى tàhrīrāt-ghèmissi.

Packhorse, *s.* سمر باركيرى sèmer-(bèghiri), يوك حيوانى yùk-hàywĀni.

Packneedle, Packing-needle, *s.* چوالدوز [chùwÀldiz.

Packsaddle, *s.* سمر sèmer.

Packthread, *s.* سجيم sìjim.

Pad, *s.* كچوك يصدق kùchuk-yàssdik, پاموق pÀmuk (pÀmbuk) ; باركير (bèghir) ; —, *v.a.* طولدرمق dòldur-mak ; foot —, خرسز khìrsiz.

Paddle, *s.* كورك kyùrèk ; واپور چرخنك تخته سى vàpòr-chàrkhining-tàkhtassi ; —, *v.n.* كورك چكمك kyùrèk-chèk-mek ; — box, داولمباز dàwlumbĀz.

Padlock, *s.* اصمه كليدى Àssma-kìlidi.

Pagan, *s.* پتپرست pùt-pèrèsst.

Page, *s.* صحيفه sàhīfé, يوز yùz ; ايچ اوغلانى ìch-òghlAni, ايچ اغاسى [ìch-Àgh Assi.

Pail, *s.* قوغه kògha.

Pain, *s.* اجى Àji, اغرى Àghri, وجع vèjà'', الم èlem, رنج rènj, رنجش rènjish ; *v.n.* اجيمق àjimak, اغريمق Àghrimak ; *v.a.* اجتمق Àjitmak ; كدرويرمك kèder-vèrmek.

Painful, *a.* اجيور Àjiyor, اجر Àjir, اليم èlīm ; موث كدر mūrissi-kèder.

Pains, *s.* سعى sà''i ; اوزنمه ùzènmé ; to take —, اوزنمك ùzènmek.

Paint, *s.* بويا bòya ; (for the face) دوزكون dùzghyun ; (for the eyebrows) راستق rÀsstik ; —, *v.a.* بويامق bòyamak ; —, *v.n.* (as artists) رسم ياپمق rèssim-yàpmak ; (as ladies) دوزكون قوللانمق dùzghyun-kÙllÀnmak.

Painter, *s.* (house) نقاش nÀkkĀsh ; (artist) رسام rèsssām.

Painting, *s.* بويالو رسم bòyali-rèssim.

Pair, *s.* چفت chìft ; —, *v.n.* چفت اولمق chìft-òl ; —, *v.a.* اشنى بولمق èshini-bÙlmak ; چفت چفت قومق chìft-chìft-kòmak.

Palace, *s.* سراى sàrāy.

Palate, *s.* دماغ dìmāgh.

Pale, *a.* (colour) اچق àchik ; (face) صارى sàri ; —, *s.* حولى hàvli, دائره dā'iré ; پرمق pàrmak, تخته tàkhta ; to turn —, بكزى بم بياض كسلمك bèngzi-bèm-bèyĀz-kèssilmek, بكزى قالمامق bèngzi-kÀlmemak.

Paling, Palings, *s.* تخته پرده tàkhta-pèrdé.

Palissade, *s.* شرامپو shàrampò ; پرمقلق [pàrmaklik.

Palliate, *v.a.* تخفيف ا tàkhfīf-et ; رنك ويرمك rènk-vèrmek.

Pallor, *s.* بكزك صاريلغى bèngzin-sÀri-[lighi.

Palm, *s.* (tree) خرما اغاجى khùrma-Àgh Aji ; (of the hand) ال ايه سى èl-àyassi ; (measure) سره sèré ; to palm off, سورمك sùrmek, صاتمق sÀtmak.

Palpable, *a.* ظاهر zāhir, اشكار āshikyār.

Palpitate, *v.n.* نبض كبى اورمق nÀbz-ghìbi-wùrmak, چالقانمق chÀlkan-mak, اوينامق òynamak.

Palpitation of the heart, *s.* خفقان [khÀfakĀn.

Palsy (paralysis), *s.* فلج علتى fèlij-''ìllèti, بريانى طوتلمسى bìr-yàni-tùtulmassi, اجنى چارپمسى ijìnni-

-chàrpmassi; palsied, *a.* مفلوج mèflūj; طوتلمش tūtulmush, چارپلمش chàrpilmish. [sàchma, بوش bòsh.
Paltry, *a.* مسكين misskin; صاچمه
Pampas, *s. pl.* امريقا جنوبى قيرلرى amèrica-jènūbī-kìrleri.
Pamper, *v.a.* نازونعيمه مستغرق ايدوب فنا الشدرمق nāz-vè-nà"īmé-mùss-tàghràk-èdup-fèna-àlishdirmak.
Pamphlet, *s.* رساله rìssālé, جزء jùz'.
Pan, *s.* چناق chànak, طباق tàbak; كوكج ghyùghèch; — of a gunlock, چقماق تابه‌سى chàkmak-(tàwassi); knee —, ديزقپاغى dìz-kàpaghi.
Panacea, *s.* علاج مطلق "ìlāj-mùtlàk.
Pancake, *s.* كوزلمه ghyùzlémé.
Pandemonium, *s.* مجمع شياطين mèjmà-i-shèyàtīn.
Pander, *s.* پزونك pèzéwènk; —, *v.n.* پزونكلك ا pèzéwènklik-èt.
Pane of glass, *s.* جام jàm.
Panegyric, *s.* مديحه mèdīha.
Panegyrize, *v.a.* مدح ا mèdh-èt.
Pang, *s.* وجع vèjà", درد dèrd.
Panic, *s.* انسزين مستولى اولان خوف عمومى ānsizin-mùsstèvlì-òlan-khàvf-ùmūmī.
Pannier, *s.* كوفه kyùfé. [rèssm.
Panorama, *s.* وسعتلو رسم vwùss"àtli-
Pant, *v.n.* پك صولومق pèk-sòlumak.
Pantaloons, *s.* پانطالون pàntalòn.
Panther, *s.* پارس pārss.
Pantile, *s.* كراميد kìrémid.
Pantomime, *s.* برنوع مسخره‌لق تياترو اويونى bìr-nèv"i-màsskharalik-teàtro-
Pantry, *s.* كيلار (kìler). [òyunu.

Pap, *s.* لاپه làpa; ممه mèmé.
Papa, *s.* بابا bàba, پدر pèder.
Papacy, *s.* روما پاپالغى ròma-pàpàlighi.
Papal, *a.* روما پاپاسنه متعلق ròma-pàpàssina-muta"allik.
Paper, *s.* كاغد kyāghid, قرطاس kìrtāss; غزته ghàzèta; papers, *s. pl.* اوراق èvrāk.
Paper-mill, *s.* كاغد فابريقه سى kyaghid-
Papist, *s.* قتولك kàtolik. [fàbrikassi.
Parable, *s.* مثال mìssāl, تمثيل tèmsīl.
Parabola, *s.* قطع مكافى kàt"i-mùkyāfi.
Paradise, *s.* فردوس fìrdèvss, جنت jènnèt. [فقره fìkra.
Paragraph, *s.* بند bènd, جمله jùmlé,
Parallax, *s.* اختلاف منظر ìkhtilāfi-mànzàr.
Parallel, *a.* موازى mùwāzi; (similar) نظير nàzīr; — to each other, متوازى mùtéwāzi; —, *s.* خط موازى khātti-mùwāzi; (similar thing) نظيره nàzīré. [wāziyu-'l-àdlā".
Parallelogram, *s.* متوازى الاضلاع mùté-
Paralysis, *s.* فلج علتى fèlij-"ìllèti, برطرفك طوتلمسى bìr-tàrafìng-tùtul-massi, اجنى چارپمسى ìjìnni-chàrpmassi. [فلج علتى fèlij-"ìllèti.
Paralytic, *a.* مفلوج mèflūj; — stroke,
Paralyze, *v.a.* حركتدن محروم ا hàrékèt-den-màhrūm-èt. [para).
Paramour, *s.* زانى zānī, زنپاره (zàm-
Parapet, *s.* سپر sìper.
Paraphernalia, *s. pl.* اغرلق àghirlìk; طاقم tàkim, آلات ادوات ālāt-èdāwāt.
Paraphrase, *s.* شرح shèrh.

Parasite, *s.* کاسه‌لیس kyāssé-līss.
Parasol, *s.* شمسیه shèmsìyyé.
Parboil, *v.a.* یاری بچق حاشلامق yàri-bùchuk-hAshlamak.
Parcel, *s.* بوغچه bòghcha, کاغد kyāghid; طاقم tàkim; سورو sùru.
Parch, *v.a.* قاورمق kàwurmak; صوصاتمق sùssAtmak; قوروتمق kùrutmak; —, *v.n.* قاورلمق kàwrulmak; صوصامق sùssAmak; قورومق kùrumak.
Parchment, *s.* ترشه tìrshé.
Pard, *s.* قپلان kAplAn.
Pardon, *s.* عفو ''àfv; —, *v.a.* عفو ا ''àfv-et, بخش ا bàkhsh-et, باغشلامق bàghishlamak.
Pare, *v.a.* صویمق sòymak, قبوغنی صویمق kAbughunu-sòymak; کسمک kèss-mek, قرقمق kìrkmak, یونتمق yònt-mak; قازیمق kAzìmak.
Parent, *s.* بابا bAbA, پدر pèder; انا àna, نینه nìné, والده vālidé; both parents, والدین vālidèyn. [mādérāné.
Parental, *a.* پدرانه pèdérāné; مادرانه
Parenthesis, *s.* معترضه mù''tériza.
Pariah, *s.* هند مسکین مطرودی hìnd-mèsskin-mAtrūdi.
Paring, *s.* قبوق kAbuk; کسندی kès-sinti; قرقندی kìrkìnti.
Paris (town of), *s.* پارس شهری pàris-[-shèhiri.
Parish, *s.* محله màhàllé.
Parity, *s.* مشابهت mùshābéhèt. [cha.
Park, *s.* اورمانلق باغچه òrmAnlìk-bAgh-
Parley, *s.* مکالمه mùkyālémé.
Parliament, *s.* مبعوثان ملت مجلسی mèb''ūssāni-mìllèt-mèjlissi.
Parliamentary, *a.* ملت مجلسنه متعلق mìllèt-mèjlissina-mùta''àlik.
Parlour, *s.* سلاملق اوطه‌سی sèlāmlìk-[-òdassi.
Parole, *s.* پارولا pàròla.
Parricide, *s.* کندی باباسنی قتل ایتمش خبیث kèndi-bAbAssini-kAtl-ètmish-khàbīss; کندی باباسنی قتل ایتمک جنحه‌سی kèndi-bAbAssini-kAtl-èt-mek-jùnhassi.
Parrot, *s.* پپغان pApAghAn, ببغا bèbghā, *or* bèbégha, طوطی tūtī.
Parry, *v.a.* دفع ا def''-èt.
Parsee, *s.* کبر ghèbr.
Parsimonious, *a.* خسیس khàssīss, طمعکار tAma''kyār, مسکین mìsskīn.
Parsimoniousness, Parsimony, *s.* طمعکارلق tAma''kyārlik.
Parsley, *s.* مایدنوس màydanòss.
Parsnip, *s.* یبان هاوجی yàbAn-hàwuju.
Parson, *s.* پاپاس pApAss.
Part, *s.* پارچه pàrcha, یان yàn, قسم kìssm, جزء jùz', حصه hìsssé, قسط kìsst, پای pày; تصحب tAssàhhub; طرف tàraf, جانب jānib; حوالی hàwālī, جوار jìwār; خدمت khìdmet, واجبهٔ ذمت wājibè'i-zìmmèt; parts, *s. pl.* ذکا zèkyā, استعداد ìssti''dād; طرفلر tàraflar, جوانب jèwānib, حوالی hàwāli, جوارلر jìwārlar; privy —, عورت یرلری ''àvret-yèrléri; —, *v.n.* ایرلمق àyrìlmak, مفارقت ا mùfāra-kAt-et; قوپمق kòpmak, کسلمک kèssilmek; — with, ایرلمق àyrilmak; ویرمک vèrmek; صاتمق sAtmak; قوغمق kòghmak.

Partake, *v.n.* حصه‌مند او hìsssémènd-òl; یمك yèmek.

Partial, *a.* جزئی jùz'ī, غیرعمومی ghày-ri-"ùmūmī, غیرتام ghàyri-tàmm; میال mèyyāl, محب mùhìbb; غرضكار ghàrazkyār, نفسانیتلو nèf-sānìyyètli; to be — to, سومك sèv-mek. [حصه‌سی او hìssséssi-òl.

Participate, *v.n.* شریك او shèrik-òl,

Participation, *s.* حصه‌یاب اولمقلق hissa-yāb-òlmaklik.

Participle, *s.* (active) اسم فاعل ìssmi--fā"il; (passive) اسم مفعول ìssmi--mèf"ūl.

Particle, *s.* ذره zèrré; ادات èdāt.

Particular, *a.* مخصوص màkhsūss, خاص khāsss, مختص mūkhtàsss, مخصص mūkhàsssàss; ایری àyri, بشقه bàshka; اینجه‌بقار ìnja-bàkar, پك دقت ایدر pèk-dìkkàt-èder, مراقلو mèrākli; —s, *s. pl.* تفصیلات tàf-sīlāt.

Particularly, *ad.* خصوصا khùssūssā.

Parting, *s.* ایریلش àyrilish, مفارقت mùfārakàt. [ghàyretkèsh.

Partisan, *s.* طرفدار tàrafdār, غیرتكش

Partisanship, *s.* طرفدارلق tàrafdārlik.

Partition, *s.* بولمه bùlmé; — off, *v.a.* بولمك bùlmek.

Partly, *ad.* بعض‌مرتبه bà"zi-mèrtébé, بردرجه‌یه‌قدر bìr-dèréjéyé-kàdar.

Partner, *s.* اورتاق òrtàk, شریك shèrīk.

Partnership, *s.* شركت shìrkèt.

Partridge, *s.* ككلك kèklik,

Parturition, *s.* وضع حمل wàz"i-hàml.

Party, *s.* طاقم tàkim, بلوك bùluk, فرقه fìrka; جمعیت jèm"ìyyèt.

Pasha, *s.* پاشا pàsha.

Pass, *s.* كچید ghèchid, دربند dèrbènd (dèvrènd), بوغاز bòghāz, دره dèré; تذكره tèzkéré, یول امری yòl-èmri, بیورلدی bùyuruldu; حال hāl, هیئت hèy'èt; —, *v.n.* كچمك ghèchmek; (through) مرورا mùrūr-et; (over) عبورا "ùbūr-et; (current) تداولا tèdāvul-et; —, *v.a.* كچورمك ghè-chirmek; امرارا ìmrār-et; — along, یولنجه كچمك yòlunja-ghèchmek, كچمك ghèchmek; — away, كچوب كتمك ghèchup-ghìtmek; بتمك bìtmek, دوكنمك dùkènmek; فنا بولمق fènā-bùlmak; — by, *v.n.* اوكدن كچمك ùngdan-ghèchmek, یاندن كچمك yàndan-ghèchmek; اورادن كچمك òradan-ghèchmek, كچمك ghèchmek; —, *v.a.* كچورمك ghèchirmek, عفوا "àfv-et; — for, *v.n.* ظن اولنمق zànn-òlun-mak; —, *v.a.* دیوویرمك dèyu--vèrmek, دیوصاتمق dèyu-sàtmak; — one's word, سوز ویرمك sùz--vèrmek, كفیل او kèfīl-òl, — over, *v.a.* عفوا "àfv-et; — sentence, اعلاما ì"lām-et; to come to —, اولمق òlmak, واقع او wāki"-òl, وقوع بولمق wùkū"-bùlmak, ظهورا zùhūr--et, جایكیر او jāyghīr-òl.

Passable, *a.* كچیلور ghèchilir, قابل مرور kābili-mùrūr; اپ ایوجه èp-īyija, كچر ghècher.

Passably, *ad.* اپ ایوجه èp-īyij*a*.

Passage, *s.* مرور mūrūr, عبور "ùbūr, کچش ghèchish; ممر mèmèrr, معبر mà"bèr, کچه جك یر ghèchéjek-yèr, یول yòl; اثنای راه èssnāyi-rāh; صوقاق sòkak, قپو دهلیزی kàp*i*-dèhlīzi; عباره "ìbāré, بند bènd.

Passenger, *s.* یولجی yòljū.

Passer-by, *s.* کچك gèchen.

Passion, *s.* دارغینلق dàrgh*i*nl*i*k, اویکه (ùfké), غضب ghàzab; هوس hàwèss, مراق mèrāk; عشق "àshk; ابتلا ìbtilā, انفعال ìnfi"āl; — flower, چرخ فلك چیچکی chàrkh*i*-fèlèk--chìchég*hi*.

Passionate, *a.* دارغین dàrgh*i*n, غضوب ghàzūb; —ly, *ad.* پك pèk, آشوری àsh*iri*.

Passive, *a.* الی قولی باغلو کبی èli-kòlu--bàg*hli*-ghìbi; verb —, فعل مجهول fì"li-mèjhūl; — participle, اسم مفعول ìssmi-mèf"ūl.

Passport, *s.* یول امری yòl-èmri, یول تذکره سی yòl-tèzkèréssi, بیورلدی bùyuruldu, پاسه پورطه pàssapòrta.

Pass-word, *s.* پاروله pàròl*a*; شعار shì"ār.

Past, *a.* کچمش ghèchmish; ماضی māzi; the —, کچمش زمان ghèch-mish-zàmān, ایام سابقه èyyāmi-sāb*i*ka; —, *pr.* دن اوته یه dan-ùtéyé; دن خارج dan-khārij; — cure, — recovery, چاره سز chāréssiz, علاج قبول ایتمز "ìlāj-kàbūl-ètmàz, بتمش bìtmish.

Paste, *s.* خمیر (khàmur); چریش chìrish; —, *v.a.* چریش ایله یاپشدرمق chìrish-il*a*-yàp*i*shd*i*rmak.

Pasteboard, *s.* مقوا mùkàwwà.

Pastil, Pastille, *s.* قرص kùrss.

Pastime, *s.* ایلنجه èylènj*a*. [pass.

Pastor, *s.* چوبان chòbān; پاپاس pà-

Pastry, *s.* خمیرایشی (khàmur)-ìshi; — cook, بورکجی bùrèkji.

Pasture, Pasturage, *s.* اوتلاق òtlak; چایر chàyr; اوت òt; —, *v.n.* اوتلامق òtlam*a*k; —, *v.a.* اوتارمق òtarm*a*k, اوتلاتمق òtlàtm*a*k.

Pasty, *s.* بورك bùrèk.

Patch, *s.* یامه yàm*a*; پارچه pàrch*a*; —, *v.a.* یامه اورمق yàma-wùrm*a*k, پارچه قومق pàrch*a*-kòm*a*k; — up, قباجه تعمیرا kàbaj*a*-tà"mīr-et; اویدریویرمك ùydurivèrmek.

Patent, *s.* برات bèrāt, فرمان fèrmān; پاتنته pàtènt*a*, امتیاز براتی ìmtiyāz--bèrāt*i*; —, *a.* پاتنته لو pàtènt*a*l*i*, امتیازلو ìmtiyāzl*i*.

Patented, *a.* پاتنته لو pàtèntal*i*.

Patentee, *s.* نوایجاد نسنه نك پاتنته سی صاحبی nèv-ījād-nèssnénin-pàtèn-tass*i*-sāhibi. [rāné.

Paternal, *a.* ابوی èbévī, پدرانه pèdé-

Path, Pathway, *s.* یول yòl, طریق tàr*i*k, راه rāh.

Pathetic, *a.* جکرسوز jīgher-sūz.

Patience, *s.* صبر sàbr, تحمل tàhàmmul, شکیبائی shèkībā'ī.

Patient, *a.* صبرلو sàbrl*i*, صبور sàbūr, متحمل mùtàhàmmil, شکیب shèkīb; —, *s.* خسته khàsst*a*.

Patriarch, *s.* پطریق pÀtrīk; —s, *s. pl.* اجدادبنی اسرائیل èjdādi-bèni-ìssrā'īl.

Patriarchate, *s.* پطریقلق صفتی pÀtrīk-lik-sìfÀti; پطریق قوناغی pÀtrīk-kònaghi.

Patrician, *s.* اصلزاده ÀsslzĀDÉ.

Patrimony, *s.* میراث mirāss, ملك موروث mìlki-mèvrūss.

Patriot, *s.* وطن غیرتنده اولان كمسنه wÀtAn--ghàyrètinda-òlAn-kìmèssnÉ.

Patriotic, *a.* وطننی سور اولان wÀtAnini--sÈVER-òlan.

Patrol, *s.* قول kòl; —, *v.n.* قول كزمك kòl-ghèzmek; —, *v.a.* كزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.

Patron, *s.* ولی نعمت vèlī-nì"mèt, افندی èfèndi; راغب rāghib. [zām.

Patronage, *s.* حمایه himāyÉ; التزام ìlti-

Patronize, *v.a.* التزام ا iltizām-et; افندیلك ا èfèndilik-et; مشتریسی او [mùshtérīssī-ol.

Patten, *s.* نعلین (nÀlin).

Pattern, *s.* اورنك ùrnek; رسم rèssim; قالب kÀlib; نمونه nÙMŪNÉ.

Paunch, *s.* قارن kàrn; اشكنبه ìshkÈnbÉ.

Pauper, *s.* فقیر fàkir.

Pause, *s.* قالش kÀlish; سكوت sùkyūt, سكون sùkyūn; دوراق یری dÙrAk--yÈri; —, *v.a.* قالمق kÀlmak, دورمق dùrmak; باقمق bÀkmak, باقنمق bÀkinmak, دوشنمك dùsh-unmek, تأنی ا tè'ènni-et, تأمل ا tè'èm-mul-et. [-dùshÉmek.

Pave, *v.a.* طاش ایله دوشه مك tàsh-ìla-

Pavement, *s.* قالدریم kÀldirim; foot —, پیاده قالدریمی pìyādÉ-kÀldirimi.

Pavilion, *s.* كوشك kyùshk, قصر kÀssr; مهتابیه mèhtābìyyÉ; چادر chÀdir.

Paving, *s.* دوشمه dùshEMÉ.

Pavior, *s.* قالدیرمجی kÀldirimji.

Paw, *s.* ایاق àyak, پنچه pènchÉ, پا pā, پای pāy.

Pawn, *s.* رهن rèhn; رهین rèhīn; (at chess) پیداق pàydàk; —, *v.a.* رهینه ویرمك rèhīna-vÈrmek, رهینه قومق rèhīna-kòmak.

Pay, *s.* كوندلك ghyùndÉlik; هفته لق hÀftalik; ایلق àylik, ماهیه māhìyyÉ, شهریه shèhrìyyÉ; یللق yìllik; معاش mà"āsh; —, *v.a.* اودهمك ùdÉmek, ویرمك vÈrmek, ادا ا èdā-et, ایفا ا īfā-et, استیفا ا ìsstīfā-et; — a visit, اوغرامق òghramak, زیارت ا zìyārèt-et; — away, ویرمك vÈrmek, خرج ا khàrj-et; — —, — out (a rope), موله ا mòla-et; — down, پیشین ویرمك pèshin-vÈrmek; — off, قارشیلغنی ا kàrshilighini-et, اجیسنی چیقارمق Àjissini-chìkàrmak; ازن ویرمك ìzin-vÈrmek, ادملرینه اذن ویرمك ÀdAmlarina-ìzin-vÈrmek.

Payable, *a.* وعدهسی كلمش wà"dÉssi--ghÈlmish, واجب الادا wājibu-'l-èdā.

Paymaster-General, *s.* عسكرك عمومی معاش ناظری "Àsskerin-ÙmŪmī-mà"āsh-nāziri.

Payment, *s.* تأدیه tè'dìyyÉ.

Paynim, *s.* كافر kyāfir.

Pay-office, *s.* سركی sÈrghi.

Pea, *s.* نخود nòkhud, بزلیه bèzèlya; sweet —, عطرشاهی "ìtri-shāhī.

Peace, *s.* بارشق bàrishik, بارش كورش bàrish-ghyùrush, صلح sùlh, مصالحه mùssālahà; go in —! سلامتله sèlāmètla, بالامن والامان bì-'l-ùmni-vè-'l-èmān; —! *int.* صوص sùss; to be at —, بارشق او bàrishik-òl; to hold one's —, صوصمق sùssmak.

Peaceable, *a.* اسايشلو āssāyishli.

Peacemaker, *s.* بارشدريجى bàrishdiriji.

Peach, *s.* شفتالو shèftāli; melting —, يارمه شفتالو yàrma-shèftāli; cling stone —, كباد kèbād, صارى كباد sàri-kèbād, ات شفتالوسى èt-shèftālissi.

Peacock, *s.* طاوس tàwuss, طاوس قوشى tàwuss-kùshu.

Peahen, *s.* ديشى طاوس قوشى dìshi-tàwuss-kùshu.

Peak, *s.* دپه (tèpé), ذروه zìrvé, كنكره kyùnghyuré.

Peal, *s.* مكرر سس mùkèrrèr-sèss; —, *v.n.* مكرر سس ا mùkèrrèr-sèss-et.

Pear, *s.* ارمود àrmud, امرود èmrūd.

Pearl, *s.* اينجو ìnji, در dùrr, لؤلؤ lù'lù', مرواريد mèrvārīd.

Peasant, *s.* كويلو kyùylu.

Pebble, *s.* چاقل chàkil, چاقل طاشى chàkil-tàshi.

Peculation, *s.* خرسزلق khìrsizlik, مأمور سرقتى mè'mūr-sìrkàti.

Peculiar, *a.* مخصوص màkhsūss; عجيب "àjīb (àjā'ib), غريب ghàrīb, تحاف tùhāf.

Peculiarity, *s.* كيفيت مخصوصه kèyfiyyèti-màkhsūssa, خاصه khàsssa.

Pecuniary, *a.* اقچه يه متعلق àkchaya-mùta"àllik, اقچه جه àkchaja.

Pedestal, *s.* كرسى kyùrsī.

Pedigree, *s.* شجره shèjéré, نسب nèsseb.

Pedlar, *s.* قولتقچى kòltukju, كزديريجى ghèzdiriji, مادراباز màdrabāz.

Peel, *s.* قبوق kàbuk; —, *v.a.* صويمق sòymak, قبوغنى صويمق kàbughunu-sòymak; —, — off, *v.n.* صويلمق sòyulmak.

Peep, *v.n.* ارالقدن باقمق àralikdan-bàkmak.

Peer, *s.* زادكاندن اولان zādéghyāndan-òlan; كفو kyùfv, همپايه hèm-pāyé.

Peerage, *s.* اصلزادكان àsslzādéghyān.

Peeress, *s.* اصلزاده قاريسى àsslzādé-kàrissi.

Peerless, *a.* بى نظير bī-nàzīr.

Peevish, *a.* ترس tèrss, خويسز khùysuz.

Peevishness, *s.* ترسلك tèrsslik.

Peg, *s.* چيوى chìvi.

Pelican, *s.* سقاقوشى (sàka)-kùshu.

Pell-mell, *ad.* قارمه قارش kàrma-kàrish.

Pelt, *v.a.* طاشلامق tàshlamak; —, *v.n.* شدت ايله ياغمق shiddèt-ìla-yàghmak.

Pen, *s.* قلم kàlem; اغل àghil; —, *v.a.* يازمق yàzmak; اغله قپامق àghila-kàpamak; — down, يازمق yàzmak; — up, اغله قپامق àghila-kàpamak; — in, چينيلمك chìnilémek, مركبلمك mùrèkkèblémek; اغله قپامق àghila-kàpamak.

Penal, *a.* مجازات نوعندن mùjàzàt-nèv"inden.

Penalty, *s.* جريمه jèrīmé; مجازات mùjāzāt, جزا jèzā; under —, مجازات اولنمق شرطيله mùjāzāt-òlunmak-shàrtīla, جريمه النمق شرطيله jèrīmé-àlinmak-shārtīla.

Penance, *s.* اختيارى جزا ìkhtiyāri-jèzā.

Pencase, *s.* قبور kùbur, قلمدان kàlem-dān. [ghirlar.

Pence, *s. pl.* باقرلر bàkirlar, منغرلر màn-

Pencil, *s.* قلم kàlem; lead —, قورشون قلم kùrshun-kàlem; hair —, توی قلم tùy-kàlem, فرچه fìrcha; slate —, طاش قلم tàsh-kàlem; — of light, شعاع shù"ā".

Pendulum, *s.* رقاص ràkkāss.

Penetrate, *v.a.* كيرمك ghìrmek, ايشلمك ìshlémek.

Peninsula, *s.* اطه àda, جزيره jèzīré, نيم جزيره nìm-jèzīré, شبه جزيره shì-bhi-jèzīré.

Penitence, *s.* پشيمانلق pèshīmānlik (pìshmanlik), ندامت nèdāmèt; چله chìllé. [نادم nādim.

Penitent, *a.* پشيمان pèshīmān (pìshman),

Penknife, *s.* قلمتراش kàlemtràsh, (pocket —) چاقی chàki.

Penman, *s.* خطاط khàttāt; —ship, خط khàtt. [bàyrak.

Pennant, *s.* فلاندره filàndara; بيراق

Penniless, *a.* پاره‌سز pāréssiz.

Pennon, *s.* بيراق bàyrak.

Penny, *s.* باقر bàkir, منغر mànghir.

Pension, *s.* تقاعد معاشی tàkā"ud-mà"āshi, معاش mà"āsh, ايلق àylik; —, — off, *v.a.* معاشله تقاعد ا mà"āshla-tàkā"ud-et, ايلق باغلمق àylik-bàghlamak.

Pensioner, *s.* معاش ايله متقاعد اولان كمسنه mà"āsh-ìla-mùtakā"id-òlan-kìmèssné; Greenwich —, بحريه متقاعدی bàhriyyé-mùtakā"idi; Chelsea —, بريه متقاعدی bèrrìyyé-mùtakā"idi.

Pentagon, *s.* مخمس mùkhàmmess.

Penthouse, *s.* صوندرمه sùndurma.

Penurious, *a.* طمعكار tàma"kyār.

Penuriousness, *s.* طمعكارلق tàma"kyārlik.

Penury, *s.* فقيرلق fàkīrlik.

Peony, *s.* شقائق shàkā'ik.

People, *s.* ملت mìllèt, قوم kàvm, قبيله kàbīlé, طائفه tā'ifé, جنس jìnss; خلق khàlk, اورته‌لق òrtalik, عامه "āmmé; عوام ناس "àwàmmi-nāss, اياق طاقمی àyak-tàkimi, قبا خلق kāba-khàlk; great —, كبار طاقمی kìbār-tàkimi, اكابر ناس èkyābiri-nāss; —, *v.a.* معمورا mà"mūr-et, آبادان ا àbādān-et, شنلندرمك shènlèndirmek; —d, *p.p.* معمور mà"mūr, آبادان àbādān, شن shèn.

Pepper, *s.* ببر bìber; —, *v.a.* ببر قاتمق bìber-kàtmak; — corn, ببر دانه‌سی bìber-(tànéssi); — box, ببر قوتيسی bìber-kùtussu; — mint, نعنه nà"né.

Peradventure, *ad.* بلكه bèlki.

Perambulate, *v.n.* طولاشمق dòlashmak.

Perambulator, *s.* چوجق ايچون ال عربه‌سی chòjuk-ìchin-èl-"àrabassi.

Per annum, *ad.* ييلده yìlda, سنوی sènévī

Perceive, *v.a.* كورمك ghyùrmek, تشخيص ا tèshkhīss-et; اكلامق àngla-mak (ànnamak), درك ا dèrk-et, ادراك ا ìdrāk-et, فهم ا fèhm-et.

Per cent., *ad.* يوزده yùzda.

Per-centage, *s.* يوزده‌لك yùzdalik.

Perceptible, *a.* محسوس màhsūss.

Perch, *s.* طاوق قونه جق صیرق tàwuk-kònajak-sìrik, صیرق sìrik, اغاج àghaj; تربیعی اللی ارشینلق مسافه tèrbī"ī-èlli-àrshinlik-mèssāfé; —, *v.n.* قونمق kònmak; —, *v.a.* دكمك dìkmek.

Perchance, *ad.* بلكه bèlki.

Percussion, *s.* اورش wùrush.

Percussion-cap, *s.* قاپسول kàpsūl.

Perdition, *s.* خراب khàrāb.

Peregrinate, *v.n.* اوته برو كزمك uté-bèri-ghèzmek. [brìm.

Peremptory, *a.* قطعی kàt"ī, مبرم mù-

Perfect, *a.* تام tāmm, كامل kyāmil, عیب ونقصاندن خالی "àyb-u-nòksān-dan-khāli; —, *v.a.* اتمام ا ìtmām-et, تتمیم ا tètmīm-et, اكمال ا ìkmāl-et, تكمیل ا tèkmīl-et.

Perfection, *s.* كمال kèmāl.

Perfidious, *a.* خائن khā'in.

Perfidy, *s.* خائنلق khā'inlik.

Perforate, *v.a.* دلمك dèlmek, اچمق àchmak, ثقب ا sàkb-et.

Perforce, *ad.* ناچار nā-chār.

Perform, *v.a.* یاپمق yàpmak, ایتمك ètmek, اجرا ا ìjrā-et, فعله كتورمك fì"la-ghètirmek, فعله اخراج ا fì"la-ìkhrāj-et, قوه‌دن فعله اخراج ا kùvvé-dan-fì"la-ìkhrāj-et; (as a machine) ایشلمك ìshlémek, كتمك ghìtmek.

Performance, *s.* اجرا ìjrā; ایش ìsh; اویون òyun. [mùkallid.

Performer, *s.* اجرا ایدن ìjrā-èden; مقلد

Perfume, *s.* قوقو kòku, عطر "ìtr, طیب tīb; بخور bùkhūr, توتسی tùtsu; —, *v.a.* معطر ا mù"àttar-et, مطیب ا mù-tàyyeb-et; —ed, *a.* معطر mù"àttar, مطیب mùtàyyeb; —ing-pan, بخوردان bùkhūrdān (bùkhurdanlik).

Perfumer, *s.* عطرجی "itrji; یاغی yàghji.

Perfumery, *s.* عطرجینك صاتدیغی اشیا "itrjinin-sàtdighi-èshyā.

Perhaps, *ad.* بلكی bèlki.

Perihelium, *s.* اوج èvj.

Peril, *s.* قورقو kòrku, تهلكه tèhliké, مخاطره mùkhātara, خطر khàtar; —, *v.a.* تهلكه‌یه قومق tèhlikéyé-kòmak; at your —! ایتده باق èt-da-bàk, ایتده كورورسن èt-da-ghyùrursun, سن بلورسن sèn-bìlirsin, كناهی بویوننكده ghyùnāhi-bòyunungda. [mùkhātarali.

Perilous, *a.* تهلكه‌لو tèhlikéli; مخاطره‌لو

Perilousness, *s.* تهلكه لیلك tèhlikélilik.

Period, *s.* مدت mùddèt.

Periodical, *a.* اوقات معینه‌ده واقع اولان èvkāt-mu"ayyènéda-vwāki"-olan; —, *s.* اوقات معینه‌ده نشر اولنان غزته و امثالی èvkāt-mù"ayyenéda-nèshr-òlunan-ghàzèta-vé-èmsāli.

Perish, *v.n.* هلاك او hèlāk-òl, تلف او tèlef-òl, بتمك bìtmek; اولمك ùl-mek; قورومق kùrumak; چورومك chùrumek; —, *v.a.* چوروتمك [chùrutmek.

Periwig, *s.* پروقه pèrūka.

Perjure one's self, *v.a.* حنث ا hìnss-et, یلان یره یمین ا yàlan-yèra-yèmīn-et; خلف یمین ا khùlfi-yèmīn-et.

Permanence, *s.* دوام dèwām, بقا bàkā, استمرار ìsstimrār.

Permanent, *a.* دائم dā'im, باقی bàkī, مستمر mùsstémèrr; تمللو tèmèlli;

چیقمز chìkmàz, بوزلمز bòzulmàz; چیقمیه‌جق chìkmayajak, بوزلمیه‌جق bòzulmayajak.

Permission, *s.* اذن ìzn (ìzin), رخصت rùkhsȧt, اجازت ìjāzet, جواز jèwāz.

Permit, *s.* تذکره tèzkéré; —, *v.a.* اذن ویرمك ìzin-vèrmek, رخصت ویرمك rùkhsȧt-vèrmek, تجویزا tèjvīz-et, ترخیصا tèrkhīss-et.

Pernicious, *a.* مضر mùzìrr, ضررلو zàrārli.

Perpendicular, *s.* عمود "àmūd; —, *a.* قائم kā'im, عمودی "àmūdī, طوغری dò*gh*ru, دك dìk.

Perpetrate, *v.a.* یاپمق yàpmak, ایتمك ètmek, ارتکابا ìrtik*y*āb-et.

Perpetual, *a.* دائم dā'im; —ly, *ad.* دائما dā'imā.

Perplex, *v.a.* باش‌اغرتمق bȧsh-ȧ*gh*rit-mak, صیقندی ویرمك sìk*i*nd*i*-vèrmek.

Perplexity, *s.* اضطراب ìzt*i*rāb.

Perquisites, *s. pl.* عوائد "àwā'id, عائدات "ā'idāt.

Persecute, *v.a.* قوغالمق kò*gh*alamak, دالنه بنمك dȧl*i*na-bìnmek, راحت ویرمامك rāh*a*t-vèrmamek, رنجیدها rènjīdé-et, دشمنلكا dùshmènlik-et, خصومتا khùssūmèt-et, عداوتا "àdāvèt-et.

Perseverance, *s.* اقدام ìkdām, دوام dèwām; —re, *v.n.* اقداما ìkdām-et, دواما dèwām-et; —ing, *a.* مقدم [mùkdim.

Persia, *s.* ایران ìrān.

Persian, *a.* ایرانی ìrānī; —, *s.* عجم "ȧjem; ایرانی ìrānī; عجم لسانی "ȧjem-lìssānì.

Persian Gulf, بصره کورفزی bàssr*a*-ky*ù*r-fezi. [vāz-ghèchmamek.

Persist, *v.n.* عنادا "ìnād-et, وازکچمامك

Persistence, Persistency, *s.* اصرار ìssrār.

Persistent, Persisting, *a.* مصر mùssìrr.

Person, *s.* کشی kìshi, کمسنه kìmèssné, شخص shàkhss, ادم ȧdam, نفر nèfer; (hypostasis) اقنوم ùknūm (*pl.* اقانیم àkānīm); the three —s of the Trinity, اقانیم ثلثه àkānīmi-sèlāssé; (gram.) first —, نفس متکلم nèfssi-mùtékèllim; second —, مخاطب mùkhātab; third —, غائب ghā'ib.

Personage, *s.* ذات عالی zāt-"ālī.

Personal, *a.* ذاتی zāti; — pronoun, ضمیر zamīr.

Perspective, *s.* علم مناظر "ìlmi-mènāzir.

Perspicacious, *a.* فطانتلو fȧtānètli.

Perspicaciousness, Perspicacity, *s.* فطانت

Perspicuity, *s.* اچقلق àch*i*kl*i*k. [fȧtānèt.

Perspicuous, *a.* اچق àch*i*k.

Perspiration, *s.* تر *or* در tèr.

Perspire, *v.n.* ترلمك tèrlémek.

Persuade, *v.a.* ایناندرمق ìn*à*nd*i*rmak, قاندرمق kȧnd*i*rmak, اسکاتا ìssk*y*āt-et; عقلنی چلمك "ȧkl*i*ni-chèlmek; عقلنه قومق "ȧkl*i*na-kòmak.

Persuasion, *s.* عقلنی چلمکلك àkl*i*ni-chèlmeklik.

Pert, *a.* عارسز "ārsiz.

Pertain, *v.n.* متعلق او mùt*a*"àllik-òl, راجع او rāj*i*"-òl, منوط او mènūt-òl, مربوط او mèrbūt-òl, محول او mùh*à*vvel-òl, مخصوص او màkhsūss-òl, منسوب او mènsūb-òl, باقمق bȧkmak, دوقنمق dòkunmak.

Pertinacious, *a.* مصر mùssìrr.

Pertinacity, *s.* عناد "ìnād; ثبات sèbāt, اقدام ìkdām.

Pertinence, Pertinency, *s.* مناسبت [mùnāssébèt.

Pertinent, *a.* مناسبتلو mùnāssébètli.

Pertly, *ad.* عارسز "ārs*i*z; —, *s.* عارسزلق [ārs*i*zl*i*k.

Perusal, *s.* اوقومه òkuma.

Peruse, *v.a.* اوقومق òkumak.

Pervade, *v.a.* تأثیری اول tè'sīri-òl; ایشلمك ìshlémek, كچمك ghèchmek, نافذ اول nāf*i*z-òl.

Perverse, *a.* ترس tèrss; خیرسز khàyrs*i*z.

Pervert, *v.a.* ایارتمق àyartm*a*k, افساد ا ìfsād-et, اضلال ا ìdlāl-et; —, *s.* مرتد mùrtèdd (mùrtAd).

Pest, Pestilence, *s.* وبا vèbā, طاعون tā"ūn, خسته لق khàsstal*i*k, یمورجق yìmurjàk.

Pestle, *s.* هاون الی (hàwan)-èli.

Pet, *s.* سودك sèvdik, جان jān, قوزی kùzu, جكركوشه jìgher-kyùshé, ایكی كوز ìki-ghyùz; دارغینلق حالی dàrgh*i*nl*i*k-hāl*i*; —, *v.a.* سومك sèvmek; اوخشامق òkhsham*a*k; پك یوز ویرمك pèk-yùz-vèrmek.

Petition, *s.* عرضحال "àrz*i*-hāl, عریضه "àrīza; رجا rìjā, نیاز nìyāz, در خواست dèr-khāsst; —, *v.a.* عرضحال ویرمك "àrz*i*-hāl-vèrmek. [àrzuhāl.

Petitioner, *s.* صاحب عرضحال sāhibi-

Petrel, *s.* فرطونه مارطیسی fìrt*i*na-màrt*i*ssi.

Petrifaction, Petrification, *s.* تحجر tàhàjjur.

Petrify, *v.a.* طاش ا tàsh-et; —, *v.n.* طاش كسلمك tàsh-kèssilmek, تحجر ا tàhàjjur-et.

Petroleum, *s.* معدن نفتی mà"den-nèfti; غاز ghàz.

Petticoat, *s.* ایچ فسطانی ìch-fìsstān*i*.

Petty, *a.* اوفاق تفك ùfàk-tèfèk, جزئی jùz'ī, صاچمه sàchm*a*.

Pewter, *s.* بیاض معدن bèyāz-mà"den.

Pharmacy, *s.* اجزاجی دكانی èjzāj*i*-dùkky*ā*n*i* (dùkkèni).

Pheasant, *s.* سوكلون sùghlun (sùlun *or* sùylun), تذرو tèzrèv.

Phenix, *s.* عنقا "ànkā, ققنوس kàknūss *or* ققنس kàknuss.

Phenomenon, *pl.* Phenomena, *s.* علامت "àlāmèt, غریبه ghàrībé; *pl.* علائم "àlā'im, غرائب ghàrā'ib.

Phial, *s.* اوفاق شیشه ùfàk-shīshé.

Philanthropic, Philanthropical, *a.* اهل شفقت èhli-shàf*a*kat. [kat.

Philanthropist, *s.* اهل شفقت èhli-shàfa-

Philanthropy, *s.* شفقت shàf*a*kat.

Philology, *s.* علم تدقیق غور لسان "ìlmi-tèdk*i*k*i*-ghàvri-lissan.

Philomel, *s.* بلبل bùlbul.

Philosopher, *s.* حكیم hàkīm (*pl.* حكما hùkémā) فیلسوف fèylasòf (*pl.* فلاسفه fèlāséfé); —'s stone, كیمیا kìmiyā, اكسیر ìksīr, آلتون اوتی àlt*i*n-òtu.

Philosophy, *s.* علم حكمت "ìlmi-hìkmèt.

Phlebotomy, *s.* قان المقلق kàn-àlm*a*klik.

Phlegm, *s.* بلغم bàlgh*a*m.

Phlegmatic, *a.* بلغمی bàlgh*a*mi; صوغق طبیعتلو sòghuk-tàbi"atli.

Phosphorus, *s.* فوسفوره fòssfora.

Photograph, *s.* رسم rèssm. [fìaji.

Photographer, *s.* فوتوغرافیه جی fòtogra-

Photography, *s.* فوتوغرافيه fòtografìa.
Phrase, *s.* عباره "ìbārÉ; تعبير tà"bīr.
Phraseology, *s.* تعبيرات tà"birāt.
Phrenology, *s.* علم قيافت دماغ "ìlmi-kìyāfèti-dìmāgh. [kkàt.
Phrensy, *s.* جنون موقت jùnūn-mùwA-
Phthisis, *s.* ورم علتى vèrem-"ìllèti.
Physic, *s.* علاج "ìlāj; —s, *s. pl.* حكمت طبيعيه hìkmèti-tàbī"ìyyÉ.
Physical, *a.* طبيعى tàbī"ī; جسمانى jìssmAnī; —ly, *ad.* طبعاً tAb"an.
Physician, *s.* هكيم hèkīm.
Physiognomist, *s.* اهل علم قيافت èhli-"ìlmi-kìyāfèt.
Physiognomy, *s.* قيافت kìyāfèt, چهره chÈhrÉ, سيما sīmā; علم قيافت "ìlmi-kìyāfèt.
Physiology, *s.* علم بحث حيات بدنيه "ìlmi-bàhssi-hàyāt-bèdEnìyyÉ.
Pianist, *s.* پيانو چالان استاد piàno-chAlan-ùstād.
Piano, Pianoforte, *s.* پيانو piàno.
Piastre, *s.* غروش ghÙrùsh.
Pick, (pickaxe), *s.* قازمه kAzma; tooth —, ear —, خلال khìlāl; —, *v.a.* (pull off) قوپارمق kòparmak; (a lock) احچمق àchmak; (teeth, &c.) قارشدرمق kArìshdirmak, ارقلامق Arìklamak (àytlamak); (a bone) تميزلمك tèmiz-lÉmek; (a quarrel) ارامق Aramak; — pockets, يان كسيجيلك ا yàn-kèssiji-lik-et; — out, ايرمق àyrmak, سچمك sèchmek, انتخاب ا ìntìkhāb-et; — up, *v.a.* قالدرمق kAldirmak; طوپلامق tòplamak, دوشيرمك dèvshirmek, جمع ا jèm"-et; تحصيل ا tàhsīl-et; — —, *v.n.* ايولشمك īyilEshmek, قوتى يرينه كلمك kÙvvèti-yÈrina-ghÈlmek; سمورمك sèmirmek; — to pieces, سوكمك sùkmek; دالدرمق dAldirmak.
Picket, *s.* ايلرو قراغولى ìléri-kAragholi.
Pickle, (brine) صلاموره sAlamÙra; (of vegetables) ترشى tÙrshu; —, *v.a.* ترشى باصمق tÙrshū-bAssmak.
Pickpocket, *s.* يان كسيجى yàn-kèssiji, خرسز khìrsiz.
Picnic, *s.* قيريمكى kir-yèmèghi.
Picture, *s.* رسم rèssim. [كوزل ghyùzèl.
Picturesque, *a.* رسم كبى rèssim-ghìbi;
Piddle, *s.* چيش chìsh, كچوك چيش kùchuk-chish; سيدك sìdik, بول bèvl; —, *v.n.* ايشه‌مك ìshÉmek, صودوكمك sù-dùkmek, تبول ا tèbèvvul-et.
Pie, *s.* بورك bùrèk.
Piebald, *a.* الا Ala, الاجه Alaja.
Piece, *s.* پارچه pàrcha, قطعه kìt"à, جزء jùz', قسم kìssm; —, *v.a.* اكلمك èklÉmek.
Piecemeal, *ad.* پارچه پارچه pàrcha-pàrcha.
Pier, *s.* اسكله ìsskèlÉ; ريختم rìkhtim.
Pierce, *v.a.* دلمك dèlmek, ثقب ا sàkb-et; ايشلمك ìshlÉmek.
Piety, *s.* ديانت dìyānèt, ديندارلق dīndārlìk, تقوى tAkwà, صلاح sAlāh.
Pig, *s.* طوكز dònguz (dòmuz), خنزير khìnzīr, خوك khūk; — of lead, صمون sòmūn, كولچه kyùlchÉ.
Pigeon, *s.* كوكرجين ghyùghÈrjin, كبوتر kèbutÈr, حمامه hAmĀmÉ.
Pigeon-hearted, *a.* قورقاق kòrkak.

Pig-headed, *a.* عنادجی "ìnādji.
Pig-headedness, *s.* عناد "ìnād.
Pigmy, *s.* جوجه jùjé.
Pike, *s.* حربه hàrba; برنوع بالق bìr-[nèvi"-bàlìk.
Pile, *s.* يغين yìghin; بنا bìnā; قازق kàzìk; (of velvet) حاو hàw; —s, *s. pl.* باسور bāssūr, مایهسیل māyassīl; —, *v.a.* يغمق yìghmak, يغين ا yìghin-et.
Pilfer, *v.a.* چالمق chàlmak; —, *v.n.* خرسزلق ا khìrsizlìk-et, سرقت ا sìrkàt-et.
Pilgrim, *s.* حاج hājj, حجی hàjjī (hàji); زائر zā'ir (*pl.* زوار zùwwār).
Pilgrimage, *s.* حج hàjj; زيارت zìyārèt.
Pill, *s.* حب hàbb (hàp).
Pillage, *s.* يغما yàghma, غارت ghāret, صويغون sòyghun; اموال منهوبه èmwāli-mènhūbé; *v.a.* صويمق sòymak, يغما ا yàghma-et, غارت ا ghāret-et, نهب ا nèhb-et.
Pillar, *s.* ديرك dìrèk, ستون sùtūn, عمود "àmūd.
Pillion, *s.* پلان pàlān.
Pillow, *s.* يوزيصديغی yùz-yàssdighi, بالين bālīn; — case, يصدق يوزی yàssdìk-yùzu.
Pilot, *s.* قلاغوز kìlàghuz; —, *v.a.* قلاغوزلق ا kìlàghuzluk-èt.
Pimento, *s.* يكی بهار yèngi-bàhār.
Pimple, *s.* سويلجه sìvilja; (on the lip) اوچق ùchuk.
Pin, *s.* طوپلو tòplu, طوپلوايكنه tòplu-ìghné; چيوی chìvi; جيواطه jìwàta; —, *v.a.* طوپلوايله ايلشدرمك tòplu-ìla-ìlishdirmek; چيويلمك chìvilé-mek, ميخلامق mìkhlamak.
Pincers, *s. pl.* قصاج kìssāj.
Pinch, *s.* چمدك chìmdik; قصدرش kìssdirish; (of snuff) طوتم tùtum; (necessity) صيقی sìki, ضرورت zàrūrèt; —, *v.a.* چمدكلمك chìmdiklé-mek; قصمق kìssmak; قصدرمق kìss-dirmak; صيقمق sìkmak.
Pinchbeck, *s.* تومبق tòmbàk.
Pine, *s.* چام chàm; چام اغاجی chàm-àghaji; —, *v.n.* اوزلمك ùzulmek; دردچكمك dèrd-chèkmek; اشتياق چكمك ìshtiyāk-chèkmek.
Pineapple, *s.* اناناس ànanàss.
Pinion, *s.* (feather) شهپر shèh-pèr; (wheel) فنر fèner; —, *v.a.* قوللرينی باغلامق kòllarini-bàghlamak.
Pink, *s.* قرنفل چيچكی kàrenfìl-chìchéghi; —, *a.* پنبه pènbé; —, *v.a.* اويمه اچمق òyma-àchmak.
Pinnace, *s.* فلوقه fìlìka.
Pint, *s.* يوز قرق درهملك اولچی yùz-kìrk-dìrhèmlik-ùlchu.
Pintle, *s.* ايكنه جك ìghnéjik.
Pioneer, *s.* بالطه جی bàltaji.
Pious, *a.* ديندار dīndār, اهل تقوی èhli-tàkwà, متقی mùttàki, صوفی sòfu.
Pip, *s.* چكردك chèkirdek.
Pipe, *s.* بوری *or* بورو bòru; چبوق chìbùk; دودوك dùduk; بيوك فوچی bìyuk-fìchi, مانجنه mànjana.
Pipkin, *s.* طوپراق تنجره tòprak-tènjéré.
Pirate, *s.* دكز خرسزی dèngiz-khìrsizi, خرسز khìrsiz; خرسزتكنه سی khìrsiz-tèknéssi; —, *v.a.* چالمق chàlmak, سرقت ا sìrkàt-et

Piss, *s.* چیش chìsh, کچوك چیش kùchuk-chìsh, بول bèvl; —, *v.n.* چیش ا chìsh-et, صو دوکمك sŭ-dùk-mek, کچوك صودوکمك kùchuk-sŭ-dùkmek, تبول ا tèbèvvul-et.

Pistachio, *s.* فستق fìsstik.

Pistol, *s.* طبانجه tàbÀnja, پشطو pìshtow.

Piston, *s.* بقراج bÀkraj. [hŭfra.

Pit, *s.* قویو kŭyu, چقور chŭkur, حفره

Pitch, *s.* زفت zìft; درجه dèréjé, کرته kÈrté, راده rāddé, مرتبه mèrtébé, منزله mènzilé; نهایتدرجه‌سی nìhā-yet-dèréjéssi; —, *v.a.* اتمق Àtmak; زفتلمك zìftlémek; قورمق kŭrmak; — upon, ایرمق àyrmak, سچمك sèchmek; — — one's head, باش اشاغی یره دوشمك bÀsh-Àshàghi-yÈra--dùshmek.

Pitcher, *s.* دستی dèssti (tèssti).

Piteous, اجی Àji; اجنه‌جق Àjinajak.

Pith, *s.* اوز ùz, مغز màghz.

Pittance, *s.* قوت لایموت kūti-lā-yèmūt.

Pitted with the small-pox, *a.* چیچك بوزوغی chìchèk-bòzughu.

Pity, *s.* ترحم tèràhhum, مرحمت mèr-hàmet; —, *v.a.* اجیمق Àjimak, مرحمت ا mÈrhàmet-et; what a —! یازق yàzik.

Pivot, *s.* میل mìl, محور mìhvÈr.

Placard, *s.* یافته yÀfta; —, *v.a.* یافته یاپشدرمق yāfta-yàpishdirmak.

Place, *s.* یر yÈr, محل màhàll, موقع mèvki", موضع mèvzi", مکان mèkyān; یر yÈr, خدمت khìdmèt (hìzmet), مأموریت mè'mūrìyyèt; *v.a.* قومق kòmak, وضع ا wÀz"-et; اوطورتمق òturtmak; دکمك dìkmek, رکز ا rèkz-et, نصب ا nÀssb-et, تعیین ا tà"yīn-et.

Placid, *a.* یواش yàwĀsh.

Plague, *s.* وبا vèbā, طاعون tā"ūn, یمورجق yìmurjàk, خسته‌لق khÀss-talik; بلا bèlā, مصیبت mŭssībèt, درد dÈrd; —, *v.a.* درد او dÈrd-òl, بلا او bèlā-òl.

Plain, *s.* دوزلك dùzluk, اووه òwa, قیر kìr, صحرا sàhrā; —, *a.* دوز dùz; ساده sādÉ; ساده‌کوزل sādÉ-ghyùzèl; چرکین chìrkin; اچق àchik, بللو bèlli, عیان "àyĀn, مستبان mùsstébān; عادی "ādī, بیاغی bàyàghi; — spoken, طوغری سویلر dòghrū-sù-wèylEr, لقردیسنی اسرکماز làkirdissini-èssirghÉmàz.

Plaintiff, *s.* دعواجی dà"wàji.

Plait, *s.* قیرمه kìrma; اورمه ùrmÉ; —, *v.a.* قیرمق kìrmak, قیرمه قیرمه ا kìrma-kìrma-et; اورمك ùrmek.

Plan, *s.* رسم rèssim, خریطه khàrīta; ترتیب tÈrtīb, تدبیر tèdbīr; اصول ŭssūl, یول yòl; —, *v.a.* ترتیب ا tèrtīb-et, تدبیرا tèdbīr-et, دوشونمك dùshunmek, عقل ا "Àkl-et.

Plane, *s.* سطح مستوی sÀthi-mùsstèvī; رنده rèndÉ; —, *a.* مستوی mùsstèvī; —, *v.a.* رنده‌لمك rèndÉlÉmek; — tree, چنار chìnar.

Planet, *s.* سیاره sèyyārÉ.

Plank, *s.* تخته tàkhta; —, *v.a.* تخته قاپلامق tàkhta-kÀplamak; تخته دوشه‌مك tàkhta-dùshÉmek.

Plant, *s.* اوت ǒt; اغاج ʌghʌj; فدان fìdʌn; نبات nèbāt; —, *v.a.* دكمك dìkmek, غرس ا ghàrss-et; نصب ا nʌssb-et, ركز ا rèkz-et.

Planter, *s.* غرس ايدر اولان ادم ghàrss-èder-ǒlan-ʌdʌm.

Plaster, *s.* صيوه sìwa *or* صيغه sìgha; (of Paris) الجى ʌlchi; (for wounds) ياقى yàki; —, *v.a.* صيوامق sìwamak, صيغامق sìghamak.

Plate, *s.* طباق tʌbāk; تخته tàkhta; كموش طاقم ghyùmush-tàkim; باصمه رسم bʌssma-rèssim; شكل shèkil; —, *v.a.* كموش قاپلامق ghyùmush-kʌplamak; — glass, ايينه جامى àyina-jàmi.

Plater, *a.* كومش قاپلمه ghyùmish-kʌp-lama.

Platinum, *s.* پلاتينه plàtina.

Plato, *s.* افلاطون ìflātūn.

Play, *s.* اويون ǒyun; شقا shàka; قمار kùmār; —, *v.n.* اوينامق ǒynamak; قماراوينامق kùmār-ǒynamak; —, *v.a.* چالمق chʌlmak; قومق kòmak, باصمق bʌssmak; — high, چوق پاره قومق chòk-pàra-kòmak; — a high game, كوزى پك ايلرودهاو ghyùzu-pèk-ìlèrida-ol; — the fool, *v.n.* اشكلك ا èsheklik-et; دالقاوقلق ا dʌlkàwukluk-et; مسخره لق ا mʌsskharalik-et; — — with, *v.a.* اشك يرينه قومق èshek-yèrina-kòmak, الداتمق ʌldatmak; — the truant, مكتبه كتمامك mèk-tébé-ghitmamek, مكتبدن قاچمق mèktèbdan-kʌchmak; — upon, چالمق chʌlmak; — — a word, مضمون سويلمك mʌzmūn-sùwèylé-mek.

Player, *s.* مقلد mùkʌllid; اويونجى ǒyunju.

Plaything, *s.* اويونجق ǒyunjak; ايلنجه èylènja.

Plea, *s.* لقردى làkirdi; عذر "ùzr; بهانه bùhānė.

Pleasant, *a.* كوزل ghyùzèl, خوش khòsh, طاتلو tʌtli; صفالو sʌfāli; لذيذ lèzīz.

Pleasantry, *s.* شقا shàka, لطيفه làtīfé.

Please, *v.n.* تنسيب ا tènsīb-et, مناسب كورمك mùnāssib-ghyùr-mek; استمك ìsstémek, ديلهمك dìlémek; —, *v.a.* خوش كورنمك khòsh-ghyùrunmek, خوشه كچمك khòsha-ghèchmek, مقبوله كچمك mʌkbūla-ghèchmek, بكنلمك bèghén-ilmek; — one's self, استديكى كبى ا ìsstédighi-ghìbi-et, كيفنجه حركت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

Pleasure, *s.* كيف kèyf, جنبش jùn-bush, صفا sāfā, ايلنجه èylènja, حظ نفس hʌzzi-nèfss, تلذذ tèlèzzuz.

Plebeian, *a.* قبا kʌba; —, *s.* قبا ادم kʌba-ʌdʌm.

Pledge, *s.* رهين rèhīn; —, *v.a.* رهينه قومق rèhīna-kòmak; عشقنه ايچمك "ʌshkina-ìchmek.

Pleiades, *s.pl.* ثريا sùrèyyā, يدى قرنداش yèdi-(kàrdash).

Plenipotentiary, *s.* مرخص mùrʌkh-khʌss.

Plenteous, Plentiful, *a.* بول bǒl, چوق chòk, بركتلو bèrékètli, غنى ghànī.

Plenty, *s.* بوللق bòlluk, چوقلق chòkluk, برکت bèrékèt, غنيمت ghànīmèt.

Pleurisy, *s.* ذات الجنب zātu-'l-jènb (sAtlijAn). [qolay eglir]

Pliable, Pliant, *a.* يموشاق yìmushAk, قولاى اكلور kòlay-èghilir.

Plight, *s.* حال hāl; —, *v.a.* ويرمك vErmek; وعد ا wà"d-et.

Plot, *s.* فتنه fìtnÉ, فساد fèssād; — of ground, عرصه "àrsa; — of a tale, خلاصه khùlāssa; grass —, چيم chìm; —, *v.n.* فتنه قورمق fìtnÉ-kùrmak, فساد قايناتمق fèssād-kày-natmak.

Plough, *s.* صبان sàbAn; —, *v.a.* صورمك sùrmek; —, *v.n.* صبان سورمك sàbAn-sùrmek.

Pluck, *s.* ايچ ìch, جكرمكر jìghEr-mìghEr; مردلك mèrdlik, يكيتلك yìghitlik; —, *v.a.* قوپارمق kòpàrmak; المق Almak; صويمق sòymak; يولمق yòlmak.

Plug, *s.* طيقاج tìkAj; (for a wound), فتيل fìtil; —, *v.a.* طيقامق tìkamak, قپامق kApAmak; فتيل صوقمق fìtil-sòkmak.

Plum, *s.* اريك èrik; قورى اوزوم kùru-ùzum; يوز بيك ليره مبلغى yùz-bìng-lìra-mèblàghi.

Plumb, *v.a.* لهيملمك lèhīmlÉmek; اسقانديل ا isskAndīl-et; — line, *s.* شاقول shākūl (shàghul). [èkmek.

Plum-cake, *s.* اوزوملو اكمك ùzumlu-

Plume, *s.* صورغوچ sòrghuch; توى tùy; — one's self, *v.n.* افتخار ا iftikhār-et.

Plummet, *s.* قورشون قلم kùrshun-kàlEm; اسقانديل isskAndīl.

Plump, *a.* سميز *or* سموز sèmiz; — up, *v.n.* طولمق dòlmak, شيشمك shìsh-mek; — (into), *v.n.* دوشمك dùsh-mek, اتلمق Atìlmak, پاطهدق دوشمك pAtadak-dùshmek; —, *ad.* پاطهدق pAtadak, لاپهدق lApadak.

Plunder, *s.* يغما yàghma, غارت ghāret, غنيمت ghànīmèt (*pl.* غنائم ghànā'im); —, *v.a.* يغما ا yàghma-et, غارت ا ghāret-et, نهب ا nèhb-et; صويمق sòymak.

Plunderer, *s.* يغماجى yàghmaji.

Plunge, *s.* دالش dAlish; —, *v.n.* دالمق dAlmak, غطس ا ghàtss-et; —, *v.a.* دالدرمق dAldirmak, صوقمق sòkmak, غطس ا ghàtss-et.

Plural, *s.* جمع jèm".

Plurality, *s.* كثرت kèssret.

Plus, *ad.* زائد zā'id.

Plush, *s.* قبا قطيفه kAba-kAdīfÉ.

Ply, *v.n.* ايشلمك ìshlémek; —, *v.a.* ايشلمك ìshlémek, ايتمك ètmek; صيقشدرمق sìkishdirmak.

P.M. (post meridiem), *ad.* بعد الزوال bà"d-ez-zèwāl. [yErda-Avlamak.

Poach, *v.n.* يساق يرده آولامق yassAk-

Poacher, *s.* يساق يرده آولايان خرسز yassAk-yErda-Avlayan-khìrsiz.

Pock, *s.* چبان chìbAn.

Pocket, *s.* جيب (jèb); —, *v.a.* جيبنه قومق jèbina-kòmak; — book, جزدان jùzdān; — money, جيب خرجلغى jèb-khàrjlighi.

Pock-marked, *a.* چیچك بوزق chìchek-bòzuk.

Pod, *s.* قبوق kàbuk; —, *v.n.* باغلامق bāghlamak; —, *v.a.* قبوغنی صویمق kàbughunu-sòymak, قبوقدن چیقارمق kàbukdan-chìkàrmak.

Poem, *s.* (short) غزل ghàzèl, (long) [قصیده kàssīdé.

Poesy, *s.* شعر shì''r.

Poet, *s.* شاعر shā''ir (*pl.* شعرا shù''arā).

Poetry, *s.* شعر shì''r.

Poignant, *a.* فنا fèna, اجی àji, کسکین kèsskin, الیم èlīm, وجیع vèjī'', جکر سوز jìgher-sūz.

Point, *s.* نقطه nòkta; اوج ūj; بورون bùrun; خصوص khùssūss, ماده māddé, باب bāb, امر èmir, کیفیت kèyfìyyèt, نکته nùkté, دقیقه dàkīka, بحث bàhss, مبحث mèbhàss مطلب màtlàb; درجه dèréjé, مرتبه mèrtébé, راده rāddé, منزله mènzilé, کرته kèrté, پرسه pèréssé; (of the compass) کرته kèrté, روزکار rùzghyār; —, *v.n.* باقمق bàkmak, دونمك dùnmek; پرمقایله اشارت ا pàrmakla-ìshāret-et; —, *v.a.* طوغرلتمق dòghrultmak; make a —, مخصوص یاپمق màkhsūss-yàpmak.

Point blank, *ad.* طوغری dòghru; — range, تام منزل tāmm-mènzil.

Pointed, *a.* سیوری اوجلو sìvri-ūjlu, سیوری sìvri; طوغرلمش dòghrulmush; باقیور bàkiyor; مخصوص màkhsūss, اشکار āshikyār.

Poison, *s.* زهر zèhir, سم sèmm, اود òd (òt), اغو àghu; —, *v.a.* زهرلمك zèhirlémek, تسمیم ا tèssmīm-et; بوزمق bòzmak, افساد ا ìfsād-et.

Poke, *v.a.* صوقمق sòkmak, صوقوب قارشدرمق sòkup-kàrishdirmak; دورتمك dùrtmek.

Poland, *s.* لهستان lèhisstān.

Pole, *s.* صیرق sìrìk; دیرك dìrèk; سرن sèren; لهلو lèhli; قطب kùtb (kùtub); التی بچوق ارشون àlti-bù-chuk-àrshin; — star, قطب یلدزی kùtub-yìldizi, تیمورقازق (dèmir)-kàzìk, جدی jùdèyy.

Police, *s.* (matters of) امورضبطیه ùmūri-zàbtìyyé; —man, ضبطیه قواصی zàbtìyyé-kàwwāssi; — agent, ضبطیه مأموری zābtìyyé-mè'mūru.

Policy, *s.* تدبیر tèdbīr, اصول ùssūl, روش rèvish; سند sèned.

Polish, *a.* لهلو lèhli; —, *s.* لهجه lèhjé; جلا jìlā; تربیه tèrbìyyé; —, *v.a.* جلا ا jìlā-et, جلاویرمك jìlā-vèrmek; تربیه ا tèrbìyyé-et.

Polite, *a.* چلبی chèlébi, افندی èfèndi, تربیه لو tèrbìyyéli, مکرم mùkrim, نوازشلو nùwāzishli.

Political, *a.* امورملکیه یه متعلق ùmūr-i-mìlkīyyéya-mùta''allik; — economy, علم اداره ٔ ملکیه ''ìlmi-ìdāréi-mìlkīyyé.

Politically, *ad.* دولتجه dèvletjé.

Politician, *s.* امور ملکیه اشنا ùmūri-mìlkīyyé-āshinā. [-dèvlet.

Politics, *s.* علم تدبیر دولت ''ìlmi-tèdbīri-

Pollard, *s.* اینجه کپك ìnja-kèpek; داللری هپ بودنمش اغاج dàllari-hèp-bùdànmish-àghaj.

Pollute, *v.a.* تنجيس ا tènjīss-et, مردار ا mùrdàr-et, پس ا pìss-et.

Poltroon, *s.* قورقاق kòrkak.

Poltroonery, *s.* قورقاقلق kòrkaklik.

Polyanthus, *s.* چوقه چیچکی (chòha)-chìchèghi.

Pomegranate, *s.* نار nàr, انار ènār.

Pommel, *s.* ایرقاشی èyer-kàshi; —, *v.a.* دوکمك dùghmek, اورمق wùrmak.

Pomp, *s.* طنطنه tàntana, دبدبه dèbdébé, سلطنت sàltanàt.

Pond, *s.* کول ghyùl, حوض hàwuz.

Ponderous, *a.* اغر àghir, ثقیل sàkīl, کران ghìrān.

Pontiff, *s.* امام ìmām, همام hùmām.

Pontoon, *s.* طومباز tòmbàz.

Pony, *s.* مدللی mìdìlli.

Pool, *s.* کول ghyùl, حوض hàwuz.

Poop, *s.* اوصورق òssuruk, ضرطه zàrta; (of a ship) قامره اوستی kàmara-ùsstu.

Poor, *a.* فقیر fàkīr (*pl.* فقرا fukarā), غریب یکیت (kàripīt); ضعیف zà''īf (*pl.* ضعفا zù''afā, the origin of the French denomination of "Zouave," the *infantry* in Africa being called "the poor," or "the weak," because not able to afford themselves horses to ride against the enemy); فنا fèna, ایش یوق ìsh-yòk.

Poorly, *a.* کیفسز kèyfsiz, مزجسز mìzājsiz, خسته khàssta; —, *ad.* فقیرجه fàkīrja; فنا fèna.

Pop, *v.n.* پاطلامق pàtlamak; اتلمق àtìlmak, فرلامق fìrlamak; —, *v.a.* اتیویرمك àtivèrmek; — in, *v.n.* اوغرامق òghramak; لاپ ایچرو کیرمك làp-ìchèri-ghìrmek; — —, *v.a.* ایچرو اتیویرمك ìchèri-àtivèrmek; — out, *v.n.* طیشاری اوغرامق dìshāri-òghramak; — —, *v.a.* سوندرویویرمك sùndurivèrmek; طیشاری قویویرمك dìshàri-kòyuvèrmek; — on, *v.a.* کیویرمك ghìyivèrmek; — off, *v.n.* صاوشیویرمك sàwushuvèrmek; اولیویرمك ùluvèrmek; — —, *v.a.* چیقاریویرمك chìkàrivèrmek.

Poplar, *s.* قواق اغاجی kàwak-àghaji, قواق kàwak.

Poppy, *s.* حشحاش hàshhāsh; (wild) کلینجك چیچکی ghèlinjik-chìchèghi.

Populace, *s.* عوام ناس ''àwāmmi-nāss, اسافل ناس èssāfili-nāss, ایاق طاقمی àyak-tàkimi.

Popular, *a.* مقبول عام màkbūlu-''āmm, عوام پسند ''àwāmm-pèssènd.

Populate, *v.a.* معمورا mà''mūr-et.

Population, *s.* اهالی àhālī, نفوس nùfūss.

Populous, *a.* معمور mà''mūr.

Porcelain, *s.* فغفور fàghfūr.

Porch, *s.* دهلیز dèhlīz.

Porcupine, *s.* اوقلوکرپی òklu-kìrpi.

Pore, *s.* (*pl.* مسامات mèssāmmāt); — over, *v.a.* دالمق dàlmak, پك باقمق pèk-bàkmak.

Pork, *s.* طوکز اتی dònguz-èti (dòmuz), لحم الخنزیر làhmu-'l-khìnzīr.

Porous, *a.* مساماتلو mèssāmātli.

Porphyry, *s.* سماقی sòmmākī.

Porpoise, *s.* یونس بالغی yònuss-bàlighi.

Porringer, *s.* طوپراق تنجر tòprak-tènjéré.

Port, *s.* ليمان lìmān; اسكله ìsskèlé; لومبارقپاغى lùmbar-kapaghi; لومبار lùmbar; پورت شرابى pòrt-shèrābi.

Portable, *a.* خفيف khafīf, طاشيمسى قولاى tashimassi-kòlay.

Porte, *s.* باب عالى bābi-"ālī, پاشاقپوسى pàsha-kapissi; دولت عليه dèvlèti-"àlìyyé.

Porter, *s.* حمال hammāl (hamal); قپوجى kapiji; سياه ارپه صويى sìyāh-àrpa-sùyu.

Porterage, *s.* حماللق hammāllik.

Port-hole, *s.* لومبارد ليكى lùmbar-dèlighi.

Portico, *s.* قپودهليزى kapi-dèhlīzi.

Portion, *s.* پارچه pàrcha, بلوك bùluk, جزء jùz', قسم kìssm, قطعه kit"à; حصه hìssé, پاى pày; سهم sèhm, سهيم sèhīm; قسمت kìssmèt; —, — out, *v.a.* تقسيم ا tàksīm-et, بولمك bùlmek; — off, *v.a.* حصه سنى ويروب دفع ا hìsséssini-vèrup-dèf"-et; marriage —, جهاز jìhāz (chèhiz), اغرلق aghirlik.

Portmanteau, *s.* صندق sandik, چانطه chanta. [صورت sūrèt.

Portrait, *s.* رسم rèssim, تصوير tassvīr,

Portrait-painter, *s.* تصوير رسامى tassvīr-rèssāmi. [tavsīf-et.

Portray, *v.a.* رسم ا rèssm-et, توصيف ا

Position, *s.* موقع mèvki"; حال hāl.

Positive, *a.* صحيح sàhīh, صحيحاً معلوم sàhīhan-mà"lūm, محقق mùhakkak; ايو بلور īyi-bìlir; پك قوى سويلر pèk-kàvi-sùwèyler; عنادجى "ìnādji; مطلق mùtlak.

Possess, *v.a.* مالك او mālik-òl, متملك او mùtémèllik-òl; — one's self of, ضبطا zabt-et, الهكتورمك èlé-ghètirmek, استحصال ا ìsstihsāl-et; whatever possessed you? قنغى شيطانه اويدك (hànghi)-shèytāna-ùydung, نه درلو عقله خدمت ايتدك nè-dùrlu-"akla-(hìzmet)-ètding; —ed, *p.p.* دلى dèli, مجنون mèjnūn, ديوانه dīwāné.

Possessed, *a.* دلى dèli; تصرفنده اولان tàssàrrufinda-òlan.

Possession, *s.* تصرف tàssàrruf. [-ilèyh.

Possessive case, مضاف اليه mūzafun-

Possessor, *s.* صاحب sāhib; متصرف mùtéssàrrif.

Possibility, *s.* امكان ìmkyān. [بلكه bèlki.

Possible, *a.* ممكن mùmkin; —bly, *ad.*

Post, *s.* (wooden) قازق kazik, ديرك dìrèk; (for letters) پوسته pòssta; (for horses) منزل mènzil; (office) پوست pòsst, مأموريت mè'mūrìyyet, مسند mèssnèd, صدر sadr; (sentry) قول kòl, قره قول kara-kòl, قره غول karaghol, نوبتجى nùbètji; (place) ير yèr, موقع mèvki", —, *v.a.* پوسته يه ويرمك pòsstaya-vèrmek; قومق kòmak, براقمق bràkmak, تعيين ا tà"yīn-et; —, — up, *v.a.* (accounts) يازمق yàzmak, قيدا kàyd-et, دفتره كچورمك dèftera-ghèchirmek; (persons) يافته يه يازمق yaftaya-yàzmak; —, *v.n.* منزل سورمك mènzil-sùrmek, منزل كتمك mènzil-ghìtmek; — office, پوسته خانه pòssta-khāné; — house, منزلخانه mènzil-khāné; — master,

پوسته مأموری pòssta - mè'mūru; منزلجی mènzilji; — — general, پوسته ناظری pòssta-nāziri, — horse, منزل بارکیری mènzil-(bèghiri).
Postage, s. پوسته اجرتی pòssta-ùjrèti.
Post-boy, s. سوریجی sùruju.
Post-chaise, s. منزل عربه‌سی mènzil--"àrabassi.
Posterity, s. ذریت zùrrìyyèt, اولادو احفاد èvlād-u-àhfād.
Postilion, s. سوریجی sùruju.
Postpone, v.a. تأخیرا té'khīr-et, صکره‌یه براقمق sòngraya-bràkmak.
Postscript, s. کنار kènar, حاشیه hāshìyyé.
Pot, s. قاب kàb, قوانوس kàwanoss, برداق bàrdak; حقه hòkka; تستی tèssti; کوپ kyùp; تنجره tènjéré, قزغان (kàzan); flower —, صقسی sàksi; —, v.a. قوانوسه باصمق kàwa-nossa - bàssmak; صقسی‌یه دکمك sàksiya-dìkmek.
Potash, s. پوتاس pòtāss.
Potassa, s. پوتاس pòtāss.
Potassium, s. پوتاسیوم pòtāssium.
Potato, s. یرالماسی yèr-èlmassi.
Pot-bellied, a. قارنلو kàrnli.
Potency, s. قوت kùvvet.
Potent, a. قوتلو kùvvetli.
Potentate, s. حکمدار hùkmdār.
Potential mood, s. صیغهٔ اقتداریه sīgha'i--iktidāriyyé.
Potion, s. علاج "ilāj.
Pottage, s. چوربا chòrba; لاپه lāpa.
Potter, s. چوملکجی chùmlekji; — about, — over, بوش شیلرایله ایلنوب وقت کچورمك bòsh - shèylèr - ila - -èylènup-wàkit-ghèchirmek.
Poulterer, s. طاوقجی tàwukju.
Poultice, s. لاپه lāpa; —, v.a. لاپه اورمق lāpa-wùrmak.
Poultry, s. طاوق tàwuk, طاوق ماوق tàwuk-màwuk.
Pound, s. (weight) لیبره lìbra; (Turkish = $2\frac{3}{4}$ avoirdupois) قیه kìyyé (òkka); (sterling) لیره lìra; (for cattle) اغل àghil; —, v.a. دوکمك dùghmek, ازمك èzmek, دق ا dàkk-et.
Pour, v.a. دوکمك dùkmek, اقتمق àkitmak; —, v.n. سیل کبی یاغمق (sèl)-ghìbi-yàghmak; سیل کبی اقمق (sèl)-ghìbi-àkmak.
Pout, v.n. صوموتمق sòmutmak.
Poverty, s. فقر fàkr, فاقه fāka, فقیرلق fàkīrlik, فقرالق fàkarālik, ضرورت zàrūrèt.
Powder, s. توز tòz, غبار ghùbār; (medicine) سفوف sùfūf; gun —, باروت bàrut; —, v.a. اوستنه توز سلکمك ùsstuna - tòz - sìlkmek; توز ا tòz-et, ازمك èzmek; — horn, — flask, وزنه vèzné, باروت وزنه‌سی bàrut-vèznéssi; — mill, باروتخانه bārut--khāné; — room, — magazine, جبخانه jèb-khāné.
Power, s. زور zòr, قوت kùvvèt, قدرت kùdrèt, مکنت mìknèt, اقتدار ìktidār; دولت dèvlèt, حکومت hùkyūmèt; نفوذ nùfūz; تأثیر tè'sīr; حاسه hāsssa (pl. حواس hàwāss).
Powerful, a. زورلو zòrlu, قوتلو kùvvètli, قوی kàvī, قدرتلو kùdrètli, مکین mèkīn, مقتدر mùktèdir; نفوذلو nù-

fūzlu, نافذالكلمتين nāfizu-'l-kèlimé-tèyn; مؤثر mù'èssir; سرت sèrt; all —, قدير kādīr. [-kùvveti-yòk.

Powerless, *a.* هيچ برقوتى يوق hìch-bìr-

Powerlessness, *s.* هيچ برقوتى اولمامقلق hìch-bìr-kùvveti-òlmamaklik.

Pox, *s.* فرنكى fìrènghi.

Practicable, *a.* ممكن mùmkin, ياپلور yàpilir; قوللانلور kùllānilir.

Practice, *s.* تعليم tà"līm, دوام dèwām, مداومت mùdāvémèt; عمل "āmel; عمليات "āmélìyyāt; عادت "ādèt; طبيبك مشتريلرى tābībing-mùshtèr-iléri; —, *v.a.* ايتمك ètmek, ياپمق yàpmak; تعليم ا tà"līm-et, دوام ا dèwām-et; هكيملك ا hèkimlik-et.

Praise, *s.* مدح mèdh, ثنا sènā, ستايش sìtāyish; (to God) حمد hàmd, شكر shùkr; —, *v.a.* مدح ا mèdh-et, ثنا ا sènā-et, ستايش ا sìtāyish-et; حمد ا hàmd-et, شكرا shùkr-et. [mèbrūr.

Praiseworthy, *a.* مرضى mèrzī; مبرور

Prance, *v.n.* اوينامق òynamak, صچرامق [sìchramak.

Prawn, *s.* تكه tèké.

Praxis, *s.* تعليم tà"līm.

Pray, *v.n.* يالوارمق yàlvarmak, رجا ا rìjā-et, نيازا nìyāz-et; دعا ا dù"ā-et; نمازقيلمق nāmaz-kìlmak.

Prayer, *s.* رجا rìjā, نياز nìyāz; دعا dù"ā; (stated) نماز nāmāz, صلات or صلوت sālāt.

Prayer-book, *s.* دعا كتابى dù"ā-kìtābi.

Preach, *v.n.* وعظ ا wà"z-et.

Preacher, واعظ vwā"iz. [meklik.

Preaching, *s.* وعظ ايتمكلك wà'z-èt-

Preamble, *s.* مقدمه mùkāddimé, ديباجه dībājé. [rèr.

Precarious, *a.* غير مقرر ghàyri-mùkàr-

Precaution, *s.* حذر hāzar, احتذار ìhtizār, احتياط ìhtiyāt, انتباه ìntibāh; to take —, صاقنمق sàkinmak, كوز اچمق ghyùz-àchmak, حذر ا hāzar-et, احتياطلو بولنمق ìhtiyātli-bùlunmak, انتباه اوزره او ìntibāh-ùzéré-òl.

Precede, *v.a.* and *n.* سبقت ا sàbkāt-et; مسابقت ا mùssābakāt-et; —ding, سابق sābik.

Precedence, *s.* مسابقت mùssābakāt.

Precedent, *s.* امثال èmsāl (*pl.*)

Precept, *s.* قاعده kā'idé; نصيحت nāssihàt; ضرب مثل zārbi-mèssel.

Preceptor, *s.* نصيحتچى nāssīhàtji, خواجه khoja.

Precious, *a.* قيمتلو kīmètli, ذى قيمت zī-kīmèt; عزيز "āzīz; — stone, جوهر jèvhèr (*pl.* جواهر jèwāhir); — rogue, كدكلو چاپقين ghèdikli-chāpkin. [ورطه vàrta.

Precipice, *s.* يار yàr, اوچروم ùchurum,

Precipitate, *a.* —ly, *ad.* عجله ايله "ājélè-ila, على العجله "àle-'l-"ājélé; — retreat, رجعت قهقرى rìj"àti-kàhkarà; —, *s.* توز toz, چوكندى chùkundu; —, *v.a.* اشاغى اتمق āshàghi-àtmak; تعجيل ا tà"jīl-et; —, *v.n.* ديبه چوكمك dìbé-chùkmek; — things, — matters, عجله ا "ājélé-et. [-et.

Precipitation, *s.* عجله "ājélé.

Precise, *a.* (person) مراقلو mèrākli, اهل دقت èhli-dìkkāt; (time, &c.)

تام tāmm, تمام tàmām; —, *v.a.* تعيين ا tà''yīn-et, تفريق ا tèfrīk-et, مخصوص برينى كوسترمك màkhsūss--bìrini-ghyùsstermek.

Precision, *s.* مراق mèrāk; دقت dìkkāt; صحت sìhhàt.

Preclude, *v.a.* مانع او mānì''-òl.

Precocious, *a.* وقتندن اول يتشمش vwāktinden-èvvel-yètishmish.

Predecessor, *s.* سلف sèlef (*pl.* اسلاف èsslāf).

Predestination, *s.* قدر kāder.

Predicament, *s.* فنا حال fènahāl.

Predicate, *s.* خبر khāber.

Predict, *v.a.* وقوعندن اول خبر ويرمك wùkū''undan-èvvel-khāber-vèrmek, استخراج ا ìsstikhrāj-et.

Prediction, *s.* وقوعندن اول خبر ويرمكلك wùkū''undan-èvvel-khāber-vèrmek-lik.

Predilection, *s.* ميل mèyl.

Predispose, *v.a.* استعداد ويرمك ìsstì''-dād-vèrmek.

Predisposition, *s.* استعداد ìsstì''dād.

Predominant, *a.* غالب ghālib.

Predominate, *v.n.* غالب او ghālib-òl, چوق او chòk-òl, زياده او zìyādé-òl.

Preface, *s.* مقدمه mùkāddimé, ديباجه dībājé; —, *v.n.* بسط مقدمه ا bāssti--mùkāddimé-et.

Prefer, *v.a.* ترجيح ا tèrjīh-et; ترفيع رتبه ا tèrfī''i-rùtbé-et.

Preferable, *a.* مرجح mùrèjjàh.

Preference, *s.* ترجيح tèrjīh.

Pregnancy, *s.* كبه لك ghèbélik.

Pregnant, *a.* كبه ghèbé, حامله hāmilé.

Prejudice, *s.* ضرر zàrar, فنالك fènalik; — against, سوء ظن sù'īzànn; — in favour, حسن ظن hùssni-zànn; vulgar —, ظن باطل zànni-bātìl; —, *v.a.* ضررا zàrar-et; —, ذهننه شى قومق zìhnina-shèy-kòmak.

Prelate, *s.* پسقپوس pìsskoposs.

Premature, *a.* —ly, *ad.* وقتندن اول wāktindàn-èvvel, وقتى كلمدن wāktì-ghèlmadan.

Premeditate, *v.a.* دوشونوب قورمق dùshunup-kùrmak, قصدا kāssd-et; —d, *p.p.* قصدى kāssdī; —dly, *ad.* قصداً kāssdan, عمداً ''àmdan.

Premier, *s.* صدر اعظم sādri-à''zàm (sàd-razàm), باش وكيل bāsh-vèkīl.

Premises, *s. pl.* او èv, دكان dùkkyān (dùkkèn), اوطه òda, باغچه bāghcha, عرصه ''àrsa, ير yèr, حدود hùdūd; (logic) مقدمه mùkāddimé (single), مقدمتين mùkāddimétèyn (double), مقدمات mùkāddimāt (several).

Premium, *s.* باش bāsh, كار kyār; اجرت ùjrèt; مكافات mùkyāfāt; شاكرديه اقچه سى shāghirdìyyé-āk-chassi.

Preoccupy, *v.a.* ذهننى مشغول ا zìhnini--mèshghūl-et; —ied, *a.* ذهنى مشغول zìhni-mèshghūl.

Preparation, *s.* تدارك tèdāruk (tèdārik, *pl.* تداركات tèdārikyāt); (compound) تركيب tèrkīb.

Prepare, *v.n.* حاضرلنمق hāzirlanmak, حاضراو hāzir-òl; —, *v.a.* حاضرا hāzir-et; — a table, صفره قورمق sòfra--kùrmak; (cook) ياپمق yàpmak, پشورمك pìshirmek; (compound)

ترکیب ا tèrkīb-et; (arrange) ترتیب ا tèrtīb-et.

Preponderance, *s.* غلبه ghàlébé.

Preponderate, *v.n.* غالب او ghālib-òl, باصقین کلمك bàsskin-ghèlmek.

Preposition, *s.* حرف جر hàrfi-jèrr, جار jārr.

Prepossess, *v.a.* کوکل ضبط ا ghyùngul-[zàbt-et.

Prepossession, *s.* میل mèyl; عداوت "àdāvèt.

Preposterous, *a.* عقله مغایر "àkla-[-mùghāyir.

Prerogative, *s.* خاصه khāsssa.

Presage, *s.* علامت "àlāmèt, دلیل dèlīl; فال fàl; —, *v.a.* علامت او "àlāmèt-ol, دلالت ا dèlālèt-et; اکلامق ànglamak (ànnamak), استخراج ا iss-tikhrāj-et. [bīh-et; ترتیب ا tèrtīb-et.

Prescribe, *v.a.* امر ا èmr-et, تنبیه ا tèn-

Prescription, *s.* حکیم ترتیبی hèkim-tèr-tībi, رچته rèchèta.

Presence, *s.* حضور hùzūr; وارلق vàrlik, موجودیت mèvjūdìyyèt, وجود vùjūd; — of mind, عقلی باشنده اولمقلق "àkli - bàshinda - òlmaklik; فتور کتورمامکلك fùtūr-ghètirmameklik; to have, to be in possession of — of mind, هیچ بوزلمامق hìch - bòzulmamak, عقلی باشنده او "àkli-bàshinda-òl, هیچ فتور کتورمامك hìch-fùtūr-ghètir-mamek.

Present, *a.* حاضر hāzir, وار vàr, موجود mèvjūd, بولنور bùlunur, بولنمش bùlunmush; شمدیکی shìmdiki, حالی hālī; —, *s.* هدیه hèdìyyé; پیشکش pīshkèsh; عطیه "àtìyyé; بخشش bàkhshish; شمدیکی حال shìmdiki-hāl, شمدیکی وقت shìm-diki-wàkit, شمدی shìmdi, حال hāl; at —, شمدی shìmdi, شمدیلك shìmdilik, الحال èl-hāl, الان èl-ān, حالا hālā; —, *v.a.* عرض ا "àrz-et, تقدیم ا tàkdīm-et; ابراز ا ìbrāz-et, کوسترمك ghyùsstermek; طوغرلتمق dòghrultmak; — arms! سلام طور sèlām-dùr; present! نشان ال nì-shān-àl. [dīm, ابراز ìbrāz.

Presentation, *s.* عرض "àrz, تقدیم tàk-

Presently, *ad.* شمدی shìmdi, همان شمدی (hèmen)-shìmdi, برازدن bìr-àzdan. [mùhāfaza.

Preservation, *s.* حفظ hìfz; محافظه

Preserve, *s.* طاتلو tàtli, رچل rèchel, شکرلمه shèkerlémé; ترشی tùrshu; قورو kòru, قورولق kòruluk; —, *v.a.* قورومق kòrumak, صقلامق sàklamak, حفظ hìfz-et, وقایه ا vìkāyé-et, صیانت ا sìyānèt-et, محافظه ا mùhāfaza-et; رچلنی یاپمق rèchelini-yàpmak; ترشیسنی یاپمق tùrshusunu-yàpmak; —, *v.n.* رچل او rèchel-òl; ترشی او tùrshu-òl. [-èden-kìmèssné.

Preserver, *s.* حفظ ایدن کمسنه hìfz-

Preside, *v.n.* ریاست ا rìyāssèt-et; باشده او bàshda-òl. [سر sèr.

President, *s.* رئیس rè'īss; باش bàsh,

Presidentship, *s.* ریاست rìyāssèt.

Press, *s.* باصمه دستکاهی bàssma-dèsst-ghyāhi; منکنه mènghéné; جندره jèndéré, باصقی bàsski; طولاب dòlap, یوك yùk; باصمه جیلر اصنافی bàss-

majilar-èssnāfi; غزته‌لر ghàzètalar; زوراکی عسکرطوپلایان قول zòràki-"ʌss-ker-tòplayʌn-kòl; —, *v.a.* صیقمق sìkmak; باصمق bʌssmak; صیقشدرمق sìkishdirmak; تضییق ا tʌzyīk-et, جبرا jèbr-et, اجبارا ìjbār-et; زوراکی عسکریازمق zòràki-"ʌsskEr-yàzmak.

Pressure, *s.* صیقش sìkish, باصش bʌss-ish; صیقی sìki, باصقی bʌsski; زور zòr, تضییق tʌzyīk.

Pretence, *s.* بهانه bàhānÉ; کوسترش ghyùssterish, تقلید tʌklīd, یلان yàlʌn.

Preterite, *s.* فعل‌ماضی fìli-māzi.

Pretext, *s.* بهانه bàhānÉ; وسیله vèssīlÉ.

Pretty, *a.* کوزل ghyùzèl, دلبر dìlbèr, حسنلو hùssnlu; —, *ad.* اپ‌ایوجه èp-īyija, اولدقجه òldukja, چوقجه chòkja, کرکی‌کبی ghèrèghi-ghìbi; — well, ایوجه īyija, اولدقجه‌ایو òldukja-īyi.

Prevail, *v.n.* غالب‌او ghālib-òl; — with, — upon, راضی‌ا rāzi-et, کوکلنی‌ا ghyùngulunu-et (ghyùnunu-[-et).

Prevalent, *a.* جاری jārī.

Prevent, *v.a.* منع‌ا mèn"-et.

Preventable, *a.* ممکن منعی mèn"i-[-mùmkin.

Prevention, *s.* منع mèn".

Preventive, *s.* مانع māni".

Previous, *a.* اولکی èvvelki, مقدمکی mùkʌddemki, اسکی èsski.

Previously, *ad.* اسکیدن èsskidan, اول èvvel, مقدم mùkʌddem, مقدما mùkʌddema, اول‌امرده èvvéli-èmirdé, اولا èvvéla.

Prey, *s.* او ʌv, شکار shìkyār, صید sàyd; طعمه tà"ma; — upon, *v.a.* یمك yèmek; اولامق ʌvlamak, طوتمق tùtmak, صیدا sàyd-et, شکارا shìkyār-et; beast of —, یرتیجی حیوان yìrtiji-hàywʌn.

Price, *s.* بها bàhā, قیأت fì'àt; high —, اغر قیأت ʌghir-fì'àt, طولغون قیأت dòlghun-fì'àt; low —, دون بها dūn-bàhā, اهون‌بها èhvèn-bàhā; fixed —, کسلمش‌بها kèssilmish-bàhā, مقطوع قیأت mʌktū"-fì'àt; assize —, نرخ nàrkh, میری‌قیأتی mīrī-fì'àti; — of blood, دیت dìyyèt, خونبها khūn-bàhā.

Prick, *s.* دیکن dìkèn, خار khār; سك sìk, ذکر zèker, آلت‌تناسل āleti-tènāssul; ایکنه‌یاره‌سی ìghnÉ-yàrassi; —, *v.a.* سیوری‌شی‌ایله‌یاره‌ا sìvri-shèy-ìla-yàra-et; —, *v.n.* باتمق bʌtmak; — up one's ears, قولاق‌دیکمك kùlʌk-dìkmek.

Prickle, *s.* دیکن dìkèn, خار khār.

Pride, *s.* کبر kìbr (kìbir), نخوت nàkhvèt, تکبر tèkèbbur, تعظم tà"àzzum; فخر fàkhr; افتخار ìfti-khār; — one's self in, *v.n.* افتخارا ìftikhār-et, مراق ایدنمك mèrāk-èdinmek.

Priest, *s.* امام ìmām; پاپاس pʌpass, رهبان rùhbān, کشیش kèshīsh; خخام khàkhām.

Prime, *a.* اعلا à"là, علی‌الاعلا "àlìyyu-'l-à"là, باشدن‌باش bʌshdan-bʌsh; اعظم à"zàm, باش bàsh, اول èvvel; اصلی ʌsslī; —, *s.* الك‌علاسی èng-

-à‘‘làssi; — of youth, عنفوان شبابت ‘‘ùnfuvĀni-shèbābèt; —, *v.a.* اغزلامق Àghzlamak, يملمك yèmlÉmek; لقردى اوكرتمك làkirdi-ùghrEtmek; قفا قوردرمق kÀfā-kurdurmak; بويانك استارينى اورمق bòyaning-Àsstarini-wùrmak; — one's-self, قفاقورمق kÀfā-kùrmak.

Primer, *s.* الف باجزئى èlif-bÉ-jùz‘u.

Priming, *s.* اغزاوتى Àghz-òtu; يملمه yèmlÉmÉ; بويا استارى bòya-Àsstari; — horn, وزنه vèznÉ.

Prince, *s.* شهزاده shèhzādÉ; برنجى رتبه بكى bìrinji-rùtbÉ-bèghi.

Principal, *a.* باش bÀsh, بيوك bìyuk, انا àna, اصل Àssl; —, *s.* سرمايه sÈrmāyÉ, رأس المال rè‘ssu-'l-māl; سركرده sÈrkÈrdÉ; اصل مال صاحبى Àssl-māl-sāhibi; اصل مصلحت صاحبى Àssl-mÀsslāhat-sāhibi. [-mÈmlÉkÈt.

Principality, *s.* بكلك مملكت bèghlik-

Principle, *s.* اساس èssāss, تمل tèmel; موضوع mèvzu‘‘, ركن rùkn, مادهٔ اصليه māddè‘i-Àsslìyyé; عقيده ‘‘ÀkīdÉ; قاعده kĀ‘‘idÉ; —s, *s.pl.* اصول ùssūl; اوليات ÈvvEliyyāt; اركان èrkyān; عقائد ‘‘Àkā‘id; انصاف ìnsāf, استقامت ìsstikĀmet; good —, استقامت ìss-tikāmet; bad —, شقاوت shàkāvèt.

Print, *s.* باصمه bÀssma; —, *v.a.* باصمق bÀssmak, طبع tÀb‘‘-et; —ing-office, باصمه خانه bÀssma-khānÉ, مطبعه mÀtba‘‘à, مطبع mÀtbà‘‘.

Printer, *s.* باصمه جى bÀssmaji.

Prison, *s.* زندان zìndĀn, حبس hÀbss, حبسخانه hÀbss-khānÉ, محبس màh-bèss.

Prisoner, *s.* حبس (hÀpiss), محبوس màhbūss; — of war, اسير èssīr (yèssir). [ghìzlilik.

Privacy, *s.* خلوت khàlvet; كيزلولك

Private, *a.* بياغى bàyaghi, عادى ‘‘ādī; خاص khĀsss; كيزلو ghìzli, صاقلو sàkli, خفى khàfī, مخفى màkhfī; — person, عوام ناسدن برى ‘‘àwĀmmi-nāssdan-bìri; —, *s.* عسكر نفرى ‘‘ÀsskEr-nèfÉri; ادب يرى èdeb-yÈri, عورت يرى ‘‘àv-ret-yÈri.

Privateer, *s.* جنكه مأذون بازركان كميسى jènghÉ-mè‘zūn-bÀzirghyān-ghèmissi.

Privately, *ad.* كيزلو ghìzli.

Privilege, *s.* امتياز ìmtiyāz, مأذونيت mè‘zūnìyyèt.

Privy, *a.* خاص khĀsss; محرم màhrÈm, خبردار khÀberdār; —, *s.* كنف kènef, ممشا mèmshā, ابدستخانه àb-desst-khànÉ.

Prize, *s.* قزانلهجق شى kÀzÀnilajak-shèy, قزانلان شى kÀzÀnilAn-shèy; مكافات mùkyāfāt; —, *v.a.* عزيز طوتمق ‘‘Àzīz-tùtmak; — open, اوجى سيورى برشى صوقوب اچمق ūju-sìvri-bìr-shèy-sòkup-àchmak.

Prize-fighter, *s.* پهلوان pèhluwĀn.

Probable, *a.* محتمل mùhtèmil, احتمال ìhtimāl; —bly, *ad.* احتمال ìhtimāl, احتمالاً ìhtimālan; —bility, *s.* احتمال [ìhtimāl.

Probably, *ad.* غالبا ghālbā.

Probe, *s.* ميل mīl, اسقنديل ìsskÀndīl;

—, *v.a.* یوقلامق yòklam*a*k, اسقندیل ا ìsskÀndīl-et, میل صوقمق mīl-sòkm*a*k.

Probity, *s.* استقامت ìsstikĀmet, طوغریلق dòghruluk, راستی rÀsstī.

Problem, *s.* دعوای عملی dà"wàyi-"Àmélī.

Problematic, *a.* شبهه لو shùphéli.

Proboscis, *s.* خرطوم khòrtūm.

Proceed, *v.n.* چیقمق chìkm*a*k, حاصل او hĀssil-òl, نشئت ا nèsh'èt-et, ترتب ا tèrèttub-et, لازم کلمك lāz*i*m-ghÈlmek; الت طرفنی سویلمك Àlt-tàraf*i*n*i*-sùwèylémek; کچمك ghèchmek; ایلرو کتمك ìléri-ghìtmek. [*pl.* دعوا dà"wà.

Proceeding, *s.* معامله mù"āmélé; —s, *s.*

Proceeds, *s. pl.* حاصلات hĀss*i*lĀt.

Process, *s.* اصول ùssūl; اعمال ì"māl; دعوا dà"wà. [نشئت nèsh'èt.

Procession, *s.* الای Àlay; حصول hùssūl,

Proclaim, *v.n.* ندا ا nìdā-et, اعلان ا ì"lĀn-[-et.

Proclamation, *s.* اعلان ì"lĀn.

Procrastinate, *v.n.* ایشنی صکرەیه براقمق ìshini-sò*ng*r*aya*-bràkm*a*k.

Procrastination, *s.* تأخر t*à*'àkhkhur.

Procreator, *s.* مولد mùwèllid.

Procure, *v.a.* بولمق bùlm*a*k, المق Àlm*a*k, اله کتورمك Èl*a* - ghètirmek, حاصل ا hĀss*i*l-et, تحصیل ا tàhs*i*l-et, استحصال ا ìsstihsĀl-et.

Prodigal, *a.* مسرف mùssrif; بذول bèzūl; —ity, *s.* اسراف ìssrāf; مبذولیت mèbzūlìyyèt. [bìyuk; چوق chòk.

Prodigious, *a.* عجیب "*à*jīb; بیوك

Prodigy, *s.* معجزه mù"jizé.

Produce, *v.a.* حاصل ا hĀss*i*l-et, ویرمك vÈrmek; احضار ا ìhzār-et, چیقارمق chìkàrm*a*k, کوسترمك ghy*ù*sstErmek, میدانه قومق mèydĀn*a*-kòm*a*k, ابراز ا ìbrāz-et; اشهاد ا ìshhād-et; —, *s.* حاصلات hĀss*i*lĀt (*pl.*); ثمره sèméré; ایراد īrād; محصول màhsūl.

Product, *s.* محصول màhsūl.

Production, *s.* حصول hùssūl; اثر èsser.

Profane, *a.* عادی "ādī; دینه غیر متعلق dīné - ghàyr*i* - mùt*a*"àllik; مقتضای دیانته مغایر اولان mùktĀzāy*i*-dìyānèt*a*-mùghāyir-òlAn; —, *v.a.* مبارك نسنه حقنده مغایر احترام اوضاعه مباشرت ا mùbārek-nèssné-hÀkk*i*nd*a*-mùghāy*iri*-ìhtirām-èvzā"*a*-mùbĀshéret-et.

Profess, *v.a.* علناً اقرار ا "àlénen-ìkrār-et, دعواسنده او dà"wàss*i*nd*a* - òl, صاتمق sÀtm*a*k; مدرسلك ا mùdèrrisslik-et, تدریسیله مشغول او tèdrīssīl*a* - mèshghūl-òl.

Profession, *s.* اقرار علنی ìkrār-"àlénī; دعوی dà"wà, ادعا ìdd*i*"ā; مشغولیت mèshghūlìyyèt, حرفت hìrfèt, صنعت sàn"àt. [khòj*a*, معلم mù"*à*llim.

Professor, *s.* مدرس mùdèrriss; خواجه

Proficiency, *s.* مهارت m*à*hārèt.

Proficient, *a.* ماهر māhir.

Profile, *s.* رسم مسنم rèssmi-mùssènnem; یان باقشی رسمی y*à*n-bÀk*i*sh*i*-rèssmi.

Profit, *s.* کار ky*ā*r, قزانج kÀz*à*nj; فائده fā'idé, نفع nèf", منفعت mÈnfa"*à*t; —, *v.n.* کار ا ky*ā*r-et, قزانمق kÀzAnmAk, انتفاع ا ìntifā"-et, فائده کورمك fā'idé-ghy*ù*rmek, فائده مند او fā'idé-mènd-òl; —, *v.a.* کار ویرمك ky*ā*r-vÈrmek, فائده ویرمك fā'idé-vÈrmek,

فائده ا fā'idé-et, فائده‌او fā'idé-òl, فائده‌سی‌او fā'idéssi-òl, فائده‌لو او fā'idéli-òl.

Profligacy, *s.* چاپقینلق chàpkinlik, فسق وفجور fìssk-u-fùjūr, سفاهت sèfāhàt.

Profligate, *a.* چاپقین chàpkin, سفیه sèfīh, فاسق fāssik, فاجر fājir.

Profound, *a.* درین dèrīn, عمیق "àmīk; —ly learned, متبحر mùtébàhhir.

Profoundness, Profundity, *s.* درینلك dèrīnlik.

Profuse, *a.* بول bòl, غنی ghànī; مسرف mùssrif; بذول bèzūl.

Profusion, *s.* چوقلق chòkluk.

Progenitor, *s.* جد jèdd.

Progeny, *s.* ذریت zùrrìyyèt.

Prognostic, *s.* علامت "àlāmèt.

Programme, *s.* لائحه lā'iha.

Progress, *s.* ایلرولیش ìlériléyish; ترقی tèràkki; —, *v.n.* ایلرولمك ìlerilé-mek, کتمك ghìtmek.

Prohibit, *v.a.* یساق ا yàssàk-et, ممنوع ا mèmnū"-et, نهی ا nèhy-et.

Prohibition, *s.* یساق yàssàk; نهی nèhy.

Project, *s.* تصور tàssàvvur, مطالعه mù-tāla"à; —, *v.a.* تصور ا tàssàvvur-et, مطالعه ا mùtāla"à-et; اتمق àtmak, انداخت ا èndākht-et, رمی ا rèmy-et; ایتمك ètmek; —, *v.n.* چیقمق chìkmak, ایلرو کلمك ìléri-ghèlmek, اوزامق ùzamak.

Projectile, *s.* جسم مرمی jìssmi-mèrmī.

Prolific, *a.* برکتلو bèrékètli; یدی ویرن yèdi-vèren; مثمر mùssmir, محصولدار màhsūldār.

Prolix, *a.* اوزون ùzun, مفصل mùfàssàl.

Prologue, *s.* مقدمه mùkkàddimé.

Prolong, *v.a.* اوزاتمق uzàtmak, مد ا mèdd-et, استقامتی اوزره اخراج ا ìssti-kāméti-ùzéré-ìkhrāj-et.

Promenade, *s.* سیر sèyr, سیر و تماشا sèyr-u-tàmāshā; سیر یری sèyr-yèri, مسیره mèssīré, مسیره کاه mèssīréghyāh, مسیر mèssīr; —, *v.n.* کزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak; —, *v.a.* کزدرمك ghèzdirmek, طولاشدرمق dòlàshdirmak.

Promiscuous, *a.* قارشق kàrishik.

Promise, *s.* سوز sùz, وعد và"d; —, *v.a.* سوز ویرمك sùz-vèrmek, وعد ا và"d-et; —, *v.n.* کورنمك ghyùrunmek, امید ویرمك ùmīd-vèrmek.

Promontory, *s.* بورون bùrun.

Promote, *v.a.* رتبه ویرمك rùtbé-vèrmek, ترفیع رتبه ا tèrfī"i-rùtbé-et; یاردم ا yàrdim-et, معاونت ا mù"āvénèt-et, ایلرولتمك ìlérilètmek.

Promotion, *s.* ترفیع رتبه tèrfī"i-rùtbé.

Prompt, *a.* چابك chàbik, تیز tīz (tèz), سرعتلو sùr"àtli, سریع sèri"; —, *v.a.* عقلنه‌ش قومق "àklina-shèy-kòmak; لقردی اوکرتمك làkirdi-ùghrètmek, تعلیم ا tà"līm-et.

Promptitude, *s.* چابکلك chàbiklik.

Promulgate, *v.a.* اعلان ا ì"lān-et, نشر ا nèshr-et, یایمق yàymak.

Prone, *a.* میال mèyyāl, مستعد mùss-tà"ìdd; یوزی قویون yùzu-kòyun.

Pronoun, *s.* ضمیر zàmīr.

Pronounce, *v.a.* تلفظ ا tèlàffuz-et;

اغزه‌المق ʌghza-ʌlmak, قاله‌المق kāla-ʌlmak, تفوه‌ا tèfèvvuh-et.

Pronunciation, *s.* تلفظ tèlʌffuz.

Proof, *s.* اثبات ìssbʌt, سند sèned, حجت hùjjèt, برهان bùrhān, فرقان fìrkān, سلطان sūltʌn, دليل dèlīl; شاهد shāhid; امتحان ìmtihān, تجربه tèjrubé; قرار kʌrār, قوام kìwām; تصحيح ايچون باصلان صحيفه tʌsshīh - ìchin - bʌssilʌn - sàhīfé; رسمك الك باصلان نسخه‌لری rèssming-ìlk-bʌssilʌn-nūsskhalari; —, *a.* تام قرار tāmm-kʌrār; قبول ايتمز kʌbūl-ètmàz, قورقمز kòrkmàz, طيانور dàyànir.

Prop, *s.* دستك dèsstek, طياق dàyak, پاينده pàyèndé; —, *v.a.* دستك اورمق dèsstek-wùrmak, طوتدرمق tùtdur-mak; طوتمق tùtmak.

Propagate, *v.a.* اولاد يتشدرمك èvlād-yètishdirmek, چوجق ياپمق chòjuk-yàpmak; ياوری ياپمق yàvri-yàpmak; تورتمك tùrEtmek; نشرا nèshr-et, يايمق yàymak. [نشر nèshr.

Propagation, *s.* ايلاد īlād; تولد tèvèllud;

Propel, *v.a.* يوروتمك yùrutmek, سوقا sèvk-et, تحريكا tàhrīk-et, سورمك sùrmek.

Propensity, *s.* ميل mèyl.

Proper, *a.* مناسب mùnāssib, لايق lāyik, سزا sèzā, شايان shāyān; شايسته shāyèssté, جسبان jùssbān; اهل èhl, ارباب èrbāb; كندو *or* كندی kèndi, اصل ʌssl, اصل كندی ʌssl-kèndi, ذاتی zātī; خاص khʌsss.

Property, *s.* مال māl, منال mènāl, واريت vàrìyyèt; خاصه khʌsssa.

Prophecy, *s.* پيغمبر طرفندن ويريلان خبر pèy-ghʌmbèr-tàrafindan-vèrilen-khʌber.

Prophesy, *v.n.* خبر ملهمی اخبارا khʌberi-mùlhèmi-ìkhbār-et, الهام طريقيله ناسه غائبدن خبر ويرمك ìlhām-tàrīkīla-nāssa-ghāʿibdan-khʌber-vermek, پيغمبرلكا pèy-ghʌmbèrlik-et; مستقبلدن بحثله قطعيا حكما mùsstʌkbeldan-bàhssla-kʌt''ìyyan-hùkm-et.

Prophet, *s.* پيغمبر pèyghʌmbèr, رسول rèssūl, نبی nèbī.

Propitiate, *v.a.* شفقتنی تحصيلا shè-fakʌtini-tàhsīl-et.

Propitious, *a.* مساعد mùssā''id.

Proportion, *s.* نسبت nìssbèt; تناسب tènāssub; rule of —, اربع متناسبه èrbà''i-mùténāssébé; —, *v.a.* تناسب اوزره تقسيما tènāssub-ùzéré-tàksīm-et; نسبتنده ياپمق nìssbètinda-yàpmak.

Proportionate, *a.* متناسب mùténāssib.

Proposal, *s.* تكليف tèklīf.

Propose, *v.a.* تكليفا tèklīf-et; —, *v.n.* نيتا nìyyèt-et, قورمق kùrmak; ديمك dèmek, سويلمك sùwèylémek; طالب اول، كنديني عرضا kèndini-''àrz-et, tālib-òl.

Proposition, *s.* قول kʌvl, دعوی dà''wà, سوز sùz, لقردی làkirdi; قضيه kʌzìyyé.

Propound, *v.a.* درميانا dèr-mèyān-et, بسطا bʌsst-et, بيانا bèyān-et.

Proprietor, *m.* Proprietress, *f. s.* مال صاحبی māl-sāhibi; ملك صاحبی mùlk-sāhibi; صاحب sāhib.

Propriety, *s.* مناسبت mùnāssébèt.

Prorogation, *s.* تعطيل tà''til.

Prorogue, *v.a.* تعطيل ا tà''til-et.

Prosaic, *a.* منثور mènsūr; ثقلت ويرر [sìklet-vÈrir.

Prose, نثر nèssr (nèssir).

Prosecute, *v.a.* مجرمه دعوى اچمق mùj-rima-dà''wà-àchmak, دعواجى او dà''wàji-òl; دوام ا dèwĀm-et.

Prosecution, *v.a.* دعوا اچمقلق dà''wa-àchmaklik.

Prosecutor, *s.* جنحه دعواسنده مدعى اولان ادم jùnha-dà''wassinda-mùddà''i-òlan-ÀdAm. [dùnmÉ.

Proselyte, *s.* مهتدى mùhtédī, دونمه

Prosody, *s.* عروض ''àrūz.

Prospect, *s.* نظارت nÀzārèt; اميد ùmìd, مأمول mè'mūl.

Prospectus, *s.* اعلاننامه ì''làn-nāmÉ.

Prosper, *v.n.* فلاح بولمق fèlāh-bùlmak, ايشى طوغرى كتمك ìshi-dò*gh*ru-ghìtmek, ايشى يولنده او ìshi-yòlunda-òl.

Prosperity, *s.* دولت dèvlèt, اقبال ìkbāl.

Prosperous, *a.* صاحب دولت و اقبال sāhibi-dèvlet-vÉ-ìkbĀl; مساعد mùssā''id.

Prostitute, *s.* فاحشه fāhishÉ, صوقاق روسپيسى sòkAk-(òrosspossu); —, *v.a.* فاحشه كبى راست كلنه رام ا fāhishÉ-ghìbi-rÀsst-ghÈlÉna-rām-et; — one's self, فاحشه او fāhishÉ-òl, فاحشه لك ا fāhishÉlik-et.

Prostitution, *s.* فاحشه لك fāhishÉlik.

Prostrate, *a.* يوزى قوين yùzu-kòyun; —, *v.a.* يقمق yìkmak, يره چارپمق yÈra-chàrpmak; قوتنى كسمك kùvvètini-kèssmek; كدره بوغمق kÈdÉra-bò*gh*mak.

Prostration, *s.* يره اتمقلق yÈra-Àtmaklik; مجالسزلك mèjālsizlik.

Protect, *v.a.* حفظ ا hìfz-et, محافظه ا mūhĀfaza-et, حمايه ا hìmāyÉ-et, صيانت ا sìyānèt-et; ارقه او àrka-òl, تصحب ا tÀssàhhub-et. [hìmāyÉ.

Protection, *s.* محافظه mùhĀfaza; حمايه

Protector, *s.* حافظ hĀfiz, محافظ mūhĀfiz; حامى hāmī; ارقه àrka; محفظه màhfaza.

Pro tem., *ad.* موقتا mùwÀkkatan.

Protest, *s.* پروتسطو pròtèssto; —, *v.n.* پروتسطو ويرمك pròtèssto-vÈrmek; يمين ا yèmīn-et; —, *v.a.* ادعا ا ìddi''ā-et, قوياً بيان ا kàvìyyan-bèyān-et; پروتسطو ا pròtèssto-et.

Protestant, *a.* پروتستانت pròtesstānt; —, *s.* پروتستانت pròtesstānt.

Protestantism, *s.* پروتستانتلق pròtess-[tāntlik.

Protocol, *s.* مضبطه mÀzbAta.

Protract, *v.a.* اوزاتمق ùzÀtmak, تمديد ا tèmdīd-et; رسم ا rèssm-et.

Proud, *s.* كبرلو kibirli, متكبر mùté-kèbbir, فضول fàdūl (fòdul), فرعون fìr''àvn; مفتخر mùftàkhir.

Prove, *v.a.* اثبات ا ìssbĀt-et; —, *v.n.* چيقمق chìkmak. [-sàmAn.

Provender, *v.a.* اوت ارپه صمان òt-àrpa-

Proverb, *s.* ضرب مثل zàrbi-mèssel, لقردى làkirdi.

Proverbial, *a.* ضرب مثل حكمنه كيرمش zàrbi-mèssel-hùkmuna-ghirmish.

Provide, *v.a.* تدارك ا tèdāruk-et(-rik); ترتيب ا tÈrtīb-et; ويرمك vÈrmek;

— for, *v.n.* تعيشنى ويرمك tà"àyyu-shunu-vèrmek, حوائجنى ويرمك hāwā'ijini-vèrmek, باقمق bàkmak, بسلمك bèsslémek; خدمت بولمق khìdmet-bùlmak, خدمته صوقمق khìdméta-sòkmak; —ded that, شو شرطله كه shù-shàrtla-ki, بشرطا نكه bì-shàrti-ān-ki.

Providence, *s.* عاقبت انديشلك "āki-bet-èndīshlik, عقل "àkl, بصيرت bàssīret; الله Allāh, حق تعالى hàkk-tà"ālà; رزاق rèzzāk, حافظ hāfiz, پروردگار pèrvèrdighyār; عنايت "ìnāyet, احسان ìhsān, مرحمت mèrhàmet. [ايش ìsh.

Province, *s.* ايالت èyālèt; وظيفه wàzīfé,

Provision, *s.* تدارك tèdāruk (-ik); اكمك èkmek, نانپاره nān-pāré; شرط shàrt; —s, *s. pl.* ذخيره zàkhīré (*pl.* ذخائر zàkhā'ir).

Proviso, *s.* شرط shàrt. [īrāss.

Provocation, *s.* اغضاب ìghzāb; ايراث

Provoke, *v.a.* قزدرمق kìzdirmak, دارلتمق dàrìltmak; ايراث ا īrāss-et, سبب او sèbeb-òl.

Proximity, *s.* قرب kùrb, جوار jìwār.

Proxy, *s.* وكيل vèkīl; وكالتنامه vèkyālet-nāmé. [بصيرتلو bàssīrètli.

Prudent, *a.* عقللو "àkllì, عاقل "ākìl,

Prune, *s.* قورو اريك kùru-èrik; —, *v.a.* بودامق bùdamak.

Prussia, *s.* پروسيا دولتى Prūssia-dèvleti.

Prussian, *s.* and *a.* پروسيالو Prūssiali.

Puberty, *s.* بلوغ bùlūgh.

Public, *a.* علنى "àlénī; رسمى rèssmī; عمومى "ùmūmī; ميرى mīrī, بكلك bèghlik; عامره "āmiré; معموره mà"mūré; خاص khāsss; — paper, غزته ghàzèta; — house, ميخانه mèy-khāné, لوقانده lòkànda; — service, دولت خدمتى dèvlet-khìdméti (hìz-); —, *s.* عالم "ālem, ناس nāss, خلق khàlk, اورته لق òrtalìk; جمهور jùmhūr.

Publican, *s.* ميخانه جى mèy-khānéji.

Publication, *s.* نشر nèshr.

Public-house, *s.* ميخانه mey-khāné.

Publish, *v.a.* اعلان ا ì"lān-et, نشرا nèshr-et; باصمق bàssmak, طبع ا tàb"-et, طبع وتمثيل ا tàb"-u-tèmsīl-et.

Publisher, *s.* كتابجى kìtābji.

Puddle, *s.* كول ghyùl; — about, *v.n.* چامورلرده كزنمك chàmūrlarda-ghè-zinmek. ["àbess, صاچمه sàchma.

Puerile, *a.* چوجقلق chòjuklùk, عبث

Pugilism, *s.* مشته غوغاسى تعليمى صنعتى mùshta-kàwghassi-tà"limi-sàn"àti.

Pugilist, *s.* مشته غوغاسيجى mùshté-kàwghassiji.

Puke, *v.n.* قوسمق kùssmak, قى كتورمك kày-ghètirmek, استفراغ ا isstifrāgh-et.

Pull, *s.* چكش chèkish; —, *v.a.* چكمك chèkmek; — back, *v.a.* كيرو چكمك ghèri-chèkmek; —, *v.n.* كيرو چكلمك ghèri-chèkilmek; — down, يقمق yìkmak, هدم ا hèdm-et; دوشرمك dùshurmek; — in, ايچرو چكمك ìchèri-chèkmek; — off, چيقارمق chìkàrmak, اندرمك èndirmek; قوپارمق kòpàrmak; — out, طيشارى چكمك dìshàri-chèkmek; سوكمك

sùkmek, چیقارمق chìkàrmak; — up, *v.a.* سوکمك sùkmek, چیقارمق chìkàrmak; ضابطه کوترمك zābita-ghyùturmek; — —, *v.n.* دورمق dùrmak. [بیومش پلیج bìyumush-pìlij.

Pullet, *s.* کنج طاوق ghènj-tàwuk,

Pulley, *s.* مقره màkara. [ghera-mènsūb.

Pulmonary, *a.* اق جکره منسوب àk-jì-

Pulp, *s.* میوه نك اتی mèyvéning-èti; لاپه کبی هیئت làpa-ghìbi-hèy'èt.

Pulpit, *s.* کرسی kyùrsi, منبر mìnber.

Pulsate, *v.n.* نبض کبی اورمق nàbz-ghìbi--wùrmak. [-hàrékèti.

Pulsation, *s.* نبضك حرکتی nàbzin-

Pulse, *s.* نبض nàbz; حبوبات hùbūbāt.

Pulverize, *v.a.* توز ا tòz-et, سحق ا sàhk--et, ازمك èzmek. [-tàshi.

Pumice-stone, *s.* سونکر طاشی sùngher-

Pump, *s.* طلومبه tùlumba; اینجه قوندره ìnja-kùndura; —, *v.a.* طلومبه ایشلتمك tùlumba-ìshletmek; طلومبه ایله چکمك tùlumba-ila-chekmek (*or* المق àlmak), اغزندن لقردی قاپمق àghzindan-làkirdi-kàpmak.

Pumpkin, *s.* قباق kàbak.

Pun, *s.* مضمون màzmūn; —, *v.n.* مضمون سویلمك màzmūn-sùwèylé-mek.

Punctual, *a.* وقتیله کلان wàktīla-ghèlan.

Punctuality, *s.* وقتیله کلمکلك wàktīla--gèlmeklik. [-wàktinda.

Punctually, *ad.* وقتلو وقتنده wàkitli-

Punctuate, *v.a.* طوراق یرلرینی اشارت ا dùrak-yèrlerini-ìshāret-et.

Punctuation, *s.* طوراق یرلرینی اشارت ایتمکلك dùrak-yerlerini-ìshāret-ètmeklik.

Pungent, *a.* سرت sèrt, کسکین kèsskin.

Punish, *v.a.* تأدیب ا tè'dīb-et, تکدیر ا tèkdīr-et, مجازات ا mùjāzāt-et, جزاسنی ویرمك jèzāssini-vèrmek; اینجتمك ìnjitmek.

Punishment, *s.* تأدیب tè'dīb, مجازات mùjāzāt, جزا jèzā, عقوبت "ùkūbèt.

Punning, *s.* مضمون سویلمکلك màzmūn--sùwèylémeklik.

Punster, *s.* مضمونجی màzmūnju.

Puny, *a.* علیل "àlīl.

Pup, *s.* کوپك یاوریسی kyùpek-yàvrissi.

Pupil, *s.* شاکرد shàghird, تلمیذ tèlmīz; وصی یه سپارش اولنمش یتیم wàssīya--sìpārish-òlunmush-yètīm; — of the eye, کوز ببکی ghyùz-bèbèghi, مردمك چشم mèrdumèki-chèshim, انسان العین ìnsānu-'l-"àyn.

Puppy, *s.* کوپك یاوریسی kyùpek--yàwrussu; impertinent —, ادبسز قاطر èdebsiz-kàtir.

Purchase, *s.* صاتون النان شی sàtīn-àlinan--shèy; الش àlish, الم àlim, شرا shìrā, اشترا ìshtirā, ستد sìtèd; جر اثقال قوتی jèrri-èsskāl-kùvvèti; مسند قوت mèssnedi-kùvvèt; واسطهٔ قوت wāssi-ta'i-kùvvèt; —, *v.a.* المق àlmak, صاتون المق sàtin-àlmak, اشترا ا ìshtirā-

Purchaser, *s.* مشتری mùshtérī. [-et.

Pure, *a.* خالص khāliss, صافی sāfī, صاف sàf; تمیز tèmīz, پاك pāk, طاهر tāhir.

Purgative, *a.* and *s.* مسهل mùsshìl.

Purgatory, *s.* اعراف à"rāf, برزخ bèrzàkh.

Purge, *s.* مسهل mùsshìl; —, *v.a.* عمل ويرمك "àmel-vèrmek; تميزلمك tèmizlémek.

Purify, *v.a.* تميزلمك tèmizlémek, تطهيرا tàthīr-et, تصفيها tàssfìyyé-et.

Purity, *s.* تميزلك tèmizlik, خالصلق khālìsslìk, صفوت sàfvèt; عفت "ìffèt, عصمت "ìssmet, پاكدامنلك pākdāmenlik; طهارت tàhārèt.

Purloin, *v.a.* چالمق chàlmak, سرقتا sìrkàt-et.

Purple, *a.* مور mòr; —, *s.* كسوت پادشاهى kìssvèti-pādishāhī.

Purport, *s.* مآل mà'āl, معنا mà"nà, فحوى fàhwà, مفهوم mèfhūm; —, *v.n.* مآلنده‌او mà'ālinda-òl.

Purpose, *s.* نيت nìyyèt, مرام mèrām; —, *v.a.* قورمق kùrmak, نيتا nìyyèt-et; on —, مخصوص màkhsūss; قصداً kàssdan, عمداً "àmdan.

Purse, *s.* كيسه kèyssé, هميان hìmyān; (sum of 500 piastres) كيسه اقچه kèyssé-àkcha.

Purser, *s.* كمى خواجه‌سى ghèmi-khòjassi.

Purslain, *s.* سميزاوت sèmiz-òt.

Pursue, *v.a.* قوغالمق kòghalamak, تعقيبا tà"kīb-et; پيشنه دوشمك pèshina-dùshmek; دواما dèwām-et, مشغول‌او mèshghūl-òl.

Pursuit, *s.* تعقيب tà"kìb.

Purveyor, *s.* ذخيره مأمورى zàkhìré-mè'mūru.

Pus, *s.* ارنك ìrìng, جراحت jèrāhàt.

Push, *v.a.* ايتمك ìtmek, سورمك sùrmek, قاقمق kàkmak; — back, *v.a.* كيرو سورمك ghèri-sùrmek; — —, *v.n.* كيرولمك ghèrilémek; — in, *v.a.* صوقمق sòkmak; — —, *v.n.* صوقلمق sòkulmak; — on, *v.n.* ايلروسورمك ìléri-sùrmek; — out, *v.a.* طيشارى سورمك dìshàri-sùrmek; — —, *v.n.* طيشارى چيقمق dìshàri-chìkmak.

Pusillanimity, *s.* قورقاقلق kòrkaklìk, جبن jùbn.

Pustule, *s.* سويلجه sìvilja, چبان chìbàn, اوچق ùchuk.

Put, *v.a.* قومق kòmak, وضعا wàz"-et; — about, *v.a.* راحت براقمامق rāhat-bràkmamak; — —, *v.n.* كمى يى چويرمك ghèmiyi-chèvirmek; — a stop to, منعا mèn"-et; — away, صاقلامق sàklamak; يرينه‌قومق yèrina-kòmak; دفعا dèf"-et; بوشامق bòshamak; — back, *v.n.* كيرو دونمك ghèri-dùnmek; — —, *v.a.* كيرو قومق ghèri-kòmak; — by, صاقلامق sàklamak; ادارا ìdāré-et; — down, باصدرمق bàssdirmak, منعا mèn"-et; باصمق bàssmak; ياترمق yàtìrmak; — forth, چيقارمق chìkàrmak; اوزاتمق ùzàtmak; اچمق àchmak; طيشارىا dìshàri-et; — forward, درپيشا dèr-pīsh-et; — in fear, قورقتمق kòrkutmak; — in for, طالب‌او tālib-òl; — in print, غزته‌يه باصمق ghàzètaya-bàssmak; — off, چيقارمق chìkàrmak; دفعا dèf"-et; صكره‌يه براقمق sòngraya-bràkmak, تأخيرا tà'khīr-et; — — one's clothes, صويونمق sòyunmak; — on, *v.a.* كيمك ghìymek; طاقنمق

tàkinmak; — out, سوندرمك sùndurmek, اطفا ا ìtfā-et; چيقارمق chìkàrmak; اچمق àchmak; اوزاتمق ùzÀtmak; — — at interest, فائضه ويرمك fā'iza-vÈrmek, فائضه ياترمق fā'iza-yàtirmak; — out of conceit, قيرمق kìrmak, بورننى قيرمق bùrnunu-kìrmak; — — — — with, بزدرمك bèzdirmek; — up, v.n. قونمق kònmak, قوناق ا kònak-et, انمك ènmek; — —, v.a. يرينه قومق yÈrina-kòmak; — — for sale, صاتيلق ا sÀtìlìk-et; — — to auction, مزاده ويرمك mèzāda-vÈrmek; — up with, صبر ا sÀbr-et, چكمك chèkmek, تحمل ا tàhàmmul-et; اوينه انمك èvina-ènmek, اونده مسافر او èvinda-mùssāfir-òl; — upon, الداتمق Àldatmak; ازيت ا èzìyyèt-et, راحتسز ا rāhatsiz-et.

Putrefy, v.n. چورومك chùrumek, قوقمق kòkmak.

Putrid, a. قوقمش kòkmush, متعفن mùta''Àffin.

Putty, s. جامجى معجونى jàmji-mà''jūnu; —, v.a. معجونلمق mà''jūnlamak.

Puzzle, s. ياكلتماج yàngìltmàj (yànìlt-), اويونجق òyunjak; —, v.a. ياكلتمق yàngìltmak (yànìlt-), شاشرتمق shàshirtmak.

Pyramid, s. اهرام èhrām; the pyramids of Egypt, فرعون دپه لرى fìr'àvn-tèpÉlÉri.

Pyramidal, a. اهرامى الشكل èhrāmìyyu-'sh-shèkil.

Pyrotechnics, s. pl. فشنكجيلك صنعتى fìshènkjilik-sàn''àti (fìshèk-).

Q.

Quack, s. يالاندن هكيم yàlÀndan-hèykim, بوقدن هكيم bòkdan-hèykim, حقه باز hòkkabÀz; اوردك سسى ùrdek-sèssi; —, v.a. لاعن علم معالجه ا lā-''àn-''ìlmin-mù''āléjé-et; —, v.n. اوردك سس ا ùrdek-sèss-et; اوردك كبى سس ا ùrdek-ghìbi-sèss-et.

Quadrangle, s. اورته سى حولى درت يانى بنا اولان هيئت òrtassi-hàvli-dùrt-yàni-bìnā-òlAn-hèy'et.

Quadrant, s. ربع دائره rùb''i-dā'irÉ; اوقتانت òktànt.

Quadrilateral, a. and s. ذو اربعة الاضلاع zū-èrbà''atu-'l-Àdlā'', درت كوشه dùrt-kyùshÉ.

Quadrille, s. بر نوع رقص bìr-nev''i-ràkss.

Quadruped, s. درت اياقلو حيوان dùrt-àyakli-hàywĀn, چارپا chàrpā.

Quadruple, s. درت قات dùrt-kÀt, درت مثلى dùrt-mìssli; —, v.a. درت قات ا dùrt-kÀt-et; —, v.n. درت قات او dùrt-kÀt-òl.

Quaff, v.a. ايچمك ìchmek, اتمق Àtmak, چاقمق chàkmak.

Quagmire, s. بتاق bÀtak, بتاقلق bÀtaklìk.

Quail, s. بلدرجين bùldurjin; —, v.n. قورقمق kòrkmak, يلمق yìlmak.

Quaint, a. تحاف tùhāf, عجيب ''Àjīb (Àjā'ib).

Quake, v.n. تترمك tìtrÉmek, دترمك dìtrÉmek, لرزان او lÈrzān-òl.

Qualification, s. استحقاق ìsstihkĀk; صورت استحقاق sūrÈti-ìsstihkĀk;

استثنا isstissnā, اعتراض ì''tirāz, تعدیل tà''dīl, تنبیه tènbīh, شرط shàrt.

Qualify, *v.a.* تعدیل ا tà''dīl-et; استحقاق ویرمك isstihkāk-vèrmek, وسیلهٔ استحقاق او vèssīlé'i-isstihkāk-òl; —, *v.n.* استحقاق كسب ا isstihkāk-kèssb-et.

Quality, *s.* كیفیت kèyfiyyèt, خاصه khāsssa; رتبه rùtbé, صوی sòy, جنس jìnss.

Qualm, *s.* كوكل بولانمسی ghyùngul-bù-lànmassi, یورك بولاندیسی yùrèk-bù-làndissi; — of conscience, شبهه shùbhé; ندامت nèdāmèt.

Quantity, *s.* كمیت kèmìyyèt, مقدار mìkdār, قدر kàdr (kàdar).

Quarantine, *s.* قرانتینه kàrantìna; تحفظ خانه tàhàffuz-khāné.

Quarrel, *s.* غوغا (kàwgha), نزاع nìzā'', منازعه mùnāza''à; —, *v.n.* بوزشمق bòzushmak; غوغا ا (kàwgha)-et, نزاع ا nìzā''-et.

Quarry, *s.* طاش اوجاغی tàsh-òjaghī; آو àv, صید sàyd, شكار shìkyār; بیوك اوق bìyuk-òk; —, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak; ایشلتمك ìshletmek.

Quart, *s.* ایكیوز سكسان درهملك اولچی ìkiyuz-sèksen-dìrhèmlik-ùlchu.

Quarter, *s.* دردده بر dùrtda-bìr, ربع rùb'', چاریك chàr-yèk (chèyrek); دیلم dìlim; طرف tàraf, یان yàn, جانب jānib, سو sū; حوالی hàwāli; جهت jìhèt; سكز كیله لك ذخیره اولچیسی sèkiz-kìlélik-zàkhīré-ùl-chussu; —s, *s. pl.* قوناق kònak; دائره dā'iré; اوطه òda; —, *v.a.* دردده بولمك dùrda-bùlmek; اوطورتمق òturtmak, قوناق ا kònak-et; winter-quarters, قشله kìshla, قشلاق kìshlàk, قشلاغ kìshlàgh.

Quarterdeck, *s.* كوكرته نك قیچ طرفی ghyùghèrtaning-kìch-tàrafi.

Quatrain, *s.* رباعی rùbā''ī.

Quay, *s.* اسكله ìsskèlé, ریختم rìkhtim.

Queen, *s.* قرالیچه kìràlicha.

Queer, *a.* عجیب ''àjīb (''àjā'ib).

Quell, *v.a.* باصدرمق bàssdirmak, حقندن كلمك hàkkindan-ghèlmek, زجر ا zèjr-et.

Quench, *v.a.* سوندرمك sùndurmek, اطفا ا ìtfā-et; صوسزلق دفع ا sùssuzluk-dèf''-et.

Query, *s.* سؤال sù'āl; جای سؤال jāyi-sù'āl; —, *v.n.* شبهه ا shùbhé-et.

Quest, *s.* ارامقلق àramaklìk; to go in — of, كیدوب ارامق ghìdup-àramak.

Question, *s.* سؤال sù'āl; اذیت èzìyyèt, شكنجه shìkèndjé; —, *v.a.* سؤال صورمق sù'āl-sòrmak, سؤال ا sù'āl-et; استنطاق ا isstintāk-et; شبهه ا shùbhé-et; to put to the —, اذیت ا èzìyyèt-et.

Quick, *a.* چابك chàbìk, تیز tīz (tèz), سریع sèrī'', سرعتلو sùr''àtli; جانلو jānli, دیری dìri, حی hàyy; حیوانك دیری اتی hàywāning-dìri-èti, ات èt.

Quicken, *v.a.* تعجیل ا tà''jīl-et, تسریع ا tèssrī''-et; جان ویرمك jān-vèrmek, جانلندرمق jānlandirmak, دیرلتمك dìriltmek, احیا ا ìhyā-et; دیرلمك

dìrilmek ; چوجغی دیرلمك chòjughu-dìrilmek. [mish-kìrèch.

Quicklime, *s.* سونمامش کیرچ sùnma-

Quickly, *ad.* چابك chàbik.

Quickmatch, *s.* فتیل fìtil.

Quickness, *s.* چابکلك chàbiklik.

Quicksilver, *s.* جیوه jìwa, زیبق zìbàk.

Quiet, *a.* صوص sùss ; اوصلو ùsslu, تمکینلو tèmkīnli, سکونتلو sùkyūnètli ; اسوده āssūdé ; —, *a.* and *s.* راحت rāhat, اسایش āssāyish ; —, *s.* سکونت sùkyūnèt ; —, *v.a.* تسکین ا tèsskīn-et ; سسنی کسمك sèssini-kèssmek, صوصدرمق sùssdurmak ; — ! *int.* صوص sùss ; to be —, تك دورمق tèk-dùr-mak ; in a — way, اصولله ùssūlla.

Quietly, *ad.* یواش یواش yàwāsh-yàwāsh.

Quietness, *s.* سسسزلك sèsssizlik, تلاشسزلك tèlashsizlik.

Quill, *s.* قوش تویی kùsh-tùyu ; اچلمامش توی قلم àchilmamish-tùy-kàlem ; —, *v.a.* اینجه اینجه قیرمق ìnja-ìnja-kìr-mak, قیرمه قیرمه ا kìrma-kìrma-et.

Quilt, *s.* یورغان yùrghan ; —, *v.a.* پاموقلو خرقه کبی دیکمك pàmukli-khìrka-ghìbi-dìkmek.

Quince, *s.* ایوه àywa. [sùlfātò.

Quinine, Sulphate of Quinine, *s.* صولفاتو

Quinsy, *s.* خناق khùnnāk. [-'l-khùlāssa.

Quintessence, *s.* خلاصة الخلاصه khùlāssatu-

Quire, *s.* کاغد دسته سی kyāghid-dèsstéssi, دسته dèssté ; خواندکان کروهی khā-nèndéghyān-ghyùrūhu.

Quit, *v.a.* براقمق bràkmak, ترك ا tèrk-et ; —, *v.n.* چیقمق chìkmak.

Quite, *ad.* بتون بتون bìtun-bìtun, کلیاً kyùllìyyan ; کاملاً kyāmilan, هر وجهله [hèr-wèjhla.

Quitrent, *s.* اجاره ìjāré.

Quits, *ad.* باش bàsh, بر bìr, برابر bèrābèr, نه الەجق نه ویره جك nè-àlajak-nè-vèréjek.

Quiver, *s.* اوقدان òkdān, اوقدانلق òk-danlik, تیرکش tīrkèsh ; —, *v.n.* اوینامق òynamak, تترەمك tìtrémek.

Quiz, *v.a.* ذوقلنمك zèvklenmek.

Quondam, *a.* سابق sābik ; —, *ad.* سابقا sābikā.

Quota, *s.* پای pày, حصه hìsssé.

Quotation, *s.* اقتباس ایله ایراد ایتمکلك ìktibàss-ìla-īrād-ètmeklik.

Quote, *v.a.* بشقه نك الفاظنی ایراد ا bàsh-kaning-èlfāzini-īrād-et. [met.

Quotient, *s.* خارج قسمت khāriji-kìss-

R.

Rabbi, Rabbin, *s.* خاخام khàkhām.

Rabbit, *s.* اطه طوشانی àda-tàwshani.

Rabble, *s.* ایاق طاقمی àyak - tàkimi, اسافل ناس èssāfili-nāss. [mush.

Rabid, *a.* قدوز kùduz, قدورمش kùdur-

Race, *s.* قوشی kòshu ; جنس jìnss, صوی sòy, صوی صوپ sòy-sòp, سلسله sìlsilé ; —, *v.n.* قوشمق kòshmak.

Racecourse, *s.* قوشی میدانی kòshu-mèydāni.

Racehorse, *s.* یارش ایچون بسلنان آت yàrish-ìchin-bèsslénan-àt.

Racer, *s.* یارش ایدن ات yàrish-èden-àt.

Rack, *s.* شکنجه shìkènjé.

Radiance, Radiancy, *s.* لمعان lèm"ān ; نور nūr.

Radiant, *a.* پارلاق pārlàk, منير mùnīr.

Radiate, *a.* مركزدن اطرافه داغتمق mèr-kEzdan-ètrāfa-dAghitmak ; —, *v.n.* مركزدن اطرافه داغلمق mÈrkEzdan--ètrāfa-dAghilmak.

Radical, *a.* كلى kyùllī, اساسدن èssāss-dan, كوكدن kyùkdan ; —, *s.* جمهورجى [jùmhūrjU.

Radish, *s.* طورپ tùrp.

Radius, *s.* نصف قطر nìssfi-kūtr ; تكرلك پرمغى tèkErlek-pàrmaghi.

Raffle, *s.* پيانقو pìyànko ; —, *v.a.* پيانقويه قومق pìyànkoya-kòmak.

Raft, *s.* صال sAl, كلك kèlek.

Rafter, *s.* كريش kìrish.

Raftsman, *s.* صالجى sAlji.

Rag, *s.* پچاوره pàchàvra, بزپارچه سى bèz - pàrchassi ; rags and tatters, اسكى پوسكى èsski-pùssku. [chApkini.

Ragamuffin, *s.* صوقاق چاپقينى sòkAk-

Rage, *s.* اويكه (ùfkÉ), حدت hìddèt, غضب ghAzAb, خشم khìshm ; —, *v.n.* حدتلنمك hìddetlEnmek ; (wind or sea) پك فرطونه اول pèk-fìrtina-òl.

Ragged, *a.* يرتق yìrtik ; پروزلو pùruzlu ; اسكيلركييلو èsskilar-ghìyili.

Raid, *s.* اقين Akin.

Rail, *s.* پرمق pàrmak ; —s, *s. pl.* پرمقلق pàrmaklik ; —, *v.n.* تزييف ا tèzyīf - et, اغزينى اچمق Aghzini - -àchmak, اطالهٔ لسان ا itālé'i-lìssAn-et.

Railing, *s.* Railings, *s. pl.* پرمقلق pàr-maklik. [-yòl.

Railroad, Railway, *s.* تيمور يول (dèmir)

Raiment, *s.* روبه (ùruba), اثواب èsswAb (èssbAb), لباس lìbāss (*pl.* البسه èlbissÉ).

Rain, *s.* يغمور yàghmur, باران bārān, رحمت ràhmèt, مطر mAtar ; —, *v.a.* ياغمق yàghmak ; —, *v.n.* يغمور ياغمق yàghmur-yàghmak.

Rainbow, *s.* علائم السما "àlā'imu-'ss--sèmā (èlégẖim - sāmā), قوس قزح kAvssi-kùzāh.

Raise, *v.a.* قالدرمق kAldirmak ; يوكسلتمك yùkseltmek, ترفيع ا tÈrfī"--et ; نصب ا nAssb-et, دكمك dìkmek ; (the dead) ديرلتمك dìriltmek, احيا ا ìhyā-et ; (the dead at the resurrection) حشر ا hAshr-et, نشر ا nèshr-et ; (plants) اكوب فلزلندرمك èkip-fìliz-lEndirmek ; — a siege, محاصره دن چكلمك mùhĀssaradan - chèkilmek ; — the voice, پك سويلمك pèk-sùwèylÉmek, پك اوقومق pèk-òkUmak, پك چاغرمق pèk-chàghirmak ; — the price, بها ارترمق bàhā-àrtirmak ; — an outcry, ييغره چيقارمق yàyghara--chìkàrmak ; —seed, چوجق يتشدرمك chòjUk-yètishdirmek ; — one's spirits, كيف يتشدرمك kèyf - yètish - dirmek, شنلندرمك shènlEndirmek, فراحلندرمق fèrāhlandirmak ; — the wind, پاره بولمق (pàra)-bùlmak.

Raisin, *s.* قورو اوزوم kùrU-ùzum.

Rake, *s.* طراق tàrak, باغچه طراغى bAghcha-tàraghi ; زندوست zèndòsst, زنپاره (zàmpàra) ; —, *v.a.* طرامق tàramak.

Rally, *v.n.* عقلی باشنه کلمك "àkl*i*-bàsh*i*na-ghèlmek, ایلمق àyìlmak, داورانمق dàvranmak; طوپلانمق tòplanmak, یکیدن نظامه کیرمك yèngidan-nìzāma-ghìrmek; —, *v.a.* یکیدن نظامه قومق طوپلامق tòplamak, yèngidan-nìzāma-kòmak; اولاشمق ùlashmak, ملاقی او mùlāki-òl; طاقلمق tàkìlmak, صاتاشمق sàtashmak, ذوقلنمك zèvklenmek.

Ram, *s.* قوچ kòch; شاهمردان shāh-mèrdān; —, *v.a.* صیقشدرمق sìkish-dìrmak; — in, صوقمق sòkmak, سورمك sùrmek; — home, یرینه سورمك yèrina-sùrmek.

Ramble, *s.* كزمه ghèzmè, تفرج tèfèr-ruj; —, *v.n.* كزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.

Ramification, *s.* قول kòl, چتال chàtal, فرع fèr", شعبه shù"bé; —s, *pl.* متفرعات mùtéfèrri"āt.

Rammer, *s.* طوقماق tòkmak.

Rampart, *s.* قلعه دیواری kàl"à-dìwāri, قلعه بدنی kàl"à-bèdéni.

Ramrod, *s.* تفنك چبوغی tùfènk-chì-bùghu, چبوق chìbùk. [bòzuk.

Rancid, *a.* اکشیمش èkshimish, بوزق

Rancour, *s.* کین kìn, بغض bùghz.

Random, *a.* at —, *ad.* راست کلشنه ràsst-ghèlishina, راست کلهسی یه ràsst-ghèléssiya.

Range, *s.* صره sìra; منزل mènzil; بوی bòy; طولاشش dòlàshish, كزمه ghèzmé; مطبخ اوجاغی màtbàkh-òjàghi; —, —, *v.n.* طولاشمق dòlashmak, كزمك ghèzmek; سورمك sùrmek, كتمك ghìtmek; —, *v.a.* دیزمك dìzmek, ترتیب ا tèrtīb-et.

Rank, *s.* رتبه rùtbé; صف sàff, صره sìra; — and file, نفرات nèférāt; —, *a.* اجی àji, اکشی èkshi, قوقار kòkar; قوتلو kùvvètli, صیق sìk, بویلو bòylu; —, *v.n.* کلمك ghèlmek; —, *v.a.* صایمق sàymak, عد ا "àdd-et.

Rankle, *v.n.* یارهیه صاپلنوب قالمق yà-raya-sàplanip-kàlmak.

Ransom, *s.* فدیه fìdyé; —, *v.a.* فدیه ویرب قورتارمق fìdyé-vèrup-kùrtàrmak, تخلیص ا tàkhlīss-et.

Ranunculus, *s.* کرید لالهسی ghìrid-lāléssi.

Rap, *s.* چالش chàlish, اورش wùrush; —, *v.n.* چالمق chàlmak, اورمق wùrmak.

Rape, *s.* غصباً قاری یه واقع اولان تصرف ghàssban-kàriyyé-vwāki"-òlan-tàs-sàrruf; —, *v.a.* غصباً تصرف ایتمك ghàssban-tàssàrruf-ètmek.

Rapid, *a.* چابك chàbik, تیز tīz (tèz), سرعتلو sùr"àtli, سریع sèrī", حیزلو hìzli; rapid, rapids, *s.* اقندی یری àkindi-yèri. [sùr"àt, حیز hìz.

Rapidity, *s.* چابکلك chàbiklik, سرعت

Rapine, *s.* یغما yàghma, غارت ghāret.

Rapture, *s.* سونج sèvinj, سرور sùrūr, ممنونیت mèmnūnìyyèt; حال hāl, وجدان vìjdān.

Rare, *a.* نادر nādir, از بولنور àz-bùlunur, نادیده nā-dìdé.

Rarefy, *v.a.* خفیفلتمك khâfīflᴇtmek; قبارتمق kᴀbartm*a*k, تخلخل ایتدرمك t*à*kh*à*lkh*ù*l-ètdirmek.

Rarely, *ad.* از ᴀz, نادراً nādir*a*n.

Rascal, *s.* چاپقین پزونك chᴀpk*i*n-pèzéwᴇnk, خبیث kh*à*bīss.

Rascality, *s.* خباثت kh*à*bāssèt; مزورلك m*ù*zèvvirlik.

Rash, *s.* قرمزیلق k*ì*rm*i*z*i*l*ĭ*k, حمرت h*à*mrèt, كیدشمه ghìdishm*a*; —, *a.* دلی dèli, عقلسز "ᴀklsiz, بصیرتسز bᴀssīrètsiz. [-dilimi.

Rasher, *s.* پصدرمه دلیمی pᴀssd*i*rm*a*-

Rasp, *s.* تورپی tùrpu; —, *v.a.* توریپلمك tùrpulémek.

Raspberry, *s.* اغاج چیلكی ᴀ*gh*ᴀj-chìlèg*hi*, ایزماوله ìzmàwl*a*. [-sìchᴀn*i*.

Rat, *s.* صیچان sìchᴀn, كمرصیچانی ghèmᴇr-

Rate, *s.* فیأت fī'àt; حساب hìssāb; رتبه rùtbé; مرتبه mᴇrtébé; جنس jìnss, صوی sòy; كیدش ghìdish; —, *v.a.* حساب ا hìssāb-et; صایمق sàym*a*k; first-rate, *a.* اعلی à"là; second-rate, اوسط èvsᴀt; third-rate, &c. ادنی èdnā, بیاغی bàyā*ghi*, اشاغی ᴀshà*ghi*, فنا fèna.

Rather, *ad.* بر از bìr-ᴀz; جق jak *or* jik, جك jek *or* jik, جه j*a*; I would —, ترجیح ایدرم tᴇrjīh-èdèrim; which would you —, قنغیسنی ترجیح ایدرسن kànghiss*i*n*i*-tèrjīh-èdèrsin; death — than slavery, اسیراوله جغمزه اوله لم èssīr-òlajà*gh*im*i*za-*ù*lèlim.

Ratification, *s.* تصدیق tᴀssd*i*k.

Ratify, *v.a.* تصدیق ا tᴀssdīk-et.

Ratio, *s.* نسبت nìssbèt. [lāné.

Rational, *a.* عاقل "ᴀk*i*l; عاقلانه "ᴀk*i*-

Rations, *s. pl.* تعیینات tà"yināt.

Ratsbane, *s.* صیچان اوتی sìchᴀn-òtu.

Rattle, *s.* زریلتی z*ì*r*ĭ*lt*i*; سس sèss; —, *v.n.* سس ا sèss-et; —, *v.a.* سسلندرمك sèsslᴇndirmek.

Ravage, *s.* ضرر z*à*rar, زیان zìyān, خسارت khᴀssārèt; —, *v.a.* خراب ا khàrāb-et, تخریب ا tàkhrīb-et, ویران ا vīrān-et.

Rave, *v.n.* دلی كبی سویلنمك dèli-ghìbi-sùwèylᴇnmek, چلدرمق ch*ì*ld*i*rm*a*k, قاچرمق kᴀch*i*rm*a*k.

Raven, *s.* قوزغون kùz*gh*un. [jik-dᴇré.

Ravine, *s.* صرپ داره جق دره sàrp-dār*a*-

Ravish, *v.a.* یغما ا yà*gh*ma-et, زورایله المق zòr-il*a*-ᴀlm*a*k; زورلامق zòrlam*a*k, زورایله سكمك zòr-il*a*-sìkmek; سونج ایله دلی كبی ا sᴇvinj-il*a*-dèli-ghìbi-et, چلدرتمق ch*ì*ld*i*rtm*a*k.

Raw, *s.* چیك chì*gh*, چی chī, پشمامش pìshm*a*mish, ناپخته nā-p*ù*khté, خام khām; صوغوق sò*gh*uk.

Ray, *s.* شعاع shù"ᴀ", پرتو pèrtev.

Raze, *v.a.* یقمق yìkm*a*k, هدم ا hèdm-et, یرایله یكسان ا yᴇr-il*a*-yèksān-et; كسمك kèssmek, برقاتنی اندرمك bìr-kᴀt*i*n*i*-èndirmek.

Razor, *s.* اوستره *or* استوره *or* استره ùsstur*a*, موسی mūssà.

Reach, *s.* منزل mènzil; نهرك ایكی دیرسكی اراسنده اولان طوغریجه یری nèhrin*g*-iki-dìrsè*ghi*-*à*rass*i*nd*a*-òlᴀn-dòghruj*a*-yᴇri; within —, یتشلور

yètishilir; out of —, ال يتشمز Èl--yètishmàz; —, *v.a.* يتشمك yètish-mek, اولاشمق ùlashmak, وارمق vàr-mak; اليويرمك Alivèrmek.

Reaction, *s.* مقابله mùkābélé; قارشيلق kàrshilik.

Read, *v.a.* اوقومق òkumak, قرائت ا kìrā'at-et; تلاوت ا tìlāvet-et; چيقارمق chìkàrmak; —, *v.n.* اوقونمق òkunmak; — well, كاغد اوزرندهكوزل اوقونمق kyāghid-ùzér-inda-ghyùzèl-òkunmak; — out, — aloud, — out loud, *v.a.* پك اوقومق pèk-òkumak; — on, قالميوب همان اوقومق kàlmayup-hèmen-òkumak, دها اوقومق dàhā-òkumak; — over, هپسنى اوقومق hèpsini-òkumak; — again, — over again, بر دها اوقومق bìr-dàhā-òkumak; —, *p.p.* اوقومش òkumush, عالم "ālim; اوقنمش òkun-mush.

Reader, *s.* اوقويجى òkuyuju.

Reading, *s.* اوقومقلق òkumaklik.

Ready, *a.* حاضر hāzir; مهيا mùhèyyā, اماده āmādé, السته ālèssta; to make —, *v.a.* حاضرلمق hāzirlamak, حاضر ا hāzir-et; — —, *v.n.* حاضرلنمق hāzirlanmak, حاضر او hāzir-òl.

Real, *a.* كرچك ghèrchèk, حقيقى hàkīkī, صحيح sàhīh; — estate, املاك èmlāk.

Reality, *s.* حقيقت hàkīkàt, كنه kyùnh.

Realize, *v.a.* اينانمق ìnanmak, حقيقتنه اينانمق hàkīkàtina-ìnanmak; صاتوب پارەسنى المق sàtip-(pàrassini)-àlmak.

Really, *ad.* كرچكدن ghèrchèkdan, حقيقة hàkīkatan, صحيحاً sàhīhan.

Realm, *s.* ممالك mèmālik.

Ream, *s.* طوپ tòp. [hàssād-et.

Reap, *s.* بچمك bìchmek, حصاد ا

Reaper, *s.* اوراقجى òrakji.

Reaping-hook, *s.* اوراق òrak.

Rear, *s.* كيرو يانى ghèri-yàni, ارد àrd, ورا vèrā; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek; يتشدرمك yètishdirmek; بيوتمك bìyutmek; بنا ا bìnā-et; تحصيل ا tàhsīl-et; —, *v.n.* شاخ قالقمق shākh-kàlkmak (*or* شاه shāh); — admiral, اريالە پاشا ìriyàla-pàsha.

Reason, *s.* عقل "àkl; سبب sèbeb, علت "ìllèt, موجب mūjib, ذريعه zèrī"à; —, *v.n.* دوشنمك dùshun-mek; سويلمك sùwèylémek; — with, لقردى اكلاتمق làkirdi-ànglat-mak (ànnat-).

Reasonable, *a.* عاقل "ākil; معقول mà"kūl. [ghìrmek.

Reassume, *v.a.* تكرار كيرمك tèkrār-

Reassure, *v.a.* يكيدن تأمين ا yèngidan--tè'mīn-et.

Rebel, *s.* عاصى "āssi, زوربا zòrba; —, *v.n.* عصيان ا "ìssyān-et, طغيان ا tùgh-yān-et, زوربالق ا zòrbalik-et, اياقلنمق àyaklanmak, اياغه قالقمق āyagha-kàlkmak.

Rebellion, *s.* زوربالق zòrbalik, عصيان "ìssyān, طغيان tùghyān.

Rebellious, *a.* عاصى "āssi; عصيان معناسنده اولان "ìssyān-mà"nàssinda-òlan.

Rebound, *v.n.* سکمك sèkmek; کیرو تپمك ghèri-tèpmek. [-et.

Rebuild, *v.a.* یکیدن بنا ا yèngidan-bìnā-

Rebuke, *s.* آزار āzār (ʌzār), ازارش āzā-rish; —, *v.a.* آزارلمق ʌzarlamuk.

Rebut, *v.a.* تکذیب ا tèkzīb-et; انکارا ìnkyār-et; جرح ا jèrh-et.

Recall, *s.* عزل "ʌzl; عودت بوروسی "àvdèt-bòrussu; —, *v.a.* عزل ا "ʌzl--et; کیرو چاغرمق ghèri-chàghirmak; کیرو المق ghèri-ʌlmak.

Recapitulate, *v.a.* and *n.* اجمالاً خلاصه ا ìjmālan-khŭlāssa-et.

Recapitulation, *s.* خلاصه khŭlāssa.

Recapture, *v.a.* کیرو ضبط ا ghèri-zʌbt-et.

Recede, *v.n.* کیرو چکلمك ghèri-chè-kilmek, چکلمك chèkilmek; دونمك dŭnmek.

Receipt, *s.* اخذ àkhz, قبض kʌbz, الش ʌlish; مقبوض سندی mʌkbūz-sènédi; رچته rèchèta, ترتیب tèrtīb.

Receive, *v.a.* المق ʌlmak, اخذ ا àkhz-et, قبض ا kʌbz-et; نائل او nā'il-òl, مظهر او mʌzhàr-òl; قبول ا kʌbūl-et; یمك yèmek; کرفتار او ghìriftār-òl, دوچار او dūchār-òl, مبتلا او mùbtélā-òl.

Receiver, *s.* اخذ ایدن àkhz-èden.

Recent, *a.* یکی yèngi, مجدد mùjèdded, تازه tāzé.

Recently, *ad.* کچنلرده ghèchenlerda.

Receptacle, *s.* قاب kʌb.

Reception, *s.* قبول kābūl.

Recess, *s.* حجره hùjré, طولاب یری dòlāb-yèri; تعطیل وقتی tà"tīl-wʌkti.

Recipe, *s.* رچته rèchèta, ترتیب tèrtīb.

Reciprocal, *a.* طرفیندن اولان tàrafèyndan-òlan. [òkumaklik.

Recitation, *s.* ازبردن اوقومقلق èzbèrdan-

Recite, *v.a.* ذکر ا zìkr-et; اوقومق òku-

Reckless, *a.* قیدسز kàydsiz. [mak.

Reckon, *v.a.* حساب ا hìssāb-et, صایمق sàymak; داخل ا dākhil-et; عد ا "àdd-et; تعداد ا tà"dād-et; — up, حساب ا hìssāb-et, صایمق sàymak; — upon, اعتماد ا ì"timād-et, امنیت ا èmnìyyèt-et.

Reclaim, *v.a.* اصلاح ا ìsslāh-et; (land) معمور ا mà"mūr-et, احیای موات ا ìhyāyi-mèwāt-et; کیرو استمك ghèri-ìsstémek. [ùzʌnmak.

Recline, *v.n.* یاتمق yàtmak, اوزانمق

Recluse, *s.* منزوی mùnzèvi, عزلت کزین "ùzlet-ghyùzīn, دنیادن چکلمش dùn-yadan-chèkilmish.

Recognition, *s.* طانیمه tʌnima; اعتراف ì"tirʌf. [bìlmek.

Recognize, *v.a.* طانیمق tʌnimak, بلمك

Recoil, *s.* کیرو تپش ghèri-tèpish; —, *v.n.* کیرو تپمك ghèri-tèpmek.

Recollect, *v.a.* خاطرلمق khʌtìrlamak, درخاطر ا dèr-khʌtir-et; خاطرده طوتمق khʌtirda-tùtmak, اونوتمامق ùnùtma-mak.

Recollection, *s.* خاطرلمه khātirlama.

Recommend, *v.a.* اصمارلمق ìssmàrlamak, نصیحت ا nʌssīhàt-et; توصیه ا tʌv-siyya-et; مدح ا mèdh-et.

Recommendation, *s.* توصیه tàvsiyya.

Recompense, *s.* مکافات mùkyāfāt, اجر èjr; بخشش bàkhshish; —, *v.a.*

مكافاتنى ويرمك mùkyāfātini-vÈrmek, اجرينى ويرمك èjrini-vÈrmek, بخششنى ويرمك bàkhshishini-vÈrmek.

Reconcile, *v.a.* بارشدرمق bÀrishdirmak, اوزلاشدرمق ūzlashdirmak, بينلرينى اصلاح bèynlérini-ìsslāh-et, ذات البينلرينى اصلاح ا zātu-'l-bèynlérini-ìsslāh-et; خشنود ا khòshnūd-et, ارضا ا ìrzā-et, تسلى ويرمك tèssèlli-vÈrmek.

Reconnoissance, *s.* دشمن حواليلرينى يوقلايوب كشف و معاينه ايتمكلك dùshmEn-hàwālilérini-yòklayUp-kèshf-*u*-mŪ"ayénÉ-ètmeklik.

Reconnoitre, *v.a.* دشمن حواليلرينى يوقلايوب كشف و معاينه ا dùshmEn-hàwālilérini-yòklayUp-kèshf-U-mŪ"āyénÉ-et.

Reconquer, *v.a.* يكيدن فتح ا yèngidan-fèth-et.

Reconsider, *v.a.* بر دها دوشنمك bìr-[dàha-dùshÈnmek.

Reconstruct, *v.a.* يكيدن ياپمق yèngidan-yàpmak.

Record, *s.* قيد kàyd, سجل sìjill; *pl.* قيود kÙyūd, قيودات kÙyūdāt, سجلات sìjillĀt; —, *v.a.* يازمق yàzmak, قيد ا kàyd-et, تسجيل ا tèssjīl-et; ضبط ا zĀbt-et, تحرير ا tàhrīr-et.

Recount, *v.a.* نقل ا nĀkl-et, حكايه ا hìkyāyÉ-et, ذكر ا zìkr-et.

Recourse, *s.* مراجعت mùrāja"àt, تشبث tèshèbbuss; to have —, دشمك dùshmek, مراجعت ا mùrāja"àt-et, تشبث ا tèshèbbuss-et.

Recover, *v.a.* كيرو المق ghèri-Àlmak; ينه بولمق (ghèna)-bÙlmak; —, — one's health, ايو او īyi-òl, افاقت بولمق ìfākÀt-bÙlmak; — one's self, كنديني طوتمق kèndini-tŪtmak.

Recovery, *s.* كيرو المه ghèri-Àlma; شفا بولمه shìfā-bÙlma.

Recreant, *a.* قورقاق kòrkàk; مرتد mùr-[tèdd (mŪrtÀd).

Recreation, *s.* ايلنجه èylÈnja.

Recriminate, *v.a.* قارشيلقلواولەرق تهمت اسناد ا kàrshilikli-òlarak-tùhmèt-ìssnād-et.

Recruit, *s.* عسكرعجميسى "ÀsskEr-"ÀjEmissi; يكى يازلمش عسكر نفرى yèngi-yàzilmish-"ÀsskEr-nèféri; —, *v.n.* يكى عسكرطوپلامق yèngi-"ÀsskEr-tòplamak; استراحت ا ìsstirāhat-et; بدنه خدمت ا bèdéna-khìdmet-et; —, *v.a.* يكيدن تقويت ويرمك yèngidan-tÀkvìyyèt-vÈrmek.

Rectangle, *s.* مستطيل mùsstatīl.

Rectification, *s.* تصحيح tÀsshīh.

Rectify, *v.a.* تصحيح ا tÀsshīh-et, طوغرلتمق dòghrUltmak; مكررا انبيقدن چكمك mùkÈrréran-ìnbikdan-chèkmek.

Rectitude, *s.* طوغريلق dòghrUluk, استقامت ìsstikĀmet, راستى rÀsstī.

Recur, *v.n.* تكرار وقوع بولمق tèkrār-wŪkū"-bÙlmak; دونمك dùnmek, تكرار اكمق tèkrār-Àngmak.

Recurrence, *s.* تكرار وقوع بولمقلق tèkrār-wŪkū-bÙlmaklik.

Red, *a.* قرمزى kìrmizi, قزل kìzil, احمر àhmÈr, سرخ sùrkh; (hair) صارى sÀri.

Redden, *v.n.* قزارمق kìzàrmak; —, *v.a.* قرمزيلق ويرمك kìrmizilik-vÈrmek.

Redeem, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak, تخليص ا tàkhlīss-et.

Redeemer, *s.* قورتاران kùrtàran, قورتاريجى kùrtàriji, خلاص khàllāss.

Redemption, *s.* قورتارش kùrtàrish, تخليص tàkhlīss; قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss.

Redhot, *a.* قيزغين kìzghin.

Redistribute, *v.a.* يكيدن توزيع ا yèngidan-tèvzi"-et.

Redistribution, *s.* يكيدن توزيع yèngidan-[-tèvzi".

Redoubt, *s.* طابية tàbiya, پلانقه pàlangha.

Redoubtable, *a.* قورقولو kòrkulu, مهيب mùhīb; كوچ ghyùch, زور zòr.

Redress, *s.* احقاق حق ìhkāki-hàkk; —, *v.a.* احقاق ا ìhkāk-et.

Reduce, *v.a.* ازالتمق àzaltmak, تنزيل ا tènzīl-et, تقليل ا tàklīl-et; كچولتمك kùchultmek; تحويل ا tàhvīl-et, چويرمك chèvirmek, ايتمك ètmek; قومق kòmak, صوقمق sòkmak, كتورمك ghètirmek; جبر ا jèbr-et, يرينه قومق yèrina-kòmak, صارمق sàrmak; تنزيل رتبه ا tènzīli-rùtbé-et; فتح ا fèth-et (t-h), ضبط ا zàbt-et, تسخير ا tèsskhīr-et.

Reduction, *s.* تنزيل tènzīl, تقليل tàklīl; تحويل tàhvīl; جبر jèbr; فتح fèth, تسخير tèsskhīr.

Redundance, Redundancy, *s.* فضله و زائد اولان مقدار fàzla-vé-zā'id-òlan-mìkdār.

Redundant, *a.* زائد zā'id, فضله fàzla.

Reed, *s.* قامش kàmish; قلم kàlem.

Reef, *s.* (rocks) دوكنتى dùkuntu, قيالر kàyalar; يلكنك بر قات جامه دانى yèlkenin-bìr-kàt-jāmédānī; —, *v.a.* جامه دانى باغلامق jāmédānini-bàghla-[mak.

Reef-point, *s.* جامه دان jāmédān.

Reek, *s.* دومان dùmàn, بوغو bùghu; —, *v.n.* دومانى چيقمق dùmàni-chìkmak, بوغوسى چيقمق bùghussu-chìkmak.

Reel, *s.* مقره màkara, طولاب dòlap; —, *v.n.* سندلەمك sèndélémek, يقله جق او yìkilajak-òl, سرسم اولوب اياقلرى طوتمامق sèrsem-òlup-àyak-lari-tùtmamak; —, *v.n.* صارمق sàrmak.

Re-elect, *v.a.* يكيدن انتخاب ا yèngidan-[ìntikhāb-et.

Re-embark, *v.n.* يكيدن كمى يه بنمك yèngidan-ghèmiyyé-bìnmek.

Re-establish, *v.a.* تجديد ا tèjdīd-et.

Re-establishment, *s.* تجديد tèjdīd.

Refer, *v.a.* كوندرمك ghyùndermek, حواله ا hàwālé-et; —, *v.n.* باقمق bàkmak; مراجعت ا mùrāja"àt-et; كتمك ghìtmek; كلمك ghèlmek; كنايه او kìnāyé-ol, طولابى او dòlayi-òl.

Referee, *s.* حكم hàkem.

Reference, *s.* حواله hàwālé; مراجعت mùrāja"àt; كنايه kìnāyé; كفيل kèfīl; to give a —, كفيل كوسترمك kèfīl-ghyùsstermek; to ask for a —, كفيل استمك kèfīl-ìsstémek.

Refine, *v.a.* تصفيه ا tàssfìyyé-et; —, *v.n.* اينجلتمك ìnjeltmek.

Refined, *a.* پك نازك pèk-nāzik.

Refinement, *s.* نزاكت nèzākèt.

Reflect, *v.a.* عكس ا "àkss-et, كيرو

اورمق ghèri-wùrmak; —, *v.n.* دوشنمك dùshunmek, طاشنمق tà-shinmak, مطالعه ا mùtāla"à-et; — upon, توبيخ ا tèvbīkh-et; عيب او "àyb-òl.

Reflection, *s.* عكس "àkss, انعكاس ìn"ikyāss; مطالعه mùtāla"à; توبيخ tèvbīkh, تعييب tà"yìb.

Reflector, *s.* ايينه àyina.

Reform, *s.* اصلاح ìsslāh; اصلاحات ìsslā-hāt, تنظيمات tànzīmāt, تنسيقات tènsīkāt; —, *v.a.* يولنه قومق yòluna-kòmak, اصلاح ا ìsslāh-et, نظامنه قومق nìzāmina-kòmak.

Reformation, *s.* تهذيب اخلاق tèhzībi-àkhlāk; اصلاح ìsslāh.

Reformer, *s.* مصلح mùsslih.

Refraction, *s.* انكسار شعاعات ìnkissāri-shù"ā"āt.

Refractory, *a.* عاصى "āssī, عنادجى "ìnàdji, معند mù"ànnid, متمرد mùtémèrrid.

Refrain, *v.n.* واز كچمك wāz-ghèchmek, صاقنمق sàkinmak, چكنمك chè-kinmek, كنديني طوتمق kèndini-tùt-mak, طيانمق dàyanmak.

Refresh, *v.a.* تازه‌لندرمك tāzélendir-mek; تازه‌لتمك tāzéletmek; — one's self, دينلنمك dīnenmek, يورغونلغني المق yòrghunlughunu-àlmak; تفريح بدن ا tèfrīhi-bèden-et; to feel refreshed, اچلمق àchilmak.

Refreshment, *s.* يمك yèmèk, ييه‌جك ايچه‌جك yèyéjek-ìchéjek.

Refuge, *s.* صيغنه‌جق ير sìghinajak-yèr, بارينه‌جق ير bàrinajak-yèr, ملجا mèljà; to take —, صيغنمق sìghin-mak, بارنمق bàrinmak, التجا ا ìltijā-et.

Refugee, *s.* ملتجى mùltèji.

Refulgence, Refulgency, *s.* پارلاقلق pàr-laklik.

Refulgent, *a.* پارلاق pàrlàk.

Refund, *v.a.* كيرو ويرمك ghèri-vèr-mek, رد ا rèdd-et, استرداد ا ìsstirdād-et.

Refusal, *s.* رد rèdd.

Refuse, *v.a.* قبول ايتمامك kàbūl-ètmamek, رد ا rèdd-et; ويرمامك vèrmamek; راضى اولمامق rāzi-òlmo-mak.

Refutation, *s.* جرح jèrh.

Refute, *v.a.* جرح ا jèrh-et, هبت ا *or* هبط ا hàbt-et, چوروتمك chùrutmek.

Regain, *v.a.* تكرار بولمق tèkrār-bùlmak; تكرار واصل او tèkrār-wāssil-òl; تكرار قزانمق tèkrār-kàzanmak.

Regal, *a.* قراله مخصوص kìrāla-màkhsūss, قرالانه kìrālāné, حكمدارانه hùkmdā-rāné, تاجدارانه tājdārāné.

Regale, *v.a.* ضيافت ا zìyāfèt-et (*or* ويرمك vèrmek); ايوجه يمك يدرمك īyija-yèmèk-yèdirmek, قارننى دويورمق kàrnini-dòyurmak; فراحلندرمق fèrāhlandirmak, خوشلندرمق khòsh-landirmak; —, *v.n.* يمك ايچمك yèmek-ìchmek, قارننى دويورمق kàr-nini-dòyurmak.

Regalia, *s. pl.* پادشاهك تزيينات رسميه‌سى pādishāhin-tezyinat-rèss-mīyyéssi.

Regard, *s.* باقش bàkish; نظر nàzar, حسن نظر hùssnu-nàzar, اعتبار ì"tibār, احترام ìhtirām, التفات ìltifāt, محبت

màhàbbet; —, *v.a.* باقمق bÀkmak; with — to, نظراً nÀzaran; بحثنه كلنجه bàhssina-ghèlinja; to have a — for, صايمق sàymak.

Regarding, *ad.* or *pr.* بابنده bĀbinda.

Regardless, *ad.* باقميه رق bÀkmayyÉrek.

Regatta, *s.* قايق و صندالler يارشى kàyik-vÉ-sÀndAller-yàrishi. [-sÀltAnÀt.

Regency, *s.* نيابت سلطنت nìyābèti-

Regenerate, *a.* معناً يكيدن احيا اولنمش mà"nan - yèngidan - ìhyā - òlunmush; —, *v.a.* معناً يكيدن احيا ا mà"nan-yèngidan - ìhyā - et, تجديد قلب ا tèjdīdi-kÀlb-et.

Regent, *s.* نائب سلطنت nā'ibi-sÀltAnÀt.

Regimen, *s.* پرهيز pèrhīz, حميه hìmyÉ.

Regiment, *s.* الاى Àlay, عسكر الايى "Àss-kEr-Àlayi.

Regimentals, *s.* فورمه fòrma.

Region, *s.* ارض àrz, مملكت mÈmlékÈt, ديار dìyār.

Register, *s.* دفتر dèftEr; —, *v.a.* قيد ا kàyd-et, دفتره كچورمك dèftEra-ghè-chirmek, يازمق yazmak.

Registrar, *s.* دفتر امينى dèftEr-èmīnī; سجلات كاتبى sìjìllat-kyātibi.

Registry, *s.* تسجيل tèssjīl; دفترخانه dèftEr-khĀnÉ.

Regret, *s.* اسف èssef, تأسف tè'èsssuf, كدر kÈdEr, غم ghÀm; —, *v.a.* اسف ا èssef-et, تأسف ا tè'èssuf-et, كدر ا kÈdEr-et.

Regular, *a.* يولنده اولان yòlunda-òlAn; منتظم mùntazàm; مطرد mùttàrid, قياسى kìyāssī; اصل Àssl; سالت sÀlt; — troops, نظام عسكرى nìzĀm-"ÀsskÉri, عساكر منتظمه "Àssākiri-mùntÀzama.

Regularity, *s.* نظام nìzĀm.

Regularly, *ad.* نظام اوزره nìzĀm-ùzèrÉ.

Regulate, *v.a.* نظام ويرمك nìzĀm-vÈr-mek, تنظيم ا tànzīm-et; (a watch) عيار ا "àyār-et.

Regulation, *s.* نظام nìzĀm.

Reign, *s.* سلطنت sÀltAnÀt; ايام سلطنت èyyāmi-sÀltAnÀt; —, *v.n.* سلطنت ا sÀltAnÀt-et, حكومت ا hùkyūmet-et, پادشاهلق ا pādishāhlik-et.

Reimburse, *v.a.* ويرمك vÈrmek, ينه ويرمك (ghènÉ) - vÈrmek, اودهمك ùdÉmek.

Rein, *s.* ديزكين dìzghin, عنان "ìnĀn, زمام zìmĀm; to give —, اطلاق عنان ا ìtlĀki-"ìnĀn-et.

Reinforce, *v.a.* امداد ويرمك ìmdād-vÈrmek, موجوده دها عسكر قاتمق mèvjūda-dàhā-"ÀsskEr-kÀtmak.

Reiterate, *v.a.* تأكيد ا tè'kīd-et, تكرار سويلمك tèkrār-sùwèylÉmek.

Reiteration, *s.* تكرر tèkèrrùr; تكرير tékrīr.

Reject, *v.a.* رد ا rèdd-et, طرد ا tàrd-et, دفع ا dèf"-et. [tàrd.

Rejection, *s.* دفع def"; رد rèdd; طرد

Rejoice, *v.n.* سوينمك sÈvinmek, حظ ا hÀzz-et, محظوظ او màhzūz-òl, مسرور او mèssrūr - òl; —, *v.a.* سونديرمك sÈvindirmek, محظوظ ا màhzūz - et, مسرور ا mèssrūr-et. [màhzūziyyèt.

Rejoicing, *s.* شنلك shènlik; محظوظيت

Rejoin, *v.a.* جواب ويرمك jèwāb-vèrmek.
Rejoinder, *s.* جواب jèwāb.
Relapse, *s.* نكس nùkss; ارتداد ìrtidād; —, *v.n.* يكيدن فنالشمق yèngidan-fènalashmak, علتى نكس ا "ìllèti-nùkss-et; مرتد او mùrtèdd-òl (mùrtād); يكيدن فنالغه صاپمق yèngidan-fènaligha-sàpmak.
Relate, *v.a.* نقل ا nàkl-et, حكايه ا hìkyāyé-et, بيان ا bèyān-et, تقرير ا tàkrīr-et; —, *v.n.* منسوب او mènsūb-òl; متعلق او mùta"àllik-ol; —ted, *p.p.* منسوب mènsūb, متعلق mùta"-àllik, خصم khìssm; اقربا àkrabā (*pl.*).
Relation, *s.* حكايه hìkyāyé, تقرير tàkrīr; مناسبت mùnāssébèt, تعلق tà"àlluk, منسوبيت mènsūbìyyèt; خصملق khìssmlik, اقربالق àkrabālìk, قربت kùrbèt; انتساب ìntissāb; نسبت nìssbèt; خصم khìssm, اقربا ākrabā (*pl.*)
Relative, *s.* خصم khìssm, اقربا àkrabā (*pl.*); —, *a.* نسبتله واقع اولان nìssbètla-wāki"-òlan; — pronoun, موصول mèvsūl; —ly, *ad.* نسبتله nìssbètla, نسبة nìssbéten, قياسله kìyāssla, نظراً nāzaran, كوره ghyùré.
Relax, *v.a.* كوشتمك ghèvshètmek; كوشكلك كتورمك ghèvsheklik-ghètirmek; لينت ويرمك līnet-vèr-mek; —, *v.n.* يموشانمق yìmushàn-mak; يموشامق yìmushamak; كوشمك ghèvshémek.
Relaxation, *s.* اكلنجه èylenja; تنفس tènèffuss.
Release, *s.* قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss; —, *v.a.* صاليويرمك sàli-vèrmek, خلاص ا khàlāss-et; قورتارمق kùrtarmak, تخليص ا tàkhlīss-et, ازاد ا āzād-et.
Relent, *v.n.* يموشامق yìmushamak, رقت كتورمك rìkkāt-ghètirmek.
Reliance, *s.* اعتماد ì"timād, امنيت èmnìyyèt.
Relief, *s.* راحت rāhat; امداد ìmdād; اعانه ì"āné; قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss; in —, قاقمه kàkma, قبارتمه kàbàrtma.
Relieve, *v.a.* راحت ويرمك rāhat-vèrmek, راحت ايتدرمك rāhat-ètdir-mek; امداد يتشدرمك ìmdād-yètish-dirmek; قورتارمق kùrtarmak, اعانه ا ì"āné-et, دفع ا dèf"-et, تسكين ا tèss-kīn-et; — the guard, نوبتجى ديكشمك nùbètji-dìghishmek.
Religion, *s.* دين dīn.
Religious, *a.* ديندار dīndār, متدين mùtédèyyin, صوفى sòfu.
Relinquish, *v.a.* وازكچمك wāz-ghèch-mek, براقمق bràkmak, ال چكمك èl-chèkmek, ترك ا tèrk-et, قصر يد ا kàssri-yèd-et, كف يد ا kèffi-yèd-et.
Relinquishment, *s.* ترك tèrk.
Relish, *s.* مزه mèzé, قاتق kàtik; لذت lèzzèt; —, *v.a.* لذيذ بولمق lèzīz-bùlmak, تلذذ ا tèlèzzuz-et, خوشلانمق khòshlanmak.
Reluctance, *s.* كوكلسزلك ghyùngul-suzluk; with —, reluctantly, استميه رك ìsstéméyérek, مع كراهة mā"a-kérā-hétin, مع الكراهه mà"a-'l-kèrāhé.
Reluctant, *a.* كوكلسز ghyùngulsuz.

Rely, *v.n.* كوكنمك ghyùghEnmek, اعتماد ا ì''timĀd-et, استناد ا ìsstinād--et; — upon God, توكل ا tèvèkkyul--et, متوكل او mùtévèkkil-òl.

Remain, *v.n.* قالمق kÀlmak, اوطورمق òturmak, ساكن ا sākin-òl; باقى قالمق bāki-kÀlmak, فضله قالمق fÀzla-kÀl-mak, ارتمق àrtmak.

Remainder, *s.* قالان kÀlan.

Remains, *s.* بقايا bÀkāyā, —, *s. pl.* فضله fÀzla; mortal —, جنازه jènāzÉ.

Remark, *s.* لقردى làkirdi; تنبيه tènbīh; اعتراض ì''tirĀz; —, *v.n.* كورمك ghyùrmek; دقت ا dìkkÀt-et; —, *v.a.* سويلمك sùwèylÉmek; اشعار ا ìsh''ār--et. [-shāyĀn.

Remarkable, *a.* دقته شايان dìkkÀta-

Remedy, *s.* چاره chārÉ; —, *v.a.* چاره بولمق chārÉ-bùlmak.

Remember, *v.n.* and *a.* خاطرلمق khĀ-tirlamak, ياد ا yād-et.

Remind, *v.a.* اخطار ا ìkhtār-et, خاطرينه كتورمك khĀtirina-ghètirmek.

Remiss, *a.* تنبل tènbèl, اهمالجى ìhmālji; to be —, اهمال ا ìhmāl-et, قصور ا kùssūr-et; —ness, *s.* اهمال ìhmāl, قصور kùssūr.

Remission, *s.* عفو ''Àfv, صفح sÀfh.

Remit, *v.a.* عفو ا ''Àfv-et, صفح ا sàfh-et, بخش ا bàksh-et, بخشلمق (bàghish-lamak); كوندرمك ghyùndErmek; —, *v.n.* كوشهمك ghèvshÉmek, كسلمك kèssilmek, ازالمق ÀzAl-mak, خفيفلشمك khÀfīflEshmek.

Remittance, *s.* مكتوب ايله كوندريلان پاره mèktūp-ìla-ghyùndErīlan-pārÉ; پاره كوندرلمسى pārÉ-ghyùndEril-massi.

Remnant, *s.* فضله fÀzla, بقيه bàkìyyÉ; ارتمش àrtmish; ارتمش پارچه àrt-mish-pàrcha.

Remonstrate, *v.n.* اعتراض كونا بعض افاداتى واقع او ì''tirĀz-ghyūnā-bÀ''zi--ìfādāti-wāki''òl.

Remorse, *s.* ندامت كليه nèdāmèti--kyùllìyyÉ, ندامت مع يأس nèdāmèt--mà''à-yè'ss.

Remote, *a.* اوزاق ùzÀk, بعيد bà''īd.

Removal, *s.* نقل nÀkl, كوچ ghyùch; عزل ''Àzl; دفع dèf'', اخراج ìkhrāj.

Remove, *v.a.* قالدرمق kÀldirmak, نقل ا nÀkl-et; عزل ا ''Àzl-et; دفع ا dèf''--et; چيقارمق chìkàrmak, اخراج ا ìkhrāj-et; —, *v.n.* او ديكشمك èv--dìghishmek.

Remunerate, *v.a.* حقنى ويرمك hÀkkini--vÈrmek, مكافاتنى ويرمك mùkyā-fātini-vÈrmek. [اجر èjr; پاره pārÉ.

Remuneration, *s.* مكافات mùkyafāt;

Rend, *v.a.* يارمق yàrmak, يرتمق yìrt-mak, چاك ا chāk-et.

Render, *v.a.* ايتمك ètmek, قيلمق kìl-mak; ويرمك vÈrmek; تسليم ا tèss-līm-et; كيرو ويرمك ghèri-vÈrmek.

Renegade, Renegado, *s.* مهتدى mùh-tédī, دونمه dùnma.

Renew, *v.a.* يكيلتمك yèngilEtmek, تجديد ا tèjdīd-et.

Renewal, *s.* تجديد tèjdīd. [-et.

Renounce, *v.a.* قطع علاقه ا kÀt''ì-''àlāka-

Renovate, *v.a.* تازه‌لتمك tāzéletmek, تجديد ا tèjdīd-et.

Renown, *s.* صيت sīt, شهرت shùhrèt, نام nām, نيكنام nīk-nām, شان shān, اشتهار ìshtihār.

Renowned, *a.* مشهور mèshhūr.

Rent, *s.* كرا kìrā; quit —, اجاره ìjāré; يرتق yìrtìk; يارق yàrìk; —, *v.a.* كرا ايله طوتمق kìrā-ila-tùtmak; — out, كرايه ويرمك kìrāya-vèrmek.

Repair, *s.* تعمير tà"mīr; ترميم tèrmīm; يتاق yàtak, ير yèr, ملجا mèljā; —, —, *v.a.* تعميرا tà"mīr-et, ترميما tèr-mīm-et; تسويه‌ا tèssvìyyé-et; اصلاحا ìsslāh-et; چاره‌سنى بولمق chāréssini-bùlmak; —, *v.n.* كتمك ghìtmek, صيغنمق sìghinmak; in —, in good —, تعميره‌غير محتاج tà"mīra-ghàyri-mùhtāj; out of —, in bad —, تعميره محتاج tà"mīra-mùhtāj.

Reparation, *s.* تعمير tà"mīr, ترميم tèr-mīm; تضمين tàzmīn, ترضيه tàrzìyyé.

Repartee, *s.* جواب jèwāb; quick at —, حاضرجواب hāzir-jèwāb.

Repeal, *s.* فسخ fèsskh, لغو làghv; —, *v.a.* فسخا fèsskh-et, لغوا làghv-et.

Repeat, *v.a.* تكرارياپمق tèkrār-yàp-mak, تكرار سويلمك tèkrār-sùwèy-lémek.

Repeatedly, *ad.* مكرراً mùkèrréran.

Repeater, *s.* باصمغله چالار اولان قوين ساعتى bàssmaghila-chàlar-òlan-kòyn-sā"ati.

Repel, *v.a.* دفعا dèf"-et; — an attack, مدافعه‌ا mùdāfa"a-et.

Repent, *v.n.* پشيمان‌او pèshīmān-òl (pìsh-màn), نادم‌او nādim-òl; توبه‌ا tùbé-et.

Repentance, *s.* ندامت nèdāmèt, پشيمانلق (pìshmanlìk); vow of —, [توبه tùbé.

Repetition, *s.* تكرر tèkèrrur.

Repine, *v.n.* تشكى‌ا tèshèkki-et, متشكى‌او mùtéshèkki-òl.

Reply, *s.* جواب jèwāb; —, *v.n.* جواب‌ويرمك jèwāb-vèrmek, جوابا jèwāb-et.

Report, *s.* سس sèss, صدا sàdā, اواز āwāz, اوازه āwāzé; تواتر tèwātur, خبر khàber, حوادث hàwādiss; تقرير tàkrīr, افاده ìfādé, بيان bèyān; —, *v.a.* افاده‌ا ìfādé-et, بيانا bèyān-et, تقريرا tàkrīr-et, خبرويرمك khà-ber-vèrmek; تواترا tèwàtur-et.

Reporter, *s.* ضبط كاتبى zàbt-kyātibi.

Repose, *s.* راحت rāhat, استراحت ìsstirāhat, اسايش āssāyish, اسودكى āssūdéghī, سكون sùkyūn, سكونت sùkyūnèt; —, *v.n.* راحتا rāhat-et, استراحتا ìsstirāhat-et, اسوده‌او āssūdé-òl, اسايشده‌او āssāyishda-òl; — confidence, اعتمادا ì"timād-et.

Repository, *s.* مخزن màkhzen.

Reprehend, *v.a.* ازارلمق āzàrlamak, توبيخا tèvbīkh-et, تقبيحا tàkbīh-et, تعييبا tà"yīb-et.

Represent, *v.a.* كوسترمك ghyùsster-mek, رسمى‌او rèssmi-ol; افاده‌ا ìfādé-et, بيانا bèyān-et; وكيلى‌او vèkīli-ol, يرينه‌قائم‌او yèrina-kā'im-òl.

Representation, *s.* ترسيم tèrsīm; افاده [ìfādé.

Representative, *s.* وكيل vèkīl.

Repress, *v.a.* منع ا mèn"-et, زجرا zèjr--et, حقندن كلمك hàkkindan-ghèl-mek ; باصدرمق bàssdirmak.

Reprieve, *v.a.* قتلنى امهال ا kàtlini-ìmhāl-et.

Reprimand, *s.* ازار āzār (àzàr), تكدير tèkdìr ; —, *v.a.* ازارلمق àzàrlamak, تكديرا tèkdīr-et. [mak.

Reprint, *v.a.* تكرار باصمق tèkrār-bàss-

Reprisal, Reprisals, *s.* مقابله بالمثل mùkābélé-bì-'l-mìssl.

Reproach, *s.* عيب "àyb, عار "ār, رسوايى rùssvāyī ; تعييب tà"yīb, قدح kàdh, توبيخ tèvbīkh, تقبيح tàk-bīh ; —, *v.a.* تعييب ا tà"yīb-et, قدح ا kàdh-et, توبيخ ا tèvbīkh-et ; — with, يوزينه اورمق yùzuna-wūrmak.

Reprobate, *s.* فاسق fāssik.

Reproduce, *v.a.* يكيدن حاصل ا yèngi-dan-hāssil-et. [āzārish, تكدير tèkdīr.

Reproof, *s.* ازار āzār (àzar), ازارش

Reprove, *v.a.* ازارلمق àzarlamak, تكديرا tèkdīr-et.

Reptile, *s.* قارنى اوستنده سورنان حيوان kàrni-ùsstunda-sùrunen-hàywān.

Republic, *s.* جمهور jùmhūr.

Republican, *a.* جمهورى jùmhūrī ; —, *s.* اهل جمهور èhli-jùmhūr.

Republication, *s.* يكيدن نشر ايتمكلك yèngidan-nèshr-ètmeklik. [-nèshr-et.

Republish, *v.a.* يكيدن نشر ا yèngidan-

Repudiate, *v.a.* بوشامق bòshamak, تطليقا tàtlīk-et ; قبول ايتمامك kàbūl--ètmamek, انكارا inkyār-et. [inkyār.

Repudiation, *s.* تطليق tàtlīk ; انكار

Repugnance, *s.* كراهت kèrāhèt, استكراه ìsstikrāh. [fūr.

Repugnant, *a.* كريه kèrīh ; منفور mèn-

Repulse, *s.* مغلوبيت màghlūbìyyèt, بوزغونلق bòzghunluk ; —, *v.a.* هجومنى دفعا hùjūmunu-dèf"-et ; رجاسنى قبول ايتمامك rìjāssini-kà-būl-ètmamek.

Reputation, *s.* شهرت shùhrèt, نام nām.

Repute, *v.a.* صايمق sàymak, عدا "àdd--et, اعتبارا ì"tibār-et.

Request, *s.* رجا rìjā, نياز nìyāz ; —, *v.a.* رجا ا rìjā-et, نيازا nìyāz-et.

Require, *v.a.* استمك isstémek, محتاج او mùhtāj-òl, احتياجى او ìhtiyāji-òl.

Requisite, *a.* لازم lāzim ; —, *s.* لازمه lāzimé (*pl.* لوازمات làwàzimāt).

Requisition, *s.* استدعا isstid"ā, مطالبه mùtālébé.

Rescript, *s.* اراده ìrādé, خط khàtt.

Rescue, *s.* امداد ìmdād ; —, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak, تخليصا tàkh-līss-et. [tàhàrri.

Research, *s.* تجسس tèjèsssus, تحرى

Resemble, *v.a.* بكزهمك bèngzémek, مشابه او mùshābih-òl, مشابهتى او mùshābéhèti-òl.

Resent, *v.a.* داريلوب قارشيلغنى ا dàrīlip--kàrshilighini-et. [غضب ghàzab.

Resentment, *s.* دارغينلق dàrghinlik,

Reserve, *s.* كتم kètm, كتوملك kètūm-lik, احتراز ìhtirāz ; احتياط ìhtiyāt ; —, *v.a.* صاقلامق sàklamak, احتياطاً صاقلامق ìhtiyātan-sàklamak.

Reservoir, *s.* حوض hàwz, خزينه khà-zīné (hàzna).

Reside, *v.n.* اوطورمق òturmak, ساكن او sākin-òl, متمكن او mùtémèkkin-òl, اقامت ا ìkāmet-et, مقيم او mùkīm-òl.

Resident, *a.* ساكن sākin, متمكن mùtémèkkin, مقيم mùkīm; —s, *s. pl.* اهالى àhālī, سكنه sèkéné; minister —, كچوك ايلچى kùchuk - èlchi, اقامته مأمور ايلچى ìkāméta-mè'mūr--èlchi.

Residue, *s.* باقى bākī, فضله fàzla, قالان kàlan, ارتان àrtan, بقيه bàkìyyé.

Resign, *v.n.* استعفا ا ìssti''fā-et; —, *v.a.* براقمق bràkmak, ترك ا tèrk-et.

Resignation, *s.* استعفا ìssti''fā; تسليم tèsslīm. [chàm-sàkizi; ساقز sàkiz.

Resin, *s.* رچينه rèchina, چام ساقزى

Resist, *v.a.* and *n.* طيانمق dàyanmak, تحمل ا tàhàmmul-et; قارشى قومق kàrshi-kòmak.

Resistance, *s.* مقاومت mùkāvémèt.

Resolute, *a.* يوركى پك yùrèghi-pèk, كوزى پك ghyùzu-pèk, ثابتقدم sābit--kàdem; جسور jèssūr.

Resolution, *s.* ثبات sèbāt, متانت mètānèt; نيت nìyyèt; قرار kàrār; حل hàll, كشف kèshf.

Resolve, *v.n.* نيت ا nìyyèt-et; قرار ويرمك kàrār-vèrmek; —, *v.a.* حل ا hàll-et, كشف ا kèshf-et; — itself into, دونمك dùnmek, اولمق òlmak, اوليويرمك òluvèrmek, كسلمك kèssilmek.

Resort, *s.* يتاق yàtak, مرجع mèrjà'', —, *v.n.* كثرت اوزره كتمك kèssret--ùzéré-ghìtmek; تشبث ا tèshèbbuss--et, دوشمك dùshmek.

Resound, *v.n.* اوتمك ùtmek, سس ويرمك sèss-vèrmek; طنين انداز او tìnīn-èndāz-òl.

Resource, *s.* چاره chāré; منبع ثروت mènbà''i-sèrvèt; اسباب قوت èss-bābi-kùvvèt, وسيلهٔ خلاص vèssīlé'i--khàlàss.

Respect, *s.* حرمت hùrmèt, رعايت rì''āyet, احترام ìhtirām, اعتبار ì''tibār; ماده māddé, خصوص khùs-sūss, باب bāb, امر èmir; نظر nàzar, نسبت nìssbèt, مناسبت mùnās-sébèt; —, *v.a.* حرمت ا hùrmèt-et, رعايت ا rì''āyet-et; in —, with —, نظراً nàzaran, نسبتله nìssbètla; بحثنه كلنجه bàhssina-ghèlinja.

Respective, *a.* بشقه بشقه bàshka-bàshka, ايرى ايرى àyri-àyri.

Respite, *s.* مهلت mùhlèt, مهل mèhl; —, *v.a.* امهال ا ìmhāl-et, مهلت ويرمك mùhlèt-vèrmek.

Resplendent, *a.* پارلاق pàrlàk, تابناك tābnāk, پرتوانداز pèrtev-èndāz.

Respond, *v.n.* جواب ويرمك jèwāb--vèrmek; مقابله ا mùkābélé-et.

Responsibility, *s.* مسئوليت mèss'ūliyyèt.

Responsible, *a.* مسئول mèss'ūl.

Rest, *s.* راحت rāhat, استراحت ìsstirāhat; باقى bākī, فضله fàzla, قصور kùssūr; طيانه جق نسنه dàyanajak - nèssné; —, — one's self, *v.n.* قالمق kàlmak, استراحت

ìsstirāhat-et, دینمنمك dìnEnmek; —, *v.a.* دینندرمك dìnÈndirmek; — on, — upon, *v.n.* طیانمق dàyanmak, یاتمق yàtmak; — —, — —, *v.a.* طیامق dàyamak, طیاندرمق dàyandirmak, یاترمق yàtir-[mak.

Restaurant, *s.* لوقانده lòkànda.

Restitution, *s.* کیرو ویرش ghèri-vÈrish, استرداد ìsstirdād; to make —, کیرو ویرمك ghèri-vÈrmek, یرینه قومق yÈrina-kòmak, ردا rèdd-et.

Restless, *a.* هیچ طورمز hìch-dùrmàz.

Restlessness, *s.* راحتسزلق rāhatsizlik.

Restoration, *s.* رد rèdd; اعاده ì''ādÉ; تعمیر tà''mīr; تصحیح مزاج tÀsshīhī-mìzāj.

Restore, *v.a.* کیروویرمك ghèri-vÈrmek, ردا rèdd-et, اعادها ì''ādÉ-et; تعمیرا tà''mīr-et; صاغالتمق sàghAltmak, شفاویرمك shìfa-vÈrmek.

Restrain, *v.a.* ضبطا zÀbt-et, طوتمق tùtmak, جبرا jèbr-et, زجرا zèjr-et, منعا mèn''-et.

Restraint, *s.* ضبط zÀbt; زجر zehjr.

Restrict, *v.a.* حصرا hÀssr-et.

Restriction, *s.* حصر hÀssr.

Result, *s.* حاصل hāssil, ثمره sèmérÉ, نتیجه nètījÉ, فائده fā'idÉ; —, *v.n.* حاصل او hÀssil-òl, چیقمق chìkmak, ترتبا tèrèttub-et.

Resume, *v.a.* تکرار باشلامق tèkrār-bÀshlamak, تکراراله المق tèkrār-Èla-Àlmak; خلاصها khùlāssa-et.

Resurrection, *s.* قیامت kìyāmèt, قیام kìyām, بعث bà''ss.

Retail, *s.* قیه اندازهایله صاتش (òkka-)-Èndāzé-ìla-sÀtish; —, *a.* قیه اندازهایله اولان (òkka)-Èndāzé-ìla-òlAn; —, *v.a.* قیه اندازه ایله صاتمق (òkka)-Èndāzé-ìla-sÀtmak.

Retain, *v.a.* الیقومق Alìkòmak, طوتمق tùtmak; صالیویرمامك sÀlìvÈrma-mek, براقمامق bràkmamak; غائب ایتمامك ghā'ib-ètmamek.

Retainer, *s.* اوشاق ùshÀk.

Retaliate, *v.n.* مقابله بالمثلا mùkābélÉ-bì-'l-mìssl-et, قارشیلغنی‌ا kàrshìli-ghini-et. [bì-'l-missl.

Retaliation, *s.* مقابله بالمثل mūkābélÉ-

Retard, *v.a.* کجکدرمك ghèjikdirmek; الیقومق Alìkòmak, مانعاو māni''-òl.

Retentive, *a.* اونوتماز اولان ùnùtmàz-òlan.

Retinue, *s.* اتباع طاقمی ètbā''-tàkimi, خدم و حشم khÀdem-u-hÀshem.

Retire, *v.n.* چکلمك chèkilmek; — from the world, عزلتا ''ùzlèt-et.

Retirement, *s.* عزلت ''ùzlet.

Retiring, *a.* محجوب màhjūb. [mek.

Retract, *v.a.* کیرو چکمك ghèri-chèk-

Retreat, *s.* کیرو چکلش ghèri-chèkilish, رجعت rìj''àt, رجوع rùjū''; دلیك dèlik, سوراخ sūrākh; کوشه kyùshÉ, زاویه zāvìyyÉ, عزلتخانه ''ùzlet-khānÉ; —, *v.n.* کیرو چکلمك ghèri-chèkil-mek; چکلمك chèkilmek.

Retrench, *v.n.* مصارفنی ازالتمق mÀssā-rifini-ÀzAltmak.

Retrenchment, *s.* مترس mètériss; تقلیل مصارف tÀklili-mÀssārif.

Retribution, *s.* مكافات mùkyāfāt; مجازات mùjāzāt, جزا jèzā, لايق lāyik.

Retrieve, *v.a.* الدن كتمش شى يى تكراراله كتورمك Èldan - ghìtmish - shèy'yi - -tèkrār-Èla-ghètirmek.

Retrograde, *a.* كيرويه طوغرى ghèriya- -dòghru, قيچين قيچين kìchin-kìchin, —, *v.n.* كيروكتمك ghèri-ghìtmek, قيچين قيچين كتمك kìchin-kìchin- -ghìtmek, رجعت ا rìj"àt-et.

Return, *s.* عودت "àvdet, دونش dùnush; معاودت mù"āvèdet, رجعت rìj"àt, رجوع rùjū"; مقابله mùkābélé; (of a disease) نكس nùkss; —, *v.n.* دونمك dùnmek, عودت ا "àvdet - et; كيرو دونمك ghèri - dùnmek, رجوع ا rùjū" - et; نكس ا nùkss-et, كيرو دپمك ghèri- -tèpmek; —, *v.a.* كيرو ويرمك ghèri-vèrmek, رد ا rèdd-et; مقابله ا mùkābélé-et.

Reveal, *v.a.* فاش ا fāsh - et, افشا ا ìfshā-et, اچمق àchmak, كشف ا kèshf-et; الهام ا ìlhām-et, وحى ايله بلدرمك vàhy-ila-bìldirmek.

Revealed, *a.* ملهم mùlhèm.

Revelation, *s.* كشف اسرار kèshfi-èssrār; الهام ìlhām, وحى vàhy.

Revenge, *s.* اوج ùj, انتقام ìntikām; —, *v.a.* انتقامنى المق ìntikāmini-àlmak.

Revengeful, *a.* كينه خواه kīné-khāh.

Revengefulness, *s.* كينه خواهى kīné-khāhī. [واردات vāridāt.

Revenue, *s.* ايراد īrād, كلور ghèlir,

Revere, *v.a.* احترام ا ìhtirām-et, عزيز طوتمق "àzīz - tùtmak, حرمت ا hùrmet - et; مبارك عد ا mùbārek - "àdd-et.

Reverence, *s.* حرمت hùrmet, احترام ìhtirām, رعايت rì"āyet; دامنبوسى dāmen-būsī; his —, ذات فضيلتمأبلرى zāti-fàzīlèt-mà'ābléri, ذات عاليلرى zāti - "ālīléri; —, *v.a.* حرمت ا hùrmet-et; رعايتى او rì"āyèti-òl.

Reverse, *a.* and *s.* ترس tèrss, ارقه àrka; فلاكت fèlākèt, بلا bèlā; —, *v.a.* ترس چويرمك tèrss-chèvirmek, ترسنه چويرمك tèrssina-chèvirmek; قلب ا kàlb-et, تعكيس ا tà"kīss-et.

Revert, *v.n.* دونمك dùnmek, كيرو دونمك ghèri-dùnmek; تكرار عطف افكار ا tèkrār - "àtfi - èfkyār - et, تكرار اكمق tèkrār-àngmak.

Review, *s.* بيوك تعليم bìyuk-tà"līm; معاينه mù"āyéné; غزته ghàzèta; —, *v.a.* معاينه ا mù"āyéné - et, مكرراً كوزدن كچورمك mùkèrréren-ghyùz- -dan-ghèchirmek.

Revile, *v.a.* سب ا sèbb-et, دشنام ا dùshnām-et, شتم ا shètm-et.

Revise, *v.a.* تنقيح ا tènkīh-et, تصحيح ا

Revision, *s.* تصحيح tàsshīh. [tàsshīh-et.

Revive, *v.n.* ايلمق àyilmak, ديرلمك dìrilmek, جانلنمق jānlanmak, عقلى باشنه كلمك "àkli-bàshina-ghèlmek, اچلمق àchilmak; ينه پارلامق (ghèné)- -pàrlamak; —, *v.a.* ديرلتمك dìrilt- mek, عقلنى باشنه كتورمك "àklini- -bàshina-ghètirmek; اچمق àchmak; تكرار پارلاتمق tèkrār-pàrlatmak.

Revocation, *s.* فسخ fèsskh.
Revoke, *v.a.* فسخ ا fèsskh-et; كيرو المق ghèri-ʌlmak.
Revolt, *s.* عصيان "ìssyān, طغيان tùghyān, اياقلنش àyaklanish; —, *v.n.* عصيان ا "ìssyān-et, اياقلنمق àyaklanmak; —, *v.a.* اكراه ايتدرمك ìkrāh-ètdirmek.
Revolution, *s.* دور dèvr, دوران dèvérān, كردش ghìrdish; تبدل tèbèddul, انقلاب ìnkilāb, تحول tàhàvvul; تبدل كلى tèbèddulu-kyùllī; اختلال ìkhtilāl.
Revolve, *v.n.* دونمك dùnmek, دور ا dèvr-et, دوران ا dèvérān-et; —, *v.a.* جويرمك chèvirmek.
Reward, *s.* مكافات mùkyāfāt; بخشش bàkhshish; —, *v.a.* مكافاتنى ويرمك mùkyāfātini-vèrmek.
Rhetoric, *s.* علم تزيينات كلام "ìlmi-tèzyīnāti-kèlām.
Rheumatism, *s.* يل yel, ريح طيار rīhi-tàyyār, وجع المفاصل vèjà"u-'l-mèfāssil.
Rhinoceros, *s.* كركدان ghèrghédān.
Rhodes, *s.* رودوس ròdòs.
Rhomb, Rhombus, *s.* معين mà"īn.
Rhomboid, *s.* شبه معين shìbhi-mà"īn.
Rhubarb, *s.* (drug) راوند rāvènd; (garden) رباس rùbāss.
Rhyme, *s.* قافيه kāfìyyé; سجع sèj"; شعر shì"r, —d, *a.* مقفا mùkʌffà,
Rhythm, *s.* وزن vèzn. [مسجع mùsèjjà".
Rib, *s.* قبورغه kʌburgha; اهل بيت èhli-bèyt, قارى kʌri, زوجه zèvjé.

Ribald, *a.* اغزى پيس ʌghzi-pìss.
Ribaldry, *s.* هزليات hèzlìyyāt.
Riband, Ribbon, *s.* قورده له kòrdèla.
Rice, *s.* پرنج pìrinj, ارز ùrùzz.
Rice-pudding, *s.* سوتلاج sùtlāj.
Rich, *a.* زنكين zènghin, غنى ghànī (*pl.* اغنيا àghniyā), متمول mùté-mévvil, مالدار māldār, صاحب ثروت sāhib-sèrvèt; اغر ʌghir, طاتلو tʌtli, ياغلو yàghli.
Riches, *s. pl.* مال māl, ثروت sèrvèt, زنكينلك zènghinlik, پاره (pàra).
Rickety, *a.* محكم اولميان mùhkèm-òlmayan. [قورتارمق kùrtarmak.
Rid, *a.* قورتلمش kùrtulmush; —, *v.a.*
Riddance, *s.* قورتلش kùrtulush; دفع dèf". [معما mù"àmmà.
Riddle, *s.* قالبور kʌlbur; بلمجه bìlméjé,
Ride, *v.n.* and *a.* بنمك bìnmek, سوار او sùwār-òl, راكب او rākib-òl; ات ايله كزمك ʌt-ila-ghèzmek, عربه ايله كزمك "àrabà-ila-ghèzmek; — at anchor, دميرده ياتمق dèmirda-yàt-mak; — out a gale, فرطونه بتنجه يه قدر دميرلو دورمق fìrtina-bìtinjaya-kʌdar-dèmirli-dùrmak.
Ridge, *s.* صرت sìrt; بل bèl, بويون bòyun; صره sìra.
Ridicule, *s.* استهزا ìsstìhzā; هجو hìjv; مسخره لق mʌsskharalìk; —, *v.a.* استهزا ا ìsstìhzā-et; هجو ا hìjv-et; كولمك ghyùlmek.
Ridiculous, *a.* كولنه جك ghyùlenéjèk.
Rifle, *s.* ششخانه shèsh-khāné (shìshāné); —, *v.a.* صويمق sòymak.

Rig, *s.* زى zìy, قيلق kìlik, قيافت kìyāfèt; ارمه àrma; —, *v.a.* دوناتمق dònatmak; اورويه ويرمك ùrùba-vèr-mek; طاقلمق tàkilmak, ذوقلنمك zèvklènmek.

Rigging, *s.* ارمه àrma; اورويه ùrùba, اثواب èsswāb (èssbab).

Right, *a.* طوغرى dòghru; صحيح sàhīh; تام tāmm, تمام tàmām; مستقيم mùsstakīm; قائم kā'im (fem. قائمه kā'imé); صاغ sàgh, يمين yèmīn, راست rāsst; حقلو hàkkli; —, *s.* حق hàkk; صاغ طرفى sàgh-tàrafi; —, *ad.* پك pèk, چوق chòk, كركى كبى ghèrèghi-ghìbi; —, *v.n.* طوغرولمق dòghrulmak; —, *v.a.* طوغرولتمق dòghrultmak; حقنى اليويرمك hàk-kini-àlìvèrmek.

Righteous, *a.* اهل صلاح èhli-sàlāh, صالح sālih (*pl.* صلحا sùlahā).

Righteousness, *s.* صلاح sàlāh. [èghilmàz.

Rigid, *a.* قتى kàti, سرت sèrt, اكلمز

Rigorous, *a.* سرت sèrt, شديد shèdīd; صيقى sìki; دقتلو dìkkàtli; مدققانه mùdàkkìkāné. [شدت shìddèt.

Rigorousness, Rigour, *s.* سرتلك sèrtlik;

Rill, *s.* صوجغز sùjàghiz.

Rim, *s.* كنار kènar, لب lèb.

Rime, *s.* قراغى kìràghi.

Rind, *s.* قبوق kàbuk, قشر kàshr.

Ring, *s.* حلقه hàlka; يوزك yùzuk; چالش chàlish; سس sèss, صدا sàdā; —, *v.a.* چالمق chàlmak; —, *v.n.* چالنمق chàlinmak; اوتمك ùtmek; سس ويرمك sèss-vèrmek.

Ringleader, *s.* ارباشى èr-bàshi, باش bàsh, سركردهٔ فساد sèrkèrdé'i-fèssād.

Ringlet, *s.* كاكل kyākyùl, زلف zùlf.

Rinse, *v.a.* چالقامق chàlkamak; خفيفجه يقامق khàfīfja-yìkamak.

Riot, *s.* قارشقلق kàrishiklik, غوغا (kàwgha); چاپقينلق chàpkinlik, سفاهت sèfāhàt; —, *v.n.* قارشقلق چيقارمق kàrishiklik - chìkàrmak; باشدن چيقمق bàshdan - chìkmak, طاشرمق tàshirmak.

Rip, *v.a.* سوكمك sùkmek; يارمق yàrmak.

Ripe, *a.* اولمش òlmush, كماله يتشمش kèmālé-yètishmish.

Ripen, *v.n.* اولمق òlmak, كماله يتشمك kèmālé-yètishmek; —, *v.a.* اولدرمق òldurmak, يتشدرمك yètishdirmek.

Ripple, *s.* بوروشق bùrushuk; —, *v.a.* بورشدرمق bùrushdurmak; —, *v.n.* بورشمق bùrushmak.

Rise, *s.* منبع mènbà", باش bàsh, منشأ mènshè', مبدأ mèbdè'; باشلانغج bàshlanghij, نشئت nèsh'èt, ابتدا ìbtidā; طلوع tùlū", طوغش dòghush; —, *v.n.* قالقمق kàlkmak; اياغه قالقمق àyàgha - kàlkmak, قيام ا kìyām - et; چيقمق chìkmak; يوكسلمك yùk-selmek; ايلرولمك ìlérilémek, طى مراتب ا tàyi - mèrātib - et; طوغمق dòghmak, طلوع ا tùlū"-et; چيقمق chìkmak, نبع ا nèb"-et; بدء ا bèd"-et, نشئت ا nèsh'èt-et; ديرلمك dìrilmek, بعث اولنمق bà"ss - òlun-mak; قبارمق kàbarmak; طولمق

dòlmak; بهایه چیقمق bàhāya-chìkmak; ایاقلنمق àyaklanmak.

Risk, s. قورقو kòrku, تهلکه tèhliké, مخاطره mùkhātara; —, v.a. قومق kòmak, بخته حواله ا bàkhta-hàwālé-et, تهلکه یه قومق tèhlikéyé-kòmak.

Rite, s. ایین āyīn, رسم عبادت rèssmi-'ìbādèt.

Rival, s. انکل ènghel, رقیب ràkīb; —, v.a. باش او bàsh-òl; رقابت ا ràkābèt-et.

Rivalry, Rivalship, s. رقابت rakābèt.

River, s. صو sù, چای chày, ایرمق ìrmak, دره dèré, نهر nèhr (nèhir).

Rivet, s. میخ mìkh; —, v.a. میخلامق mìkhlamak.

Rivulet, s. صو sù, چای chày, دره dèré.

Road, s. یول yòl, طریق tàrīk, جاده jāddé, راه rāh; لیمان lìmàn; اچق àchik.

Roadstead, s. لیمان līmàn; مرسا mèrsà.

Roam, v.n. کزمک ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.

Roar, s. صیحه sàyhà, پك سس pèk-sèss, کورلیش ghyùrléyish; —, v.n. پك سس ویرمك pèk-sèss-vèrmek, حیقرمق hàykirmak, باغرمق bàghirmak; کورلمك ghyùrlémek.

Roast, s. شیش کبابی shìsh-kèbābi, اورمان کبابی òrmàn-kèbàbi; —, v.a. کباب ا kèbāb-et.

Robber, s. خرسز khìrsiz, حرامی hàrāmī, دزد dùzd.

Robbery, s. خرسزلق khìrsizlik.

Robe, s. اوزون البسه ùzun-èlbissé; —, v.n. اوزون البسه سنی کیمك ùzun-èlbissèssini-ghìmek. [kùvvètli.

Robust, a. دنج dìnj, قوی kàwī, قوتلو

Rock, s. قیا kàya; قیاپارچه سی kàya-pàrchassi; صاللانش sàllanish; —, v.n. صاللانمق sàllanmak; —, v.a. صاللامق sàllamak, صاللاندرمق sàllàndirmak. [هوائی hàwā'ī.

Rocket, s. هوائی فشنك hàwā'ī-fìshènk,

Rocky, a. قیالق kàyalik.

Rod, s. چبوق chìbùk, دینك dèynek; اینجه داللردمتی ìnja-dàllar-dèméti; التی بچوق ارشونلق اولچی àlti-bùchuk-àrshinlik-ùlchu.

Rodomontade, s. قورولاف واوکنمه لاقیردیسی kùru-lāf-vé-ùghunmé-làkirdissi.

Roe, s. دیشی قراجه dìshi-kàraja; بالق یمورطه سی bàlik-yìmurtassi; — buck, قراجه kàraja.

Rogue, s. چاپقین chàpkin, کولخانی kyùlkhānī, طولاندریجی dòlandiriji, مزور mùzèvvir. [مزورلك mùzèvvirlik.

Roguery, s. طولاندریجیلق dòlandirijilik;

Roguish, a. چاپقینجه chàpkinjé.

Roguishness, s. چاپقینلق chàpkinlik.

Roll, s. تومار tòmar; طوپ tòp; یوارلنش yìwarlanish; تکرلنش tèkerlenish; —, v.n. یوارلنمق yìwarlanmak; — over, تکرلنمك tèkerlenmek, دوریلمك dèvrilmek; —, v.a. یوارلمق yìwarlamak; — up, طوپلامق tòplamak, دیوشرمك dèvshirmek, صارمق sàrmak.

Roller, s. یوالاق yìwalàk; صالنتی طالغه سی sàlinti-dàlghassi; طوپ tòp, پصطال pàsstàl.

Rolling-pin, *s.* اقلاغی òkla*ghi*.

Roman, *a.* رومی rūmī ; رومالو ròmali ; —, *s.* روم rūm ; اسکی روما آدمی èsski-ròmà-ĀdAmi.

Romance, *s.* مصال mÀssAl ; —, *v.n.* مصال سویلمك mÀssAl-sùwèylÉmek.

Rome, *s.* روما شهری ròm*a*-shèhiri.

Romp, *s.* چوجق اویونی chòjuk-òyunu ; پك اوینامق سون چوجق pèk-òynam*a*k--sÈven-chòjuk ; —, *v.a.* اوینامق òynam*a*k.

Roof, *s.* دام dÀm ; flat —, باجه bÀj*a*, سطح sÀth (t-h) *pl.* سطوح sùtūh ; —, *v.a.* اورتمق ùrtmek.

Rook, *s.* قارغه kàrgh*a* ; (chess) رخ rūkh.

Room, *s.* اوطه òd*a* ; یر yÈr ; لزوم lùzūm, سبب sèbeb, مناسبت mùnāssébèt.

Roomy, *a.* کنش ghènish, وسعتلو vùss''àtl*i*.

Roost, *s.* کومس kyùmèss ; —, *v.n.* قونوب اویومق kònup-ùyum*a*k.

Root, *s.* کوك kyùk, اصل Àssl ; —, *v.n.* طوتمق tùtm*a*k, کوك صالمق kyùk--sÀlm*a*k ; — up, سوکمك sùkmek, چیقارمق chìkàrm*a*k, استئصال ا iss-tìʻsĀl-et, قلع ا kÀl''-et.

Rope, *s.* ایپ ìp, حلاط hÀlAt.

Rope-dancer, *s.* جانباز jānbāz (jàmbAz).

Rope-maker, *s.* ایپجی ìpji.

Ropery, Rope-walk, *s.* ایپجی کارخانه‌سی [ìpji-ky*a*r-khānéssi.

Ropeyarn, *s.* تل tèl.

Rosary, *s.* تسبیح tèssbīh.

Rose, *s.* کل ghyùl, ورد vÈrd ; — bud, غنچه ghònch*a* ; — bush, کل اغاجی ghyùl-Àgh*A*ji ; — water, کل صویی ghyùl-sùyu ; — wood, کل اغاجی ghyùl-Àgh*A*ji ; otto of —, عطر ''ìtr, عطر یاغی ''ìtr-yàghi.

Roseate, *a.* قرمزی kirmizi.

Rosin, *s.* چام ساقزی chàm-sàkizi.

Rosy, *s.* (cheeks) قرمزی kìrmizi, کلکون ghyùlghyūn, کلفام ghyùlfām ; (lips) ال Àl. [چوروتمك chùrutmek.

Rot, *v.n.* چورومك chùrumek ; —, *v.a.*

Rotary, Rotatory, *a.* دوری dèvrī ; دوار dèvvār ; دونیجی dùnuju.

Rotation, *s.* دور dèvr, دوران dèvérān, تدور tèdèvvur ; in —, نوبتله nùbètl*a*, صره ایله sìrà-il*a*.

Rote, *s.* ازبر èzbèr ; to know by —, ازبردن بلمك èzbèrd*a*n-bìlmek ; to do by —, دوشونمیه‌رك الت کبی یاپمق dùshunméyérek - ālet - ghìbi - [-yàpm*a*k.

Rotten, *a.* چوروك chùruk.

Rouge, *s.* دوزکون dùzghyun, قزلجه kìzīlj*a*.

Rough, *a.* پوروزلو pùruzlu ; قبا kÀba ; طاصلاق tÀsslÀk ; — draft, تسوید tèssvīd, مسوده mùssvèddÉ ; طاصلاق tÀsslÀk.

Roughness, *s.* پوروزلولك pùruzluluk ; قبالق kÀbalik ; سرتلك sèrtlik.

Round, *s.* قول kòl ; دور dèvr ; —, *a.* (circular) دکرمی dè*gh*irmi, مدور mùdèvvEr ; (globular) طوپ tòp, کروی kyùrévi ; *ad.* and *pr.* اطرافنه ètrāfìn*a* ; اطرافنده ètrāfìnd*a* ; هرطرفنه hÈr-tàrafìn*a* ; هرطرفنده hÈr--tàrafìnd*a* ; all —, *ad.* هرطرفه hÈr-tàraf*a*, هرطرفده hÈr-tàrafd*a* ; to go —,

to come —, طولاشمق dòlashmak; to come — again, طولاشوب ینه کلمك dòlaship-(ghènÉ)-ghÈlmek; — about, اطرافده ètrāfda, جوارده jìwārda.

Roundabout, *a.* طولاشق dòlàshik; صاپه sÀpa.

Roundness, *s.* دکرمیلك dèghirmilik.

Rouse, — up, *v.a.* اویاندرمق ùyàndirmak, قالدرمق kÀldirmak; — —, *v.n.* اویانمق ùyanmak, کوزینی اچمق ghyùzunu-àchmak, قالقمق kÀlkmak.

Rout, *s.* بوزغونلق bòzghunluk, انهزام ìnhizām; اخشام جمعیتی Àkhsham-jèm‘‘ìyyèti; —, *v.a.* بوزمق bòzmak, طاغتمق dÀghitmak; — out, کرکی کبی سلوب سپورمك ghèrèghi - ghìbi - sìlip - sùpurmek; چیقاروب دفع‌ا chìkàrip-dèf‘‘et.

Route, *s.* یول yòl; عسکرك یول تذکره‌سی ‘‘ÀsskÉring-yòl-tèzkèréssi.

Rove, *v.n.* کزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.

Rover, *s.* اواره اوله‌رق چوق یرلر کزر اولان آدم āwārÉ - òlarek - chòk - yÈrler - -ghèzer-òlan-ÀdAm; قورصان kŭrsān.

Row, *s.* صره sìra, دیزی dìzi, صف sÀff; غوغا (kàwgha); کورلدی ghyùrultu, شماطه shàmAta, —, *v.n.* کورك چکمك kyùrèk-chèkmek.

Rower, *s.* کورکجی kyùrèkji.

Rowing, *s.* کورك چکمه kyùrèk-chèkma.

Rowlock, *s.* اسقارموز ìsskàrmuz.

Royal, *a.* قرالانه kìrālānÉ, حکمدارانه hùkmdārānÉ, شاهانه shāhānÉ; —, *s.* قونطره بابافنغو kòntra-bÀbAfìngho.

Royalty, *s.* قراللق kìrÀllik.

Rub, *s.* اوغالایش òghalayish; سورتش sùrtush; سورونش sùrunush; شمار shàmar, توقات tòkAt; مشکل mūshkil, کوچلك ghyùchluk, درد dÈrd; —, *v.a.* اوغالمق òghalamak; — on, — in, سورمك sùrmek; — against, سورونمك sùrunmek.

Rubber, *s.* سله‌جك sìléjek, بز bèz, پچاوره pàchàvra; India —, قومالاستق kòmalàsstik (*or* kòmanàsstik).

Rubbish, *s.* سپورندی sùpuruntu; heap of —, سپورندیلك sùpuruntuluk, مزبله mèzbélÉ.

Ruby, *s.* یاقوت yākūt; —, *a.* ال Àl, قرمزی kìrmizi.

Rudder, *s.* دومن dùmÈn.

Ruddiness, *s.* قرمزیلق kìrmizilik.

Ruddle, *s.* اشی بویاسی Àshi-bòyassi.

Ruddy, *a.* قرمزی kìrmizi, قزل kìzil.

Rude, *a.* قبا kÀba, حنطال hÀntÀl; ادبسز èdebsiz, عارسز ‘‘ārsiz, خویرات khòyrÀt. [vwàhshīlīk.

Rudeness, *s.* قبالق kÀbalik, وحشیلك

Rudiment, *s.* باشلانغج bÀshlanghìj, ابتدا ìbtidā, مبدأ mèbdè‘; (*pl.*) اصول ùssūl, مبادی mèbādi, اولیات ÈvvÉliyyÀt.

Rue, *s.* صدف‌اوتی *or* سدف sèdef-òtu; —, *v.a.* پشیمان‌او (pìshmÀn)-òl.

Ruffian, *s.* خنزیر khìnzir, خبیث khàbīss.

Ruffle, *s.* قیرمه‌لو ینلك kìrmali-yènlik; بوروشق bùrushuk; —, *v.a.* بوروشدرمق bùrushdurmak; دارلتمق dÀrìltmak.

Rug, *s.* سجاده sèjjādÉ, کبه kèbÉ, کچه kèchÉ, پوست pòsst.

Rugged, *a.* پوروزلو pùruzlu, سیوری سیوری sìvri-sìvri, دیش دیش dìsh-dìsh.

Ruin, *s.* خراب khàrāb, خرابیت khàrābìyyèt, پریشانی pèrīshānī, پریشانلق pèrīshānlik; خرابه khàrābé, ویرانه vīrāné; آثار قدیمه āssāri-kādīmé; —, *v.a.* خراب ا khàrāb-et, پریشان ا pèrīshān-et, کول ا kyùl-et; —ed, *a.* ویران vīrān, خراب khàrāb, پریشان pèrīshān.

Ruinous, *a.* ویران vīrān, خراب khàrāb, پریشان pèrīshān; مخرب mùkhrib, خراب ایدر khàrāb-èder, باعث خراب bā"issi-khàrāb.

Rule, *s.* قاعده kā"idé; نظام nìzām; دستور العمل dèsstūru-'l-"àmel; اصول ùssūl; حکومت hùkyūmèt; حکم hùkm; جدول تخته سی jèdvel-tàkhtassi; جدول jèdvel; ارشون àrshin; foot —, قدم kàdem; —, *v.a.* حکومت ا hùkyūmèt-et; چیزمك chìzmek.

Ruler, *s.* حاکم hākim, حکمدار hùkmdār; جدول تخته سی jèdvel-tàkhtassi.

Rum, *s.* روم rùm; —, *a.* عجیب "àjīb ("àjā'ib).

Rumour, *s.* تواتر tèwātur; false —, (*pl.*) اراجیف èrājīf; —, *v.a.* تواتر ا tèwātur-et.

Rump, *s.* صغری sàghri, قیچ kìch, کوت ghyùt, قایناق kàynak.

Rumple, *s.* بوروشق bùrushuk; —, *v.n.* بوروشمق bùrushmak; —, *v.a.* بوروشدرمق bùrushdurmak.

Run, *s.* قوشش kòshush; سورك sùrèk, دوام dèwām; بچم bichim; —, *v.a.* یوروتمك yùrutmek, اوغراتمق òghratmak; —, *v.n.* قوشمق kòshmak, سکرتمك sèghirtmek, چاپمق chàpmak, اشمك èshmek; اقمق àkmak; ایتمك ètmek, قطع ا kàt"-et, کسمك kèssmek, کتمك ghìtmek, یورومك yùrumek; — against, چاتمق chàtmak; — aground, *v.n.* دیبه دوقنمق dìba-dòkunmak, اوطورمق òturmak; — —, *v.a.* اوطورتمق òturtmak; — a race, قوشی ا kòshu-et; — ashore, *v.n.* قره یه اوطورمق kàraya-òturmak, قره یه اوغرامق kàraya-òghramak; — —, *v.a.* قره یه اوطورتمق kàraya-òturtmak, قره یه اوغراتمق kàraya-òghratmak; — away, قاچمق kàchmak, صاوشمق sàwushmak, فرار ا firār-et; — — with, الوب قاچمق àlip-kàchmak, برابر قاچمق bèrābèr-kàchmak; — — — the idea, ظن ا zànn-et; — smoothly, اقمق àkmak, قایمق kàymak, کوزل کتمك ghyùzèl-ghìtmek, یولنجه کتمك yòlunja-ghìtmek; — the gauntlet, صره ایله جمله نك شمارینی ییوب تحمل ا sìrà-ila-jùmléning-shàmarini-yèyup-tàhàmmul-et; — through, *v.n.* ایچندن کچمك ìchindan-ghèchmek, ایچندن اقمق ìchindan-àkmak; — —, *v.a.* ییوب بترمك yèyup-bìtirmek; — over, *v.n.* طاشمق tàshmak, دوکلمك dùkyulmek; —, *v.a.* اوستندن کچمك ùsstundan-ghèchmek, چیینه مك chīnémek.

Runaway, *s.* قاچقین kàchkin, فراری firārī.

Runner, *s.* قوشیجی kòshujū; اشکین آت èshkin-àt; قاصد kāssid.

Running, *a.* اقار àkar, جاری jārī.

Rupee, *s.* هندستانك بر سكهسی hìn-disstānin-bìr-sìkkéssi.

Rupture, *s.* قاصق یاریغی kàssik-yàrighi; بوزشقلق bòzushukluk.

Rural, *a.* کویلو kyùylu, طشرهلو tàshrali, طیشاریلو dìshàrili, صحراوی sàhrāvī.

Ruse, *s.* خدعه khùd''à, حیله hīlé, دسیسه dèssīssé.

Rush, *s.* ساز sāz; حیزلواقش hìzli-àkish; حیزلوقوشش hìzli-kòshush; —, *v.n.* حیزلواقمق hìzli-àkmak; حیزلوقوشمق hìzli-kòshmak.

Rusk, *s.* کورك ghèvrèk.

Russia, *s.* روسیه rūssia. [kov.

Russian, *a.* روسیهلو rūssiali; مسقو mòss-

Rust, *s.* پاس pàss; —, *v.n.* پاسلانمق pàsslanmak; —, *v.a.* پاشلاندرمق pàsslandirmak.

Rustic, *a.* کویلو kyùylu.

Rusticate, *v.n.* بر مدت کویده اوطورمق bìr-mùddèt-kyùyda-òturmak.

Rusty, *a.* پاسلو pàssli, پاسلانمش pàss-lanmish.

Rut, *s.* تکرلك ایزی tèkerlèk-ìzi; —, rutting-time, قزغینلق وقتی kìzghinlik-wàkti.

Ruthless, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz, بی امان bī-āmān.

Rye, *s.* چاودار chàvdàr, قرهباش kàra-bàsh.

S.

Sabbath, *s.* پازار کونی pàzar-ghyùnu; جمعه ایرتسی jùm''à-èrtéssi; یوم السبت yùvmu-'ss-sèbt, تعطیل کونی tà''tīl-ghyùnu.

Sable, *s.* سمور sèmmūr (sàmur); —, *a.* قره kàra, سیاه sìyāh, اسود èsswèd.

Sabre, *s.* قلیج kìlìj, سیف sèyf, تیغ tīgh; —, *v.a.* چال قلیج ا chàl-kìlij-et.

Sack, *s.* چوال chòwàl; یغما yàghma, غارت ghāret; —, *v.a.* یغما ا yàghma--et; —cloth, غرر (hàrer); large sack of —, غراره (hàrer).

Sacred, *a.* حرام hàrām, مبارك mù-bārek, مقدس mùkàddess, عزیز ''àzīz; مخصوص màkhsūss, مختص mùkhtàss, مخصص mùkhàsssess.

Sacrifice, *s.* قربان kùrbān; فداكارلق fèdākyārlik; ضرر zàrar; —, *v.a.* قیمق kìymak; قربان ا kùrbān-et; فدا ا fèdā-et; قیرمق kìrmak.

Sad, *a.* مکدر mùkèdder, کدرلو kèderli, غمناك ghàmnāk; فنا fèna, پریشان pèrīshān; باعث کدر bā''issi-kèder, فنا fèna.

Saddle, *s.* ایر èyer; (pillioned) پلان pàlan; (pack) سمر sèmer; —, *v.a.* ایرلمك èyerlémek, ایرینی اورمق èyérini-wùrmak, یاپمق yàpmak.

Saddle-bow, *s.* ایر قاشی èyer-kàshi.

Saddler, *s.* سراج sèrrāj (sàraj).

Safe, *a.* امین èmīn, صاغلم sàghlàm, قورقوسز kòrkussuz; صاغ sàgh, سلیم

sèlīm; قورتلمش kùrtulmush; —, *s.* صندق sàndık, طولاب dòlap.

Safe-conduct, *s.* يول تذكره‌سی yòl-tèz-kéréssi. [nèt.

Safeguard, *s.* حفظ hifz; صيانت sìyā-

Safety, *s.* امنيت èmnìyyèt, سلامت sèlāmèt, سلم sèlm, امن ùmn, امان èmān.

Saffron, *s.* زعفران zà"férān (sàfràn).

Sag, *v.n.* بل ويرمك bèl-vèrmek, اكلمك èghilmek.

Sagacious, *a.* عقللو "àklli, درايتلو dìrā-yètli, فطين fàtīn; حساس hàsssāss.

Sagacity, *s.* عقل "àkl, درايت dìrāyèt, فطانت fàtānèt; حس hìsss.

Sage, *a.* عقللو "àklli; تمكينلو tèm-kīnli, اوصلو ùsslu; —, *s.* حكيم hàkīm; اطه چايى àda-chàyi.

Sagittarius, *s.* قوس برجى kàvss-bùrju.

Sail, *s.* يلكن yèlken, بادبان bādibān, شراع shìrā"; تكنه tèkné, كمى ghèmi, سفينه sèfīné; پاره pāré (pàra), قطعه kìt"à; —, *v.n.* كتمك ghìtmek, يورومك yùrumek; قالقمق kàlkmak, يالكن اچمق yèlken-àchmak, قيام ا kìyām-et, عزيمت ا "àzīmèt-et, بادبانكشا او bādibān-kyùshā-òl.

Sailcloth, *s.* كرباس kìrbāss; يلكن بزى yèlken-bèzi.

Sailing-master, *s.* قلاغوز kìlaghuz.

Sailmaker, *s.* يلكنجى yèlkenji.

Sailor, *s.* كميجى ghèmiji, ملاح mèllāh, كشتيبان kèshtībān.

Sainfoin, *s.* يونجه yònja. [عزيز "àzīz.

Saint, *s.* ولى vèlī, ولى الله vèlìyyu-'llāh,

Sake, *s.* خاطر khātir, محبت màhàbbet; for the sake, حبة hìbbétan; —— of God, حبة لله hìbbétan-lì-'llāh; for God's sake! اللهى سورسه‌كز àllāhi-sèversèngiz.

Salad, *s.* سلاطه sàlata. [-sèversèngiz.

Salary, *s.* معاش mà"āsh, ايلق àylık, ماهيه māhìyyé.

Sale, *s.* صاتم sàtim, صاتش sàtish; for —, on —, صاتيلق sàtilık; — by auction, مزاد mèzād, مزايده mùzāyédé.

Saleable, *a.* صاتلور sàtilir.

Saliva, *s.* توكرك tùkruk, اغزك صويى àghzıng-sùyu, صليار sàlyār.

Sallow, *a.* بكزى صرارمش bèngzi-sàràr-mish; صارى sàri.

Sally, *s.* هجوم hùjūm, يورويش yùruyush; — out, *v.n.* يورويش ا yùruyush-et.

Salmon, *s.* صومون بالغى sòmòn-bàlighi.

Salonica, *s.* سلانيك شهرى sèlānik-shè-hiri.

Saloon, *s.* بيوك اوطه bìyuk-òda. [hiri.

Salt, *s.* طوز tùz, نمك nèmek, ملح mìlh; —, *a.* طوزلو tùzlu; —, *v.a.* طوزلمق tùzlamak; —, *v.n.* طوزلنمق tùzlan-mak.

Saltcellar, *s.* طوزلق tùzluk. [mak.

Saltpetre, *s.* كهرچله ghyùhèrchilé.

Salts, *s. pl.* انكليز طوزى ìnglīz-tuzu.

Saltworks, *s. pl.* طوزله tùzla.

Salubrious, *a.* ايو īyi, صاغ sàgh, صاغلم sàghlàm.

Salutary, *a.* شفالو shìfāli; فائده‌لو fā'idéli.

Salutation, *s.* سلام sèlām; اشنالق àshnalık.

Salute, *v.a.* سلام ويرمك sèlām-vèrmek; سلام كوندرمك sèlām-ghyùndermek; اشنالق ا àshnalık-et; سلاملمق sèlām-lamak; سلام دورمق sèlām-dùrmak; اوپمك ùpmek, بوس ا būss-et, تقبيل ا

tàkbīl-et; — in return, سلام المق sèlām-àlmak; —, *v.n.* طوپ اتمق tòp-àtmak; —, *s.* سلام sèlām; اوپش ùpush, بوسه būssé; طوپ اتشی tòp-àtishi.

Salvation, *s.* قورتلش kùrtulush, نجات nèjāt, خلاص khàlāss, سلامت sèlāmèt.

Salve, *s.* یاغ yàgh, مرهم mèrhèm; —, *v.a.* یاغ سورمك yàgh-sùrmek, مرهم سورمك mèrhèm-sùrmek.

Salver, *s.* تپسی tèpsi, سینی sìni.

Salvo, *s.* شرط shàrt; استثنا ìsstissnā; طوپ یایلمی tòp-yàyilimi, الابانده àlabànda.

Sal-volatile, *s.* نشادر روحی nèshādir-rūhu.

Samaria, *s.* نابلس nābulus.

Same, *a.* ینه او yīné (ghèné)-ò; او ò; كندی kèndi; بر bìr; عین "àyn, اش èsh; —, *a.* شیء واحد shèyi-wāhid, هپ بر hèp-bìr, فرقی یوق fàrki-yòk.

Sample, *s.* اورنك ùrnek, موسطره mòss-tra, نمونه nùmūné.

Sanctify, *v.a.* تقدیس ا tàkdīss-et.

Sanction, *s.* اذن ìzin, رخصت rùkhsàt, جواز jèwāz, تجویز tèjvīz, تصویب tàsswīb, استصواب ìsstisswāb, رضا rìzā; —, *v.a.* تجویزا tèjvīz-et, تصویب ا tàsswīb-et.

Sanctity, *s.* حرمت hùrmèt, قدسیت kùdsìyyèt, مبارکلك mùbāreklik.

Sanctuary, *s.* حرم hàrem; ملجا mèljā; معبد mà"bèd; to take —, مبارك بر محله التجا ا mùbārek-bìr-màhàlla-ìltijā-et.

Sand, *s.* قوم kùm, ریك rīgh, رمل rèml; — bank, قومصال kùmsàl.

Sandal, *s.* چاریق chàrik.

Sand-fly, *s.* تاتارجق tàtarjik.

Sandy, *a.* قومصال kùmsal, قوم kùm; (hair) صاری sàri, لپسقه lìpìsska.

Sane, *a.* عاقل "ākil, عقلی باشنده "àkli-bàshinda.

Sanguinary, *a.* قانلو kànli, سفاك sèffāk, خونریز khūnrīz; خونریزانه khūnrīzāné.

Sanguine, *a.* دموی dèmévī, خونین khūnīn; پك امیدجی pèk-ùmīdji.

Sanguineness, *s.* پك امیدجیلك pèk-ùmīdjilik; دمویت dèmévīyyèt.

Sanity, *s.* صحت عقل sihhati-"akl.

Sap, *s.* نباتلرك صویی nèbātlèring-sùyu; صو sù; خام اغاج khām-àghaj; صیچان یولی sìchan-yòlu; —, *v.a.* التنی قازمق àltini-kàzmak, اشمك èshmek.

Sapper, *s.* لغمجی làghimji.

Sapphire, *s.* كوك یاقوت ghyùk-yākūt,

Saracen, *s.* عرب "àrab. [صفیر sàfīr.

Sarcasm, *s.* استهزا ìsstihzā. [-èder-òlan.

Sarcastic, *a.* استهزا ایدر اولان ìsstihzā-

Sardine, *s.* سارده بالغی sàrdèlé-bàlighi.

Sarmatia, *s.* اسکی لهستان èsski-lèhisstān.

Sarmatian, *a.* اسکی له ولایتنه منسوب èsski-lèh-vìlāyètina-mènsūb.

Sarsaparilla, *s.* سپارینه sèpāriné.

Sash, *s.* كمر kèmer, قوشاق kùshàk; (window) چرچوه chèrchivé, قناد kànad.

Satan, *s.* شیطان shèytān, ابلیس iblīss.

Satchel, *s.* کتاب توربه سی kìtāb-tòrbéssi.

Satellite, *s.* پيك pèyk; ملازم mùlāzim, ايرلمزكولكهسى àyrīlmàz-ghyùlghÉssi.

Satiate, *v.a.* طويورمق dòyurmak, اقناع ا [ìknā"-et.

Satin, *s.* اطلس Atlàss.

Satire, *s.* هجو hìjv; —rize, *v.a.* هجو ا hìjv-et.

Satisfaction, *s.* رضا rìzā, خشنودى khòshnūdī; ترضيه tàrzìyyÉ; to give —, خشنود ا khòshnūd-et; ترضيه ويرمك tàrzìyyÉ-vÈrmek. [-òlunur.

Satisfactory, *a.* خشنود اولنور khòshnūd-

Satisfied, *a.* قانمش kAnmish; خشنود khòshnūd. [kAndirmak.

Satisfy, *v.a.* طويورمق dòyurmak; قاندرمق

Saturday, *s.* جمعهايرتسى jùm"à-èrtéssi, سبت sèbt.

Saturn, *s.* زحل يلدزى zùhàl-yildizi.

Sauce, *s.* تربيه tÈrbìyyÉ; صو sù; ادبسزلك

Saucepan, *s.* تنجره tènjÉrÉ. [èdebsizlik.

Saucer, *s.* ظرف zàrf, فنجان طباغى fìnjAn (fìl-)-tAbAghi.

Saucy, *a.* عارسز "ārsiz, ادبسز èdebsiz.

Saunter, *s.* كزنش ghèzinish; —, *v.n.* كزنمك ghèzinmek.

Sausage, *s.* سوجق *or* سجوق sùjuk, مومبار mùmbār (bùmbar); — meat, قيمه kìyma, — — balls, كوفته kyūftÉ.

Savage, *a.* صالدرر sAldirir, اصرر ìssirir; قزغين kìzghin, دارغين dàrghin; وحشى wàhshī, يبانى yàbAnī; —, *s.* يبان ادمى yàbAn-AdAmi, وحشى [wàhshī.

Savanna, *s.* قير kir.

Savant, *s.* عالم "ālim.

Save, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak, خلاص ا khàlāss-et, تخليص ا tàkhlīss-et; صقلامق sàklamak, حفظ ا hìfz-et; محافظه ا mùhAfaza-et, قورومق kòrumak; اداره ا ìdārÉ-et, ارترمق àrtirmak; —, *pr.* نقصان اولهرق nòksān-òlarak, مستثنا اولهرق mùsstessnā-òlarak.

Saving, *a.* قورتاريجى kùrtàriji; ادارهجى ìdārÉji; —, *s.* اداره ìdārÉ; قورتارش kùrtàrish, خلاص khàlāss; —, *pr.* نقصان اولهرق nòksān-òlarak, مستثنا اولهرق mùsstessnā-òlarak.

Saviour, *s.* قورتاران kùrtarAn, قورتاريجى kùrtariji, خلاص khàllAss; our —, خلاصمز khàllAssimiz; our Lord and —, ربمز و خلاصمز rAbbimiz-vé-khàllAssimiz.

Savour, *s.* لذت lèzzèt, چاشنى chāshni (chèshni), داد dAd (tAd); —, *v.a.* دادمق dAdmak; —, *v.n.* لذتى او lèzzèti-òl.

Saw, *s.* دستره dèsstÉrÉ (tèsstÉrÉ), اره èrrÉ; (large) بچقى bìchki; ضرب مثل zàrbi-mèssel.

Sawdust, *s.* دستره توزى dèsstÉrÉ-tùzu.

Sawmill, *s.* ارهخانه èrrÉkhānÉ.

Sawyer, *s.* بچقيجى bichkiji.

Saxon, *s.* ساقسون قبائلى ادمى sàksòn-kAbā'ili-AdAmi; —, *a.* مذكور قبائله منسوب mèzkyūr-kAbā'ila-mènsūb.

Say, *v.a.* سويلمك sùwèylÉmek, ديمك dèmek; —, *s.* لقردى làkirdi, سويليهجك sùwèylÉyÉjek.

Saying, *s.* لقردى làkirdi, قبا لقردى kAbalàkirdi, ضرب مثل zàrbi-mèssel.

Scab, *s.* یاره‌قبوغی yàra-kàbughu, قبوق kàbuk; کل kèl, اویوز ùyuz; —, *v.n.* قبوقلنمق kàbuklanmak.

Scabbard, *s.* قین kìn, نیام nìyām, غلاف ghìlāf (kìlif).

Scaffold, Scaffolding, *s.* اسکله ìsskèlé.

Scald, *s.* قاینارصویاره‌سی kàynar-sù--yārassi; —, *v.a.* حاشلامق hàsh-lamak.

Scale, *s.* مقیاس mìkyāss, جدول jèdvel; بالق‌پولی bàlik-pūlu, پول pùl; (of a balance) کوز ghyùz; pair of —s, ترازو tèrāzi, میزان mīzān; —, *v.a.* دیواردن یوقاری چیقمق dìwārdan-yùkàri-chìk-mak, اتلامق àtlamak; (a gun) یاقمق yàkmak. [-'l-àzlā".

Scalene, *a.* مختلف‌الاضلاع mùkhtèlifu-

Scamp, *s.* یرامز yàramàz.

Scamper, *v.n.* قوشمق kòshmak.

Scan, *v.a.* (poetry) تقطیع‌ا tàkti"-et; باقمق bàkmak, نظرا nàzar-et, کوزگزدرمك ghyùz-ghèzdirmek.

Scandal, *s.* افترا ìftirā, بهتان bùhtān; اراجیف èrājīf; رذالت rèzālèt, عیب "àyb.

Scandalous, *a.* عیب "ayb.

Scant, Scanty, *a.* از àz, قیت kìt; دار dàr; قصه kìssa.

Scapegrace, *s.* یرامز yàramàz.

Scar, *s.* یاره‌نشانی yàra-nìshāni; —, *v.a.* نشان‌براقمق nìshàn-bràkmak.

Scarce, *a.* از àz, قیت kìt, بولنمزکبی bùlunmàz-ghìbi, نادربولنور nādir--bùlunur; —ly, *ad.* کوچ‌بلا ghyùch-bèlā, همان hèmān (hèmen).

Scarcity, *s.* قیتلق kìtlìk, ندرت nèdrèt, قحط kàht, غلا ghìlā.

Scare, *v.a.* اورکتمك ùrkyutmek, قورقوتمق kòrkutmak.

Scarf, *s.* شال shàl, اوزون‌شال ùzun-shàl.

Scarlatina, *s.* خفیف قزل حما khàfīf--kìzìl-hùmmà.

Scarlet, *a.* ال àl; — fever, قزل‌حما kìzìl-hùmmà; — runner, چیچك فصولیه‌سی chìchek-fàssūlyassi.

Scarp, *s.* خندقك‌شیوداخلیسی (hèn-dèghing)-shèvi-dākhilīssi.

Scatter, *v.a.* داغتمق dàghitmak, تارومارا tār-u-mār-et, پریشانا pèrīshān-et; —, *v.n.* داغلمق dàghìlmak, تاروماراو tār-u-mār-òl, پریشان‌او pèrīshān-òl.

Scavenger, *s.* چوپجی chùpju.

Scene, *s.* نظراولنان‌هیئت nàzar-òlunan--hèy'èt; نظارت nàzārèt; وقعه wàk"à; (of a play, or as a picture of life) مجلس mèjliss; (place) موقع mèvki".

Scent, *s.* قوقو kòku, رائحه rā'iha, بوی bùy; —, *v.a.* قوقتمق kòkutmak; قوقو سورمك kòku-sùrmek; قوقوسنی المق kòkussunu-àlmak, حسا hìsss-[-et.

Sceptic, *s.* لاادری lā-ìdrī.

Sceptre, *s.* عصای‌حکومت "àssāyi--hùkyūmèt.

Scheme, *s.* ترتیب tèrtīb; تصور tàssàv-vur; حیله hīlé; —, *v.n.* شی‌قورمق shèy-kùrmak.

Schism, *s.* نفاق nìfāk; اعتزال ì"tizāl, شیعه shī"à; تفرق tèfèrruk.

Schismatic, *s.* اهل‌اعتزال èhli-ì"tizāl,

متفرق shi"ī, شیعی mù"tèzil, معتزل mùtéfèrrik.

Scholar, *s.* عالم "ālim, فاضل fāzil; شاکرد shāghird, طالب علم tālibi-"ìlm.

Scholarship, *s.* علم "ìlm.

School, *s.* مکتب mèkteb; —, *v.a.* معلومات ویرمك mà"lūmāt-vèrmek, تعلیمات ویرمك tà"līmāt-vèrmek, — master, خواجه khòja, مکتب خواجه‌سی mèkteb-khòjassi.

Schooner, *s.* اسقونه ùsskūna; brig —, غولت ghùlèt.

Sciatica, *s.* عرق النسا "ìrku-nìssā.

Science, *s.* علم "ìlm.

Scimitar, *s.* پاله pāla.

Scirocco or Sirocco, *s.* لدوس کبی اق دکزده اسر بر روزکار lòdos-ghìbi-āk-dèngizda-èsser-bìr-rūzghyār.

Scissors, *s. pl.* مقاص màkass, مقراض mìkrāz.

Scoff, *v.n.* استهزا ا isstihzā-et, ذوقلنمك zèvklenmek.

Scoffer, *s.* حرمتسز مستهزی hùrmetsiz-mùsstèhzī.

Scold, *s.* دارغین قاری dàrghin-kāri; —, *v.a.* دارلمق dārilmak; ازارلمق āzàrlamak.

Scollop, *v.a.* اویمق òymak, اویه ا òya-et.

Scoop, *s.* خلال khìlāl; —, *v.a.* اویمق òymak; — out, ایچنی اویمق ìchini-òymak, بوشالتمق bòshaltmak.

Scope, *s.* مطمح نظر màtmàhi-nāzar; اریم èrim; بوی bòy; منزل mènzil; to give —, میدان ویرمك mèydān-vèrmek.

Scorch, *v.a.* یاقمق yàkmak.

Score, *s.* یکرمی yìghirmi; حساب hìssāb; خصوص khùssūss; باب bāb; خاطر khātir, سبب sèbeb, وسیله vèssīlé; —, *v.a.* چیزمك chìzmek, اشارت ا ìshāret-et.

Scorn, *s.* استحقار ìsstihkār, استخفاف ìsstìkhfāf; —, *v.a.* تنزل یتمامك tènèzzul-ètmamek.

Scornful, *a.* اهانت و استحقار ایدر ìhānet-vé-ìsstìhkār-èder.

Scornfully, *ad.* اهانت و استحقار صورتی ایله ìhānet-vè-ìsstìhkār-sūrèti-ìla.

Scorpio, *s.* (Latin) عقرب "àkreb.

Scorpion, *s.* عقرب "àkreb.

Scotch, *a.* اسقوچیالو ìsskòchiali.

Scotland, *s.* اسقوچیا ìsskòchia.

Scoundrel, *s.* کولخانی kyùlkhānī, چاپقین chàpkin, اوغورسز ùghursuz, خبیث khàbīss.

Scour, *v.a.* سلمك sìlmek, یقامق yìka-mak; یاغنی لکه‌سنی چیقارمق yà-ghini-lèkéssini-chìkarmak; اسهال ویرمك ìsshāl-vèrmek; — over, — about, *v.n.* قوشمق kòshmak, قوشیشمق kòshushmak.

Scourer, *s.* لکه‌جی lèkéji.

Scourge, *s.* قامچی kàmchi, قرباچ kìr-bàch, تازیانه tāziyāné; افت āfet, بلا bèlā, داهیه dāhìyyé; —, *v.a.* دوکمك dùghmek, ضرب ا dàrb-et.

Scout, *s.* اوزاقده طولاشان قره‌قول ùzàkda-dòlashan-kàrakol.

Scowl, *v.n.* قاش چاتمق kàsh-chàtmak, یوز بورشدرمق yùz-bùrushdurmak.

Scramble, *v.n.* قاپشمق kàpishmak, طرماشمق tìrmashmak; —, *s.* قاپش

kApish; طرماشەرق كيدش tìrmAsha-rek-ghìdish.

Scrap, *s.* اوفاق پارچه ùfAk-pàrcha.

Scrape, *s.* بلا bèlā, قضا kAzā, درد dèrd; —, *v.a.* قازيمق kAzimak; — together, چالشەچالشەطوپلامق chA-lisha-chAlisha-tòplamak, هزاركلفت ايلەالەكتورمك hèzār-kyùlfèt-ila-Èla-ghètirmek.

Scratch, *s.* طرناق يارەسى tìrnak-yàrassi; —, *v.a.* قاشيمق kAshimak; طرمەلمق tìrmalamak, جزئى يارەا jùz'ī-yàra-et; —, *v.n.* قاشنمق kAshinmak; — out, *v.a.* چيزمك chìzmek, ترقين ا tErkīn-et. [فنايازمق fEna-yàzmak.

Scrawl, *s.* فنايازى fEna-yàzi; —, *v.n.*

Scream, *s.* فرياد fèryād, صيحه sàyha; —, *v.n.* باغرمق bàghirmak; فرياد ا fèryād-et.

Screen, *s.* پردە pErdÉ, سپر sìpEr, حائل hā'il; قالبور kAlbur; —, *v.a.* حائل او hā'il-òl; اورتمك ùrtmek, محافظەا mùhAfaza-et; قالبورلمق kAlburlamak.

Screw, *s.* ويدە vīdE, بورغى bùrghu; بورمه bùrma; خسيس khAssīss, طمعكار tAma"kyār, جمرى jìmri; —, *v.n.* ويدەلنمك vīdÉlEnmek; —, *v.a.* چويرمك chèvirmek; ويدەلمك vīdÉlÉmek; — in, بريول ايلەصوقمق bìr-yòl-ila-sòkmak; — up, كيفا kèyf-et; — — courage, جسارتا jèssāret-et; — down, تابوتەقپايوب ويدەلمك tAbuta - kApayup - vīdÉ-lÉmek.

Scribble, *v.a.* قرەلمق kAralamak; چابك يازمق chàbik-yàzmak; فنايازمق fèna-yàzmak; دقتسزيازمق dìkkAtsiz--yàzmak. [-yàzan-mù'èllif.

Scribbler, *s.* فنا يازان مؤلف fEna-

Scribe, *s.* كاتب kyātib; خطاط khAttAt.

Scripture, *s.* ايت كريمه āyéti-kèrīmÉ; —s, *s. pl.* كتب سماويه kyùtubi--sèmāvìyyÉ.

Scrofula, *s.* صراجه علتى sAraja-"ìllèti.

Scrofulous, *a.* صراجەلو sArajali.

Scroll, *s.* تومار tòmār. [khayÉ-tòrbassi.

Scrotum, *s.* (Latin) خايه توربەسى

Scrub, *v.a.* سرت برشى ايلەيقامق sèrt--bìr-shèy-ila-yìkamak; باتمق bAt-mak; —, *s.* اوفاق چاليلق ùfAk-chA-lilik. [-fìrcha.

Scrubbing-brush, سرت فرچه sèrt-

Scruple, *s.* اجزاجى درهمنك اوچدەبرى èjzāji-dìrhEmining-ùchda-bìri, ثلث درهم sùlssu-dìrhEm; چكندك chèkindik, اعتراض ì"tirAz, قورقو kòrku; —, *v.n.* چكنمك chèkinmek.

Scrupulous, *a.* پك چكنور pèk-chèkinir.

Scrutiny, *s.* يوقلايش yòklayish, يوقلمه yòklama; امتحان ìmtihān, تحرى [tàhàrri.

Scuffle, *s.* غوغا kàwgha.

Scull, *s.* خفيف كورك khàfīf-kyùrèk.

Scullion, *s.* اشجى يماغى Ashji-yàmaghi.

Sculptor, *s.* اويمەجى òymaji; مجسمجى mùjèsssemji, تصويرجى tAssvīrji, مصور mùssàvvir. [اويمق òymak.

Sculpture, *s.* اويمه òyma; —, *v.a.*

Scum, *s.* كپوك kyùpuk; — of the people, اسافل ناس èssāfili-nāss, اياق طاقمى àyak-tàkimi.

Scurf, s. كپك kèpek, توز tòz.
Scurrility, s. شتم shètm. [shètm-āmīz.
Scurrilous, a. شتام shètām, شتم آميز
Scurvy, a. مروتسز mùrùvètsiz, طمعكار tàma"kyār; —, s. اسقورپيت علتى ìsskòrpìt-"ìllèti.
Scutcheon, s. ارما àrma.
Scythe, s. طرپان tìrpàn.
Sea, s. دكز dèngiz, دريا dèryā, بحر bàhr; طالغه dàlgha, موج mèvj.
Seafaring, a. كميجى اولان ghèmiji-[-òlan.
Sea-gull, s. مارطى màrti.
Sea-kale, s. دكز لحنه سى dèngiz-là-hanéssi.
Seal, s. مهر mùhr, خاتم khātèm; (animal) كوپك بالغى kyùpèk-bàlighi (?); —, v.a. مهرلمك mùhur-lémek; —ing wax, مهربالمومى mùhr-bàl-mùmu.
Seam, s. دكش dìkish, دكش يرى dìkish-yèri; الك يرى èk-yèri; ياره نشانى yàra-nìshāni; (of ship's planks) اسقارموز ìsskàrmoz (?).
Seaman, s. كميجى ghèmiji, ملاح mèllāh, كشتيبان kèshtībān.
Seamanship, s. كميجيلك ghèmijilik.
Seaport, s. اسكله ìsskèlé. [lamak.
Sear, v.a. ياقمق yàkmak, داغلامق dàgh-
Search, s. ارايش àrayish, ارامه àrama, يوقلمه yòklama, تحرى tàhàrri; —, v.a. ارامق àramak, يوقلامق yòklamak, تحرى ا tàhàrri-et; — for, ارامق àramak; — into, حقيقتنى تجسس ا hàkīkàtini-tèjèsssuss-et; — out, ارايوب بولمق àrayup-bùlmak.

Seashore, Seaside, s. دكزكنارى dèngiz-kènāri, يالى كنارى yàli-kènāri, ساحل sāhil, دكزقييسى dèngiz-kìyissi.
Seasick, a. دكزطوتمش dèngiz-tùtmush; —ness, s. دكزطوتمسى dèngiz-tùtmassi.
Season, s. موسم mèvsim, فصل fàssl; وقت wàkit; —, v.a. طوز ببر قاتمق tùz-bìber-kàtmak; خاملغنى المق khàmlighini-àlmak; the four —s, فصول اربع fùssūli-èrbà".
Seat, s. اوطوره جق ير òturajak-yèr, ير yèr, جاى jày, محل màhàll; مسند mèssned; مركز mèrkez, كرسى kyùrsī; مقعد màk"àd, كوت ghyùt, قايناق kàynak, دبر dùbr, ورا vèrā, قيچ kìch; —, v.a. اوطورتمق òturt-mak, اقعادا ìk"ād-et; — one's self, be seated, اوطورمق òturmak, قعودا kù"ūd-et; — — on the throne, جلوسا jùlūss-et, تخته جلوسا tàkhta-jùlūss-et; v.a. اجلاسا ìjlāss-et.
Secant, s. قاطع kāti".
Secede, v.n. ايرلمق àyrìlmak, اعتزالا ì"tizāl-et.
Secession, s. افتراق و اعتزال ìftirāk-vé-ì"tīzāl.
Seclude, v.a. ايرمق àyrmak, ايرى قپامق àyri-kàpamak; — one's self, قپانمق kàpanmak, چكلمك chèkilmek, عزلتا "ùzlet-et. [ìkhtilātsiz.
Secluded, a. تنها tènha; اختلاطسز
Seclusion, s. عزلت ùzlet; تنهالك tènhalik.
Second, a. ايكنجى ìkinji, ثانى sānī,

دوم dùwum ; —, s. ثانیه sānìyyé ; معاون mū‘‘āvin ; یماق yàmak ; —, v.a. یاردم ا yàrdim-et, معاونت ا mū‘‘āvénèt-et ; — hand, a. قوللانلمش kùllànilmish, مستعمل mùsstà‘‘mel ; —ly, ad. ثانیا sānìyyā.

Secrecy, s. کیزلولك ghìzlilik, مکتومیت mèktūmìyyèt ; کتم kètm, اخفا ìkhfā.

Secret, s. سر sìrr (pl. اسرار èssrār) ; —, a. کیزلو ghìzli, صاقلو sàkli, مخفی màkhfī, خفی khàfī, مکتوم mèktūm.

Secretary, s. کاتب kyātib, سرکاتبی sìrr-kyātibi, کاتب اسرار kyātibi-èssrār.

Secrete, v.a. کیزلمك ghìzlémek, صاقلمق sàklamak, اخفا ا ìkhfā-et ; کتم ا kètm-et ; (organs) اعمال ا ì‘‘māl-et, اخراج ا ìkhrāj-et, ویرمك vèrmek.

Secretly, ad. سراً sìrran.

Sect, s. فرقه fìrka, مذهب mèzhèb.

Section, s. قسم kìssm, بلوك bùluk ; قطع kàt‘‘, تقسیم tàksīm ; طاقم tàkim ; رسم مسنم rèssmi-mùssènnèm.

Secular, a. عصری ‘‘àssrī, دهری dèhrī ; اسکی èsski, قدیم kàdīm ; دنیوی dùnyévī ; عادی ‘‘ādī.

Secundine, s. صوك sòng.

Secure, a. امین èmīn ; صاغ sàgh ; صاغلم sàghlàm ; قوی kāvī, محکم mùhkèm ; شبهه سز shùbhéssiz ; —, v.a. صاغلاتمق sàghlatmak ; قویلشدرمك kàvileshdirmek, محکم ا mùhkèm-et ; یقالمق yàkalamak, طوتمق tùtmak ; قزانمق kàzanmak, جلب ا jèlb-et ; امین یره قومق èmīn-yèra-kòmak ; محکم باغلامق mùhkèm-bàghlamak ; وقایه ا vìkāyé-et, صیانت ا sìyānèt-et, قورومق kòrumak.

Security, s. امنیت èmnìyyèt ; امن ùmn, امان èmān, امینلك èmīnlik ; صاغلاملق sàghlamlik, قویلك kàvilik ; کفیل kèfīl ; کفالت kèfālèt ; رهن rèhn, رهین rèhīn.

Sedan-chair, s. سدیه sédia.

Sedate, a. اغر àghir, تمکینلو tèmkīnli.

Sedateness, s. اوصلولق ùssluluk.

Sedative, s. تسکین اضطراب ایدن علاج tèsskīnī-ìztirāb-èden-‘‘ìlāj.

Sedentary, a. طیشاری چیقمز حرکت ایتمز dìshari-chìkmaz-hàrékèt-ètmàz.

Sediment, s. طورطی tòrtu, پوصه pòssa.

Sedition, s. فساد fèssād, نفاق nìfāk, فتنه fìtné. [‘‘āssi.

Seditious, a. فتنه‌کار fitnékyār, عاصی

Seduce, v.a. ایارتمق àyartmak, الداتمق àldatmak, افساد ا ìfsād-et, اغفال ا ìghfāl-et, اضلال ا ìzlāl-et ; قائل ایدوب جماع ا kā‘il-èdup-jìmā‘‘-et.

Seduction, s. اضلال ìzlāl ; قائل ایدوب جماع ایتمه kā‘il-èdup-jìma‘‘-ètma.

Sedulous, a. مقدم mūkdim, ملازم mùlāzim.

Sedulousness, s. مداومت mùdāvémèt.

See, s. پسقپوسلق pìsskapòssluk ; —, v.a. کورمك ghyùrmek, مشاهده ا mùshāhédé-et ; اکلامق ànglamak (ànnamak), سزمك sèzmek ; صاقنمق sàkinmak, باقمق bàkmak ; — into, حقیقتنی اکلامق hàkīkàtīni-ànglamak ; — to, باقمق bàkmak, اقتضاسنه باقمق ìktizāssina-bàkmak.

Seed, *s.* تخم tòkhum, بذر *and* بزر bèzr ; —, *v.n.* تخمه‌وارمق tòkhuma-vàrmak ; — time, اكين‌وقتى èkin-wÀkti.

Seek, *v.a.* ارامق Àramak ; — for, — after, ارامق Àramak, تفقد ا tàfàkkud - et ; — out, ارايوب‌بولمق Àrayip-bùlmak.

Seem, *v.n.* كلمك ghèlmek, كورنمك ghyùrunmek, كوزكمك ghyùzuk-mek, كوسترمك ghyùsstErmek, بكزه‌مك bèngzÉmek.

Seemly, *a.* ياقشور yàkishir, مناسب mùnāssib.

Seer, *s.* پيغمبر pèyghÀmbÈr, نبى nèbī.

Seesaw, *s.* صالنجق sÀlīnjàk ; —, *v.n.* صالالانمق sÀllànmak.

Segment, *s.* قطعه kìt"à.

Seize, *v.a.* قاپمق kÀpmak, يقالمق yàka-lamak, ضبط ا zÀbt-et ; طوتمق tùtmak, اخذ و كرفت ا àkhz-u-ghìrìft-et.

Seldom, *ad.* نادر nādir, نادراً nādiran.

Select, *a.* سچمه sèchma, كزيده ghyù-zīdÉ, منتخب mùntakhàb ; —, *v.a.* سچمك sèchmek, ايرمق àyrmak, انتخاب ا intikhĀb-et.

Selection, *s.* انتخاب intikhĀb, ايرمه àyrma.

Self, *s.* كندى kèndi, ذات zāt, اوز ùz, خود khòd.

Self-conceit, *s.* خودپسندلك khòd-pèssèndlik.

Self-denial, *s.* جبر نفس jèbri-nèfss.

Self-destruction, *s.* كندى كنديني تلف ايتمكلك kèndi-kèndini-tèlef-ètmek-lik.

Self-esteem, *s.* خودپسندلك khòd-pèssèndlik.

Selfish, *a.* خودبين khòdbīn.

Selfishness, *s.* خودبينلك khòdbīnlik.

Self-will, *s.* عناد "ìnād.

Self-willed, *a.* عنادجى "ìnādji.

Sell, *v.a.* صاتمق sÀtmak, ويرمك vÈrmek, فروخت ا fùrūkht-et, بيع ا bèy"-et ; — off, جملةً صاتوب دفع ا jùmlétEn-sàtip-dèf"-et ; — by auction, مزاد ا mèzād-et ; مزاده‌ويرمك mèzāda-vÈrmek.

Seller, *s.* صاتيجى sÀtiji.

Selvage, *s.* كنار kÈnār.

Semblance, *s.* بكزه‌يش bèngzéyish, مشابهت mùshābéhèt.

Semi, *a.* يارم yàrim, نصف nìssf ; —circle, نصف دائره nìssfi - dā'irÉ ; —diameter, نصف قطر nìssfi-kūtr.

Seminary, *s.* مكتب mèktEb.

Sempiternal, *a.* ازلى وابدى èzelī - vé-èbédī, جاودانى jāvidānī.

Senate, *s.* مجلس والا mèjlissi-vālā.

Send, *v.a.* كوندرمك ghyùndErmek, ارسال ا ìrsāl - et, اسبال ا ìssbāl - et, تسيار ا tèssyār-et ; — for, استتمك ìsstetmek ; كتورتمك ghètirtmek ; اراتمق Àratmak ; — word, خبر كوندرمك khÀbEr-ghyùndErmek.

Senior, *a.* سنجه بيوك sìnnja - bìyuk, ياشجه بيوك yàshja - bìyuk ; اسكى èsski ; بابا bÀbA, پدر pèdEr.

Senna, *s.* سنا sènā, سنامكى sènā'i-mèkkī (sènaméki).

Sensation, *s.* حس hìsss (*pl.* احساس àhsāss) ; تعجب tà"àjjub ; سونچ sÈvinj ; كدر kÈdEr.

Sense, *s.* حس hìsss, حاسه hāsssa (*pl.* حواس hàwĀsss) ; معنى mà"nà,

مفهوم mèfhūm; عقل "ʌkl, ذكا zèkyā, درايت dìrāyet; the five senses, حواس خمسهٔ ظاهره hàwʌsssi-khàm-sa'i-zāhirÉ.

Sensible, *a.* حساس hàsssāss; دويلور dùyulur, محسوس māhsūss; عقللو "ʌkllí, درايتلو dìrāyetli; عاقلانه "ʌki-lānÉ, درايتكارانه dìrāyetkyārānÉ; متشكر mùtéshèkkir; خبردار khʌ-bErdār.

Sensitive, *a.* حساس hàsssāss; چكنيجى chèkiniji; — plant, كوسكون kyùsskyun.

Sensual, *a.* حسى hìsssī; نفسانى nèfsānī; شهوانى shèhwānī.

Sensualist, *s.* هوا پرست hèwā-pèrèsst.

Sensuality, *s.* هوا پرستلك hèwā--peresstlik.

Sentence, *s.* عباره "ìbārÉ, قضيه kʌzìyyÉ; اعلام ì"lām, فتوى fètwā, حكم hùkm; —, *v.a.* حقنده اعلام ويرمك hʌkkinda--ì"lām-vErmek. [افكار èfkyār).

Sentiment, *s.* حس hìsss; فكر fìkr (*pl.*

Sentinel, Sentry, *s.* نوبتجى nùbètji.

Separate, *a.* ايرى àyri, بشقه بشقه bʌshka--bʌshka, منفصل mùnfʌssīl, منفرد mùnfèrid; —, *v.a.* ايرمق àyrmak, ايرى ايرى قومق àyri-àyri-kòmak, تفريق ا tèfrīk-et; —, *v.n.* ايرلمق àyrilmak. [mùfārakʌt.

Separation, *s.* تفريق tèfrīk; مفارقت

September, *s.* ايلول èylūl. [làhd.

Sepulchre, *s.* مزار mèzār, قبر kʌbr, لحد

Sepulture, *s.* دفن dèfn, تدفين tèdfīn.

Sequel, *s.* صوك sòng, الت يانى ʌlt-yàni; نتيجه nètījÉ.

Sequester, *v.a.* مصادره ا mùssʌdara-et; توقيف ا tèvkīf-et.

Seraglio, *s.* سراى sàrāy; public apartments of the —, مابين mābèyn; private — —, حرم hàrem.

Serene, *a.* اچق àchik, كوزل ghyùzèl, لطيف làtīf, ساكن sākin, سكونتلو sùkyūnetli. [-kyùlÉ.

Serf, *s.* روسيه ده يرلو كوله rūssiada-yErli-

Serfdom, *s.* كوله لك kyùlÉlik.

Sergeant, *s.* چاوش chàwush.

Series, *s.* صره sìra.

Serious, *a.* اغر ʌghir, تمكينلو tèmkīnli; صوفى sòfu, متدين mùtédèyyin; كلى kyùllī, خيلى khàyli, عظيم "ʌzīm.

Sermon, *s.* وعظ wà"z.

Serpent, *s.* يلان yìlʌn, حيه hàyyÉ, مار mār.

Servant, *s.* (male) خدمتكار khìdmet-kyār (hìz-), اوشاق ùshʌk, اغا ʌghA; (waiter) خدمتجى khìdmètji (hìz-); (maid) بسلمه bèsslémÉ; (male-slave) كوله kyùlÉ, (female-slave) جاريه jārìyyÉ, خلائق khʌlā'ik.

Serve, *v.a.* خدمت ا khìdmet-et (hìz-); ايشنى كورمك ìshini-ghyùrmek; —, *v.n.* يرامق yàramak, فائده سى او fā'idÉssi-òl; عسكرلك ا "ʌsskErlik-et; مستخدم او mùsstàkhdEm-òl, استخدام اولنمق ìsstikhdĀm-òlunmak; — as, — for, —لك ا, —lik-et; ايشنى كورمك ìshini-ghyùrmek; — one a trick, اويون ا òyun-et; — out, (distribute) داغتمق dʌghitmak, ويرمك vErmek; (punish) ياپمق yàpmak;

— one's turn, ایشنی کورمك ìshini-ghyùrmek, الویرمك èlvERmek, اولمق òlmak.

Servia, *s.* سربستان sèrpisstān.

Servian, *a.* سرب sèrp; سربلو sèrpli; —, *s.* سربلو serpli.

Service, *s.* خدمت khìdmet (hìz-); مأموريت mè'mūrìyyèt; ایش ìsh; منفعت mÈnfà''*at*, فائده fā'idÉ; كرم kÈrEM, عنایت ''ìnāyet, افندیلك èfèndilik; to render a —, ایشنی كورمك ìshini-ghyùrmek; ایولك ا ìyilik-et, افندیلك ا èfèndilik-et; to be of —, فائده‌سی او fā'idÉssi-òl, ایشه یرامق ìsha-yàramak, ایش كورمك ìsh-ghyùrmek.

Serviceable, *a.* ایشه یرار ìsha-yàrar.

Serviceableness, *s.* ایشه یرارلق ìsha-yàrarlik.

Servile, *a.* حقیر hàkīr; ذلیل zèlīl.

Servility, *s.* رقیت rìkkìyyèt; عبودیت ''ùbūdìyyèt.

Servitor, *s.* خذمتكار hìzmetkyār.

Servitude, *s.* رقیت rìkkìyyèt.

Sesame, *s.* سیسام sīssām (sùssàm); oil of —, شیرلغان یاغی shìrlaghàn-yàghi.

Session, *s.* جلسه jìlsÉ.

Set, *s.* طاقم tàkim; —, *a.* رسمی rèssmī; معین mù''àyyen, كسلمش kèssilmish; —, *v.a.* قومق kòmak, وضع ا wÀz''-et; دكمك dìkmek, نصب ا nÀssb-et; ركز ا rèkz-et; قورمق kùrmak; باشلاتمق bÀshlatmak, ایتدرمك ètdirmek; (bones) صارمق sÀrmak, جبر ا jèbr-et; (razors, &c.) بلهمك bīlÉmek; (a diamond, &c.) اوطورتمق òturtmak, میخلامق mìkhlamak; (seed) اكمك èkmek; (plants) دكمك dìkmek, غرس ا ghàrss-et; —, *v.n.* (stars, &c.) باتمق bÀtmak, غروب ا ghùrūb-et; (clothes, &c.) اولمق òlmak; (jelly, &c.) طوكمق dòngmak; — in, (commence) باشلامق bÀshlamak; — about, باشلامق bÀshlamak, الهالمق Èla-Àlmak, مباشرت ا mùbÀshérèt-et, مبادرت ا mùbādérèt-et, ابتدار ا ìbtidār-et, مثابرت ا mùssābérèt-et; — against, (indispose) كوجندرمك ghyùjÈndirmek, خصومت ایتدرمك khùssūmèt-ètdirmek, خصم ا khÀssim-et; (as a counterbalance) قارشیلق طوتمق kàrshilik-tùtmak, قارشیلق صایمق kàrshilik-sàymak; — aside, برطرفه قومق bìr-tàrafa-kòmak; برطرف ا bÈr-tàraf-et, دفع ا dèf''-et, طرد ا tàrd-et, صاومق sàwmak; — at, *v.a.* هجوم ا hùjūm-et; هجوم ایتدرمك hùjūm-ètdirmek; — at defiance, — at nought, قارشی قومق kàrshi-kòmak; هیچ صایمامق hìch-sàymamak, هیچ یرینه قومق hìch-yÈrina-kòmak; — by, برطرفه قومق bìr-tàrafa-kòmak; — great store by, عزیز طوتمق ''Àzīz-tùtmak; — down, یره قومق yÈra-kòmak; قید ا kàyd-et, یازمق yàzmak; صانمق sànmak, ظن ا zànn-et; — forth, *v.n.* یوله چیقمق yòla-chìkmak, قیام ا kìyĀm-et, عزیمت ا ''Àzīmèt-et; — —, *v.a.* بیان ا bèyān-et; — free, ازاد ا āzād-et (ÀzAd); — off, *v.n.* كتمك ghìtmek,

قالقمق kàlkmak, چيقمق chìkmak; — —, *v.a.* صاليويرمك sÀlivÈrmek; باشلاتمق bÀshlatmak; ايشلتمك ìshlEtmek; كوسترمك ghyùsstErmek, حسن ويرمك hùssn-vÈrmek, زيبايش ويرمك zībāyish-vÈrmek, ياقشمق yàkishmak; — on edge, قماشدرمق kàmÀshdirmak; — on, تشويق ا tèsh-vīk-et; — one's hand to, امضا ا ìmzā-et; — out, *v.n.* يوله چيقمق yòla-chìkmak, قيام ا kìyĀm-et, عزيمت ا "àzīmèt-et; — —, *v.a.* سرمك sÈrmek, ديزمك dìzmek, ترتيب ا tÈrtīb-et; — sail, يللكن اچمق yèlken-àchmak, قالقمق kÀlk-mak, بادبان كشاى عزيمت او bādi-bān-kyùshāyi-"Àzīmèt-òl; — to, باشلامق bÀshlamak, اغاز ا àghāz-et, مبادرت ا mùbādérèt-et; — up, *v.n.* تجارته دكان اچمق dùkkyān-àchmak, تجارته باشلامق tìjārèta-bÀshlamak; باشلامق bÀshlamak; — —, *v.a.* دكمك dìkmek, قالدرمق kÀldirmak, نصب ا nÀssb-et, ركز ا rèkz-et; كرمك ghÈrmek; مالزمه سنى ويرمك mā-lèzéméssini-vÈrmek; — up for, كنديني صاتمق kèndini-sÀtmak, دعوى ا dà"wà-et, ادعا ا ìddi"ā-et.

Settle, *s.* صندق sÀndik; پيكه pèyghèh (pèykÉ), صره sìra; —, *v.a.* اوطورتمق òturtmak, اسكان ا ìsskyān-et; ويرمك vÈrmek, اودمك ùdÉmek, ادا ا èdā-et, ايفا ا īfā-et; قرارلاشدرمق kÀrār-lashdirmak, قرار ويرمك kÀrār-vÈrmek; ارضا ا ìrzā-et, اغزينى قپاتمق Àghzini-kÀpAtmak, صوصدرمق sÙssdUrmak اولدرمك ùldurmek; (money upon) باغلامق bÀghlamak; (accounts) حسابلشمك hìssāblEshmek; —, *v.n.* اوطورمق òturmak; توطن ا tàwÀttun-et, اتخاذ مكان ا ìttikhāzi-mèkyān-et; تمللو اوطورمق tèmèlli-òturmak, تمللو كيرشمك tèmèlli-ghìrishmek; (weather) قرارلشمق kÀrārlashmak; (liquors) دورلمق dùrulmak, طورطيسى چوكمك tòrtussu-chùkmek; (walls, &c.) چوكمك chùkmek; اوطورمق òturmak, يرلشمك yÈrlEshmek.

Settlement, *s.* فصل fÀssl; تأديه tè'dìyyÉ; مهر مؤجل mèhri-mù'èjjèl; اوجاق òjak.

Settler, *s.* خالى مملكتده توطن ايدن ادم khāli-mÈmlékÈtda-tèwÀttun-èden-ÀdAm.

Settling, *s.* خالى مملكتده اسكان khāli-mÈmlÉkètda-ìsskyān; محاسبه mÙhāssébÉ.

Seven, *a.* يدى yèdi, سبع sèb", سبعه sèb"à, هفت hèft; the — planets, سبعهٔ سياره sèb"à'i-sèyyārÉ.

Seventeen, *a.* اون يدى òn-yèdi.

Seventh, *a.* يدنجى yèdinji, سابع sābi", هفتم hèftum, هفتمين hèftumīn; —, *s.* سبع sùb".

Seventy, *a.* يتمش yètmish, سبعون sèb"ūn, سبعين sèb"īn, هفتاد hèftād.

Sever, *v.a.* ايرمق àyrmak, فصل ا fÀssl-et; —, *v.n.* ايرلمق àyrīlmak; مفارقت ا mùfārakÀt-et.

Several, *a.* برقاچ bìr-kÀch, چند chènd;

ایری ایری àyri-àyri; بشقه بشقه bàshka-bàshka.

Severally, *ad.* برر برر bìrer-bìrer, ایری ایری àyri-àyri, بشقه بشقه bàshka-bàshka, منفرداً mùnfèridan, یکان یکان yèghyān-yèghyān.

Severe, *a.* سرت sèrt, شدید shèdīd; صیقی sìki; فنا fènā, اغر àghir, کلی kyùllī; الیم èlīm.

Severity, *s.* سرتلك sèrtlik, شدت shìddèt; افراط دقت ìfrāti-dìkkàt; (of life) ریاضت rìyāzèt, فرط عفت fèrti-"ìffèt, افراط پرهیزکاری ìfrāti-pèrhīzkyārī. [dìkish-dìkmek.

Sew, *v.a.* دکمك dìkmek, دکش دکمك

Sewer, *s.* لغم làghim, کاریز kyārīz (ghìriz). [fàzlàt.

Sewerage, *s.* لغملر làghimler; فضلات

Sex, *s.* ارککلك دیشیلك عرضی èrkek-lik-dìshilik-"àrazi.

Sextant, *s.* سکستانت sèkisstānt.

Sexton, *s.* مزارجی mèzārji.

Shabby, *a.* اسکیمش èsskimish, اسکی èsski, فرسوده fèrsūdé; عیب "àyb, رذالت rèzālèt; خسیس khàssīss, طمعکار tàma"kyār, چنکانه chìnghyāné (chìnghèni).

Shade, *s.* کولکه ghyùlghé, سایه sāyé, ظل zìll; کولکه لك ghyùlghélik; (in drawing) سوس sùss; —, *v.a.* کولکه ا ghyùlghé-et, سایه انداز او sāyé-èndāz-ôl; اورتمك ùrtmek; (drawings) سوسنی یاپمق sùssunu-yàpmak.

Shadow, *s.* کولکه ghyùlghé, سایه sāyé, ظل zìll; — forth, دومان ایچنده سویلمك dùmàn-ìchinda-sùwèylémek, اوزاقدن ایما ا ùzàkdan-īmā-et.

Shady, *a.* کولکه ghyùlghé, سایه انداز sāyé-èndāz.

Shaft, *s.* (arrow) اوق ôk, تیر tīr, سهم sèhm; (well) قویی kùyu, چاه chāh; (column) دیرك dìrèk, میل mìl; (cart, &c.) اوق ôk, قول kòl.

Shagreen, *s.* کلر kèler.

Shake, *s.* صاللانش sàllànish; صاللایش sàllayish; —, *v.a.* صاللامق sàllamak; صارصمق sàrssmak; —, *v.n.* صاللانمق sàllanmak; صارصلمق sàrsìlmak; — off, سلکمك sìlkmek; دفع ا dèf"-et; — one's self, سلکنمك sìlkinmek.

Shako, *s.* عسکر شاپقه سی "àssker-shàpkassi. [kèyfsiz.

Shaky, *a.* یارق یارق yàrìk-yàrìk; کیفسز

Shall, *v. aux.* See Grammar.

Shallot, *s.* یبانی سارمساق yàbānī-sārìmsàk.

Shallow, *a.* صیغ sìgh; احمق àhmak, درایتسز dìrāyetsiz; قبا kàba, صاچمه sàchma.

Sham, *s.* and *a.* تقلید tàklīd, یلان yàlàn; —, *v.n.* تقلید ا tàklīd-et.

Shambles, *s. pl.* سلخخانه sèlkh-khāné (sàl-khāné).

Shame, *s.* عار "ār, حیا hàyā, شرم shèrm, حجاب hìjāb; عیب "àyb, رذالت rèzālèt; —, *v.a.* اوطاندرمق ùtàndìrmak, محجوب ا màhjūb-et; —, *int.* عیب "àyb!

Shameful, *a.* عیب "àyb.

Shameless, *a.* اوتانمز ùtànmàz.

Sham-fight, *s.* جنك تقليدى jènk-tàklīdī.

Shampoo, *v.a.* عثمانلو دلاك كبى آدمى اوغالمق òssmānli-tèllāk-ghìbi-àdami-òghalamak.

Shampooer, *s.* دلاك tèllāk.

Shank, *s.* قويروق *or* قويرق kùyruk, حلقه hàlka; (anchor) انا àna.

Shape, *s.* بچم bìchim, شكل shèkil, رسم rèssim, هيئت hèy'èt; —, *v.a.* بچم ويرمك bìchim-vèrmek, بچمه صوقمق bìchima-sòkmak; (a course) طوتمق tùtmak.

Share, *s.* پاى pày, حصه hìsssé, بهره bèhré; —, *v.a.* تقسيم ا tàksīm-et; حصه مند او hìssséménd-òl; —, *v.n.* حصه مند او hìssséménd-òl, شريك او shèrīk-òl, مشترك او mùshtérèk-òl.

Shareholder, *s.* حصه دار hissé-dār.

Shark, *s.* كوپك بالغى kyùpek-bàlighi (?), ايو بالغى àyi-bàlighi (?); طولاندريجى dòlandiriji.

Sharp, *a.* (cutting) كسكين kèsskin, حديد hàdīd, بران bùrrān; (pointed) تيز tīz (tèz), سيورى sìvri; (violent) سرت sèrt, شديد shèdīd; (pain) اجى àji, اليم èlīm; (intellect) مستعد mùsstà''idd, جن عقللو jìnn-''àklli; (sound) ديك dìk; (taste) اكشى èkshi, ترش tùrsh, مايخوش màykhòsh.

Sharpen, *v.a.* بلهمك bìlémek, طاشه طوتمق tàsha-tùtmak, مصاده سورمك màssāda-sùrmek; (the wits) اچمق àchmak.

Sharper, *s.* طولاندريجى dòlàndiriji.

Sharpness, *s.* كسكينلك kèsskinlik; سرتلك sèrtlik; اكشيلك èkshilik.

Shatter, *v.a.* پاره لمك pārélémek (pàralamak), پارچه پارچه ا pàrcha-pàrcha-et.

Shave, *v.a.* تراش ا tràsh-et; —, *v.n.* تراش او tràsh-òl; — off, تراش ا tràsh-et, اوستره ايله المق ùsstura-ila-àlmak; رنده ايله المق rendé-ila-àlmak. [رنده طلاشى rènda-tàlàshi.

Shavings, *s. pl.* تلاش *or* طلاش tàlash,

Shawl, *s.* شال shàl.

She, *pr.* او ò, اول òl; —, *a.* ديشى dìshi, قارى kàri; قيز kìz.

Sheaf, *s.* دمت dèmet, باغ bàgh.

Shear, *v.a.* قرقمق kìrkmak.

Shears, *s. pl.* مقاص màkass, مقراض mìkrāz; (for masts) مقاص màkass, داراغاجى dàr-àghaji.

Sheath, *s.* قين kìn, نيام nìyām, غلاف ghìlāf (kìlif); — (sheathe), *v.a.* قپامق kàpamak, قيننه قومق kìnina-kòmak, در نيام ا dèr-nìyām-et; with sheathing, قاپلامق kàplamak.

Sheave, *s.* دل dìl, مقره دلى màkara-dìli.

Shed, *s.* سوندرمه sùndurma *or* صوندرمه sùndurma, اورتى ùrtu; —, *v.a.* دوكمك dùkmek, اراقه ا ìrāka-et, سفك ا sèfk-et; —, *v.n.* دوكلمك dùkyulmek, اقمق àkmak; دوشمك dùshmek.

Sheep, *s.* قويون kòyun, طوار dàwar, مال māl; (small-tailed) قويرجق kìvirjìk; (large-tailed) قرمان kàramàn; —fold, اغل àghìl.

Sheep-walk, *s.* مرعا mèr''a.

Sheer, *a.* صافى sāfī, ساده sādé, خالص khāliss, محض màhz, صالت sàlt, قورو kùru; (steep) ديك dìk; — hulk, قورو تكنه kùru-tèkné; —, — off, *v.n.* ايرلمق àyrilmak; كتمك ghìtmek; صوقلمامق sòkulmamak.

Sheet, *s.* (bed) جارشب jārshèb, چارشاف chàrshaf; (of paper) طبقه tàbaka; (of a sail) اسقوط ìsskòt (shkòt); winding—, كفن kèfen (kèfin); —anchor, اوجاقلق تيمورى òjaklik-dèmiri; — iron, *s.* تيمور تختەسى dèmir-tàkhtassi; — lead, *s.* قورشون تختەسى kùrshun-tàkhtassi.

Shelf, *s.* راف ràf; (of rocks) قيا kàya.

Shell, *s.* قبوق kàbuk; bomb —, خمبره (kùmbara); —, *v.a.* قبوغندن چيقارمق kàbughundan-chìkàrmak, قبوغنى صويمق kàbughunu-sòymak; (with shells) خمبره اتمق kùmbara-àtmak; —fish, بوجك bùjek.

Shelter, *s.* اورتى ùrtu, ملجا mèljā, مأوى mè'và, صيغنەجق ير sìghinajak-yèr, بارينەجق ير bàrinajak-yèr, سايه sāyé, معاذ mà''āz; —, *v.a.* قورومق kòrumak, حفظ ا hìfz-et; ايچرو المق ìchèri-àlmak.

Sheltered, *a.* قويتى kùytu.

Shelving, *a.* ديك dìk, چقور chùkur, باش اشاغى bàsh-àshàghi.

Shepherd, *a.* چوبان chòbàn, راعى rà''ī.

Sherbet, *s.* شربت shèrbèt. [-shèrāb.

Sherry, *s.* بياض بر شراب bèyàz-bìr-

Shield, *s.* قلقان kàlkan, سپر sìper, ترس tùrss; —, *v.a.* قورومق kòrumak, حفظ ا hìfz-et, وقايه ا vìkāyé-et, صيانت ا sìyānèt-et, محافظه ا mùhā-faza-et.

Shift, *s.* (chemise) كوملك ghyùmlek, قميص kàmīss, پيراهن pìrāhèn; (of linen) قات kàt; (distress) صيقندى sìkindi, ضرورت zàrūrèt; (substitute) قولاى kòlay, چاره chāré; —, *v.a.* يرينى ديكشدرمك yèrini-dìghishdir-mek; ديكشدرمك dìghishdirmek; — one's self, چماشير ديكشدرمك chàmàshir-dìghishdirmek; —, *v.n.* (in place) يرندن اوينامق yèrindan-òynamak; (manage) اويدرمق ùydurmak; كچنمك ghèchinmek; ايشنى كورمك ìshini-ghyùrmek; قولاينى بولمق kòlayini-bùlmak.

Shin, *s.* اينجك ìnjik.

Shine, *v.n.* پارلامق pàrlamak, ضيا ويرمك zìyā-vèrmek, ايدينلق ويرمك àydin-lik-vèrmek, اشيق ويرمك ìshik-vèr-mek, منير او mùnīr-òl, (with borrowed light) مستنار او mùsstènār-òl, منور او mùnèvver-òl.

Shingle, *s.* (sea) يالى چاقللرى yàli-chàkillari, قبا قوملق kàba-kùmluk; (roofing) پداوره pàdàvra, يارمه چام تختەسى yàrma-chàm-tàkhtassi.

Shining, *a.* پارلاق pàrlàk, منير mùnīr, منور mùnèvver, مستنار mùsstènār.

Ship, *s.* كمى ghèmi, تكنه tèkné, سفينه sèfīné, كشتى kèshtī; —, *v.a.* كمى يه قومق ghèmiya-kòmak; كمى يه المق ghèmiya-àlmak; (in

its place) طاقمق tàkmak, کچورمك ghèchirmek; (a sea) يمك yèmek, ايچرو المق ichèri-ʌlmak; (men) کمی یه یازلمق yàzmak; —, *v.n.* کمی یه یازلمق ghèmiya-yàzilmak; (in its place) طاقلمق tàkilmak, کچمك ghèchmek.

Ship-broker, *s.* کمی سمساری ghèmi-sìmsāri.

Ship-builder, *s.* کمی معماری ghèmi-mì''māri.

Shipbuilding, *s.* فن انشای سفائن fènni-ìnshāy-sèfā'in. [sāhibi.

Shipowner, *s.* کمی صاحبی ghèmi-

Shipper, *s.* کمی یه مال یوکلدان کمسنه ghèmiyyé-māl-yùklédan-kìmèssné.

Shipping, *s.* کمیلر ghèmiler, سفائن sèfā'in.

Shipwreck, *s.* قضا kʌzā; to be shipwrecked, قضایه اوغرامق kʌzāya-òghramak, قضازده او kʌzāzèdé-òl.

Shipwright, *s.* مرانقوز (màranghòss), دولکر dùlghèr.

Shire, *s.* سنجاق sʌnjak, لوا lìwā; قضا kʌzā; ایالت èyālèt.

Shirt, *s.* کوملك ghyùmlek, قمیص kàmīss, پیراهن pīrāhèn.

Shiver, *s.* اوشومه ùshumé; دترهیش (tìtréyish), لرزه lèrzé, رعشه rà''shé; پارچه pàrcha, قیرندی kìrindi; —, *v.n.* اوشومك ùshumek, دترهمك (tìtrémek), لرزان او lèrzān-òl, لرزهناك او lèrzénāk-òl; —, *v.a.* قیرمق kìrmak, پارهلمك (pàralamak).

Shoal, *s.* صیغ یر sìgh-yèr, قومصال kùmsʌl; بالق سوروسی bʌlik-sùrussu, سوری sùru; —, *a.* صیغ sìgh; —, *v.n.* صیغلشمق sìghlashmak.

Shock, *s.* چاتش chàtish, تصادم tàssādum; صارصش sàrsish; خلل khàlel, ضرر zàrar; (of sheaves) اون دمت طاقمی òn-dèmet-tàkimi; —, *v.a.* صارصمق sàrssmak; پك فنا کلمك pèk-fèna-ghèlmek, کریه کورنمك kèrīh-ghyùrunmek.

Shoe, *s.* ایاق قابی àyak-kʌbi, قوندره kùndura, لاپچین lʌpchin, پاپوش pāpūsh (pʌbuch); (horse) نعل nà''l (nʌl); —, *v.a.* نعللمق (nʌllamak).

Shoeblack, *s.* پابوچ بویایان چوجق pʌbuch-bòyayan-chòjuk.

Shoemaker, *s.* پاپوچجی pʌpuchji.

Shoot, *s.* دال dʌl; پیچ pìch; اتش ʌtish, اتم ʌtim; فرلایش fìrlayish; —, *v.n.* (plant) دال سورمك dʌl-sùrmek; پیچ ویرمك pìch-vèrmek; (pain) زونقلامق zònklamak, صیزلامق sìzlamak; (in motion) فرلامق fìrlamak, اتلمق ʌtilmak; (with a gun) تفنك اتمق tùfènk-ʌtmak; (with a bow) اوق اتمق òk-ʌtmak; —, *v.a.* اولدرمك ùldurmek; یارهلمق yàralamak; اورمق wùrmak; (as a punishment) قورشونه دیزمك kùrshuna-dìzmek; (branches, &c.) سورمك sùrmek; — out, — forth, سورمك sùrmek; — down, *v.a.* (coals, &c.) دوکمك dùkmek, بوشالتمق bòshʌltmak; (a man, ox) اولدرمك ùldurmek, ووروب دوشرمك wùrup-dùshurmek.

Shop, *s.* دکان dùkky*ā*n (dùkkÈn), مغازه màg*h*aza; —, *v.n.* چارشی‌یه کتمك chàrsh*iya*-ghìtmek.

Shopkeeper, *s.* دکانجی dùkky*ā*nji.

Shoplifter, *s.* دکان خرسزی dùkky*ā*n-khìrs*izi*. [-khìrs*iz*l*ighi*.

Shoplifting, *s.* دکان خرسزلکی dùkky*ā*n-

Shopman, *s.* دکانجی قالفه‌سی dùkky*ā*nji-kÀlf*a*ssi. [dùkky*ā*nji-kÀlf*a*ssi-kÀr*i*.

Shopwoman, *s.* دکانجی قالفه‌سی قاری

Shore, *s.* ساحل sāhil, دکز کناری dèn*g*iz-kÈnar*i*, قیی kìy*i*, یالی yàl*i*; (prop) پاینده pāyèndÉ, دستك dèsstek; —, — up, پاینده اورمق pāyèndÉ-wùr-m*a*k, دستك اورمق dèsstek-wùrm*a*k.

Short, *a.* قصه kìss*a*, بویسز bòysuz; (abridged) مختصر mùkhtÀssàr, مجمل mùjmèl; (wanting) اکسك èksik, ناقص nāk*i*ss, نقصان nòksān; to be taken —, چیشی کلمك chìshi-ghÈlmek; to be — of breath, نفس الهمامق nèfess - Àl*a*m*a*m*a*k, ضیق النفس او zīku-'n-nèfess-òl (tìk-nèfess-òl); in —, *ad.* الحاصل èl-hÀss*i*l, القصه èl-kìsss*a*.

Shortcoming, *s.* قصور kùssūr.

Shorten, *v.a.* قصالتمق kìssAltm*a*k; —, *v.n.* قصالمق kìssAlm*a*k.

Shorthand, *s.* پك چابك یازیلور برنوع اشارت یازیسی pèk-chàbik-yàz*i*l*i*r-bìr-nèv'i-ìshāret-yàz*i*ssi.

Shortly, *ad.* قصه kìss*a*; مختصراً mùkhtÀssar*a*n; — after, بر ازصکره bìr-Àz-sò*ngra*, از صکره Àz-sò*ngra*, متعقبا mùt*a*-'àkk*i*ban.

Short-sighted, *a.* کورکبی kyùr-ghìbi, کوزی کورمز ghyùzu - ghyùrmàz, قصیرالبصر kÀssīru-'l-bÀssar; (morally) بصیرتسز kìss*a*-dùshunur, قصه دوشنور bÀssīrètsiz, فراستسز fèrāssètsiz.

Shot, *s.* صاچمه sÀchm*a*; کله ghyullÉ; قورشون kùrshun; اتش Àt*i*sh, اتم Àt*i*m; اتلش Àt*i*lish, اتلمه Àt*i*lm*a*; اتار Àtar, اتیجی Àt*i*j*i*, نشانجی nìshÀnj*i*; حساب hìssāb; small —, صاچمه sÀchm*a*; gun— wound, قورشون یاره‌سی kùrshun-yār*a*ssi.

Should, *v. aux.* See Grammar.

Shoulder, *s.* اوموز òmuz (òmz); —, *v.a.* اوموزلامق òmuzl*a*m*a*k, اوموزینه اورمق òmuz*i*n*a*-wùrm*a*k, اوموزینه المق òm-uz*i*n*a* - Àlm*a*k; — blade, — bone, کورك kyùrek, کتف kètf (*pl.* اکتاف èktāf); — arms! دیوان دور dīwÀn-dùr.

Shout, *s.* صیحه sàyh*a*, فریاد fèryād, ولوله vèvÉlÉ, باغرش bàg*h*ir*i*sh, چاغرش chàg*h*ir*i*sh; باغرشمه bàg*h*ir*i*shma, چاغرشمه chàg*h*ir*i*shma; —, — out, باغرمق bàg*h*irm*a*k, چاغرمق chàg*h*ir-m*a*k; (together or repeatedly) باغرشمق bàg*h*ir*i*shm*a*k, چاغرشمق chàg*h*ir*i*sh-m*a*k.

Shove, *s.* قاقش kÀk*i*sh, ایتش ìtish; —, *v.a.* (move) قاقمق kÀkm*a*k, ایتمك ìtmek, سورمك sùrmek; (without moving) دورتمك dùrtmek.

Shovel, *s.* کورك kyùrèk; —, *v.a.* کورکله اتمق kyùrèkl*a*-Àtm*a*k.

Show, *s.* کوسترش ghyùsstÈrish; کورنش

ghyùrunush; سیر sèyr; —, *v.a.* کوسترمك ghyùsstERmek; ارائه ا ìrā'É-et, ابرازا ìbrāz-et.

Shower, *s.* خفیف‌یاغمور khÀfīf-yàghmūr; heavy —, سرت‌یاغمور sèrt-yàghmur; صاغناق sàghanak; —, *v.a.* یاغمق yàghmak; یاغدرمق yàghdirmak. [پارلاق pàrlàk.

Showy, *a.* کوسترشلو ghyùsstÉrishli;

Shrapnell shell, *s.* بر نوع خمبره bìr-nev''i-khùmbara.

Shred, *s.* دیلم dìlim, کسندی kèssindi, پارچه pàrcha; —, *v.a.* دتمك dìtmek.

Shrewd, *a.* شیطان shèytĀn, جن‌عقللو jìnn-''Àklli, درایتلو dìrāyetli, فراستلو fèrāssètli.

Shriek, *s.* صیحه sàyha, فریاد fèryād; —, *v.n.* باغرمق bàghirmak, فریاد ا fèryād-et.

Shrill, *a.* دیك dìk, اینجه ìnja.

Shrimp, *s.* تكه tèkÉ.

Shrink, *v.n.* چكلمك chèkilmek, قصالمق kìssAlmak; بوزلمك bùzulmek; —, *v.a.* اصلادوب‌چكدرمك ìsslÀdip-chèkdirmek; — from, چكنمك chèkinmek, قورقمق kòrkmak.

Shrivel, *v.n.* بوزلمك bùzulmek.

Shroud, *s.* كفن kèfen (kèfin); (of a mast) چارمیخ chàrmīkh; —, *v.a.* صارمق sàrmak, اورتمك ùrtmek, تكفین‌ا tèkfīn-et.

Shrub, *s.* اغاج Àghaj, چالی chÀli.

Shrug, *s.* قالدرش kÀldirish; —, — up, *v.a.* قالدرمق kÀldirmak.

Shudder, *v.n.* تویلری اورپرمك tùyléri-ùrpERmek; قانی صوغومق kÀni-sòghumak.

Shuffle, *v.a.* (mix) قارشدرمق kÀrishdirmak; —, *v.n.* حیله ا hīlÉ-et; یالان‌سویلمك yàlÀn-sùwèylÉmek.

Shun, *v.a.* قاچنمق kÀchinmak.

Shut, *a.* قپالو kÀpAli; —, *v.a.* قپامق kÀpamak, سد ا sèdd-et; —, *v.n.* قپانمق kÀpAnmak; — in, ایچرو قپامق ìchèri-kÀpAmak; — out, طیشاری‌براقمق dìshàri-brÀkmak; — up, قپامق kÀpAmak.

Shutter, *s.* قناد kÀnAd, كپنك kèpenk.

Shy, *s.* اوطانور ùtÀnìr, اوطانغاج ùtÀnghàj; (horse) اوركك ùrkèk; —, *v.n.* اوركمك ùrkmek.

Sicily, *s.* سیچیلیه اطه‌سی sìcīlia·Adassi.

Sick, *a.* خسته khÀssta, كیفسز kèyfsiz, مریض màrīz; to be —, قوصمق kùssmak, استفراغ ا ìsstifrāgh-et, قی كتورمك kàyy-ghètirmek, قی ا kàyy-et.

Sicken, *v.n.* خسته‌لنمق khÀsstalanmak, كیفسز او kèyfsiz-òl; —, *v.a.* بزدرمك bèzdirmek. [mīhsÀd.

Sickle, *s.* اوراق òrAk, داس dĀss, محصد

Sickness, *s.* كیفسزلك kèyfsizlik, خسته‌لق khÀsstalik, علت ''ìllèt, مرض màraz, درد dÈrd; قی kàyy, استفراغ ìsstifrāgh, قوصمه kùsssma; sea —, دكزطوتمسی dèngiz-tùtmassi.

Side, *s.* یان yàn, طرف tàraf, جانب jānib, سو sū; (of the body) جنب jènb; —, *v.n.* دن‌یانه او dan-yàna-òl,

طرفنی طوتمق tàrafini-tùtmak, طرفدار او tàrafdār-òl.

Side-saddle, *s.* قاری ایری kàri-èyeri.

Siege, *s.* محاصره mùhāssara.

Sieve, *s.* الك èlek, قالبور kàlbur.

Sift, *v.a.* الەمك èlémek, قالبوردن كچورمك kàlburdan - ghèchirmek; (any one) اغزندن لاقردی المغه باقمق àghzindan-làkirdi-àlmagha-bàkmak; — out, ارایوب بولمق àrayip-bùlmak, اكلامق ànglamak (ànnamak).

Sigh, *s.* اه àh; —, *v.n.* اه چكمك àh-chèkmek; — for, پك استمك pèk-ìsstémek; ارامق àramak, حسرت چكمك hàssret-chèkmek, تحسر ا tàhàsssur-et; — to, قولاغنه اه دیمك kùlàghina-àh-dèmek, عاشق او "āshik-òl.

Sight, *s.* بصر bàssar, قوت بصر kùvvèti-bàssar; نظر nàzar, مشاهده mùshā-hédé; سیر sèyr, كورینه جك شی ghyùrunéjek - shèy; كورینان شی ghyùrunen-shèy; in —, كورنیور ghyùruniyor, كوزكیور ghyùzukiyor, میدانده mèydānda; in one's —, كوزی اوكنده ghyùzu-ùngunda; — of a gun, نشانكاه nìshānghyāh.

Sign, *s.* اشارت ìshāret; علامت "àlāmèt; (of zodiac) برج bùrj; —, *v.a.* امضا ا ìmzā-et; —, *v.n.* اشارت ا ìshāret-et; — manual, امضا ìmzā.

Signal, *s.* اشارت ìshāret; —, *a.* باهر bāhir, ظاهر zāhir; —, *v.n.* اشارت ا ìshāret-et.

Signature, *s.* امضا ìmzā.

Signet, *s.* مهر mùhr.

Significance, *s.* معنادارلق mà"nadārlik.

Significant, *a.* معنادار mà"nadār.

Signification, *s.* معنی mà"nà.

Signify, *v.a.* دیمك dèmek, دلالت ا dèlālet-et, معناسی او mà"nàssi-òl; —, *v.n.* ضرری او zàrari"-òl.

Sign-post, *s.* یول كوسترمك ایچون دیكلمش دیرك yòl-ghyùsstermek-ìchin-dìkilmish-dīrèk.

Silence, *s.* سكوت sùkyūt; —, *v.a.* صوصدرمق sùssdurmak, اسكات ا ìsskyāt-et; —! *int.* صوص sùss.

Silent, *a.* صوص sùss, ساكت sākit; سسسز sèsssiz, صداسز sàdāsiz.

Silk, *s.* ایپك ìpèk, حریر hàrīr; (sowing) ابرشیم ìbrishim; (stuff) جانفس jān-fèss (jàmfèss).

Silkworm, *s.* ایپك بوجكی ìpèk-bùjeghi.

Silky, *a.* ایپك كبی ìpèk-ghìbi.

Sill, *s.* اشك èshik, التاشیكی àlt-èshighi.

Silly, *a.* عقلسز "àklsiz, بودالا bùdala; چوجقلق chòjukluk; معناسز mà"nàssiz.

Silver, *s.* كموش *or* كومش ghyùmush, سیم sìm, فضه fìdda, نقره nùkra; (of looking-glasses) سر sìrr; —, *v.a.* كومش ایله یالدزلمق ghyùmush-ila-yàldizlamak; (looking-glasses) سر چكمك sìrr-chèkmek, سرلمق sìrr-lamak; —smith, قویومجی kùyumju.

Similar, *a.* بكزر bèngzer, مشابه mùshābih, شبیه shèbīh, مماثل mùmāssil.

Similarity, *s.* مشابهت mùshābéhèt.

Simile, *s.* تجنيس tèjnīss, مثال mìssāl, تشبيه tèshbīh, تمثيل tèmsīl.

Similitude, *s.* مشابهت mùshābéhèt; صورت sūrÈt, هيئت hèy'èt.

Simple, *a.* ساده sādÉ; عادى "ādī, بياغى bàya*ghi*; (in mind) ساده‌دل sādÉ-dìl; —, *s.* قوجه قارى علاجى kòj*a*-kAr*i*-"ìlāj*i*.

Simplicity, *s.* ساده‌لك sādÉlik; قولايلق kòlayl*i*k.

Sin, *s.* كناه ghyùnāh, معصيت mà"sìyyèt, اثم ìssm (*pl.* آثام āssām), سوء عمل sū'i-"AmEl; —, *v.n.* كناه‌ا ghyùnāh-et, كناه‌ايشلمك ghyùnāh-ìshlÉmek.

Since, *pr.* دنبرو d*a*n-bèri; —, *c.* چونكه chùnki, مادامكه mādāmki.

Sincere, *a.* صميمى s*à*mīmī, حقيقى hAkīkī, حقيقتلو hAkīkAtl*i*, خالص khāliss, بيريا bī-rìyā.

Sine, *s.* جيب jèyb; log. —, نسبت جيبيه nìssbèti-jèybìyyÉ.

Sinew, *s.* سكير sìng*i*r, عصبه "Ass*a*b*a*.

Sinful, *a.* (person) كناهكار ghyùnāhkyār, آثم āssim; (thing) كناه ghyùnāh.

Sing, *v.n.* تركى چاغرمق tùrku-chA-*ghi*rmak; (birds) اوتمك ùtmek; —, *v.a.* مقامله‌سويلمك m*à*kAml*a*-sùwèy-lÉmek.

Singer, *s.* خواننده khānèndÉ.

Single, *a.* (alone) يالكز yAl*i*ng*i*z; تك tèk, تاك tāk; (not double) يالينقات yAl*i*nkAt *or* يالكقات yAl*i*ngkAt; (unmarried) بيكار bīkyār (bèykyār), مجرد mùjèrred; — out, *v.a.* ايرمق àyrmak, سچمك sèchmek; — life, بيكارلق (bèyky*ā*rl*i*k), تجريد tèjrīd, تجرد tèjèrrud.

Singly, *ad.* يالكز yàl*i*ng*i*z, منفرداً mùn-fèrid*a*n, تك تك tèk-tèk, برر برر bìrEr-bìrEr, يكان يكان yèghyān-yèghyān.

Singular, *a.* مفرد mùfrèd; يالكز yAl*i*ng*i*z; غريب gh*à*rīb, تحاف tùhāf, عجيب ("Ajā'ib). [تحافلق tùhāflik.

Singularity, *s.* مفردلك mùfrèdlik,

Sinister, *a.* اوغورسز ògh*u*rsiz.

Sink, *s.* قرنه kùrn*a*; —, *v.n.* باتمق bAtmak, قينامق kàynam*a*k; —, *v.a.* باترمق bAt*i*rmak; (a well) قازمق kAzmak; (a die) قازمق kAzmak, حك ا hàkk-et. [āssim, عاصى "Āssi.

Sinner, *s.* كناهكار ghyùnāhkyār, آثم

Sir, *s.* افندم èfèndim; بك bè*gh*.

Sire, *s.* بابا bAbA.

Siren, *s.* جاذبه‌لو قارى jāzībéli-kAr*i*.

Sirname, *s.* فامليا آدى fâmīlia-àdi.

Sister, *s.* قيز قرنداش kìz-kàr*i*nd*a*sh (kārd*a*sh), همشيره hèmshīrÉ, باجى bAj*i*; eldest —, ابله Abl*a*; wife's —, بالدز bAldiz; husband's —, كورمجه ghyùrumjÉ.

Sit, *v.n.* اوطورمق òturmak, قعود ا kū"ūd-et; (in council) مجلس عقد ا mèjlīss-"Akd-et; (fowls) قولوچقه‌يه اوطورمق kùlùchkay*a*-òturm*a*k; — up; طوغرى اوطورمق dò*gh*ru-òturmak; — — late, كيچ اوطورمق ghèch-òturmak; — — all night, بتون كيجه‌ياتمامق bìtun-ghèyjÉ-y*à*tmamak; — in judgment, حاكم او hākim-òl.

Site, *s.* یر yèr, موقع mèvki", محل màhàll, موضع mèvzi".

Situate, Situated, *a.* (place) واقع vāki", كائن kyā'in, موضوع mèvzū"; (person) حالده hālda; situated as I am, بنم حالمده bènim-hālimda, بنم بولنديغم حالده bènim-bùlundughum-hālda.

Situation, *s.* (place) موقع mèvki", موضع mèvzi", محل màhàll; (moral) حال hāl; هيئت hèy'èt; (employ) یر yèr, خدمت khìdmet (hìzmet), مأموريت mè'mūrìyyèt. [شش shèsh.

Six, *a.* التى àlti, ست sìtt, ستّه sìtta,

Sixteen, *a.* اون التى òn-àlti.

Sixth, *a.* التنجى àltinji, سادس sādiss, ششم shèshum; —, *s.* التيده بر àltida-bìr, سدس sùdss.

Sixty, *a.* التمش àltmish, ستون sìttūn, ستين sìttīn, شصت shàsst.

Size, *s.* بيوكلك bìyukluk, قطعه kìt"à, حجم hàjm; (height) بوى bòy, قامت kāmet, اندام èndām, قد kàdd, بالا bālā; (glue) طوتقال tùtkal.

Skein, *s.* دمت dèmet.

Skeleton, *s.* قورو kūru, تشريح tèshrīh; — key, ميمونجق màymūnjuk.

Sketch, *s.* طاصلاق رسم tàsslak-rèssim; (in words) قباجه تعريف kàbaja-tà"rīf; —, *v.a.* قباجه رسم ا kàbaja-rèssm-et; قباجه تعريف ا kàbaja-tà"rīf-et. [سيخ sīkh.

Skewer, *s.* كباب شيشى kèbāb-shìshi,

Skiff, *s.* خفيف يلكنلو فلوقه khàfīf-yèl-kènli-fìlika.

Skilful, *a.* هنرلو hùnerli, معرفتلو mà"ri-fètli, استاد ùsstād (ùssta), ماهر māhir; (physician) حاذق hāzik.

Skill, *s.* هنر hùner, معرفت mà"rifèt, استادلق (ùsstalik), مهارت màhāret; (medical) حذاقت hàzākàt.

Skim, *v.a.* يوزندن المق yùzundan-àlmak; ياغنى المق yàghini-àlmak; قايمغنى المق kàymaghini-àlmak; (a book) كوزكزدرمك ghyùz-ghèzdirmek; —, *v.n.* (as a bird) يره همان دوقنه رق اوچمق yèra (*or* صويه sùya)-hèmen-dòkunarak-ùchmak; (as a boat) اوچمق ùchmak.

Skin, *s.* درى dèri, جلد jild; (animal's) پوست pòsst; sheep —, پوستكى pòsstéki; whole sheep or goat —, طلوم tùlum; whole ox —, يدك yèdek; —, *v.a.* يوزمك yùzmek, صويمق sòymak, سلخ ا sèlkh-et.

Skip, *v.a.* اتلامق àtlamak; —, *v.n.* صچرامق sìchramak.

Skirmish, *s.* چرخه جيلرك چاتشمسى chàrkhajìlaring-chàtishmassi; —, *v.n.* چاتشمق chàtishmak.

Skirmisher, *s.* چرخه جيلر chàrkhajiler.

Skirmishing, *s.* چرخه جيلق chàrkha-jilik.

Skirt, *s.* اتك ètek, ذيل zèyl, دامن dāmen; —, *v.a.* جوارنده او jìwārinda-òl, قربنده او kùrbunda-òl.

Skittish, *a.* اوركك ùrkek, اويناق òynak.

Skulk, *v.n.* ايشدن قاچمق ìshdan-kàch-mak, حيلازلق ا hàylazlik-et; كزلنمك [ghìzlenmek.

Skull, *s.* قفا kàfa.

Sky, *s.* كوك ghyùk, كوك يوزى ghyùk-

-yùzu, سما sèmā (*pl.* سموات sèmāwāt), اسمان āssmān; — light, دپه جامی (tèpé)-jàmi; — rocket, هوائی فشنك hàwā'ī-fìshènk (fìshèk).

Slab, *s.* پارچه pàrcha, لوحه lèvha, تخته tàkhta.

Slack, *a.* گوشك ghèvshek; — lime, سونمش كيرچ sùnmush-kìrèch; —, *v.a.* گوشتمك ghèvshetmek; سوندرمك sùndurmek.

Slacken, *v.n.* گوشمك ghèvshémek; —, *v.a.* گوشتمك ghèvshetmek.

Slag, *s.* معدن بوقی mà''den-bòku.

Slain, *a.* مقتول màktūl.

Slake, *v.a.* اطفا ا ìtfā-et.

Slander, *s.* افترا ìftirā, بهتان bùhtān, قذف kàzf; —, *v.a.* افترا ا ìftirā-et.

Slanderer, *s.* افتراجی ìftirāji.

Slanderous, *a.* افترا نشر ايدر اولان ìftirā-nèshr-èder-òlan.

Slang, *s.* چاپقين لسانی chàpkin-lìssāni.

Slanting, *a.* اكری èghri, يان yàn, ياتق yàtik, ارقوری àrkuri (àykiri) مائل mā'il.

Slap, *s.* سيلی sīlī (sìlé), شمار shàmar; —, *v.a.* شمار اتمق shàmar-àtmak; —, *ad.* تمام tàmām.

Slash, *v.a.* كسمك kèssmek.

Slate, *s.* يازی طاشی yàzi-tàshi; سياه مرمر sìyāh-mèrmer.

Slattern, *a.* پك صاپسال قاری pèk-sàpsàl-kàri.

Slaughter, *s.* قيرم kìrim, قتل عام kàtli-''āmm; —, *v.a.* كسمك kèssmek, ذبح ا zìbh-et; اولدرمك ùldurmek, قتل ا kātl-et; قيرمق kìrmak, هلاك ا hèlāk-et; —house, سلخخانه sèlkh-khānè (sàl-khānè).

Slave, *s.* (male) كوله kyùlé, بنده bèndé, عبد ''àbd; (female) جاريه jārìyyé, خلائق khàlā'ik; (concubine) اوطه‌لق òdalik; — (while on sale) اسير èssīr (yèssir); — market, اسير پازاری èssīr-pàzāri (yèssir); — dealer, اسيرجی èssīrji (yèssirji); —, *v.n.* اسيركبی چالشمق (yèssir)-ghìbi-chàlishmak.

Slavery, *s.* اسيرلك èssīrlik (yès-), كوله‌لك kyùlélik, رقيت rìkkìyyèt.

Slay, *v.a.* اولدرمك ùldurmek, قتل ا kàtl-et, هلاك ا hèlāk-et.

Slayer, *s.* قاتل kātil.

Sledge, *s.* قزاق kìzàk; — hammer, واريوس vàriyoss.

Sleek, *a.* سميز sèmiz, تاولو tàvli.

Sleep, *s.* اويقو ùyku, نوم nèvm, خواب khāb; —, *v.n.* اويومق ùyumak; —ing, asleep, اويويور ùyuyor, اويقوده ùykuda, نائم nā'im, خوابيده khābīdé; —less, اويقوسز ùykussuz.

Sleepy, *a.* اويقوسی كلمش ùykussu-ghèlmish, خواب الود khāb-ālūd; (pear) چوروك chùruk.

Sleet, *s.* صولو سپكن sùlu-sèpken; —, *v.n.* صولو سپكن ياغمق sùlu-sèpken-yàghmak; سپمك sèpmek.

Sleeve, *s.* قول kòl, ين yèn, *or* يك yèng, استين āssitīn, كم kyùmm.

Sleigh, *s.* قزاق kìzàk.

Slender, *a.* اينجه ìnja, نارين nàrin, يوفقه yùfka, رقيق ràkīk.

Slice, *s.* دليم dìlim; —, *v.a.* كسمك kèssmek, دليم دليم كسمك dìlim-dìlim-kèssmek.

Slide, *v.n.* قايمق kàymak; —, *v.a.* قايدرمق kàydirmak; —, *s.* كچمه قپاق ghèchma-kApAk; قايله‌جق ير kàyila-jak-yEr.

Slight, *s.* حقارت hAkārèt; —, *a.* خفيف khàfīf, اينجه ìnja, نارين nàrin; —, *v.a.* باقمامق bAkmamak, صايمامق sàymamak, حقارت ا hAkārèt-et.

Slim, *a.* اينجه ìnja, نارين nàrin.

Slime, *s.* سموك sùmuk; چامور chàmur.

Sling, *s.* صپان sàpAn; اصقى Asski; —, *v.a.* صپان ايله اتمق sàpAn-ila-Atmak; اصمق Assmak.

Slip, *s.* قايش kàyish, قايمه kàyma, صورچش sùrchush, زله zèllé; (of paper) شقه shùkka; (mistake) ياكلش yàngilish (yànish), سهو sèhv, خطا khAtā; (for ships) اسكله ìsskèlé; — of the tongue, اغز ياكلشلغى Aghz-yàngilishlighi (yànishlighi); —, *v.a.* قايمق kàymak, سورچمك sùrchmek; —, *v.a.* قايدرمق kàydirmak; — in, *v.n.* كيريويرمك ghìrivèrmek; كليويرمك ghèlivèrmek, اوغرايويرمك òghrayivèrmek; — —, *v.a.* صوقيويرمك sòkuvèrmek; — out, *v.n.* چيقيويرمك chìkivèrmek; صاوشيويرمك sàwushu-vèrmek; قاچمق kAchmak; — —, *v.a.* قاچرمق kAchirmak; — on, *v.a.* كييويرمك ghìyivèrmek; — off, *v.a.* چيقاريويرمك chìkàrivèrmek; — —, *v.n.* چيقيويرمك chìkivèrmek; صاوشيويرمك sàwushuvèrmek; — knot, الملك ìlmik. [ترلك tèrlik.

Slipper, *s.* پاپوش pāpūsh (pàbuch);

Slippery, *a.* قيار kàyar, قيپاخ kàypAkh.

Slit, *s.* يارق yàrik, يارمه yàrma; دليك dèlik; يرتق yìrtik; يرتماج yìrtmàj; —, *v.a.* يارمق yàrmak; يرتمق yìrt-mak; اچمق àchmak; شق ا shàkk-et; —, *v.n.* يارلمق yàrilmak; يرتلمق yìrtilmak. [قوتره kòtra.

Sloop, *s.* قورْوت kùrvèt; ابريق ìbrik;

Slop, *s.* دوكلان صو dùkyulEn-sù; —, — over, — about, *v.a.* دوكمك dùkmek; —s, *s. pl.* خسته‌يه يدريلان چوربا موربا khAsstaya-yèdirilEn-chòrba-mòrba; حاضر صاتلان اثواب hāzir-sAtilAn-èsswāb (èssbAb).

Slope, *s.* شيو shèv; باير bàyir; —, — off, *v.a.* المق Almak, سيو ياپمق shèv-yàpmak. [mā'il.

Sloping, *a.* شيو shèv; باير bàyir, مائل

Sloth, *s.* تنبللك tènbellik.

Slothful, *a.* تنبل tènbel.

Slothfulness, *s.* تنبللك tènbellik.

Slough, *s.* چامور chàmur; بتاق bAtak, بتاقلق bAtAklik; (of a sore) جراحت jèrāhàt; —, *v.n.* چورويوب جراحت او chùruyup-jèrāhàt-òl.

Sloven, *s.* پس كزن ادم pìss-ghèzEn-AdAm.

Slow, *a.* اغر Aghir, يواش yāwAsh, بطى bAtī; (watch) كيرو ghèri; — match, ماهتاب māhitAb, فتيل fìtil.

Slug, *s.* قبوقسز سموكلو بوجك kAbuksuz-sùmuklu-bùjek; قورشون كسنديسى kùrshun-kèssindissi.

Sluggard, *s.* دائما اویور اولان تنبل dā'imā-ùyur-òlan-tènbel. [ùyumak.

Slumber, *s.* اویقو ùyku; —, *v.n.* اویومق

Sly, *a.* شیطان shèytān, حیله کار hīlé-kyār; on the —, کیزلو کیزلو ghìzli-ghìzli, مخفیاً màkhfìyyan.

Smack, *s.* شمار shàmar, سیلی sīlī (sìlé); لذت lèzzèt; قوقو kòku; قایق kàyik; —, *v.a.* شمار اتمق shàmar-àtmak; (one's lips) سس ایله اغزینی یالامق sèss-ila-àghzini-yàlamak. [صغیر sàghīr.

Small, *a.* اوفاق ùfāk, کچوك kùchuk,

Smallpox, *s.* چیچك علتی chìchek-ìlleti, جدری jùdérī.

Smart, *a.* پارلاقجه کینمش pàrlàkja-ghìyinmish; پارلاقجه pàrlàkja, جیجیلو jìjili; تتك tètik, مستعد mùsstà"idd; سرت sèrt, صیقی sìki; —, *s.* اجی àji, وجع vèjà"; —, *v.n.* اجیمق àjimak.

Smash, *s.* قیرلش kìrilish, پاره لنش pàra-lanish; (bankruptcy) طوپ اتش tòp-àtish; —, *v.a.* قیرمق kìrmak, پارچه پارچه ا pàrcha-pàrcha-et.

Smattering, *s.* پك جزئی اولان معلومات pèk-jùz'i-òlan-ma"lūmàt.

Smear, *v.a.* سورمك sùrmek, بولاشدرمق bùlàshdirmak.

Smell, *s.* قوقو kòku, رائحه rā'iha, بوی būy; (sense of) قوت شامه kùvvèti-shāmmé; —, *v.n.* قوقمق kòkmak; —, *v.a.* قوقلامق kòklamak; قوقوسنی المق kòkussunu-àlmak; استشمام ا isstishmām-et; — a rat, حیله سزمك hīlé-sèzmek.

Smelt, *v.a.* معدن قال ا mà"dèn-kàl-et.

Smelter, *s.* قالجی kàlji.

Smelting, *s.* قال kàl.

Smelting-furnace, *s.* قال اوجاغی kāl-òjaghi.

Smelting-works, *s.* قالخانه kàlkhāné.

Smile, *s.* خفیف کولمه khàfīf-ghyùlmé, تبسم tèbèssum; —, *v.n.* خفیف کولمك khàfīf-ghyùlmek, تبسم ا tèbès-sum-et. [dàrb-et.

Smite, *v.a.* اورمق wùrmak, ضرب ا

Smith, *s.* تیمورجی tīmūrji (dèymirji), حداد hàddād, اهنكر āhenghèr.

Smithy, *s.* تیمورجی دكانی dèymirji-dùkkyāni. [chārpilmish.

Smitten, *a.* افتاده ùftādé; چارپلمش

Smoke, *s.* توتون tùtun, دومان dùmàn, دخان dùkhān; —, *v.n.* توتمك tùtmek, دومان ویرمك dùmàn-vèr-mek, دومانی چیقمق dùmàni-chìk-mak; (tobacco) توتون ایچمك tùtun-ìchmek, چبوق ایچمك chìbùk-ìch-mek; —, *v.a.* توتسی ویرمك tùtsu-vèrmek, توتسیلمك tùtsulémek, تدخین ا tèdkhīn-et; دومانه اصمق dùmàna-àssmak.

Smoking, *a.* دومانی چیقان dùmāni-chìkan; —, *s.* توتون ایچمكلك tùtun-ìchmeklik. [dùmànli.

Smoky, *a.* توتونلو tùtunlu; دومانلو

Smooth, *a.* دوز dùz, هموار hèmvār.

Smother, *s.* قویو دومان kòyu-dùmàn; پك صیقلق غلبه لق pèk-sìklik-(kàlabà-lik); —, *v.a.* بوغمق bòghmak; اورتوب باصدرمق ùrtup-bàssdirmak.

Smuggle, *v.a.* كمركدن قاچرمق

ghyùmrukdan - kÀchirmak ; كيزلو كتورمك ghìzli-ghètirmek.
Smuggler, *s.* كمركدن مال قاچران آدم ghyùmrukdan-mĀl-kÀchiran-ÀdAm.
Smuggling, *s.* كمركدن مال قاچرمقلق ghyùmrukdan-mĀl-kÀchirmaklik.
Smut, *s.* قوروم دانه‌سی kÙrum-tĀnÉssi.
Smutty, *a.* قوروملو kÙrumlu. [-shèhiri.
Smyrna (town of), *s.* اسميرشهری èssmìr-
Snail, *s.* قبوقلوسموكلوبوجك kĀbuklu--sùmuklu-bùjek, صليانقوس sÀlyankòss.
Snake, *s.* يلان yìlÀn, حيه hàyyÉ, مار mĀr ; (of waterpipe) ماربيچ mĀrpīch (màrpuch).
Snap, *s.* قيرش kìrish ; چاقش chàkish ; (of necklace, &c.) قوپچه kòpcha ; —, *v.n.* قيرلمق kìrilmak, قوپمق kòpmak ; —, *v.a.* قيرمق kìrmak, قوپارمق kòparmak ; (a pistol, &c.) چكمك chèkmek, چاقمق chàkmak, صيقمق sìkmak ; (one's fingers) پرمق چاتردانمق pàrmak - chàtirdAtmak ; (one's fingers in one's face) صقالنه كولمك sàkAlina-ghyùlmek, ذوقلنمك zèvklEnmek ; — up, قاپمق kÀpmak ; — at, اصرمق ìssirmak, اصرمغه چبالمق ìssirmagha-chàbAlamak.
Snare, *s.* توزاق *or* دوزاق tÙzAk, دام dām, حباله hìbālÉ (*pl.* حبائل hàbā'il) ; حيله hīlÉ, دسيسه dèssīssÉ ; —, *v.a.* توزاغه طوتمق tùzÀgha-tùtmak.
Snarl, *v.n.* خرلامق khìrlamak.
Snatch, *v.a.* قاپمق kÀpmak.
Sneak, *s.* سينسی sìnsi.
Sneaking, *a.* سنسی كبی sinsi-ghìbi.

Sneer, *s.* استهزا ìsstìhzā, هجو hìjv ; —, *v.n.* استهزا ا ìsstìhzā-et, هجو ا hìjv-et.
Sneeze, *s.* اقسرق Àksirik, اقسرش Àksirish, عطسه "Àtsa ; —, *v.n.* اقسرمق Àksir-mak, عطسان ا "ÀtsĀn-et.
Sniff, *s.* قوقلايش kòklayish, شمه shèmmÉ ; —, *v.a.* قوقلامق kòklamak.
Snip, *s.* قرقندی kìrkindi ; (tailor) ترزی *or* درزی tÈrzi ; —, *v.a.* قرقمق kìrk-mak, كسمك kèssmek.
Snipe, *s.* يلوه قوشی yèlvÉ-kÙshu, يلوه yèlvÉ. [-yàmaghi ; الچق Àlchàk.
Snob, *s.* قوندره‌جی يماغی kÙnduraji-
Snobbish, *a.* الچق Àlchàk.
Snot, *s.* سموك sùmuk. [bīnī.
Snout, *s.* بورون bÙrun, انف ènf, بينی
Snow, *s.* قار kÀr, برف bÈrf, ثلج sèlj ; —, *v.n.* قار ياغمق kÀr-yàghmak ; — ball, قار طوپی kÀr-tòpu.
Snuff, *s.* انفيه ènfìyyÉ, سعوط sù"ūt ; (of a candle) مومك بورنی mÙmung-bÙrnu ; —, *v.a.* بورننی المق bÙrnunu--Àlmak ; — box, انفيه قوطيسی èn-fìyyÉ-kÙtussu.
Snuffers, *s. pl.* موم مقاصی mÙm-màkassi.
Snug, *a.* راحت rāhat.
So, *ad.* (absolutely) بويله bùylÉ ; شويله shùylÉ ; اويله ùylÉ, بو وجهله bù-wèjhla ; (in comparison) قدر kÀdar ; —, *c.* بناءعليه binā'an -"àlèyh, بنابرين bìnābÈrīn, بو سببدن bù - sèbebdan ; so much, بوقدر bù-kÀdar, شوقدر shù-kÀdar, اولقدر òl(ò)-kÀdar ; — that, شويله كه shùylÉ-ki.
Soak, *v.a.* صويه قويوب براقمق sùya-

-kòyup-bràkmak, کرکی کبی اصلاتمق ghèrèghi-ghìbi-ìsslAtmak; —, *v.n.* صودە دوروب کرکی کبی اصلانمق sùda-dùrup-ghèrèghi-ghìbi-ìsslAnmak; — into, ایچنە کچمك ìchina-ghèchmek; — through, کچمك ghèchmek.

Soap, *s.* صابون sàbun; —, *v.a.* صابونلمق sàbunlamak; —wort, چوکن chùghEn.

Soap-boiler, *s.* صابون یاپان صابونجی sàbun-yàpan-sàbunji. [-kyùpughu.

Soap-suds, *s.* صابون کوپوکی sàbun-

Soar, *v.n.* اوچوب یوکسکدە دورمق ùchup-yùksekda-dùrmak.

Sob, *s.* اغلامقدە نفسك شدتلە ایچرو چکلمسی Aghlamakda-nèfessing-shìddètla-ìchèri-chèkilméssi; —, *v.n.* اغلامقدە نفسی ایچرو چکمك Aghla-makda-nèfessi-ìchèri-chèkmek.

Sober, *a.* (person) ایق àyik; عقللو "Aklli, عاقل "Akil; قناعتجی kAnā-"atji; (thing) قناعتکارانە kAnā"atkyā-rānÉ; (colour) دونق dùnuk; —, *v.a.* ایلتمق àyiltmak, عقلنی باشنە کتورتمك "Aklini-bAshina-ghètirtmek.

Soberness, Sobriety, *s.* ایقلق àyiklik.

Sociable, *a.* انیس ènīss, الوف èlūf, طاتلو tAtli; —ness, *s.* انسیت ùnsìyyèt.

Socialism, *s.* کافۀ اموالك مشترکا تصرف اولنمسی اوصولی kyāffÉ-èmwālin-mùshtérèkan-tàssàruf-òlunmassi-ūsūlu.

Socialist, *s.* اشتراکی اموالك اصولی طرافداری ìshtirāki-èmwālin-ūsūlu-tàrafdāri.

Society, *s.* الفت ùlfèt; اختلاط iktilAt; احباب طاقمی àhbāb-tàkimi; جمعیت jèm"ìyyèt; مجلس mèjliss; (at large) مجالس ومحافل mèjāliss-vé-màhāfil.

Sock, *s.* قصە چوراب kìssa-chòrab.

Socket, *s.* کچمە دلیکی ghèchma-dèlighi, دلیك dèlik, یر yEr.

Sod, *s.* چیم chìm.

Soda, *s.* صودا sòda.

Soda-water, *s.* صودا واطر sòda-vàter.

Sodom (town of), *s.* شهر لوط shèhiri-lūt.

Sodomite, *s.* لوطی lūtī; غلامپارە [kùlAmbara.

Sodomy, *s.* لواطە lìwātÉ.

Soever, *pro.* هر hEr; whosoever, هرکیم hèr-kìm; whatsoever, هرنە hEr-nÈ.

Sofa, *s.* مندر mìndEr; (European) قناپە kànapé; raised platform for a —, صدر sAdr (sèdir).

Soft, *a.* یموشاق yìmùshAk, نرم nèrm; (water) طاتلو tAtli.

Soften, *v.n.* یموشامق yìmushamak; —, *v.a.* یموشاتمق yìmushAtmak.

Soil, *s.* (earth) طوپراق *or* طپراق tòprAk, تراب tùrĀb; (dirt) لکە lèkÉ; night —, ممشا مزخرفاتی mèmshā-mùzà-khréfĀti, —, *v.a.* کیرلتمك kìrlEtmek; —, *v.n.* کیرلنمك kìrlEnmek; —ed, *a.* کیرلو kìrli, لکەلو lèkÉli.

Sojourn, *s.* اقامت ìkāmet; —, *v.n.* مسافرة قالمق mùssāfirétEn-kAlmak, قالمق kAlmak, اوطورمق òturmak, اقامت ìkĀmet-et, ساکن اول sākin-òl, مقیم اول mùkīm-òl.

Solace, *s.* تسلی tèssèlli; صفا sAfā; —, *v.a.* تسلی ویرمك tèssèlli-vErmek, صفا ویرمك sAfā-vErmek.

Solar, *a.* شمسی shèmsī; — system, منظومهٔ شمسیه mànzūméi-shèmsìyyé.

Solder, *s.* لهیم lèhīm; —, *v.a.* لهیملمك lèhīmlémek; —, *v.n.* لهیملنمك lèhīmlenmek.

Soldier, *s.* عسکر "àssker; (private) [نفر nèfer.

Sole, *s.* (foot) طبان tàban; (shoe) کوسله kyùsselé; (fish) دل بالغی dìl-bàlighi (?), پسی pìssi, پسی بالغی pìssi-bàlighi (?); —, *a.* یالکز yàlingiz, باشلو باشنه bàshli-bàshina, واحد wāhid, احد àhàd; —, *v.a.* کوسلهسنی اورمق kyùsséléssini-wùrmak.

Solemn, *a.* اغر àghir; مکلف mùkèllèf, مطنطن mùtàntàn; رسمی rèssmī.

Solemnize, *v.a.* رسماً اجرا ا rèssmen-ìjrā-et; رسمیاتنی اجرا ا rèssmìyyātini-ìjrā-et. [mak, نیازا nìyāz-et.

Solicit, *v.a.* رجا ا rìjā-et, یلوارمق yàlvar-

Solicitor, *s.* دعوا وکیلی dà"wa-vèkīlī.

Solicitous, *a.* ارزومند àrzumènd.

Solicitude, *s.* مراق mèrāk; اشتیاق ìshtiyāk; خیر خواهانه آرزو khàyr-khāhāné-àrzu.

Solid, *a.* یکپاره yèkpāré; مجسم mùjèssem; قونت kùnt, قالین kàlin, اغر àghir; محکم mùhkèm, متین mètīn, قوی kàwī, مستحکم mùsstàhkem; —, *s.* جسم jìssm.

Soliloquize, *v.n.* کندی کندینه سویلنمك kèndi-kèndiné-sùwèylenmek.

Soliloquy, *s.* کندی کندینه سویلنلان کلام kèndi-kèndiné-suweylenilan-kèlām.

Solitary, *a.* تنها tènhā, یالکز yàlingiz, یاپه یالکز yàpa-yàlingiz; اسسز ìsssiz.

Solitude, *s.* تنهالق tènhālik, یالکزلق yàlingizlik; بیابان bèyābān, اسسزیر ìsssiz-yèr.

Solomon, *s.* سلیمان sùlèymān.

Solstice, *s.* انقلاب ìnkilāb; summer —, انقلاب سرطان ìnkilābi-sèratān; winter —, انقلاب جدی ìnkilābi-jèdī.

Solution, *s.* حل hàll.

Solve, *v.a.* حل ا hàll-et.

Solvency, *s.* بالجمله بورجلرینی ادایه اقتدار bì'l-jùmlé-bòrjlerini-èdāya-ìktidār.

Solvent, *a.* بالجمله بورجلرینی ادایه مقتدر bì'l-jùmlé-bòrjlerini-èdāya-mùktèdir.

Sombre, *a.* قویو kòyu; قرانلق kàranlik.

Some, *a.* (one) بر bìr; (few) بعض bà"zi; (quantity) براز bìr-àz, برمقدار bìr-mìkdàr; (number) برقاچ bìr-kàch; —body, — one, — person, بری bìri, بریسی bìrissi, برادم bìr-àdam, بر کمسنه bìr-kìmèssné; — how, بر درلو bìr-(tùrlu); — thing, برشی bìr-shèy; — time, مقدما mùkàddéma, سابقا sābikā; — times, بعضاً bà"zan, بعض کره bà"zi-kèrré, — what, بعض مرتبه bà"zi-mèrtébé; — where, بر یره bìr-yèra; بر یرده bìr-yèrda.

Son, *s.* اوغل òghul; مخدوم màkhdūm; — of, اوغلی òghlu, ابن ìbni, زاده zādé; — in-law, داماد dāmād; step —, اویکی اوغل ùwèghi-òghul.

Song, *s.* ترکی tùrku, شرقی shàrki, مانی māni.

Soon, *ad.* چابك chàbik, تیز tīz (tèz); I would *as soon* stay *as* go,

کتمك ایله قالمق بکا بردر ghìtmek-ila-kÀlmak-bÀnga-bìr-dir; I would *sooner* stay than go, کتمکدن ایسه قالمق بکا یکدر ghìtmekdan-issa-kÀlmak-bÀnga-yègh-dir.

Soot, *s.* ایس ìss.

Sooth, *s.* حقیقت hÀkīkÀt; in —, in good —, حقیقت hÀkīkÀt, فی الحقیقه fī'l-hÀkīka.

Soothe, *v.a.* تسکین ا tèsskīn-et.

Sophism, *s.* سفسطه sÀfsAta.

Sophist, *s.* سفسطه جی sÀfsAtaji.

Sophistry, *s.* سفسطه sÀfsAta.

Sorcerer, *m.* Sorceress, *f. s.* جادی jÀdi, سحرباز sìhrbĀz, بوکوجی bùghuju *or* بویوجی bùyuju.

Sorcery, *s.* سحر sìhr, بوکو bùghu *or* بویو bùyu.

Sordid, *a.* چنکانه (chìnghÈni), دنی dènī.

Sore, *a.* اجر Àjir, وجیع vèjī"; دارغین dàrghin, جانی صیقلمش jāni-sìkil-mish; —, *s.* یاره yàra, زخم zàkhm, جرح jùrh; — throat, بوغاز bòghĀz, خناق khùnnĀk.

Sorrel, *s.* قوزی قولاغی kùzu-kùlÀghi.

Sorrow, *s.* کدر kÈder, الم èlem, درد dÈrd, قساوت kÀssāvèt, تأسف tè'èsssuf, غم ghÀm, اندوه èndūh.

Sorrowful, *a.* مکدر mùkÈddÈr, غمناك ghÀmmnāk.

Sorry, *a.* مکدر mùkÈdder, متأسف mùté'èsssif; فنا fÈna, مسکین mìss-kīn.

Sort, *s.* درلو dùrlu (tùrlu), صوی sòy, جنس jìnss, نوع nèv"; —, *v.a.* ایرمق àyrmak, جنس جنس ایرمق jìnss-jìnss-àyrmAk; —, *v.n.* اویمق ùymak, یراشمق yàrashmak.

Sortie, *s.* محاصره اولنان عسکرك طیشاری یه بر هجومی mùhĀssara-òlunan-"Ass-kerin-dìshàriyyÉ-bìr-hùjūmi.

Sot, *s.* بکری bèkrī; —, *v.n.* ایچوب ایچوب سرخوش اولمق ìchub-ìchub-sèrkhòsh-òlmak.

Soul, *s.* جان jĀn, روح rūh, جنان jènĀn.

Sound, *s.* سس sèss, صدا sÀdā, اواز āwāz; (gulf) کورفز kyùrfez, خلیج khàlīj; —, *a.* صاغ sàgh, صاغلم sàghlàm; ایو īyi; قوی kàwī; دنج dìnj; محکم mùhkÈm; (sleep) اغر Àghir, درین dèrin; —, *v.a.* چالمق chÀlmak, ضرب ا dàrb-et, اوتدرمك ùtdurmek; (depth, &c.) اسقندیل ا ìsskÀndīl-et; (persons) اغزینی یوقلمق Àghzini-yòklamak; —, *v.n.* اوتمك ùtmek, سس ویرمك sèss-vÈrmek.

Soundings, *s. pl.* اسقاندیل ایله تحقیق اولنان صو درینلکی ìsskÀndīl-ìla-tàhkīk-òlunan-sū-dèrinlighi; to take —, اسقاندیل اتمق ìsskàndīl-Àtmak.

Soup, *s.* چوربا chòrba.

Sour, *a.* اکشی èkshi, ترش tùrsh; —ish, *a.* مایخوش màykhòsh.

Source, *s.* پیکار pùnàr, پیکارباشی pùnàr-bÀshi, منبع mènbā".

South, *s.* جنوب jènūb, قبله kìbla; —, *a.* جنوبی jènūbī; — east, کششلمه kèshishlÉmÉ.

Southerly, *a.* and *ad.* قبله کبی kìbla-ghìbi.

Southern, *a.* جنوبی jènūbī.

Southernwood, *s.* کافوریه kyāfūrìyyÉ.

Southward, *a.* and *ad.* قبله یه طوغری kìbl*aya*-dò*gh*rU.
South-west, *s.* لدوس lòdoss.
South-wester, *s.* لدوس lòdoss; لدوس روزکاری lòdoss-rūzgh*y*ări. [ghìbi.
South-westerly, *a.* لدوس کبی lòdoss-
South-western, *a.* لدوس طرفنده واقع lòdoss-tàrafind*a*-vwāki.
Sovereign, *s.* پادشاه pādishāh, حکمدار hùkmdār; (coin) لیره lìr*a*; —, *a.* مستقل mùsstàk*i*ll.
Sovereignty, *s.* حکومت hùk*y*ūmèt; ملکیت mìlkìyyèt; استقلال ìsstiklāl, استبداد ìsstibdād; دولت dèvlet.
Sow, *s.* دیشی طوکز dìshi - dòn*g*uz (dòmuz); —, *v.a.* اکمك èkmek, زرع ا zèr''-et.
Space, *s.* یر yÈr; محل m*à*h*à*ll, مکان mè*ky*ān; میدان mèydĀn; open —, اچق یر *à*chik-yÈr, اچق میدان *à*chik--mèydĀn; ارالق *à*ral*i*k; absolute —, خلا و ملا kh*à*lā - u - mèlā; absolute vacant —, خلا kh*à*lā; — of time, مدت mùddèt, ارالق *à*ral*i*k.
Spacious, *a.* کنش ghènish, واسع wāss*i*'', وسعتلو vùss''*à*tli, اچق *à*chik.
Spade, *s.* بل bèl, کورك ky*ù*rèk.
Spain, *s.* اسپانیا ìsspāni*a*.
Span, *s.* قارش kĀr*i*sh; (of thumb and fore-finger) سره sèrÉ; (of an arch) کمر kÈmEr, اچقلق *à*ch*i*klik, وتر wètEr; (of life) مدت mùddèt; —, *v.a.* قارشلامق kĀr*i*shlam*a*k; اوستنده کمر کبی دورمق ùsstund*a*- - kÈmEr - ghìbi - dùrm*a*k; احاطه ا ìhāt*a*-et, المق Ălm*a*k; — new, spick and — new, یپ یکی yèp-yèng*i*, جدید و مجدد jèdīd-u-mùjèdded.
Spangle, *s.* پول pŭl.
Spaniard, *s.* اسپانیالو ìsspāni*a*li.
Spanish, *a.* اسپانیالو ìsspāni*a*li; —, *s.* اسپانیولجه ìsspānioljÉ.
Spanish fly, *s.* قندوز بوجکی kùnduz- -b*ù*jè*gh*i; — liquorice, میان بالی mìyān-bĂl*i*.
Spanker, *s.* (sail) رانده rĂnd*a*.
Spar, *s.* (timber) سرن sèren; چبوق chìbŭk; (mineral) معدن طاشی mà''dEn-tĂsh*i*; —, *v.a.* مشته تعلیمنی ا mùsht*a*-tà''līmini-et.
Spare, *a.* (extra) یدك yèdek, یدکلك yèdeklik; (superabundant) فضله fĂzl*a*; بوش bòsh, بوشده bòshd*a*; (lean) ضعیف zà''īf, زبون z*à*bUn, (diet) یوان y*à*wAn, یاغسز yà*gh*siz; —, *v.a.* عفو ا ''Ăfv-et, بخش ا bàksh--et, باغشلمق bĂ*gh*ishlam*a*k; اداره لو قوللانمق ìdārÉli - kŭllĂnm*a*k; اسرکمك èssirghémek; ویرمك vÈrmek, ویره بلمك vÈrÉ-bìlmek.
Spark, *s.* قغلجیم kì*gh**i*ljim, شراره shèrārÉ; (beau) حوپه hòppa.
Sparkle, *v.n.* پارلامق pàrlam*a*k, پرلدامق pìr*i*ldam*a*k.
Sparrow, *s.* سرچه sÈrchÉ, سرچه قوشی sÈrchE - kŭshU, عصفور ''Ăssfūr, کنجشك ky*ù*njìshk; — hawk, اتمجه [Ătm*a*j*a*.
Sparse, *a.* سیرك sèyrèk.
Sparseness, *s.* سیرکلك sèyrèklik.
Spasm, *s.* اسپازموس ìsspāzmūss.

Spatula, *s.* مبلاق mÀblÀk.
Spavin, *s.* شيش shìsh.
Spawn, *s.* بالق يمورطه سی bÀl*i*k-y*ì*mur-tassi; —, *v.n.* and *a.* يمورطلمق y*ì*murtl*a*m*a*k.
Speak, *v.n.* لقردی ا làk*i*rd*i*-et, تكلم ا tèkèllum-et; —, *v.a.* سويلمك sùwèylémek, ديمك dèmek.
Speaker, *s.* سويليان ادم sùwèyléyan--ÀdAm; نطق ايدر اولان ادم nùtk--èder-òlan-ÀdAm; رئيس rè'īss.
Speaking-trumpet, *s.* اغز بوريسی À*ghz*--bòrussu.
Spear, *s.* مزراق m*ì*zrÀk, غرغی ghàrgh*i*, نيزه nīzé; —, *v.a.* مزراقله اورمق m*ì*zrÀkl*a*-wùrm*a*k.
Special, *a.* خاص khĀsss, مخصوص màkh-sūss, مختص mùkhtÀsss; خصوصی khùssūssī.
Speciality, *s.* خصوصيت khùssūssìyyèt; علم مخصوص "ìlmi-màkhsūss, فن مخصوص fÈnni-màkhsūss, صنعت مخصوصه sàn"àt*i*-màkhsūss*a*.
Specially, *ad.* خصوصا khùssūssā, على الخصوص "àlé-'l-khùssūss.
Specie, *s.* نقد nÀkd.
Species, *s.* نوع nèv".
Specify, *v.a.* تخصيص ا tàkhsīss-et, تعيين ا tà"yīn-et.
Specimen, *s.* نمونه nùmūné. [zèrré.
Speck, *s.* لكه lèké; نقطه nòkt*a*; ذره
Spectacle, *s.* سير sèyr; سيره شايان نسنه sèyr*a*-shāyān-nèssné; —s, *s. pl.* كوزلك ghy*ù*zluk. [shāhid.
Spectator, *s.* سيرجی sèyrji; ناظر nāzir, شاهد

Spectre, *s.* خياله khàyālé.
Speech, *s.* نطق nùtk; قوت ناطقه kùvvèti-nÀt*i*k*a*; تكلم tèkèllum.
Speed, *s.* كيدش ghìdish, سرعت sùr"àt; —, *v.a.* صاغلق ويرمك sàg*h*-l*i*k-vÈrmek; —, *v.n.* كتمك ghìt-mek, چابك كتمك chàb*i*k-ghìt-mek; full — (of a horse) طولو ديزكين dòlu-dìzghin.
Speedily, *ad.* چابك chàbik.
Speedy, *a.* چابك chàbik.
Spell, *s.* بوكو bù*gh*u *or* بويو bùyu, افسانه èfsāné, افسون èfsūn; —, *v.a.* املاسنی سويلمك ìmlāssini-sùwèy-lémek, املاسنی يازمق ìmlāssini--yàzmāk; هجالمك hèjélémek.
Spend, *v.a.* خرج ا khàrj-et, صرف ا sàrf--et, مصرف ا mÀssr*a*f-et, بذل ا bèzl--et; (time) كچورمك ghèchirmek, امرار ا ìmrār-et; — itself, حزينی المق h*ì*z*i*n*i*-Àlm*a*k, قوتی قالمامق kùvvèti--kÀlm*a*m*a*k; —, *v.n.* بلی كلمك bèli--ghèlmek, نفسی كلمك nèfssi-ghÈl-mek, منی انزال ا mèny-ìnzāl-et.
Spendthrift, *s.* مسرف mùssrif, ميراث يدی mīrĀss-yèdi. [nùtfé.
Sperm, *s.* منی mèny, نفس nèfss, نطفه
Spermaceti, *s.* بالق نفسی bÀl*i*k-nèfssi.
Sphere, *s.* كره kyùré; فلك fèlek; دائره
Spherical, *a.* كروی ky*ù*révī. [dā'iré.
Spherics, *s. pl.* كرويات k*a*ùrévìyyĀt.
Spice, *s.* بهار bàhār; (touch) مايه māyé, قوقو kòku.
Spider, *s.* اورمجك *ù*rumjèk, عنكبوت "ànkébūt; —'s web, اورمجك اغی

ùrumjèk-ʌ*ghi*, تارعنكبوت tāri-
-"ànkébūt.

Spike, *s.* انكسر ènkser; —, *v.a.* انكسرچاقمق ènkser-chà*k*ma*k*.

Spill, *v.a.* دوكمك dù*k*mek; —, *v.n.* دوكلمك dù*k*yulmek.

Spin, *v.a.* اكرمك è*gh*irmek, اغزال ا ìghzāl-et; —, *v.n.* دونمك dùnmek, فرلدانمق fìrīldanma*k*; (silkworms) ايپك حاصل ا ìpèk-hāssil-et.

Spinach, *s.* اسپناك ìsspànāk, اسفناج ìssfināj.

Spindle, *s.* ايك ì*gh*; ميل mīl.

Spine, *s.* ارقه كميكی àrk*a*-kèmi*ghi*, اوكرغه òn*g*urgh*a* (òmurgh*a*).

Spinning-wheel, *s.* چقرق chìkri*k*.

Spiral, *a.* هلزونی hèlézònī; — line, *s.* هلزون hèlézon.

Spire, *s.* قله kùllé (kùlé), مناره mìnāré; مناره كلاهی mìnāré-kyùlāh*i*.

Spirit, *s.* روح rūh; spirits, ارواح èrwāh; روح rūh, عرق "àrak, راقی ràk*i*.

Spiritual, *a.* روحانی rūhānī; معنوی mà"névī. [dan.

Spirituous, *a.* عرق نوعندن "àrak-nèv"in-

Spirt, *s.* اتش àtish, فشقرش fìshk*i*rish; —, *v.n.* اتمق ʌtma*k*, فشقرمق fìsh-k*i*rma*k*.

Spit, *s.* كباب شيشی kèbāb-shìshi, سيخ sīkh; (of land) دل dil; —, *v.n.* توكرمك tùk*y*urmek.

Spite, *s.* نفسانيت nèfsānìyyèt; —, *v.a.* نفسانيت ا nèfsānìyyèt-et; in — of, هيچ باقميه رق hìch-bʌkmay*a*ra*k*; in — of him, اكا رغما ʌn*g*a-ràghm*a*n.

Spittle, *s.* توكرك tùkruk.

Splash, *s.* زيفوس zìfoss; —, *v.a.* اوستنه چامورصچراتمق ùsstun*a*-
-chàmur-sìchrʌtma*k*; —, *v.n.* چامور صچراتمق chàmur-sìchrʌtma*k*.

Spleen, *s.* (organ) دلاق dʌlak; (passion) قره سودا kʌr*a*-sèvdā; غضب ghʌzab; مراق mèrāk, اوصانج ùssʌnj, جان صيقنديسی jān-s*i*k*i*nd*i*ss*i*.

Splendid, *a.* رعنا rà"nà, پك اعلا pèk-
-à"là.

Splendour, *s.* رونق rèvnʌk, سلطنت sʌltanʌt, طنطنه tʌntan*a*, دبدبه dèb-débé. [*v.a.* اكلمك èklémek.

Splice, *s.* الك èk, الك يری èk-yèri; —,

Splint, *s.* قيرقجی اغاجی k*i*r*i*kj*i*-ʌ*gh*aj*i*.

Splinter, *s.* خرده khùrd*a*; اغاج قيرنديسی ʌ*gh*aj-k*i*r*i*nd*i*ss*i*, خمبره قيرنديسی (kùmbar*a*)-k*i*r*i*nd*i*ss*i*; —, *v.n.* قيرنديسی حاصل او k*i*r*i*nd*i*ss*i*-
-hāss*i*l-òl; —, *v.a.* خردا khùrd-et, خردوخاش ا khùrd-u-khāsh-et.

Split, *s.* يارق yàr*i*k; —, *v.a.* يارمق yàrma*k*, چاك ا chāk-et; —, *v.n.* يارلمق yàr*i*lma*k*, چاتلامق chàtlama*k*.

Spoil, *s.* يغما yà*gh*ma, غنيمت ghʌnī-mèt (*pl.* غنائم ghànā'im), سلب sèleb; —, *v.n.* بوزلمق bòzulma*k*; —, *v.a.* بوزمق bòzma*k*; صويمق sòy-ma*k*, يغما ا yà*gh*ma-et, غارت ا ghāret-
-et, نهب ا nèhb-et, سلب ا sèlb-et.

Spoke, *s.* تكرلك پرمغی tèkerlèk-
-pàrma*ghi*, پرمق pàrma*k*; I'll put a — in his wheel, بن اكا براويون يپارم bèn-ʌn*g*a-bir-òyun-yàpàr*i*m, بن اكا بر

طولاب چويريرم bèn-ànga-bìr-dòlap--chèviririm.

Spoliate, *v.a.* نهب و غارت ا nèhb-u--ghāret-et, صويمق sòymak.

Spoliation, *s.* صويغون sòyghun.

Sponge, *s.* سونكر sùngher.

Sponsor, *s.* كفيل kèfīl.

Spontaneous, *a.* كندى كندينه ظهورايدن kèndi-kèndin*a*-zùhūr-èden.

Spoon, *s.* قاشق kàsh*i*k.

Spoonful, *s.* قاشق kàsh*i*k, قاشق طولوسى kàsh*i*k-dòlussu.

Sport, *s.* اويون òyun, ايلنجه èylènj*a*; آو àv, شكار shìky*ā*r, صيد sàyd, صيادت sìyādèt; —, *v.a.* اوينامق òynam*a*k, اويناشمق òynashm*a*k; آوه كتمك àv*a*-ghìtmek.

Sportsman, *s.* آوجى àvji.

Sportsmanship, *s.* اوجيلق àvjilik.

Spot, *s.* لكه lèké; نقطه nòkt*a*, بنك bènek; ير yèr, محل màhàll, موقع mèvki"; —, *v.a.* لكه ا lèké-et; —, *v.n.* لكه لنمك lèkélenmek; on the —, محلنده m*à*hàllind*a*; اول محلده òl-m*à*hàlld*a*; دورديغى يرده dùrdugh*u*--yèrd*a*; انيده ānīd*a*, او ساعت ò-sā"*à*t, همانده hèmāndèm.

Spotless, *a.* لكه سز lèkésiz; پاك pāk.

Spotlessness, *s.* لكه سزلك lèkésizlik; پاكى pākī.

Spotted, *a.* لكه لو lèkéli, بنكلو bènekli.

Spotty, *a.* بنكلو bènekli.

Spouse, *s.* زوج zèvj, قوجه kòj*a*; زوجه zèvjé, قارى kàri.

Spout, *s.* امزك èmzik, غاغا ghàgha, بورون bùrun, اغز àghz; (pipe) اولوق òluk; —, *v.n.* فشقرمق f*i*shk*i*rm*a*k; —, *v.a.* فشقرتمق f*i*shk*i*rt-m*a*k.

Sprain, *s.* بورقلش bùrkulush; —, *v.a.* بورقتمق bùrkutm*a*k; to be sprained, بورقلمق bùrkulm*a*k.

Sprat, *s.* حمسى بالغى h*à*ms*i*-bàl*i*gh*i*, حمسى h*à*ms*i*, *or* خمسى kh*à*ms*i*.

Spray, *s.* (wood) دال dàl, اينجه دال ìnj*a*-dàl; (froth) دكزك يغموركبى فرلايان كپوكى dèn*g*izin*g* - yà*gh*mur - -ghìbi-f*i*rlayan-ky*ù*pu*gh*u.

Spread, *v.a.* يايمق yàym*a*k; سرمك sèrmek; بسط ا bàsst-et; نشر ا nèshr-et; —, *v.n.* يايلمق yày*i*lm*a*k; سرايت ا sìrāyèt-et.

Sprig, *s.* اينجه دال ìnj*a*-dāl.

Sprightly, *a.* شنشوخ shènshūkh, فراح fèrāh, مفرح mùfèrrih.

Spring, *s.* (season) بهار bàhār, اول بهار èvvel-bàhār, الك بهار ìlk-bàhār; (water) پيكار (pùn*g*àr), پيكارباشى (pùn*g*àr)-bàsh*i*, صوباشى sù-bàsh*i*, ايازمه àyàzm*a*, سرچشمه sèr-chèshmé, منبع mènbà", ينبوع yènbū"; (lock) ياى yày; (watch) زنبرك zènbérek; (jump) صچرايش s*i*chrayish, اتلش àt*i*lish; —, *v.n.* صچرامق s*i*chram*a*k; اتلمق àt*i*lm*a*k; فرلامق f*i*rlam*a*k; نشئت ا nèsh'èt-et, نبع ا nèb"-et; حاصل او hāss*i*l-òl, ترتب ا tèrèttub--et; —, *v.a.* (a mine) اتمق àtm*a*k; (a mast) سقط ا s*à*kat-et; — a leak, صوايتمكه باشلامق sù-ètmé*gh*é-bàsh-

lamak; — up (as plants), سورمك sùrmek, چيقمق chìkmak.

Sprinkle, *v.a.* and *n.* سرپمك sèrpmek; —, *s.* سرپش sèrpish.

Sprout, *s.* طمروق tòmruk, طمروجق tòmrujuk, فلز fìliz; —, *v.n.* فلزسورمك fìliz--sùrmek, فلزلنمك fìlizlENmek; چيقمق chìkmak, سورمك sùrmek.

Spun, *a.* اكرلمش èg*h*irilmish.

Spur, *s.* مهمز (māhmuz); (mountain) قول kòl; —, *v.a.* مهمزلمق màhmuzlamak; تشويق ا tèshvīk-et, دورتشدرمك dùrtushdurmek; on the — of the moment, بالبداهه bì-'l-bìdāhé, وهلهٔ اولاده vèhlè'i-ūlàda.

Spurious, *a.* ساخته sàkhta, يالان yàlAn.

Spuriousness, *s.* قالپلق kAlplik.

Spurn, *v.a.* يوزينه باقميوب حقارتله دفع ا yùzuna-bAkmayup-hAkārètla-dèf''-et.

Spy, *s.* جاسوس jāssūss (shàshid); —, *v.n.* جاسوسلق ا jāssūssluk-et (shàshidlik); — glass, دوربين dūrbīn (dùrbun).

Squabble, *s.* بوقدن نزاع bòkdAn-nìzā''; —, *v.n.* بوقدن نزاع ا bòkdan-nìzā''-et.

Squad, *s.* طاقم tàkim.

Squadron, *s.* (ships) دوننما dònanma, اينجه دوننما ìnja-dònanma; (horse) بلوك bùluk.

Squall, *s.* (wind) بوره bòra; (child's) كچوك چوجغك فريادى kùchuk--chòjug*h*ung-fèryādi; —, *v.n.* فرياد ا fèryād-et, اغلامق Ag*h*lamak.

Squander, *v.a.* اسراف ا ìssrāf-et, تلف ا tèlef-et.

Square, *s.* مربع mùrèbbà''; (houses) ميدان mèydAn; (carpenter's) كونيه ghyùnya; —, *a.* طوغرى dòg*h*ru, كونيه ghyùnya; درت كوشه dùrt-kyùshÉ; —, *v.n.* اويمق ùymak, طوغرى كلمك dòg*h*ru-ghÈlmek; — accounts, *v.a.* حسابلشمك hìssāblEshmek; we are —, الوب ويره جكمز قالمدى Alip-vÈré-jég*h*imiz-kAlmadi.

Squash, *v.a.* ازمك èzmek.

Squeeze, *s.* صيقش sìkish; —, *v.a.* صيقمق sìkmak. [(satire) هجو hìjv.

Squib, *s.* (firework) ماهتاب māhitAb;

Squint, *s.* شاشيلق shàshilik; —, *v.n.* شاشى او shàshi-òl; — eyed, شاشى shàshi, احول àhvÈl.

Squire, *s.* اغا Ag*h*A.

Squirrel, *s.* تيون tèyyūn.

Squirt, *s.* حقنه hòkna; —, *v.a.* فشقرتمق fìshkirtmak; —, *v.n.* فشقرمق fìshkirmak.

Stab, *s.* خنجر يارەسى khAnjar-yàrassi; —, *v.a.* خنجرايله اورمق khAnjar-ila--wùrmak.

Stability, *s.* متانت mètānèt, ثبات sèbāt, استحكام ìsstìhkyām.

Stable, *s.* اخور Akhir, طوله tàvla, اصطبل ìsstAbl; —, *a.* ثابت sābit, متين mètīn, مستحكم mùsstàhkÈm.

Stable-boy, Stable-man, *s.* سئيس يماغى sè'īss-yàmaghi.

Stack, *s.* يغين yìghin, كومه kyùmÉ; —, *v.a.* يغين ا yìg*h*in-et.

Staff, *s.* (stick) دينك dèynek, عصا ''Assā; (body of assistants) معيت

مأمورلرى mà''ìyyèt - mè'mūrlÉri; (army) اركان حرب èrkyāni-hàrb.

Stag, *s.* كيك ghèyik.

Stage, *s.* (of a journey) منزل mènzil; (of transition) حال hāl, كرته kèrtÉ; (scaffold) اسكله ìsskèlÉ; (of a theatre) منصه mànÀssé, اويونجيلرك يرى òyunjularing-yÈri; (theatres in general) تياترولر tèyàtrolar; — over, *v.a.* اسكله قوروب دوشمه قاپلمق ìsskèlÉ-kŪrup-dùshÉmÉ-kÀplamak.

Stage-coach, *s.* منزل عربه سى mènzil-''àrabassi.

Stagger, *v.n.* سندهلمك sèndélémek, يقلهجق او yìkìlajak-òl; —, *v.a.* زدهلمك zèdÉlÉmek; ثباتنه خلل ويرمك sèbātina-khàlEl-vÈrmek.

Stagnant, *a.* دورغون dÙrghun, راكد rākid; اركلمش ìrkilmish; (market) كساد kèssād.

Stagnate, *v.n.* اقمامق Àkmamak, اركمك ìrkmek, اركلمك ìrkilmek, دورمق dÙrmak, دورغون او dÙrghun-òl, راكد او rākid-òl; (market) كساد او kèssād-òl.

Stagnation, *s.* اركمه ìrkmÉ.

Staid, *a.* تمكينلو tèmkīnli.

Staidness, *s.* تمكين tèmkīn.

Stain, *s.* لكه lèkÉ; —, *v.a.* لكهلمك lèkÉlÉmek; لكه ا lèkÉ-et; —, *v.a.* لكهلنمك lèkÉlEnmek.

Stair, *s.* باصهمق bÀssamak, درجه dèréjÉ; —s, *s. pl.* —case, *s.* نردبان nèrdibĀn (mÈrdivÈn).

Stake, *s.* (wood) قازق kÀzik; (wager) بحث bàhss; —, *v.a.* بحث ا bàhss-et; at —, تهلكهده tèhlikÉdÉ, مخاطرهده mùkhĀtarada.

Stale, *a.* بيات bàyat; اسكى èsski; —, *v.n.* قشانمق kÀshanmak.

Stalk, *s.* صاپ sÀp; —, *v.n.* يورومك yùrumek, كزمك ghèzmek; قورلمق kŪrulmak.

Stall, *s.* خانه khānÉ, ير yÈr.

Stallion, *s.* ات Àt, ايغر àyghir.

Stalwart, *a.* قوى البنيان و طويل القامه kàvī-èl-bùnyān-vé-tÀvīl-èl-kĀmet.

Stamina, *s.* قوت kÙvvet.

Stammer, *v.n.* پلتك سويلمك pèltèk-sùwèylÉmek.

Stamp, *s.* تمغا (dÀmgha); —, *v.a.* تمغا اورمق dÀmgha-wÙrmak; (in a mill) ديبكده دوكمك dìbèkda-dùghmek; (under foot) چينهمك chīnÉmek, اياق التنه المق àyak-Àltina-Àlmak; —, *v.n.* (with the feet) دپنمك (tèpinmek), اياق چالمق àyak-chÀlmak.

Stanch, *a.* قوى kàwī, متين mètīn.

Stand, *s.* (pedestal) اياق àyak; كرسى kyùrsī; (stall) سركى sèrghi; (of arms) عدد ''àded, قطعه kìt''à; (opposition) مقاومت mùkĀvémèt; —, *v.n.* دورمق dÙrmak; (on foot) اياقده دورمق àyakda-dÙrmak; (bear) طيانمق dàyanmak; چكمك chèkmek, تحمل ا tàhàmmul-et; (be situated) اولمق òlmak, واقع او wāki''-òl; (a course, a ship) كتمك ghìtmek, يول طوتمق yòl-tÙtmak; (be permanent) سورمك sùrmek, پايدار او pàydār-òl; — for, دلالت ا dèlālet-et; بدل او bèdel-òl, مقامنده قائم او màkĀ-

minda-kā'im-ỏl; معناسندهاو mà''nà-ssinda-ỏl; (an office) طالب او tālib-ỏl; — in, (cost) اولمق ỏlmak; (a ship) قره یه یقلاشمق kAraya-yàklash-mak; — off, چکلمك chèkilmek; (a ship) اچلمق àchìlmak; — one's ground, — out, ثابت‌قدم او sābit-kAdEm-ỏl, طیانمق dàyanmak; — sentry, نوبت بکلمك nùbèt-bèklÉ-mek; — still, دورمق dùrmak, قیملدانمامق kìmìldAnmamak; — up, اياغه قالقمق àyagha-kAlkmak; طوغری دورمق dòghru-dùrmak; — — for, وقايه vìkāyÉ-et, تصحب ا tàssàhhub-et; استمك ìsstÉmek; — on end, دیکلمك dìkilmek; to come to a — still, دورمق dùrmak, پوصله‌یی شاشرمق pùssulayi-shàshirmak, قالمق kAlmak.

Standard, *s.* سنجاق sAnjak, علم ''àlEm, لوا lìwā, بیراق bàyrak, باندره bàndara; (of weight, &c.) عيار ''àyār, معيار mì''yār, میزان mīzĀn, قرار kArār; (in machinery) اياق àyak; (tree) اوزون کتوکلو اغاج ùzun-kyùtuklu-Aghaj; — bearer, بیراقدار bàyrakdār.

Standing, *s.* صفت sìfàt; رتبه rùtbÉ; اعتبار i''tibār; (in time) قدم kìdèm; —, *a.* اياقده àyakda, قائم kā'im; قالقمش kAlkmish; (permanent) دائمی dā'imī, پايدار pàydār; (water) دورغون dùrghun, راکد rākid, اقمیان Akmayan.

Staple, *s.* (iron) کوپری kyùpru; (mart) چارشی chàrshi, قپان kApan; (of wool, &c.) بوی bòy; —, *a.* بیوك bìyuk, باشلوجه bAshlija; اصل Assl, انا àna.

Star, *s.* یلدز yìldiz, نجم nèjm, کوکب kÈvkÈb, ستاره sìtārÉ; (of knighthood) نشان nìshĀn; (person of eminence) معتبرکمسنه mù''tébÈr-kìmèssnÉ.

Starboard, *s.* سنجاق sAnjak, کمینك سنجاق طرفی ghèmining-sAnjak-tàrafi.

Starch, *s.* نشاسته nìshAssta (نشسته nìshèsstÉ, a deposit ?); —, *v.a.* نشاسته اورمق nìshAssta-wùrmak.

Stare, *v.n.* دیك باقمق dìk-bAkmak, پك باقمق pèk-bAkmak; کوزینی چوق اچمق ghyùzunu-chòk-àchmak.

Stark, *ad.* بتون bìtun.

Starling, *s.* صیغرجق sìghirjìk.

Start, *s.* صچرایش sìchrayish; قوپش kòpush, چیقش chìkish; میدان mèydĀn; —, *v.n.* (jump) صچرامق sìchramak; (in motion) چیقمق chìkmak; قوپمق kòpmak; to get the —, ایلرودپرنمك ìléri-dèprEnmek (*or* داورانمق dàvranmak); کیروده براقمق ghèrida-bràkmak; —, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak; (game) قالدرمق kAldirmak; (water) دوکمك dùkmek, بوشاتمق bòshAtmak; (the anchor) اویناتمق ỏynatmak, دیبدن ایرمق dìbdan-àyrmak.

Startle, *v.a.* تعجب ایتدرمك tà''àjjub-ètdirmek, حیران قیلمق hàyrĀn-kìl-mak; قورقتمق kòrkutmak; بردن بره اویاندرمق bìrdan-bìrÉ-ùyàndirmak.

Starve, *v.a.* اج براقمق àj-bràkmak, اج قومق àj-kòmak; —, *v.n.* اجلقدن

اجلق چکمك اولمك àjlikdan-ùlmek; àjlik-chèkmek; — to death, *v.a.* اولنجه یه قدر اج قومق ùlinjéya-kàdar-àj--kòmak; — —, *v.n.* اجلقدن اولمك àjlikdan - ùlmek; — with cold, صوغوقدن اولمك sòghukdan-ùlmek.

State, *s.* (condition) حال hāl; (government) دولت dèvlet, حکومت hùkyūmet; (pomp) سلطنت sàltanàt, طنطنه tàntana, دبدبه dèbdébé, الای àlay; —, *v.a.* دیمك dèmek, سویلمك sùwèylémek, تقریرا tàkrīr-et, بیان ا bèyān-et, ذکرا zìkr-et; تعیین ا tà"yīn-et.

Statesman, *s.* مدبرامورجمهور mùdèbbiri--ùmūri-jùmhūr.

Station, *s.* یر yèr, محل màhàll; منزل mènzil, موقف mèvkif; حد hàdd, پایه pāyé, رتبه rūtbé; —, *v.a.* قومق kòmak, براقمق bràkmak, تعیین ا [tà"yīn-et.

Stationary, *a.* ثابت sābit.

Stationer, *s.* کاغدجی kyāghidji.

Stationery, *s.* کاغد قلم مقوله‌سی شیلر kyāghid-kàlem-màkūléssi-shèyler.

Statue, *s.* تصویر tàssvīr, تصویرمجسم tàssvīri-mùjèsssem.

Stature, *s.* بوی bòy, قامت kāmet, قد kàdd, بالا bālā.

Status quo, *s.* استاتو قوو isstātū-kuò.

Statute, *s.* قانون kānūn, نظام nìzām.

Stave, *s.* فوچی تخته سی fìchi-tàkhtassi.

Stay, *s.* دورش dùrush, قالش kàlish, اقامت ìkāmet; (prop) دستك dèss-tek, طیاق dàyak, پاینده pàyèndé; (moral) رکن rùkn; ال èl, کوز ghyùz; طوتارقول کوررکوز tùtar - kòl - ghyùrur--ghyùz; (of a mast) استرالیه isstràlya; —s. *s. pl.* قورسته kòrsèta; —, *v.n.* دورمق dùrmak, قالمق kàlmak, اوطورمق òturmak, ایلنمك èylenmek; (a ship) اورسه‌الاباندها òrsa - àlabànda - et; — one's hunger, صفرایی باصدرمق sàfrayi--bàssdirmak.

Stead, *s.* بدل bèdel; in stead, بدلاً bèdelen, یرینه yèrina.

Steadfast, *a.* متانتلو mètānètli, ثابتقدم sābitkàdem, پایدار pàydār.

Steady, *a.* قوی kàwī, محکم mùhkèm, قرار kàrār, بردوزی یه bìr-dùziyé; دترهمز (tìtrémàz), رکاکت کوسترمز rèkyākèt--ghyùsstermàz; (in character) امین èmīn, معتمد mù"témèd, اوصلو ùsslu, تمیز tèmiz; —, *v.a.* طوتمق tùtmak, اوینامسنی منع ا òynamassini-mèn"-et.

Steak, *s.* کول باصدی kyùl-bàssdi.

Steal, *v.a.* چالمق chàlmak, سرقت ا sìrkat-et, اوغریلمق òghrulamak; —, *v.n.* خرسزلق ا khirsizlik-et, سرقت ا sìrkàt-et; (move quietly) اصولله حرکت ا ùssūlla-hàrékèt-et; — in, اوصولله کیرمك ùssūlla-ghìrmek; — out, اوصولله چیقمق ùssūlla-chìkmak; — on, اصولله کچمك ùssūlla-ghèchmek; time steals on, یواش یواش وقت کچیور yāwàsh-yāwàsh-wàkit-ghèchiyor; — away, سیوشمك sìvishmek, اصولله صاوشمق ùssūlla-sàwushmak.

Stealth (by), *ad.* کیزلو کیزلو ghìzli-ghìzli, قچامقله kàchamakla, علی خفیة "àla--khùfyétin.

Steam, *s.* بوغی bŭ*gh*ʊ, بخار bŭkhār, واپور vàpor; — engine, واپور چرخی vàpor-chàrkh*i*; — boat, — ship, واپور vàpor, چرخ کمیسی chàrkh-ghèmissi; locomotive — engine, واپور عربه سی vàpor-‘‘àrab*assi*; —, *v.n.* بوغیسی چیقمق bŭ*gh*ussʊ-chìkm*a*k; چرخ ایله کتمک chàrkh-il*a*-ghìtmek; —, *v.a.* بوغی یه کوسترمک bŭ*gh*ʊy*a*-ghy*ŭ*sstɛr-mek; بوغی ایله پشورمک bŭ*gh*ʊ-il*a*-pìshirmek.

Steed, *s.* آت ᴀt, اسب èssb.

Steel, *s.* چلك chèlik; (for striking fire) قاو چقماغی kᴀv-ch*à*km*aghi*; (of a flint lock) قارشیلق kàrsh*i*l*i*k; —, *v.n.* چلك کسلمك chèlik-kèssil-mek; —, *v.a.* چلك کبی سرت ا chèlik-ghìbi-sɛrt-et.

Steelyard, *s.* قنطار kᴀntār.

Steep, *a.* دیك dìk; —, *v.n.* صوده یاتمق sŭd*a*-y*à*tm*a*k; —, *v.a.* صویه براقمق sŭy*a*-bràkm*a*k.

Steeple, *s.* کلسه قله سی kilìssɛ́-kŭlɛ́ssi.

Steer, *s.* کنج بوغه ghènj-bò*gh*a, کنج اوکوز ghènj-*ŭ*ky*u*z; —, *v.a.* قوللانمق kŭl-lᴀnm*a*k; کوترمك ghy*ŭ*turmek; —, *v.n.* دومن قوللانمق dùmɛn-kŭllᴀnm*a*k; (as a ship) دومن دکله مك dùmɛn-dìn*g*lɛ́mek (dīnɛ́mek); (a course) کتمك ghìtmek.

Steersman, *s.* دومنجی dùmɛnji.

Stem, *s.* کتوك kyùtuk, کوده ghùwdɛ́; (of straw, &c.) صاپ sᴀp; (of a ship) باش بدوسلمه سی bᴀsh-bòdossl*a*m*assi*; —, *v.a.* قارشی کتمك kàrshi-ghìtmek.

Stench, *s.* فنا قوقو fɛn*a*-kòkʊ, تعفن t*à*‘‘àffun, رائحهٔ کریهه rā‘ihà‘i-kèrīhɛ́.

Step, *s.* ادیم ᴀd*i*m, خطوه khᴀtvɛ́; (of a ladder) باصه مق bᴀssam*a*k, ایاق *à*y*a*k; (of a door) اشیك èshik, استان āssitān; (of promotion) رتبه rùtbɛ́, درجه dèrèjɛ́; (of a mast) انا دیرکك باصدیغی یر *à*na-dīrè*gh*ing-bᴀssd*ighi*-yɛr; —, *v.n.* ایاق اتمق *à*y*a*k-ᴀtm*a*k; ایاق باصمق *à*y*a*k-bᴀssm*a*k; (walk) یورومك yùrumek; —, *v.a.* (a mast) یرینه اوطورتمق yɛrin*a*-òtʊrtm*a*k; — aside, برطرفه چکلمك bìr-tàr*a*f*a*-chèkilmek; — back, کیرو کتمك ghèri-ghìtmek; کیرو کلمك ghèri-ghɛlmek; — down, اشاغی انمك ᴀshà*ghi*-ènmek; — forward, ایلرو کلمك ìlèri-ghɛlmek; — in, ایچرو کلمك ìchèri-ghɛlmek; — out, چابك یورومك chàb*i*k-yùrumek; بیوك ادیم اتلامق bìyuk-ᴀd*i*m-ᴀtl*a*m*a*k; — over, اتلامق ᴀtl*a*m*a*k; — up, یوقاری چیقمق yŭkàr*i*-chìkm*a*k; — this way, بوطرفه بیورك bù-tàr*a*f*a*-bŭyʊrʊn*g*; —, *a.* اویکی ùwè*ghi*; — son, اویکی اوغل ùwè*ghi*-ò*gh*ʊl; — daughter, اویکی قیز ùwè*ghi*-kìz; — father, اویکی بابا ùwè*ghi*-bᴀbᴀ; — mother, اویکی انا ùwè*ghi*-*à*na.

Steppe, *s.* قیر kìr.

Sterile, *a.* (animal) قسیر kìss*i*r; (land) خیرسز khàyrs*i*z, چول chùl; (plant) محصولسز màhsūls*i*zz.

Sterility, *s.* قسیرلق kìss*i*rl*i*k; خیرسزلق

khàyrsizlik; محصولسزلق màhsūl-suzluk.

Sterling, *a.* حقیقی hàkīkī, خالص khāliss.

Stern, *s.* قیچ kìch; —, *a.* سرت sèrt, سرت خویلو sèrt-khùylu, حدید مزاجلو hàdīd-mìzājli; —post, قیچ بدوسلمه‌سی kìch-bòdosslamassi.

Stern-chaser, *s.* قیچ طوپی kìch-tòpu.

Stethoscope, *s.* سینه بین sīné-bīn.

Stew, *s.* یخنی yàhni; (of fruit) قومپوسته kòmpòssta; —, *v.a.* پشورمك pìshir-mek; یخنی یاپمق yàhni-yàpmak; —, *v.n.* پشمك pìshmek; to be in a —, قورقمق kòrkmak, قورقوسی او kòrkussu-ol; —s, *s. pl.* کارخانه kyār-khāné.

Steward, *s.* کتخدا kètkhudā (kyāya); (ship's) خدمتجی khìdmetji (hìz-).

Stick, *s.* دینك dèynek, چبوق chìbùk, عصا ''àssā; —, *v.a.* بچاق صاپلایوب اولدرمك bìchàk-sàplayup-ùldurmek; بچاق صاپلایوب یاره‌لمق bìchàk-sà-playup-yàralamak; —, *v.n.* یاپشمق yàpishmak, طوتمق tùtmak; یاپشوب قالمق yàpiship-kàlmak; — at, چکنمك chèkinmek, کیرو دورمق ghèri-dùrmak; — by, ایرلمامق àyrīl-mamak; — in, *v.a.* صوقمق sòkmak; صاپلامق sàplamak; — —, *v.n.* صاپلانمق sàplanmak; — out, طیشاری اوغرامق dìshàri-òghramak.

Sticky, *a.* یاپشقان yàpishkàn.

Stiff, *a.* اکلمز èghilmàz, قتی kàti, سرت sèrt; صیرق کبی sìrik-ghìbi, طاش کبی tàsh-ghìbi; قالقمش kàlkmish; (in manner) صوغوق sòghuk.

Stiffen, *v.n.* پکشمك pèkishmek, قتیلاشمق kàtilashmak; قالقمق kàlk-mak; طاش کسلمك tàsh-kèssilmek.

Stiffness, *s.* اکلمزلك èghilmàzlik.

Stifle, *v.a.* بوغمق bòghmak.

Stigma, *s.* لکه lèké.

Stigmatize, *v.a.* تعییب ا tà''yīb-et, تقبیح ا tàkbīh-et, قدح ا kàdh-et.

Stile, *s.* پرمق قپو pàrmak-kàpi.

Still, *a.* ساکت sākit; ساکن sākin; دورغون dùrghun, سسسزصداسز sèsssiz--sàdāssiz; حرکتسز hàrékètsiz; راحت rāhat, تك tèk; —, *s.* انبیق inbīk; —, *ad.* ینه yìné (ghènÉ); حالا hālā, حالاینه hālā-yìné (ghènÉ); —, *v.a.* تسکین ا tèsskīn-et; صوصدرمق sùssdurmak. [حرکتسزلك hàrékètsizlik.

Stillness, *s.* سسسزلك sesssizlik;

Stimulate, *v.a.* تشویق ا tèshvīk-et.

Sting, *s.* ایکنه ìghné, دیکن dìken, خار khār; (pain) اجی àji, وجع vèjà''; —, *v.a.* صوقمق sòkmak; اجتمق àjitmak; —, *v.n.* اجیمق àjimak.

Stinginess, *s.* طمعکارلق tàma''kyārlik.

Stingy, *a.* خسیس khàssīss, طمعکار tàma''kyār, جمری jìmri, چنکانه (chìnghéni).

Stink, *s.* فنا قوقو fèna-kòku, تعفن tà''àf-fun, رائحهٔ کریهه rā'ihà'i-kèrīhé; —, *v.n.* فنا قوقمق fèna-kòkmak; —, *v.a.* فنا قوقوتمق fèna-kòkutmak; — out, فنا قوقو ایله قاچرمق fèna-kòku-ìla-kàchirmak; — aloud, پك فنا قوقمق pèk-fèna-kòkmak.

Stinking, *a.* فنا قوقار fèna-kòkar.

Stint, *v.a.* حدتعيين ا hàdd-tà‘‘yīn-et, حصرا hÀssr-et; without —, بلاحصر bilā-[-hÀssrin.

Stipend, *s.* معاش mà‘‘āsh.

Stipulate, *v.a.* مشروطقيلمق mèshrūt--kìlmak, مقاوله ا mùkĀvélÉ-et, قول ا kĀvl-et; —, *v.n.* شرطشروطباغلامق shàrt-shùrūt-bĀghlamak.

Stipulation, *s.* شرط shàrt; قول kĀvl, مقاوله mùkĀvélÉ.

Stir, *s.* كورلدى ghyùruldu, پاطردى pĀtìrdi; تلاش tèlāsh; —, *v.n.* قيملدانمق kìmìldAnmak, حركت ا hàrékÈt-et; —, *v.a.* قارشدرمق kĀrìshdìrmak.

Stirrup, *s.* اوزنكى ùzÈnghi, ركاب rìkyāb; — leather, اوزنكى قايشى ùzÈnghi-kàyìshì.

Stitch, *v.a.* ديكمك dìkmek.

Stock, *s.* (wood) كتوك kyùtuk, اوطون òdun; (flower) شببوى shèbbùy; (for grafting) انا àna; (of an anchor), چيپو chìpo; (in trade) سرمايه sÈrmāyÉ, بضاعه bìzā‘‘*a*; (funds) سهيم sèhīm; ايراد īrād; خزينه khÀzīnÉ (hÀzna); (for the neck) بويون باغى bòyun - bĀghi; (race) صوى sòy, سلسله sìlsilÉ; (store) موجود mèvjūd; ذخيره zàkhīrÉ; احتياط تداركى ìhtiyāt--tèdāruku; (of a gun) قنداق kùndAk; —, *v.a.* لوازماتنى ويرمك lèwāzìmātìnì - vÈrmek, دوناتمق dò-natmak; — out, *v.n.* دااللنمق dĀllan-mak; stocks, *s.pl.* طمروق tòmruk; (for ships) قزاق kìzĀk.

Stockade, *s.* شرانپو shàranpò; —, *v.a.* شرانپو چورمك shàranpò-chèvirmek.

Stockbroker, *s.* حصه و سهم سمسارى hìssa-vè-sèhīm-sìmsāri.

Stockholder, *s.* حصه و سهم صاحبى hìssa-vè-sèhīm-sāhibi.

Stocking, *s.* چوراب chòrap.

Stoker, *s.* واپورك اتشجيسى vàporin--Àtèshjissi.

Stomach, *s.* قارن kàrn, معده mì‘‘dÉ, شكم shìkèm; —, *v.a.* يوتمق yùtmak, قبول ا kĀbūl-et, تحمل ا tàhàmmul-et.

Stomach-ache, *s.* صانجى sĀnji.

Stone, *s.* طاش tĀsh; حجر hÀjar, سنك sènk; (testicle) طاشاق tĀshak, خايه khāya; (of fruit) چكردك chèkirdek; —, *v.a.* طاشلامق tĀshlamak, رجم ا rèjm-et; (fruit) چكردكلرينى چيقارمق chèkirdeklérini chìkàrmak; —, horse, ات Àt, ايغر àyghìr.

Stoning, *s.* رجم rèjm; چكردكلرينك چيقارلمسى chèkirdekléring - chì-kàrìlmassi.

Stony, *a.* طاشلق tĀshlìk; طاش كبى [tĀsh-ghìbi.

Stool, *s.* اسكملى ìsskÈmni (ìsskÈmlÉ); (of the bowels) عمل ‘‘ĀmEl; to go to —, عمل ا ‘‘ĀmEl-et, طيشارى چيقمق dìshàrì-chìkmak.

Stoop, *s.* اكلش èghilish, قانبورلق kĀn-burluk; —, *v.n.* اكلمك èghilmek; قانبور او kĀnbur-òl; (morally) تنزل ا tènèzzul-et.

Stop, *s.* دورش dùrush, قالش kĀlish; كسلش kèssilish, منع mèn‘‘; (in reading) دوراق يرى dùrAk-yÈri;

—, *v.n.* دورمق dùrm*a*k, قالمق kÀlm*a*k, ايلنمك èylEnmek; —, *v.a.* دوردرمق dùrdUrm*a*k, اليقومق Àl*i*kom*a*k; ضبط ا zÀbt-et, طوتمق tùtm*a*k; طيقامق tìk*a*m*a*k; منع ا mèn"et, اوكنى المق ùn*g*unu-Àlm*a*k, كسمك kèssmek; مانع او māni-"òl.

Stoppage, *s.* مانع māni"; منع mèn"; سده sùddÉ, طيقانقلق tìkÀn*i*kl*i*k.

Stopper, *s.* طيقاج tìkAj, طاپه tÀp*a*.

Store, *s.* (of provisions) ذخيره zÀkhīrÉ; (of necessaries) موجود mèvjūd, تداركات tèdārukyāt, احتياط ìhtiyĀt; (magazine) انبار ànbār; (shop) دكان dùkk*y*ān; —, *v.a.* لوازماتله طولدرمق lèwāz*i*mĀtl*a*-dòl-dUrm*a*k; —up, —away, *v.a.* صاقلامق s*à*klam*a*k, حفظ ا hìfz-et, در انبار ا dÈr-*à*nbār-et; to set — by, سومك sÈvmek, عزيز طوتمق "Àzīz-tùtm*a*k; —s, *s.pl.* لوازمات lèwāz*i*mĀt, مهمات mùhìmmĀt.

Storehouse, *s.* مخزن màkhzEn.

Storekeeper, *s.* انبار امينى ànbār-èm*ī*ni.

Storeroom, *s.* انبار *à*nbār, مخزن màkhzEn; (closet) كيلار kìlār [(kìlEr).

Stork, *s.* لكلك lè*gh*lek.

Storm, *s.* فرطونه fìrt*i*n*a*, بوره bòr*a*; (assault) يورويش yùruyush, هجوم hùjŪm; —, *v.a.* يورويش ا yùruyush-et, هجوم ا hùjŪm-et; —, *v.n.* دارلمق dÀrìlm*a*k, باغرمق bà*gh*irm*a*k; to take by —, يورويشله المق yùruyushl*a*-Àlm*a*k.

Stormy, *a.* فرطونه لو fìrt*i*n*a*li.

Story, *s.* (tale), مصال mÀssAl, حكايه hìk*y*āyÉ, فقره fìkrA, منقبه mànk*a*bÉ; (falsehood) يلان y*à*lÀn, كذب kìzb, دروغ dùrŪgh; (of a house) قات kÀt.

Storyteller, *s.* مداح mèddāh; يلانجى yàlAnji.

Stout, *a.* قالين kÀl*i*n; متين mètīn, قوى kàwī; دنج dìnj; جسور jèssŪr; —, *s.* سياه اربه صويى sìyāh-àrp*a*-ṣùyU.

Stove, *s.* صوبه sòb*a*.

Stow, *v.a.* استف ا ìsstif-et; (to hold) المق Àlm*a*k.

Straddle, *v.a.* ابانمق ÀbAnm*a*k.

Straggle, *v.n.* طاغلمق *or* داغلمق dÀ*gh*ìlm*a*k, طاغنق كتمك dÀ*gh*ìn*i*k-ghìtmek.

Straggler, *s.* اردودن ايريلان آدم òrdU-d*a*n-àyrilan-ÀdAm.

Straight, *v.n.* طوغرى dò*gh*rU, مستقيم mùsstak*ī*m; دوز dùz; —, *ad.* اول ساعت òl-sā"*a*t, درعقب dÈr-"*à*k*a*b.

Straighten, *v.a.* طوغرولتمق dò*gh*rUltm*a*k.

Straightforward, *a.* طوغرى dò*gh*ru.

Straightforwardness, *s.* طوغريلق dò*gh*ru-luk.

Straightness, *s.* طوغريلق dò*gh*ruluk.

Straightways, *ad.* درعقب dÈr-"*à*k*a*b, اول ساعت òl-sā"*a*t, هماندم hèmān-dèm.

Strain, *s.* زور zòr; كركيلك ghÈrghilik; —, *v.a.* زورلمق zòrlam*a*k; كرمك ghÈrmek; (with a strainer) سوزمك sùzmek; —, *v.n.* كيرلمك ghèrilmek; كنديني زورلمق kèndini - zòrlam*a*k; سوزلمك sùzulmek.

Strainer, *s.* سوزكچ sùzghech.

Strait, *s.* بوغاز bò*gh*ĀZ, خليج khàlīj; —, *a.* دار dàr, ضيق zīk, تنك tènk;

—s, *s. pl.* بوغاز bòghᴀz, خليج khàlīj; صيقندى sìkindi, ضرورت zàrūrèt.

Straiten, *v.a.* دارالتمق dàrᴀltmak; مضايقه‌يه دوشورمك mùzāyakaya-dùshurmek. [دارالمش] dàrᴀlmish.

Straitened, *a.* مضايقه‌ده mùzāyakada,

Strait-laced, *a.* پك صوفى pèk-sòfᴜ.

Strand, *s.* يالى كنارى yᴀli-kènāri, ساحل sāhil, قيى kìyi; —, *v.a.* قره‌يه اوغراتمق kᴀraya-òghrᴀtmak, اوطورتمق òturtmak; قره‌يه چكمك kᴀraya-chèkmek; —, *v.n.* قره‌يه اوطورمق kᴀraya-òturmak.

Strange, *a.* غريب ghàrīb, عجيب "àjīb (*pl.* عجائب "ᴀjā'ib); يبانجى yàbᴀnji; —! *int.* عجائب "ᴀjā'ib!

Strangeness, *s.* عجائبلق "ᴀjā'iblik, يكيلك yèngilik.

Stranger, *s.* يبانجى yàbᴀnji; (foreigner) اجنبى èjnébī.

Strangle, *s.* بوغمق bòghmak.

Strangury, *s.* سديك زورى sìdik-zòrᴜ.

Strap, *s.* قايش kàyish; (of plaster) اوزون ياقى پارچه‌سى ᴜzᴜn-yàki-pàr-chassi; — up, *v.a.* قايشلرينى چكمك kàyishlarini-chèkmek; ياقى پارچه‌لرينى ياپشدرمق yàki-pàr-chalarini-yàpishdirmak.

Stratagem, *s.* حيله hīlé, خدعه khùd"à, دسيسه dèssīssé.

Stratum, *s.* قات kᴀt, طبقه tᴀbᴀka; strata, *s. pl.* طبقات tᴀbᴀkāt.

Straw, *s.* (whole) صاپ sᴀp; (ground) صمان sàmᴀn.

Strawberry, *s.* چليك chilèyk.

Stray, *a.* صاحبسز كزن sāhibsiz-ghèzᴇɴ; دوشمه dùshmé; —, *v.n.* ايرلمق àyrilmak; كزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.

Streak, *s.* چيزى chìzi; طمر dᴀmar.

Stream, *s.* چاى chày, ايرمق ìrmak, دره dèré, صو sᴜ, نهر nèhr; اقندى ᴀkindi; —, *v.n.* اقمق ᴀkmak, چوق اقمق chòk-ᴀkmak.

Streamlet, *s.* چاى chày.

Street, *s.* صوقاق sòkᴀk, زقاق zùkāk, طريق tàrīk; — door, صوقاق قپوسى sòkᴀk-kᴀpissi.

Street-walker, *s.* روسپى òrosspo.

Strength, *s.* زور zòr, قوت kᴜvvèt; متانت mètānèt, استحكام ìsstìhkyām; شدت shìddèt; كسكينلك kèsskinlik.

Strengthen, *v.a.* قوت ويرمك kᴜvvèt-vᴇrmek; قويلشدرمك kàvilᴇsh-dirmek, متانت ويرمك mètānèt-vᴇrmek, تقويت ا tᴀkvìyyèt-et; تقويت ويرمك tᴀkvìyyèt-vᴇrmek; استحكام ويرمك ìsstìhkyām-vᴇrmek.

Stress, *s.* زور zòr; — of weather, هوانك فرطونه‌لولغى hàwāning-fìrtina-lilighi; to lay — upon, لقرديده اهميت ويرمك làkirdida-èhèm-mìyyèt-vᴇrmek.

Stretch, *s.* كرش ghèrish, كريلش ghèrilish; —, *v.a.* كرمك ghᴇrmek; قاصمق kᴀssmak; —, *v.n.* كرلمك ghèrilmek; اوزامق ᴜzamak; (in relating) مبالغه ا mùbāligha-et; on the —, كركى ghèrghi, كريلو ghèrili, قاصيلو kᴀssili; the utmost — of

imagination, حوصلهٔ تخیل hàwsalà'i-tàkhàyyul; — out, *v.a.* اوزاتمق ùzÀtmak; — —, — forward, *v.n.* اوزانمق ùzÀnmak. [(tèsskérÉ).
Stretcher, *s.* دستکاره dèsstkyārÉ
Strew, *v.a.* صاچمق sÀchmak, دوکمك dùkmek, یایمق yàymak, سرمك sèrmek. [mùbtÉlà.
Stricken, *a.* اورلمش wùrulmish; مبتلا
Strict, *a.* صیقی sìki; دقیق dÀkīk; مدقق mùdÀkkīk; مدققانه mùdÀk-
Strictly, *ad.* صیقی sìki. [kīkānÉ.
Strictness, *s.* صیقیلق sìkilīk; کمال صحت kÈmāl-sìhhàt.
Stricture, *s.* (moral) جرح jèrh, اعتراض ì"tirĀz, فصل fÀssl; (physical) سده sùddÉ.
Stride, *s.* ادیم Àdim; ایاق àyak; ایلرولیش ìlÈriléyish; —, — over, *v.n.* اوستندن کچمك ùsstundan-ghèchmek, اتلایوب کچمك Àtlayup-ghèchmek.
Strife, *s.* نفاق nìfĀk; نزاع nìzā", چکشمه chèkishma, غوغا (kàwgha).
Strike, *v.a.* اورمق wùrmak, ضرب ا dàrb-et; چالمق chÀlmak; (lower) ماینه ا màyna-et, اندرمك èndirmek; (appear) کلمك ghÈlmek, کورنمك ghyùrunmek; — a bargain, پازارلق ا pàzarlīk-et; — against a rock, قیایه چاتمق kàyaya-chàtmak; — blind, کورا kyùr-et, کوزینی کورا ghyùzunu-kyùr-et; — down, یره یقمق yÈra-yìkmak; — fire, اتش چاقمق Àtèsh-chàkmak, قاو چاقمق kàw-chàkmak; — off, کسمك kèssmek; اسمنی چیزمك ìssmini-chìzmek, ترقین ا tèrkīn-et; — out, اسمنی چیزمك ìssmini-chìzmek, ترقین ا tèrkīn-et; چیقارمق chìkàrmak, دوشورمك dùshurmek; *v.n.* یوزمکه باشلامق yùzméghÉ-bÀshlamak; مشته اتمق mùshta-Àtmak; — root, کوك صالمق kyùk-sÀlmak, طوتمق tùtmak; — (a plant) دالدن یتشدرمك dÀldan-yètishdirmek, قلمدن یتشدرمك kàlEmdan-yètishdirmek, دیکوب یتشدرمك dìkup-yètishdirmek; — terror into, القای دهشت ا ìlkāyi-dÈhshEt-et, ترهیب ا tèrhīb-et; — the hour, —, *v.n.* چالمق chÀlmak; — up, باشلامق bÀshlamak.
Striking, *a.* عجیب "Àjīb, غریب ghàrīb; it is a — likeness, پك بکزر pèk-bèngzEr.
String, *s.* ایپ ìp, سجیم sìjim, تل tèl; (of camels, &c.) قطار kÀtār; (of beads, &c.) دیزی dìzi, صره sìra; —, *v.a.* دیزمك dìzmek; کچورمك ghèchirmek; (an instrument) تللرینی دوناتمق tèllérini-dònatmak. [èkkèd.
Stringent, *a.* صیقی sìki; موٴکد mù"-
Strip, *s.* اوزون انسز پارچه ùzun-ènsiz-pàrcha; —, *v.a.* صویمق sòymak; اچمق àchmak; —, *v.n.* صوینمق sòyunmak; صویلمق sòyulmak.
Stripe, *s.* چبوق chìbùk, پرمق pàrmak, یول yòl, زه zìh; دینك dèynek, ضرب dàrb, ضربه dàrba.

Striped, *a.* یول یول yòl-yòl; پرمق پرمق pàrmak-pàrmak.

Stripling, *s.* نو جوان nèv-jùwān.

Strive, *v.n.* چالشمق chÀl*i*shm*a*k, سعی ا sà"y-et; — with, اوغراشمق ò*gh*rash-m*a*k, چکشمك chèkishmek, یراشمق yàr*a*shm*a*k.

Stroke, *s.* (of a pen) چیزی chìzi; (of an oar) چکلش chèkilish; (of a sword) ضربه dàrb*a*; thunder—, یلدرم yìld*i*r*i*m, صاعقه sā"ik*a*; —, *v.a.* اوخشامق òkhsham*a*k.

Stroll, *v.n.* گزمك ghèzmek; —, *s.* گزمه ghèzmé.

Stroller, *s.* در بدر dÈr-bé-dÈr.

Strong, *a.* زورلو zòrlu, قوتلو kùvvètli; قوی kàwī, متین mètīn, طیانقلو dàyà-n*i*kl*i*, مستحکم mùsstàhkEM; سرت sèrt, کسکین kèsskin, دوقناقلو dòkU-n*A*kl*i*.

Stronghold, *s.* قلعه kàlé.

Strop, *s.* اوستره قایشی ùsstur*a*-kàyishi.

Structure, *s.* بنا bìnā, بنیان bùnyān, بنیاد bùnyād; ترتیب tèrtīb; هیکل hèykÈl.

Struggle, *s.* یراشمه yàr*a*shma, اوغراشمه ò*gh*rashm*a*, چکشمه chèkishm*a*; غوغا (kàwgha); —, *v.n.* یراشمق yàr*a*shm*a*k, چکشمك chèkishmek; اوغراشمق ò*gh*rashm*a*k, چبالمق chàbAlam*a*k; — for life, جان چکشمك jĀn-chèkishmek.

Strumpet, *s.* فاحشه fāhish*a*, روسپی (òrosspo).

Strychnia, Strychnine, *s.* قارغه بوکن خلاصه‌سی kàrgh*a*-bùken-khùlāss*a*ssi.

Stubborn, *a.* عنادجی "ìnādj*i*, معند mù"*à*nnid, متمرد mùtémèrrid, عاصی "Āssī.

Stubbornness, *s.* عناد "ìnād.

Stucco, *s.* الچی Àlch*i*; مرمر mÈrmEr.

Student, *s.* مکتب شاکردی mèktEb-shā*gh*ird*i*; (of law and divinity) سوخته sūkhtÉ (sòft*a*), طالب العلم tālibu-'l-"ìlm (*pl.* طلبه tÀlébÉ, طلبا tùlébĀ).

Studio, *s.* کارخانه ky*ā*r-khānÉ.

Studious, *a.* چالشقان chÀl*i*shkÀn.

Studiousness, *s.* چالشقانلق chÀl*i*sh-kÀnl*i*k.

Study, *s.* (mental) مطالعه mùtāl*a*"à; (object of —) درس dÈrss; (closet) اوطه òd*a*; (exercise) تعلیم tà"līm; —, *v.a.* مطالعه ا mùtāl*a*"à-et; چالشمق chÀl*i*shm*a*k; اوقومق òkU-m*a*k; تعلیم ا tà"līm-et.

Stuff, *s.* قماش kùmĀsh; (woollen) صوف sòf; (rubbish) صاچمه sÀchm*a*; bread —, ذخیره zàkhīrÉ; household —, اشیا èshyā; —, *v.a.* طولدرمق dòldUrm*a*k; طیقامق tìkam*a*k.

Stumble, *v.n.* (horse) قپانمق kÀpAn-m*a*k; (man) ایاغنی چارپمق àya*gh*in*i*-chàrpm*a*k.

Stump, *s.* کتوك ky*ù*tuk, کوك ky*ù*k.

Stun, *v.a.* سرسم ا sèrsEM-et.

Stupefaction, *s.* سرسملك sèrsEmlik.

Stupefied, *a.* سرسم sèrsEM.

Stupefy, *v.a.* سرسم ا sèrsEM-et.

Stupendous, *a.* عظیم "Àz*i*m.

Stupendously, *ad.* پك pèk.

Stupid, *a.* احمق àhmak, عقلسز "àklsiz, اشك èshek, شاشقين shàshkin.
Stupidity, *s.* حماقت hàmākàt, عقلسزلق "àklsizlik, اشكلك èsheklik, شاشقينلق shàshkinlik.
Stupidly, *ad.* عقلسزلق ايله "àklsizlik-ìla.
Stupidness, *s.* عقلسزلق "àklsizlik.
Stupor, *s.* بيهوشلك bīhushluk. [vetli.
Sturdy, *a.* طيانور dàyànir; قوتلو kùv-
Sturgeon, *s.* مورينه بالغى mòrina-bàlighi.
Stutter, *v.n.* پپكى سويلمك pèpèghi-sùweylémek.
Sty, *s.* طوكزاخورى dònguz-àkhiri (dòmuz); (on the eyelid) ارپه جق àrpajik.
Style, *s.* (manner) طرز tàrz, يول yòl, وجه wèjh, صورت sūrèt; (title) لقب làkab (làghab, *pl.* القاب èlkāb), عنوان "ùnwān; (splendour) سلطنت sàltanàt; (of writing) اغز àghz, لسان lìssān, روش rèvish; —, *v.a.* ديمك dèmek, القاب ويرمك èlkāb-vèrmek, القاب قومق èlkāb-kòmak; old —, رومى rūmī; new —, الافرانغه àla-frànghà.
Subacid, *a.* مايخوش màykhòsh.
Subaltern, *s.* ملازم mùlāzim; —, *a.* مادون mā-dūn, مادونده اولان mā-dūnda-òlan.
Subdivision, *s.* تقسيم tàksim; تقسيمك تقسيمى tàksīming-tàksīmi.
Subdue, *v.a.* تسخيرا tèsskhīr-et, رام ا rām-et, اطاعته كتورمك ìtā"ata-ghètirmek.
Subject, *a.* (in point of authority) تابع tābi", تحت حكومتده اولان tàhti-hùkyūmètda-òlan, امر تحتنده اولان èmir-tàhtinda-òlan; (physically or morally) مبتلا mùbtélā, بعضاً كرفتار bà"zan-ghìriftār, بعضاً دوچار bà"zan-dūchār; (under) محول mùhàvvel, تحتنده tàhtinda; تحتنده اوله رق tàhtinda-òlarak; (under condition of) شرطيله shàrtīla; —, *s.* (politically) تبعه دن برى tèba"àdan-bìri; (of discussion) ماده māddé, مبحوث عنه mèbhūssun-"ành, (of a recital) محكى فيه màhkīyun-fīh; —, *v.a.* (in point of authority) تسخيرا tèsskhīr-et, رام ا rām-et; تحتنه كتورمك tàhtina-ghètirmek; تحتنه قومق tàhtina-kòmak, تحتنه احاله ا tàhtina-ìhālé-et; احاله ا ìhālé-et; تابع ا tābi"-et; (physically or morally) دوچارا dūchār-et, كرفتارا ghìriftār-et, مبتلا ا mùbtélā-et; قوشمق kòshmak. [ìtā"at.
Subjection, *s.* تبعيت tèbà"iyyèt, اطاعت
Subjoin, *v.a.* تذييل ا tezyil-et; علاوه ا "ìlāvé-et. [hàrrèr.
Subjoined, *a.* ذيلده محرر zèylda-mù-
Subjugate, *v.a.* تسخيرا tèsskhīr-et, اطاعته كتورمك ìtā"ata-ghètirmek, امرينه منقادا èmrina-mùnkād-et.
Sublimate (corrosive), *s.* اق سولمن àk-sùlémèn.
Sublime, *a.* عالى "ālī, سامى sāmī, رفيع rèfī"; —, *v.n.* اوچمق ùchmak, صعودا sù"ūd-et; —, *v.a.* اوچرمق ùchurmak, صعودايتدرمك sù"ūd-ètdirmek.

Sublimeness, Sublimity, *s.* علو "ùlùvv.

Sublunar, Sublunary, *a.* ارضی àrzi.

Submarine, *s.* دکز دیبنده واقع dèngiz--dìbinda-vwāki". [dÀldirmak.

Submerge, *v.a.* صویه طالدرمق sūyé-

Submersion, *s.* طالمقلق dÀlmaklik; طالدرلمقلق dÀldirilmaklik.

Submission, *s.* اطاعت ìtā"at, انقیاد ìnkiyĀd; تسخیر tèsskhīr; (presentation) عرض "àrz, تقدیم tÀkdīm.

Submissive, *a.* مطیع mùtī", متواضع mùtéwĀzi. [-ìla.

Submissively, *ad.* تواضع ایله tèwāzu"-

Submissiveness, *s.* تواضع tèwāzu".

Submit, *v.a.* عرض ا "àrz-et, تقدیم ا tÀkdīm-et; —, *v.n.* اطاعت ا ìtā"at--et; اطاعته کلمك ìtā"ata-ghèlmek, اطاعته کیرمك ìtā"ata-ghìrmek, منقاد او mùnkĀd-òl, رام او rĀm-òl; تسلیم او tèsslīm-òl; راضی او rāzi-òl.

Subordinate, *a.* مادون mā-dūn, مادونده mā-dūnda, اشاغی Ashàghi.

Subordination, *s.* اطاعت ìtā"at.

Subscribe, *v.a.* امضالمق ìmzālamak; یازمق yàzmak, قومق kòmak; (money) ویرمك vÈrmek.

Subscriber, *s.* مشتری mùshtérī.

Subscription, *s.* امضا ìmzā; پاره pārÉ.

Subsequent, *a.* صکره sòngra, صکره‌دن sòngradan.

Subside, *v.n.* انمك ènmek; چکلمك chèkilmek; ازالمق AzAlmak, خفیفلشمك khàfīflEshmek.

Subsidize, *v.a.* اقچه‌جه اعانه ا Akchajé--ì"anÉ-et.

Subsidy, *s.* اقچه اعانه ì"ānÉ-Akcha.

Subsist, *v.n.* موجود او mèvjūd-òl, کائن او kyā'in-òl, وار او vàr-òl; کچنمك ghè-chinmek, تعیش ا tà"àyyush-et, کفاف نفس ا kèfāfi-nèfss-et; —, *v.a.* بسلمك bèsslÉmek.

Subsistence, Subsistency, *s.* وارلق vwàr-lik, کچنمه gèchinma.

Substance, *s.* جسم jìssm; مال mĀl, واریت vàrìyyèt.

Substantial, *a.* محکم mùhkÈm; قارن دویورر kàrn-dòyUrUr; اساسلو èssāssli; زنکین zÈnghin.

Substantive, *s.* اسم ìssm; common —, علم "àlEm, اسم عام ìssmi-"Āmm; proper —, اسم خاص ìssmi-khĀsss.

Substitute, *s.* بدل bèdel; نائب nā'ib, وکیل vèkīl, قائممقام kā'immàkĀm; —, *v.a.* یرینه قومق yèrina-kòmak, ابدال ا ìbdāl-et. [mùkĀbilinda-òl.

Subtend, *v.a.* وتر او vètEr-òl, مقابلنده او

Subterfuge, *s.* بهانه bàhānÉ, عذر "ùzr.

Subterranean, Subterraneous, *a.* زیر زمین zīr-zèmīn.

Subtle, *a.* پك شیطان pèk-shèytĀn.

Subtract, *v.a.* اخراج ا ìkhrāj-et, چیقرمق chìkàrmak; طرح ا tàrh-et, تنزیل ا tènzīl-et, اشاغی وارمق Ashàghi-vàrmak.

Subtraction, *s.* طرح tàrh, تنزیل tènzīl.

Suburb, *s.* واروش vàrūsh, حوالی hàwālī, جوارکویی jìwār-kyùyu.

Subvention, *s.* مقرر اعانه پاره‌سی mù-kàrrÈr-ì"ané-pārÉssi.

Subversion, *s.* نسنه‌یی الت اوست ایتمکلك nèssnÉyi-Alt-ùsst-ètmeklik.

Subversive, *a.* الت اوست ایدر ȧlt-ùsst-èdER.

Subvert, *v.a.* الت اوست ا ȧlt-ùsst-et, خراب ا khàrāb-et, دیکرکون ا dīghER-ghyūn-et.

Succeed, *v.n.* (a person) بجرمك bèjER-mek, ایشنی بجرمك ìshini-bèjERmek, نائل مرام او nāʻili-mèrām-òl, مظفر او mùzȦffER-òl, موفق او mùwàffak-òl; ایشی طوغری کتمك ìshi-dòghru-ghìtmek, ایشی اویمق ìshi-ùymak; (an experiment) اولمق òlmak; اویمق ùymak; چیقمق chìkmak; ایوکتمك īyi-ghìtmek; (follow) اولمق òlmak, چیقمق chìkmak, ظهورا zùhūr-et; (to the throne) جلوسا jùlūss-et, مسند حكومته قعود ا mèssnèdi-hù-kyūmèta-kù"ūd-et; —, *v.a.* (follow another) تعاقب ا tà"ākūb-et, متعاقب او mùta"ākib-òl; (in power) خلف او khàlef-òl.

Success, *s.* ظفر zȦfER, موفقیت mùwàffa-kìyyèt, حصول مرام hùssūlu-mèrām; غلبه ghàlébÉ, نصرت nùssrèt.

Successful, *a.* موفق mùwāfik.

Successfully, *ad.* موفقت ایله mùwāfakȦt-ìla.

Succession, *s.* صره sìra, توالی tèwālī, تتالی tètālī, تسلسل tèssèlsul, سلسله sìlsilÉ, تعاقب tà"ākub, تخالف takhāluf; (to the throne) جلوس jùlūss; نوبت جلوس nùbèti-jùlūss; نوبت سلطنت nùbèti-sȦltAnȦt; in —, صره ایله sìrà-ìla, صره واری sìra-vārī (vàrdi); علی التوالی "àlé-'t-tèwālī; متوالیة mùtéwālìyyétEN, متعاقبا mù-ta"ākiban, بر برینك اردی صره bìr-bìrining-àrdi-sìra.

Successive, *a.* اردی صره àrdi-sìra, متعاقب mùta"ākib, متوالی mùté-wāli, متتالی mùtétālī.

Successor, *s.* خلف khàlef.

Succinct, *a.* قصه kìssa, مختصر mùkh-tAssar, مجمل mùjmèl, اجمالی ìjmālī.

Succinctly, *ad.* قصه kìssa.

Succinctness, *s.* قصه لق kìssalik.

Succour, *s.* یاردم yàrdim, امداد ìmdād, عون "àvn, نصر nàssr; —, *v.a.* یاردم ا yàrdim-et; قورتارمق kùrtar-mak.

Succulent, *a.* صولو sùlu, ابدار Ābdār.

Succumb, *v.n.* ینلمك yènilmek.

Such, *a.* مثللو mìssìllu, کبی ghìbi; بویله bùylÉ, شویله shùylÉ, اویله ùylÉ; — a one, فلان filAn, فلان ادم filAn-ȦdAm; — and —, فلان filAn, فلان فلان filAn-filAn.

Suck, *s.* سوت *or* سود sùt; —, *v.a.* امزه مك èmzÉmek; to give —, امزرمك èmzirmek, سوت ویرمك sùt-vÈrmek, ممه ویرمك mèmÉ-vÈrmek.

Sucker, *s.* بقراج bȦkraj.

Suckle, *v.a.* سوت ویرمك sùt-vÈrmek, ممه ویرمك mèmÉ-vÈrmek, بسلمك bèsslÉmek, امزرمك èmzirmek.

Sudden, *a.* بدیهی الظهور bèdīhìyyu-'z-zùhūr, فجائی fùjāʻī, ناکهانی nā-ghèhānī; —ly, *ad.* بردن بره bìrdan-bìrÉ, انسز Ȧnsiz, انسزین Ȧnsizin, اپ انسز Ȧp-Ȧnsiz, فجئة fùjʻétEN, بالبداهه bì-'l-bèdāhÉ.

Sue, *v.a.* محکمه یه چکمك mèhkéméya-chèkmek; —, *v.n.* طلب ا tàleb-et.

Suet, *s.* ایچ یاغی ìch-yà*ghi*.

Suffer, *v.n.* زحمت چکمك zàhmet-chèkmek, صیقندی چکمك sìkìndi-chèkmek, مشقت چکمك mè-shàkkàt-chèkmek; قتل اولنمق kàtl-òlùnmak; —, *v.a.* چکمك chèk-mek, تحمل ا tàhàmmul-et, متحمل او mùtahàmmil-òl, راضی او rāzi-òl, مساعده ا mùssā"ada-et, تجویز ا tèjvīz-et, قومق kòmak, براقمق bràkmak.

Sufferer, *s.* دردمند dèrdmènd.

Suffering, *s.* اذیت èzìyyèt.

Suffice, *v.n.* یتشمك yètishmek, الویرمك èlvermek, کافی او kyāfi-òl, اکتفا ا ìktifā-et.

Sufficient, *a.* یتشر yètishir, یتشه جك yètishéjek, الویرر èlvérir, الویره جك èlvéréjek, کافی kyāfi, وافی wāfi.

Suffocate, *v.a.* بوغمق bò*gh*mak; —, *v.n.* بوغلمق bò*gh*ulmak.

Suffocating, *a.* آدامی بوغار àdami-bò-*gh*ar.

Suffocation, *s.* بوغلمه bò*gh*ulma.

Suffrage, *s.* رأی rè'y.

Sugar, *s.* شکر shèker, سکر sùkker, قند kànd; — candy, نبات شکری nèbāt-shèkéri (nùbèt); loaf —, کله شکری kèllé-shèkéri; moist —, خام شکر khām-shèker; —, *v.a.* شکر قومق shèker-kòmak; —, *v.n.* شکر باغلانمق shèker-bà*gh*lanmak.

Suggest, *v.a.* عقل اوکرتمك "àkl-ù*gh*rètmek. عقل ا "àkl-et.

Suggestion, *s.* ایما īmā; عقله قومقلق "àkla-kòmaklik.

Suicide, *s.* کندی کندینی اولدرمکلك kèndi-kèndini-ùldurmeklik; کندی کندینی اولدرن kèndi-kèndini-ùlduren.

Suit, *s.* (of clothes) قات kàt; (request) رجا rìjā; (cause) دعوی dà"wà; —, *v.n.* اویمق ùymak, اولمق òlmak; —, *v.a.* ایشنی بولمق ìshini-bùlmak; اویدرمق ùydurmak.

Suitable, *a.* مناسب mùnāssib, لایق lāyik. [عاشق "āshìk.

Suitor, *s.* طالب tālib, استکلی ìsstèkli;

Sulk, *v.n.* صومتمق sòmutmak.

Sulky, *a.* کوسمش ky*ù*ssmish.

Sully, *v.a.* کیرلتمك kìrletmek.

Sulphur, *s.* کوکورت kyùkyurt, کبریت kìbrīt. [خنکار khùnkyār.

Sultan, *s.* سلطان sùltān, پادشاه pādishāh,

Sultana, *s.* (sultan's concubine) قدین kàdin; (sultan's daughter) سلطان sùltān; (sultan's mother) والده سلطان wālidé-sùltān.

Sultry, *a.* سیجاق sìjàk, حار hārr.

Sum, *s.* (total) یکون yèkyūn, مجموع mèjmū", طوپ tòp, جمع jèm"; (question) سؤال sù'āl; —, — up, طوپلامق tòplamak, جمع ا jèm"-et, یکون ا yèkyūn-et; خلاصه ا khùlāssa-et, اجمالاً ذکر ا ìjmālan-zìkr-et; خلاصه طوپلامق khùlāssa-tòplamak.

Summary, *s.* خلاصه khùlāssa, اجمال ìjmāl, ذکر اجمالی zìkri-ìjmālī; —, *a.* اجمالی ìjmālī, مختصر mùkhtassàr; چابك chàbìk; —rily, *ad.* چار چابك

chàr-chàb*i*k, چابيجك chàb*i*jek *or* چابيجق chàb*i*j*a*k.

Summer, *s.* ياز yàz, صيف sàyf, تابستان tābisstān, كرما ghèrmā.

Summer-house, *s.* كوشك ky*ù*shk.

Summit, *s.* ديه (tèpé), رأس rè'ss, ذروه zìrvé, كنكره ky*ù*nghy*u*ré.

Summon, *v.a.* دعوت ا dà''vet-et, جلب ا jèlb-et, احضار ا ìhzār-et.

Sumptuous, *a.* مكلف mùkèllef, اغر àgh*i*r, مطنطن mŭt*à*nt*à*n.

Sumptuousness, *s.* تكلف tèkèlluf.

Sun, *s.* كونش ghy*ù*nèsh, كون ghy*ù*n, شمس shèmss, افتاب āfitāb; —beam, *s.* پرتو pèrtev, شعاع shù''ā''.

Sunburnt, *a.* كونشده يانمش ghy*ù*nèshd*a*-y*à*nmish.

Sunday, *s.* پازار pàzār, پازار كونى pàzār-ghy*ù*nu, يوم احد y*ù*vmu-*à*h*à*d, يكشنبه yèkshenbih.

Sunder, *v.a.* ايرمق àyrm*a*k; in —, دونيم dū-nīm, ايكى پارچه ìki-pàrch*a*.

Sun-dial, *s.* كونش صاعتى ghy*ù*nèsh-sā''*a*ti; بسيطه bèssīt*a*. [bàtm*a*ssi.

Sundown, *s.* كونش باتمسى ghy*ù*nèsh-

Sun-dried, *a.* كونشده قورودلمش ghy*ù*-nèshd*a*-kŭrudulmush.

Sundry, *a.* مختلف mùkhtèlif; برطاقم bìr-tàk*i*m; بشقه بشقه bàshk*a*-bàshk*a*.

Sunflower, *s.* آى چيچكى ày-chichèghi.

Sunlight, *s.* كونش ghy*ù*nèsh; كونش ايدينلغى ghy*ù*nèsh-*à*yd*i*nl*i*gh*i*.

Sunny, *a.* كونشى چوق ghy*ù*nèshi-chòk.

Sunrise, Sunrising, كون طوغمسى ghy*ù*n-dò*gh*m*a*ssi. [bàtm*a*ssi.

Sunset, *s.* كونش باتمسى ghy*ù*nèsh-

Sunshine, *s.* كونش ghy*ù*nèsh.

Sunstroke, *s.* كونش چارپمسى ghy*ù*nèsh-chàrpm*a*ssi. [-yèmèghini-yèmek.

Sup, *v.n.* كيجه يمكنى يمك ghèyjé-

Superannuated, *a.* متقاعد mùtakā''id; —ation, تقاعد t*à*kā''ud. [رعنا rà''nà.

Superb, *a.* اعلى à''là, كوزل ghy*ù*zèl,

Supercilious, *a.* مغرور màghrūr.

Superficial, *a.* سطحى sàthī; يوزده اولان yùzd*a*-òlan.

Superficies, *s.* سطح sàth, يوز yùz.

Superfine, *a.* اعلى à''là, على الاعلى ''àliyyu-'l-à''là. [ارتق àrt*i*k.

Superfluous, *a.* زائد zā'id, فضله fàzl*a*,

Superintend, *v.a.* نظارت ا nàzārèt-et, باقمق bàkm*a*k.

Superior, *a.* دها اعلا dàhà-à''là; فائق fā'ik; باصقين bàssk*i*n, غالب ghālib; بيوك bìyuk, ما فوقنده اولان mā-fèvk*i*nd*a*-òlan; —, *s.* بيوك bìyuk; ضابط zābit.

Supersede, *v.a.* يرينه كچمك yèr*i*n*a*-ghèchmek; عزل ا ''àzl-et, چيقارمق ch*i*kàrm*a*k. [صاچمه sàchm*a*.

Superstition, *s.* باطل اعتقاد bāt*i*l-ì''tikād,

Supper, *s.* كيجه يمكى ghèyjé-yèmè*gh*i; the Lord's —, بادارق bàdar*a*k, عشاى ربانى ''ìshāy*i*-ràbbānī.

Supplement, *s.* ضميمه z*à*mīmé, تتمه tètìmmé.

Supplicate, *v.a.* يالوارمق yàlvarm*a*k, رجا ا rìjā-et, نيازا nìyāz-et.

Supply, *s.* موجود mèvjūd, الده اولان ÈLDÉ-òlAN; يولده اولان yòlda-òlAN, كلمكده اولان ghèlmekda-òlAN; مقدار mìkdār; كلش ghèlish; حصول hùssūl; حوائج hàwā'ij, لوازمات làwāzimĀt, مهمات mùhìmmĀt, ذخيره zàkhīrÉ; —, *v.a.* ويرمك vÈrmek, بولوب ويرمك bùlup-vÈrmek; حوائجنى ويرمك hàwā'ijini-vÈrmek.

Support, *s.* اياق àyak, تمل tèmel; دستك dèsstek, طياق dayak, پاينده pāyèndÉ; ياردم yàrdim, امداد ìmdād; ارقه àrka, تصحب tàssàh-hub; يمك yèmek, قوت ويره جك شيلر kÙvvèt-vÈréjék-shèylER; اعانه ì''ānÉ, احسان ìhsān, صدقه sÀdaka; كفاف نفس kèfÀfi-nèfss; نفقه nàfaka; —, *v.a.* طوتمق tÙtmak; قالدرمق kÀldirmAK; طيانمق dàyanmak; تحمل ا tàhàmmul-et; ياردم ا yàrdim-et; ارقه او àrka-òl, تصحب ا tàssàhhub-et; اعانه ا ì''ānÉ-et; بسلمك bèsslÉmek.

Supportable, *a.* تحمل اولنور tàhàmmul-òlUnUr, چكلور chèkilir, صبر اولنور sÀbr-òlUnUr. [nàssir.

Supporter, *s.* طرفدار tàraf-dār; ناصر

Suppose, *v.a.* فرض ا fàrz-et, طوتمق tÙtmak, صايمق sàymak; ظن ا zànn-et, صانمق sànmak, ذاهب او zāhib-òl.

Supposition, *s.* فرض fàrz; ظن zànn.

Suppress, *v.a.* باصدرمق bÀssdirmak; منع ا mèn-''et.

Suppression, *s.* منع mèn''.

Suppurate, *v.n.* جراحت اقمق jèrāhàt-Àkmak.

Suppuration, *s.* جراحتك اقمسى jè-rāhàtin-Àkmassi.

Supremacy, *s.* امارت ìmārèt.

Supreme, *a.* عالى ''ālī, اعلى à''là, والا vālā; — council, مجلس والا mèjlissi-vālā; — office of state, باب عالى bĀbi-''ālī. [jèzri-àssàmm.

Surd, *a.* اصم àssàmm; — root, جذر اصم

Sure, *a.* (safe) امين èmīn; (free from doubt) شبهه سز shùbhÉssiz; to be —, ايو بلمك īyi-bìlmek, يقيناً بلمك yàkīnan-bìlmek, شبهه سز بلمك shùbhéssiz-bìlmek; to feel —, همان هيچ شبهه سى اولمامق (hÈMEN)-hìch-shùbhéssi-òlmamak.

Surety, *s.* كفيل kèfīl; كفالت kèfālèt; of a —, البته ÈlbèttÉ.

Surf, *s.* كپوكى طالغه dÀlgha-kyùpughu; كپوكلو طالغه لر kyùpuklu-dÀlghalar.

Surface, *s.* يوز yùz, سطح sÀth (t-h); طيش dìsh, طيشارى dìshàri, خارج khārij, بيرون bīrŪn.

Surgeon, *s.* جراح jèrrāh; (bone-setter) چيققجى chìkikji, قيرقجى kìrikji.

Surgery, *s.* جراحلق jèrrāhlik, جراحخانه jèrrāh-khānÉ.

Surmise, *s.* ظن zànn, صان sàn; —, *v.n.* ظن ا zànn-et, صانمق sànmak, ذاهب او zāhib-òl.

Surmount, *v.a.* حقندن كلمك hÀkkin-dan-ghÈlmek, غالب او ghĀlib-òl; اوستندن اتلامق ùsstundan-Àtlamak.

Surname, *s.* كنيه kyùnyÉ.

Surpass, *v.a.* كچمك ghèchmek, فائق او [fā'ik-òl.

Surplus, *s.* فضله fÀzla.

Surprise, *s.* تعجب tà‘‘àjjub, حيرت hàyrèt, وله vèlEh; باصقين bÀsskin, شبخون shèbkhūn; برينك خوشلنه جغى شيئك كيزلو ياپلمسى bìrining-khòsh-lanajaghi-shèy‘ing-ghìzli-yàpilmassi; —, *v.a.* تعجب ايتدرمك tà‘‘àjjub-èndirmek, حيران ا hàyrĀn-et; باصمق bÀssmak; طوتمق tūtmak; —sed, *a.* متعجب mùtà‘‘àjjib, حيران hàyrĀn; to be —sed, شاشمق shàshmak, متعجب او تعجب ا tà‘‘àjjub-et, mùta-àjjib-òl, حيرتده قالمق hàyretda-kÀlmak, وله كلمك vèlEh-ghèlmek; to my surprise, كورنجه شاشدم ghyù-runja-shàshdim.

Surprising, *a.* عجيب ‘‘àjīb.

Surrender, *s.* تسليم tèsslīm; —, *v.n.* تسليم او tèsslīm-òl; —, *v.a.* تسليم ا tèsslīm-et.

Surreptitious, *a.* كيزلو ghìzli; —ly, *ad.* ال التنده Èl-Àltinda.

Surround, *v.a.* چويرمك chèvirmek, قوشاتمق kūshAtmak, اطرافنى المق ètrāfini-Àlmak, احاطه ا ìhāta-et.

Surrounding, *a.* اطرافده اولان ètrāfda-òlan.

Survey, *s.* باقش bÀkish, كوزكزدرش ghyùz-ghèzdirish, نظر nÀzar, معاينه mù‘‘āyénÉ, كشف kèshf, يوقلمه yòklama; (mental) مطالعه mūtāla‘‘à; (plan) خريطه khàrīta (khàrta); (plan-taking) خريطه استخراجى khàrīta-ìsstikhrāji; —, *v.a.* باقمق bÀkmak, كوزكزدرمك ghyùz-ghèzdirmek, نظر ا nÀzar-et; معاينه ا mù‘‘āyénÉ-et, يوقلمه ا yòklama-et, كشف ا kèshf-et; مطالعه ا mùtāla‘‘à-et; خريطه سنى المق khàrītassini-Àlmak.

Surveying, *s.* فن مساحه fÈni-mèssāha.

Survive, *v.a.* ينه ياشامق yìnÉ-yàshamak (ghènÉ), اولمامك ùlmamek; —, *v.a.* برى اولدكده ديكرى اولمامك bìri-ùldukda-dìgheri-ùlmamek; برفلاكته مبتلااولوب ينه اولمامك bìr-fèlākÈta-mùbtélā-òlup-yìnÉ-ùlmamek (ghènÉ).

Susceptible, *a.* قابل kĀbil, قبول ايدر kÀbūl-èdEr; (in feeling) حساس hàsssāss, چابك دويار chàbik-dùyar; چابك كوجنور chàbik-ghyùjÈnir.

Suspect, *v.a.* شبهه ا shùbhÉ-et, شبهه لنمك shùbhÉlEnmek.

Suspend, *v.a.* (hang up) اصمق Àssmak, تعليق ا tà‘‘līk-et; (a functionary) موقتا خدمتدن قالدرمق mùwÀkkAtan-khìdmetdan-kÀldirmak; (action) كسمك kèssmek, دوردرمق dùrdur-mak, تعطيل ا tà‘‘tīl-et, معطل ا mù‘‘Àt-tAl-et.

Suspense, *s.* شبهه shùbhé; انتظار ìntizār; in —, مشكوك mèshkyūk; انتظارده ìntizārda.

Suspicion, *s.* شك shèkk, شبهه shùbhÉ.

Suspicious, *a.* موسوس mùwèsswiss; شبهه لو shùphÉli.

Sustain, *v.a.* (support) طوتمق tūtmak; بسلمك bèsslÉmek; طيانمق dàyan-mak, تحمل ا tàhàmmul-et; اثبات ا ìssbĀt-et; تأييد ا tè‘yīd-et; (receive) يمك yèmek, مبتلااو mùbtélā-òl.

Sustenance, *s.* يمك yèmek, قوت kūt, غدا ghìdā.

Swaddling-clothes, قونداق kùndAk, ببك قونداغى bèbèk-kùndAghi.

Swallow, *s.* بوغاز bòghĀz; (bird) قيرلانغيچ kìrlanghìch; —, *v.a.* يوتمق yùtmak, بلع ا bèl''-et; — up, *v.a.* بتوى يوتمق bìtévi-yùtmak, بترمك bìtirmek, يوق ا yòk-et.

Swamp, *s.* بتاق bAtak, بتاقلق bAtaklìk; —, *v.a.* صو طولوب باترمق sù-dòlup-bAtirmak; صو باصدرمق sù-bàssdir-mak; (a market) بوغمق bòghmak.

Swampy, *a.* بتاقلق bAtaklik.

Swan, *s.* قوغو kùghu.

Swarm, *s.* ارى سوروسى Ari-sùrussu, سورى sùru; —, *v.n.* قاينامق kàynamak.

Sway, *s.* حكومت hùkyūmèt; —, *v.a.* صاللامق sAllamak; چويرمك chèvir-mek; اداره ا idārÉ-et.

Swear, *v.n.* (an oath) يمين ا yèmīn-et, قسم ا kAssEm-et, اند ايچمك And-ìchmek; (curse) كفر ا kyùfr-et, اغزينى بوزمق Aghzini-bòzmak; (blaspheme) سب ا sèbb-et. [-ètmeklik; كفر kyùfr.

Swearing, *s.* يمين ايتمكلك yèmīn-

Sweat, *s.* در *or* تر tèr, عرق ''àrak; —, *v.n.* ترلمك tèrlÉmek; — out, *v.a.* ترليوب دفع ا tèrléyup-dèf''-et.

Swede, *s.* اسوچ آدمى ìssvèch-AdAmi.

Sweden, *s.* اسوچ ìssvèch.

Swedish, *a.* اسوچلو ìssvèchli; —, *s.* اسوچ لسانى ìssvèch-lìssāni.

Sweep, *s.* اوجاقجى òjakji, اوجاق سپوران òjak-sùpurEn; (oar) كورك kyùrèk; —, *v.a.* سپورمك sùpurmek; — away, سلوب سپورمك sìlip-sùpurmek; — along, حيزلو كتمك hìzli-ghìtmek; — by, حيزلو كچمك hìzli-ghèchmek.

Sweepings, *s. pl.* سپورندى sùpurundu.

Sweet, *a.* طاتلو tàtli, شيرين shīrīn, حلاوتلو hàlāvètli; كوزل ghyùzèl, خوش khòsh, لطيف làtīf; لذيذ lèzīz, خوشكوار khòsh-ghyùwār; — smelling, *a.* كوزل قوقار ghyùzèl-kòkar, خوشبو khòsh-bū, معطر mù''àttar; — heart, *s.* عاشق ''Āshìk; معشوقه mà''shūka.

Sweetmeat, *s.* طاتلو tAtli, شكرلمه shè-kErlÉmÉ.

Swell, *s.* (of the sea) صالندى sAlindi; —, *v.n.* شيشمك shìshmek, قبارمق kAbarmak; —, *v.a.* قبارتمق kAbart-mak. [kAba, تومسك tùmsèk.

Swelling, *s.* شيش shìsh; —, *a.* قبا

Swift, *a.* چابك chàbìk, سريع sèrī'', سرعتلو sùr''àtli, حيزلو hìzli; —, *s.* قرلانغيچ kìrlanghìch. [bìk.

Swiftly, *ad.* چابك چابك chàbìk-chà-

Swim, *v.n.* يوزمك yùzmek, سباحت ا sèbāhàt-et.

Swindle, *s.* حيله hīlÉ, اويون òyūn, طولاب dòlAp; —, *v.a.* طولاندرمق dòlandirmak.

Swindler, *s.* طولاندريجى dòlandiriji.

Swine, *s.* طوكز dònguz (dòmuz), خنزير khìnzīr, خوك khùgh.

Swing, *s.* صالنجق sAlinjàk; —, *v.n.* صاللانمق sAllanmak; —, *v.a.* صاللاندرمق sAllàndirmak.

Swiss, *s.* اسويچرالو ìssvìcherali; —, *a.* اسويچرالو ìssvìcherali.

Switch, *s.* اينجه چبوق ìnja-chìbùk;

سلکش sìlkish, صاللایش sÀllayish ; —, *v.a.* سلکمك sìlkmek, چارپمق chàrpmak, صاللامق sÀllamak.

Switzerland, *s.* اسویچرا ìssvìchera.

Swivel, *s.* (gun) چقالوس طوپی chùkalòss-tòpu ; (for turning) میل mīl ; میللو حلقه mìlli-hÀlka.

Swoon, *s.* بایلمه bàyilma ; —, *v.n.* بایلمق bàyilmak, بیخود او bīkhòd-òl ; in a —, بایلمش bàyilmish ; to go off in a —, بایلمق bàyilmak.

Sword, *s.* قلج kìlij, سیف sèyf, تیغ tīgh.

Sword-belt, *s.* قلیج قایشی kìlij-kàyishi.

Sword-fish, *s.* قلیج بالغی kìlij-bÀlighi.

Sycamore, *s.* چنار chìnār.

Sycophant, *s.* کاسه لیس kyàssé-līss, دالقاوق dÀl-kàwuk.

Syllable, *s.* هجا hèjā (hèjé).

Syllogism, *s.* قیاس kìyāss.

Symbol, *s.* اشارت ìshārèt, علامت "àlāmèt.

Symmetry, *s.* تناسب اعضا tènāssubu-à"zā, انتظام ìntizām.

Sympathy, *s.* اشتراك حس ìshtirāki-hìss.

Symptom, *s.* علامت "àlāmèt.

Synagogue, *s.* حوره hàwra.

Syndic, *s.* کتخدا kètkhùdā (kyāya), اسکی èsski.

Synod, *s.* علما مجلسی "ùlèmā-mèjlissi, علما شوراسی "ùlémā-shūrāssi.

Synonym, *s.* مترادفه mùtérādifé.

Synonymous, *a.* مترادف mùtérādif, هممعنا hèm-mà"nà.

Syntax, *s.* نحو nàhv, علم النحو "ìlmu-'n-nàhv.

Syra (island of), *s.* سیره اطه سی sīrà-Àdassi.

Syria, *s.* شام shām, سوریه sūriyyé.

Syriac, *a.* سریانی sūriānī.

Syrian, *a.* شامی shāmī ; —, *s.* شام ادمی shām-Àdami.

Syringa, *s.* فول بهار fūli-bàhār.

Syringe, *s.* حقنه hòkna ; طلومبه tùlumba ; —, *v.a.* احتقان ا ìhtikān-et ; طلومبه باصمق tùlumba-bÀssmak.

Syrup, *s.* شروب shùrūb.

System, *s.* (practical) اصول ùssūl ; (hypothesis) قول kàvl ; (physical) منظومه mÀnzūmé ; طاقم tàkim.

T.

Tabernacle, *s.* مأوی mè"và, مسکن mèsskèn, خانه khāné, بیت bèyt.

Table, *s.* تربزه trèbézé, ماصه màssa ; (set with food) صفره sòfra, مائده mā'idé ; (mathematical) جدول jèdvel ; (astronomical) زیج zīj ; — land, یایله yàyla, دوز dùz ; — cloth, صفره بزی sòfra-bèzi.

Tabular, *a.* جدول شکلنده jèdvel-shèklinda.

Tacit, *a.* معنوی mà"névī ; —ly, *ad.* معناً mà"nan, لسان حال ایله lìssāni-hāl-ila.

Tack, *s.* (nail) چیوی chìvi, قارفیچه kàrficha ; (taste) لذت lèzzèt, طات tÀt, چاشنی (chèshni) ; (of a sail) قونطره اسقوت kòntra-skòt ; —, *v.a.* چیوی ایله ایلشدرمك chìvi-ila-ìlishdirmek ; —, *v.n.* (a ship) چویرمك chèvirmek, دونمك dùnmek, اورصه الاباندا ا òrsa-àlabanda-et ; to be on the starboard —, to have the star-

board —s aboard, روزكارسنجاقدن او rùzghyār-sÀnjakdan-ȯl (*or* صاغدن sàghdan); . . . larboard . . , اسكله‌دن ìsskèlÉdan (or صولدن sȯldan).

Tackle, *s.* طاقم tàkim, اوادانلق àwadÀnlik, الات ālāt, اداوات èdāwāt; (pulley) پلانقه pÀlAngha.

Tackling, *s.* طاقم tàkim.

Tactics, *s. pl.* تدبير tèdbīr, حركات hàrékyāt.

Tail, *s.* قويرق kùyruk, زنب zèneb, دمباله dùmbālÉ; (entail) وقف مشروط wÀkfi-mèshrūt.

Tailor, *s.* درزى (tèrzi), خياط khàyyāt.

Taint, *s.* قوقو kȯku, فناقوقو fÈna-kȯku, تعفن tà''àffun; —, *v.a.* بوزمق bȯzmak, قوقتمق kȯkutmak.

Take, *v.a.* المق Àlmak, اخذ ا àkhz-et, قبول ا kÀbūl-et, قبض ا kÀbz-et, ضبط ا zÀbt-et; —, *v.n.* المق Àlmak; مقبوله كچمك mÀkbūla-ghèchmek; موده او mȯda-ȯl; — after, بكزه‌مك bèngzÉmek; — a leap, صچرامق sìchramak, اتلمق Àtilmak; — a turn, كزمك ghèzmek, طولاشمق dȯlashmak; دونمك dùnmek, دكشمك dìghishmek; بشقه صورته كيرمك bÀshka-sūrÈta-ghìrmek, بشقه حال كسب ا bÀshka-hāl-kèssb-et; —, *v.a.* طولاشدرمق dȯlashdirmak, ايلشدرمك ìlishdirmek; — away, قالدرمق kÀldirmak, الوب كوترمك Àlip-ghyùturmek; — care, ايوجه باقمق īyija-bÀkmak, صاقنمق sàkinmak, دقت ا dìkkÀt-et, كوزينى اچمق ghyùzunu-àchmak, حذر ا hàzEr-et; — care of, صقلامق sàklamak, حفظ ا hìfz-et; باقمق bÀkmak; خدمتنى ا khìdmètini-et; — down, اشاغى المق Àshàghi-Àlmak; اندرمك èndirmek; يازمق yàzmak, قيد ا kàyd-et; بورننى قيرمق bùrnunu-kìrmak, قيرمق kìrmak; — hold, طوتمق tùtmak; — in, ايچرو المق ìchèri-Àlmak; المق Àlmak; دارالتمق dārAltmak; الداتمق Àldatmak, اويون ا ȯyun-et; — in hand, اله المق Èla-Àlmak; ال سورمك Èl-sùrmek, بولاشمق būlashmak; — off, قالدرمق kÀldirmak; چيقارمق chìkàrmak; كسمك kèssmek; تقليد ا tÀklīd-et; — on, *v.n.* كدر ا kÈder-et; *v.a.* كيرمك ghìrmek, كسب ا kèssb-et; — — one's self, اوزرينه المق ùzèrina-Àlmak; — out, چيقارمق chìkàrmak, طيشارى المق dìshàri-Àlmak; كزمكه كوترمك ghèzméghÉ-ghyùturmek; — ship, كمى يه بنمك ghèmiya-bìnmek; — to pieces, *v.a.* سوكمك sùkmek, بوزمق bȯzmak; *v.n.* سوكلمك sùkyulmek; — to task, دارلمق dÀrilmak, ازارلمق Àzarlamak, ياپديغنك حكمتنى صورمق yàpdighining-hìkmètini-sȯrmak; — up, المق Àlmak; قالدرمق kÀldirmak; يوقارى المق yùkàri-Àlmak; (a position) ضبط ا zÀbt-et, داخل او dākhil-ȯl, كيرمك ghìrmek, كتمك ghitmek; (an offender) طوتمق tùtmak, اخذ ا àkhz-et, كرفت ا ghìrìft-et; (out of the ground) چيقارمق chìkàrmak; (a question) مباحثه‌سنه كيرشمك mùbā-

hissasina - ghìrishmek; (a quarrel) كيرشمك ghìrishmek.

Tale, *s.* مصال mÀssAl, حكايه hìk*y*āyÉ, فقره fìkra, قصه kìsssa, منقبه mànkabÉ; (count) صايى sàyi, عدد حسابى "àded-hìssĀbi; — bearer, غماز ghÀmmĀz.

Talent, *s.* يوك كبى بر مبلغ yùk-ghìbi-bìr-mèblàgh; استعداد ìssti"dād, هنر hùnEr.

Talented, *a.* هنرلو hùnErli.

Tale-teller, *s.* مداح mèddāh; غماز ghÀmmĀz.

Talisman, *s.* طلسم tìlìssm *or* tìlsim.

Talk, *s.* لقردى làk*i*rdi, لاف lÀf; —, *v.n.* لقردى ا làkirdi-et, لاف ا lÀf-et; تكلم ا tèkèllum - et; صحبت ا sùhbet-et, قونكشمق kòngushmak; — over, (a thing) لقرديسنى ا làkirdissini-et; (a person) عقلنى چلمك "Àklini-chèl-mek, قاندرمق kÀndirmak, الزام ا ìlzām-et, اقناع ا ìknā"-et.

Talkative, *a.* كوزه ghèvézÉ, قوال kÀwwĀl, بوش بوغاز bòsh-bòghĀz.

Talkativeness, *s.* كوزه لك ghèvézÉlik.

Tall, *a.* اوزون بويلو ùzun-bòylu, طويل tàwīl; بالا bālā, يوكسك yùksek.

Tallow, *s.* طوك ياغى dòng-yàghi.

Tallow-chandler, *s.* مومجى mùmji.

Tally, *s.* چتله chètélÉ; —, *v.n.* اويمق ùymak, مطابق او mùtĀbik-òl.

Tamarind, *s.* تمر هندى tèmri - hìndī (dèmirhìnd).

Tambourine, *s.* دف dèf.

Tame, *a.* الشمش Àlishmish; او èv (house); مظلوم mÀzlūm, يواش yā-wÀsh; —, *v.a.* الشدرمق Àlishdirmak, تربيه ا tÈrbìyyÉ-et.

Tamper, *v.n.* حيله ا hīlÉ-et; قارشدرمق kÀrishdirmak; (with a person) رشوت تكليف ا rìshvet - tèklīf - et; رشوت ويرمك rìshvet - vÈrmek; ايارتمغه باقمق àyartmagha-bÀkmak.

Tan, *s.* دباغت تربيه سى dìbāghàt-tèr-bìyyÉssi; (of the skin) يانقلق اسمرلكى yàniklik-èssmErlighi; —, *v.a.* دباغت ا dìbāghàt-et, تربيه ا tÈrbìyyÉ-et; —, *v.n.* (leather) دباغت قبول ا dìbāghàt-kÀbūl-et; (the face, &c.) يانمق yànmak, اسمرلنمك èssmErlEnmek; — yard, دباغ خانه dèbbāgh-khānÉ (tÀbAk); — pit, دباغخانه قويوسى (tÀbAk)-khānÉ-kùyussu.

Tangent, *s.* مماس mùmĀsss, ظل zìll; log. —, نسبت ظليه nìssbèti-zìllìyyÉ.

Tangle, *s.* قارشقلق kÀrishiklik; —, *v.n.* قارشمق kÀrishmak; —, *v.a.* قارشدرمق kÀrishdirmak.

Tanner, *s.* دباغ dèbbāgh (tÀbAk).

Tap, *s.* (blow) خفيف اورش khÀfīf-wùrush, دوقنش dòkunush; (cock) مصلق *or* مصلوق mùssluk; (of a tavern) ميخانه پيشتختهسى mèykhānÉ-pèsh-tàkhtassi; (tapped cask) اچلمش فوچى àchilmish-fìchi; —, *v.a.* (a cask) مصلوق اورمق mùssluk-wùrmak, اچمق àchmak; (strike) خفيفجه اورمق khÀ-fīfja-wùrmak.

Tape, *s.* شريد shèrid, قبا شريد kÀba-shèrid.

Taper, *a.* صوبى sùbu, كتدكجه اينجه ghìtdikja-ìnja; اينجه ìnja; —, *s.*

شمعه shèm"à (shàma); — off, *v.n.* کتدکجه اینجلمك ghìtdikja-ìnjelmek; —, —, *v.a.* کتدکجه اینجلتمك ghìt-dikja-ìnjeltmek.

Tar, *s.* قطران kÀtrĀn; (sailor) کمیجی ghèmiji, قلیونجی kàlyonjU.

Tardy, *a.* کچ ghèch.

Tare, *s.* (in weight) داره dàra; —s, *s. pl.* بورچاق bùrchÀk (?), دلیجه dèlija (??). [قلقان kÀlkAn.

Target, *s.* نشان nìshĀn, هدف hèdef;

Tariff, *s.* تعرفه tà"rifÉ; نرخ nàrkh.

Tarnish, *v.n.* قرارمق kÀrarmak, لکهلنمك lèkÉlEnmek; —, *v.a.* سیاه ا sìyāh-et, لکهلندرمك lèkÉlEndirmek.

Tarpaulin, *s.* مشمع mùshèmmà" (mù-shàmba). [èkshija.

Tart, *s.* بورك bùrèk; —, *a.* اکشیجه

Tartar, *s.* تاتار tàtar.

Tartary, *s.* تاتارستان tàtarìsstān.

Task, *s.* (lesson) درس dèrss; (duty) کسلمش ایش kèssilmish - ish, مأموریت معینه mèʿmūrìyyèti-mù"ày-yénÉ, تکلیف tèklīf, واجبهٔ ذمت wājibèʿī-zìmmèt; —, *v.a.* ایش کسمك ìsh-kèssmek, ایش تعیین ا ìsh-tà"yīn-et; چالشدرمق chÀlìshdirmak.

Tassel, *s.* پوسکل pùsskyul.

Taste, *s.* (savour) طات tÀt, چاشنی chāshnī (chèshni), لذت lèzzèt, طعام tà"ām; (sense of) قوت ذائقه kÙv-vèti-zāʿika; (artistic) طبیعت tÀbī"at; —, *v.a.* طاتمق tàtmak; —, *v.n.* طادی او tÀdi-òl, چاشنیسی او (chèsh-nissi)-òl, لذتی او lèzzèti-òl.

Tasteful, *a.* ظریف zārif.

Tastefully, *ad.* ظرافت ایله zàrāfèt-ìla.

Tastefulness, *s.* ظرافت zàrāfèt.

Tasteless, *a.* طاتسز tÀtsiz.

Tastelessness, *s.* طاتسزلق tÀtsizlik.

Tastily, *ad.* ظرافت ایله zàrāfèt-ìla.

Tasty, *a.* ظریف zārif.

Tavern, *s.* میخانه mèykhānÉ.

Tax, *s.* ویرکو vìrghyù, vÈrghi, رسم rèssm (*pl.* رسومات rùssŪmĀt); property or income —, ویرکو (vÈrghi), تکلیف tèklīf, سالیانه sāliyānÉ, صالغین sÀlghin; capitation —, خراج khàrāj, جزیه jìzyÉ; (expense) بار bàr; —, *v.a.* (a thing) رسم تعیین ا rèssm-tà"yīn-et; (a person) صالغین صالمق sÀlghin--sÀlmak; خراج باغلامق khàrāj-bÀgh-lamak, جزیه تعیین ا jìzyÉ-tà"yīn-et (*or* قطع ا kÀt"et); (accuse) یوزینه اورمق yùzuna-wùrmak, اسناد ا ìssnād--et, عزو ا "àzv - et; — gatherer, خراججی khàrājji; تحصیلدار tàhsīldār.

Tea, *s.* چای chày, مسقو چایی mòsskov--chàyi; — tray, تپسی tèpsi; — spoon, قهوه قاشغی kàhwÉ-kÀshighi; — kettle, کوکم ghyùghum.

Teach, *v.a.* اوکرتمك ùghrEtmek, تعلیم ا tà"līm-et, تدریس ا tèdrīss-et.

Teacher, *s.* خواجه khòja, معلم mù"àl-lim, مدرس mùdèrriss.

Teacup, *s.* چای فنجانی chày-fìljAni.

Tea-dealer, *s.* چایجی chàyji.

Teapot, *s.* چای ابریغی chày-ìbrighi.

Tear, *s.* کوز یاشی ghyùz-yàshi, سرشك

sìrìshk, دمع dèm‘‘, دمعه dèm‘‘à, (*pl.* دموع dùmū‘‘); —, *v.a.* يرتمق yìrtm*a*k, چاك ا chāk-et, خرق ا khàrk-et, هتك ا hètk-et.

Teat, *s.* ممه mèmé, پستان pìsstān.

Teaze, *v.a.* طاقلمق tàk*ì*lm*a*k, صاتاشمق sàt*a*shm*a*k, اذيت ا èzìyyèt-et, تعجيزا tà‘‘jīz-et, عذاب ا ‘‘àzāb-et.

Technical, *a.* علمى ‘‘ìlmī; فنى fènnī; اصطلاحى ìsst*ì*lāhī; — term, اصطلاح ìsst*ì*lāh. [اوصاندرر ùssànd*ì*r*ì*r.

Tedious, *a.* اوزون ùzun; اوزار ùzar;

Teem, *v.n.* قايناميق kàynam*a*k, چوق او chòk-òl.

Telegram, *s.* تلغرافنامه tèlègrāf-nāmé.

Telegraph, *s.* تلغراف tèlègrāf.

Telegraphic, *a.* تلغرافه منسوب tèlègrāfé-mènsūb.

Telegraphy, *s.* تلغراف ايله خبر كوندرمك صنعتى tèlègrāf-ìl*a*-khàbr-gh*y*ùnder-mek-san‘‘ati. [ايينه àyin*a*, جام jām.

Telescope, *s.* دوربين dūrbīn (dùrbun),

Tell, *v.a.* سويلمك sùwèylémek, نقل ا nàkl-et; (count) صايمق sàym*a*k, تعداد ا tà‘‘dād-et; —, *v.n.* خبر ويرمك khàber-vèrmek; (in account) صايلمق sàyìlm*a*k; (produce an effect) تأثيرى او tè‘sīri-òl, تأثيرا tè‘sīr-et; (strike) اورمق wùrm*a*k, ديكمك dè*gh*mek, اصابت ا ìssābet-et. [dèlilik.

Temerity, *s.* جرئت jùr‘èt, دليلك

Temper, *s.* (natural) خوى khūy, طبيعت tàbī‘‘*à*t, خلق khùlk, جبلت jìbìllèt, مشرب mèshrèb; (of steel) صو sù, اب āb; —, *v.a.* (steel) صو ويرمك sù-vèrmek; (the cold) ملايم ا mùlà-yim-et.

Temperance, *s.* پرهيزكارلق pèrhīzk*y*ārl*ì*k, اعتدال ì‘‘tidāl, افراطدن اجتناب ìfrātd*a*n-ìjtināb.

Temperate, *a.* پرهيزكار pèrhīzk*y*ār, از ير از ايچر àz-yèr-àz-ìcher; (in quality or in heat), معتدل mù‘‘tèdil; — zone, منطقهٔ معتدله mànt*ì*k*a*‘i-mù‘‘tèdilé.

Temperature, *s.* حرارت h*à*rārèt, درجهٔ حرارت dèréjè‘i-h*à*rārèt.

Tempest, *s.* چوق فرطونه chòk-fìrt*ì*n*a*, بوره bòr*a*. [fìrt*ì*nal*ì*.

Tempestuous, *a.* فرطونه fìrt*ì*n*a*, فرطونه لو

Temple, *s.* معبد mà‘‘bèd, عبادتگاه ‘‘ìbādet-gh*y*āh, عبادتخانه ‘‘ìbādet-khāné, (of idols) بتخانه (pùt)-khāné; — of Jerusalem, مسجد اقصى mèss-jidi-àksà, المسجدالاقصى èl-mèssjidu-'l-àksà; — of the head, شقق يرى sh*à*kak-yèri, شقق sh*à*kak.

Temporarily, *ad.* موقتاً mùwàkk*a*t*a*n.

Temporary, *a.* موقت mùwàkk*à*t; عاريتى ‘‘āriyyètī (èyréti).

Tempt, *v.a.* ايارتمغه چالشمق àyart-m*agha*-chàlishm*a*k, اغوايه سعى ا ìgh-wāy*a*-sà‘‘y-et; (an object) دعوت ا dà‘‘vet-et; — successfully, ايارتمق àyartm*a*k, الداتمق àldatm*a*k, اغوا ا ìghwā-et, اغفال ا ighfāl-et, اضلال ا ìdlāl-et. [ده dèh.

Ten, *a.* اون òn, عشر ‘‘àshar, عشره àshar*a*,

Tenable, *a.* قابل محافظه kābili-mùhāfaz*a*, محافظه سى ممكن mùh*à*faz*a*ssi-

mùmkin; (assertion) اثباتی ممکن ìssbĀti-mùmkin, صالح sàlih.

Tenacious, *a.* براقمز bràkmàz.

Tenacity, *s.* عناد ‘‘ìnād.

Tenant, *s.* کراجی kìrāji, مستأجر mùsstè‘jir; —, *v.a.* کرا ایله طوتمق kìrā-ila-tùtmak; اوطورمق òturmak.

Tend, *v.a.* باقمق bÀkmak, خدمتنی ا khìdmetini-et; —, *v.n.* مائل او mā‘il-ól, متمایل او mùtémàyyil-ól; منتج او mùntij-ól, وارمق vàrmak, طیانمق dàyanmak, نتیجه ویرمك nètījé-vèr-mek, منجر او mùnjèrr-ól.

Tendency, *s.* میل mèyl, تمایل tèmàyyul, استعداد ìsstì‘‘dād, رکون rùkyūn.

Tender, *a.* نازك nāzik; یموشاق yìmu-shÀk; —, *s.* (offer) تکلیف tèklīf; —, *v.a.* تکلیف ا tèklīf-et, عرض ا ‘‘àrz-et; ویرمك vèrmek.

Tendon, *s.* سکیر sìngir, عصبه ‘‘ÀSSAba.

Tenor, *s.* مأل mà‘āl, فحوا fèhwà, معنی mà‘‘nà.

Tense, *s.* زمان zàmān; —, *a.* کرکی ghèrghi, کریلو ghèrili; present —, حال hāl; imperfect —, حال ماضی hāli-māzī; perfect —, ماضی māzī; aorist —, مضارع mùzāri‘‘; future —, مستقبل mùsstÀkbel.

Tent, *s.* چادر chÀdir, خیمه khàymé, خرگاه khàrghyāh.

Tenth, *a.* اوننجی ònunju, عاشر ‘‘āshir, دهم dèhum; —, *s.* عشر ‘‘ùshr.

Tepid, *a.* ایلیجه ìlija, ایلیجق ìlijÀk.

Term, *s.* (word) تعبیر tà‘‘bīr; (technical) اصطلاح ìsstilāh; (stipulation) شرط shàrt; (of time) مدت mùddèt; (delay) مهل mèhl, مهلت mùhlèt, وعده wà‘‘dé; (price) فی fī, فیأت fī‘àt; —, *v.a.* تعبیرا tà‘‘bīr-et, تسمیه ا tèssmìyé-et, دیمك dèmek, منقطع او mùnktÀti‘‘-ól.

Terminate, *v.n.* بتمك bìtmek, منتهی او mùntèhi-ól, انتهابولمق ìntihā-bùlmak —, *v.a.* بترمك bìtirmek, کسمك kèssmek, قطع ا kÀt‘‘-et.

Termination, *s.* صوك sòng, نهایت nìhāyet, انتها ìntihā.

Terra firma, *s.* قره kÀra.

Terrace, *s.* (on hill-side) سد sèdd; (house-top) سطح sÀth (t-h), دام dÀm, باجه bÀja; (of houses) صره اولر sìra-èvler.

Terrestrial, *a.* دنیوی dùnyévī; ارضی àrzī; — globe, کره ارض kyùré‘i-àrz.

Terrible, *a.* مخوف màkhūf, مدهش mùdhìsh, مهیب mùhīb.

Terrify, *v.a.* قورقتمق kòrkutmak, تخویف ا tàkhwīf-et, اخافه ا ìkhāfa-et, ترهیب ا tèrhīb-et.

Territory, *s.* اراضی àrāzi (*pl.* of ارض arz, land), ممالك mèmālik (*pl.* of مملکت country). [دهشت dèhshèt.

Terror, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf,

Testament, *s.* وصیتنامه wÀssìyyèt-nāmé, وصیت wÀssìyyèt. [nāmé-sāhibi.

Testator, *s.* وصیتنامه صاحبی wÀssìyyèt-

Testicle, *s.* طاشاق tÀshak, خایه khāya.

Testify, *v.n.* شهادت ا shàhādet-et; اظهارا ìzhār-et, کوسترمك ghyùssTer-mek, ابرازا ìbrāz-et.

Testimonial, *s.* شهادتنامه shàhādet-nāmé.
Testimony, *s.* شهادت shàhādet; افاده ìfādé, تقرير tàkrīr.
Tether, *s.* پايبند pàybènd (pàywand), ايپ ìp; —, *v.a.* باغلامق bàghlamak.
Text, *s.* (of a book) متن mètn.
Texture, *s.* قماش kùmāsh, نسج nèssj.
Thank, *v.a.* تشكرا tèshèkkyur-et; —s, *s. pl.* تشكر tèshèkkyur, شكر shùkr; —ful, متشكر mùtéshèkkir; to give —, to return —, شكرا shùkr-et, تشكرا tèshèkkyur-et.
That, *pron.* شو shù, اول òl *or* او ò; —, *rel. pron.*: see Grammar; —, *c.* كه ki.
Thatch, *s.* صاپدن اورتى sàpdan-ùrtu; —, *v.a.* صاپ ايله اورتمك sàp-ila-ùrtmek.
Thaw, *s.* قارلرك اريمسى kàrlaring-èrimèssi, بوزلرك چوزلمسى bùzlaring-chùzulmassi; —, *v.n.* اريمك èri-mek; چوزلمك chùzulmek; —, *v.a.* ارتمك èritmek.
The, *art.* See Grammar.
Theatre, *s.* تياترو tèyàtro.
Theatrical, *a.* تياترويه متعلق tèyàtroya-mùta''alik.
Theatrically, *ad.* تياترويه مخصوص طرز ايله tèyàtroya-màkhsūs-tàrz-ìla.
Theatricals, *s. pl.* تياترو اويونلرى tèyàtro-òyunleri.
Theft, *s.* خرسزلق khìrsizlik, سرقت sìrkàt, سرقه sèrika.
Their, *a. pro.* لرى lari, انلرك ànlaring; —s, *pro.* انلركى ànlaringki.
Theist, *s.* موحد mùwàhhid (Unitarian).
Themselves, *pro. pl.* كنديلرى kèndiléri.
Then, *ad.* اولوقت òl-wàkit, اولزمان òl-zàmān; (afterwards) صكره sòngra, بعده bà''dahū, پس pèss; —, *c.* اويله ايسه ùylè-issa, بوصورتده bù-sūrètda, امدى ìmdi.
Thence, *ad.* اول محلدن òl-màhàldan; اول وقتدن ol-vwàktden; اول سببدن òl-sèbebden.
Thenceforth, Thenceforward, *ad.* بعده ba''da-hù.
Theology, *s.* علم كلام ''ìlmi-kèlām, حكمت الهيه hìkmèti-ìlāhìyyé.
Theorem, *s.* دعواى نظرى dà''wàyi-nàzarī.
Theoretical, *a.* علمى ''ìlmī, نظرى nàzarī.
Theory, *s.* قول kàvl, يول yòl, مذهب mèzhèb, طريق tàrīk, نظر nàzar.
Therapeutics, *s.* علم طب ''ilmi-tìbb.
There, *ad.* اورا òra; اورايه òraya; اوراده òrada; شورا shùra; شورايه shùraya, شوراده shùrada; انده ànda, ònda; —! *int.* اشته ishta, نا nà, تها tèhā; — about, — abouts, اورالر òralar, اورالره òralara, اورالرده òralarda; اول صولرده (ò)-sùlarda, اول صولره طوغرى ò-sùlara-dòghru; —by, اول مناسبتله òl-mùnāssébètla; — after, اندنصكره àndan-sòngra; — at, اكا ànga, ònga; — from, اندن àndan, òndan; —in, اكا ànga; انده ànda; اندن àndan; —of, اندن àndan; —on, اكا ànga; انده ànda; انك اوزرينه àning-ùzérina; انك اوزرنده àning-ùzérinda; — to, — unto, اكا ànga, اكا طوغرى ànga-dòghru; — out, اندن àndan; — under, انك التنه àning-

-Altina; انك التنده Aning-Altinda; — upon, انك اوزرينه Aning-ùzérina; انك اوزرنده Aning-ùzérinda; —with, انك ايله Aning-ila, انك ايله برابر Aning-ila-bèrābèr; معاً mà"an; لفاً lèffan, ملفوفاً mèlfūfan; — withal, انك ايله برابر Aning-ila-bèrābèr.

Therefore, *c.* امدى ìmdi, بوسببدن bù-sèbebdan, بوسببه بناءً bù-sèbéba-bīnā'an, بوسببه مبنى bù-sèbéba-mèbni, بوكا مبنى bùnga-mèbni, بوكا بناءً bunga-bìnā'an, بناءً عليه bìnā'an-"àlèyh, بناءً على ذلك bìnā'an-"àlà-zālikè, بنابرين bìnābérīn.

Thermometer, *s.* ميزان حرارت mīzāni-hàrārèt, هواترازوسى hàwā-tèrāzissi.

Thessaly, *s.* لواديه lìvādia; تساليا tèssā-lia.

They, *pro.* انلر Anlar,ònlar.

Thibet, *s.* تبت tìbbèt.

Thick, *a.* (in solidity) قالين kAlin; (in fluidity) قويو kòyu, كثيف kèssīf; (coarse) قبا kAba; (close) صيق sìk; (intimate) صيقى sìki; —, *s.* الك قويو ير èng-kòyu-yèr, اورطه *or* اورته òrta, اورته يرى òrta-yèri, الك فنا ير èng-fèna-yèr.

Thicken, *v.n.* قالينلشمق kālinlashmak; قويولشمق kòyulashmak; صيقلشمق sìklashmak; فنالشمك fènaleshmek; —, *v.a.* قالينلشدرمق kAlinlashdirmak; قويولتمق kòyulatmak; صيقلشدرمق sìklashdirmak.

Thief, *s.* خرسز khìrsiz, سارق sārik, دزد dùzd, اوغرى òghri.

Thieve, *v.n.* خرسزلك ا khìrsizlik-et, سرقت ا sìrkAt-et.

Thigh, *s.* بوط bùt, بجاق bAjak, اويلق ùylok, فخذ fàkhz.

Thimble, *s.* يوكسوك yùksuk.

Thin, *a.* (in solidity) اينجه ìnja; (in flesh) ضعيف zà"īf, زبون zàbun; (in fluidity) صولو sùlu; (wide apart) سيرك sèyrèk; —, *v.a.* سيرلتمك sèyreltmek; —, *v.n.* سيرلمك sèy-relmek.

Thine, *pro. a.* ك ìng, ng; سنك sèning; —, *pro.* سنككى sèningki.

Thing, *s.* شى shèy, شىء shèy' (*pl.* اشيا eshyā), نسنه nèssné, چيز chīz.

Think, *v.n.* دوشونمك dùshunmek, تفكر ا tèfèkkyur-et; (ponder) ملاحظه ا mù-lāhaza-et; — over, مطالعه ا mùtāla"a-et; —of, خاطرلامق khātirlamak, خاطره كتورمك khātira-ghètirmek; — about, دوشونمك dùshunmek, قورمق kùrmak; —, *v.a.* (imagine) صانمق sànmak, ظن ا zànn-et; (esteem) صايمق sàymak, عد ا "àdd-et.

Third, *a.* اوچنجى ùchunju, ثالث sāliss, سيم sìyum; —, *s.* اوچده بر ùchda-bìr, ثلث sùlss (sùluss).

Thirst, *s.* صوسزلق sùssuzluk, عطش "Atsh; حرارت hàrārèt; —, *v.n.* صوصامق sùssamak, عطشان او "Atshān-òl, تشنه او tìshné-òl; —y, *a.* صوصامش sùssamish, عطشان "Atshān, تشنه tìshné.

Thirteen, *a.* اون اوچ òn-ùch.

Thirty, *a.* اوتوز òtuz, ثلثون sèlāssūn, ثلثين sèlāssīn, سى sī.

This, *pro.* بو bù, شو shù.

Thistle, *s.* اشك دیکنی èshek-dìkÉni, دوه دیکنی dèvÉ-dìkÉni.

Thither, *ad.* اورایه òray*a*.

Thorn, *s.* دیکن dìkÈn, ایکنه ì*gh*nÉ, خار khār, شوك shèvk; —y, *a.* دیکنلو dìkÈnli.

Thorough, *a.* اصل Àssl, تام tĀmm, کامل kyāmil; —bred, جنس jìnss, صوی sòy; —fare, چیقار صوقاق chìkar-sòkAk; no —fare, چیقمز صوقاق chìkmàz-sòkAk; —ly, *ad.* بتون بتون bìtun-bìtun, تماماً tÀmĀ-m*a*n, کاملاً ky*ā*mil*a*n, هر وجهله hÈr-wèjhl*a*, کرکی کبی ghèrè*gh*i-ghìbi.

Thou, *pro.* سن sÈn.

Though, *c.* ایسهده ìss*a*-d*a*, هر نقدر hÈr-nàkAdar; ینه yìnÉ (ghèné).

Thought, *s.* فکر fìkr (*pl.* افکار èfky*ā*r); مطالعه mùtāl*a*"à.

Thoughtful, *a.* دوشنور dùshunur.

Thoughtless, *a.* دوشنمز dùshunm*à*z.

Thoughtlessness, *s.* صایغیسزلق sày-gh*i*s*i*zl*i*k. [hèzār.

Thousand, *a.* بیك bìn*g*, الف èlf, هزار

Thraldom, *s.* رقیت r*ì*kk*ì*yyèt.

Thrash, *v.a.* دوکمك dù*gh*mek; (corn) خرمن kh*à*rmAn-et; (the enemy) بوزمق bòzm*a*k.

Thrashing, *s.* خرمن ایتمکلك khàrmAn-ètmeklik; طیاق dày*a*k.

Thrashing-machine, *s.* خرمن چرخی khàrm*a*n-chàrkhi.

Thread, *s.* ایپلك ìplik; تیره tìrÉ; تل tèl; رشته rìshtÉ; —, *v.a.* (a needle) ایپلك کچورمك ìplik-ghè-chirmek; (a path) سوکمك sùkmek, چیقارمق chìkàrm*a*k, کچمك ghèch-mek, مرورا mùrūr-et.

Threat, *s.* قورقو ویرهجك لقردی kòrkU-vÈrÉjek-làk*i*rd*i*, قورقو kòrkU.

Threaten, *v.a.* قورقو ویرمك kòrkU-vÈrmek; قورقولو کوزکمك kòrkulU-gh*yù*zukmek.

Three, *a.* اوچ ùch, ثلثه sèlāssÉ, سه sèh.

Threshold, *s.* قپو اشکی kĀp*i*-èshi*gh*i, استان āssitān, استانه āssitĀnÉ, عتبه "àtébÉ.

Thrice, *ad.* اوچ کره ùch-kÈrrÉ, اوچ دفعه ùch-dèf"à, اوچ سفر ùch-sèfEr. [ìdāréjilik.

Thrift, *s.* اداره ìdārÉ, ادارهجیلك

Thrifty, *a.* ادارهجی ìdārÉji.

Thrive, *v.n.* کلشمك ghèlishmek; —ving, *a.* کلشاتلو ghèlishĀtl*i*.

Throat, *s.* بوغاز bò*gh*Āz, حلقوم hùlkūm.

Throb, *s.* یورك اوینامسی yùrek-òynam*a*ss*i*; یاره زونقلامسی yàr*a*-zònklam*a*ssi; —, *v.n.* اوینامق -òynam*a*k; زونقلامق zònklam*a*k.

Throne, *s.* تخت tàkht; مسند mèss-ned, صدر sÀdr; — of God, عرش "àrsh; —, *v.a.* تخته اوطورتمق tàkht*a*-òtUrtm*a*k.

Throng, *s.* غلبهلق (kÀl*a*bÀl*i*k), ازدحام ìzd*i*hām; —, *v.n.* اوشمك ùshushmek, قوشمق kòshUshm*a*k; غلبهلق (kÀl*a*bÀl*i*k) - et, ازدحام ìzd*i*hām-et.

Throttle, *s.* بوغاز bò*gh*āz; —, *v.a.* بوغمق bò*gh*mak, بوغازینی صیقمق bò*gh*āz*i*n*i*-s*ì*km*a*k.

Through, *pr.* دن dan; ایچندن ìchind*a*n; — and —, یاندن یانه yànd*a*n-yàn*a*; —out, *ad.* باشدن باشه bàshd*a*n - bàsh*a*; اولندن اخرینه قدر èvvelind*a*n-ākh*i*r*i*n*a*-kàdar.

Throw, *s.* اتم àt*i*m; —, *v.a.* اتمق àtm*a*k, انداخت ا èndākht-et, رمی ا rèmy-et; — away, اتمق àtm*a*k; اسراف ا ìssrāf-et, تلف ا tèlef-et; — off, چیقارمق ch*ì*kàrm*a*k, دفع ا dèf''-et.

Thrust, *s.* قاقش kàk*i*sh, ایتش ìtish; دورتش dùrtush; صوقش sòkush; اورش wùrush; —, *v.a.* قاقمق kàkm*a*k, ایتمك ìtmek; دورتمك dùrtmek; صوقمق sòkm*a*k; اورمق wùrm*a*k; — away, دفع ا dèf''-et, طرد ا tàrd-et.

Thumb, *s.* باش پارمق bàsh-pàrm*a*k; —, *v.a.* یپراقلرینی پرمقله کیرلدوب اورسهلمك yàprakl*a*r*i*n*i* - pàrmàkl*a* - kìrlèdup-*ù*rsélémek.

Thump, *s.* مشته اورشی mùsht*a* - -wùrushu; —, *v.a.* مشته ایله اورمق mùsht*a*-il*a*-wùrm*a*k.

Thunder, *s.* کوك کورلمسی ghy*ù*k--ghy*ù*rlémēssi, رعد rà''d; —, *v.n.* کورلمك ghy*ù*rlémek; — bolt, یلدرم y*ì*ld*i*r*i*m, صاعقه sā''ik*a*; —clap, کوکك بر کورلمسی ghy*ù*gh*i*ng - bìr--ghy*ù*rlémēssi; —stroke, یلدرم y*ì*ldi-r*i*m, صاعقه sā''ik*a*; —struck, یلدرم چارپمش y*ì*ld*i*r*i*m-chàrpm*i*sh, صاعقه اصابت ایتمش sā''ik*a*-ìssābet-ètmish; متعجب mùt*a*''àjjib, حیران hàyrān, سرسم sèrsèm, شاشهقالمش shàsh*a*--kàlm*i*sh; to be — struck, قالمق kàlm*a*k, شاشهقالمق shàsh*a*-kàlm*a*k.

Thursday, *s.* پنجشنبه pènjshènbih (pèrsh*a*mb*a*), خمیس khàmīss.

Thus, *ad.* بویله b*ù*ylé, بویلهجه b*ù*yléj*a*; بو صورتله bù-sūrètl*a*; بو وجهله bù--wèjhl*a*; بو تقدیرجه bù-tàkdīrj*a*; — far, بورایهقدر bùray*a*-kàdar, بورایهدك bùray*a*d*a*k.

Thwart, *v.a.* ایشنی بوزمق ìshini-bòzm*a*k, سکته ویرمك sèkté-vèrmek.

Thy, *pro. a.* ك ìn*g*, n*g*; سنك sèning; —self, کندك kènding.

Thyme, *s.* ککك اوتی kèkik - òtu, ککك kèkik.

Tick, *s.* (insect) کنه ghèné; upon —, ویرهسیye vèréssiyé; —, *v.n.* طیق طیق ا t*ì*k-t*ì*k-et.

Ticket, *s.* کاغد kyāgh*i*d; یافته yàft*a*.

Tickle, *v.n.* غجقمق ghìj*i*km*a*k; —, *v.a.* غجقدرمق ghìj*i*kd*i*rm*a*k; — one's fancy, خوشنه کتمك khòshin*a*--ghìtmek.

Tide, *s.* جذر و مد jèzr-u-mèdd; high —, مد mèdd; مد کامل mèddi-ky*ā*mil; ebb —, جذر jèzr.

Tidy, *a.* تمیز tèmiz.

Tie, *s.* باغ bàgh; (in architecture) قوشاق kùshàk; (moral) علاقه ''àlāk*a*, مناسبت mùnāssèbèt, انتساب ìn-tissāb; (impediment) عقده ''ùkdé,

مانع māni"; —, *v.a.* باغلامق bàgh*l*amak, عقد ا "àkd-et.

Tier, *s.* صره sìra; قات kàt.

Tiger, *s.* ببر b*ù*br.

Tight, *a.* صيقى sìk*i*; water—, صوكچمز sù-ghèchm*à*z; air—, هوا كچمز hàwā--ghèchm*à*z.

Tighten, *v.a.* صيقشدرمق sìk*i*shd*i*rmak.

Tigris (the river), *s.* دجله dèjlé. [tùg*h*la.

Tile, *s.* كراميد kìrémīd; (flat) طوغله

Till, *s.* پاره چكمجه سى pàr*a*-chèkméjéssi; —, *v.a.* تيمار ا tīmār-et, زراعت ا zìrā"*à*t-et, حراست ا hìrāssèt-et; —, *pr.* ئەقدر *a*-kàdar, ئەدك é-dek, ئەدق *a*-dak.

Tillage, *s.* زراعت zìrā"*à*t.

Tiller, *s.* زراعتجى zìrā"*à*tj*i*; (of a rudder) يكه yèké.

Timber, *s.* كرسته kèresstÉ, احشب àhsh*à*b, احشاب àhshāb; — yard, كرسته جى دكانى kèresstéji-dùkk*y*āni.

Time, *s.* وقت wàk*i*t, زمان z*à*mān; هنكام hènghyām; period of —, مدت mùddèt, دور dèvr, عصر "àssr, قرن kàrn, ايام èyyām (*pl.* of يوم y*ù*vm, a day); (number in recurrence) كره kèrré, مره mèrré, دفعه dèf"à, سفر sèfer, نوبت nùbèt; —, *v.a.* وقت تعيين ا wàk*i*t-tà'yīn-et; وقتنه دقت ا wàkt*i*n*a*-dìkkàt-et; there's — enough, دها وقت وار dàhā-wàk*i*t-vàr, وقت چوق wàk*i*t-chòk; from — immemorial, from — out of mind, اوته دنبرو *ù*tédan-bèri, از قديم èz-kàdīm, من القديم mìn-el-kàdīm.

Timid, *a.* قورقاق kòrk*à*k, اوركك *ù*rkek; محجوب màhjūb, اوطانور ùtàn*i*r, اوطانغج ùtàngh*à*ch. [hìjāb.

Timidity, *s.* قورقاقلق kòrk*à*klik, حجاب

Tin, *s.* قلاى kàlay; (in sheets) تنكه tènéké; —, *v.a.* قلايلمق kàlaylam*a*k.

Tincture, *s.* (medicinal) روح rūh; (slight mixture) قوقو kòku, شائبه shā'ibé; —, *v.a.* جزئيجه بر رنك ويرمك jùz'īj*a*-bìr-rènk-vèrmek.

Tinder, *s.* قاو kàw *or* kàv; — box, چقماق كيسه سى ch*à*km*à*k-kèysÉssi.

Tinge, *v.a.* جزئيجه بر رنك ويرمك jùz'īj*a*-bìr-rènk-vèrmek, تلوين ا tèlvīn--et, بويامق bòyam*a*k.

Tinker, *s.* چنكانه (chìnghèni, a gipsy); —, *v.a.* قباجه تعمير ا kàbaj*a*-tà"mīr-

Tinman, *s.* تنكه جى tènékéji. [-et.

Tinsel, *s.* شماته تلى sh*à*mat*a*-tèli.

Tint, *s.* چشيد chèshid, رنك rènk, لون

Tiny, *a.* اوفاجق ùfàjèk. [lèvn.

Tip, *s.* اوج ūj, دپه (tèpé); بخشش bàkhshish; —, *v.a.* ويرمك vèrmek, اتمق àtm*a*k; —, *v.n.* بخشش ويرمك bàkhshish-vèrmek; — up, بر اوجنى قالدرمق bìr-ùj*ù*n*i*-kàld*i*rmak; — off, — over, *v.n.* دوريلوب دوشمك dèvrilip-dùshmek; —, *v.a.* دويروب دوشورمك dèvirip-dùshurmek.

Tipple, *s.* ايچقى ìchk*i*; —, *v.n.* ايچمك ìchmek, چاقمق ch*à*km*a*k.

Tippler, *s.* بكرى bèkrī.

Tipstaff, *s.* قواص kàvwàss. [(sàr-).

Tipsy, *a.* كيف kèyf, سرخوش sèrkhòsh

Tire, *s.* (of a wheel) چنبر chènber,

تیمور (dèymir); —, *v.a.* یورمق yòrmak; (in liking) اوصاندرمق ùssÀn-dirmak; (in patience) صبرینی دوکتمك sÀbrini-dùkÈtmek; (cause disgust) بزدرمك bèzdirmek; —, *v.n.* یورلمق yòrulmak; اوصانمق ùssÀnmak; بزمك bèzmek; صبری دوکنمك sÀbri-dùkÈnmek.

Tiresome, *a.* مناسبتسز mùnāssébètsiz; اوصانج ویرر ùssÀnj-vÈrir, اوصاندرر ùssÀndirir; ادمك جاننی صیقار Àdam-ing-jānini-sìkar.

Tissue, *s.* قماش kùmāsh, نسج nèssj.

Tithe, *s.* عشر ùshr (*pl.* اعشار à"shār), اونده‌لق òndalik.

Title, *s.* (of honour) لقب làkab (*pl.* القاب èlkāb), عنوان ùnwān; (right) حق hÀkk; (deed) سند sèned, حجت hùjjèt.

Tittle-tattle, *s.* دیدی قودی لاقردیسی dèdi-kòdu-làkirdissi.

To, *pr.* ئه É, *a*; ئه‌قدر *a*-kÀdar; ئه‌طوغری *a*-dò*gh*ru; ایچون ìchin; —day, بوکون bù-ghyùn; —night, بوکیجه bù-ghèyjÉ, بواوکمزده‌کی کیجه bù-ùngumuzdéki-ghèyjÉ; —morrow, یارین yàrin.

Toad, *s.* قره قوربغه kÀra-kùrbA*gha*, اودلوبغه òdlu-bÀ*gha*; — stool, زهرلو منتار zèhirli-mÀntar.

Toady, *v.a.* مداهنه ا mùdāhénÉ-et.

Toadyism, *s.* مداهنه mùdāhénÉ.

Toast, *s.* اکمك قزارتمسی èkmek-kìzàrtmassi; عشقنه شراب ایچلان کمسنه "Àshkina-shàrāb-ìchilEn-kìmèssnÉ; —, *v.a.* قزارتمق kìzàrt-mak; عشقنه شراب ایچمك "Àshkina-shàrāb-ìchmek. [dùkhĀn.

Tobacco, *s.* تتون *or* توتن tùtun, دخان

Tobacconist, *s.* توتونجی tùtunju.

Toe, *s.* پرمق pàrmak, ایاق پرمغی àyak-pàrma*ghi*.

Together, *ad.* برابر bèrābèr, برلکده bìr-likda; بریره bìr-yèra; بریرده bìr-yÈr-da; جمعاً jèm"*à*n; جمیعاً jèmī"*à*n.

Toil, *s.* ایش ìsh, رنج rènj, كلفت kyùlfèt, مشقت mèsh*à*kkÀt; —s, *s. pl.* طوزاق tùzÀk; —, *v.n.* چالشمق chÀlishmak, چبالمق ch*à*bAlamak, ایشلمك ìshlÉmek.

Token, *s.* نشان nìshĀn, اشارت ìshāret, علامت "àlāmèt; (of remembrance) برکذار bèrghyuzār.

Tolerable, *a.* چکلور chèkilir, تحمل اولنور t*à*h*à*mmul-òlunur; اب ایوجه èp-īyija.

Tolerance, Toleration, *s.* تحمل t*à*h*à*mmul, هضم hÀzm, مساعده mùssā"*a*dÉ.

Tolerate, *v.a.* مساعده ا mùssā"*a*dÉ-et, تجویزا tèjvīz-et, قبول ا kÀbūl-et, چکمك chèkmek.

Toll, *s.* باج bÀj, قپو ویرکوسی kÀp*i*-vÈrghissi, مروریه mùrūrìyyÉ; —, *v.a.* (a bell) چالمق chÀlmak; —, *v.n.* چالنمق chÀl*i*nmak.

Tomato, *s.* طوماته dòmāt*a*.

Tomb, *s.* مزار mèzār, قبر kÀbr, لحد làhd; تربه tùrbÉ; — stone, مزار طاشی mèzār-tÀsh*i*.

Tomfool, *s.* دالقاوق dÀl-kàwuk.

Tomfoolery, *s.* مسخره‌لق mÀsskh*a*ral*i*k.

Ton, *s.* طونلاته tònélÀt*a*.

Tone, *s.* سس sèss; پرده pèrdé; (of muscle, &c.) قوت kùvvèt.

Tongs, *s. pl.* ماشه mʌsha.

Tongue, *s.* دل dìl, لسان lìssān, زبان [zàbʌn.

Tongue-tied, *a.* دلی طوتلمش dìli-tùtʊl-[mʊsh.

Tonic, *s.* مقوی mùkàvvī.

Tonnage, *s.* كمینك طونلاته‌سی ghèminin--tònélàtassi.

Too, *ad.* (also) دخی dàkhi, ده da, كذلك kèzālik; (more than needful) حد لزومدن زیاده hàddi-lùzūmdan--zìyādé. (This particle is not in use in Turkish; the simple adjective fulfils its function. *Vid.* Grammar.)

Tool, *s.* الت ālet (*pl.* الات ālāt); —s, *s. pl.* ادوات èdawāt, اداوات èdāwāt, اوادانلق àwadanlìk, طاقم tàkim.

Tooth, *s.* دیش dìsh, سن sìnn (*pl.* اسنان èssnān), دندان dèndān, دندانه dèn-dāné; —pick, خلال khìlāl, دیش قارشدره‌جق dìsh-kàrishdirajak.

Top, *s.* اوست ùsst, یوقاری yùkàri, فوق fèvk, بالا bālā; (summit) دپه (tèpé), ذروه zìrvé; (of a mast) چناقلق chʌnaklìk; (plaything) فرلداق fìrìl-dʌk; —, *a.* اوستده‌كی ùsstdèki, اوستنده‌كی ùsstundèki; — mast, غابیه‌چبوغی ghʌbìya-chìbùghʊ; — sail, غابیه ghʌbiya; —most, الك یوقاریكی èng-yùkàriki, الك یوقاریده‌كی èng-yùkàridéki.

Topaz, *s.* زبرجد zèberjèd (?), صاری یاقوت sʌri-yākūt.

Topgallant, *a.* بابا فنغونك bʌbʌ-fìngonin.

Topic, *s.* ماده māddé.

Topography, *s.* خریطه‌تفصیلاتی khārīta--tʌfsīlāti; تفصیلات زمین tʌfsīlāti--zèmīn.

Topsy-turvy, *ad.* الت‌اوست ʌlt-ùsst, زیروزبر zīr-u-zèbɛr.

Torch, *s.* مشعله mèsh''àla (mʌshala).

Torment, *s.* اذیت èziyyèt; —, *v.a.* اذیت ا èzìyyèt-et; اذیت ویرمك èzìyyèt-vɛrmek.

Tornado, *s.* قصرغه kʌssìrgha.

Torpedo, *s.* تورپیل tòrpīl.

Torpid, *a.* اویشق ùyʊshʊk, اویشمش ùyʊshmush, جانسز كبی jānsiz-ghìbi.

Torpor, *s.* اویشقلق ùyʊshʊkluk.

Torrent, *s.* سیل sèyl (sèl); حیزلو اقان صو hìzli-ʌkan-sù.

Torrid, *a.* حار hārr; — zone, منطقه حاره mʌntika'i-hārré.

Tortoise, *s.* قاپلو بغه kʌpli-bʌgha (kʌplimbagha); — shell, بغه bʌgha.

Torture, *s.* اذیت èzìyyèt, شكنجه shìkènjé, اسكنجه ìsskɛnjé; —, *v.a.* اذیت ا èzìyyèt-et, اسكنجه ا ìsskɛnjé--et, اویقوسز براقمق ùykʊssʊz--bràkmak.

Toss, *s.* اتش ʌtish, فرلادش fìrlàdish; —, *v.a.* اتمق ʌtmak, فرلاتمق fìrlat-mak; —, — about, *v.n.* صچرامق sìchramak, فرلامق fìrlamak, اتلمق ʌtilmak; (waves) قبارمق kʌbarmak.

Total, *s.* یكون yèkyūn, طوپ tòp, مجموع mèjmū''; —, *a.* كلی kyùllī; مجموع mèjmū''.

Totter, *v.n.* سنده‌لمك sèndélémek, یقله‌جق‌اول yìkìlajak-òl.

Touch, *s.* دوقنش dòkʊnùsh; (sense

of) قوت لامسه kùvvèti - lāmissé; last —, صوك ال sòng-èl; (tincture) قوقو kòku, شائبه shā'ibé, اثر èsser; —, *v.a.* دوقنمق dòkunmak, ال سورمك èl-sùrmek, ال اورمق èl-wùrmak; متصل او mùttàssil-òl, ملاصق او mùlāssik-òl; دكمك dèghmek; بتشمك bìtishmek; ياپشمق yàpish-mak; (move the heart) قلبنه رقت كتورمك kàlbina-rìkkàt-ghètirmek, يموشاتمق yìmushatmak; — upon (in speaking) اكدروب كچمك àngdirip-ghèchmek; — hole, فاليه fàlya, فاليه دليكى fàlya-dèlighi; —stone, محك màhèkk (mèhènk, mèhènk-tàshi); —wood, قاو kàw *or* kàv.

Tough, *a.* سرت sèrt; قوپمز kòpmàz; قتى kàti, كسلمز kèssilmàz; (difficult) كوچ ghyùch, چتين chètin; (of endurance) جانى پك jāni-pèk.

Tour, *s.* جزئى بر سياحت jùz'ī-bìr-sèyāhàt. [ìchin-gìden-sèyyāh.

Tourist, *s.* ذوق ايچون كيدن سياح zèvk-

Tournament, *s.* مزراق اويونى mìzrak-òyunu.

Tow, *s.* بياض استوپى bèyāz-ùsstùpu, كتان فضلهسى kèten-fàzlassi; قتيق kìtik; —, *v.a.* يدكهالمق yèdégha-àlmak, چكمك chèkmek; — rope, پلامار pàlamār; — line, يدك ايپى yèdek-ìpi.

Toward, Towards, *pr.* ئه طوغرى a-dòghru, طرفنه طوغرى tàrafina-dòghru, جهتنه طوغرى jìhètina-dòghru.

Towel, *s.* حاولو hàwli; پشتمال pèshta-māl, فوطه fùta.

Tower, *s.* قله kùllé *or* قوله kùlé; (in town walls) برج bùrj; —, *v.n.* يوكسلمك yùkselmek.

Town, *s.* قصبه kàssaba, شهر shèhr, مملكت mèmlékèt, محروسه màhrūssa, محميه màhmìyyé, مدينه mèdīné.

Town-clerk, *s.* شهرك دفتر امينى shèhirin-dèfter-èmini. [-mùnādīssī.

Town-crier, *s.* شهرك مناديسى shèhirin-

Town-hall, *s.* شهر قوناغى shèhir-kòna-[ghi.

Townsman, *s.* همشهرى hèm-shèhrī.

Toy, *s.* اويونجق òyunjàk; —, *v.n.* اوينامق òynamak, اويناشمق òynash-mak, ايلنمك èylenmek.

Trace, *s.* ايز ìz, نشانه nìshāné, نشان nìshān, اثر èsser; (of harness) قوشم قايشى kòshum-kāyishi; —, *v.a.* ايزلمك ìzlémek, اثارينه تتبع ا āssārina-tètèbbu'-et; (on paper) چيزمك chìzmek, رسم ا rèssm-et; سلكمك sìlkmek; ياغلو كاغده المق yàghli-kyāghida-àlmak; ايسلو كاغد ايله چيزمك ìssli-kyāghid-ila-chìzmek; جامده چيزمك jàmda-chìzmek.

Track, *s.* ايز ìz; بللو بللوسز پياده يولى bèlli-bèllissiz-pìyāda-yòlu; —, *v.a.* قره‌دن يدك ايله چكمك kàradan-yèdek-ila-chèkmek.

Tract, *s.* ناحيه nāhìyyé, الكا (ùlké); (book) رساله rìssālé, جزء jùz'.

Tractable, *a.* مظلوم màzlim, سوزدكلر sùz-(dīner), منقاد mùnkād.

Trade, *s.* صنعت sàn"at, حرفت hìrfèt; الش ویرش ɅlIsh-vÈrish, تجارت tìjāret, اخذ وعطا àkhz-u-"Ʌtā, داد وستد dād-u-sìtèd; —, *v.n.* الش ویرشا Ʌlish-vÈrish-et, تجارتا tìjāret-et; —sman, دکانجی dùkkyānji, بازرکان bĀzirghyān, اصناف èssnāf.

Tradition, *s.* حدیث hàdīss, حدیث شریف hàdīssi-shèrīf; روایت rìwāyet; —al, *a.* منقول mènkūl, مروی mèrvī.

Traffic, *s.* الش ویرش Ʌlish-vÈrish, تجارت tìjāret; (on a road) کلن کچن ghèlen-ghèchen; اشلکلك ishleklik; having much —, اشلك ìshlèk; —, *v.n.* الش ویرشا Ʌlish-vÈrish-et; تجارتا tìjāret-et.

Tragedy, *s.* عاقبتی وخیم اولان وقعه "ākibéti-wàkhīm-òlan-wàk"à.

Train, *s.* اوزون اتك ùzun-ètek, ذیل zèyl (*pl.* اذیال èzyāl), دامن dāmen; (suite) اتباع طاقمی ètbā"-tàkimi, خدم khɅdem, حشم hɅshem; (of powder) یملمه yèmlémé; فتیل fìtil; صجوق sùjuk; (series) صره sìra, الای Ʌlay, سورو sùru; (of guns) طوپلر tòplar; siege —, محاصره طوپلری mùhĀssara-tòplari; —, *v.a.* تعلیما tà"līm-et; تربیها tÈrbìyyé-et; (a tree) داللرینی بر رسمه قومق dɅllarini-bìr-rèssma-kòmak; — on, *v.n.* اوزامق ùzamak, سورمك sùrmek, بتمامك bìtmamek.

Traitor, *s.* دولت خائنی dèvlet-khā'ini, دولتنه خائن dèvlètina-khā'in.

Traitress, *s.* خائن قاری khā'in-kɅri.

Trample on, *v.a.* چینه‌مك chīnémek, ایاق باصمق àyak-bɅssmak; — under foot, ایاق التنه المق àyak-Ʌltina-Ʌlmak.

Tranquil, *a.* راحت rāhat, اسوده āssūdé, ساکن sākin; مأمون mè'mūn.

Tranquillity, *s.* راحت rāhat, اسایش āssāyish, سکونت sùkyūnèt, امنیت èmnìyyèt.

Tranquillize, *v.a.* تأمینا tè'mīn-et.

Transaction, *s.* وقعه wàk"à, سرکذشت sÈr-ghyùzèsht; معامله mù"āmélé.

Transcribe, *v.a.* عینینی یازمق "àynini-yàzmak, صورتنی یازمق sūrÈtini-yàzmak, صورتنی المق sūrÈtini-Ʌlmak, صورتنی چیقارمق sūrÈtini-chìkàrmak, نسخه‌سنی یازمق nùsskhassini-yàzmak, استنساخا ìsstinsākh-et.

Transfer, *v.a.* نقلا nɅkl-et, دورا dèvr-et, چویرمك chèvirmek, کچورمك ghèchirmek.

Transform, *v.a.* بشقه هیئته قومق bɅshka-hèy'èta-kòmak.

Transgress, *v.n.* قباحتا kɅbāhat-et, جنحها jùnhà-et; کناها ghyùnāh-et; —, *v.a.* تخطیا tàkhɅtti-et, تجاوزا tèjāvuz-et; خلافنده حرکتا khìlɅfinda-hàrékÈt-et.

Transgression, *s.* خطا khàtā, جنحه jùnhà, جرم jùrm, قباحت kɅbāhat, کناه ghyùnāh, معصیت mà"sìyyèt.

Transient, *a.* سورکسز sùreksiz, قرارسز kɅrārsiz, بیقرار bīkɅrār, زائل zā'il, فانی fānī.

Transit, *s.* مرور mùrūr.

Translate, *v.a.* ترجمها tÈrjumé-et, چویرمك chèvirmek, نقلا nɅkl-et.

Translation, *s.* ترجمه tèrjumé; نقل nàkl.
Translator, *s.* مترجم mùtèrjim, ترجمان tèrjumān.
Transmigration, *s.* تناسخ tènāssukh.
Transmission, *s.* نقل nàkl, ارسال ìrsāl, ايصال īssāl; امرار ìmrār; مرور mùrūr.
Transmit, *v.a.* يوللامق yòllamak, كوندرمك ghyùndermek, ارسال ا ìrsāl-et, ايصال ا īssāl-et; كچورمك ghèchirmek, امرار ا ìmrār-et, واسطهٔ مروری او wāssita'i-mùrūru-òl. [bèrrāk.
Transparent, *a.* شفاف shèffāf, براق
Transpire, *v.n.* سزلمك sèzilmek, دويلمق dùyulmak, شيوع بولمق shùyū"-bùlmak.
Transport, *s.* (ship) عسكر كميسى "àsskER-ghèmissi; (convict) سوركون ادم sùrghyun-àdam; منفى mènfī; (excessive sensation) فرط fèrt, افراط ìfrāt; (ecstasy) وجدان vìjdān; (carriage) نقل nàkl; —, *v.a.* (a criminal) سورمك sùrmek, سوركون ا sùrghyun-et, نفى ا nèfy-et; (carry) طاشيمق tàshimak, كوترمك ghyùturmek, نقل ا nàkl-et; (cause joy) سوندرمك sèvindirmek.
Transportation, *s.* سوركون sùrghyun, نفى nèfy, جلا jìlā, اجلا ìjlā; place of —, منفى mènfī *or* mènfà.
Transylvania, *s.* اردل ولايتى èrdèl-vìlāyèti. [باجه bàja.
Trap, *s.* طوزاق tùzàk, دام dām; — door,
Trash, *s.* بوق bòk; صاچمه sàchma; (idle talk) هرزه hèrzé.
Travel, *s.* سياحت sèyāhàt; سفر sèfER, —, *v.n.* سياحت ا sèyāhàt-et, سفر ا sèfER-et, كزمك ghèzmek, يولجيلق ا yòljuluk-et. [نورد nèvèrd.
Traveller, *s.* سياح sèyyāh, يولجى yòlju,
Traverse, *v.a.* ياندن يانه كچمك yàndan-yàna-ghèchmek; باشدن باشه كزمك bàshdan-bàsha-ghèzmek; (impede) منع ا mèn"-et, مانع او mānì"-òl, سكته ويرمك sèkté-vèrmek, بوزمق bòzmak. [tàbla.
Tray, *s.* تپسى tèpsi, سينى sìni, طبله
Treacherous, *a.* (person) خائن khā'in; (act) خائنانه khā'inānÉ; to have a — memory, چابك اونوتمق chàbīk-ùnutmak, خاطرده شى طوته مامق khātirda-shèy-tùtamamak. [khā'inlik.
Treachery, *s.* خيانت khiyānet, خائنلق
Treacle, *s.* بكمز bèkmez, پتمز pètmez.
Tread, *v.a.* اياق باصمق àyak-bàssmak.
Treason, *s.* دولته ايديلن خيانت dèvlété-èdilEN-khìyānèt.
Treasonable, *a.* دولته خيانت نوعندن dèvléta-khìyānèt-nèv"inden.
Treasure, *s.* مال māl, پاره (pàra), اقچه àkcha; (hidden) دفينه dèfīnÉ, خزينه khàzīnÉ (hàzna); (in affection) ايكى كوز ìki-ghyùz, جكر jìghER, جكركوشه jīghER-kyùshÉ; (in estimation) چوق ايشه يرار شى chòk-ìsha-yàrar-shèy; — up, *v.a.* صاقلامق sàklamak, حفظ ا hìfz-et. [nadār).
Treasurer, *s.* خزينه دار khàzīnÉdār (hàz-
Treasury, *s.* خزينه khàzīnÉ; ماليه نظارتى mālìyyÉ-nàzārèti; ماليه قپوسى mālìyyÉ-kàpissi.

Treat, *s.* ضیافت zìyāfèt; ایلنجه èylenja; —, *v.a.* (use) قوللانمق kùllanmak, معامله ا mù‘‘āmélé-et; (a sick person) باقمق bàkmak, معالجه ا mù‘‘āléjé-et; (feast) ضیافت ویرمك zìyāfèt-vèr-mek; (pay for) پاره سنی ویرمك pàrassini-vèrmek; —, *v.n.* (on a subject) بحث ا bàhss-et; (negotiate) مکالمه ا mùkyālémé-et.

Treatise, *s.* رساله rìssālé. [mù‘‘āléjé.

Treatment, *s.* معامله mù‘‘āmélé; معالجه

Treaty, *s.* معاهده mù‘‘āhédé, عهد ‘‘àhd; عهدنامه ‘‘àhd-nāmé.

Treble, *s.* اوچقات ùch-kàt; (voice) اینجه سس ìnja-sèss, قاریسسی kàri--sèssi; —, *v.a.* اوچقات ا ùch-kàt-et; —, *v.n.* اوچقات او ùch-kàt-òl.

Tree, *s.* اغاج àghaj, شجر shèjer, درخت dìràkht; — nail, قویلیه kàvìlya; cross—, قورچته kùrchèta.

Tremble, *s.* دترهمه (tìtrémé), لرزه lèrzé, رعشه rà‘‘shé; —, *v.n.* دترهمك (tìtrémek), لرزان او lèrzān-òl; —bling, لرزان lèrzān, لرزهناك lèrzénāk, رعشه دار rà‘‘shédār.

Tremendous, *a.* مهیب mùhīb, مدهش mùdhìsh; چوق chòk, پك pèk.

Trench, *s.* خندق (hèndek); مترس mè-tériss; —, *v.a.* ایکی اوچ بل درینلکنده قازمق ìki - ùch - bèl - dèrinlighinda--kàzmak; — round, خندق چویرمك (hèndek)-chèvirmek; — upon, تجاوز ا tèjāvuz-et, ال اوزاتمق èl-ùzàtmak.

Trespass, *s.* جنایت jìnāyet; جنحه jùnhà, گناه ghyùnāh; —, *v.n.* جنایت ا jìnāyet-et, گناه ا ghyùnāh--et; — on one, — on one's time, اشغال ا ìshghāl-et, تعجیز ا tà‘‘jīz-et, تصدیع ا tàssdī‘‘-et, باش اغرتمق bàsh--àghritmak.

Trevet, *s.* صاج ایاق sàj-àyak.

Trial, *s.* (experiment) دنه‌یش dènéyīsh, تجربه tèjrubé; (by law) دعوی dà‘‘wà, محاکمه mùhākémé; on —, *a.* مخیر mùkhàyyer.

Triangle, *s.* مثلث mùssèlless.

Triangular, *a.* مثلث شکلنده mùssèlless--shèkilinda.

Tribe, *s.* قبیله kàbīlé (*pl.* قبائل kàbā‘il), عشیرت ‘‘àshīrèt (*pl.* عشائر ‘‘àshā‘ir), ایل īl (*pl.* ایلات īlàt); (of Israel) سبط sèbt (*pl.* اسباط èssbàt).

Tribulation, *s.* محنت mìhnèt.

Tribunal, *s.* محکمه màhkémé, حاکم حضوری hākim-hùzūru.

Tributary, *a.* خراجگذار اولان khàrāj--ghyùzār-òlan. [khàrāj, جزیه jìzyé.

Tribute, *s.* ویرکو vìrghyu *or* vèrghi, خراج

Trick, *s.* اویون òyun; حیله hīlé; (custom) خوی khūy; —, *v.a.* اویون ا òyun-et, الداتمق àldatmak.

Trickery, *s.* حیله hīlé. [-àkmak.

Trickle, *v.n.* اینجه اینجه اقمق ìnja-ìnja-

Trifle, *s.* صاچمه sàchma, اویون òyun, جزئی شی jùz‘ī-shèy, لاشی مقوله‌سی lā-shèy-màkūléssi; —, *v.n.* اوینامق òynamak, صاچمه ا sàchma-et, دلیلك ا délilik-et; —fling, *a.* جزئی jùz‘ī; —, *s.* صاچمه sàchma, دلیلك dèlilik; —fler, دلی dèli.

Trigger, *s.* تتك tètik.

Trigonometry, *s.* علم مثلثات "ìlmi-mùssèllEssāt.

Trim, *s.* (of a vessel) دنك dènk; (of clothing) قيافت kìyāfèt; —, *a.* بچملو bìchimli; —, *v.a.* دوزلتمك dùzèltmek; دنك ا dènk-et, دنكنى دوزلتمك dèn*g*hini-dùzèltmek.

Trimming, *s.* خرج khàrj, قيطان (ghày-tĀn); (moral) مواضعه mùwĀza"à.

Trinity, *s.* اقانيم ثلثه *à*kĀnīmi-sèlāssÉ.

Trip, *s.* (slip) اياق قپانمسى ày*a*k-kÀpAn-m*a*ssi; (moral) خطا khÀtā; (excursion) گزمه ghèzm*a*, طولاشمه dòlashm*a*; —, *v.n.* اياغى قپانمق àya*ghi*-kÀpAnm*a*k; خطا ا khÀtā-et; — up, *v.n.* اياغى قپانوب دوشمك àya*ghi*-kÀpÀn*i*p-dùshmek; —, *v.a.* دوشورمك dùshurmek.

Tripe, *s.* اشكنبه ìshkÈnbÉ.

Triple, *s.* اوچ قات ùch-kÀt; —, *v.a.* اوچ قات ا ùch-kÀt-et; —, *v.n.* اوچ قات او ùch-kÀt-òl.

Tripoli, *s.* (town in Barbary) طرابلوس غرب tàràbàlūsi-ghàrb; —, (town of Syria) طرابلوس شام tàràbàlūsi-shām.

Triturate, *v.a.* ازمك èzmek, سحق ا sàhk-et.

Triumph, *s.* غلبه ghàlébÉ, نصرت nùssrèt; (procession) الاى Àlay; —, *v.n.* غالب او ghālib-òl; —, — over (exult) اوكنمك u*gh*Ènmek, تفاخر ا tèfākhur-et.

Triumphant, *a.* غالب ghĀlib.

Trivial, *a.* صاچمه sÀchma, جزئى jùz"ī.

Triviality, *s.* صاچمه لق sÀchm*a*lik; جزئيلك jùz"ilik.

Troop, *s.* سورى sùru, طاقم tàk*i*m, الاى àlay; (of cavalry or horse-artillery) بلوك b*ù*luk; —, *v.n.* طوپلانمق tòplanm*a*k; —s, *s. pl.* عسكر "ÀsskEr.

Trooper, *s.* سوارى نفرى sùwāri-nèfEri.

Trophy, *s.* ظفرك علامتى zÀfErin-"*ù*lāmèti.

Tropic, *s.* مدار mèdār; — of Cancer, مدار سرطان mèdār*i*-sèratĀn; — of Capricorn, مدار جدى mèdār*i*-jèdī.

Trot, *s.* لنك lìnk, لنكلمه lìnklémÉ; —, *v.n.* لنك كتمك lìnk-ghìtmek, لنكلمك lìnklÉmek.

Trotters, *s. pl.* پاچه pàch*a*; اياق ày*a*k.

Trouble, *s.* صيقندى sìk*i*nd*i*, زحمت zàhmet, مشقت mèsh*à*kkÀt, اذيت èzìyyèt, (care) درد dÈrd, بلا bèlā, باش اغريسى bÀsh-À*gh*rissi; — *v.a.* صيقندى ويرمك sìk*i*nd*i*-vÈrmek, تعجيز ا tà"jīz-et; زحمت ويرمك zàhmet-vÈrmek; — one's self, زحمت ا zàhmet-et; — one's self about . . . , قيد ا kàyd-et; وظيفه ا wÀzīfÉ-et; قساوت ا kÀssāvet-et.

Troublesome, *a.* صيقندى sìk*i*nd*i*, صيقنديلو sìk*i*nd*i*l*i*, زحمت ويرر zàh-met-vÈrir.

Trough, *s.* يكنه tèknÉ; اولاق ÀvlÀk.

Trousers, *s. pl.* پانطلون pàntalòn; شالوار shÀlwar; پوطور pòtur, چاقشير [chÀkshir.

Trout, *s.* الا بالق Àl*a*-bÀl*i*k.

Trowel, *s.* ماله mÀl*a*.

Truce, *s.* متاركه mùtāréKÉ.

Truck, *s.* ال عربه‌سی Èl-‘‘àrabassi; (exchange) ترانپه tràmpa; (of a mast) شاپقه shÀpka.

True, *a.* (not false) كرچك ghèrchek, صحيح sàhīh; (real) حقيقى hàkīkī; (faithful) صادق sĀdik, وفادار wèfādār; (right) طوغرى dòghru, صحيح sàhīh; (well ascertained) محقق mùhÀkkÀk.

Truly, *ad.* واقعا wāki‘‘ā, حقيقت hÀkīkÀt, فى الحقيقه fī-'l-hÀkīka.

Trumpet, *s.* بورو bòru; سورنا sūrnā (zùrna); —, *v.a.* اعلان ا i‘‘lĀn-et.

Trumpeter, *s.* بوروزن bòruzÈn (-zàn).

Trunk, *s.* صندق sÀndik, چانطه chÀnta; (of a tree) كتوك kyùtuk; (of the body) كوده ghyùwdÉ; (of an elephant) خرطوم khòrtūm.

Trunnion, *s.* مويلو mùylu.

Trust, *s.* (faith) اعتماد i‘‘timĀd, امنيت èmnìyyèt; (charge) امانت èmānèt; on —, ويره‌سى‌يه vÈréssiyÉ; —, *v.a.* امانة تسليم ا èmānétEn-tèsslīm-et; —, *v.n.* اعتماد ا i‘‘timĀd-et, امنيت ا èmnìyyèt-et; (in God) توكل ا tèvèkkyul-et, متوكل او mùtévèkkil-òl.

Trustee, *s.* متولى كبى اماندار mùté-vèllī-ghìbi-èmānètdār.

Trustworthiness, *s.* صداقت sÀdākÀt.

Trustworthy, Trusty, *a.* صادق sĀdik.

Truth, *s.* (absolute) حق hÀkk; (of an assertion) صحت sìhhàt, حقيقت hÀkīkÀt; (true speech) طوغرى لاقردى dòghru-làkirdi; to speak the —, طوغرى سويلمك dòghru-sùwèylÉmek.

Truthful, *a.* طوغرى dòghru.

Truthfulness, *s.* طوغريلق dòghruluk.

Try, *v.n.* (endeavour) چالشمق chÀlishmak, سعى ا sà‘‘y-et; غيرت ا ghàyret-et; —, *v.a.* (as an experiment) باقمق bÀkmak, دنه‌مك dènémek, تجربه ا tèjribÉ-et; (as a proof) امتحان ا imtihān-et; (cause a great exertion) زورلمق zòrlamak; يورمق yòrmak; اوصاندرمق ùssÀn-dirmak; كوجنه كتمك ghyùjuna-ghìtmek.

Trying, *a.* تحملكداز tàhàmmul-ghyùdāz.

Tub, *s.* باديه bÀdiyA, كردل ghèrdèl.

Tube, *s.* بورو bòru, زوانه ziwānÉ; (of a water-pipe) مارپيچ màrpich.

Tuberose, *s.* تبر tèbEr.

Tubular, *a.* بورو شكلنده bòru-shèklinda, بوروكبى bòru-ghìbi.

Tuesday, *s.* صالى sÀli, صالى كونى sÀli-ghyùnu, ثلاثا sèlāsā, سه‌شنبه sèh-shènbih.

Tug, *s.* چكش chèkish; (ship) يدك واپورى yèdek-vàporu; —, *v.a.* چكمك chèkmek; يدكه المق yèdéghÉ-Àlmak.

Tuition, *s.* درس dèrss, تدريس tèdrīss, تعليم tà‘‘līm; تعلم tà‘‘àllum, تحصيل [tàhsīl.

Tulip, *s.* لاله lālé.

Tumble, *s.* دوشش dùshush, يقلش yìkilish; —, *v.n.* (fall) دوشمك dùshmek, يقلمق yìkilmak; (be disarranged) بوروشمق bùrushmak, اورسه‌لنمك ùrsÉlEnmek; —, *v.a.* دوشورمك dùshurmek, يقمق yìk-

mak; بوروشدرمق bùrushdurmak, اورسه‌لتمك ùrsélétmek.

Tumbler, *s.* بیوك قدح bìyuk-kàdeh, صو قدحی sù-kàdéhi.

Tumour, *s.* شیش shìsh, چبان chìbàn.

Tumult, *s.* قارشقلق kàrishiklik; كورلدی ghyùruldu, پاطردی pàtirdi, شماته shàmata. [-(òkkalik)-fìchi.

Tun, *s.* سكزيوزقيه‌لق فوچی sèkiz-yuz-

Tune, *s.* هوا hàwā; in —, اهنك āhènk, اویغون ùyghun; —, *v.a.* اهنك ا āhènk-et, اویدرمق ùydurmak.

Tunnel, *s.* يرآلتی يول yèr-àlti-yòl, يرآلتی كمر yèr-àlti-kèmer.

Tunny, *s.* پلامید pàlamīd(?), التی پرمق àlti-pàrmak(?); (preserved) لاكرده [lākèrda.

Turban, *s.* صارق sàrik.

Turbid, *a.* بولانق bùlànik.

Turbot, *s.* قالقان kàlkan, قالقان بالغی kàlkan-bàlighi.

Turbulent, *s.* (person) زوربا zòrba; (meeting) كورلديلو ghyùruldulu.

Turcoman, *s.* تركمن tùrkmèn.

Turcomania, *s.* تركمن ولايتی tùrkmèn-vìlāyèti.

Turf, *s.* (green) چيم chìm; (peat) ير تزكی yèr-tèzèghi.

Turk, *s.* عثمانلو "òssmānli; ترك tùrk, ترك اوشاغی tùrk-ùshàghi, مسلمان mùsslimān.

Turkey, *s.* (fowl) هند طاوغی hìnd-tàwughu; (empire) دولت عليه dèv-léti-"àlìyyé, دولت عثمانيه dèvléti-"òssmānìyyé, دولت ال عثمان dèv-léti-āli-"òssmān; (territory of) ممالك محروسه mèmāliki-màhrūssa, ممالك دولت عليه mèmāliki-dèvléti-"àlìyyé, عثمانلو مملكتی "òssmānli-mèmlékéti, عثمانلو طپراغی "òssmānli-tòpraghi, عثمانلو ولايتی "òssmānli-vìlāyéti (wìlā'ati).

Turkish language, *s.* تركجه tùrkja, عثمانلوجه "òssmānlija, مسلمانجه mùsslimānja.

Turmeric, *s.* زرده‌چاو zèrdéchàv.

Turmoil, *s.* كورلدی ghyùruldu, حارلدی hàrildi, پاطردی pàtirdi.

Turn, *s.* (revolution) دونش dùnush, دور dèvr; (deviation) دونش dùnush, صاپش sàpish, بورغاج bùrghàj, ديرسك dìrsèk; (in rotation) نوبت nùbèt; (change) دونش dùnush, ديكشش dìghishish, تبدل tèbèddul, انقلاب ìnkilāb; فرق fàrk; —, *v.n.* (round) دونمك dùnmek, دورا dèvr-et, دوران ا dèvérān-et; (to one side) دونمك dùnmek; صاپمق sàpmak; (become) كسلمك kèssilmek, لنمك lenmek *or* لنمق lanmak (as a verbal termination), اولمق òlmak; (change) ديكشمك dìghishmek; (as remade clothes) چويرلمك chèvirilmek; —, *v.a.* چويرمك chèvirmek; (cause to become) ايتمك ètmek, لتمك letmek *or* لتمق latmak (as a verbal termination); a good —, ايولك īyilik; — about, *v.a.* چويرمك chèvirmek; قارشدرمق kàrishdirmak; — —, *v.n.* دونمك dùnmek; — away, *v.a.* قوغمق kòghmak, دفعا dèf"-et, طرد ا

tàrd-et; (the eyes, &c.) چویرمك chèvirmek; — —, *v.n.* بشقه طرفه دونمك bàshka-tàrafa-dùnmek; — back, *v.n.* كیرو دونمك ghèri-dùnmek; عودت ا "àvdet-et; (on a hinge, &c.) اچلمق àchilmak; — —, *v.a.* كیرو چویرمك ghèri-chèvirmek; — down, *v.n.* (a street) صاپمق sàpmak; (a hill) انمك ènmek; (leaves, &c.) اشاغی قیوریلمق àshà*ghi*-kìvrìlmak; — —, *v.a.* صاپتمق sàp*i*tmak; اشاغی كوندرمك àshà*ghi*-ghyùndèrmek; اندرمك èndirmek; قیویرمق kìvir-mak, بوكمك bùkmek; — in, *v.n.* یاتمق yàtmak; ایچرو كیرمك ìchèri-ghìrmek, ایچرو كتمك ìchèri-ghìtmek, ایچرو كلمك ìchèri-ghèlmek; — —, *v.a.* ایچرو چویرمك ìchèri-chèvirmek, ایچرو صوقمق ìchèri-sòkmak; ایچرو قیویرمق ìchèri-kìvirmak; —off, *v.a.* اتمق àtmak, دوشورمك dùshurmek; صاپتمق sàp*i*tmak; سكدرمك sèk-dirmek; (a cock) قپامق kàpamak; (water) كسمك kèssmek; (a remark) الدرمامق àld*i*rmamak; — —, *v.n.* صاپمق sàpmak; (a projectile) سكمك sèkmek; — out, *v.n.* قالقمق kàlkmak; طیشاری چیقمق dìshàr*i*-chìkmak, طیشاری اوغرامق dìshār*i*-ò*gh*ramak; (prove) چیقمق chìk-mak; (the weather) لشمك leshmek (as a verbal termination); — —, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak; — over, *v.n.* دونمك dùnmek; دوریلمك dèvril-mek; — —, *v.a.* چویرمك chèvir-mek, دویرمك dèvirmek; (in charge) دورا dèvr-et; (refer) حواله‌ا hàwālé-et, احاله‌ا ìhālé-et; (in one's mind) دوشونمك dùshunmek, طاشنمق tà-sh*i*nmak, مطالعه‌ا mùtāla"à-et; (disappoint) امیدینی بوزمق ùmīdini-bòzmak; — up, *v.n.* چیقمق chìk-mak, ظهورا zùhūr-et, پیدا او pèydā-òl; قالقمق kàlkmak; اچلمق àch*i*lmak; یوقاری دونمك yùkàr*i*-dùnmek; — —, *v.a.* یوقاری چویرمك yùkàr*i*-chèvirmek; اشمك èshmek, قازمق kàzmak; قالدرمق kàld*i*rmak; اچمق àchmak.

Turnip, *s.* شلغام *or* شلغم shàlghàm.

Turnkey, *s.* زندانجی zìndānji.

Turnpike, *s.* قپو kàp*i*.

Turpentine, *s.* ترمنتی tèrmènti; spirits of —, نفت یاغی nèft-yà*ghi*.

Turquoise, *s.* فیروزه طاشی fīrūzé-tàshi.

Turret, *s.* قوله kùlé, قوله جك kùléjik.

Turtle, *s.* دكزقاپلو بغه‌سی dèn*giz*-kàpl*i*-bà*gh*assi (kàpl*im*-); — dove, قمری [kùmru.

Tuscan, *a.* توسقانه‌لو Tòsscàn*a*li.

Tuscany, *s.* توسقانه ولایتی Tòsscàn*a*-[-vìlāyèti.

Tusk, *s.* ازو àzi, دیش dìsh.

Tutor, *s.* خواجه khòj*a*; —, *v.a.* اوكرتمك ùghretmek, تعلیم ا tà"līm-et.

Twaddle, *s.* بوش لاقردی bòsh-làk*i*rd*i*.

Tweezers, *s.* جمبز jìmb*i*z.

Twelve, *a.* اون ایكی òn-ìki; —month, یل yìl, سنه sèné, سال sāl.

Twenty, *a.* یكرمی yì*gh*irmi, عشرون "ìsh-rūn, عشرین "ìshrīn, بیست bīsst.

Twice, *ad.* ایكی كره ìki-kèrré, ایكی دفعه

ìki-dèf"à, ایکی نوبت ìki-nùbèt, ایکی سفر ìki-sèfer. [چبوق chìbŭk.

Twig, s. دال dàl, اینجه دال ìnja-dàl,

Twilight, s. (morning) اورطه لق اغارمسی òrtalik-àgharmassi, فجر fèjir, شفق shàfak; (evening) صولر قرارمسی sùlar-kàrarmassi, اورطه لق قرارمسی òrtalik-kàrarmàssi. [pl. ایکز ìkiz.

Twin, s. ایکز ìkiz, توأم tèv'àm; —s,

Twine, s. سجیم sìjim; —, v.n. صارلمق sàrilmak, طولاشمق dòlashmak; —, v.a. طولاشدرمق dòlashdirmak, صارمق sàrmak. [بوکلمك bùkyulmek.

Twist, v.a. بوکمك bùkmek; —, v.n.

Two, a. ایکی ìki, اثنین ìssnèyn, دو dù.

Type, s. (model) نمونه nùmūné; (for printing) حرف hàrf (pl. حروفات hùrūfāt); in —, مرتب mùrèttèb, ترتیب اولنمش tèrtīb-òlunmush.

Typhus, s. قره حما kàra-hùmmà, تیفو tīfo.

Typographer, s. باصمه جی bàssmaji.

Typography, s. حروفات باصمه سی hù-rūfāt-bàssmassi.

Tyrannical, a. ظالمانه zālimāné, ظلمکارانه zùlumkyārāné.

Tyranny, s. ظلم zùlm, تعدی tà"àddī, غدر ghàdr, جفا jèfā.

Tyrant, s. ظالم zālim, غدار ghàddār, جفاکار jèfākyār; سفاك sèffāk, خونریز khūnrīz.

Tyro, s. عجمی "àjémī, مبتدی mùbtédī.

U.

Udder, s. ممه mèmé. [kèrīhu-'l-mànzar.

Ugly, a. چرکین chìrkin, کریه المنظر

Ulcer, s. یاره yàra.

Ultimate, a. صوك sòng.

Umbrage, s. اغبرار ìghbirār.

Umbrageous, a. کولکه لك ghyùlghélik.

Umbrella, s. شمسیه shèmsìyyé.

Umpire, s. حکم hàkem; to act as —, حکم ا hùkm-et, دعوایی فصل ا dà"wàyi-fàssl-et.

Unable, a. الندن کلمز èlindan-ghèlmàz, مقتدر دکل mùktèdir-dìghil, عاجز "ājiz. [mish.

Unaccustomed, a. الشمامش àlishma-

Unadvisable, a. مناسبتسز mùnāssébètsiz.

Unanimity, s. اتفاق ارا ìttifāki-ārā.

Unanimous, a. متفق mùttèfik, متحد الارا mùttàhidu-'l-ārā, یکزبان yèkzabān.

Unarmed, a. سلاحسز sìlāhsiz; (ship or battery) طوپسز tòpsuz. [zàrūrī.

Unavoidable, a. ناچار nāchār; ضروری

Unawares, ad. علی الغفله "àlé-'l-ghàflé.

Unbecoming, a. یاقشمز yàkishmàz, یاقشقسز yàkishiksiz, بد bèd, چرکین chìrkin. [کفر kyùfr, جهالت jàhālet.

Unbelief, s. عدم ایمان "àdémi-īmān,

Unbeliever, s. غیرمؤمن ghàyri-mù'min, کافر kyāfir, کاور ghyàwr, جاهل jāhil.

Unbend, v.a. (a bow) یایك کریشنی چیقارمق yàying-kìrishini-chìkàrmak; (sails) اشاغی المق àshàghi-àlmak; —, v.n. اچلمق àchìlmak. [àchmak.

Unbind, v.a. چوزمك chùzmek, اچمق

Unbounded, a. بیحد bīhàdd, حدسز hàddsiz, بیپایان bīpāyān.

Unburthen (one's self, one's mind), v.n. دردینی سویلمك dèrdini-sùwèylémek.

Unbutton, *v.a.* اچمق *à*chma*k*.

Uncertain, *a.* بللوسز bèllisiz, بللو دکل bèlli-dì*gh*il, شبهه‌لو shùbhéli, مشکوك mèshk*y*ūk.

Uncertainty, *s.* مشکوکيت mèshk*y*ū-kìyyèt; مشکوك شی mèshk*y*ūk-shèy.

Unchangeable, *a.* دائمی dā'imī, دیکشمز dì*gh*ishmàz.

Uncharitable, *a.* صدقه ویرمز sÀd*a*ka-vÈrmàz; فنا شبهه ایدر fÈna-shùbhé-èdÈr. [sizlik.

Uncharitableness, *s.* انصافسزلق insĀf-

Unchaste, *a.* غیر عفیف ghàyrì-''àfīf.

Uncivil, *a.* ترس tèrss, قبا kÀba.

Uncivilized, *a.* وحشی vwàshī.

Uncle, *s.* (father's brother) عموجه ''Àmuj*a* (Àmj*a*), عم ''*à*mm, عمی ''Àmmī; (mother's brother) دای dày. [نجس nèjiss.

Unclean, *a.* پس pìss, مردار mùrdār,

Uncleanliness, *s.* پسلك pìsslik.

Uncleanly, *a.* پس pìss.

Uncleanness, *s.* پسلك pìsslik.

Unclose, *v.a.* اچمق àchm*a*k. [-sòymak.

Unclothe, *v.a.* روباسنی صویمق rùbassini-

Unclouded, *a.* بلوطسز bùlutsiz.

Uncomfortable, *a.* راحتسز rāh*a*tsiz.

Uncommon, *a.* از بولنور Àz-bùlunur, نادر nādir, نادیده nādīdé, نادر کوریلور nādir-ghyùrulur.

Uncommunicative, *a.* کتوم kètūm.

Unconceivable, *a.* تصور اولنمز tàssÀvur-òlunamàz. [lā-kàyd.

Unconcerned, *a.* قیدسز kàyds*i*z, لاقید

Unconditional, *a.* شرطسز shàrtsiz.

Unconscionable, *a.* انصافسز insĀfs*i*z.

Unconscious, *a.* خبرسز khÀbÈrsiz, بیخبر bīkhÀbÈr.

Uncorrupt, *a.* طوغری dò*gh*ru, مستقیم الاطوار mùsstakīmu-'l-Àtwār.

Uncover, *v.a.* اچمق *à*chm*a*k, قپاغنی قالدرمق kÀpÀ*gh*ini - kÀld*i*rm*a*k, اورتیسنی چیقارمق *ù*rtussunu-chì-kàrm*a*k.

Uncreate, Uncreated, *a.* غیر مخلوق ghàyr*i*-màkhlūk, قائم بالذات kā'im-bì-'z-zāt.

Undecided, *a.* قرارسز kÀrārs*i*z; (person) کندی عقلنی بلمز kèndi-''Àkl*i*n*i*-bìlm*à*z.

Under, *a.* التده اولان Àltd*a* - òlAn; اشاغی رتبه‌ده اولان Àshà*gh*i-rùtbÉdÉ-òlAn; اشاغیکی *à*shà*gh*iki; —, *pr.* التنه Àlt*i*na, التنده Àlt*i*nda, التندن Àlt*i*ndan; تحتنه tàht*i*na, تحتنده tàht*i*nda, تحتندن tàht*i*ndan; زیرینه zīrin*a*, زیرنده zīrinda, زیرندن zīrind*a*n; دن اشاغی dan-Àshà*gh*i; دن اکسك dan-èksik; — age, چوجق chòjuk, صبی sÀbī. [چیك قالمش chì*gh*-kÀlm*i*sh.

Underdone, *a.* از پشمش Àz-pìshmish,

Undergo, *v.a.* کرفتار او ghìriftār-òl, دوچار او dùchār-òl, مبتلا او mùbtélā-òl; طوتلمق tùtulm*a*k; اولمق òlm*a*k.

Underhand, *a.* کیزلو ghìzli, صاقلو s*à*kl*i*, خفی kh*à*fī; —, *ad.* ال التنده Èl-Àlt*i*ndA.

Undermine, *v.a.* التنی قازمق Àlt*i*ni-kÀzm*a*k; (a person) اياغنی قايدرمق àya*gh*ini-kàyd*i*rm*a*k.

Undermost, *a.* اك التدەكى èng-Altdaki.

Underneath, *pr.* التنه Altina, التندە Altinda; —, *ad.* التە Alta, التدە Altda.

Under-secretary, *s.* (of state) مستشار mùsstéshār; (of an office) معاون mù"āvin.

Undersign, *v.a.* امضا ا ìmzā-et.

Undersigned, *a.* زيردە واضع الامضا zīrda-vwAzi"-'l-ìmzā.

Understand, *v.a.* اكلامق ànglamak (ànnamak), تفهم ا tèfèhhum - et, درك ا dèrk-et, ادراك ا ìdrāk-et, تعقل ا tà-"àkkūl-et.

Understanding, *s.* عقل "Akl; (agreement) قول kAvl, مقاوله mùkāvélé; شرط shàrt.

Undertake, *v.a.* اوزرينه‌المق ùzérina--Almak, درعهده ا dèr-ùhdé-et.

Undertaker, *s.* تابوتجى tābūtju.

Undertaking, *s.* ايش ìsh.

Underwriter, *s.* كمى ايله كمى يوكنى سيغورته‌يه آلان اصناف ghèmi-ìla-ghèmi - yùkunu - sìghūrtāya - Alan - -èssnāf.

Underwriting, *s.* كمى ايله كمى يوكنى سيغورته‌يه المقلق ghèmi-ìla-ghèmi--yùkunu-sìghūrtaya-Almaklik.

Undesignedly, *ad.* لاعن قصد lā-"àn--kAssdin; سهواً sèhven; اتفاقا ìttifākā.

Undivided, *a.* بتون bìtun; (common) مشاع mùshā".

Undo, *v.a.* بوزمق bòzmak; (a knot, &c.) اچمق àchmak, چوزمك chùz-mek.

Undone, *a.* ياپلمامش yàpìlmamish; (ruined) خراب khàrāb; (in reputation) رذيل rèzīl, رسواى rùssvày.

Undoubtedly, *ad.* شبهه‌سز shùbhéssiz; البته èlbètté.

Undress, *v.a.* صويمق sòymak, اوروبه‌سنى چيقارمق ūrūbassini-chìkàrmak; —, *v.n.* صوينمق sòyunmak, دوكلمك dùkyulmek.

Undulation, *s.* طالغه dAlgha; (of ground) باير bàyir, تومسكلك tùmseklik.

Undutiful, *a.* رعايتسز rì"āyetsiz.

Undying, *a.* لايموت lā-yèmūt.

Uneasiness, *s.* راحتسزلق rāhatsizlik, صيقندى sìkindi; اضطراب ìztirāb.

Uneasy, *a.* راحتسز rāhatsiz; (in body or mind) مضطرب mùztàrib.

Unemployed, *a.* ايشسز ìshsiz, بوش bòsh, بوشدە bòshda, عاطل "Atil, معطل mù"AttAl.

Unequal, *a.* بردكل bìr-dìghil, غير مساوى ghàyri-mùssāvī; (to a task) عاجز "ājiz, اربابى دكل èrbābi-dìghil, كوجى يتمز ghyùju-yètmàz, الندن كلمز èlindan-ghèlmàz.

Unequivocal, *a.* صريح sArīh, اچيق àchik, اشكار Ashikyār.

Unerring, *a.* صائب sā'ib. [nā-hèmvār.

Uneven, *a.* دوزدكل dùz-dìghil, ناهموار

Unexampled, *a.* كورلمامش ghyùrulma-mish, مثالسز mìssālsiz, غيرمسبوق ghàyri-mèssbūk.

Unexpected, *a.* اوملمامش ùmulmamish; —ly, *ad.* من‌غيرمأمول mìn-ghàyri--mè'mūlin.

Unexpired, *a.* وعدەسی کلمامش wà''dÉssi-ghÈlmamish. [sĀfsiz.
Unfair, *a.* حقسز hÀkksiz, انصافسز in-
Unfairness, *s.* حقسزلق hÀkksizlik.
Unfaithful, *a.* خائن khā'in. [mùghāyir.
Unfashionable, *a.* مودەیە مغایر mòdàya-
Unfasten, *v.a.* اچمق àchmak.
Unfathomable, *a.* دبسز dìbsiz, ناقعریاب nā-kà''r-yĀb.
Unfavourable, *a.* ترس tèrss, مخالف mùkhālif, اویغونسز ùyghunsuz.
Unfeeling, *a.* مرحمتسز mÈrhàmetsiz.
Unfeigned, *a.* خالص khāliss, بیریا bī-riyā. [اکسك èksik.
Unfinished, *a.* بتمامش bìtmamish,
Unfit, *a.* اویمز ùymàz, یاقشمز yàkish-màz, الویرمز èlvErmàz; (person) نااهل nā-èhl, اربابی دکل èrbābi-dìghil, لیاقتسز lìyākÀtsiz; —, *v.a.* اهلیتنی ازالە èhlìyyètini - ìzālÉ-et; مانع اول māni''-òl, منع ا mèn''-et.
Unfold, *v.a.* اچمق àchmak, سرمك sÈrmek, نشرا nèshr-et, بسطا bÀsst-et.
Unforeseen, *a.* کورنمیان ghyùrunmé-yEn, دوشنلمامش dùshunulmamish.
Unforgiving, *a.* عفوایتمز ''Àfv-ètmàz, اونوتمز ùnutmàz. [mish.
Unforgotten, *a.* اونودلمامش ùnùdulma-
Unfortified, *a.* غیر مستحکم ghàyr-mùsstàhkÈm. [nàhiss.
Unfortunate, *a.* بختسز bàkhtsiz; نحس
Unfortunately, *ad.* نە فائدە nè-fā'idÉ, چە فائدە chì-fā'idÉ.
Unfounded, *a.* اصلی یوق Àssli-yòk.
Unfrequent, *a.* نادر nādir.

Unfriendliness, *s.* عداوت ''àdāvèt.
Unfriendly, *a.* دشمن dùshmEn; دارغین dàrghin. [عقیم ''àkīm.
Unfruitful, *a.* میوە ویرمز mèyvÉ-vèrmàz;
Unfurnish, *v.a.* صویمق sòymak, دوشمەسنی قالدرمق dùshÉmÉssini-kÀl-dirmak.
Unfurnished, *a.* دوشمەسز dùshÉmÉsiz.
Ungainly, *a.* بد bèd; چرکین chirkin.
Ungallant, *a.* قاریە رعایتسز kÀrìyyÉ-rì''āyetsiz.
Ungenerous, *a.* خسیس khàssīss.
Ungodly, *a.* (man) فاسق وفاجر fāssik-u-fājir; (act) فاسقانە fāssikānÉ, فاجرانە fājirānÉ.
Ungovernable, *a.* ضبط اولنمز zÀbt-òlu-namàz, سرت sÈrt, حدید hàdīd.
Ungrammatical, *a.* قواعد صرف و نحوە مخالف kàwā''idi - sàrf-u-nahvÉ-mù-khālif.
Ungrateful, *a.* نانکور nānkyūr (nÀm-), نمك بحرام nèmek - bùhrām, خائن khā'in.
Ungrounded, *a.* اصلی یوق فصلی یوق Àssli-yòk - fÀssli - yòk, بوش bòsh, باطل bĀtil, بی اساس bī-èssās.
Unguarded, *a.* نوبتجی و قرە قول و استحکامدن خالی nùbètji-vÉ-kÀrÉ-kòl-vÉ-ìsstìhkyāmdan-khāli; غافل ghÀfil.
Unguent, *s.* یاغ yàgh, مرهم mÈrhÈm.
Unhappy, *a.* دردلو dèrdli, دردمند dèrdmènd.
Unhealthy, *a.* (person) چوروك chùruk, علیل ''àlīl; (place) وخیم wàkhīm, وخامتلو wàkhāmetli.

Unheard of, *a.* اشیدلمامش ìshìdilma-mish, غیرمسموع ghàyri-mèssmū".

Unhoped for, *a.* اومولمامش ùmulmamish; مأمولدن زیاده mè'mūldan-zìyādÉ.

Unhorse, *v.a.* اتندن‌دوشورمك Àtindan-dùshurmek (*or* اتدن Àtdan).

Unhurt, *a.* اینجنمامش ìnjinmamish.

Uniform, *a.* منتظم mùntazàm, برسیاقده bìr-sìyĀkda; —, *s.* اونیفورمه ùni-fòrma, رسم‌البسه‌سی rèssm-èlbissÉssi, نظام‌روبه‌سی nìzĀm-rùbassi, عسکر روبه‌سی "Àsker-rùbassi.

Uniformity, *s.* مطابقت mùtĀbakÀt.

Uniformly, *ad.* دائما dā'imā; شاشمیه‌رق shàshmayarak; نظام اوزره nìzĀm-ùzérÉ.

Unimportant, *a.* غیرمهم ghàyri-mùhìmm.

Unincumbered, *a.* هر نوع بار و مانعدن خالی hÈr-nèv"i-bār-ū-māni"dan-khāli; بورجسز bòrjsiz.

Uninhabitable, *a.* خیرسز khàyrsiz, غیر قابل‌سکنی ghàyri-kĀbili-sùknà.

Uninhabited, *a.* غیرمسکون ghàyri-mèsskyūn, بوش bòsh. [-mÀssūn.

Uninjured, *a.* ضرردن مصون zàrardan-

Unintelligible, *a.* اکلاشلمز ànglashìl-màz (ànnàsh-). [-nèv"indan.

Unintentional, *a.* قضا نوعندن kÀzā-

Unintentionally, *ad.* عن غیر قصد "àn-ghàyri-kÀssdin.

Uninterrupted, *a.* اراسی یوق àrassi-yòk; —ly, *ad.* ارا ویرمیه‌رك àra-vÈrméyé-rek, اردی اراسی اولمیه‌رق àrdi-àrassi-òlmayarak, بلا فاصله bìlā-fĀssila, لا ینقطع lā-yànkÀti".

Union, *s.* اتحاد ìttihād; جمع jèm", تجمع tèjèmmu", اجتماع ìjtimā", برارایه كلش bìr-àraya-ghèlish; قارشش kÀrishish, قاتشمه kÀtishma, مزج mèzj, امتزاج ìmtizāj; تزوج tèzèvvuj, ازدواج ìzdivāj.

Unit, *s.* فرد fÈrd.

Unitarian, *s.* موحد mùwàhhid, اهل توحید èhli-tèvhīd.

Unite, *v.n.* برلشمك bìrlEshmek; برلكده او bìrlikda-òl, اتفاق ا ìttifāk-et; جمع او jèm"-òl, برارایه‌كلمك bìr-àraya-ghÈlmek; بری برینه قارشمق bìri-bìrina-kÀrishmak, قاتشمق kÀtish-mak; امتزاج ا ìmtizāj-et; بری برینه وارمق bìri-bìrina-vàrmak, تزوج ا tèzèvvuj-et; قاینامق kàynamak, یاپشمق yàpishmak, باغلانمق bÀgh-lanmak; متصل او mùttÀssil-òl; مربوط او mrÈbūt-òl, منتسب او mùn-tèssib-òl; —, *v.a.* برلشدرمك bìr-lEshdirmek; قارشدرمق kÀrishdirmak, مزج ا mèzj-et; امتزاج‌ایتدرمك ìm-tizāj-ètdirmek; اولندرمك èvlEndir-mek, تزویج ا tèzvīj-et, ویرمك vÈrmek; قایناتمق kàynatmak; یاپشدرمق yàpishdirmak; باغلامق bÀghlamak, ربط ا rÀbt-et, بتشدرمك bìtish-dirmek.

United States, *s. pl.* جماهیر مجتمعه امریقا jèmāhīri-mùjtémi"a-i-Amèrika.

Unity, *s.* برلك bìrlik; (of God) وحدانیت wàhdānìyyèt; اتفاق ìttifĀk, اتحاد ìttihād.

Universal, *a.* كلی kyùllī; عمومی

"ùmūmī; —ly, *ad.* عموما "ùmūman, على العموم "àlé-'l-"ùmūm. [kyā'ināt.
Universe, *s.* عالم "ālem, كائنات
University, *s.* دارالفنون dāru-'l-fùnūn.
Unjust, *a.* (man) غدار ghàddār, ظالم zālim, انصافسز ìnsāfsiz; (man or act) حقسز hàkksiz. [sèbebsiz.
Unjustifiable, *a.* حقسز hàkksiz, سببسز
Unkind, *a.* (person) جفاكار jèfākyār; (person or act) ترس tèrss, طاتسز tàtsiz, صوغوق sòghuk.
Unknown, *a.* مجهول mèjhūl, نامعلوم nā-mà"lūm; — to me, *ad.* بنم خبرم اولميه‌رق bènim-khàbérim-òlmayarak.
Unlade, *v.a.* (a ship, &c.) بوشالتمق bòshaltmak, يوكنى بوشالتمق yùkyunu-bòshaltmak; يوكنى چيقارمق yù-kyunu-chìkàrmak; (a horse, &c.) يوكنى اندرمك yùkyunu-èndirmek; —, *v.n.* بوشالمق bòshalmak.
Unlawful, *a.* حرام hàrām; غيرمشروع ghàyri-mèshrū"; ممنوع mèmnū", منهى mènhī, يساق yàssàk; فضولى fùzūlī, ناحق nā-hàkk; —ly, *ad.* بغيرحق bì-ghàyri-hàkkin, فضولى اوله‌رق fùzūli-òlarak.
Unlearned, *a.* جاهل jāhil.
Unleavened, *a.* خميرسز khàmirsiz.
Unless, *c.* مگركه mègher-ki. (This conjunction is hardly ever used, but the sense is rendered by employing the conditional negative of the verb which follows in English. Ex.—Unless I go, بن كتمسم bèn-ghìt-massam, *if I go not.*)

Unlikely, *a.* اولمز ùmulmàz, ياقشق المز yàkishik-àlmaz; it is very unlikely, دكمه‌ده dèghmédé, اومم ùmmàm, مأمول ايتمم mè'mūl-ètmàm.
Unlimited, *a.* حدسز hàddsiz, بيحد [bìhàdd.
Unload, *vid.* Unlade.
Unlock, *v.a.* اچمق àchmak; كليدينى اچمق kìlidini - àchmak; —, *v.n.* اچلمق àchìlmak.
Unlooked-for, *a.* اومليان ùmulmayan; مأمولدن زياده mè'mūldan-zìyādé.
Unloose, *v.a.* اچمق àchmak, چوزمك chùzmek; صاليويرمك sàlivèrmek.
Unluckily, *ad.* نه‌فائده nè-fā'idé, چه فائده chì-fā'idé.
Unlucky, *a.* (man) بختسز bàkhtsiz, بدبخت bèd-bàkht; (day) نحس nàhiss; (house, &c.) شئامتلو shà'ā-metli, مشئوم mèsh"ūm.
Unman, *v.a.* چوجق كبى اغلاتمق chòjuk-ghìbi-àghlatmak; to be —ed, چوجق كبى اغلامق chòjuk-ghìbi-àghlamak, يوركى طيانمامق yùrèghi-dàyànmamak, اغلايه‌جغى كلمك àghlayajaghi-ghèlmek.
Unmanageable, *a.* ضبط اولنمز zàbt-òlu-namaz; (ship) دومن دكلمز dùmèn-(dīnémàz). [-yàkishmàz.
Unmanly, *a.* اركگه ياقشمز èrkégha-
Unmannered, Unmannerly, *a.* قبا kàba, خويراط khòyrāt.
Unmarried, *a.* (man) بيكار bīkyār (bèy-kyār), اولودكل èvli-dìghil, مجرد mù-jèrred; (woman) قوجه‌ده‌كل kòjada-dìghil (*or* اولميان òlmayan); قيز kìz.

Unmerciful, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz; —ly, *ad.* فنا fèna.

Unmindful, *a.* دقتسز dìkkàtsiz, دقت ایتمز dìkkàt-ètmàz, غافل ghāfil.

Unmingled, Unmixed, *a.* خالص khāliss, صاف sāf, صافی sāfī.

Unmoor, *v.a.* باش قیچ باغلرینی چوزمك bàsh-kìch-bàghlarini-chùzmek, یالکز برتیمور ایله براقمق yàlingiz-bir-(dèmir)-ila-bràkmak.

Unnatural, *a.* طبیعتك خلافی tàbī''àting-khìlāfi. [bī-lùzūm.

Unnecessary, *a.* لزومسز lùzūmsuz, بیلزوم

Unnerve, *v.a.* ثباتنی اخلال sèbātini-ìkhlāl-et.

Unnumbered, *a.* حسابسز hìssābsiz, لا یعدولایحصا lā-yù''àdd-vé-lā-yùhsā.

Unobjectionable, *a.* اعتراض اولنه مز ì''tirāz-òlunamàz.

Unoccupied, *a.* بوش bòsh, خالی khālī.

Unoffending, *a.* صوچسز sùchsuz, قباحتسز kàbāhatsiz, ضررسز zàrarsiz.

Unopposed, *a.* مانعسز māni''siz, بلامانع bìlā-māni''in, بلا مخالفه bìlā-mùkhāléfé. [sāhibi-mèjhūl.

Unowned, *a.* صاحبسز sāhibsiz, صاحبی مجهول

Unpack, *v.a.* اچمق àchmak; صندقدن چیقارمق sàndikdan-chìkàrmak.

Unpaid, *a.* ویرلمامش vèrilmamish; (officer) معاشسز mà''āshsiz, ایلقسز [àylìksiz.

Unpalatable, *a.* اجی àji.

Unparalleled, *a.* مثالسز mìssālsiz, کورلمامش ghyùrulmamish, اشیدلمامش ìshidilmamish, نامسبوق nā-mèssbūk.

Unpardonable, *a.* عفواولنمز "àfv-òlunmàz, پك لایقسز pèk-lāyiksiz, پك مناسبتسز pèk-mùnāssébetsiz.

Unpaved, *a.* قالدریمسز kàldirimsiz.

Unperceived, *ad.* کورلمیه رك ghyùrulméyérek, دویولمه رق dùyulmayarak.

Unpleasant, *a.* فنا féna, طاتسز tàtsiz, بد bèd, کریه kèrīh, ناخوش nā-khòsh; اویغونسز ùyghunsuz; —ness, *s.* اویغونسزلق ùyghunsuzluk.

Unpolite, *a.* قبا kàba, خویراط khòyràt.

Unpopular, *a.* خلق بیننده مقبول و پسندیده اولمیان khàlk-bèyninda-màkbūl-vé-pèssendīdé-òlmayan.

Unprecedented, *a.* امثالسز èmsālsiz, نامسبوق nā-mèssbūk.

Unprejudiced, *a.* (mind) سالم sālim; (person) غرضسز ghàrazsiz, منصف mùnsif.

Unpremeditated, *a.* لاعن قصد lā-''àn-kàssdin.

Unprepared, *a.* خبرسز khàbersiz; حاضردکل hāzir-dìghil.

Unpretending, *a.* محجوب màhjūb, کندی حالنده kèndi-hālinda.

Unprincipled, *a.* چاپقین chàpkin, عارسز "ārsiz, حیاسز hàyāssiz, ادبسز èdebsiz.

Unprofitable, *a.* فائده سز fā'idéssiz, فائده دن خالی fā'idédan-khālī, بوش bòsh, نافله nāfilé, بیهوده bīhūdé, لاطائل lā-tā'il.

Unquestionable, *a.* شبهه سز shùbhéssiz, محقق mùhàkkàk; —bly, *ad.* البته èlbétté, مطلقا mùtlàkā.

Unreasonable, *a.* مناسبتسز mùnāssébet-siz; انصافسز ìnsĀfs*i*z.

Unremitting, *a.* لاينقطع lā-y*à*nkĀt*i*ʻʻ, اردی اراسی اولميان àrd*i* - *à*rass*i* - òlmayAN.

Unreserved, *a.* بلاكتم bìlā-kètmin.

Unrevenged, *a.* (blood) هدر hèdr; انتقامسز ìntikĀms*i*z.

Unrewarded, *a.* مكافاتسز mùky*ā*fāts*i*z.

Unrighteous, *a.* (person) كناهكار ghyù-nāhky*ā*r; (act) كناه ghy*ù*nāh.

Unripe, *a.* خام khĀm, اولمامش òl-m*a*m*i*sh.

Unrivalled, *a.* مثالسز mìssāls*i*z, بيمثال bīmissāl, يكتا yèktā, بيهمتا bīhèmtā.

Unruly, *a.* زوربا zòrba, عاصی ʻʻĀssī, متمرد mùtémèrrid. [èmīn-dìg*h*il.

Unsafe, *a.* قورقلور kòrkulur, امين دكل

Unsaid, *a.* دينلمامش dènilm*a*mish, سويلنلمامش sùwèylEnilm*a*mish.

Unsaleable, *a.* صاتلهمز sAtil*a*m*à*z.

Unsatisfactory, *a.* غيرمرضی ghàyri-mèrzī.

Unsay, *v.a.* سوزندن دونمك s*ù*zund*a*n--d*ù*nmek, انكار ا ìnky*ā*r-et.

Unscrew, *v.a.* اچمق *à*chm*a*k, ويدهسنی اچمق vìdéssini-*à*chm*a*k.

Unscriptural, *a.* كتب سماويهنك مألنه مغاير ky*ù*tubu-sèmāvìyyéning-m*à*-ʻālin*a*-mùghāyir. [mùhrunu-*à*chm*a*k.

Unseal, *v.a.* اچمق *à*chm*a*k, مهرينی اچمق

Unseasonable, *a.* وقتسز wAkits*i*z.

Unseaworthy, *a.* دكز سفرينه غير صالح dèn*g*iz-sèfErin*a*-ghàyri-sālih.

Unseemly, *a.* چركين chìrkin, ياقشمز y*à*k*i*shm*à*z, ياقشقسز y*à*k*i*shìks*i*z.

Unseen, *a.* كورنميان ghy*ù*runméyEN; كورلمامش ghy*ù*rulm*a*mish; —, *ad.* كورلميهرك ghy*ù*rulméyErek.

Unsettle, *v.a.* قرارينی بوزوب مشوش ا kArārini-bòzup-mùshèvvèsh-et.

Unsheath, *v.a.* چكمك chèkmek, سل ا sèll-et.

Unship, *v.a.* چيقارمق chìkàrm*a*k, يرندن چيقارمق yErind*a*n-chìkàrm*a*k.

Unsightly, *a.* چركين chìrkin, بد bèd, ياقشقسز y*à*k*i*shìks*i*z.

Unskilful, *a.* عجمی ʻʻĀjÉmī.

Unslaked, *a.* (lime) سونمامش s*ù*n-m*a*mish; (thirst) كسلمامش kèssil-m*a*mish. [fāssid.

Unsound, *a.* چوروك chùruk; فاسد

Unsown, *a.* اكلمامش èkilmamish, غيرمزروع ghàyri-mèzrūʻʻ.

Unsparing, *a.* بول بول bòl-bòl; —ly, *ad.* اسركميهرك èssirghÉméyÉrek.

Unspeakable, *a.* تعبيراولنهمز tàʻʻbīr--òlUnam*à*z. [sèbāts*i*z.

Unstable, *a.* قرارسز kArārs*i*z, ثباتسز

Unsteady, *a.* اوينار òynar; صاللانور sAll*à*nir; دترر (tìtrEr); (person) حوارده hòwàrd*a*, چاپقين chApk*i*n.

Unsuccessful, *a.* (person) ايشنی بجرهمامش ìshini - bèjEr*a*m*a*mish, موفق اولهمامش mùwàffak - òlama-mish; (attempt) اويمامش ùym*a*mish.

Unsuitable, *a.* ياقشمز y*à*k*i*shm*à*z, اويمز ùym*à*z.

Untaught, *a.* اوكردلمامش ù*gh*rÈdilma-mish; برشی اوكرنمامش bìr - shèy--*ù*g*h*rENm*a*mish.

Untenable, *a.* (assertion) باطل bātil, بوش bòsh; (position) محافظه‌سی محال mùhāfazassi-mùhāl.

Untenanted, *a.* بوش bòsh.

Unthankful, *a.* شكر ايتمز shùkr-ètmàz.

Unthankfulness, *s.* عدم شكر "àdemi-shùkr.

Unthinking, *a.* دوشونمز dùshunmàz.

Unthought-of, *a.* دوشونلمامش dùshu-nulmamish, خاطره تخطرايتمامش khātira-tàkhàttur-ètmamish.

Untidy, *a.* هر شی‌سی پیس و قارشق hèr-shèy-si-pìss-vé-kārishik.

Untie, *v.a.* چوزمك chùzmek, اچمق àchmak, حل ا hàll-et.

Until, *pr.* ئه‌قدر a-kādar, ئه‌دك édek, *or* ئه‌دق adak, ئه‌دكين édèghin (*or* a-).

Untimely, *a.* وقتسز wàkitsiz; — end, وقتسزاولم wàkitsiz-ùlum, تلف tèlef, [هلاك hèlāk.

Unto, *pr.* ئه é, a.

Untold, *a.* صايلمامش sàyilmamish; افاده‌اولنمامش ìfādé-òlunmamish.

Untoward, *a.* چركين chìrkin, فنا fèna, مناسبتسز mùnāssébetsiz.

Untried, *a.* دننلمامش dènenilmamish.

Untrodden, *a.* اياق باصلمامش àyak-bāss-mamish. [باطل bātil.

Untrue, *a.* يلان yàlàn, كاذب kyāzib,

Untrustworthy, *a.* اعتماد اولنه‌مز i"ti-mād-ùlunamaz.

Untruth, *s.* يلان yàlàn, كذب kìzb, دروغ dùrūgh, بطلان bùtlān.

Unusual, *a.* عادت دكل "ādet-dìghil, خلاف عادت khìlāfi-"ādet; —ly, *ad.* سائر وقته نسبتله sā'ir-wàkta-nìssbètla.

Unutterable, *a.* تعبير اولنه‌مز tà"bīr-òlunamàz.

Unveil, *v.a.* and *n.* ياشماغنی چيقارمق yàshmaghini-chìkàrmak (*or* اچمق àchmak). [-òlunmàz.

Unwarrantable, *a.* تجويز اولنمز téjvīz-

Unwary, *a.* غافل ghāfil.

Unwell, *a.* كيفسز kèyfsiz, مزاجسز mì-zājsiz, خسته khàssta.

Unwholesome, *a.* (air) وخيم wàkhīm, وخامتلو wàkhāmetli; (food) مضر mùzìrr.

Unwilling, *a.* استكسز ìssteksiz, رغبتسز ràghbetsiz, كوكلسز ghyùngulsuz; —ly, *ad.* كرهاً kèrhan, مع الكراهه mà"a-'l-kèrāhé, استميه‌رك ìsstéméyérek, چكنه‌رك chèkinérek; —ness, *s.* كوكلسزلك ghyùngulsuzluk, عدم رغبت "àdémi-ràghbet.

Unworthy, *a.* (person) نااهل nā-èhl, استحقاقسز ìsstìhkāksiz; (act) لايقسز lāyiksiz.

Up, *a.* قالقمش kālkmish; يوكسلمش yuksèlmish; پهايه چيقمش pahāya-chìkmish; —, *ad.* يوقاری yùkāri; يوقاری‌يه yùkāriya, يوقاريده yùkārida (yùkārda); يوقاری‌يه طوغری yùkāriya-dòghru; —, *pr.* دن يوقاری dan-yùkāri; —, *int.* دی بقالم dè-bākā-lim! قالق بقالم kālk-bākālim; — and down, اشاغی يوقاری āshàghi-yùkāri; اوته‌بری ùté-bèri; — hill, يوقش يوقاری yòkush-yùkāri; كوچ ghyùch, مشكل mùshkil, چتين chètin; — there! هی يوقارده hèy-yùkàrda, هی

هی کیم واریوقارده hèy-kìm-vàr-yukarda; — with the helm! اورصه òrsa!

Upbraid, *v.a.* یوزینه‌اتمق yùzuna-ʌtmak.

Uphold, *v.a.* طوتمق tùtmak, تصحب ا tàssàhhub-et, صحابت ا sàhābet-et, التزام ا ìltizām-et, ارقه‌ا àrka-òl; (a thesis) ادعا ا ìddi"ā-et, تصدیق ا tʌss-dīk-et.

Upholsterer, *s.* یورغانجی yùrghʌnji, دوشمه‌جی dùshéméji.

Upland, *s.* یایلا yàyla, یایلاق yàylʌk.

Uplift, *v.a.* یوقاری قالدرمق yùkāri-kʌldirmak.

Upmost, *a.* اڭ یوقاری èng-yùkāri.

Upon, *pr.* اوستنه ùsstuna, اوستنده ùsstunda; اوزرینه ùzérina, اوزرنده ùzérinda.

Upper, *a.* یوقاریکی yùkāriki, یوقارده‌کی yùkàrdéki; اوستده‌کی ùsstdéki, اوستنده‌کی ùsstundéki; — hand, غلبه ghàlébé, غالبلق ghāliblik.

Uppermost, *a.* اڭ یوقاریکی èng-yù-kāriki, اڭ اوستده‌کی èng-ùsstdéki.

Upright, *a.* طوغری dòghru, قائم kā'im; (in morals) طوغری dòghru, مستقیم mùsstakīm.

Uproar, *s.* کورلدی ghyùruldu, حارلدی hʌrildi, پاطردی pʌtirdi, ولوله vèlvélé.

Upset, *v.a.* دویرمك dèvirmek; کیفنی بوزمق kèyfini-bòzmak; —, *v.n.* دویرلمك dèvirilmek; —, *a.* دویرلمش dèvirilmish; کیفی قاچمش kèyfi-kʌchmish; —, *s.* دویرلمه dèvirilmé.

Upside-down, *ad.* التاوست ʌlt-ùsst, زیروزبر zīr-u-zèber.

Upstart, *s.* مجهول الاصل اولان نو رسیده mèjhūl-èl-ʌssl-òlan-nèv-rèssidé.

Upwards, *ad.* یوقاری‌یه‌طوغری yùkāriya-dòghru, یوقاری yùkāri; (more) زیاده ziyādé.

Urchin, *s.* پیچ pìch.

Ureter, *s.* ممر البول mèmèrr-ùl-bèvl.

Urge, *v.a.* ابرام ا ìbrām-et, الحاح ا ìlhāh-et, صیقشدرمق sikishdirmak; (a plea) ایراد ا īrād-et, درپیش ا dèr-pīsh-et; (a horse) سورمك sùrmek, سوق ا sèvk-et.

Urgency, *s.* عجله "ʌjélé.

Urgent, *a.* مستعجل mùsstà"jel.

Urine, *s.* سدیك sìdik, بول bèvl, کچوك صو kùchuk-sù; —, *v.n.* ایشه‌مك ìshémek, صودوکمك sù-dùkmek, تبول ا tèbèvvul-et; (a horse) قشانمق kʌshʌnmak; (a dog) سیمك sīmek.

Us, *pro.* بزی bìzi, بزه bìzé, بزلری bìzléri, بزلره bìzléra.

Usage, *s.* قوللانش kùllʌnish, استعمال ìsstì"māl; (treatment) معامله mù"ā-mélé; (custom) عادت "ādet.

Use, *s.* قوللانش kùllʌnish, قوللانمه kùl-lʌnma, استعمال ìsstì"māl; (benefit) فائده fā'idé, منفعت mènfà"at; —, *v.a.* قوللانمق kùllʌnmak, استعمال ا ìsstì"māl-et; (treat) معامله ا mù"ā-mélé-et; to be of —, ایشه‌یرامق ìsha-yàramak, فائده‌سی او fā'idéssi-òl, فائده‌سی مشاهده اولنمق fā'idéssi-mùshāhédé-òlunmak; to be used to, الشق ا ʌlishik-òl, الشمش ا ʌlishmish-òl; to become — —, الشمق ʌlish-mak; to be used up, بتمك bìtmek, دوکنمك dùkènmek; (a man) بتمك

bìtmek, ایشی بتمك ìshi-bìtmek, بر خیری قالمامق bìr-khàyri-kàlmamak.

Useful, *a.* ایشه یرار ìsha-yàrar, فائده‌سی وار fā'idéssi-vàr, فائده‌لو fā'idéli, نافع nāfi", مفید mùfid.

Useless, *a.* برایشه یرامز bìr-ìsha-yàramàz, فائده‌سز fā'idéssiz, بوش bòsh, نافله nāfilé.

Usher, *s.* (school) خلیفه khàlīfé (kÀlfa); (at a door) چاوش chàwush, تشریفاتجی tèshrīfātji, محضر mùhzir; — in, *v.a.* ایچرو گتورمك ìchèri-ghè-tirmek, ایچرو کوترمك ìchèri-ghyù-turmek, دلالت ا dèlālet-et, احضارا ìhzār-et.

Usual, *a.* عادی "ādī, عادت اولان "ādet-òlan; —ly, *ad.* اکثریا èksérìyyā.

Usufruct, *s.* غله ghàllé.

Usurer, *s.* فاحش معامله جی fāhish-mù"āméléji. [غصب ا ghÀssb-et.

Usurp, *v.a.* فضولی ضبطا fùzùli-zÀbt-et,

Usurpation, *s.* غصب ghÀssb.

Usurper, *s.* غاصب ghāsib; فضولی اوله‌رق تخت پادشاهی یه جلوس ایدن غاصب تاج و نکین fuzuli-òlarak-tàkhti-pādishāhiyyé-jùlūss-èden-ghāsibi-tāj-u-nìghīn.

Usury, *s.* ربا rìbā, فاحش معامله fāhish-mù"āmélé; فاحش معامله جیلك fāhish-mù"āméléjilik.

Utensil, *s.* خانه آلتی khāné-āléti; —s, *s. pl.* قاپ قچاق kÀp-kÀchak, چناق چوملك chànak-chùmlek.

Uterine, *a.* (brother or sister) لام lì-ùmm, اناطرفندن àna-tàrafìndan.

Utility, *s.* فائده fā'idé, نفع nèf", منفعت mènfà"at.

Utmost, *a.* اك اوزاق èng-ùzÀk, صوك sòng, اقصی Àksà; نهایت درجه‌ده nìhāyet-dèréjédé, اك زیاده èng-zìyādé, نهایت nìhāyet, غایت ghàyet; الدن کلدیکی قدر Èldan-ghèldighi-kÀdar, ممکن مرتبه mùm-kin-mèrtébé; —, *s.* الدن کلن Èldan-ghèlen; to the —, *ad.* نهایت درجه‌ده nìhāyet-dèréjédé, ممکن مرتبه mùmkin-mèrtébé, غایتله ghāyètla.

Utter, *v.a.* (pronounce) سویلمك sùwèy-lémek, تلفظا tèlàffuz-et; اغزه المق Àghza-Àlmak; (coin, &c.) کچورمك ghèchirmek, ویرمك vèrmek, کچورمکه باقمق ghèchirméghé-bÀkmak; —, *a.* کامل kyāmil, تام tāmm, کلی kyùllī.

Utterly, *ad.* بتون بتون bìtun-bìtun, بسبتون bìss-bìtun, کاملاً kyāmilan, تماماً tÀmāman, کلیاً kyùllìyyan, بالکلیه bì-'l-kyùllìyyé, هروجهله hèr-vèjhla.

Uttermost, *a.* اك اوزاق èng-ùzÀk, اقصی Àksà; صوك sòng. [chuk-dìl.

Uvula, *s.* دلجك dìljik, کچوك دل kù-

V.

Vacancy, *s.* بوش یر bòsh-yèr, اچق یر àchik-yèr, خالی یر khālī-yèr; محلول màhlūl.

Vacant, *a.* بوش bòsh, خالی khālī, اچق àchik; محلول màhlūl; — look, شاشقین باقشی shàshkin-bÀkishi.

Vacate, *v.a.* براقمق bràkmak, چیقمق chìkmak, خالی براقمق khālī-bràkmak, ترك ا tèrk-et.

Vacation, *s.* تعطیل وقتی tà''tīl-wàkti.

Vaccinate, *v.a.* اشلاتمق àshlatmak, اینك چیچكی مادهسیله اشلاتمق īnek-chìchéghi-māddéssīla-àshlatmak.

Vaccination, *s.* اینك چیچكنك اشلانلمسی īnek-chìchéghinin-àshla-nilmassi; تلقیح بقری tèlkīh-bākārī.

Vaccinator, *s.* اینك چیچكنی اشلایان حكیم īnek-chìchéghini-àshlayan-hèkīm.

Vaccine, Vaccine matter, *s.* اینك چیچكنك جراحتی مادهسی īnek-chìchéghinin-jèrāhàti-māddéssi.

Vacillate, *v.n.* تردد ا tèrèddud-et.

Vacillation, *s.* تردد tèrèddud.

Vacuum, *s.* خلا khàlā, خلای مطلق khàlāyi-mùtlàk.

Vade-Mecum, *s.* مجمعه mèjma''à.

Vagabond, Vagrant, *s.* چاپقین chàpkin, كولخانی kyùlkhānī; دربدر dèrbédèr, سرسری sèrsérī; —, *a.* آواره āwāré.

Vague, *a.* مبهم mùbhèm, غیرمحقق ghàyri-mùhàkkàk.

Vain, *a.* مغرور màghrūr, خودپسند khòd-pèssènd; (futile) بوش bòsh, دیبسز dìbsiz, اصلی یوق àssli-yòk, نافله nāfilé, فائدهسز fā'idéssiz, بیهوده bīhūdé; in —, vainly, *ad.* نافله nāfilé, اصلی یوقدن àssli-yòkdan.

Valance, *s.* سایبان sàybān, *or* سایوان sàywan (sàywànt), صاچاق sàchak.

Vale, *s.* دره dèré.

Valerian, *s.* كدی اوتی kèdi-òtu.

Valet, *s.* اوشاق ùshàk, خدمتكار khìd-metkyār (hìz-), آغا àghà.

Valetudinarian, *s.* علیل كمسنه ''àlīl-kìmèssné, علیل ''àlīl, چوروك chùruk, دائما خسته dā'imā-khàssta.

Valiant, *a.* یكیت yìghit, جسور jèssūr, بهادر bàhādir, دلاور dìlāver, مردانه mèrdāné. [tùtar, یرار yàrar.

Valid, *a.* صالح sālìh, صحیح sàhīh, طوتار

Valise, *s.* جانطه jànta.

Valley, *s.* دره dèré.

Valorous, *a.* یكیت yìghit.

Valorously, *ad.* جسارت ایله jèssarèt-ìla.

Valour, *s.* یكیتلك yìghitlik, جسارت jèssārèt, جرئت jùr'èt, مردانكی mèrdānéghī.

Valuable, *a.* ذی قیمت zī-kīmèt, قیمتلو kīmètli; عزیز ''àzīz; ایشهیرار ìsha-yàrar.

Valuation, *s.* كشف kèshf, تخمین tàkhmīn, تعیین قیمت tè''yīni-kīmèt, بهابچمكلك pàhā-bìchmeklik.

Value, *s.* دكر dèghèr, قیمت kīmèt, بها pàhā; (moral) قدر kàdr; —, *v.a.* صایمق sàymak, اعتبارا ì''tibār-et, معتبرطوتمق mù''tébèr-tùtmak; عزیز طوتمق ''àzīz-tùtmak; كشف ا kèshf-et, قیمت تقدیرا kīmèt-tàkdīr-et, بهابچمك pàhā-bìchmek, بهاتعیین ا pàhā-tà''yīn-et; تقدیرا tàkdīr-et, قدرینی بلمك kàdrini-bìlmek.

Valve, *s.* قپاق kàpak, دل dìl.

Vampire, *s.* وامپیر vàmpīr, جادی jàdi.

Van, *s.* عربه ''àraba; (of an army)

مقدمة الجيش mùkàddimétu-'l-jèysh, قره غول kàraghòl.

Vane, *s.* يلقوان yèlkowan, بادنما bād-nùmā.

Vanish, *v.n.* غائب او ghā'ib-òl, كوزدن غائب او ghyùzdan-ghā'ib-òl, زائل او zā'il-òl.

Vanity, *s.* غرور ghùrūr; (emptiness, worthlessness) بوشلق bòshluk, ديبسزلك dìbsizlik.

Vanquish, *v.a.* مغلوب ا màghlūb-et, التا àlt-et, ينمك yènmek.

Vapour, *s.* بخار bùkhār, دومان dùmàn.

Variable, *a.* اطرادسز ittirādsiz, قرارسز kàrārsiz, ديكشر dìghishir.

Variance, *s.* اختلاف ìkhtilāf; at —, *a.* بوزشق (persons) bòzushuk; (things) برى برينه اويمز bìri-bìrina-ùymàz.

Variation, *s.* اختلاف ìkhtilāf, انحراف ìnhirāf; تبدل tèbèddul, تحول tàhàvvul.

Variegated, *a.* رنك رنك rènk-rènk, رنكارنك rènghyārènk, كوناكون ghyūnāghyùn.

Variety, *s.* (sort) درلو (tùrlu), چشيد chèshid, نوع nèv'; (collection of different sorts) درلودرلو (tùrlu-tùrlu), درلو (tùrlu), انواع درلو ènvā'i-(tùrlu); (not sameness) ديكشمه dìghishma, تخلف tàkhàlluf.

Various, *a.* (several) برقاچ bìr-kàch, بعض bà'zi, برچوق bìr-chòk, چوق chòk; (different) درلو درلو (tùrlu-tùrlu), مختلف mùkhtèlif, متنوع mùtènèvvi', كوناكون ghyūnāghyūn.

Varnish, *s.* روغن rùghàn; —, *v.a.* روغن اورمق rùghàn-wùrmak.

Vary, *v.n.* تخلف ا tàkhàlluf-et, شاشمق shàshmak, ديكشمك dìghishmek; —, *v.a.* تبديل ا tèbdīl-et, ديكشدرمك [dìghishdirmek.

Vase, *s.* قاپ kàp.

Vassal, *s.* قول kùl; چاكر chākèr.

Vassalage, *s.* قوللق kùlluk.

Vast, *a.* بيوك bìyuk, عظيم 'àzīm; چوق chòk, كلى kyùllī, وافر wāfir.

Vastly, *ad.* چوق chòk.

Vastness, *s.* بيوكلك bìyukluk.

Vat, *s.* بيوك تكنه bìyuk-tèkné, بيوك فوچى bìyuk-fìchi.

Vault, *s.* كمر kèmer; قبه kùbbé; (under ground) بودروم dòdrūm; —, *v.n.* صچرامق sìchramak, اتلامق àtlamak.

Vaunt, *s.* لاف làf, تفاخر tèfākhur, تمادح tèmāduh; —, *v.n.* اوكنمك ùghènmek, قورولمق kùrulmak, تفاخرا tèfākhur-et, تادحا tèmāduh-et.

Veal, *s.* دانه اتى dàna-èti.

Veer, *v.n.* ديكشمك dìghishmek, دونمك dùnmek; —, *v.a.* موله ا mòla-et.

Vegetable, *a.* نباتى nèbātī; —, *s.* نبات nèbāt; (for food) سبزه sèbzé (*pl.* سبزوات sèbzéwāt, vulg. zèrzéwāt), يشللك yèshillik; —marrow, *s.* قباق kàbak; ساقز قباغى sākiz-kàbàghi.

Vegetation, *s.* نشو و نما neshv-u-nèmā; نبت nèbt.

Vegetate, *v.n.* يشامق yàshamak.

Vehemence, *s.* شدت shìddèt, حدت hìddèt, سرتلك sèrtlik, زور zòr.

Vehement, *a.* شدتلو shìddètli, شدید shèdīd, حدتلو hìddètli, حدید hàdīd, سرت sèrt, زورلو zòrlu.

Vehicle, *s.* عربه "àraba; (fig.) وسیله vèssīlé, واسطه wāssita.

Veil, *s.* (woman's) یاشماق yàshmak, نقاب nìkāb; (curtain) پرده pèrdé, ستر sìtr; (covering) اورتی ùrtu; —, *v.a.* اورتمك ùrtmek, سترا sètr-et; —, *v.n.* یاشمقلنمق yàshmaklanmak.

Vein, *s.* طمر dàmar, عرق "àrk (*pl.* عروق "ùrūk), رك règh; —ed, طمرلو dàmarli.

Vellum, *s.* ترشه tìrshé.

Velocity, *s.* سرعت sùr"àt, حز hìz.

Velvet, *s.* قطیفه (kàdīfé).

Venal, *a.* رشوت‌یر rìshvet-yèr, رشوتخوار rìshvetkhòr, مرتشی mùrtèshi.

Venality, *s.* ارتشا ìrtishā.

Vend, *v.a.* صاتمق sàtmak, فروختا fùrūkht-et, بیعا bèy"-et.

Veneer, *v.a.* قاپلامق kàplamak; —ed, *a.* قاپلامه kàplama.

Venerable, *a.* محترم mùhtérem; مبارك mùbārek; (ancient) اسکی èsski, کارقدیم kyāri-kàdīm.

Venerate, *v.a.* صایمق sàymak, رعایتا rì"āyet-et, حرمتا hùrmet-et.

Venereal disease, *s.* فرنکی fìrènghi, فرنکی‌علتی fìrènghi-"ìllèti.

Vengeance, *s.* اوج ùj, انتقام ìntikām.

Venison, *s.* کیك‌اتی ghèyik-èti, قراجه‌اتی kàraja-èti.

Venom, *s.* زهر zèhir, سم sèmm; —ous, زهرلو zèhirli.

Vent, *s.* نفس nèfess, هوا hàwā; (hole) نفسلك nèfesslik, منفس mènfèss; (of a gun) فالیه fàlya; to give — to one's feelings, قلبده اولاننی سربستجه اظهارا kàlbda-òlanini-sèrbèsstja-īzhār-et-mek.

Ventilate, *v.a.* هواویرمك hàwā-vèr-

Ventilation, *s.* هوا ویرمکلك hàwā-vèrmeklik.

Venture, *v.n.* جسارتا jèssāret-et; قورقمیوب‌کتمك kòrkmayup-ghìt-mek; —, *v.a.* تهلکه‌یه‌قومق tèhli-kéya-kòmak; بخته حواله ا bàkhta-hàwālé-et.

Venus, *s.* شعرجه حسن معبوده نك اسمی shì"rjé-hussn-mà"būdénin-ìssmi; زهره یلدزی zùhré-yìldizi; ناحید nāhīd.

Veracious, *a.* طوغری dòghru.

Veracity, *s.* طوغری‌سویلییجیلك dòghru-sùwèyléyijilik, صداقت sàdākàt.

Verb, *s.* فعل fì"l; — active, فعل‌معلوم fì"li-mà"lūm; — passive, فعل‌مجهول fì"li-mèjhūl; — neuter, *or* intransitive, فعل‌لازم fì"li-lāzim, — transitive, فعل‌متعدی fì"li-mùta"àddī.

Verbal, *a.* (of a word) لفظی làfzī; (of a verb) فعلی fì"lī; (oral) شفاهی shìfāhī, اغزدن àghzdan; —ly, *ad.* لفظاً làfzan; شفاهاً shìfāhan.

Verbatim, *ad.* لفظبلفظ làfz-bé-làfz, لفظاً làfzan.

Verbena, *s.* مینا چیچکی mīnā-chìchéghi.

Verbiage, *s.* حشویات hàshvìyyāt.

Verbose, *a.* الفاظی چوق èlfāzi-chòk.

Verbosity, *s.* کثرت الفاظ kèssreti-èlfāz; اطناب ìtnāb.

Verdict, *s.* قرار kàrār.

Verdigris, *s.* زنكار zènghyār, ژنكار zhènghyār, باقرك يشل پاسى bàkiring-yèshil-pàssi.

Verdure, *s.* يشللك yèshillik; اوت òt (grass), يپراقلر yàpraklar (leaves).

Verge, *s.* (brink) كنار kènār, لب lèb; (limit) سرحد sèr-hàdd, حدود hùdūd (*pl.*); (vicinity) يقين yàkin, يقينلر yàkinlar, قرب kùrb, جوار jìwār; —on, *v.n.* چاتمق chàtmak, وارمق vàrmak, يقلاشمق yàklashmak, يقينلاشمق yàkinlashmak, يقيننده او yàkininda-òl, قريب او kàrīb-òl, تقرب ا tàkàrrub-et.

Verification, *s.* تحقيق tàhkīk.

Verify, *v.a.* تصديق ا tàssdīk-et; to be —fied (by examination), تحقيق اولنمق tàhkīk-òlunmak; (by the event) تحقق ا tàhàkkuk-et, صحيح چيقمق sàhīh-chìkmak.

Verily, *ad.* واقعا wākì"ā, فى الحقيقه fì-'l-hàkīka, علم الله "àlima-'llāh.

Verjuice, *s.* قوروق kòruk; قوروق صويى kòruk-sùyu. [rìyyé).

Vermicelli, *s.* شعريه shà"rìyyé (shèh-

Vermin, *s.* (body or bed) كهله پيره مقوله سى kèhlé-pìré-màkūléssi; (house or barn) صچان صانصار مقوله سى sìchan-sànsàr-màkūléssi.

Vernacular tongue, *s.* انا دلى àna-dìli, بياغى لسان bàyàghi-lìssān, چارشى دلى chàrshi-dìli.

Verse, *s.* (hemistich) فرد fèrd; مصراع mìssrā"; (couplet) بيت bèyt; (triplet) مثلث mùssèlless, (quatrain) رباعى rùbā"ī; &c. &c.; (poetry) شعر shì"r; (of a chapter) ايت āyet, ايت كريمه āyéti-kèrīmé (only used in speaking of the Kur'an); بند bènd (paragraph).

Versed, *a.* عالم "ālim, معلوماتلو mà"lūmātli.

Versification, *s.* نظم nàzm.

Versify, *v.a.* نظم ا nàzm-et; —, *v.n.* شعر ياپمق shì"r-yàpmak.

Version, *s.* ترجمه tèrjumé; روايت rìwāyet.

Vertical, *a.* (perpendicular) عمودى "àmūdī; (angle) رأسده اولان rè'ssda-òlan; (sun, &c.) سمت رأسده sèmti-rè'ssda; ديك يوقاريده dìk-yùkàrida; سمت رأسده اولان sèmti-rè'ssda-òlan.

Very, *ad.* پك pèk, چوق chòk, غايت ghàyet; —, *a.* ذات zāt.

Vessel, *s.* (utensil) قاب kàb; (ship) كمى ghèmi, تكنه tèkné, سفينه sèfīné; blood —, طمر dàmar, عرق "àrk, رك règh.

Vest, *s.* يلك yèlek. [nìshāné.

Vestige, *s.* اثر èsser, نشان nìshān, نشانه

Veteran, *s.* اسكى èsski; (soldier) عسكر اسكيسى "àsker-èsskissi; —s, *s. pl.* قدما kùdémā.

Veterinary, *a.* بيطارى bàytārī; — surgeon, *s.* بيطار bàytār.

Vex, *v.a.* كوجندرمك ghyùjèndirmek, قزدرمق kìzdirmak; كوجه كتمك ghyùjé-ghìtmek.

Vial, *s.* شيشه shìshé.

Vibrate, *v.n.* صاللانمق sàllanmak, اوينامق òynamak; دترهمك *or* تترهمك (tìtrémek); (a pendulum) رقص ا ràkss-et; (inner particles) حركته كلمك hàrékèta-ghèlmek.

Vice, *s.* شر shèrr, كناه ghyùnāh, سوءعمل sǖ'i-''ÀMEL, سيئه sèyyi'É; عيب ''àyb, سوء sǖ', قبح kǜbh; (in horses) خوى khǜy, فنا خوى fÈna-khǜy, سقط sàkAt; the —s, *s. pl.* معيبات mǖ''àyyébāt, سيئات sèyyi'āt; (a smith's vice) منكنه mÈnghÉNÉ; (locum tenens) وكيل vèkīl, نائب nā'ib, قائممقام kā'im-màkām; — admiral, پطرونه پاشا pàtrūna-pàsha (*formerly* بك bègh), — admiral of the fleet, بحريه فريقى bàhrìyyÉ-fèrīkī.

Vicious, *a.* كوتى kyùtu, شرير shèrīr; (horse) سقط sàkAt, يرامز yàramàz, (defective) ناقص nākiss, فاسد fāssid, سقط sàkAt, سقامتلو sÀkāmètli.

Vicissitude, *s.* انقلاب ìnkilĀb; —s of fortune, انقلابات دهر ìnkilĀbĀti-dèhr.

Victim, *s.* (for sacrifice) قربان kùrbĀn; (of slaughter) مقتول mÀktūl; (of fraud) مغدور màghdūr; (of tyranny) مظلوم mÀzlūm; (in general) كرفتار ghìriftār, دوچار dūchār, مبتلا mùb-[tèlā, اسير èssīr.

Victor, *s.* غالب ghālib.

Victorious, *a.* غالب ghālib.

Victory, *s.* غلبه ghàlébÉ, نصرت nǖssrèt.

Victual, —s, *s.* ييه جك yèyÉjek, طعام tà''ām; —, *v.a.* ذخيره ترتيب ا zàkhīrÉ - tèrtīb - et; (a ship) قومانيه سنى المق kǖmÀnyassini-Àlmak; قومانيه سنى ويرمك kǖ-mÀnyassini-vÈrmek.

Victualler, *s.* ييه جك نسنه صاتيجيسى yèyéjek-nèssnÉ-sÀtijissi.

Vide, *v.a.* (Latin) مراجعت اولنه mù-rāja''at-òluna.

Videlicet, *c.* (Latin) يعنى yà''nī.

Vie with, چيقشمق chìkishmak, يراشمق yàrashmak.

View, *s.* نظارت nÀzārèt; (picture) رسم rèssm (rèssim); —, *v.a.* باقمق bÀkmak, معاينه ا mǖ''āyénÉ - et; كورمك ghyùrmek.

Vigilance, *s.* كوز اچقلغى ghyùz-àchiklighi, تيقظ tèyàkkuz, تقيد tàkàyyud.

Vigorous, *a.* قوتلو kùvvètli, دنج dìnj, صاغ sàgh, صاغلام sàghlàm.

Vigour, *s.* قوت kǜvvèt; (energy) غيرت ghàyrèt, اهتمام ìhtimĀm.

Vile, *a.* (person) الچق Àlchàk, رذيل rèzīl, دنى dènī, رسواى rùssvāy; (thing) پس pìss, مردار mǖrdār.

Village, *s.* كوى kyùy, كند kènd, قريه [kÀrìyyÉ.

Villager, *s.* كويلو kyùylu.

Villain, *s.* خبيث khàbīss, خنزير khìnzīr, پزونك pèzéwÈnk.

Villainy, *s.* خباثت khàbāssèt.

Vindicate, *v.a.* حقنى تأييد ا hÀkkini-tè'yid-et.

Vindication, *s.* تأييد tè'yīd.

Vindictive, *a.* كين كوديجى kīn-ghyù-[duju.

Vindictiveness, *s.* انتقامه ميل ìntikĀmÉ-mèyl.

Vine, *s.* (trained) اصمه Àssma; (pollard) باغ كتوكى bĀgh-kyùtughu.

Vine-dresser, *s.* باغجى bāghji.

Vinegar, *s.* سركه sìrkÉ.

Vineyard, *s.* باغ bĀgh.

Vintage, *s.* باغ بوزومی bāgh-bòzūmū.

Vintner, *s.* میخانه‌جی mèy-khānéji.

Violate, *v.a.* بوزمق bòzmak, اخلال ا ìkhlāl-et, نقص ا nàkss-et, هتك ا hètk-et; (women) زورلمق zòrlamak; — one's chastity, هتك پرده عفت ا hètki-pèrdè'i-"ìffèt-et.

Violation, *s.* نقص nàkss; هتك hètk.

Violence, *s.* (strength) زور zòr, شدت shìddet; (in forcing) زور zòr, جبر jèbr, عنف "ùnf, عنوت "ànvèt.

Violent, *a.* سرت sèrt, شدید shèdīd, شدتلو shìddètli.

Violet, *s.* بنفشه bènèfshé (mènèkshé); —, *a.* مور mòr. [kèmānché.

Violin, *s.* کمان kèmān, کمانچه

Violinist, *s.* کمانی kèmānī.

Viper, *s.* انکرك ènghérek.

Virgin, *s.* قیز kìz, قیزاوغلان قیز kìz-òghlan-kìz, باکره bākiré; the Virgin, البتول el-Bètūl (said of the Virgin Mary and of Fātimé, daughter of Múhammed).

Virginity, *s.* قیزلق kìzlìk, بکر bìkr, بکارت bèkyārèt.

Virgo, *s.* سنبله sùnbulé.

Virility, *s.* ارککلك èrkeklik.

Virtue, *s.* خیر khàyr, صلاح sālāh, فضیلت fāzīlèt (*pl.* فضائل fāzā'il), محمدت màhmédet (*pl.* محامد màhāmid).

Virtuous, *a.* اهل خیر èhli-khàyr, صالح sālìh; (woman) عفیفه "āfīfé, عفتمآب "ìffèt-mà-āb, عصمتلو "ìssmètlū, عفتلو "ìffetlū, اهل پرده èhli-pèrdé.

Viscount, *s.* رتبهٔ خامسه بکی rùtbé'i-khāmissa-bèghi.

Visé, *a.* and *s.* ویزه vìzé.

Visible, *a.* کوریننور ghyùrunur, کوزکور ghyùzukyur, میدانده mèydānda, ظاهر zāhir, بدیدار bèdīdār, بدید bèdīd.

Vision, *s.* (sight) بصر bāssar, دیدار dīdār; (dream) رؤیا rù'yā, دوش dūsh, عالم مثال "ālémi-mìssāl.

Visit, *s.* (of respect) زیارت zìyārèt; (friendly and prolonged) مسافرلك mùssāfirlik; (medical) ویزیته vìzita; (formal — on arrival) رسم خوش امدی rèssmi-khòsh-āmédī; —, *v.a.* کتمك ghìtmek, زیارت ا zìyārèt-et, زیارتنه کتمك zìyārètina-ghìtmek; کورشمکه کتمك ghyùrushmégha-ghìtmek; استفسار خاطره کتمك ìsstif-sāri-khātira-ghìtmek; (on arrival) خوش کلدك دیمکه کتمك khòsh-ghèlding-dèméghé-ghìtmek; (as a physician) ویزیته ا vìzita-et, باقمق bākmak; (search) تحری ا tàhàrrī-et, باقمق bākmak, ارامق āramak, یوقلامق yòklamak; — with, مظهر ا māzhar-et; کرفتار ا ghìriftār-et, دوچار ا dūchār-et, مبتلا ا mùbtélā-et; to go on a —, مسافرلکه کتمك mùssāfirlighé-ghìtmek.

Visiter, *s.* مسافر mùssāfir; —or, سیرجی sèyrji; ناظر nāzir.

Vital, *a.* وسیلهٔ حیات vèssīlé'i-hàyāt; (important) الزم èlzèm, اهم èhèmm.

Vitality, *s.* حیات hàyāt.

Vitriol, *s.* (green) زاج قبرس zāji-kìbriss;

(blue) گوزطاشی ghyùz-tAshi; oil of —, زاج یاغی zĀj-yàghi.
Vituperate, *v.a.* دشنام ا dùshnām-et.
Vituperation, *s.* دشنام dùshnām.
Vituperative, *a.* اغزی پیس Aghzi-pìss.
Vivacious, *a.* نشاطلو nìshĀtlu.
Vivacity, *s.* نشاط nìshĀt.
Vivat, *int.* (Latin) یاشاسون yàshasun.
Vocabulary, *s.* مختصر لغات کتابی mùkhtAssàr-lùghĀt-kìtĀbi.
Vocation, *s.* ایش ìsh, مشغولیت mèsh-ghūlìyyèt; استعداد ìsstì''dād, دعوت قلبیه dà''vèti-kAlbìyyé.
Voice, *s.* سس sèss; صدا sAdā, اواز āwāz.
Void, *a.* بوش bòsh, خالی khālī, تهی tèhī; باطل bĀtil, فاسد fāssid; —, *s.* بوش یر bòsh-yèr, خالی یر khālī-yèr; —, *v.a.* ابطال ا ìbtāl-et; (excrement) تبول ا tèbèvvul-et, صچمق sìchmak, ایشه‌مك ìshémek.
Volatile, *a.* اوچار ùchar, طیار tàyyār; (in disposition) بردالده‌دورمز bìr-dAlda--dùrmàz, متلون mùtélèvvin.
Volcano, *s.* ینارطاغ yànar-dAgh.
Volition, *s.* اختیار ikhtiyār, اراده ìrādé.
Volley, *s.* یایلم yàyilim.
Volume, *s.* بیوکلك bìyukluk, حجم hAjm, قطعه kìt''à, جرم jùrm; (of a book) جلد jìld. [mùfAssAl.
Voluminous, *a.* بیوك bìyuk, مفصل
Voluntary, *a.* اختیاری ìkhtiyārī.
Volunteer, *s.* گوکللوعسکر ghyùngullu--''Asskèr.
Voluptuous, *a.* (person) حظانفسه مائل hAzzi-nèfsa-mā'il, اهل صفا èhli-sAfā; (thing) نفیس nèfiss.
Vomit, *s.* (emetic) مقیی mùkàyyī; (vomiting) قی kàyy, استفراغ ìssti-frāgh; (thing ejected) قوصلان ماده kùssulan-māddé; —, *v.n.* and *a.* قوصمق kùssmak, قی ا kàyy-et, استفراغ ا ìsstifrāgh-et.
Voracious, *a.* پك اجقمش pèk-àjik-mish; چوق یر chòk-yèr.
Vortex, *s.* گرداب ghìrdĀb.
Votary, *s.* عابد ''ābid, پرست pèrèsst.
Vote, *s.* رأی rè'y; —, *v.n.* رأی ویرمك rè'y-vèrmek.
Vouch, *v.n.* کفیل او kèfīl-òl.
Voucher, *s.* سند sènèd. [ìn''ām-et.
Vouchsafe, *v.a.* احسان ا ìhsān-et, انعام ا
Vow, *s.* (of sacrifice) نذر nèzr, اداق AdAk; (oath) یمین yèmin, اند And; —, *v.a.* یمین ا yèmīn-et, انداچمك And-ìchmek.
Vowel, *s.* حرکه hàréké. [سفر sèfer.
Voyage, *s.* دکزسفری dèngiz-sèferi,
Vulgar, *a.* قبا kAba; عیب ''àyb; —, *s.* عوام ناس ''àwĀmmi-nāss.
Vulgarity, *s.* قبالق kAbalik. [kàrtĀl.
Vulture, *s.* اق بابا Ak-bAbA (?), قرتال

W.

Wad, *s.* صیقی sìki; (of a cannon) پالاسطروپه pAlasstrùpa.
Wadding, *s.* پاموق pAmuk (pAmbuk).
Wade, *v.n.* صوایچنده یوریمك sù--ìchinda-yùrumek.

Wafer, *s.* مكتوب پولى mèktūb-pùlu; (cake) كاغد حلواسى kyāghid-hèl-wāssi; —, *v.a.* پول ايله ياپشدرمق pùl-ìla-yàpishdirmak; sacred —, بادراق bàdarak.

Waft, *v.a.* كوترمك ghyùturmek; كتورمك ghètirmek.

Wag, *s.* لطيفه‌جى làtīféji; —, *v.a.* صاللامق sàllamak; —, *v.n.* صاللانمق sàllanmak.

Wage, Wages, *s.* كوندهلك ghyùndélik, ايلق àylik; يللق yìllik; — war, *v.n.* محاربه‌ا mùhārébé-et, حربا hàrb-et, سفراچمق sèfer-àchmak, محارباو mùhārib-òl; عداوتا "àdāvèt-et, خصومتا khùssūmèt-et.

Wager, *s.* بحث bàhss; —, *v.a.* بحثا bàhss-et, بحث طوتمق bàhss-tùtmak, قومق kòmak.

Waggon, *s.* يوك عربه‌سى yùk-"àrabassi, عربه "àraba; —er, عربه‌جى "àrabaji.

Wagtail, *s.* قويرق صاللان kùyruk-sàllan.

Wailing, *s.* نالش nālish, فغان fìghān.

Wain, *s.* عربه "àraba; Charles's —, دب اكبر dùbbi-èkbèr.

Wainscot, *s.* دوغرامه‌جى ايشى dòghra-maji-ìshi, دوغرامه dòghrama.

Waist, *s.* بل bèl, ميان mìyān; — band, *s.* كمر kèmer, اوچقورلق ùchkurluk; —coat, يلك yèlek.

Wait, *v.n.* بكلمك bèklémek; (serve) خدمتا khìdmet-et (hìz-); — on, — upon, خدمتا khìdmet-et; (for orders, &c.) كلمك ghèlmek, اوغرامق òghramak.

Waiter, *s.* خدمتجى khìdmetji; (tray) تپسى tèpsi.

Wake (of a ship), *s.* دومنك صويى dùmèning-sùyu; —, *v.n.* اويانمق ùyanmak; —, *v.a.* اوياندرمق ùyàndirmak. [-tayàkkiz.

Wakeful, *a.* اويانق ùyànik, متيقظ mù-

Wales, *s.* وليس ممالكى vélīs-mèmāliki.

Walk, *s.* كزمه ghèzmé, سير sèyr, تفرج tèfèrruj; (path) يول yòl; (pace) يورويش yùruyush; —s of life, احوال بشريه àhwāli-bèshérìyyé, مراتب بشريه mèrātībi-bèshérìyyé; —, *v.n.* يورومك or يوريمك yùrumek; مشى‌ا mèshy-et; — about, كزمك ghèz-mek; — in, ايچرو كيرمك ichèri-ghìrmek; ايچرو كتمك ìchèri-ghìtmek; ايچرو كلمك ìchèri-ghèlmek; — off, *v.n.* كتمك ghìtmek; — —, *v.a.* كوترمك ghyùturmek, دفعا dèf"-et; — off with, الوب كتمك àlip-ghìtmek; قاپمق kàpmak; چالمق chàlmak; — out, *v.n.* چيقمق chìkmak, طيشارى چيقمق dìshàri-chìkmak; —, *v.a.* طيشارى كتورمك dìshàri-ghètirmek, طيشارى كوترمك dìshàri-ghyùturmek; — the rounds, قول كزمك kòl-ghèz-mek; — up and down, كزنمك ghèzinmek; اشاغى يوقارى كزنمك àshàghi-yùkàri-ghèzinmek.

Wall, *s.* ديوار dīwàr, جدار jidār, حائط hā'it; —, *v.a.* ديوارچويرمك dīwàr-chèvirmek (*or* چكمك chèkmek).

Wallachia, *s.* افلاق ولايتى ìflàk-vìlāyèti.

Wallachian, *s.* افلاقلو ìflàklu.

Wallet, *s.* توبره tobra, *or* توربه tòrba, چانطه chànta.

Wall-flower, *s.* صاری شبیوی sàri-shèb-[būy.

Wallow, *v.n.* یوارلنمق yìwarlanmak.

Walnut, *s.* جوز jèviz.

Walrus, *s.* دکز ایغری dèngiz-àyghiri.

Waltz, *s.* بر نوع رقص اویونی bìr-nèv"i-ràkss-òyunu; والس vàlss; —, *v.n.* مذکور رقص اویوننی اوینامق mèzkyūr-ràkss-òyununu-òynamak.

Wan, *a.* صاری sàri, بکزی اتمش bèngzi-àtmish, بکزی قالمامش bèngzi-kàlmamish.

Wand, *s.* چبوق chìbùk, دینك dèynek, عصا "àssā.

Wander, *v.n.* کزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.

Wanderer, *s.* اواره āwārÉ.

Wane, *v.n.* انقراض بولمق ìnkirāz-bùlmak.

Want, *s.* حاجت hājet (*pl.* حاجات hājāt, *and* حوائج hàwā'ij), احتیاج ìhtiyāj; (severe) ضرورت zàrūrèt, صیقندی sìkindi; (necessity) لزوم lùzūm; (absence) نقصان nòksān, بولنمامه bùlunmama, عدم "àdem; —, *v.a.* استمك ìsstémek, ارامق àramak; اکسك او èksik-òl; —, *v.n.* محتاج او mùhtāj-òl; to be —ed, لازم او lāzim-òl, لزومی او lùzūmu-òl, اقتضا ا ìktizā-et, اقتضاسی او ìktizāssi-òl, مقتضی او mùktàzī-òl; —ing, اکسك èksik.

Wanton, *a.* (playful and innocent) پك سونجلو pèk-sèvinjli; قیدسز kàydsiz; (wicked) کناه ghyùnāh; (shameless) اچق مشرب àchik-mèshreb; —, *s.* فاحشه fāhishÉ, روسپی (òrosspo).

War, *s.* حرب hàrb, سفر sèfer, غوغا (kàwgha), جنك jènk; —, *v.n.* حرب ا hàrb-et, محاربه ا mùhārébé-et; عداوت ا "àdāvèt-et, خصومت ا khùssūmèt-et; at war, *a.* محارب mùhārib, بوزشق bòzushuk.

Warble, *v.a.* and *n.* اوتمك ùtmek.

Ward, *s.* (of a town) محله màhàllÉ; (of a hospital) قوغوش kòghush; (of a key) چنتك chèntik, کرتك kèrtik; (orphan) یتیم yètīm; — off, *v.a.* صاوشدرمق sàwushdurmak.

Warden, *s.* محافظ mùhāfiz.

Wardrobe, *s.* (clothes) البسه èlbissÉ, البسه موجوداتی èlbissÉ-mèvjūdāti; (closet) طولاب dòlap.

Warehouse, *s.* مغازه màghaza.

Wares, *s. pl.* امتعه èmta"à (*pl. of* متعه màt"à, a piece of goods).

Warfare, *s.* حرب hàrb, معاملات حربیه mù"āmélāti-hàrbìyyÉ.

Warlike, *a.* حربی hàrbī; — stores, مهمات حربیه mùhìmmāti-hàrbìyyÉ.

Warm, *a.* سیجاق sìjàk, سیجاجق sìjàjìk, کرم ghèrm, حار hàrr; ایلیجق ìlijàk; —, *v.a.* اسیتمق ìssìtmak; —, *v.n.* اسنمق ìssìnmak.

Warm-hearted, *a.* یورکی سیجاق yùreghi-[-sìjàk.

Warmth, *s.* سیجاق sìjàk, سیجاقلق sìjàklik, کرمی ghèrmī, کرمیت ghèrmìyyèt, حرارت hàrārèt.

Warn, *v.a.* خبرویرمك khàber-vèrmek, اخبارا ìkhbār-et; اخطارا ìkhtār-et.

Warning, *s.* خبر khàber, اخبار ìkhbār, اخطار ìkhtār.

War-office, *s.* حربيه نظارتى قپوسى hàr-bìyyé-nàzārèti-kàpissi.

Warp, *s.* (of a tissue) ارغاج àrghàj, تار tār; (rope) پلامار pàlamār; —, *v.n.* چارپلمق chàrpilmak, اكلمك èghil-mek; —, *v.a.* چارپلمسنه‌سبب‌او chàrpilmassina - sèbeb - òl; (a ship) چكمك chèkmek.

Warrant, *s.* بيورلدى bùyuruldu, فرمان fèrmān; برات bèrāt; سند sèned, حجت hùjjèt; —, *v.a.* كفيل‌او kèfīl-òl, تكفل‌ا tèkèfful-et.

Warranted, *a.* صلاحيتلو sàlāhìyyètli; جائز jā'iz; قصورسزلغنه كفالت ويرلمش kùssūrsizlighina-kèfālèt-vèrilmish.

Warranty, *s.* كفالت kèfālèt.

Warrior, *s.* جنكجى jènkji, غازى ghāzī.

Wart, *s.* نصر nàssir, طاوق‌كوتى tàwuk-ghyùtu.

Wary, *a.* اويانق ùyànik, بصيرتلو bàssīrètli.

Wash, *s.* (cosmetic) صو sù; (of clothes) چماشير chàmàshir, چماشيريقانمسى chàmàshir - yìkanmassi; (mess for animals) چوربا chòrba; (of the sea) طالغه‌لرك‌يورويوب‌چكلمسى dàlgha-laring-yùruyup-chèkilmassi; —, *v.a.* يقامق yìkamak, تطهيرا tàthīr - et (t-h); —, *v.n.* يقانمق yìkanmak; (for prayers) ابدست‌المق àbdesst-àlmak; (for purification) غسل‌ا ghùssl-et.

Washerman, *s.* چماشيرجى chàmàshirji; —woman, *s.* چماشيرجى‌قارى chà-màshirji-kàri.

Wash-tub, *s.* چماشيرتكنه‌سى chàmàshir--tèknéssi.

Wasp, *s.* اشك‌اريسى èshek-àrissi.

Waste, *s.* تلف tèlef, اسراف ìssrāf; (wilderness) بيابان bèyābān; ويرانه vīrāné; خالى‌ير khālī-yèr; —, *a.* بوش bòsh; خالى khālī; ويران vīrān, خراب khàrāb; —, *v.a.* تلفا tèlef--et, اسرافا ìssrāf-et; —, lay —, خرابا khàrāb - et, خراب‌ويبابا khàrāb-u-yàbāb-et, ويرانا vīrān-et; —, *v.n.* تلف‌او tèlef-òl; — away, اريوب‌كتمك èriyup-ghìtmek.

Watch, *s.* (guard) قول kòl, قره‌غول kàraghòl; (time of) نوبت nùbèt; (on board ship) وارده vàrda; (time-piece) ساعت sā"at, قوين‌ساعتى kòyn--sā"ati; —, *v.a.* كوزلمك ghyùzlé-mek, كوزتمك ghyùzètmek, باقمق bàkmak; —, *v.n.* اويومامق ùyuma-mak, تيقظاوزره‌دورمق tèyākkuz-ùzéré--dùrmak; بكلمك bèklémek, بكجيلكا bèkjilik-et, نوبت‌بكلمك nùbèt--bèklémek, وارده‌بكلمك vàrda-bèklé-mek, وارده‌جيلقا vàrdajilik - et; —man, *s.* بكجى bèkji; وارده‌جى vàrdaji, ديده‌بان dīdébān; — house, قوللق kùlluk; — maker, ساعتجى sā"atji; — word, پاروله pàrola.

Water, *s.* صو sù, ما mā, اب àb; (on stuffs) منويش mènévish (?), طالغه dàlgha; —, *v.a.* (a horse, &c.) صوارمق sùwarmak; (a garden) صولامق sùla-

mak; (stuffs) منویش ا mènévish-et (?), طالغه لتمق dàlghalatmak; —, *v.n.* (the mouth) صولنمق sùlanmak, صولری اقمق sùlari-àkmak; (the eyes, &c.) یشارمق yàsharmak; (a ship) صوالمق sù-àlmak; high —, مد mèdd; low —, جزر jèzr; fresh —, soft —, طاتلوصو tàtli-sù; salt —, طوزلوصو tùzlu-sù; sea —, دڭزصویی dèngiz-sùyu; hard —. اجی صو àji-sù; — course, *s.* صویڭ اقدیغی یر sùyung-àkdighi-yèr, مجرا mèjrà; صویولی sù-yòlu; — cresses, *s.* صوتره‌سی sù-tèréssi; — fall, *s.* صولرڭ اوچدیغی یر sùlaring-ùchdughu-yèr, چغلایان chàghlayan; — gruel, *s.* یوان چوربا yàwan-chòrba; — man, *s.* قایقجی kàyikji; — melon, *s.* قارپوز kàrpuz; — mill, صودگرمنی sù-dèghirmèni; — pipe, *s.* کونك kyùnk; (for smoking) نارکله nàrghilé; — proof, *a.* صوگچمز sù-ghèchmàz; — spout, *s.* قصرغه kàssirgha (sàk-irgha); — tight, *a.* اقمز àkmàz, صیزمز sìzmàz; — wheel, طولاب dòlab; چرخ chàrkh; to make —, چیش ا chìsh-et, صودوکمك sù-dùkmek, کچوك صودوکمك kùchuk-sù-dùkmek, ایشه‌مك ìshémek, تبول ا tèbèvvul-et; (a ship) صوایتمك sù-ètmek.

Watering-place, *s.* قدرت حمامی kù-drèt-hàmmàmi, قاپلوجه kàplija, ایلیجه ìlija, بانیه bànya; یالی کویی yàli-kyùyu, ساحل برمحل sāhil-bìr-màhàll; — pot, قوغه kògha.

Watery, *a.* صولو sūlu.

Wave, *s.* طالغه dàlgha, موج mèvj; —, *v.a.* صاللامق sàllamak; —, *v.n.* صاللانمق sàllanmak.

Waver, *v.n.* شبهه‌یه‌دوشمك shùbhéyé-dùshmek, پوصله‌یی شاشرمق pùsslayi-shàshirmak, ثباتی بوزلمق sèbāti-bò-zulmak, تردد ا tèrèddud-et, رکاکت کوسترمك rèkyākèt-ghyùsstermek.

Wavering, *a.* تردده tèrèddudda.

Wavy, *a.* طالغه‌لو dàlghali.

Wax, *s.* بالمومی bàl-mumu, شمع عسل shèm"i-"àssel, موم mūm; (of the ears) قولاق کیری kùlak-kìri; —, *v.a.* بالمومی سورمك bàl-mūmu-sùrmek; —, *v.n.* اولمق òlmak, کسلمك kèssilmek, لنمك lenmek *or* لنمق lanmak (as a verbal termination); — candle, — light, بالمومی bàl-mumu; — taper, شمعه shèm"à (shàma).

Way, *s.* یول yòl, طریق tàrīk, راه rāh; (manner) درلو (tùrlu) وجه wèjh, اسلوب ùsslūb, صورت sūrèt, طرز tàrz; (custom) عادت "ādet; رسم rèssm; (behaviour) خوی khùy; (side) طرف tàraf; — in, قپو kàpi, کیره‌جك یر ghìréjek-yèr, مدخل mèdkhàl; — out, قپو kàpi, چیقه‌جق یر chìkajak-yèr, مخرج màkhrèj; — through, یول yòl, کچه‌جك یر ghèchéjek-yèr, ممر mèmèrr; high —, جاده jāddé, شاهراه shāhrāh, طریق عام tàrīki-"āmm; bye—, صاپه یول sàpa-yòl; by the —, یولده yòlda, یول اوستنده yòl-ùss-tunda, اثنای راهده èssnāyi-rāhda; ways and means, ایراد īrād, واردات vāridāt.

Wayfarer, *s.* یولجی yòlju.

Wayfaring, *s.* یولجیلق yòljuluk.

Wayward, *a.* ترس tèrss.

Waywardly, *ad.* ترس ترس terss-terss.

Waywardness, *s.* ترسلك tèrsslik.

We, *pr.* بز bìz, بزلر bìzlER.

Weak, *a.* ضعیف zà''īf, قوتسز kùvvetsiz; (in mind) عقلسز ''λklsiz; دلی dèli; مراقلو mèrλkli; (in character) متانتسز mètānètsiz, ثباتسز sèbātsiz, خفیف khλfīf; — side, مراق mèrāk.

Weaken, *v.a.* ضعیفلتمق zà''īflatmak, قوتنی کسمك kùvvètini - kèssmek, ضعیف براقمق zà''īf-bràkmak, خلل ویرمك khàlel-vÈrmek.

Weakly, *a.* علیل ''àlīl.

Weakness, *s.* ضعف zà''f, ضعیفلق zà''īflik; (of character) مراق mèrλk, دلیلك dèlilik.

Wealth, *s.* زنکینلك zènghinlik, مال māl, ثروت sÈrvèt, غنا ghìnā.

Wealthy, *a.* زنکین zÈnghin, مالدار māldār, متمول mùtémèvvil, غنی ghànī, صاحب ثروت sāhib-sÈrvèt.

Wean, *v.a.* سوددن کسمك sùddan-kèssmek, کسمك kèssmek; واز کچورمك vāz-ghèchirmek.

Weapon, *s.* صلاح silāh (*pl.* اسلحه èsslihà), آلت حرب āléti-hàrb.

Wear, *s.* قوللانش kùllλnish; ایپرنش iprÈnish; اسکیش èsskiyish; —, *v.a.* (as clothing) کیمك ghīmek; (out) اسکتمك èsskitmek, ایپرتمك iprÈt-mek; (away) یمك yèmek, اشندرمق λshindirmak; —, *v.n.* (well) طیانمق dàyanmak; (not well) طیانمامق dàyànmamak; — out, *v.a.* (clothes) اسکتمك èsskitmek, (ropes, &c.) ایپرتمك iprEtmek; (a person) یورمق yòrmak; —, *v.n.* (clothes) اسکیمك èsskimek; (ropes, &c.) ایپرنمك iprEnmek; — — one's patience, صبرینی دوکتمك sλbrini - dùkÈtmek, اوصاندرمق ùssλndirmak; — away, *v.a.* یمك yèmek, اشندرمق λshin-dirmak; —, *v.n.* اشنمق λshinmak; (time) کچمك ghèchmek, مرورا mùrūr-et; — on, (time) کچمك ghèchmek, مرورا mùrūr-et; — off, *v.a.* بوزمق bòzmak, سلمك silmek; —, *v.n.* بوزلمق bòzulmak, سلنمك silinmek, کتمك ghìtmek; (grief, &c.) اونودلمق ùnùdulmak. [λdAmin-jāni-sìkìlir.

Wearisome, *a.* ادمك جانی صیقلور

Weary, *a.* یورغون yòrghun, یورلمش yòrulmush; —, *v.a.* یورمق yòrmak; —, *v.n.* یورلمق yòrulmak.

Weasel, *s.* کلینجك ghèlinjik (?), صانصار sλnsār (?).

Weather, *s.* هوانك حالی hàwāning-hāli, هوا hàwā; fine —, کوزل هوا ghyùzèl-hàwā; bad —, فنا هوا fÈnā-hàwā; rough —, سرت هوا sÈrt-hàwā; mild —, ملایم هوا mùlāyim - hàwā; —, *a.* روزکار طرفی rùzghyār-tàrafi; *v.a.* (a cape, &c.) کچمك ghèchmek; (a difficulty) کچورمك ghèchirmek; — cock, یلقوان yèlkowAn, فرلداق fìrìldλk, بادنما bādnùmā; — gage, روزکار اوستی rùzghyār-ùsstu.

Weave, *v.a.* دوقومق dòkumak, نسج ا nèssj-et. [nèsssāj.

Weaver, *s.* دوقویجی dòkuyuju, نساج

Web, *s.* قماش kùmàsh, نسج nèssj; — footed, قازایاقلو kàz-àyakli.

Wed, *v.a.* (take to wife) المق àlmak, تزوج ا tèzèvvuj-et; (accept as husband) وارمق vàrmak; (find a wife for) اولندرمك èvlendirmek; (find a husband for) ویرمك vèrmek, قوجه‌یه‌ویرمك kòjaya-vèrmek; (husband or wife) تزویج ا tèzvīj-et; (as a priest) عقد ا ''àkd-et, نكاح ا nìkyāh-et; —ed, *a.* (man) اولو èvli; (woman) نكاحلو nìkyāhli, نكاح تحتنده nìkyāh-tàhtinda, منكوحه mènkyūha, قوجه‌ده kòjada.

Wedding, *s.* (feast) دوكون dùghun, ولیمه vèlīmé; (ceremony) عقدنكاح ''àkdi-nìkyāh.

Wedge, *s.* قامه kàma, چیوی chìvi, سیل sīl.

Wedlock, *s.* نكاح nìkyāh, ازدواج ìzdiwāj.

Wednesday, *s.* چهارشنبه chìhàrshènbìh (chàrshàmba), اربعا èrba''ā.

Weed, *s.* اوت òt, خیرسزاوت khàyrsiz-òt; —s (widow's) دول قاریننك ماتم البسه‌سی dūl-kàrining-mātem-èl-bissési; —, *v.a.* خیرسز اوتلرینی یولمق khàyrsiz-òtlarini-yòlmak; — out, *v.a.* سوكمك sùkmek, یولمق yòlmak.

Week, *s.* هفته hàfta, اسبوع ùssbū''; — day, بیاغی كون bàyaghi-ghyùn, عادی كون ''ādī-ghyùn.

Weekly, *a.* and *ad.* هفته‌ده بر hàftada-bìr.

Weep, *v.n.* اغلامق àghlamak, كوز یاشی دوكمك ghyùz-yàshi-dùkmek,

Weevil, *s.* قورت kùrt. [بكاا bùkyā-et.

Weigh, *v.a.* طارتمق tàrtmak, وزن ا vèzn-et, چكمك chèkmek; (in mind) دوشونمك dùshunmek, مطالعه ا mùtāla''à-et; —, *v.a.* كلمك ghèlmek, چكمك chèkmek; — upon, كدر ویرمك kèder-vèrmek, اضطراب ویرمك ìztirāb-vèrmek; — anchor, تیمور المق (dèmir)-àlmak, تیمور قالدرمق (dèmir)-kàldirmak.

Weight, *s.* طارتی tàrti, وزن vèzn; اغرلق àghirlìk, ثقلت sìklèt; (personal influence) نفوذ nùfūz, اعتبار ì''tibār, خاطر khātir; (moral influence) تأثیر tè''sīr, حكم hùkm.

Weighty, *a.* اغر àghir, ثقیل sàkīl; (important) مهم mùhìmm, اهم èhèmm.

Welcome, *int.* بیورك bùyurung, بیورسونلر bùyursunlar; خوش كلدك khòsh-ghèlding, صفا كلدك sāfā-ghèlding; —, *s.* رسم خوش امدی rèssmi-khòsh-āmédī; —, *a.* باعث مسرت bā''issi-mèssèrrèt; —, *v.a.* خوش كلدك دیمك khòsh-ghèlding-dèmek, رسم خوش امدی‌یی اجرا ا rèssmi-khòsh-āmédīyi-ìjrā-et; you are — (on arriving), ماشالله بیورك mā-shā-'llāh! bùyurung! you have been — (on leaving), خوش كلدك صفا كلدك khòsh-ghèlding-sàfā-ghèlding; you are — to it, الكزسزنكدر àlingiz-sìzing-dir.

Weld, *v.n.* قاينامق kàynamak, ياپشمق yàpishmak ; —, *v.a.* قايناتمق kàynatmak.

Welfare, *s.* حسن حال hùssnu-hāl, ايولك īyilik, رفاه rèfāh, رفاهيت rèfāhìyyèt, سعادت حال sà‘‘ādéti-hāl.

Well, *s.* قيو *or* قويى kùyu, چاه chāh, بئر bì‘r ; —, *ad.* ايو īyi ; —, *int.* اى èy ! افرين (àfèrim) ! ماشاالله mā-shā-’llāh ! very —, پك ايو pèk-īyi, پك كوزل pèk-ghyùzèl, پك اعلا pèk-à‘‘là ; to be —, to become —, ايواو īyi-òl ; —, — up, — out, *v.n.* اقمق àkmak, نبعا nèb‘‘-et ; — and good, فبها fè-bèhā, نه كوزل nè-ghyùzèl.

Well-being, *s.* سعادت حال sà‘‘ādet--hāl.

Well-bred, *a.* تربيه لو tèrbìyyéli.

Well-informed, *a.* معلوماتلو mà‘‘lūmātli.

Well-known, *a.* مشهور mèshhūr.

Well-wisher, *s.* خير خواه khàyr-khāh.

Welsh, *a.* وليس مملكتى اهاليسندن vélìss--mèmlékèti-àhālīsindan ; —, *s.* وليس اهاليسنك لسانى vélìss-àhālīsīnin--lìssāni.

Wen, *s.* اور ūr.

Wench, *s.* بيومش قيز bìyumush-kìz, قارى kàri ; فاحشه fāhisha.

West, *s.* باطى bàti, مغرب màghrib, غرب ghàrb ; south —, لدوس lòdoss ; north —, قره يل kàra-yèl ; —ern, *a.* غربى ghàrbī ; —erly, غربى ghàrbī ; غربدن يانه ghàrbdan--yàna ; —ward, غربه طوغرى ghàrba--dòghru.

Wet, *s.* ياش yàsh ; ياغمور yàghmur ; چامور chàmur ; —, *a.* ياش yàsh, اصلاق ìsslāk, اصلانمش ìsslànmish, صو كسلمش sù-kèssilmish ; (over head) ياغمور yàghmur, ياغمورلو yàghmurlu ; (under foot) چامور chàmur, چامورلو chàmurlu ; —, *v.a.* اصلاتمق ìsslàtmak ; —, to get —, *v.a.* اصلانمق ìsslànmak ; — nurse, سودانا sùd-àna, (slave) دايه dàya.

Wether, *s.* قويون kòyun.

Wetness, *s.* ياش yàsh.

Whack, *v.a.* اورمق wùrmak.

Whale, *s.* اطه بالغى àda-bàlighi.

Whaler, *s.* اطه بالغى شكارينه كيدن كمى àda-bàlighi-shìkyārina-ghìden-ghèmi.

Wharf, *s.* اسكله ìsskèlé.

Wharfage, *s.* اسكله حقى ìsskèlé-hàkki.

Wharfinger, *s.* اسكله و مخزن صاحبى اولوب تجار ìsskèlé-vè-màkhzen--sāhibi-òlup-tùjjār.

What? *pro.* نه nè ? —! *int.* نه nè ! (For the relative sense of *what*, see the Turkish Grammar.)

Whatever, Whatsoever, *pro.* نه nè, هرنه [hèr-nè.

Wheat, *s.* بوغداى bòghday, حنطه hìnta, كندم ghèndum.

Wheedle, *v.a.* اوخشايه‌رق يالوارمق òkh-shayarak-yàlvarmak, نازو ادا ايله يالوارمق nàz-u-èdā-ila-yàlvarmak, جلوه‌ا jìlvé-et.

Wheel, *s.* (carriage) تكرلك tèkerlèk ; (of machinery) چرخ chàrkh ; —, *v.a.* تكرلك اوستنده يوروتمك tèker-lèk-ùsstunda-yùrutmek, يوروتمك

yùrutmek ; كتورمك ghètirmek ; كوترمك ghyùturmek ; —, *v.n.* دونمك dùnmek ; — about, *v.a.* اوته بروكوترمك ùtÉ-bèri-ghyùturmek ; —, *v.n.* دونوب طولاشمق dùnup-dòlash-mak ; دونمك dùmmek ; balance —, رقاص چرخی ràkkāss-chàrkhi ; fly —, پروانه pÈrwānÉ ; turner's —, چرخ chàrkh ; spinning —, چقرق chìkrik ; —, barrow, ال عربه سی Èl-"àrabassi.

Wheelwright, *s.* تكرلكجی tèkErlikji.

When ? *ad.* نه زمان nÈ-zàmĀn, نه وقت nè-wÀkit ; —, *rel.* قچان kÀchAn (also see Grammar) ; —ever, —soever, هرنه زمان hÈr-nÈ-zàmĀn, هرنه وقت hÈr-nÈ-wÀkit.

Whence ? *ad.* نره دن nèrédan (nÈrdan) ; —, *rel.* (see Grammar) ; —, *ad.* and *c.* ایمدی *or* امدی ìmdi, اشته بو سببدن ìshta-bù-sèbebdan ; —soever, *ad.* هرنره دن hÈr-nèrédAn.

Where ? *ad.* نره یه nèréya ; نره ده nèrÉda (nÈrda) ; —, *rel.* (see Grammar) ; — about ? — abouts ? نره لره nèré-léra ; نره لرده nèrélErda ; —, *rel.* (see Grammar).

Whereas, *c.* چونكه chùnku, chùnki.

Wherefore, *ad.* نیچون nìchin ; —, *c.* امدی ìmdi. [هر نره ده hÈr-nèrÉda.

Wherever, *ad.* هرنره یه hÈr-nèrÉya,

Wherry, *s.* پیاده قایغی pìyādÉ-kàyighi.

Whet, *s.* اشتهالق ìshtahālik, راقیجق ràkijik ; —, *v.a.* بیله مك bìlÉmek.

Whether, *pro.* قنغی kÀnghi (hànghi) ; —, *ad.* می mi, mi.

Whey, *s.* ایران àyrĀn.

Which ? *pro.* قنغی kÀnghi (hànghi) ; —, *rel.* (see Grammar) ; —ever, —soever, *pro.* هرقنغی hÈr-kÀnghi.

Whiff, *s.* نفس nèfess, چكم chèkim, چكش chèkish.

While, Whilst, *ad.* ایكن ìken ; اثناسنده èssnāssinda ; —, *rel.* (see Grammar) ; worth the —, دكر dèghEr ; not worth the —, دكمز dèghmÀz.

Whim, *s.* مراق mèrÀk.

Whip, *s.* قامچی kÀmchi, قرباچ kìrbÀch, تازیانه tāzyānÉ ; —, *v.a.* قامچیلمق kÀmchilamak ; دوكمك dùghmek ; (conquer) غالب اول ghālib-òl ; (into a froth) چالقامق chÀlkAmak, كپوك ا kyùpuk - et ; — about, *v.n.* فرلامق fìrlamak, صچرامق sìchramak.

Whirl, *v.a.* چویرمك chèvirmek, دوندرمك dùndErmek ; —, *v.n.* دونمك dùnmek.

Whirlpool, *s.* كرداب ghìrdĀb. [gha).

Whirlwind, *s.* قصرغه kÀssirgha (sàkir-

Whiskers, *s. pl.* ایكی یناقده اولان صقال ìki-yànakda-òlAn-sàkAl.

Whisky, *s.* راقی ràki.

Whisper, *s.* فسلدامه fìssildama, فسلدی fìssildi ; —, *v.n.* فسلدامق fìssilda-mak ; —, *v.a.* قولاغه سویلمك kùlÀgha-sùwèylÉmek, یواش سویلمك yāwÀsh-sùwèylÉmek.

Whistle, *s.* اصلق ìsslik ; —, *v.n.* اصلق چالمق ìsslik-chÀlmak ; boatswain's —, دودوك dùduk.

Whit, *s.* ازبرشی Àz-bìr-shèy.

White, *a.* and *s.* اق ȧk, بياض bèyȦz, ابيض èbyȧd (*fem.* بيضى bèyzȧ), سفيد sèfīd, سپيد sèpīd; — of an egg, يمورطه نڭ اقى yı̀murtaning-ȧki.
Whitelead, *s.* استوبج ùsstubèj; اسويداج [ìssvīdāj.
White-livered, *a.* قورقاق kòrkak.
Whiten, *v.a.* اغارتمق ȧghartmak; بياضلتمق bèyȦzlatmak; —, *v.n.* اغارمق ȧgharmak; بياضلنمق bèyȦz-[lanmak.
Whiteness, *s.* بياضلق bèyȦzlik.
Whitesmith, *s.* چلنكر chìlinghir.
Whitewash, *s.* بادانه bȧdAna; —, *v.a.* بادانه ا bȧdAna-et, بادانه اورمق bȧdAna-wùrmak.
Whither? نره يه nèrÉya; —, *rel.* (see Grammar); —soever, مرنره يه hèr-[-nèrÉya.
Whitlow, *s.* طولامه dòlama.
Whiz, *v.n.* وزلامق wı̀zlamak, وزوزاوتمك wı̀z-wı̀z-ùtmek.
Who? *pro.* كيم kìm; —, *rel.* (see Grammar); —ever, —soever, هركيم hèr-kìm.
Whole, *s.* (quantity) بتون bìtun; (number or quantity) هپ hèp; —, *a.* يكپاره yèkpārÉ, بتون bìtun, قيرلمامش kìrı̄lmamish (not broken), كسلمامش kessilmamish (not cut), &c.
Wholesale, *ad.* كليت اوزره kyùllìyyèt-[-ùzérÉ.
Wholesome, *a.* خاصيتلو khāsssìyyètli, شفالو shìfāli.
Wholly, *ad.* بتون بتون bìtun-bìtun, كلياً kyùllìyyan, بالكليه bì-'l-kyùllìyyÉ.
Whore, *s.* روسپى ròsspu (òrosspo), فاحشه fāhishÉ; —, *v.n.* زنپاره لكده كزمك (zàmparalı̄kda)-ghèzmek.

Whoso, —ever, *pro.* هركيم hèr-kìm.
Why? *ad.* نيچون nìchin; —, *c.* or *int.* اونه ò-nÉ, بونه bù-nÉ.
Wick, *s.* فتيل fìtil.
Wicked, *a.* (thing) كناه ghyùnāh, فنا fÈna; — person, كناهكار ghyùnāh-kyār, اثم āssim, عاصى "Āssī.
Wickedness, *s.* كناه ghyùnāh, اثم ìssm, معصيت mà"sìyyèt, فسق وفجور fìssk-u-fùjūr.
Wicker, *s.* سپدايشى sèped-ìshi; — [basket, سپد sèped.
Wicket, *s.* قپو kȦpi.
Widdin, *s.* ويدن شهرى vìdìn-shèhiri.
Wide, *a.* انلو ènli, عريض "àrīz; (spacious) كنش ghènish, واسع wāsi"; (in fullness) بول bòl; far and —, *ad.* اطراف واكنافه ètrāf-u-èknāfa, اطراف واكنافده ètrāf-u-èknāfda.
Widow, *s.* دول قارى dùl-kȦri, ارمل èrmèl or ارمله èrmélÉ (*pl.* ارامل èrāmil), بيوه bìvÉ; —er, قاريسى اولمش ادم kȦrissi-ùlmush-ȦdAm; —hood, ارمللك èrmèllik.
Width, *s.* ان èn, عرض "àrz.
Wield, *v.a.* قوللانمق kùllAnmak, صاورمق [sàwurmak.
Wife, *s.* قارى kȦri, اهل èhl, اهل بيت èhli-bèyt, حليله hàlīlÉ, منكوحه mènkyūhÉ, باجى bȧji, ارقه داش ȧrkadȧsh; حرم hàrem; husband's brother's —, التى or ايلتى èlti.
Wild, Wilderness, *s.* بيابان bèyābĀn, قير kìr, صحرا sàhrà, دشت dèsht.
Wild, *a.* يبانى yàbĀnī, دشتى dèshtī; (mad) دلى dèli.
Wile, *s.* دسيسه dèssīssÉ.

Wilful, *a.* قصدی kÀssdī, اختیاری ìkhtiyārī; (man) ترس tèrss, معند mù"ànnid, عنادجی "ìnādj*i*; —ly, *ad.* عمداً "àmdan, قصداً kÀssd*a*n; مخصوص màkhsūss.

Will, *s.* اختیار ìkhtiyār, اراده ìrādé; (testament) وصیتنامه wÀssìyyèt-nāmé; —, *v.a.* اراده‌ا ìrādé-et; وصیت‌ا wÀssìyyèt-et; free— (human) ارادۀ جزئیه ìrādé'i-jùz'ìyyé; (of God) ارادۀ کلیه ìrādé'i-k*y*ùllìyyé; —, *v. aux.* (see Grammar).

Willing, *a.* راضی rāzī; کوکللو ghy*ù*ng-ullu; —ly, *ad.* باش‌اوستنه bÀsh-ùsstun*a*, ازدل‌وجان èz-dìl-u-jān.

Willow, *s.* سوکود sù*gh*ud.

Wily, *a.* حیله‌کار hīlék*y*ār, شیطان shèytān.

Wimble, *s.* مثقب (mÀtkÀb).

Win, *v.a.* and *n.* قزانمق kÀzAnm*a*k.

Wince, *v.n.* چکنمك chèkinmek.

Winch, *s.* طولاب dòlāb, چرخ chàrkh.

Wind, *s.* روزکار rùzgh*y*ār, یل yèl, ریح rīh, باد bād; هوا hàwā; fair —, ایوهوا īyi-hàwā, ایوروزکار īyi-rùzgh*y*ār, موافق‌هوا mùwāfik-hàwā, مساعدروزکار mùssā"id-rùzgh*y*ār; foul —, ترس هوا tèrss-hàwa, مخالف‌روزکار mùkhālif-rùzgh*y*ār; high —, سرت‌هوا sèrt-hàwā, صیقی‌روزکار sìk*i*-rùzgh*y*ār; reigning —, prevailing —, اکثری‌اسان روزکار èksérī-èssen-rùzgh*y*ār.

Wind, *v.a.* صارمق sÀrm*a*k, طولاشدرمق dòl*a*shd*i*rm*a*k; —, *v.n.* طولاشمق dòlashm*a*k; — round, — about, *v.n.* صارلمق sÀr*i*lm*a*k; طولاشمق dòlashm*a*k; — up, *v.a.* (a watch, &c.) قورمق kùrm*a*k; (a string, &c.) طوپلامق tòplam*a*k; (a discourse) ختم‌ا khÀtm-et.

Windfall, *s.* روزکارك‌دوشوردیغی rùz-gh*y*ār*i*ng-dùshurdu*gh*u, دوشوك dù-shuk; (of fortune) کله‌پیر kèlépīr, باد اورد bād-āvèrd, بادآورده bād-āvèrdé.

Winding-sheet, *s.* کفن kèfen (kèfin).

Window, *s.* پنجره pènjéré; — blind, *s.* کونش پرده‌سی gh*y*ùnèsh-pèrdéssi.

Windpipe, *s.* غرتلاق ghìrtlÀk.

Windsail, *s.* مانیقه mànik*a*.

Windward, *s.* روزکاراوستی rùzgh*y*ār-ùsstu.

Windy, *a.* روزکارلو rùzgh*y*ārl*i*.

Wine, *s.* شراب shàrāb (shàr*a*p), باده bādé; — merchant, *s.* شراب‌صاتان بازرکان shàrāb-sÀtan-bÀz*i*rgh*y*ān; — press, *s.* شراب باصقیسی shàrāb-bÀssk*i*ss*i*.

Wing, *s.* قناد kÀnAd, جناح jènāh, پر pèr; (of an army) قول kòl, جناح jènāh; —, *v.a.* (a bird) قنادینی‌قیرمق kÀnAd*i*n*i*-kìrm*a*k; — one's flight, اوچمق ùchm*a*k.

Wink, *s.* کوزاشارتی gh*y*ùz-ìshārèti; طرفة‌العین tàrféti-'l-"àyn; —, *v.n.* کوزقیپمق gh*y*ùz-kìpm*a*k; — at, *v.n.* (a person) کوزایله اشارت‌ا gh*y*ùz-il*a*-ìshāret-et; — (any impropriety) کوز قپامق gh*y*ùz-kÀpAm*a*k, کورممزلك‌ا gh*y*ùrmamazl*i*k-et, مسامحه‌ا mùssām*a*ha-et, اغماض‌عین‌ا ìghmāz*i*-"àyn-et.

Winnow, *v.a.* صاورمق sàwurm*a*k.

Winter, *s.* قيش kìsh, شتا shìtā, زمستان zìmisstān; —, *v.n.* قيشلامق kìshlamak; the depth of —, قره‌قيش kAra-kìsh, اربعين èrba''īn, زمهرير zèmhérīr.

Wintry, *a.* قيش‌كبى kìsh-ghìbi.

Wipe, *s.* سلش sìlish (fig.) تكمه tèkmé (kick); —, — off, — out, *v.a.* سلمك sìlmek.

Wire, *s.* تل tèl; gold —, سرمه sìrma; silver —, كومش‌سرمه ghyùmush-sìrma; iron —, تيمورتل (dèmir)-tèl; copper —, باقرتل bAkir-tèl; gold — drawer, سرمه‌كش sìrma-kèsh.

Wisdom, *s.* عقل ''Akl, عقللولق ''Akllìlik; (of an act) حكمت hìkmèt, مناسبت mùnāssèbèt.

Wise, *a.* عاقل ''ākil, عقللو ''Aklli; all — (all-knowing) عليم ''àlīm, علام ''àllām.

Wiseacre, *s.* بوداله bùdAla.

Wish, *s.* (for an event) ارزو àrzu; خواهش khāhish, امل èmel; (to do) مراد mùrĀd, مرام mèrām; (for a thing) استك ìsstek; —, *v.n.* ارزوا àrzu-et, خواهشا khāhish-et, املا èmel-et; مرادا mùrĀd-et, مراما mèrām-et; —, *v.a.* استمك ìsstémek, استكا ìsstek-et; ارزوا àrzu-et, ارزولمق ārzulamak; — joy, تبريكا tèbrīk-et, تهنيةا tèhnìyyé-et; I wish you —, كوزك ايدين ghyùzung-àydin (may thy eyes be brightened), مبارك اولسون mùbārek-òlsun (may it be blessed to you).

Wit, *s.* (of mind) ذكا zèkyā; (of a saying) لطافت làtāfèt; (witty person) حاضرجواب hAzir-jéwāb, لطيفه‌كو làtīfé-ghyū; to —, يعنى yà''nī.

Witch, *s.* جادى jàdi, بوكوجى‌قارى bughuju-kAri, سحربازقارى sìhrbAz-kAri; (old woman) قوجه‌قارى kòja-kAri; (knowing woman) پيغمبر pèyghAmbèr; (beautiful woman) دلبر dìlbèr, جلوه‌كار jìlvékyār.

Witchcraft, *s.* بوكو bùghu, *or* بويو bùyu, سحر sìhr.

Witchery, *s.* جلوه jìlvé, ناز nāz, ادا èdā.

Witching, *a.* كوزل ghyùzèl, نازك nāzik, دلبر dìlbèr, جلوه‌كارانه jìlvékyārāné.

With, *pr.* ايله ìla (ìlen); ب bi, مع mà''; together —, ايله‌برابر ìla-bèrābèr, معاً mà''an.

Withal, *ad.* بونك ايله برابر bùnun-ìla-bèrābèr.

Withdraw, *v.n.* چكلمك chèkilmek, ايرلمق àyrìlmak, كتمك ghìtmek; —, *v.a.* كيرو المق ghèri-Almak; چيقارمق chìkàrmak; قالدرمق kAldirmak.

Withdrawal, *s.* چكلمكلك chèkilmeklik.

Wither, *v.n.* صولمق sòlmak, قورومق kùrumak; —, *v.a.* قوروتمق kùrutmak.

Withhold, *v.a.* ويرمامك vèrmamek, اليقومق Ali-kòmak, طوتمق tùtmak.

Within, *pr.* ايچنده ìchinda, داخلنده dākhilinda, دروننده dèrūnunda; —, *ad.* ايچروده ìchèrida (ìchèrda); (at home) اوده èvda; — reach, ال يتشر èl-yètishir; — ear-reach, قولاق اشيدر kùlAk-ìshìdir; — range, كله يتشر ghyùllé-yètishir, قورشون يتشر kùrshun-yètishir.

Without, *pr.* سز siz, siz, بی bī, بلا bìlā; (outside of) طیشاریسنده dìshàrissinda, خارجنده khārijinda, بیروننده bīrūnunda; —, *ad.* طیشارده dìshàrda, طشرده tAshrada.

Withstand, *v.a.* and *n.* طیانمق dàyanmak, تحمل ا tàhàmmul-et.

Witness, *s.* (one present) کورن ghyùren; اشیدن ìshìden; (at a trial) شاهد shāhid, کواه ghyùwāh; (testimony) شهادت shàhādet; —, *v.a.* کورمك ghyùrmek, مشاهده ا mùshāhédé-et; to bear —, شهادت ا shàhādet-et, شاهداو shāhid-òl; false —, (person) یلان شاهدی yàlAn-shāhidi, شاهدزور shāhidi-zūr; (testimony) شهادت زور shàhādeti-zūr, یلان yàlAn.

Wits, *s. pl.* عقل "Akl; he has his wits about him, عقلی باشندهدر "Akli-bAshindà-dir.

Wittol, *s.* پزونك pèzéwEnk, دیوث dèyyūss.

Witty, *a.* (person) تحافسویلر tùhāf-sùwèylEr, نکرهلو nèkréli; (saying) کوزل ghyùzèl, تحاف tùhāf.

Wive, *v.n.* اولنمك èvlEnmek, تأهل ا tè'èhhul-et, قاری المق kAri-Almak.

Wizard, *s.* سحرباز sìhrbāz.

Wo! Woe! *int.* وای wāy, واه wāh, ایواه èywāh, یازق yàzik; —, *s.* بلا bèlā, فلاکت fèlākEt, درد dErd, کدر kEdEr.

Woful, Woeful, *a.* کدرلو kEdErli, دردالود dErd-ālūd, دردناك dErdnāk.

Wolf, *s.* قورت kùrt, کرك ghyùrgh, ذأب zè'b.

Wolfsbane, *s.* قورت بوغان kùrt-bòghan.

Woman, *s.* قاری kAri, عورت "àvret, زن zèn, نسا nìssā; —kind, قاری قسمی kAri-kìssmi, طائفهٔ نسا tā'ifè'i-nìssā.

Womanish, *a.* قاری کبی kAri-ghìbi.

Womb, *s.* دول یتاغی dūl-yàtaghi, رحم ràhm.

Wonder, *s.* (feeling) تعجب tà"àjjub, حیرت hàyret, وله vèlEh; (thing) عجیب شی ("Ajā'ib)-shèy, عجیبه "AjībÉ, غریبه ghàrībÉ, غرائبدن ghàrā'ibdan; (miracle) معجزه mù"jizÉ; —, *v.n.* شاشمق shàshmak, قالمق kAlmak, تعجب ا tà"àjjub-et, متعجب او mùta"àjjib-òl, حیرتده قالمق hàyretda-kAlmak, حیران او hàyrān-òl, متحیراو mùtahàyyir-òl, ولهکلمك vèlEh-ghElmek.

Wonderful, Wondrous, *a.* عجیب "Ajīb ("Ajā'ib), غریب ghàrīb, عقلدن خارج "Akldan-khārij, شاشلهجق shàshilajak.

Wont, *s.* عادت "ādet; —ed, *a.* عادت ایدلمش "ādet-èdilmish, معتاد mù"tād.

Woo, *v.a.* عرض عشق ا "àrzi-"Ashk-et.

Wood, *s.* (material) اغاج Aghāj; (of trees) اورمان òrmAn; (for burning) اوطون òdun, حطب hAtAb.

Woodbine, *s.* یبان حانم الی yàbAn-hànim-Eli.

Woodcock, *s.* چوللق chùlluk.

Wood-cutter, *s.* بالطه جی bàltaji.

Wooden, *a.* اغاج àghaj, اغاجدن àghaj-dan; (of timber) احشب àhshàb, احشاب àhshāb.

Woodpecker, *s.* اغاج قاقان àghaj-kàkan.

Woof, *s.* اتقی àtki, پود pūd.

Wool, *s.* یون yùn *or* یوك yùng, یپاغی yàpaghi; goat's —, تفتك tìftik.

Woollen, *a.* یون yùn, یوكدن yùngdan; —draper, چوقه جی (chòhaji).

Word, *s.* سوز sùz, لقردی làkirdi, لفظ làfz, كلمه kèlimé; تعبیر tà''bīr; كلام kèlām; —, *v.a.* تعبیرات قوللانمق tà''bīrāt-kùllanmak; — of mouth, شفاه shìfāh, مشافهت mùshāféhèt; by — — —, شفاهاً shìfāhan; — of God, كلام قدیم kèlāmi-kàdīm (applied to the Kùr'ān); high —s, غوغا (kàwgha), نزاع nìzā''.

Work, *s.* ایش ìsh, ایش كوچ ìsh-ghyùch; كار kyār, صنع sùn''; فعل fì''l, عمل ''àmel; —, *v.n.* ایشلمك ìshlémek, ایش ایشلمك ìsh-ìshlémek, چالشمق chàlishmak; (a machine) ایشلمك ìshlémek; (in fermentation) قاینامق kàynamak, تخمر tàkhàm-mur-et, قبارمق kàbarmak; (medicine) عمل ویرمك ''àmel-vèrmek; —, *v.a.* (embroider) ایشلمك ìshlémek; (any material) ایشلمك ìshlémek; (a mine) ایشلتمك ìshletmek; (a person) ایشلتمك ìshletmek; یورمق yòrmak, باشنه ایش چیقارمق bàshina-ìsh-chìkàrmak; — up, (materials) ایشلمك ìshlémek; خرج khàrj-et, قوللانمق kùllanmak; — one's self up into a passion, قوروب قیزمق kùrup-kìzmak, قوردقجه قیزمق kùrdukja-kìzmak; — out, باشارمق bàshar-mak, بجرمك bèjermek, وجوده كتورمك vùjūda-ghètirmek; (a problem) حل hàll-et; — upon, تأثیرا tè'sīr-et; (a person's feelings) مرحمت ایتدرمك mèrhàmet-ètdir-mek.

Workhouse, *s.* محله نك فقرا خانه سی màhàllénin-fùkarā-khānéssi.

Workman, *s.* ایشجی ìshji.

Workmanship, *s.* ایشجیلك ìshjilik; كار kyār.

Workshop, *s.* دكان dùkkyān (dùkkèn).

Workwoman, *s.* ایشجی قاری ìshji-kàri.

World, *s.* عالم ''ālem; this —, دنیا dùnyā; عالم دنیا ''ālémi-dùnyā; the habitable —, ربع مسكون rùb''i-mèsskyūn; — (great quantity) دنیا قدر dùnyā-kàdar.

Worldly, *a.* دنیوی dùnyévī, خاكی khākī.

Worm, *s.* صوغلجان sòghuljàn; (maggot) قورت kùrt; (of a gun) طوكزایاغی (dòmuz)-àyaghi; (of a still) بورو bòru; (of a screw) تل tèl, بورمه bùrma; — out, *v.a.* اكلامق àngla-mak (ànnamak); — one's self in, صوقلمق sòkulmak; — one's self into one's favour, چاتمق chàtmak; to try and . . . , یلتنمك yèltenmek; — eaten, قورت یمش kùrt-yèmish.

Wormwood, *s.* پلین pèlin.

Worry, *v.a.* (as a dog) صالدرمق sàldir-

mak; (teaze) اذیت ویرمك èzìyyèt--vÈrmek, راحتسزا rāhatsiz-et.

Worse, *a.* دهافنا dàhā-fÈna, دهااشاغی dàhā-Àshàghi, بتر bètEr, دهابتر dàhā-bètEr; — and worse, کتدکجه فنا ghìtdikja-fÈna.

Worship, *s.* عبادت "ìbādet, پرستش pèresstish, طاپنش tÀpinish; —, *v.a.* طاپنمق tÀpinmak, عبادتا "ìbādet--et, پرستشا pèresstish-et; your —, his —, ذات عطوفیلری zāti-"ùtūfīlÉri; —ed, معبود mà"būd; —er, عابد "ābid (*pl.* عبده "àbédÉ).

Worst, *a.* اك فنا èng-fÈna; اك اشاغی èng-Àshàghi; —, *v.a.* ینمك yènmek, التا Àlt-et.

Worsted, *s.* یوك اپلكی yùng-ìplighi; — stockings, یوك جوراب yùng-chòrab.

Worth, *s.* and *a.* دكر dèghEr; —, *s.* قدر kÀdr, قیمت kìmet; to be —, دكمك dèghmek, ایتمك ètmek; —less, *a.* براقچه لق bìr-Àkchalik, بر اقچه ایتمز bìr-Àkcha-ètmàz.

Worthy, *a.* دكرلو dèghErli; — (of) شایان shāyĀn, شایسته shāyèssta, لایق lāyik, جسبان jùssbĀn.

Wound, *s.* یاره yàra, جرح jùrh, جرحه jùrha; —, *v.a.* یاره لمق yàralamak, یارها yàra-et, جرحا jùrh-et.

Wrangle, *v.n.* غوغا (kàwgha)-et, نزاعا nìzā"-et, منازعه mùnāza"a-et.

Wrap, *v.a.* صارمق sÀrmak; — round, *v.a.* صارمق sÀrmak, طولاشدرمق dò-lashdirmak; —, *v.n.* صارلمق sÀrilmak, طولاشمق dòlashmak; — up, *v.a.* صارمق sÀrmak, اورتمك ùrtmek; —, *v.n.* صارلمق sÀrilmak, اورتنمك ùrtun-mek.

Wrapper, *s.* اورتی ùrtu.

Wrath, *s.* دارغینلق dÀrghinlik, اویكه (ùfkÉ), غضب ghÀzAb.

Wreak, *v.a.* اجرا ijrā-et.

Wreath, *s.* چیچك باغی chìchek-bÀghi, یپراق باغی yàprAk-bÀghi (*or* اوربسی ùrussu).

Wreathe, *v.a.* اورمك ùrmek.

Wreck, *s.* بقیه bÀkìyyÉ, دوكندی dùkyundu, خرابه khàrābÉ, ویرانه vīrānÉ; —, *v.a.* قضایه اوغراتمق kÀzāya-òghrAtmak; to be —ed, قضایه اوغرامق kÀzāya-òghramak, قضا زده او kÀzā-zèdÉ-òl; —ed, قضایه اوغرامش kÀzāya-òghramish, قضازده kÀzāzèdÉ.

Wren, *s.* بوقلوجه بلبل bòkluja-bùlbul.

Wrench, *s.* بورقلش bùrkulUsh; زورلایش zòrlayish; —, *v.a.* (a joint) بورقتمق bùrkutmak; (open) زورلامق zòrlamak.

Wrest, *v.a.* زورایله المق zòr-ila-Àlmak, سوكوب المق sùkyup-Àlmak.

Wrestle, *v.a.* كورشمك ghyùreshmek, كولشمك ghyùleshmek.

Wrestler, *s.* پهلوان pÈhliwĀn.

Wrestling, *s.* كولشمه ghyùleshma.

Wretch, *s.* خبیث khàbīss; (poor) بیچاره bīchārÉ, زواللو zàwĀlli.

Wretched, *a.* فنا حالده fÈna-hālda, پریشان pèrīshĀn, پژمرده pèzhmùrdÉ; (in mind) پریشان خاطر pèrīshĀni-khātir.

Wring, *v.a.* صیقمق sìkmak; بورمق

bùrmak; — off, بوکه بوکه قوپارمق bùkÉ-bùkÉ-kòpàrmak.

Wrinkle, s. بورشق bùrushuk; —, v.n. بورشمق bùrushmak; —, v.a. بورشدرمق bùrushdurmak; —led, a. بورشق bùrushuk; بورشقلو bùrushuklu.

Wrist, s. بلك bìlèk.

Wristband, s. يك yèng.

Write, v.a. يازمق yàzmak, تحريرا tàhrīr-et, تنميقا tènmīk-et, تسطيرا tèsstīr-et; — down, قيدا kàyd-et; ضبطا zAbt-et; —, v.n. يازى يازمق yàzi-yàzmak.

Writer, s. (author) مصنف mùssànnif, مؤلف mù'èllif; (penman) خطاط khAttāt; (clerk) يازيجى yàziji, كاتب kyātib; (of a letter) محرر الحروف mùhàrriru-'l-hùrūf.

Writhe, v.n. قيورلمق kìvrilmak, پيچ و تابا pīch-u-tāb-et.

Writing, s. يازى yàzi; hand—, يازى yàzi, خط khAtt; —s, s. pl. محررات mùhàrrÉrAt; كاغدلر kyāghidlEr.

Written, a. يازيلو yàzili; يازلمش yàzilmish; مكتوب mèktūb, مسطور mèsstūr, محرر mùhàrrEr, مقيد mùkàyyed.

Wrong, a. (erroneous) ياكلش yàngilish (yānish); (bad) فنا fÈna; —, s. حقسزلق hAkksizlik, غدر ghAdr, ظلم zùlm; —, v.a. حقسزلقا hAkksizlik-et, غدرا ghAdr-et, ظلما zùlm-et; — side, ترس tÈrss, ترس طرفى tÈrss-tàrafi; — side outwards, — side up, ترس tèrss.

Wrongful, a. —ly, ad. ناحق يره nā-hAkk-yÈra.

Wroth, a. دارغين dàrghin.

Wrought, a. ايشلمه ìshlÉmÉ, دوكمه dùghmÉ.

Wry, a. چارپق chàrpik.

Y.

Yacht, s. سيركميسى sèyr-ghèmissi.

Yankee, s. امريقان ادمى àmèrikān-Adami.

Yard, s. (measure) يارده yàrda, ارشون àrshin; (of a house) حولى hàvli; (of a ship) سرن sèren; (of a horse) سك sìk, ذكر zèkEr; — arm, سرن اوجى sèren-ūju.

Yarn, s. ايلك ìplik, تل tèl; (fig.) مصال mAssAl.

Yawn, v.n. اسنمك èssnÉmek.

Ye, pro. سز sìz, سزلر sìzlEr.

Yea, ad. بلى bèli, اوت Èvet, نعم nā"m.

Year, s. ييل or يل yìl, سنه sÈnÉ, سال sāl.

Yearling, s. برسنه لك bìr-sÈnÉlik.

Yearly, a. and ad. سنوى sÈnÉvī, يلده بر yìlda-bìr.

Yearn, v.n. اشتياق چكمك ìshtiyAk-chèkmek, ارزولمق àrzulamak.

Yeast, s. اريه صويى مايه سى àrpa-sùyu-màyassi.

Yell, s. حيقرش hàykirish; —, v.n. حيقرمق hàykirmak.

Yellow, a. صارى sAri, اصفر Assfèr, زرد

zÈrd, زرده zÈrdÉ; —s, *s. pl.* صاريلق sArilik.

Yellow-fever, *s.* صارى حما sAri-hùmmà.

Yelp, *v.n.* باغرمق bàghirmak.

Yeoman, *s.* اغا ĀghA.

Yes, *ad.* بلى bèli, اوت ÈVET.

Yesterday, *s.* دون dùn, دونكى كون dùnku-ghyùn.

Yesternight, *s.* دون كيجه dùn-ghèyjÉ.

Yet, *ad.* دها dàhā; (still) حالا hālā; (again) ينه yìnÉ (ghènE); not —, هنوز hènUZ (hèniz); more —, دها dàhā; —, *c.* لكن lākin, ولكن vè-lākin, اما àmmā, ينه yìnÉ (ghènÉ).

Yew, *s.* بورصق اغاجى bòrsUk-ĀghAji (?).

Yield, *s.* محصول màhsūl; —, *v.a.* (give) ويرمك vÈrmek, حاصل ا hāssil--et; (give up) تسليم ا tèsslīm-et; —, *v.n.* تسليم او tèsslīm-òl.

Yoke, *s.* بويوندروغ bòyUndUrUgh; (pair) چفت chìft; —, *v.a.* قوشمق kòshmak.

Yolk, *s.* يمورطه نك صاريسى yìmUrtaning-sArissi.

Yon, Yonder, *a.* شو shù, شوراده كى shùradÉki; yonder, *ad.* شورا shùra, شوراسى shùrassi, اورا òra, اوراسى òrassi; شورايه shùraya, اورايه òraya; شوراده shùrada, اوراده òrada.

Yore, *s.* اسكى زمان èsski-zàmān, ايام ماضى èyyāmi-māzī.

You, *pro.* سز sìz, سزلر sìzlEr; سزى sìzi, سزلرى sìzléri; سزه sìzÉ, سزلره sìzléra.

Young, *a.* كنج ghènj; —, — one, *s.* ياورى yàvri; —er, كچوك kùchuk; —est, الك كچوك èng-kùchuk; —ish, كنجه ghènjja.

Youngster, *s.* دليقانلو dèlikAnli, جوان jìwĀn, شاب shābb.

Your, *pro. a.* كز ngiz, ingiz; سزك sìzing, سزلرك sìzlÈring.

Yours, *pro.* سزك sìzing, سزلرك sìzlÉring; سزككى sìzingki, سزلركى sìzlÉringki.

Yourself, *pro.* كنديكز kèndingiz; —lves, كنديلريكز kèndilÉr-ingiz.

Youth, *s.* كنجلك ghènjlik, جوانلق jìwĀnlik, شبابت shèbābèt; (lad) اوغلان òghlAn, دليقانلو dèlikAnli, جوان jìwĀn, شاب shābb.

Youthful, *a.* كنج ghènj.

Z.

Zeal, *s.* غيرت ghàyret, حميت hàm-mìyyèt; (blind) تعصب tà‘‘-Asssub.

Zealot, *s.* متعصب كمسنه mùta‘‘Asssib--kìmèssnÉ.

Zealous, *a.* غيرتلو ghàyretli, غيور ghàyŪr.

Zealousness, *s.* غيرت ghàyret.

Zebra, *s.* يبان اشكى yàbAn-èshèghi.

Zenith, *s.* سمت رأس sèmti-rè‘ss.

Zephyr, *s.* بادصبا bādi-sàbā.

Zero, *s.* صفر sìfr.

Zigzag (of trenches) صچان يولى sìchAn--yòlU.

Zinc, *s.* توتيا tùtya.

Zodiac, *s.* منطقة البروج mìntakatu-'l--bŭrūj (mȧntik —).

Zone, *s.* قوشاق kŭshȧk, كمر kèmer; (geographical) منطقه mìntaka (mȧntika); torrid —, منطقهٔ حاره (mȧntika'i)-hārré; temperate —, منطقهٔ معتدله (mȧntika'i)-mù''tèdilé; frigid —, منطقهٔ منجمده (mȧntika'i)-mùnjèmidé.

Zoography, Zoology, *s.* علم بحث حيوانات ''ìlmi-bàhssi-hàywānāt.

Zoological, *a.* حيواناته متعلق hày-wānāta-mùta''àllik.

END OF PART THE FIRST.

ND 21-5-58

PL
191
R54
1880

Redhouse, (Sir) James William
Turkish dictionary, in two parts,
English and Turkish, and Turkish and
English...

For use in
the Library
ONLY

University of Toronto
Library

Robarts

DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET

For use in
the Library
ONLY

Acme Library Card Pocket
LOWE-MARTIN CO. LIMITED